

*Kleňme se
svou vzdělaností
jako duha ...*



*Kleňme se svou vzdělaností
jako duha nad ostatními národy.*

František Palacký

SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM OLOMOUČ / 2007

*Kleňme se
svou vzdělaností
jako duha ...*

140 LET SLOVANSKÉHO GYMNÁZIA

Redigoval: Mgr. Luděk Bartoš

Spolupracovali: Mgr. Jana Jemelková, Mgr. Bohumír Kolář,
prof. RNDr. Stanislav Komenda, DrSc., RNDr. Josef Látal,
Zdeňka Lerchová, Mgr. Eva Pavlíčková, Mgr. Miroslav Vývoda,
RNDr. Vladimír Zicháček

Vydalo Nakladatelství Olomouc, s. r. o.

1. vydání, Olomouc 2007

V Nakladatelství Olomouc 232. publikace

ISBN 978-80-7182-236-3

OSLAVY

140. VÝROČÍ ZALOŽENÍ SLOVANSKÉHO GYMNÁZIA V OLOMOUCI

2007

ZÁŠTITA:

Ing. Ivan Kosatík, hejtman Olomouckého kraje
Martin Novotný, primátor statutárního města Olomouce
(absolvent Slovanského gymnázia v maturitním ročníku 1990)

SLAVNOSTNÍ VÝBOR:

předseda:	RNDr. Vladimír Zicháček
místopředseda:	RNDr. Radim Slouka
	Mgr. Stanislav Hanák
jednatelka:	Mgr. Martina Malínková
hospodářka:	Eva Citovecká
předseda redakční rady:	Mgr. Luděk Bartoš
předseda adresní komise:	MUDr. Oldřich Juryšek
	RNDr. Jolana Svobodová
předsedkyně programové komise:	Mgr. Martina Bičová
předseda organizační komise:	Mgr. Stanislav Lachnit
předsedkyně propagační komise:	Mgr. Helena Kohoutková

ČLENOVÉ VÝBORU:

František Brzobohatý
Jaromír Hainc
Mgr. Romana Lachnitová
RNDr. Jolana Svobodová



AMBASSADE DE FRANCE
EN RÉPUBLIQUE TCHÈQUE

L' **Ambassadeur**

Prague, le 27 juillet 2007

Monsieur le Proviseur,

A l'occasion du 140^{ème} anniversaire du lycée slave d'Olomouc, je vous adresse mes plus vives félicitations ainsi qu'à toute l'équipe administrative, aux professeurs, élèves et parents.

Je suis tout particulièrement heureux du succès de la section bilingue franco-tchèque créée au lendemain de la Révolution de velours. Depuis 17 ans, cette section est la parfaite illustration à la fois de votre détermination et de votre généreuse ambition : préparer les jeunes Tchèques à l'Europe de demain en leur proposant de suivre un cursus franco-tchèque biculturel exigeant. Depuis, ce sont près de 500 élèves qui ont parcouru souvent très brillamment ce cursus d'excellence et obtenu la maturité bilingue.

Je vois dans le lycée slave d'Olomouc l'expression accomplie du lien qu'il nous incombe de renforcer entre nos sociétés et nos cultures. Les élèves qui le fréquentent y constituent une entité cimentée par l'humanisme européen, l'amitié franco-tchèque et l'esprit d'émulation. En ce sens, le lycée slave d'Olomouc est un des symboles forts de la coopération franco-tchèque.

Je souhaite qu'avec une volonté et un enthousiasme toujours renouvelés, le lycée slave d'Olomouc puisse continuer à former une jeunesse entreprenante et curieuse de son temps. Je tiens à remercier chaleureusement les différents responsables dont l'engagement est exemplaire : le proviseur et son adjointe, mais aussi les professeurs tchèques et français qui oeuvrent à assurer un enseignement exigeant et de très grande qualité.

Je vous prie d'agréer, Monsieur le Proviseur, l'assurance de ma considération distinguée.

Charles FRIES

Monsieur le Proviseur
Slovanske gymnasion
Pasteurova 19
770 00 Olomouc

Praha, 27. července 2007

Vážený pane řediteli,

při příležitosti 140. výročí Slovanského gymnázia v Olomouci si dovoluji poslat vřelé blahopřání Vám, jakož i všem administrativním zaměstnancům školy, ale také profesorům, studentům a rodičům.

Mám velikou radost z úspěchů bilingvní francouzsko-české sekce, která byla založena nedlouho po sametové revoluci. Již 17 let tato sekce výtečně ilustruje jak vaše odhodlání, tak vaše ušlechtilé ambice: připravit mladé Čechy na Evropu zítřka prostřednictvím náročného bilingvního francouzsko-českého studia. Od té doby absolvovalo toto studium, často s vynikajícími výsledky, a vykonalo bilingvní maturitu přibližně 500 studentů.

Ve Slovanském gymnázium v Olomouci spatřuji dokonalé vyjádření svazku, který nám přísluší rozvíjet mezi našimi společnostmi a kulturami. Jeho studenti tvoří celek stmelžený evropským humanismem, francouzsko-českým přátelstvím a duchem soutěživosti. V tomto smyslu je Slovanské gymnázium jedním z největších symbolů francouzsko-české spolupráce.

Přeji si, aby Slovanské gymnázium v Olomouci mohlo i dále pokračovat s neutuchající vůlí a nadšením ve vzdělávání současné podnikavé a zvidavé mladé generace. Chtěl bych za to poděkovat všem odpovědným pracovníkům, jejichž angažování je příkladné: panu řediteli a jeho zástupkyni, ale také českým a francouzským profesorům, kteří dělají vše pro zajištění náročného a velmi kvalitního studia.

S úctou

Charles FRIES

Vážení studenti,
absolventi,
členové pedagogického sboru,
dámy a pánové,

dovoľte, abych Vás, nositele tradice nejstaršího českého gymnázia na střední a severní Moravě, pozdravil jménem Olomouckého kraje i jménem svým při slavnostní příležitosti, kterou jsou probíhající oslavy 140. výročí založení Slovanského gymnázia.

Jsem velice potěšen, že se setkáváme ve škole, která je známa svoji vysokou kvalitou a jejíž absolventi vždy výrazně ovlivňovali kulturní, politický a hospodářský život celého kraje, mnohdy i celého státu. Z plejády významných osobností bych rád vzpomněl například J. E. Františka kardinála Tomáška. A ačkoliv jsem absolventem jiného gymnázia, ke Slovanskému gymnáziu mám i osobní vztah, neboť mezi jeho absolventy patří i moje manželka.

Důkazem pevné vůle a obrovské vnitřní síly vzdělávacího ústavu je jeho úspěšné překlenutí období, které českému školství nebylo příznivě nakloněno. Vždy se totiž ukázala výjimečná kvalita pedagogického sboru a inspirující intelektuální atmosféra školy.

Pro mě osobně je pak velmi potěšující skutečnost, že škola nežije pouze ze své tradice. Naopak po roce 1989 nastal její další rozvoj. Vrátila se k svému původnímu názvu, Slovanské gymnázium, úspěšně se začala rozvíjet její dvojjazyčná česko-francouzská sekce a pedagogičtí pracovníci se aktivně zapojili do projektů Evropského sociálního fondu, ve kterých je Olomoucký kraj jejím partnerem. Veřejnosti známé jsou i četné mimoškolní aktivity studentů - od divadla (Slovanský tyátr), přes taneční a pěvecký soubor až po různé zájmové kroužky - loutkářský, horolezecký anebo výtvarné. Škola tak představuje moderní vzdělávací instituci nabízející široké možnosti uplatnění svých absolventů.

Na závěr mi proto dovoľte popřát stávajícím studentům a pedagogickému sboru školy, aby se jim podařilo navázat na předcházející úspěchy a uchovat tradici a kvalitu tohoto výjimečného gymnázia.



RNDr. Ivan Kosatík
hejtman Olomouckého kraje



STATUTÁRNÍ MĚSTO OLMOUC
PRIMÁTOR

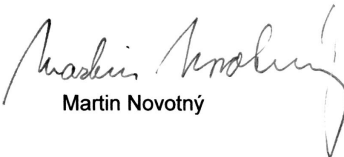
*Vážení studenti a absolventi,
vážení členové profesorského sboru,
dámy a pánové,*

jsem upřímně rád, že Vás všechny mohu pozdravit prostřednictvím tohoto almanachu při příležitosti 140. výročí založení Slovanského gymnázia. A protože patříím k absolventům tohoto nejstaršího českého středoškolského ústavu na Olomoucku, s hrdostí musím zdůraznit, že Slovanské gymnázium si i nadále zachovává pověst významné moderní vzdělávací instituce evropské úrovně.

Koneckonců bohatou historii Slovanského gymnázia stejně jako jeho současný široký výchovně-vzdělávací proces obsáhle dokumentuje právě tento almanach. Nahlédneme-li do historie gymnázia, najdeme mezi jeho absolventy v různých vývojových epochách celou řadu mimořádně významných osobností, které našly uplatnění v nejrozmanitějších oborech lidské činnosti od sféry společenské, vědecké a vzdělávací až po sféru kulturní, uměleckou a církevní.

Slovanské gymnázium je bezesporu trvalou chloubou našeho města, k čemuž nepochybně přispívá také mimořádně kvalitní profesorský sbor. Proto mi dovolu, abych při této příležitosti upřímně poděkoval všem, kteří chod gymnázia a celý vzdělávací proces připravují a také realizují. Pevně věřím, že oni všichni se zaslouží o další úspěšnou existenci Slovanského gymnázia a naváží tak na neobyčejně silnou tradici a kvalitu progresivní vzdělávací instituce srovnatelné se špičkovými středoškolskými ústavu v Evropě.

Na úplný závěr mi dovolu, abych popřál všem účastníkům oslav 140. výročí založení Slovanského gymnázia pěkné zážitky a samozřejmě také hodně zdraví.


Martin Novotný



EVROPSKÝ PARLAMENT

V Olomouci dne 30. července 2007

Výročí, které slaví Slovanské gymnázium, představuje úctyhodnou dobu nejen v horizontu jednoho lidského života, ale má svůj význam z hlediska trvání každé instituce. Jen málo škol se může chlubit takovou tradicí. Slovanské gymnázium je nejstarším českým gymnáziem na střední a severní Moravě, které po celou dobu stočtyřicetileté existence nepřerušilo, přes různé peripetie, svou činnost. Stalo se tak významným vzdělávacím i kulturním fenoménem přesahujícím hranice Olomouce. Působili a stále zde působí vynikající pedagogové, kteří byli nezřídka i vynikajícími vědci ve svém oboru či neúnavnými organizátory národnostního, kulturního a společenského života. Téměř 13 000 absolventů této školy našlo uplatnění v nejrůznějších oborech, řada z nich se proslavila. Nemá smysl zde uvádět různá jména z bližší či vzdálenější minulosti a samozřejmě i ze současnosti, ale výčet těchto jmen by byl bezpochyby velmi dlouhý.

Bývá zvykem přát oslavencům při významných výročích minimálně dvojnásobek let, kterých se dožili, a hodně dalších úspěchů. V případě Slovanského gymnázia nepůjde o pouhé zbožné přání. Tato škola totiž stále dokazuje svou životaschopnost. Přeměnila se postupně ze vzdělávacího a kulturního centra zaměřeného především na vzdělávání, kultivaci a národnostní uvědomování příslušníků českého národa v moderní vzdělávací instituci respektující celoevropské hodnoty a vedoucí studenty k jejich naplňování. A i když již dávno není na severní a střední Moravě jedinou školou svého druhu, neztrácí jméno Slovanské gymnázium svůj výjimečný zvuk v konkurenci obdobně zaměřených vzdělávacích institucí. I dnes patří mezi nejprestižnější gymnázia v naší republice, o čem svědčí i úspěchy studentů, které dosahují v různých oblastech své činnosti. Nemám důvod nevěřit, že tomu tak bude i v dalších letech.

Ing. Jan Březina
poslanec Evropského parlamentu



REKTOR
UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI

Jsem velmi potěšen, že se mi dostalo cti poblahopřát Slovanskému gymnáziu, jeho studentům a profesorskému sboru, ke 140. výročí založení školy, a především k velmi plodné dlouholeté vzdělávací činnosti. Absolventi Vašeho ústavu po dlouhá léta vytvářeli intelektuální prostředí nejen města Olomouce, ale celé Moravy, uplatnili se v rámci republiky a nezdá se také v zahraničí. Mimo jiné jsou již víc než 60 let zásobárnou kvalitních studentů Univerzity Palackého i mnoha dalších univerzit v naší zemi.

Přeji Vám, abyste za dalších 10 let, kdy budete slavit velké výročí - půldruhé století své existence, mohli s potěšením a zcela oprávněně konstatovat: "Slovanské gymnázium jako tradiční vzdělávací instituce je nesmazatelně zapsána do historie Olomouce tím, jak v průběhu mnoha let dokázala výrazně ovlivnit společenský, kulturní a vědecký život nejen v širokém olomouckém regionu, ale v celé zemi. Jeho absolventi byli a stále jsou hybateli pokroku, úspěšnými učiteli, lékaři, právníky, inženýry a intelektuály."

Prof. RNDr. Lubomír Dvořák, CSc.



**STUDIE,
POJEDNÁNÍ**

CHODÍCE PO HVĚZDÁCH

Chodíce po hvězdách
objevujeme zemi
dlážděná náměstí
i lesní pěšiny s vůněmi všemi

Chodíce po hvězdách
větví se dotýkáme
a na botách
pozemský prach
za hvězdný máme

Chodíce po hvězdách
hledáme stopy lidí
které nám potkat brání strach
a jichž se člověk stydí

Chodíce po hvězdách
zmíráme, bychom žili
vzdáleným na dosah
Tomu, kdo ruku vztáh'
abychom odpustili

POSELSTVÍ ALMANACHŮ

Podobně jako bývá kytička milou pozorností k narozeninám blízkého člověka, stává se školní almanach vhodným dárkem jubilující škole, jejím žákům i absolventům. Almanach bývá vnímán jako specifická forma blahopřání, jež osvěží vzpomínky na společně prožitá studia a obohatí je o nové informace, aktuální hlediska a čerstvé poznatky. Ty se týkají školy jako vzdělávacího ústavu, ale nejednou i osobností, které se aktivně či bezděčně podílely na utváření neopakovatelné školní atmosféry, v níž vznikala dlouhodobá, někdy dokonce celoživotní „přátelství ze školních lavic“.

Neopomeňme ještě dodat, že každý školní almanach má cenu dokumentu, že přináší důležitá svědectví o vývoji školy, o její aktuální současnosti, o úspěších na poli vzdělávacím, ale i výchovném, že jsou v něm uložena svědectví o současném dění, o realizovaných projektech, uměleckých ambicích, školních koncertech, divadelních inscenacích a školních akademiích. Opomenuta nebývají ani fakta o významu školních tradic, o schopnosti současníků se jimi inspirovat a na ně navazovat, nyní dokonce bezkonfliktně a v souladu s moderními trendy na poli výchovy a vzdělávání.

Mnohá školní jubilea byla v minulosti nejednou až tragicky poznamenána nepříznivou dějinnou konstelací. Padesáté výročí založení našeho Slovanského gymnázia připadlo na rok 1917, v němž vrcholila vřava 1. světové války, sedmdesátiny se neslavily vzhledem k státnímu smutku za zemřelého prezidenta Osvoboditele. K oslavě se přímo nabízející pětasedmdesátka byla krutě znásilněna stanným právem po atentátu na Heydricha v roce 1942. Rozjásanou svobodu nepocítilo Slovanské gymnázium ani v poválečných letech. Socializace školy vedla k bezúspěšnému hledání pseudopokrokových forem vzdělávacího procesu a k likvidaci diferencovaného vzdělávání. Na tento trend doplatily všechny výběrové školy. Jubilejní oslavy se sice i nadále konaly, ale jejich obsah a průběh ústil ve shodě s tehdejšími směrnicemi k propagování principů, jež ve svém důsledku způsobily, že Slovanské gymnázium trpělo na úbytě. Tak například proběhly pod hlavičkou SVVŠ oslavy 100. výročí založení ústavu, spojené s udělením Řádu práce. Jako jediná olomoucká škola přitom neměla vlastní přístřeší! O deset let později se kvůli Chartě 77 oslavy konat nesměly, protože setkávání inteligence se v tehdejšímu klimatu doby jevilo jako více než podezřelé.

Zásluhou nadšenců z řad absolventů Slovanského gymnázia se přesto setkání absolventů několikrát zdařile uskutečnilo a mnohé almanachy jsou dodnes připomínány jako nadčasové dokumenty velkého významu. Patří k nim „Památník českého gymnasia“ (1927), válečným utrpením bolestně poznamenaný almanach „Símě hořčičné“ (1947), jubilejní sborník „Za hlasem Komenského“ (1957) a šedesátými léty příznivě ovlivněná

„Pocta Slovanskému gymnasiu“ (1967). Okruh oslovených však zůstal poměrně úzký, omezený jen na pamětníky. Slavná tradice českého středního školství v Olomouci, reprezentovaná věhlasným Slovanským gymnáziem, byla mladší generaci zprostředkovávána pouze jednotlivci a převážně jen slovním podáním. Studující mládež byla zahlcována oficiální propagandou, povinnou účastí na manifestacích, prostoduchými besedami s agitátory protěžovanými komunistickým režimem a zkreslenými informacemi o internacionální spolupráci s Východem a o nebezpečí ze strany opačné. Ke cti Slovanského gymnázia patří, že tyto politické zakázky nenabýly v činnosti ústavu rozměru, který by potlačil soudnost studentů.

Významnou roli v udržování povědomí o klasickém vzdělávání na Slovanském gymnáziu sehrála po roce 1969 Sekce Slovanského gymnázia v tehdy obnovené Vlastivědné společnosti muzejní Olomouc. Její úsilí „oživit a naplnit“ tradici a odkaz Slovanského gymnázia vyústilo v edičních projektech, z nichž největšího významu dosáhla revue „Gaudeamus“ z roku 1973 a velmi cenný „Adresář absolventů SGO“, vydaný roku 1987.

Manifestační příklon k reálnému pohledu na školu a na její slavnou minulost, ale i k prezentaci společenských hodnot vytvořených generacemi profesorů i absolventů, byl realizován až almanachem „V sýpkách ducha“, který byl vydán při 125. výročí založení SGO v roce 1992. Společenské klima po listopadu 1989 totiž umožnilo obnovení osmiletého gymnaziálního studia a založení česko-francouzské sekce, vytvořilo podmínky pro rychlý rozvoj školy, k nalezení ztracené identity a k postupné proměně školy v moderní středoškolský ústav. Umělé bariéry ideologicky řízeného naplňování direktiv se zhroutily jako dům z karet a během několika let byl vybudován ústav s třemi formami studia.

Slovanské gymnázium se opět stalo ústavem se sebevědomým profesorským sborem a s vnímavými studenty, kteří znají cenu vzdělání. Jejich hrdost k ústavu roste a vnímání jejího genia loci je provází životem po dlouhý čas. Tento trend můžeme pozorovat již řadu let. Svědectví o něm zcela otevřeně přinesl již almanach „Primum necessarium“, vydaný ke 130. výročí založení Slovanského gymnázia v roce 1997; o prohloubení tohoto trendu věcně a přesvědčivě vypovídá následný almanach „...vzděláván budiž...“, v němž jsou nejen texty o Slovanském gymnáziu, ale i o olomoucké České reálce, jež s ním v roce 1951 splynula.

Oba almanachy ještě doplňují dvě publikace: „Ambice v koši nekončí“ (1997) – revue věnovaná studentské literární a výtvarné tvorbě na SGO, a „Buď zdrávo nám, gymnasium dívčí, Olomouc“ (1999) – vydáno u příležitosti 80. výročí založení Dívčího reformního reálného gymnasia v Olomouci, které bylo v r. 1949 začleněno do SGO. Charakter encyklopedicky koncipovaného almanachu má publikace „Slovanské gymnázium literární“ (2000), prezentující život a dílo literárně a výtvarně aktivních osobností oslovených geniem loci Slovanského gymnázia, ale také olomoucké České reálky (*resp. Polívková reálného gymnasia*) a Dívčího reformního reálného

gymnasia, tedy ústavů, které byly počátkem padesátých let do Slovanského gymnázia začleněny a jejichž odkaz rezonuje v lůně jeho tradic.

Zdálo by se tedy, že téma Slovanského gymnázia je zpracováno dokonale. Přesto v jeho nedávné minulosti zůstává „terra incognita“. K zaplnění vakua v jeho historii bylo třeba ozřejmit a současně překlenout období, v němž Slovanské gymnázium nesmělo být Slovanským gymnáziem (*prakticky od přijetí zákona o jednotné škole v dubnu 1948 do roku 1990, kdy byl naší škole tento čestný název opět přiznán*). Ústav byl v oné etapě zbaven své historické budovy v Kosinově ulici, vybudované z dobrovolných sbírek českých vlastenců v 19. století, a byl přes svou inspirující intelektuální atmosféru po 86 letech hodnotné pedagogické práce v roce 1953 degradován na „jedenáctiletou střední školu“. Přesto i v tomto období „temna“, díky systematické pedagogické práci, bylo na ní připraveno k maturitním zkouškám a k následnému vysokoškolskému studiu, příp. do praxe, přes 3500 absolventů, kteří se v životě většinou plnohodnotně uplatnili!

Vážím si týmu autorů, kteří se v tomto almanachu odhodlali přistoupit ke zpracování složitého období let 1948 – 1989, v němž se naše škola, zbavená jména i výchovného a vzdělávacího obsahu, nořila do spleti k uniformitě přinucených škol, v nichž mizela kvalita a v nichž byly záměrně potlačovány elity a jejich vzdělávací rozmanitost.

O této etapě mnozí potenciální autoři z nejrůznějších důvodů nechtěli ani mluvit. Odvážnější tak i písemně činí s vědomím, že je nezbytné nastavit této době zrcadlo už nyní, aby měly možnost podívat se do něho generace, které touto etapou prošly, které ji samy na své kůži prožily, i generace současných či budoucích studentů. Tvrzení, že pro hodnocení tohoto období ještě není náležitý časový odstup, nemohlo být v této chvíli akceptovatelné. Vsadili jsme proto na ty, kteří si řekli: „Kdo jiný než my, kdy jindy než teď“!?

A tak předkládáme všem, jimž v současnosti je a v nedávné či starší minulosti bylo Slovanské gymnázium (*resp. 1. JŠŠ tř. Jiřího z Poděbrad 13, příp. SVVŠ*) blízké, ale i těm, kteří teprve přijdou, almanach „Kleňme se svou vzdělaností jako duha“ coby soubor textů, který jim pomůže pochopit minulost, probudit hrdost v současnost a najít poučení a motivaci pro budoucnost.

V Olomouci, květen 2007

RNDr. Vladimír Zicháček
ředitel Slovanského gymnázia Olomouc

SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM V DOBĚ, KDY BÝT SAMO SEBOU NEMOHLA

Nezbývá než úvodem požádat laskavého čtenáře, aby omluvil nonsens v samotném nadpisu. Jde o záměr, jenž má každého upozornit, že v životě společnosti, a tedy i vzdělávacího ústavu, probíhají procesy, které je třeba vnímat v zástupné rovině. Slovanské gymnázium od února 1948 do listopadu 1989 sice existovalo, ale prošlo z moci úřední čtenými proměnami, jež je modifikovaly do podob natolik odlišných, že byla zpochybňována i sama kontinuita ústavu. Realizovaným proměnám byla přidělována zástupná označení. Několik desítek let bylo Slovanské gymnázium, nejstarší český vzdělávací ústav s velkou a vznešenou tradicí, vnitřně proměňován, modelován a mnohdy i hodnotově devalvován. Dokonce ve jménu domněle velkých humanistických idejí.

V krátkém prologu k vymezení a čtyři desítky let trvajícím dějinné etapě, kterou v souvislosti s oslavami 140. výročí existence Slovanského gymnázia sledujeme, skromně poznamenejme, že bezprostřední poválečný vývoj Slovanského gymnázia byl slibný a nebyl prost entuziasmu ani ze strany studentů, ani profesorů. Poválečné vykročení ústavu bylo jako konečně téměř všechno v oné době velmi optimistické, neboť konec války byl i koncem represí, jimž bylo celé české školství v době Protektorátu vystaveno.

Předznamenána by měla být i další specifika, jež s pojednáním o tzv. socialistické etapě souvisejí. K pochopení tohoto úseku existence ústavu a všeho, co ovlivňovalo nejen jeho funkčnost jako instituce, ale i jeho bezprostřední chod, je nezbytné si připomenout preferovaná hlediska, okolnosti a také mantinely, v nichž Slovanské gymnázium bylo provozováno. Pasivum „bylo provozováno“ není nadsázkou. Naznačuje vymezení a omezení, jež vyplývala z hodnotové hierarchie oné doby, kdy politická rozhodování byla nadřazena odborným hlediskům. Celý systém, ač velmi rozporný, fungoval a mohl fungovat jen na základě respektování „práva veta“, jemuž se říkalo „vedoucí úloha strany“ a v němž působil početný a poměrně snadno manipulovatelný personální potenciál českého školství. V zájmu již po letech zklidněného nadhledu a s vědomím nepatřícnosti vyslovovat soudy a „psát posudky“ bude naše stať o Slovanském gymnázium mezi únorem 1948 a listopadem 1989 v mnoha směrech obecnější a méně konkrétní, než jsme zvyklí. Pokusíme se ale vyzvednout ony stránky života školy, jež by neměly být zapomenuty. K nim patří skutečnost, že se ústav stával institucí, v níž se vytvářely paralely občanských a spolkových subjektů, jimiž se snadněji dosahovalo cílů vytyčovaných a vyhlášených v závislosti na tzv. budovatelských trendech. Na škole působila školní organizace KSČ, ROH, ČSM (později SSM), Pionýrská organizace, takže vlivných s právem „do toho mluvit“ bylo hodně.

Po válce

Poválečný start byl velmi rychlý a uskutečnil se ve všech třech ústavech, jejichž je dnešní Slovanské gymnázium dědicem. Máme tím na mysli jak samotné Slovanské gymnázium, tak i Polívkovo reálné gymnázium, ale i Dívčí reformní reálné gymnázium (DRRG), jež bylo sice během války se Slovanským gymnáziem spojeno, ale hned v roce 1945 znovu obnoveno. Každá z těchto škol měla svou tradici, svůj vzdělávací profil, svou nezávislost a také vlastní sídlo. Slovanské gymnázium v Kosinově ulici, Polívkovo reálné gymnázium na tř. Jiřího z Poděbrad a DRRG v Sokolské ulici. Obecně platnou směrnicí pro rozvoj školství v poválečné republice byl Košický vládní program, v němž bylo konstatováno, že budou odčiněny všechny křivdy spáchané ve školství v době nesvobody. Město Olomouc, naplněné vznešeným entuziasmem, se dokonce zavázalo, že postaví dvě nové školní budovy. Jednu pro Slovanské gymnázium, jehož školní budova v Kosinově ulici se nejevila pro předpokládaný rozmach dostačující, druhou pak pro DRRG, které sídlilo v poměrně malé školní budově v Sokolské ulici. K předpokládaným výstavbám školních budov však nedošlo, protože v rámci výstavby škol v zemi Moravskoslezské se případné preference olomouckých záměrů nejevily v rámci Dvouletého plánu poválečné obnovy jako záležitost nezbytná. Následné proměny politického klimatu pak přivodily zcela odlišnou koncepci vzdělávací soustavy a na poválečná předsevzetí se brzy zapomnělo.

Abychom si uvědomili velikost a rozsah tehdejší vzdělávací práce škol, z nichž v následujícím období vznikl jediný vzdělávací ústav, uvedme o nich nezbytná fakta:

Velkým vzdělávacím kolosem bylo především samotné Slovanské gymnázium, které ve školním roce 1945/46 pečovalo o 614 studentů (19 tříd), ve šk. r. 1946/47 se v něm učilo 657 studentů (20 tříd) a v posledním školním roce před svou likvidací (1947/48) 641 studentů. Primy a sekundy tehdy měly tři paralelky.

Ani Polívkovo reálné gymnázium si na nezájem stěžovat nemohlo. Ve školním roce 1945/46 je navštěvovalo 418 studentů (15 tříd), v roce následujícím (1946/47) dokonce 574 studenti (19 tříd), vrcholu bylo dosaženo ve šk. r. 1947/48, kdy bylo k řádnému studiu zapsáno 623 studentů (18 tříd). Ve šk. r. 1948/49 studovalo na tomto ústavu v 19 třídách 461 studentů.

Dívčí reformní reálné gymnázium po dvouletém uzavření v době války a okupace bylo vzkříšeno k životu otevřením osmi tříd s celkovým počtem 168 žákyň; šlo o školní rok 1945/46. Maturitní ročník tehdy neexistoval. V následujícím roce studovalo na DRRG 240 studentek (10 tříd) a v posledním roce existence ústavu jich dokonce bylo 264 ve 12 třídách.

Dívčí reformní reálné gymnázium bylo včleněno do Slovanského gymnázia po skončení školního roku 1947/48, což bezprostředně souviselo se zákonem o jednotné škole. Dívčí invaze se projevila v počtu maturanek. Zatímco na Slovanském gymnáziu v roce 1948 maturovaly z celkové-

ho počtu 36 absolventů jen dvě dívky, v roce následujícím jich bylo 40, z toho 23 v třídě B, kterou převážně tvořily žákyně z DRRG.

Charakter ústavu se tak značně proměnil. Že šlo o krok systémový, je evidentní z obdobných osudů škol v jiných městech. Například i v Prostějově bylo po ukončení školního roku 1948/49 včleněno do Gymnázia Jiřího Wolkerů Dívčí reformní reálné gymnázium.

Problémy při zavádění systému jednotné školy

Systém jednotné školy se vážně dotkl nejen vyšších tříd gymnázií a reálných gymnázií, ale vytvořil velmi krizovou situaci i pro studenty nižších ročníků. Razantní změny ve školské soustavě, realizované ze dne na den, vedly ke zrušení tříd nižších gymnázií. Na gymnáziích zůstalo jen posledních pět ročníků, ostatní studenti se stali žáky škol II. stupně. To představovalo velkou redukci Slovanského gymnázia.

Poměrně podrobnou zprávu o tom podávají v almanachu „90 let Slovanského gymnázia v Olomouci“ z roku 1957 Josef Huták a Petr Los. I když jde o text, jenž zdaleka nevyčerpává celou problematiku, je velmi sdělný. Píší:

Vzhledem k tomu, že byl snížen počet tříd, odešlo z ústavu mnoho profesorů. Některí odešli na jiné školy, jiní na odpočinek. Na odpočinek odešli prof. Josef Spisar a prof. Robert Strnad. Místo dosavadního ředitele dr. Jana Springera se stal ředitelem dr. Jaroslav Hanáček. Několik profesorů odešlo na Palackého univerzitu, která byla v Olomouci obnovena v roce 1947. Z nich mnozí dosáhli akademických hodností. Na prvním místě je to PhDr. Jaromír Bělič, nynější rektor VŠP (Vysoké školy pedagogické) v Olomouci, doktor filologických věd a člen ČSAV. Z ostatních působí na vysoké olomoucké škole dosud: dr. Oldřich Králík, dr. Josef Fuka, dr. Václav Losík, dr. Miroslav Jiroušek a prof. Alois Přidal. Na ústavě zůstalo 31 profesorů a 310 žáků, rozdělených do 11 tříd. Třídy se dělily na oddělení humanitní, v němž se vyučovalo latině, a oddělení technické s převahou matematiky a deskriptivní geometrie. V obou odděleních se vyučovalo vedle ruštiny ještě dalšímu cizímu jazyku, a to buď angličtině, nebo francouzštině. V roce 1950/51 byla zavedena jako další volitelný jazyk ještě němčina.

Přesuny žactva a reorganizace profesorských sborů umožňovaly poměrně rychlé personální změny a uplatnění hledisek, která do té doby byla českému školství cizí. Šlo především o hlediska ideová, politická a tzv. třídní. S odstupem doby se mnohé z paměti vytrácí, ale idea jednotného školství se stala základní motivační silou na desítky let. K jejímu naplnění všechno směřovalo. O jak obtížnou a nedosažitelnou metu šlo, poznáváme z toho, že jí nikdy nebylo plně dosaženo, alespoň ne tak, aby kterákoli varianta všechny uspokojila. Otázkou bylo, na jak dlouho má být myšlenka „jednoty“ do vzdělávacího systému naordinována a odkdy je vlastně vhodné a nezbytné vzdělávání diferencovat.

Na pozadí tohoto problému se vytrácí skutečnost, že podle zákona o jednotné škole zanikly chlapecké a dívčí školy a vznikaly školy koedukované, což ale byla pro přirozenost výchovy „novota“ velmi potřebná a logická. Tento problém byl na gymnáziích vyřešen včleněním dívčích ústavů do existujících koedukovaných gymnázií.

Výsledkem proměn, k nimž došlo v důsledku nového školského zákona o jednotné škole, se jako samostatný subjekt stalo čtyřleté Slovanské gymnázium v rozsahu kvinty - oktávy s roční přítomností kvarty. Studenti nižších tříd, tedy primy - tercie, se stali žáky škol druhého stupně, kde byli přijímáni s jistými rozpaky, v zastřené formě jako nepříjemná konfrontace sestoupivší žákovské „elity“ se „zbytkem populace“, což vyplývalo z rozdílné výukové náplně mezi „měšťankou“ a nižším gymnáziem. Studenti neměli nárok vrátit se automaticky na ústavy, z nichž podle zákona „vypadli“. Některým to bylo i ztěžováno.

Sloučení gymnázií

Oba osmileté ústavy, redukované do čtyřletého Slovanského gymnázia a Polívkova gymnázia, jež podle zákona o základní úpravě jednotného školství roku 1949 vznikly, existovaly v podobě dvou subjektů jen do konce školního roku 1950/51. Poté došlo z rozhodnutí Krajského národního výboru v Olomouci k jejich sloučení. Opět nešlo o krok ojedinělý, ale systémový, který se týkal všech „gymnázií a reálků“, jak dokládá obdobný akt v Prostějově, kde došlo k obdobnému spojení Gymnázia Jiřího Wolkera a Reálného gymnázia.

Obě tehdy již čtyřleté olomoucké střední školy - Slovanské gymnázium a Polívkovo gymnázium - vytvořily jednu, na tehdejší dobu docela mamutí školu.

Obě gymnázia, jejichž společný osud sledujeme, byla sloučena, jak už bylo poznamenáno, výnosem KNV v Olomouci, a to pod názvem Slovanské gymnázium. Jejich sloučení nic nebránilo; obě gymnázia byla totiž podle tehdejšího „úředního“ stanoviska vnímána jako školy stejného typu - oba ústavy byly výběrovými středními školami gymnaziálního, tedy všeobecně vzdělávacího charakteru. Rozdíly tu však byly. Zatímco Slovanské gymnázium bylo gymnáziem tzv. klasickým s převahou latiny, bylo Polívkovo gymnázium pokračovatelem někdejší reálky s orientací na matematiku, deskriptivu a přírodovědné obory. Po sloučení obou ústavů převážila zřejmě tradice reálky, což nesouviselo jen s obtížností reorientovat exaktně orientované „reálkáře“ na náročné jazykové studium, ale i s charakterem doby, jež preferovala technickou orientaci školy v souladu s tehdejšími budovatelskými záměry.

Koncentrace vyšších tříd byla v novém vzdělávacím subjektu enormní, což se projevilo v dalších letech i v počtu maturantů. Zatímco v roce 1951 na Slovanském gymnáziu maturovalo 98 studentů, v roce 1952 (po sloučení s Polívkovým reálným gymnáziem) maturovalo na Slovanském gymnáziu 6 maturitních ročníků. To představovalo 195 absolventů, z nichž bylo 97 z bývalého gymnázia a 98 z reálky. Extrémní počty maturantů lze doložit i v roce 1953; tehdy odmaturovalo 144 studentů. Jejich odchodem se počet studentů v propojeném gymnáziu snížil, poněvadž kvóty přijímaných ke studiu do prvních ročníků výrazně poklesly.

Po sloučení obou škol byla budova Slovanského gymnázia v Kosinově ulici předána učňovskému školství a vnitřní zařízení a sbírky byly na konci prázdnin a počátkem školního roku 1951/52 přestěhovány do

budovy Polívkova gymnázia. I když šlo o stěhování „na krátkou vzdálenost“, dodnes je tehdejší stěhování kabinetů připomínáno jako „dobrodružství, po němž se dlouho hojily trhliny“. Sloučením kabinetů obou velkých škol s neméně velkou tradicí vznikly sbírky s enormním a často dublovaným inventářem. Část sbírek byla proto předána po válce otevřeným českým školám v pohraničí.

Ředitelem nového Slovanského gymnázia na tř. Jiřího z Poděbrad se stal tehdejší ředitel Polívkova gymnázia RNDr. Miloslav Zedek. Na Polívkově gymnáziu působil jako profesor od roku 1936, v době války byl v letech 1940 – 1945 vězněn v koncentračním táboře a po válce se stal ředitelem Polívkova gymnázia. Byl profesorem matematiky, geometrie, deskriptivní geometrie a kreslení, ale vyučoval i občanskou výchovu. Jmenování RNDr. Miloslava Zedka ředitelem Slovanského gymnázia dávalo tušit, kudy se vývoj školství bude ubírat. Dosavadní ředitel Slovanského gymnázia dr. Jaroslav Hanáček se stal ředitelem zdravotní školy v Olomouci.

Z pedagogických sborů obou gymnázií odešla z organizačních důvodů celá řada profesorů, většinou na jiné školy. Z profesorů reálky se v novém Slovanském gymnáziu uplatnili Františka Francová, Milomír Friedl, Helena Schwarzová, František Tvrdoň a Břetislav Nakládal, z domácích gymnaziálních profesorů Miroslav Coufal, Jan Hrubeš, Vladimír Srovnal, dr. Rudolf Flašar, Stanislav Liška, Jaroslav Blažek, Hermína Kabeláčová, Vladimír Petr, Zora Škrobánková, snad i další. Komické na tom bylo jen to, že „reálkáři“ jako příchozí podle názvu byli domácími podle sídla školy, zatímco profesori z gymnázia podle názvu domácí byli vůči budově školy příchozí. Málokdo z nich ale tehdy tušil, že vytvářená podoba gymnázia bude mít jen dvouleté trvání a že poté dojde opět podle dalšího nového školského zákona k onomu obraznému „škatule, hejbejte se“, které neponechá ani ve školském systému, ani v pedagogickém sboru kámen na kameni.

Razantní zákon z roku 1953 vygumoval pojem „gymnázium“

Vytvořením jednotných středních škol a gymnázií nebyla organizační přestavba všeobecně vzdělávacích škol ukončena. 24. dubna 1953 byl schválen zákon č. 37/1953 Sb. O školské soustavě a vzdělávání učitelů a na jeho základě bylo vydáno Vládní usnesení ze dne 7. května 1953 o přeměně dosavadních škol podle nového zákona, jímž byly tehdejší školy obecné, měšťanky a gymnázia přeměněny od počátku školního roku 1953/54 na všeobecně vzdělávací školy nové soustavy.

Docházku školy v závěru šk. r. 1952/53 současně ukončili žáci devátých a osmých tříd střední školy a studenti třetích a čtvrtých tříd gymnázií. Čtvrté ročníky maturovaly v řádném termínu maturitních zkoušek, pro studenty třetích ročníků (dávných septim) byly zorganizovány zvláštní prázdninové kurzy, v nichž byla probrána učební látka posledního ročníku gymnázia. Po skončení letního rychlokurzu se absolventi hned podrobili maturitním zkouškám. S jistou dávkou škodolibosti (vždyť za to nemohli), byli tito maturanti označováni za „rychlakvašky“; tohoto označení

se pak v pozdějších letech užívalo i pro absolventy večerního a dálkové studia ve Školách pro pracující. Na Slovanském gymnáziu odmaturovaly v řádném termínu studenti tří čtvrtých tříd (oktáv). Třídními profesory v nich byli Rostislav Bartocha (IV. A), Vladimír Horčíčka (IV. B) a Břetislav Nakládal (IV. C), v pozdějším termínu po skončení prázdninového kurzu přistoupily k urychleným maturitám dvě třetí třídy (septimy) Anny Hubáčkové (III. A) a Stanislava Lišky (III. B).

Od 1. září 1953 vznikly v rámci nové vzdělávací soustavy školy národní (pro 1. – 5. postupný ročník), osmileté střední školy (pro 1. – 8. post. roč.) a jedenáctileté střední školy (1. – 11. třída). V nové vzdělávací soustavě byla periodizace jednotlivých stupňů jednotné školy, jejíž délka byla stanovena na 11 roků, určena na 5 + 3 + 3 ročníky. Ve srovnání s prvorepublikovou praxí, tj. 5 tříd obecné a 8 tříd gymnázia, šlo o nezanedbatelnou redukci.

Gymnázia jako nejvyšší vzdělávací stupeň „jedenáctileték“ se stala součástí mamutích a těžko ovladatelných ústavů, v nichž bylo nutno řešit problémy věkem velmi odlišných skupin žactva; i profesní zájmy a problémy učitelů na jednotlivých stupních školy byly natolik odlišné, že vyžadovaly specifické přístupy. To se týkalo i metodiky školní práce, náplně konkrétní výuky, aktuálnosti ve vyučování, vybavení kabinetů apod. Během prvního roku výuky podle nové školské soustavy ještě školu řídil matematik dr. Miloslav Zedek, ale po něm byl k 1. září 1954 jmenován do funkce ředitele dr. František Tvrdoň s aprobačí pro výuku jazyka českého a anglického.

Po ukončení finálního tříletého cyklu „jedenáctileték“ se objevily jisté pochybnosti o dostatečnosti zákonem stanoveného vzdělávacího systému. Maturovalo se před dosažením plnoletosti a k akceleraci studijní náročnosti docházelo v rámci jedenáctiletky až v posledních třech ročnících, což se nejevilo dost efektivní. Výstupní kvality řádných absolventů jedenáctiletých škol se nezdály být optimální. To vyvolalo snahu věci napravit.

Zpočátku se hledal způsob akcelerace vzdělávání v rámci stávající školské soustavy. Pro ten účel bylo vytipováno v Čechách a na Moravě 15 „jedenáctileték“, jež byly změněny na „dvanáctiletky“. To se stalo v roce 1958. Předpokládalo se, že prodloužení studia o jeden rok a přirozené dozrání věkem přinese dobrý výsledek. K ověření této možnosti byla vybrána v našem regionu Jedenáctiletá střední škola v Olomouci-Starých Hodolanech. V čele Slovanského gymnázia tehdy stál Otto Ficner (1958 – 60), historik a filozof, bez předchozí vazby k ústavu, od roku 1960 Miroslav Hrabovský (1960 – 63), ve sboru SG jako vyučující nikdy nezaznamenaný.

Cílem požadované úpravy školského systému také bylo, aby z dvanáctileték vycházeli absolventi, kteří by měli úplné středoškolské vzdělání, ukončené maturitou, a vedle toho ještě výuční list profese, na kterou budou jednotlivé dvanáctiletky zaměřeny. Z toho důvodu byl dán do učebního plánu nový předmět – základy výroby. Průzkum trval tři roky, ale nepřinesl předpokládané výsledky.

V té chvíli bylo zřejmé, že v blízké době s ohledem na neuspokojivý stav a častější výskyt veřejné kritiky bude hledána pomoc opět v zákonném opatření. Chvilé čekání nebyla však obdobím nečinnosti. Od padesátých let se hledala forma, jak kompenzovat nedostatek vzdělaných lidí, jak umožnit vzdělávání lidem, kteří potřebují – většinou i kvůli získanému pracovnímu zařazení – projít studiem a získat maturitní vysvědčení.

Školský zákon z roku 1953 mimořádné formy studia umožňoval, a to v podobě večerního a dálkového studia, které organizovaly na základě pověření KNV některé jedenáctiletky formou Škol pro pracující., které při nich byly zřízeny. Na Jedenáctileté střední škole v Olomouci, tř. Jiřího z Poděbrad, taková škola byla založena hned v počátcích, to znamená hned poté, co vstoupil v platnost v roce 1953 školský zákon o jednotné škole. Tak se stalo, že jedna třída večerního studia se zde mohla podrobit maturitní zkoušce již v roce 1955. Třídní profesorkou těchto prvních průkopníků mimořádného studia byla prof. Jarmila Šafařová. Maturantů bylo tehdy 14, z toho čtyři ženy. Od roku 1958 se můžeme setkat v přehledech absolventů s maturanty z mimořádných forem studia každým rokem. Z počátku byl počet úspěšných poměrně nízký. Procento úspěšnosti, jež by dokládalo náročnost studia, není nikde uváděno. Úspěšných maturantů bylo v roce 1958 jen 8 (večerní studium), v letech 1959 a 1960 vždy 13 (dálkové studium). Při večerním studiu se vyučovalo třikrát týdně, při dálkovém studiu jedenkrát v týdnu – ve středu odpoledne. Enormního rozsahu nabyly tyto formy studia na přelomu 60. a 70. let, kdy zde odmaturovalo ve večerním, dálkovém a dálkovém vojenském studiu ročně i více než 60 osob. Šlo o společenskou zakázku, svým rozsahem neomezovanou, naopak spíše vyžadovanou. V pozadí tohoto studia lze nejednou vytušit, že šlo o rychlé poskytnutí předepsaného vzdělání, jež opravňovalo studujícího k setrvání nebo k získání určitého pracovního místa či funkce, mnohdy i toho, které nabyt v rámci „kádrových“ dislokací. Důvodů ke studiu v podmínkách večerního (častěji dálkového) studia bylo jistě hodně. Kvalita dosaženého vzdělání nebyla ověřována; lze předpokládat že byla individuálně odlišná a byla ověřována životem. Poslední „dálkaři“ maturovali na Škole pro pracující při Gymnáziu, tř. Jiřího z Poděbrad, v roce 1983; trvala tedy éra mimořádných forem studia celé čtvrtstoletí.

Historii této vzdělávací práce připomínají v textu *O studiu pracujících na naší škole* profesor Leopold Borovička a abiturient této školy Pavel Vítek. Text je publikován v almanachu Pocta Slovanskému gymnáziu z roku 1967. Citujeme úryvek se značnou vypovídací hodnotou:

Úroveň tříd nedosahuje zpravidla úrovně tříd denního studia: bývá průměrná a podprůměrná, objevují se však i ročníky s vynikajícími jedinci. Mnohé studenty popohání k větší pilnosti odpovědnost a vděčnost k závodu, který je uvolňuje a poskytuje úlevy, jindy dodává síly hrdost otcovská či mateřská, tedy soutěž generační, a někdy je stimulem k svědomitému studiu i chlapský stud před zpytavým pohledem manželčiny...

A ještě jednu upomínku. Mohla by se nazývat Od Komárna k zelenému stolu. Jde o třídu leteckých důstojníků. Poznal jsem je teprve tři týdny před maturitou, když onemocněl kolega češtinář. Bylo třeba dobrat a zopakovat celou látku, k dispozici byly jen tři vyučovací hodiny. Proto jsme museli nasadit ostré tempo. Na bližší seznámení i v převzaté funkci třídního zbyla poslední hodina - ne celá, protože do vyučování (šlo o třídu dálkového vojenského studia) přišla služba se vzkazem, že všichni mají pohotovost, což znamenalo v době povodňové kalamity na jižním Slovensku odjezd na záchranné práce. „Pašijový týden, v němž obvykle vrcholí předmaturitní studium, prožili naši studenti-letci nad rozbouřeným Dunajem. Při zahájení maturit někteří chyběli: dorazili až v předvečer své maturity. Uspěli všichni, třebaže se někteří rozmýšleli, mají-li vůbec zasednout k maturitnímu stolu.

Šedesátá léta a bláhové vize o možných proměnách

V historii poválečného vývoje naší republiky byl významný rok 1960. Oficiálně v něm byla ukončena etapa budování socialismu, došlo k volbám, ke schválení nové ústavy, k novému územnímu uspořádání, vzniklo deset krajů, byla zvýšena jejich pravomoc, Olomouc přestala být krajským městem a rozhodování bylo přeneseno do Ostravy, byl vyhlášen 3. pětiletý plán, proběhla II. spartakiáda...

Na přípravu všech těchto společenských změn i na jejich realizaci samozřejmě reagovalo i české školství. V duchu doby šlo o iniciativy předkládané shora v přesvědčení, že dokážou překonat únavu, apatii, tendence ke stagnaci a někdy i pocity marnosti. Šedesátá léta byla prostě dobou aktivistů... Jen sedm let uplynulo od zkrácení školní docházky a už byl vydán (naštěstí) zákon, jímž byla za povinné penzum vzdělávání pro celou generaci vyhlášena opět školní docházka v délce devíti let. Následně pak zákonem č. 188/1960 Sb. ze dne 15. prosince 1960 o soustavě výchovy a vzdělávání učitelů (školský zákon) vznikly SVVŠ, tedy střední všeobecně vzdělávací školy.

Chronologie změn a proměn byla následovná:

V roce 1959 uzákoněná devítiletá povinná školní docházka proměnila všechny jedenáctiletky ve dvanáctiletky; ty pak byly zákonem č. 188/1960 zrušeny. Šlo o změnu velmi výraznou, ale s výhledem do budoucna nezbytnou, poněvadž zřizovatelské funkce v oblasti školství měly být (a také byly) rozděleny mezi nově zřízené Okresní národní výbory a Krajské národní výbory.

Změny se samozřejmě dotkly i námi sledované dvanáctiletky - „dědičky Slovanského gymnázia“ na tř. Jiřího z Poděbrad. Dvanáctiletka zanikla tím způsobem, že byla rozdělena na dva samostatné školské subjekty, a to tak, že z prvních devíti ročníků vznikla základní devítiletá škola, spadající pod ONV Olomouc, zatímco zbývající tři vyšší ročníky se proměnily na střední všeobecně vzdělávací školu, v obecné mluvě označovanou jako tzv. esvévéška, jejímž zřizovatelem se stal ve školním roce 1963/64 Severomoravský kraj se sídlem v Ostravě. Školní budova byla v majetku ONV, čímž došlo k paradoxní situaci: Slovanské gymnázium

(jako SVVŠ) se stalo ve své budově nájemníkem. Bylo mu vyhrazeno třetí poschodí. Ředitelem školy byl v letech 1960 - 1963 již zmíněný Miroslav Hrabovský a následně po něm v letech 1963 - 1969 Antonín Sosík. Sosíkem vstoupila na ředitelský post u „Slovanů“ opět výrazná osobnost s velkými pedagogickými schopnostmi a taktem. Bohužel to bylo v době, kdy ve škole vrcholily problémy provozní. Útěchou všem profesorům i studentům na SVVŠ mohla být jen okolnost, že se problémy netýkaly jen jejich školy. Případů, kdy SVVŠ zůstaly pod jednou střechou se vzniklými základními devítiletými školami, bylo nepočítaně.

Že nešlo u Slovanského gymnázia (SVVŠ) o krátkodobý stav, o dobu nezbytně nutnou k překonání a překlenutí potíží, ale o dlouhotrvající tíživou realitu, dokládá povzdech jejího ředitele Antonína Sosíka z roku 1967 (publikováno v almanachu Pocta Slovanskému gymnáziumu):

SVVŠ na třídě Jiřího z Poděbrad má deset tříd denního studia s dvanácti až čtrnácti třídami studia pracujících. Samostatnou budovu však nemá, je v podnájmu základní devítileté školy! Patří jí jen třetí poschodí a dvě učebny v poschodí druhém. Je to celkem deset učeben s malou jazykovou pracovnou a chemickou laboratoří. Odborné posluchárny chemie a fyziky musely být zrušeny a jsou rovněž třídami. Vyučování ve škole je celodenní, od 7.00 do 19.30 hodin. Vyučování denních tříd končí ve 13.20 a v 13.30 do týchž tříd nastupují pracující. Vyučovací hodiny denního studia, které se nevejdou do dopoledního rozvrhu, jsou odučeny ve čtvrtek odpoledne, nepovinné předměty a zájmové kroužky v místnosti, kde je náhodou volno, v ředitelně, ve sborovně, v kabinetech a v žákovské knihovně. Je to zajisté zajímavá shoda s počátky prvního českého gymnázia, jehož sté výročí oslavujeme.

Situaci v olomouckém ve středním všeobecně vzdělávacím školství upřesněme zmínkou o olomouckých ústavech tohoto typu. V Olomouci byly tři SVVŠ. První SVVŠ na tř. Jiřího z Poděbrad, druhá ve Starých Hodoľanech, v Řezníčkově ulici, a třetí, postavená roku 1956, v Hejčíně, Tomkova ulice. Když Severomoravský kraj převzal ve školním roce 1963/64 střední školy do své pravomoci, dospěl k názoru, že tři ústavy jsou v Olomouci zbytečné a druhou a třetí SVVŠ spojil, u SVVŠ na tř. Jiřího z Poděbrad ponechal již léta existující školu pro pracující.

Slovanské gymnázium v dobách „normalizace“

Osamostatněním středních všeobecně vzdělávacích škol vznikly ústavy, jež opět měly příležitost vnímat vzdělávání v oné účelové vymezenosti mezi základní školou a školou vysokou, a nikoli v bezbřehé sounáležitosti se základní školou. To samozřejmě při soustavné práci pedagogických ústavů, pedagogických středisek, předmětových kabinetů a komisí a dalších iniciativ vyvolávalo otazníky, zdali jsou vymezené tři ročníky SVVŠ dostatečné pro přípravu posluchačů vysokých škol. Odvaha k nekreslovanému hodnocení byla v šedesátých letech větší než v letech předchozích, a nebylo tedy nic divného, když se začaly ozývat hlasy dožadující se prodloužení všeobecně vzdělávacího studia na čtyři roky. V rámci komparace byla nejčastěji vzpomínána studia gymnaziální. Bylo jen otázkou času, kdy přestane být gymnázium tabuizovaným pojmem a vstoupí opět

do života. Bohužel se to nepodařilo natolik rychle, aby se tak stalo před srpnem 1968. Rozjetý vlak však vstupem „vojsk Varšavské smlouvy“ nevykolejil a 19. prosince 1968 byl přijat zákon č. 188/1968 Sb., nazvaný zákon o gymnasiích, podle něhož byly postupně proměňovány tříleté SVVŠ na čtyřletá gymnázia. Absolutní nedostatek učeben vedl k svépomocnému postavení provizorního pavilonu na dvoře v areálu školy. Šlo o stavbu dřevěnou, s nedostatečnou zvukovou izolací, nicméně stavbu funkční, v níž bylo možno umístit a vyučovat studenty šesti tříd. Pavilon sloužil i jazykové škole. Po celou dobu „normalizace“ byl ředitelem Slovenského gymnázia Oldřich Medek (1969 - 1986), aprobovaný češtinář a ruštinář, který po dobu Sosíkova ředitelování zastával funkci jeho zástupce.

Obnovené čtyřleté gymnázium na tř. Jiřího z Poděbrad se dočkalo v následujících dvou letech ještě práva experimentálně ověřovat vznik osmiletých gymnázií. Experiment byl ústupek ze strany vlády, jímž se zalepovaly učitelům po invazi vojsk oči. Povolovalo se a zřizovalo vše, co jen alespoň trochu mohlo budit zdání, že je u nás, navzdory přítomnosti vojsk Varšavské smlouvy, možno žít. Z olomouckého dění připomenou tehdejší obnovení činnosti Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci, založení olomoucké skupiny Českých bibliofilů a Klubu přátel výtvarného umění, pořádání Mezinárodního varhanního festivalu. To všechno jsou akty roku 1969. Z téhož pramene vytryskla a z téhož důvodu byla tolerována iniciativa k obnově osmiletého gymnázia. A tak v roce 1971 byly otevřeny na tř. Jiřího z Poděbrad dvě primy a v následujícím roce opět dvě. Veřejnost tento experiment přijala s velkým povděkem. Vývojové trendy však začala s postupnou normalizací určovat garnitura prověřených funkcionářů, která v jakékoli diferenciaci viděla zhoubu školního systému a zárodek elitářství. V roce 1973 bylo jasné, že školství je suverénně v rukou normalizační junty. Pedagogové vyloučení z KSČ už byli mimo školství, vyškrtnutí zahnáni do koutů, ostatní byli poučeni, jak výhodné je mlčet. K 30. červnu 1973 byli žáci obou prim a sekund rozděleni do olomouckých základních škol. Opět jedna naděje zhasla a do listopadu 1989 se už druhá nevyskytla. Zákazy a rušení alternativních studijních příležitostí nepostihly samozřejmě jenom gymnázium na tř. Jiřího z Poděbrad.

Čtyřletá gymnázia však už nezmizela a přečkala, i když se nebylo možno ani tam vyhnout bolestným ústupkům. V osmdesátých letech se na gymnáziích vyučovalo bez výraznější šance trvale na nich pěstovat potřebné intelektuální nivó. Tlaku na opětovnou deformaci obsahu bylo střední školství vystaveno jen na počátku let sedmdesátých, kdy se školské úřady věnovaly kádrovým otázkám, odvolávaly nepohodlné z funkcí, ustavovaly povolné do řídicích funkcí a zabezpečovaly všude vedoucí úlohu strany. Na gymnáziích byly na čas zavedeny studijní směry - přírodovědný a humanitní s posílenou výukou jazyků. Bylo však zřejmé, že jde o trpěný přesah ze svobodnějších let šedesátých, o dozvuky předsrpnové scény, na jejichž zrušení dojde po skončení „normalizace“.

Opětné snahy o zglajchšaltování gymnázií

Koncem sedmdesátých let, po skončení všech normalizačních „procedur“, se školská politika opětovně zaměřila na všechno, co mohlo narušit všeobsažnou jednotu vzdělávacího systému. Normalizátorům se jevila jako problematická především čtyřletá gymnázia, a tak se rozhodli formou dílčí reformy upravit jejich výchovný a vzdělávací program. K reformě došlo v roce 1978. V ní byly ožiovány ideje ze šedesátých let, kdy byly do SVVŠ zaváděny různé formy výrobní praxe; zaváděná reforma byla v osmdesátých letech volněji poněkud menším důrazem na své zproletarizování a častěji působila jako nepodařené a nesystémové vsouvání učiva a praxe z průmyslovek do vzdělávacích cílů gymnázia. V pozadí reformy byla jakási vykonstruovaná idea o tom, že absolventi gymnázií nejsou připravováni jen ke studiu na vysokých školách, ale že půjdou i do praxe.

Na gymnáziích však žádná reforma nemohla vytvořit podmínky, jež by byly alespoň trochu podobné materiálně a personálně lépe vybaveným odborným školám. Tehdejší ředitel Slovanského gymnázia dr. Vladimír Bukáček (1961 - 1986, ředitelem 1986 - 1992) charakterizoval po letech V sýpkách ducha, tedy v almanachu, který vyšel ke 125. výročí založení ústavu v roce 1992, všechny reformní realizace tohoto typu za neúčelné a při vzpomínce na naplňování reformy z roku 1978 si povzdechl, že bylo škoda, že se tehdejší vyplývané prostředky a energie nevyužily k zavedení a rozšíření výuky cizích jazyků, což by mělo větší vzdělávací efekt. Další dvě léta (1978 - 80) se v systému školství nic podstatného nedělo. Bylo však jisté, že k dalším proměnám opět brzy dojde. Signál a podnět k takovým myšlenkám dalo ověřování nové koncepce, které bylo zahájeno v roce 1980. Ověřováním záměrů se mělo předejít případným nesrovnalostem v připravovaném školském zákonu. Spoluúčast na koncepci byla prestižní záležitostí a ze strany učitelů-metodiků byla vnímána jako ocenění a projev přízně.

Závěrečná etapa, jež ústila do „sametové revoluce“

Nová koncepce byla modelována, zkoumána a ověřována čtyři léta a jejím výsledkem byl školský zákon č. 29/1984 Sb. ze dne 22. března 1984, nazvaný Zákon o soustavě základních a středních škol. V platnost vstoupil k 1. září 1984. Tímto zákonem byla povinná školní docházka stanovena na deset roků s tím, že celá populace projde základní osmiletou školou a po jejím ukončení budou žáci navštěvoval ještě minimálně dva roky odborná učiliště, pokud samozřejmě nebudou studovat na některém jiném typu středních škol. Každý učební obor byl minimálně dvouletý, což zabezpečovalo každému žáku, aby splnil požadavky zákona o povinné školní docházce a ještě dvě léta školu navštěvoval.

Gymnázium zůstalo čtyřleté a v zákoně o něm hovořil § 15: *Gymnázium je všeobecně vzdělávací polytechnickou školou poskytující i odbornou přípravu. Přípravuje pro studium na vysokých školách a pro výkon některých odborných činností a povolání v národním hospodářství, správě, kultuře a dalších oblastech včetně povolání dělnických.*

K všeobsažnosti a bezobsažnosti tohoto znění není třeba komentáře.

Rok 1984 byl pro Slovanské gymnázium významný i tím, že v něm byla ukončena existence Školy pro pracující. Školní budova začala být využívána výlučně čtyřletým gymnáziem a ve večerních hodinách jazykovou školou. Poněvadž se gymnázium v nových podmínkách již dokázalo obejít bez nouzového dřevěného pavilonu na dvoře školy, bylo toto dřevěné stavení administrativním rozhodnutím školského odboru KNV v Ostravě roku 1984 gymnáziu odebráno a předáno jazykové škole.

Podle zákona formulovaného na základě ověřované „nové koncepce“ a přijatého v roce 1984 se na Gymnáziu na tř. Jiřího z Poděbrad vyučovalo až do listopadu 1989. Ředitelem školy byl (jak již výše zmíněno) od roku 1986 dr. Vladimír Bukáček, podle aprobace matematik a deskriptivář.

Změna společenského klimatu, jež nakonec vedla k tak zvané sametové revoluci, byla registrována v ovzduší školy v souvislosti s ohlasy na éru Gorbačovovy politiky „glasnosti“, na niž pozitivně reagovaly i některé politické osobnosti v ČSSR. Byla povolena diskuse, což bylo uvolnění, jež vyvolávalo ochotu i odvahu vyslovovat vlastní názory. Kontrastovalo to s výchovnými metodami předchozích let, kdy výchova v duchu indoktrinace byla oficiální metodou komunikace mezi profesory a studenty. Ostatně jako v té době všude jinde.

Všeobecně oceňovány byly osobnosti odlišné, podněcovatelé diskusí a šířitelé názorů odlišných od těch, jimiž argumentovala totalitní moc. Na Slovanském gymnáziu jich nebylo málo. Živě se reagovalo také na události, jež 17. listopadu předcházely a při nichž docházelo ke srážkám se státní mocí. Ve škole bylo cítit nejen jistou rezervovanost, ale i sympatie vůči svobodným a nezávislým projevům. Aktivity studentů postupně rostly a nabývaly na síle. Dělo se tak úměrně k informovanosti, které také postupně díky médiím, ale i přímou účastí přibývalo. Na půdě školy docházelo i k mítinkům s hosty, především se studenty Univerzity Palackého, byly vydávány časopisy Rozsévač a Závěj a studenti se stali partnery při jednáních o „osudech“ školy. Zasvěceně o tom v almanachu V sýpkách ducha z roku 1992 píše tehdejší student 4. ročníku Martin Novotný (současný primátor Statutárního města Olomouce):

Ve skrovném výčtu politicky podbarvených aktivit studentů mohou být vzhledem k stavu doby mezery, jde však o neúmyslnou selekci, piši zkrátka jen o tom, co vím. Víím o osobním kontaktu některých studentů na nezávislé iniciativy, jako např. Nezávislé mírové sdružení či místní signatáře CHARTY 77, jiní studenti tíhli ke křesťanským společenstvím nebo k tzv. druhé, undergroundové kultuře. S přáteli z třídy 4. D (mat. ročník 1990) jsme se na „vlastní pěst“ – a jistě ne sami – zúčastnili několika olomouckých demonstrací, podpisem či podporou petiční akce Několik vět, v téže věci jsme u příležitosti školního výletu do Prahy navštívili budoucí hlavu státu, tehdy ještě StB přísně střeženého disidenta (Listopad nebyl žádným předem připraveným spiknutím) Václava Havla. ... Tedy těžko rozhodnout, zda vládlo v předvečer Listopadu ticho před bouří, či spíše ticho po pěšině, což považuji za nutné podtrhnout, zvláště vzhledem k následně zmýtizované úloze studentů v revoluci.

V pondělí 20. listopadu bylo s děním z pátku předcházejícího týdne v Praze obeznámeno pouze velmi málo studentů, podrobně prakticky jen pravidelní posluchači stanic RFE, BBC a VoA. Jinak vládla neinformovanost či matné povědomí o desinformaci spojené s údajnou smrtí Martina Šmída, o napětí na pražských vysokých školách a v divadelní obci. Na chodbách si několik „zasvěcených“ sdělovalo své rozhořčení, od přímé účastnice pražské demonstrace, studentky 4. ročníku Anny Králíkové, získali autentické zprávy, svědectví z „první ruky“. S přítelem Pavlem Ryšavým jsme před zahájením vyučování umístili na třídní nástěnky několik protestních letáček, což hned v následující hodině vyvolalo, vzhledem k naší neochotě hesla na příkaz sejmout, dost kontroverzní dialog s profesorkou, členkou ZO KSČ, ...Převládala taktika vyčkávání - právě v ty hodiny se rozhodovalo o připojení studentů UP ke stávce pražských vysokoškoláků. Konečné kladné rozhodnutí akcelerovalo průběh příštích hodin a dní s jejich všeobecně vypjatou, horečnatou atmosférou... S rostoucí celkovou otevřeností ... docházelo k postupné liberalizaci přístupu vedení školy...

Obnovení Slovanského gymnázia

Gymnázium na tř. Jiřího z Poděbrad se vyprofilovalo v ústav podporující společenský kurs, jenž byl sametovou revolucí formulován a který byl naplňován studentským mládím a nefalšovaným zaujetím. Listopad 1989 odstranil bariéry a umožnil v rámci sametové revoluce a postupné demokratizace společnosti Slovanskému gymnáziu rozvoj, o jakém se od Února 1948 nikomu ani nesnilo.

3. září 1990 obnovilo Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy České republiky Gymnázium Olomouc, tř. Jiřího z Poděbrad, čestný název SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM. K navrácení historického pojmenování se MŠMT ČR rozhodlo díky tehdejšímu ministru školství Petru Vopěnkovi v den zahájení školního roku 1990/91. K slavnostnímu předání ministerského dekretu o obnovení historického názvu pak došlo na slavnostním shromáždění ve Václavkově sále Vlastivědného muzea v Olomouci 19. listopadu 1990. K předání bylo zvoleno symbolické datum. Korespondovalo s prvním výročím „listopadu“. Slavnostnímu aktu byli přítomni zástupci ze všech stupňů školské správy, delegáti KNV v Ostravě, představitelé ONV, významní absolventi Slovanského gymnázia, členové výboru Vlastivědné společnosti muzejní Olomouc a sekce SGO při VSMO, četní stoupcí demokracie a zástupci rodičovského sdružení při SGO. Dekret o obnovení převzal tehdejší ředitel dr. Vladimír Bukáček.

Došlo k renesanci, v níž už nikdo nedoufal. Byl obnoven ústav, jenž svou tradicí patří k největším a nejčelnějším nejen v Olomouci, ale na celé Moravě.

Následné jeho proměny, k nimž v podmínkách svobodného polistopadového nadšení postupně docházelo, vytvořily ze čtyřletého gymnázia ústav s mimořádným renomé; stal se věhlasnou vzdělávací institucí, na níž dosahují mimořádných vzdělávacích výsledků jak studenti čtyřletého a osmiletého gymnaziálního studia, tak i šestileté bilingvní česko-francouzské sekce.

Ústav se domohl práva být opět sám sebou.

Zaslouží si náš obdiv a blahopřání.

Mgr. Bohumír Kolář

SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM V PROMĚNÁCH ČASU (1945 – 1989)

I. Úvod

Slovanské gymnázium má letitou historii. Nebýt vzpomínek studentů a profesorů, už dávno bychom na ni zapomněli. Daná etapa, pokud není zaznamenána, vytrácí se z našich myslí. Jedním z hlavních motivů k napsání těchto řádek bylo uchování paměti pro příští generace. Doba totality, které je tu věnována hlavní část, je pro naše dnešní studenty už dávnou minulostí. Pokud o ní nebudou číst, těžko poznají, čeho je třeba za každou cenu se vyvarovat a jak svazující pro svobodomyšlného člověka byla zfanatizovaná ideologie.

II. Slovanské gymnázium a jeho pozice v socialistickém školství (zrušit, nebo trpět?)

Konec války a nadšený návrat studentů i profesorů zpět do Slovanského gymnázia nedával nikomu tušit, jaká temná budoucnost se pro ně chystá. Ministr školství dr. Zdeněk Nejedlý, člen vlády Národní fronty, měl už o tom své představy. Naštěstí je nemohl realizovat hned, protože po řádných volbách v r. 1946 byl vystřídán Jaroslavem Stránským. Klidnější vývoj byl našemu školství dopřán už jen dvě léta, do tzv. Vítězného února 1948 (*a s ním i do návratu Zd. Nejedlého*).

Začala vznikat celá série nových školských zákonů, jejichž smyslem bylo vytvořit novou socialistickou školu oproštěnou od všeho, co mělo návaznost na předválečnou 1. republiku. Nová škola měla být jednotná, otevřená všem, zvláště dětem z dělnických rodin, a měla být co nejvíce spjata s materiální výrobou. Po válce bylo zapotřebí zejména technických kádrů, takže průmyslové školy a učňovské školství byly preferovány. Zato gymnázia, která zaváněla duchem „buržoazní republiky“, bylo třeba co nejvíce eliminovat. Postihy se týkaly zkracování studijní doby a i samotného názvu, který byl takřikajíc trnem v oku. V 50. – 60. letech byly tyto představy postupně naplněny. Naším hlavním vzorem se stala sovětská desetiletka, představující jednotnou střední školu. Ministři poplatní této ideji násilně potlačovali naše domácí tradice.

Představu nové školy vtělil Zd. Nejedlý do návrhu zákona, který byl 21. dubna 1948 schválen ústavodárným Národním shromážděním a vešel v platnost 1. září téhož roku. Dosavadní státní reálná gymnázia (*osmiiletá*) byla přeměněna ve školním roce 1948/49 na čtyřletá. Jejich nižší ročníky přešly do 8leté střední školy (*dříve měšťanská škola*). V následujícím škol. roce 1949/50 byla k SGO připojena osmá třída Dívčího reformního reálného gymnázia a rok nato byly do SGO začleněny i ostatní jeho třídy, čímž DRRG de facto přestalo existovat. Ve šk. r. 1951/52 bylo zrušeno Polívkovo reálné gymnázium (*dříve Česká reálka*) a jeho třídy byly včleněny rovněž do SGO. Sloučení tří předchozích profilovaných gymnázií do jednoho bylo prvním krokem na cestě k jednotné škole. Změny ale pokračovaly dál.

Vládním usnesením ze 7. května 1953 byla dosavadní gymnázia přeměněna na všeobecně vzdělávací školy. Podle tohoto nařízení ukončily školní docházku na SGO nejen žáci čtvrtých, ale i třetích ročníků; čtvrté ročníky maturovaly v normálních termínech. Nejkuriozněji prožili tuto změnu studenti třetího ročníku. Byli nuceni absolvovat v době letních prázdnin šestitýdenní kurz, ve kterém jim bylo učivo dřívějšího maturitního ročníku zkráceně předneseno, aby stihli ještě v mimořádném srpnovém termínu složit maturitu. Naše střední školství, dříve ve světě uznávané pro vysokou kvalitu svých absolventů, bylo reformami ministra Nejedlého zcela umrtveno. Z vládnoucí ideologie tehdy vyplývalo, že maturitu může mít každý. Zde byl základ devalvace vzdělání a učitelstva jako stavu. Vzdělání se stalo buržoazním přežitkem a příští generace na to doplatily.

Ve šk. r. 1953/54 byla dle nové školské organizace místo SGO zřízena Jedenáctiletá střední škola na tř. Jiřího z Poděbrad (označována jako První, zatímco ve Starých Hodolanech zřízena Druhá). Do budovy na tř. Jiřího z Poděbrad začaly od té doby docházet děti od šesti do sedmnácti let. První až osmá třída byly vytvořeny přesunem žactva z okolních škol. Žáci bývalého SGO tvořili devátou, desátou a jedenáctou třídu. Tento kolos byl řízen jedním ředitelstvím a přetrval celkem pět let. Ve šk. r. 1958/59 se „jedenáctiletka“ změnila na „dvanáctiletku“. Prodloužení studia souviselo se změnou učebního programu. Škola měla být spjata s praxí, a tak byl zaveden předmět základy výroby. Absolventi získávali kromě maturitního vysvědčení i výuční list. Po třech letech ověřování bylo od tohoto experimentu upuštěno.

Ve šk. r. 1961/62 se přistoupilo k další reformě. Spočívala v zavedení základní devítileté školy (ZDŠ) a ve vzniku střední všeobecně vzdělávací školy (SVVŠ) – desátá až dvanáctá třída. V důsledku toho došlo k organizační změně spočívající v rozdělení dříve jedné školy na školy dvě. Vznikla dvě samostatná ředitelství spadající pod rozdílné správy. Zatímco ZDŠ zůstala pod pravomocí školského odboru ONV, SVVŠ se dostala pod pravomoc KNV v Ostravě. Učitelské sbory se tím rozdělily.

Krátkou a světlou epizodou v historii SGO bylo zřízení osmiletého experimentálního gymnázia. Byl to jeden z přínosů roku 1968. Po sovětské okupaci a následné normalizaci byl prosazen názor, že tyto třídy vedou k výchově elity a to bylo v tehdejší společnosti nepřijatelné. Proto po dvouleté existenci byl tento typ studia zrušen a na své znovuzrození musel čekat dalších dvacet let.

Jediným trvalým výdobytkem Jara 1968 byla přeměna tříletých SVVŠ na čtyřletá gymnázia. Změna byla uskutečněna ve školním roce 1968/69, a proto se ve šk. r. 1971/72 nekonaly maturitní zkoušky. První maturity čtyřletého gymnázia se konaly ve šk. r. 1972/73. Tento stav přetrval až do roku 1989.

Poslední změny již v duchu nové doby nastaly po „sametové revoluci“. 19. listopadu 1990 byl našemu gymnáziu navrácen historický název Slovanské gymnázium s účinností od 3. 9. 1990. Tímto dnem se otevřelo rovněž víceleté gymnázium (sedmileté, posléze osmileté) a také bilingvní česko-francouzská sekce (pětiletá, posléze šestiletá).

Tyto změny byly již ku prospěchu školy i jejích studentů. Nemusíme se ohlížet po cizích vzorech jako v padesátých a šedesátých letech. Naše školství má svou historickou tradici a patřilo vždy k nejlepším.

III. Z vlastní budovy do podnájmu a zpět

Změny související s novými školskými zákony se promítly i do umístění Slovanského gymnázia. Poté, co s ním splynulo gymnázium Dívčí a později i Polívkovo (viz výše), přestala tehdejší budova SG v Kosinově ulici technicky vyhovovat. Škola se přesunula do budovy zrušeného Polívkova reálného gymnázia na tř. Jiřího z Poděbrad. Tento objekt byl modernější, světlejší, a hlavně prostornější. Zde byl zahájen nový školní rok 1951/52 a zároveň došlo k výměně ředitele. Dosavadní ředitel dr. Fr. Hanáček odešel a na jeho místo nastoupil ředitel zrušeného Polívkova reálného gymnázia dr. Mir. Zedek. Zůstal ve funkci jen do vzniku jedenáctileté střední školy, tj. do r. 1954. Ředitelem nového mamutího kolosu se stal dr. Fr. Tvrdoň. Řídil „jedenáctiletku“ do roku 1958, kdy se přeměnila na „dvanáctiletku“. Její řízení převzal Otto Ficner a od r. 1960 do r. 1963 Mir. Hrabovský. V těchto letech byla budova k dispozici všem žákům od první třídy až po nejvyšší jedenáctou a později dvanáctou třídu.

Prodloužením základního školního vzdělání na devět let od školního roku 1961/62 a následně oddělením desáté až dvanácté třídy vznikla SVVŠ. Jedna škola spravovaná jedním ředitelstvím se rozdělila na dva celky. Třídy první až devátá měly tím v budově početní převahu, a tak se tato škola stala majetkem ZDŠ. SVVŠ se ve své bývalé vlastní budově ocitla nyní v podnájmu. Tento paradox byl umocněn i tím, že její třídy byly odsunuty do třetího poschodí a ve druhém měla jen dvě učebny. Z nedostatku prostor bylo třeba odborné učebny dát k dispozici třídám. SVVŠ měla z počátku po dvou třídách v každém ročníku denního studia a tyto třídy v odpoledních hodinách sloužily studiu pro pracující různých typů (večerní, dálkové, vojenské...).

Nedostatek prostor dělal problémy výuce jazyků, praktických cvičení apod. Rovněž jedna tělocvična pro dvě školy byla naprosto nedostačující. Ředitelství hledalo různé způsoby, jak zajistit prostory pro vyučování. Situace velmi připomínala dobu historického počátku Slovanského gymnázia. Tehdy šlo ale o rakousko-uherskou monarchii, a nyní o samostatný stát. Tento paradox v době, kdy se hlásalo, že vše je pro naše blaho, byl víc než zarážející. Tehdejší ředitel školy Antonín Sosík intenzivně jednal o pronájmy v blízkých školních budovách. Žáci i učitelé se na dělené hodiny stěhovali buď do tehdejšího Pionýrského domu (dnes Dům dětí a mládeže), nebo do budovy bývalého SG v Kosinově ulici (nyní Středního odborného učiliště) a také na Střední průmyslovou školu strojní na tř. 17. listopadu. V obou školách v určitém období byly trvale umístěny také třídy a vyučující sem za žáky docházeli. Komplikace nastávaly zvláště za chladného a nepříznivého počasí, kdy bylo třeba během přestávky provést výměnu učitelů. Mnohdy to byly pro učitele doslova sprinty, protože jinak se to stihnout nedalo.

Školský odbor KNV v Ostravě na žádosti o důstojnou budovu pro střední školu nijak nereagoval. Z iniciativy ředitele Antonína Sosíka byl vypra-

cován model nové budovy pro naši školu. Začalo se vyjednávat s KNV o pozemku a financích. Určité přísliby byly dány, ale jejich uskutečnění zabránila srpnová okupace sovětskými vojsky v roce 1968.

Stejně problémy, jaké byly s umístěním tříd, byly i se školním stravováním. Zajistit žactvu teplý oběd byla sice povinnost, ale těžko realizovatelná. Vlastní prostory pro jídelnu nebyly, a tak se naši žáci stravovali v jídelně už dříve zmíněného Pionýrského domu (sloužila zároveň i pro výuku) nebo ve vysokoškolské menze. Později se stravování přesunulo na tř. 1. máje (naproti Domu armády). Obrovské fronty a tlačence často blokovaly i přílehlý chodník. Vedení školy muselo rozpracovat přesný časový harmonogram a obědy zajišťovat zesílenými dozory. Jídelna neměla odkládací prostory. Zajistit alespoň minimální úroveň kulturnosti stravování bylo velmi obtížné. I za těchto svízelných podmínek byl provoz školy plně zajišťován.

Prodloužení studia, které přinesl rok 1968, znamenalo hledat chtě nechtě nové prostory. Jediným řešením se ukázala stavba pavilonu na školním dvoře. Projekt se i přes nedostatek financí podařilo prosadit. Stavba musela být provedena v tzv. akci Z, tj. svépomocí. Pro její realizaci bylo třeba získat rodiče, žactvo a celý profesorský sbor. Pavilon byl postaven ve školním roce 1971/72 a měl šest učeben, dva kabinetů a klubovnu pro tehdejší SSM. Studenti, jejichž třídy zde byly umístěny, si pochvalovali zvláště o přestávkách užívání čerstvého vzduchu na školním dvoře. Pro učitele to ale znamenalo přecházet na vyučování během přestávky z pavilonu do třetího patra a naopak. Pavilon zůstal majetkem školy do r. 1986. Téhož roku odešla z budovy ZDŠ a ve školním roce 1986/87 byla tato budova navržena gymnáziu. Pavilon byl předán do užívání jazykové škole, která se v té době ocitla bez střechy nad hlavou. Z počátku byly učebny v pavilonu v dopoledních hodinách užívány ještě našim gymnázii.

Po roce 1989 nastaly další prostorové změny. Budova na tř. Jiřího z Poděbrad slouží nadále čtyřletému gymnáziu. Nově zřízené víceleté gymnázium a bilingvní česko-francouzská sekce získaly nové prostory. Stala se jimi budova bývalé sovětské školy na Pasteurově ulici. Bylo třeba ji nejdříve rekonstruovat a po dokončení byl objekt předán škole k užívání 13. 2. 1991. Povodeň v červenci 1997 výrazně poškodila budovu na Pasteurově ulici a částečně i na tř. Jiřího z Poděbrad. I přesto se podařilo řádně zahájit školní rok 1997/98.

IV. Proměny profesorského sboru

Těžké rány profesorskému sboru SG způsobila doba nacistického teroru. Největší daň mu zaplatil profesor Stanislav Cvek. Tajně spolupracoval s domácím odbojem, byl gestapem odhalen a posléze v r. 1944 ve Vratislavi popraven. Byl profesorem tělesné výchovy a na uctění jeho památky a osobní statečnosti se začal po válce pořádat „Memoriál prof. Stanislava Cveka“. Turnaj se hrál do r. 1949, kdy byl z ideologických důvodů, neboť šlo o představitele katolického odboje, komunistickou mocí zakázán. V r. 1992 byl obnoven jako turnaj v odbíjené smíšených družstev regionu Haná.

Po skončení války se sice profesori vrátili na svá místa, ale mnozí ne nadlouho. Jejich odchod z ústavu měl několik důvodů. Jedním z prvních byla vznikající Univerzita Palackého v Olomouci, na jejíž katedry odešli ti z nejlepších. Mezi prvními opustil gymnázium dr. Oldřich Králík, který se nesmazatelně zapsal do paměti katedry bohemistiky na Filosofické fakultě UP. Na Přírodovědeckou fakultu odešel prof. Josef Fuka, erudovaný fyzik, který se později stal děkanem této fakulty. V roce 1954 odešel na PŘF také matematik dr. Miloslav Zedek. Učit budoucí profesory TV odešli rovněž členové SG Walter Stehlík, Zbyněk Losenický a Mojmír Kocián. Do Prahy na FF Univerzity Karlovy odešli profesori Jaromír a Oldřich Běličové.

Kromě těchto zcela pochopitelných důvodů k odchodu museli školu opustit postupně i další profesori. Motivem jejich odchodu byly tzv. školské reformy Zd. Nejedlého. Zkrácení studijní doby ze sedmi či osmi let na pouhé čtyři vedlo k tomu, že se někteří stali nadbytečnými. Také změny v učebním programu, které přinesly zrušení řečtiny a postupné vytěsnění latiny do pozice nepovinného předmětu, vedly k dalším odchodům. Rovněž zánik výuky náboženství a omezení počtu hodin humanitních předmětů, zvláště cizích jazyků, které začaly být vytěšňovány ruštinou, odváděl ze školy tyto vyučující a nově přiváděl ruštináře.

Další ranou pro pedagogický sbor byl Únor 1948. Názorová orientace některých profesorů přestala vyhovovat novému trendu. Mezi prvními, kteří pocítili na sobě tyto změny, byl zatímnní správce školy dr. Jan Springer. Ředitelskou funkci musel na konci šk. roku 1948 opustit a ze školy odejít také v souvislosti s uměle vykonstruovanou politickou aférou, jejímiž oběťmi se stalo několik septimánek a rovněž on sám. I když se do školy nakrátko vrátil jako profesor, dožil svá léta v Universitní knihovně, kde mohl plně zúročit své filologické a bibliografické znalosti. Někteří profesori byli donuceni na čas gymnázium opustit, ale po kratším nebo delším čase byli přijati zpět (např. prof. L. Borovička, Fr. Kuba).

V letech padesátých souvisely změny v profesorském sboru se dvěma okolnostmi. První bylo sloučení bývalého Polívkova reálného, Dívčího reformního reálného a Slovanského gymnázia v jednu školu. Tím došlo k promíchání sborů a k dalším odchodům pro nadbytečnost. Druhou byl vznik druhé jedenáctileté střední školy, a to ve Starých Hodolanech. Tamní nový profesorský sbor se zformoval z profesorů Slovanského gymnázia. Nové působiště tu našli tito vyučující: Fr. Bráblík, B. Nakládal, Vl. Kubíčková, Mir. Coufal, Mil. Třískala, K. Bartošová, H. Schwarzová... Po zániku této školy se někteří vrátili zpět, jiní odešli na nově založenou „dvanáctiletku“ do Hejčína.

Jednotná škola dle představ Zd. Nejedlého nenechávala žádný prostor pro estetickou výchovu. Hudební i výtvarná výchova nadlouho zmizely z učebních osnov „jedenáctiletky“, „dvanáctiletky“ i SVVŠ. Teprve obnovením čtyřletých gymnázií se tento předmět po dlouhých dvaceti letech zase vrátil. V 50. - 60. letech proto museli školu opustit i příslušní aprobovaní profesori těchto výchov.

Střídali se nejen profesori, ale i ředitelé. Po nuceném odchodu zatímnního správce dr. Jana Springera se na tomto postu vystřídali dr. Jaroslav Hanáček, dr. Miloslav Zedek, dr. František Tvrdoň, Otto Ficner, Miro-

slav Hrabovský a Antonín Sosík. Zvláště posledně jmenovaný odvážně a tvrdě hájil potřeby školy (tehdejší SVVŠ), a to i proti vůli tehdejších stranických orgánů.

V průběhu šedesátých let přišla na řadu generační výměna. Svou dlouholetou pedagogickou činnost na SG ukončili profesori Rastislav Bartoča, Karel Pochobradský, František Bráblík, Vladimír Horčíčka, František Kuba, Leopold Borovička a také ředitel školy Antonín Sosík. Na Univerzitu Palackého odešla Zora Škrobánková a dr. Miloslav Stibor na LŠU - výtvarný obor.

Byla to tzv. „stará garda“, která ještě poznala předválečnou školu. S nimi na celých dvacet let odešel i nespoutaný duch Slovanského gymnázia. Byli to odborníci a pedagogové na svých místech. Každý po svém se zapisoval do duší těch, které po léta své praxe vzdělávali. Učili je také svými příklady a postoji.

V průběhu této výměny přicházely postupně nové a mladší tváře. Profesorský sbor, do té doby tvořený převážně muži, se začal postupně feminizovat. Nejvíce byl sbor posílen ve šk. r. 1968/69, kdy se otevřely třídy pokusného osmiletého gymnázia. Nastalá politická situace po okupaci sovětskými vojsky tomuto experimentu nepřála. Po jeho zrušení museli automaticky odejít nově přijatí členové profesorského sboru. Kromě toho i ti, kteří neprošli politickými prověrkami ve šk. roce 1969/70. Byli to Alois Kučera, Vladimír Žůrek a Zora Vesecká. Atmosféra na gymnáziu byla v letech čistek velmi pochmurná. Mnozí uvažovali o změně povolání, které by nebylo vystaveno takovým tlakům jako učitelská profese. Jisté psychické odlehčení přinesla stavba pavilonu, která v této napjaté době zatlačila do pozadí ideologické tlaky.

V letech sedmdesátých výrazně ovlivnil gymnázium nový ředitel Oldřich Medek. Byl vášnivým rusistou a propagoval vše sovětské. Rozvíjel a podporoval všechny aktivity a soutěže v ruském jazyce. Byl především spjat s navázáním a rozvíjením družebních styků našeho gymnázia s desetiletkou v ruské Kostromi.

Odlišná atmosféra panovala ve sboru v letech sedmdesátých a osmdesátých. Časté, téměř každotýdenní nesmyslné schůze braly pedagogům potřebný čas k jejich sebevzdělávání a zatěžovaly je formálními záležitostmi. I přesto učitelé gymnázia odváděli kvalitní práci. V sedmdesátých letech ukončili tu své působení profesori Josef Huták, František Krýza a Věra Zmrzlíková. V letech osmdesátých to byli ředitel Oldřich Medek, zástupkyně ředitele Jarmila Hartmannová a profesori Jarmila Šafářová, Ludmila Kulíšková, Břetislav Nakládal, Svatava Látalová, Vlastimil Kelbich, Zdeněk Skácel, Anna Navrátilová, Ludmila Trávníčková, Božena Králíková, Silva Šenková a dr. Zdena Hudcová. Také tito profesori se zapsali nejen do myslí, ale i do srdcí svých studentů. Rozdávali ze své studnice vědomostí, byli nápomocni radou nebo pomocí. Každá z těchto osobností pojímala atmosféru doby podle svého přesvědčení a podle toho i jednala. Tato doba však učila lidi přetvářce, a tak se problémy přetřásaly povětšinou v uzavřených kabinetech. K závažnějším postihům profesorského sboru už v těchto letech nedocházelo.

„Sametová revoluce“ v listopadu 1989 otevřela okna dokořán. Vyučování přestalo být ideologicky svázané a padly okovy, které dusily do té

doby zejména humanitní předměty. Profesoři gymnázia si mohli oddechnout od nekonečných a neplodných schůzí, brigád, všemožných aktivit spjatých s povinnými oslavami a začít se konečně věnovat svému oboru. Nová doba přivedla do školy nové tváře a profesorský sbor, který se v padesátých až šedesátých letech vešel do jedné malé sborovny, rozšířil se na současných více než 80 profesorů. I to svědčí o tom, jaký nový prostor dostává vzdělání ve svobodné zemi.

V. Brigády – fenomén socialistického školství

Je zcela pochopitelné, že první poválečné roky byly po hospodářské stránce velmi obtížné. Přebudovat válečné hospodářství na mírové, odstranit škody způsobené válkou a zároveň nahradit velký úbytek pracovních sil spojených hlavně s odchodem německého obyvatelstva byly úkoly opravdu nemalé. Nebyli jsme ale sami, kdo řešili tyto problémy. Různily se však způsoby řešení. Kapitalistické státy dokázaly svou ekonomiku rychle obnovit, ale státy socialistické se zmítaly v problémech. Šlo hlavně o zemědělství, které se vlivem nových zákonů o JZD a státních statcích a likvidací soukromého sektoru potýkalo s nedostatkem pracovníků.

Studenti středních škol od osmých po jedenácté a později dvanácté třídy se stali levnou pracovní silou. Za svačinu a oběd pracovali při nejrůznějších pracích dle aktuálních agrotechnických úkolů. Od jednocení řepy, přes osekávání chrástu, sklizeň brambor, chmele, cibule, mrkve, česání jablek, sklizeň lnu nebo práce v lese všeho druhu.

V padesátých a šedesátých letech se jezdilo hlavně na brambory. Státní statky na severní Moravě s tamními farmami nás na podzim každoročně vítaly. Třídy se tu střídaly v týdenních turnusech od poloviny září do konce října. Vše záviselo na počasí. Ubytování bylo mnohdy v polorozpadlých barácích s topením v čadících kamnech. Podzimních plískanic jsme si náležitě užili, protože nebylo ani dostatečné ošacení, ani obutí. Halasně byla vítána svačina, když se přivážel chleba, a hlavně horký čaj, který krásně zahříval zkřehlé ruce. Oběd byl přivážen ve várnících na pole. Myslím, že na vzduchu chutnalo i to, co by bylo jinak odmítáno.

Brigády nebyly kořeněny jen drsnými zážitky. Byla i spousta studentské legrace. Třídy byly rozesety po vesnicích a vzájemně se navštěvovaly. S vesnickými mládenci si nebylo radno začínat. Někdy vyvolávala střety i místní vojenská posádka a profesoři museli mnohdy střežit dům dlouho do noci. Naše štace byly Staré Město, Štítý, Vikantice, Písařov, Hartíkov, Habartice...

Mládež tuto dobu brigád brala jako jistý odlehčený nástup do školy po prázdninách. Profesoři ale museli učební látku zvládnout i přesto, že školní rok se de facto mnohdy až o dva měsíce zkrátil.

V 70. letech došlo ke změně. Brigády už nesměřovaly na severní Moravu s nuceným pobytem, ale do okolních družstev, kam byli studenti každodenně sváženi autobusy a opět odváženi, takže ubylo potíží s ubytováním. Změna souvisela s tím, že se začalo s rozšiřováním chmelnic na Olomoucku. Práce na chmelnicích začínaly už začátkem dubna, kdy se chmel tzv. navazoval; to bylo třeba vykonat odpovědně a profesoři odpovídali za kvalitu vykonané práce svých svěřenců. Kontrola z družstva byla neúprosná a většinou ti, kteří byli v předstihu, se opětovně museli

vracet. Další etapa chmelových brigád nastala koncem prázdnin, kdy začínalo strhávání štoků a česání chmele. Tyto práce byly družstvem finančně honorovány. Vydělané peníze se dostaly do třídního fondu a mohlo se s nimi volně nakládat např. při maturitách, výletech apod. Jezdilo se také na sběr cibule, kdy studenti byli varováni před polním pychem. Školní dozor byl k tomu benevolentní, ale družstevní strážci byli dosti bedliví. Pravdou je, že zemědělství se sice postupně mechanizovalo, ale bez pomoci studentů by socialistické zemědělství nepřežilo.

Rok 1989 skoncoval s tímto letitým fenoménem a jako mávnutím kouzelného proutku práce našich studentů v zemědělství naráz ustala. Čáry v tom asi nebyly.

VI. Výrobní praxe – spojení teorie s praxí?

Socialistická škola měla studentům poskytovat nejen teoretické vědomosti, ale také praktické dovednosti. U učňovského školství nebo středních odborných škol všeho druhu to bylo samozřejmě na místě. Gymnázium (ať už bylo dobově pojmenováno jakkoli) nebylo odbornou školou, nýbrž všeobecnou. Naplnit tedy představy tehdejších ideologů bylo velmi problematické. Studenti nedostávali ve škole ryze odborné vědomosti, a tak bylo otázkou, co v praxi ověřovat. Především se musely najít podniky, které by naše studenty mohly zaměstnat. Je logické, že se muselo hledat tam, kde nebyla vyžadována kvalifikace. Mezi takové podniky, se kterými škola uzavřela smlouvy, patřily čokoládovna Zora, zahradní podnik Sempra, výstaviště Flora, Sigma a Fruta Litovel.

V Zoře šlo o pásovou výrobu, kdy v době tzv. sezóny bylo třeba přijmout větší počet pracovníků (např. při zajišťování vánočních kolekcí a vůbec vánočního zboží). Šlo o naprosto jednotvárnou práci, která neskýtala nijaké praktické obohacení. Podobnou práci vykonávali ve Frutě Litovel, kde třídili na pásech ovoce. V zahradních podnicích Sempra nebo Flora se především pletly záhony, shrabovalo listí, odvážel odpad a zcela ojediněle se něco sázelo. V závodě Sigma, který byl také donucen podepsat smlouvu, byla situace zcela jednoznačná. Studenti nemohli být vpuštěni do výrobních hal, protože nikdo nechtěl za ně převzít odpovědnost. Skupina hochů zůstávala většinou na dvoře, kde zametali nebo neúčelně přenášeli nářadí či materiál z jednoho místa na druhé. Jen málo početná skupina studentů ze třídy s rozšířenou výukou matematiky pracovala také v Podniku výpočetní techniky.

Lze říci, že výrobní praxe nemohla naučit studenty dobré pracovní morálce, spíše tomu bylo naopak. Jednotvárné úkony na páse nebo nádenická práce v zemědělství ubíjely mysl a přiváděly studenty na myšlenky, jak se tomu vyhnout nebo jak práci odbýt. Její vykonávání bylo na úkor vzdělání, kterého se jim místo toho mohlo dostat.

VII. Nábor na vysoké vojenské školy

Každoroční prioritou školního roku byl nábor na vysoké vojenské školy. Byl zapojen doslova celý pedagogický sbor, který měl zdůrazňovat důležitost naší armády při obraně socialistické vlasti a stálou potřebnost mladých vzdělaných důstojníků. Velké preference dostávala Vysoká vo-

jenská škola (VVŠ) v Hradci Králové, která byla proslulá svou lékařskou fakultou. Rovnocenná byla VVŠ A. Zápotockého v Brně, která na svých fakultách připravovala vojenské inženýry všech oborů. Tyto školy byly nejen preferované, ale také kvalitní, protože na rozdíl od jiných, civilních fakult byly lépe vybavené. Studium zde bylo ale náročnější, takže se agitace soustředila na tzv. lepší studenty. Byly jim zdůrazňovány přednosti tohoto studia - tj. ubytování na kolejích a strava zdarma, technické vybavení, a hlavně možnosti uplatnění a lepší výdělků než v civilním sektoru.

Méně nadaní studenti byli směřováni na VVŠ ve Vyškově, kde byly soustředěny velitelské obory. Sít se stahovala zejména kolem problémových studentů, kteří by na jiných VŠ neuspěli. Hodiny a hodiny strávili zejména třídní profesori probíráním této tematiky. Bylo jejich úkolem získat každý rok ve třídě nejméně jednoho studenta. Kdo nedokázal splnit tuto kvótu, dostal nálepkou neúspěšného třídního, byl krácen na mzdě a napříště se s ním jako s třídním méně počítalo. Velké tlaky na žáky i profesory uplatňoval ve svém funkčním období ředitel Medek. Byl v tomto ohledu téměř nepřekonatelný, stejně jako v některých dalších aktivitách týkajících se oblékání a účesů zvláště u chlapců. Dlouhé vlasy, potištěná trika nebo džíny jim byly pokládány za ideologicky závadné, prozápadní a byly každodenně pranýřovány nejen na chodbách školy, ale i v ředitelně, kam byli dotyční zváni na kobereček. Stejně prověrky se týkaly třeba i maturitních tabel.

Kromě VVŠ byla v centru pozornosti také Vysoká škola báňská v Ostravě. Hornictví jako základní kámen našeho průmyslu muselo být rovněž opečováváno stranickými orgány. Bylo mnoho studentů, kteří i v této situaci dokázali dobře manévrovat. Když se ocitli tzv. v síti, prohlásili, že na VVŠ nebo na VŠB půjdou. Tím měli zajištěno, že jejich klasifikace nebude ohrožena. V tomto směru vyvíjel ředitel tlak i na profesory, aby v případě nepříznivých studijních výsledků byli vybráni žáci hodnoceni přijatelně. Po vydání vysvědčení potom ale mnozí změnili názor a přihlášku nepodali. Ovšem vysoké školy při přijímacím řízení nepřihlížely jen ke známám, ale také k obsáhlému hodnocení, které museli třídní zpracovat (tzv. posudky). Šlo tu ve velké míře o ideově politické postoje a aktivity studentů v mládežnické organizaci SSM. Jen VŠ technického zaměření k posudkům a kádrovému původu nějak zvláště nepřihlížely, protože neměly dostatek uchazečů, ale univerzity s humanitními obory to braly za bernou minci.

VIII. Družební styky s Kostromou (od r. 1967 do konce 80. let)

Dopisování studentů s vrstevníky v Sovětském svazu se velmi podporovalo, ale málokdy přežilo několik vzájemných písemných kontaktů. Sovětské dopisy byly málo osobní a ve velké míře formální. Dlouhodobě byly preferovány zejména tzv. kolektivní dopisy skupin či tříd.

Ruský jazyk vyučovaný ve škole od páté třídy byl na gymnáziích už na poměrně vysoké úrovni. Jazyková výuka byla poznamenána duchem doby a skýtala studentům málo možností k ověření osvojených vědomostí v praxi. Proto naše škola uvítala iniciativu tehdejšího zástupce ředitele

Oldřicha Medka, kterému se podařilo navázat přímý kontakt s „deseti-letkou“ v Kostromi. Toto staré kupecké město ležící 360 km na východ od Moskvy na řece Volze patřilo odedávna k tzv. zlatému kruhu ruských měst kolem Moskvy. Po několikerých dlouhých a špatně slyšitelných telefonátech se podařilo domluvit výměnný zájezd skupiny studentů našeho gymnázia a dvou pedagogů.

Tito „vyslanci“ koncem školního roku 1966/67 putovali nejdříve do Moskvy a po krátké zastávce dál do Kostromi. Cesta vlakem byla sice dlouhá, ale v prostorných sovětských spacích vagoněch celkem pohodlná. Panovalo všeobecné napětí a zvědavost. Byli jsme tu prvními turisty, kteří tehdy navštívili „zakrytý zónu“, tj. oblast pro turisty uzavřenou. Na nádraží v Kostromi se shromáždilo velké množství lidu: zástupci komunistické strany, města, školy, žáků a rodičů – a to vše i s kapelou. Tento dav nás natolik šokoval, že jsme všichni vystoupili na druhé straně nástupiště, abychom se trochu vzpamatovali.

Potom ale následovalo krásných 14 dní spojených s poznáváním života obyčejných lidí, města i okolní krajiny. Velkým přínosem byly neformální rozhovory mezi studenty i učiteli. Součástí pobytu bylo pozvání do rodin a kratší rekreace v pionýrském táboře. Za velmi zajímavou lze považovat několikadenní plavbu na cvičné školní lodi po řece Volze. Celou posádku s výjimkou kapitána tvořili studenti námořní školy, kteří si na ní odbyvali praxi. Byli jsme na lodi jedinými turisty a mohli jsme se po ní svobodně pohybovat. Pro nás jako suchozemce byla plavba velmi přitažlivá a neméně atraktivní bylo i rybaření. Naše „bohaté“ úlovky byly předány lodnímu kuchaři, který nám připravil typickou ruskou rybí polévku zvanou „ucha“. Chutnala výborně. Byla navázána dlouholetá vřelá přátelství a vzájemné dopisování nabylo zcela jiného charakteru.

Kostromská škola nám naši návštěvu oplatila. Ve spolupráci s rodiči jsme připravili pro jejich pobyt velmi bohatý program. Chtěli jsme jim ukázat nejen naše starobylé město a jeho okolí, ale také slovenské hory, které měly být pro obyvatele ruských rovin překvapením. Jaký byl ale náš údiv, když místo připravené horské túry dali přednost besedě s pamětníkem – účastníkem SNP. S odstupem času se tomu dalo porozumět tak, že hrdinství za druhé světové války bylo pro sovětské občany něco posvátného.

Osobní vzájemná poznání, stejně jako pochopení prostředí a zvyků, pozitivně ovlivnila vztah našich studentů k ruskému jazyku. Družební kontakty pokračovaly v pravidelných intervalech do poloviny 80. let. Odchod ředitele Medka do důchodu způsobil postupné oslabování, ale k jejich úplnému zastavení došlo po r. 1989, kdy byl z výuky vytěsněn ruský jazyk.

Výměnné jazykové pobyty do tehdejšího Sovětského svazu byly ve své době novum. Dnešní výměnné zájezdy studentů bilingvní česko-francouzské sekce potvrzují jejich užitečnost a přínos pro jazykovou praxi. Bez přímého kontaktu s rodilými mluvčími a bez poznání země, jejíž jazyk se studuje, není taková výuka úplná. Z tohoto hlediska lze považovat družební styky s Kostromou za velmi pokrokové.

IX. Státní svátky a jejich povinné slavení

Neopominutelnou součástí plánu školy bylo zajišťování oslav významných státních svátků. V harmonogramu školního roku začínaly výročí VŘSR a zahájením Měsíce SČSP, který trval do 12. prosince, dne výročí podepsání československo-sovětské smlouvy o přátelství a vzájemné spolupráci. Tento dokument prodloužil pozdější prezident Klement Gottwald „na věčné časy“.

Bylo to velmi náročné období zvláště pro ruštináře. Ti museli připravit a zorganizovat nejprve třídní a posléze školní kola recitační soutěže Puškinův památník, Olympiády v ruském jazyce a soutěž O zemi, kde zítra již znamená včera. Vítězové postupovali do dalších kol na úrovni okresu, kraje, případně do celostátního kola. Studenti měřili svůj talent a vědomosti v recitaci, v jazykové pohotovosti či ve znalosti reálií. Mohly se porovnávat výsledky jednotlivých škol a lze podotknout, že naše škola patřila vždy mezi nejlepší. Ideologické protěžování ruského jazyka na úkor ostatních cizích jazyků mělo však mnohdy opačné účinky, stejně jako přemíra a masovost pořádaných soutěží.

Po Novém roce začínaly akce spojované s tzv. Vítězným únorem. Ke slovu se dostávali češtináři, kteří zadávali slohové práce na toto téma, a dějepisci, kteří donekonečna připravovali rozhlasové relace, ve kterých byly studentům události den po dni náležitě prezentovány.

Oslavy vrcholily 1. a 9. květnem. Příprava prvomájového průvodu se dlouhodobě řešila na schůzích pedagogického sboru. Zajišťovala se mávatka, malování plakátů, tělocvikáři připravovali řazení a nácvik povinného skandování před hlavní tribunou. Velmi často tyto nacvičované akty končily před tribunou fiaskem. V letech osmdesátých už to bylo bráno s humorem, ale v předchozích desetiletích bývala tuhá kázeň a nehledě na nepřízeň počasí bylo třeba dlouhé hodiny stát na seřadišti a čekat, než skončily projevy a průvod se dal do pohybu. Účast všech byla přísně kontrolována a omluvenky byly jen výjimkou. Tyto „radosti“ už dnešní studenti neznají, a tak si jen těžko představí, co jejich předchůdci prožívali. Problémoví studenti, kteří kázeňsky povinné oslavy neustáli, byli v následujících dnech voláni vedením školy k odpovědnosti.

9. květen býval spojován s lampiónovým průvodem a kladením věnců k památníku RA v Čechových sadech. Druhá světová válka byla skloňována ve všech možných pádech a neexistoval předmět, ve kterém by probíraná látka nebyla ideově zaměřena k tomuto tématu. Do školy byli zváni rovněž pamětníci, kteří besedovali se studenty. V oslavách se nesmělo nic opomenout, hlavně podíl a zásluha KSČ a SSSR.

K podtržení významu jednotlivých svátků sloužila pompézní výzdoba. Byla důležitou složkou ideově politického působení. Okna, chodby a nástěnky ve třídách musely zavčas reagovat na aktuální výročí. Za výzdobu školy zodpovídal vyučující výtvarné výchovy a za nástěnky ve třídách třídní profesori. Každé zpoždění či nedostatečná prezentace slavného výročí byly vedením školy registrovány a adekvátně postihovány. Náprava musela být sjednána okamžitě, bez ohledu na to, zda byl víkend, či prázdniny. Školy byly za výzdobu hodnoceny stranickými orgány a podle

toho buď odměňovány nebo trestány. Pád totality zbouřal všechny uctívané modly - Leniny, Marxe-Engelse atd. v jejich výtvarných podobách. Chodby i třídy se zbavily ideologického nevkusu.

X. Ideově politické vzdělávání

IPV neboli politické školení bylo v době totality považováno za velmi důležitou součást vzdělávání učitelů. Jeho účelem bylo předělat učitele na poslušné vykonavatele stranické politiky. Stranické orgány však zapomínaly na to, že každý jedinec má mozek, a tak se „vymývání mozků“ vesměs míjelo účinkem. Navíc probíraná témata bývala zcela nesmyslná a pro uvažujícího člověka naprosto neakceptovatelná. Ideově politické vzdělávání učitelů bylo řízeno pověřeným odborem OV KSČ. Ten na každý školní rok vypisoval nová témata. Učitelé-komunisté pověřeni na škole vedením IPV byli nejdříve proškoleni lektory OV KSČ. V plánu školy mělo IPV pevné místo a bylo prováděno jedenkrát za měsíc. Spočívalo v uvedení tématu lektorem, v přednášení předem zadaných referátů a následné diskusi. Témata byla čistě teoretická a vycházela z ideologie marxismu-leninismu. Čas od času zavítala nějaká kontrola buď z vedení školy, nebo z OV KSČ. Tu bylo třeba zaranžovat bohatou diskusi a zvláště učitelé-herci své role obstojně předváděli. Tak jako vše, tak i toto obávané IPV začalo v osmdesátých letech ochabovat a bylo k němu přistupováno jako k nutnému zlu.

Podobný rámec mělo i IPV svazáků. Bývalo součástí svazáckých schůzí a studenti svůj nezájem dávali zřetelně najevo. Zvláště Morální kodex budovatele komunismu, který byl často citován a zdůrazňován, žádné zázraky nepřinesl. Svazáčtí školitelé se řádně zapotili a mnohdy, aby schůzi udrželi, museli změnit téma a připustit volnou diskusi. Stejně jako dospělí, tak i mládež pojímala tyto aktivity jako formalitu, a tak mnohdy užitečná akce byla z tohoto důvodu předem odmítána.

Není divu, že masová mládežnická organizace, ve které bylo členství dobrovolně povinné, musela nutně vzít zaslé. Veškerá činnost mající ideový podtext nemohla mladým imponovat. Přínosem byly jen tělovýchovné aktivity, výlety nebo pozdější diskotéky. SSM dostával na svou činnost finanční dotace a měl i svou klubovnu v pavilonu školy. Po jeho předání jazykové škole ztratil prostory pro svou činnost a nastala jistá stagnace. Stejně jako ostatní dobrovolně nucené aktivity i svazácká organizace vzala po roce 1989 zaslé. Ideologická kontrola nad její činností bránila srovnatelnému myšlení a volnému rozletu mládí.

XI. Branná výchova aneb „buď připraven“

Branná výchova v době prohlubující se studené války zaujala ve škole silnou pozici. V určitých letech byla i samostatným vysokoškolským studijním oborem a ve školách i samostatným předmětem. Měla stranické posvěcení a byla intenzivně propagována. Mládež byla vzdělávána nejen v teorii, ale i v praktickém výcviku. Ten se týkal i profesorského sboru, který byl donekonečna proškolenován požárníky, chemiky či příslušníky armády. Účast bývala povinná a školení se opakovala, aby se všichni učitelé mohli vystřídat.

Vrcholnou akcí bývala jednodenní celoškolská branná cvičení. Sestávala z poměrně dlouhého pochodu, při kterém na předem určených staništi bylo třeba plnit připravené úkoly. Bylo to náročné zejména pro starší členy profesorského sboru a v době nepříznivého počasí pro všechny zúčastněné.

Opadnutí studené války a pád železné opony vedl k postupnému oslabení branné výchovy ve škole. Ustala nekonečná, a hlavně samoučelná cvičení a školení. Zrušení branné výchovy jako samostatného předmětu v r. 1990 změnilo zcela situaci. Jistý branný prvek zůstal součástí výchovy mládeže, ale jeho podtext je už jiný.

XII. Pozitiva a tzv. klady socialistické školy

Profesní odborová organizace sehrála v dobách totality vysoce pozitivní úlohu. Pomáhala ke stmelení profesorského sboru prostřednictvím společných výletů nebo posezení. Výlety byly výborně organizovány a pořádány pro členy sboru a jejich rodiny. Měly obvykle velkou poznávací hodnotu, ale hlavně sblížovaly jejich účastníky. Kromě nich byla velmi oblíbena i posezení pořádaná u příležitosti Dne učitelů, MDŽ nebo závěru školního roku. Jejich atmosféra bývala neopakovatelná. Vždy za doprovodu kytar se rozléhal mohutný zpěv, který prostřídával různé žánry. Sedávalo se dlouho do noci a většina zpívala až do úplného ochraptění.

ROH zakupovalo také abonenty do divadla a na koncerty a čas od času byly pořádány zájezdy na divadelní představení do Janáčkova divadla v Brně. V době letních prázdnin byly pronajímány obvykle dva pokoje v některé z horských chat a učitelé se svými rodinami se tu střídali v týdenních turnusech.

Socialistická škola dávala bezplatně studentům učebnice. Velkorysost státu na jedné straně vyvolávala na straně druhé negativní přístup ke knihám jako hodnotám. Student na jejich pořízení nemusel nic vynakládat, a tak se k nim choval jako k bezcenné věci. Poškozování, čmárání, vytrhávání stránek a celkové ničení bylo na denním pořádku. Postihy byly minimální. Poškozená učebnice se vyřazovala a teprve později se začala vybírat finanční náhrada. Učitelům byla přidávána další práce s vedením evidence, rozdáváním, vybíráním, vyřazováním učebnic, a hlavně s vybíráním peněz. Práce velmi nepříjemná i riziková zvláště v maturitních třídách, kdy studenti žadonili o ponechání učebnice do přijímacích zkoušek. Někteří z nich je už nikdy nevrátili a jejich třídní na tyto provinilce dopláceli ze svého.

Vztah k věcem se musí pěstovat. Pokud se nevnímá jako hodnota, je to vlastně pobídka k nešetrnému zacházení. Majetkové vztahy se sice po sametové revoluci přehodnotily, ale dochází zase k jinému extrému. Nadbytečnost v některých společenských kruzích vede k podobným postojům a rozhodně neprospívá výchově mládeže.

XIII. Závěr

Socialistické školství, stejně jako celá společnost, bylo ovládáno vládnoucí ideologií a brzdilo zvláště humanitní předměty. V hodinách češtiny byli studenti ochuzováni o zakázaná díla a autory, hodiny dějepisu a zeměpisu byly ideologicky deformovány. Určité větší nebo menší deformace pociťovaly i ostatní předměty. Nehledě na to vyučující podle svých možností a schopností podporovali a rozvíjeli talenty, jimiž obsazovali všemožné soutěže v jednotlivých předmětech. Tuto činnost nelze v žádném případě hodnotit jako formální a její životnost dokládá její nepřetržitě trvání. Jde o pěstování zájmu o předmět, touhu dovědět se víc a prosadit se v širší konkurenci nad rámec vlastní třídy.

V dnešní době dostaly tyto soutěže nový obsah a mnohé i jiný název. Škola skýtá větší prostor také pro výtvarnou a hudební výchovu. Díla studentů- výtvarníků zdobí chodby školy a jsou pravidelně obměňována. Hudební výchova se prezentuje dvěma sbory. Jeden je určen pro studenty prim až kvart a druhé těleso je pro starší studenty. Pěvecký sbor důstojně reprezentuje školu a navazuje na tradice, které byly dlouhodobě přerušeny. Obsahová změna se výrazně projevila i ve výuce cizích jazyků. Nejde v ní jen o pasivní znalost, ale hlavně o schopnost komunikace. K tomu nejvíce napomáhá i přítomnost cizojazyčných lektorů (rodilých mluvčích) nebo výměnné zájezdy do příslušných zemí.

Sbírkové fondy byly za totality zahlceny balastem a paskvily. Žákovská a učitelská knihovna, i když byly dlouhodobě budovány, byly závislé na vydávaných titulech. Národných pomůcek bylo minimum a mnohé pamatovaly ještě Rakousko-Uherskou monarchii. Jazyková výuka také postrádala autentické nahrávky. Teprve po r. 1989 začaly jednotlivé předměty budovat své sbírky a odborné učebny tak, aby výuka odpovídala trendům současné vědy. Problém nastal ale v penězích, protože se knihy i učební pomůcky mnohonásobně zdražily. Škola musí hledat sponzory, kteří by jí v této činnosti pomohli. Je toho ještě mnoho, ale je to už „o něčem jiném“.

Výuka už nepodléhá vládnoucí ideologii a učitelé opět učí své žáky tvořivě myslet. Je však ještě mnoho toho, co by potřebovalo zlepšit nejen na Slovanském gymnáziu, ale ve školství jako systému. Autorita učitele, která byla v době totality silně oslabována, nezaujala dosud ve společnosti náležité místo. Odpadlo sice povinné oslovování soudruhu učiteli/soudružko učitelko, které pro svou délku vedlo k automatickému výpadku slova učitel/učitelka. (Menším dětem slovo soudružka činilo nemalý problém, a proto je také zkracovaly.) Pozice učitele však nestojí jen na oslovení, i když i to má své místo, ale také na finančním ohodnocení, které stále neodpovídá významu učitelské práce. Navíc dnes chybí i podpora školy a učitele v rodině. Nelze se proto divit současnému trendu napadání učitelů ze strany žáků.

Země, které stojí na špici ekonomického vývoje, dobře vědí, že investice do vzdělání a učitelstva jsou tou cestou, která vede správným směrem. Snad se i naše společnost na tuto cestu brzy dostane.

*Věra Kvapilová
emeritní profesorka SGO*

ŘEDITELÉ SLOVANSKÉHO GYMNÁZIA V DOBÁCH, KDY NESMĚLO BÝT SLOVANSKÝM GYMNÁZIEM

Motto: „Výsledky práce učitelů jsou v životě jejich žáků a s nimi i odcházejí. Ale práce těch, kteří se zapsali do dějin školství, pedagogiky a jiných vědních oborů, stejně jako těch, kteří budovali a organizovali české školství, by neměla být zapomenuta.“ (Akademik Otakar Chlup)

V poválečných letech došlo k bouřlivému společenskému vývoji, který se projevil i personálními změnami v profesorském sboru Slovanského gymnázia. Na místa ředitelů byli nadále jmenováni levicově orientovaní lidé, kteří dle tehdejších kádrových měřítek byli garanty realizace prosazování politiky KSČ ve školství. I mezi nimi se ale našly morálně a intelektuálně zdatné osobnosti, které své jmenování vnímaly jako poslání a v rámci daných velmi omezených možností usilovaly o co nejlepší prosperitu školy. Z následně uvedených medailonů jednotlivých ředitelů lze vyčíst více než jen jejich kariérní ambice, resp. profesní erudici. Lze z nich vyčíst tehdejší atmosféru na škole, vnější a vnitřní tlaky, jímž byli ředitelé vystaveni, i složitost vývoje, jímž škola za jejich působení procházela. Dodejme, že to byl vývoj mnohdy bolestný, že jím však škola i přispěním některých z nich prošla se ctí.^{1) 2) 3)}

¹⁾ *Ředitelé Slovanského gymnasia, o nichž pojednávají předchozí almanachy: Jan Evang. Kosina (1867 - 1877), Vojtěch Kotsmich (1878 - 1888), P. Maxmilián Vrzal (1889 - 1907), Karel Kořínek (1908 - 1920), Vít Hřivna (1920 - 1925), Stanislav Podivínský (1925 - 1926), František Slavík (1926 - 1933), Josef Šamánek (1933 - 1934), František Haderka (1934 - 1941), Jindřich Preč (1941 - 1942), Rudolf Hikl (1942 - 1945) a PhDr. Jan Springer (1945 - 1948).*

²⁾ *Do Slovanského gymnasia bylo v roce 1949 začleněno i Dívčí reformní reálné gymnasium (zal. 1919), jehož řediteli byli Jindřich Steinmann (1919 - 1920), Klement Králík (1920 - 1939), Rudolf Hikl (1939 - 1945) a PhDr. Rudolf Flašar (1945 - 1949). Pojednává o nich almanach „Buď zdrávo nám, gymnasium dívčí“, Olomouc (1999).*

³⁾ *V Olomouci-Řepčíně bylo 2. února 1940 založeno také Řádové dívčí reálné gymnasium sester dominikánek. Po půldruhém roce činnosti bylo likvidačním nařízením protektorátních úřadů, zamezujícím výchovu české inteligence, zrušeno. K jeho obnovení došlo dne 3. září 1945 pod názvem Řádové dívčí reálné gymnasium. Ředitelkou byla jmenována řádová sestra dominikánka RNDr. Jaromíra Němcová. V říjnu 1948 však bylo i toto gymnázium s odvoláním na čerstvě schválený zákon o jednotné škole zestátněno. Profesorky této školy, které byly řádovými sestrami, aniž si směly vzít své osobní věci, byly deportovány na nucené práce do sběrných klášterů. Řádové dívčí reálné gymnasium přešlo pod správu Dívčího reformního reálného gymnasia (ředitel PhDr. Rudolf Flašar) a s ním v roce 1949 bylo začleněno do Slovanského gymnasia, které tehdy řídil PhDr. Jaroslav Hanáček (viz almanach Buď zdrávo nám, gymnasium dívčí, Olomouc, 1999).*

PhDr. Jaroslav Hanáček

řídil Slovanské gymnázium od 6. května 1948 do konce školního roku 1951. Přijetí tohoto místa, jehož později mnohokrát litoval, bylo reakcí na jeho neuskutečněné ambice vysokoškolského učitele na UP (mj. návrat Zdeňka Nejedlého na post ministra školství po únoru 1948 a následující neblahý vývoj včetně odstavení rektora UP J. L. Fischera apod.). Po celý svůj život se dr. Hanáček orientoval na vědeckou a výzkumnou práci v oboru sociologie, v němž roku 1927 získal doktorát na Masarykově univerzitě. Byl přesvědčeným sociálním demokratem. Ctil dílo TGM. Mimořádný důraz kladl na vzdělání a zdokonalování vzdělávací soustavy. Zastával názor, že společnost má plnou zodpovědnost za vzdě-



PhDr. Jaroslav Hanáček

lání všech vrstev obyvatelstva. Přestože byl ateistou, dokonale znal dějiny náboženství. Zcela mimořádně se angažoval společensky; zejména přednáškami v Dělnické akademii. Od roku 1935 byl členem městského zastupitelstva v Přerově, po válce dokonce jako 1. místopředseda MěNV Přerov. Jako externí učitel FF UP vypracoval strukturu kurzu sociologie na akademické půdě a zasazoval se o přednášky občanské nauky pro učitele. Vypracoval i osnovy občanské výchovy pro II. stupeň základních škol. Na akademické půdě se angažoval proti přijetí a realizaci nechvalně známého zákona o jednotné škole. Prosazoval rovněž povinné pedagogické vzdělávání všech učitelů odborných škol. Ve svém díle se zabýval např. tématy Autorita rozumu, Sociologie dělníka, Dělníkovo sociální sebevědomí; podporoval i vznik Výzkumného ústavu dělnického... Díky svému badatelskému zájmu i brilantní znalosti němčiny znal dokonale vývoj Německa v letech 1918 - 1933, čehož využil v předválečných letech k rozsáhlé přednáškové činnosti, v níž upozorňoval na nebezpečí rostoucího vlivu nacismu. Jako levicově orientovaný sociálně-demokratický intelektuál pokračoval ve svých společenských aktivitách i po spojení sociální demokracie s KSČ.

Pedagogická dráha dr. Hanáčka (*nar. 10. srpna 1903 v Přerově*) zahrnuje gymnázia v Kyjově, Banské Štiavnici, Orlové a v Přerově. Přes svoji mírnou, spíše badatelsky orientovanou povahu ho jeho politická angažovanost přivedla do ředitelských funkcí. Díky znalosti němčiny a německé-

ho prostředí nejdříve na obnoveném českém gymnáziu ve Šternberku (1945 - 1948). Protože chtěl být v blízkosti akademického dění na UP (svou roli hrálo i snazší dojíždění z Přerova, kde po celý život bydlel), přijal nabídku místa ředitele na Slovanském gymnáziu (1948 - 1951), které musel uvolnit, a byl poté ustanoven (1951 - 1958) ředitelem Střední zdravotní školy v Olomouci („Pöttingeum“). Jeho posledním ředitelským místem byla SPgŠ Přerov (1958 - 1959), odkud byl v roce 1959 odstaven a přeřazen jako řadový učitel na SEŠ Přerov, kde setrval až do svého odchodu do důchodu v roce 1964. Pamětníci se o něm vyjadřují, že (cit.) „i jako řadový kantor patřil k intelektuálně vyčnívajícími pedagogům“. Zemřel 18. března 1968.

PhDr. František Malínský ¹⁾

pocházel z rodiny dělnického písmáka z Litomyšle (nar. 12. února 1897). Po maturitě na litomyšlském reálném gymnáziu (1915) sloužil do konce 1. světové války u 98. rakousko-uherského pěšího pluku, s nímž byl na albánské frontě (onemocněl malárií). V roce 1918 vykonal doplňovací zkoušku dospělosti na státním učitelském ústavu v Praze. Studium na Filosofické fakultě UK dosáhl v roce 1921 aprobace k vyučování dějepisu a zeměpisu a roku 1924 byl promován doktorem filosofie. Působil na středních školách v Chotěboři, v Jičíně, ve Strážnici a od roku 1928 na České státní reálce v Olomouci. Po Mnichově 1938 se dr. Malínský jako důstojník čs. armády (šcpt.) zapojil do protinacis-



PhDr. František Malínský

¹⁾ *Současné Slovanské gymnázium navazuje i na tradici olomoucké České reálky (zal. 1902), resp. Polívkova reálného gymnasia, s nímž bylo ve šk. r. 1951/52 sloučeno a v jehož budově na tř. Jiřího z Poděbrad dodnes sídlí. Olomouckou Českou reálku řídil prof. František Polívka (1902 - 1923), Václav Komberec (1923 - 1930), Ing. František Rompart (1930 - 1938) a prof. František Wiedermann (podzim 1938). Ve velice nevděčném vedení reálky se v době okupace vystřídal v roli zatímních správců prof. Konstantin Petřík (1938 - 1941), Ing. Jaroslav Urbánek, dr. Jaroslav Čičatka a prof. Šebastián Lax (všichni 1941). Od roku 1941 až do 22. 5. 1945 profesor matematiky Karel Kymla (s výjimkou podzimu 1944 až jara 1945, kdy školu spravoval společně se Slovanským gymnasiem ředitel Rudolf Hikl). Po nezbytných opravách válkou poškozené budovy začalo řádné vyučování 18. června 1945 (podle upravených osnov pro reálná gymnázia). Správy ústavu se ujal osvobozený politický vězeň PhDr. František Malínský, který byl formálně ředitelem do roku 1948 (i když se v roce 1946 habilitoval a působil jako docent československých dějin na Filozofické fakultě obnovené olomoucké univerzity). Školu pak v jeho zastoupení administrativně vedla prof. Františka Francová a od května 1947 Vladimír Srovnal.*

tického odboje Obrany národa (v mobilizačních plánech se s ním od června 1938 počítalo pro příp. povstání jako s velitelem pluku domobrany Olomouc-město).

Dne 1. září 1939 byl ve škole zatčen gestapem a odvečen do koncentračního tábora Dachau, později do Buchenwaldu a do Vratislavi. Po osvobození se na svoji školu vrátil a 22. května 1945 převzal její řízení (*pod názvem Polívkovo reálné gymnasium*). V roce 1946 se habilitoval na Husově bohoslovecké fakultě v Praze (*téma habilitační práce „Svatováclavská otázka v české historii“*) a následně byl pověřen přednáškami z československých a slovanských dějin na FF UP v Olomouci, kde působil až do svého odchodu do důchodu. Svými studenty z reálky byl velmi oblíbený; často ho i po řadě desetiletí zvali na svá setkání. Po celý svůj život byl aktivní v řadě organizací, mj. v Sokole, kde působil jako vzdělavatel a starosta Smrčkovy župy sokolské. Zemřel 28. února 1979.

PhDr. Josef Birgus



PhDr. Josef Birgus

se narodil 23. května 1905 v Přerově v rodině strojmůdce. Ve Valašském Meziříčí navštěvoval v letech 1915 – 1923 reálné gymnázium. Pod vlivem rozsáhlého humanitního vzdělání, kterého se mu na tomto gymnáziu dostalo, začal nejdříve studovat klasickou filologii na Karlově univerzitě v Praze, v druhém semestru však přestoupil na nově zřízenou Masarykovu univerzitu v Brně a změnil obor na aprobační skupinu němčina, filozofie a malá francouzština. Jazyky se staly jeho celoživotní láskou a vedle již zmíněných se věnoval i angličtině a později ruštině, kterou studoval dálkově. Doktorát filozofie získal v roce 1931 rovněž na Masarykově univerzitě.

Po absolvování univerzity a vojenské prezenční služby nastoupil dráhu středoškolského profesora na státním reálném gymnáziu v Příboře. V tomto městě se v roce 1936 oženil, natrvalo s rodinou usadil a po celý život se sem vracel, i když pracoval v různých koutech Moravy. Jeho milovaná města však byla Valašské Meziříčí a Olomouc. Po zrušení příborského gymnázia vyučoval za války na gymnáziích v Brně, Valašském Meziříčí a v Kroměříži a v poválečných letech v Rýmařově. Roku 1948 se stal na základě konkurzu ředitelem Polívkova reálného gymnasia. Ačkoliv se osvědčil jako vynikající pedagog i organizátor, byl v důsledku pounorového vývoje na podzim roku 1950 vedoucí funkce zbaven (*ředitelem byl jmenován za okupace dlouhodobě vězněný předválečný člen KSČ PaedDr. Miloslav Zedek*). Dr. Birgus odešel učit na

gymnázium v Příboře, odkud byl po krátké době (1951) přeložen na místní základní školu.

Významný předěl v jeho povolání a v celé životní dráze nastal, když byl začátkem školního roku 1953/54 povolán k působení na katedře germánské a anglické filologie nově zřízené Vysoké školy pedagogické v Olomouci, která byla později začleněna do Univerzity Palackého. V příznivých podmínkách vysokoškolského pracoviště rozvinul mnohostranné působení pedagogické, odborné, publikační, veřejné, organizační, překladatelsko-tlumočnické aj. až do své smrti 23. října 1985.

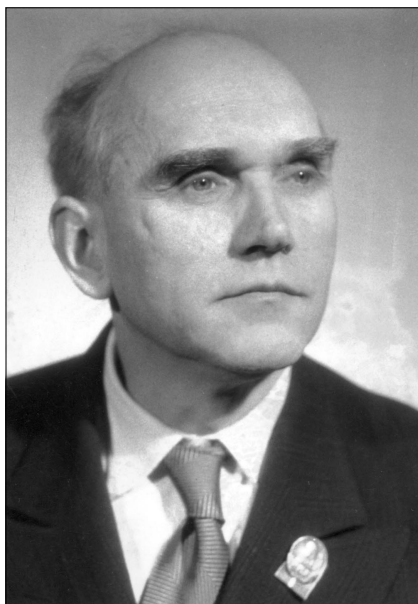
Milovaným oborem dr. Birguse byla metodika vyučování německému jazyku, podílel se na vzniku časopisu *Cizí jazyky ve škole* (1957), byl zde 8 let členem redakční rady, z toho pět let zástupcem šéfredaktora. V tomto časopise vyšly desítky jeho příspěvků, pravidelně také informoval o časopise *Fremdsprachenunterricht* a *Praxis des neusprachlichen Unterrichts*. Podílel se též na tvorbě učebnic, ať už recenzemi, nebo přímou spoluprací. Věnoval se i praktické činnosti překladatelsko-tlumočnické, řadu let tlumočil na *Academia* filmu Olomouc, na různých konferencích a sympoziích. Působil i jako externí učitel na Jazykové škole a v důchodu vyučoval v letech 1971 – 1981 v intenzivních kurzech němčiny, pořádaných strojírenským koncernem Sigma.

Jeho povaze byla cizí honba za kariérou, svou práci vykonával vždy a všude s velkým osobním zaujetím, odpovědně a s trvalým zájmem o věc. Z jeho působení v ředitelské funkci na Polívkově reálném gymnasiu

v Olomouci vnímají pamětníci pozitivně korektnost pracovních a mezilidských vztahů, snahu ochránit školu před politickým fanatismem i snahu o kontinuitu její dosavadní úrovně a o zachování pedagogické atmosféry „reálky“.

PaedDr. Miloslav Zedek

maturoval na gymnáziu v Holešově (byl jedním ze 7 dětí v rodině holešovského malíře a natěrače, v níž se dbalo na hudební vzdělání; nar. 7. června 1908). V roce 1932 dokončil studia matematiky a deskriptivní geometrie na Přírodovědecké fakultě UK v Praze. Po absolvování základní vojenské služby byl zprvu bez práce, později pracoval jako knihovník Univerzitní knihovny v Brně; posléze učil v německo-polském prostředí na české menšinové měšťanské škole ve Fryštátě (část Karviné) a od 1. září 1935 zakotvil na



PaedDr. Miloslav Zedek

České reálce v Olomouci. Ihned se aktivně zapojil do kulturního života ve městě (*mj. hrával v kvartetu na violu, zpíval i v tehdy velmi oblíbené Talpově „Šestnátce“, která byla později základem pěveckého sdružení „Nešvera“*). Skromné prostředí jeho rodiny ho už na vysoké škole přivedlo k aktivitě v levicových organizacích. Byl jedním z prvních olomouckých pedagogů zatčených gestapem. V letech 1940 - 1945 byl vězněn v několika koncentračních táborech v Německu. Po válce se vrátil k pedagogické práci a od 1. září 1950 se ujal řízení Polívkova gymnasia (*tedy reálky*) a v následujícím školním roce i Slovanského gymnasia, které pak sdružovalo v budově reálky oba zmíněné ústavy.¹⁾

Předmětům své aprobace učil s velkým nasazením a svým pochopením i přístupem získal řadu studentů pro vysokoškolské studium matematiky. V jeho zastoupení řídil školu od roku 1952 prof. Stanislav Liška. Působení dr. Zedka na gymnáziu silně ovlivnilo celou jeho další vědeckou a odbornou práci, v níž se zaměřil na problematiku vyučování matematice a na péči o nadané studenty gymnázií. Dr. Zedek přešel v roce 1954 na Přírodovědeckou fakultu UP, kde až do konce své aktivní pedagogické dráhy působil jako vysokoškolský pedagog a vedoucí katedry metodiky matematiky a elementární matematiky. Byl spoluorganizátorem matematické olympiády v Olomouckém kraji a patronem matematicky zaměřeného gymnázia v Bílovci. Na univerzitě svou publikační, vědecko-výzkumnou, popularizační a organizační práci věnoval otázkám teorie a praxe vyučování matematiky, přípravě učitelů matematiky a deskriptivní geometrie a výchově mladých vědeckých pracovníků v oboru. Byl spoluautorem Sbírkou řešených úloh MO, kategorie B, C a koordinátorem autorských kolektivů osmi středoškolských učebnic matematiky. V několika funkčních obdobích byl proděkanem PŘF UP (*počátkem 70. let i prorektorem UP*) pro pedagogickou činnost. Byl rovněž respektovaným členem redakční rady metodického časopisu Matematika a fyzika ve škole a redaktorem periodika Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Ve vyšším věku trpěl těžkou poruchou zraku. Zemřel v 93 letech dne 23. června 2001.

PhDr. František Tvrdoň

pocházel z chudé rolnické rodiny z Kunovic u Uherského Hradiště (*nar. 26. března 1913*). Měl ještě tři mladší sestry. Když mu bylo 10 let, jeho otec odjel za prací do Argentiny, kde zemřel a rodina zůstala bez prostředků. Hmotná nouze mu neumožnila studovat. Vyučil se zedníkem. Pomáhal matce živit rodinu, pracoval u stavební firmy ve dne jako zedník a v noci jako hlídač na stavbě. Na učitelský ústav v Olomouci se mohl přihlásit

¹⁾ V budově České reálky na tř. Jiřího z Poděbrad (v té době Polívkova reálného gymnasia), kam bylo Slovanské gymnasium ze své budovy násilně vystěhováno, došlo k administrativnímu spojení obou prestižních škol, přičemž na dva roky bylo ústavu zachováno jméno staršího z nich. V roce 1953 byla gymnázia v celé republice zrušena a nahrazena „jedenáctiletými středními školami“, kopírujícími sovětský vzdělávací model.



PhDr. František Tvrdoň

teprve tehdy, až jeho mladší sestry začaly pracovat. Po maturitě nesehnal místo, a proto se zase vrátil k zedničině. Tragicky osudná se mu stala léta okupace, kdy byl v roce 1942 přidělen na oddělení pro mladistvé na Úřadu práce v Olomouci. Zde odpovídal za organizaci pracovních sil pro totální nasazení v Říši. I když svého tehdejšího postavení využil k individuální pomoci mnoha lidem a zapojil se i do protifašistického odboje, jehož některým účastníkům obstarával falešné doklady, byl postiženými účastníky vnímán velmi nenávislně, čehož bylo bez přihlídnutí k polehčujícím okolnostem zneužito při jeho odstranění z funkce ředitele (*a ze školství vůbec*) v roce 1958.

Dr. Tvrdoň mohl studovat vysněnou vysokou školu až po válce. Studia češtiny, angličtiny a filosofie zahájil v Brně a po obnovení olomoucké univerzity je dokončil na UP v Olomouci.

Po krátkém působení ve Velkých Losinách nastoupil od 1. října 1948 svou pedagogickou dráhu na Slovanském gymnasiu Olomouc. V roce 1951 byl promován doktorem filosofie. Od roku 1954 byl ředitelem Slovanského gymnázia (*resp. tehdy 1. jedenáctileté střední školy v Olomouci, tř. Jiřího z Poděbrad 13*). Atmosféra mezilidských vztahů v profesorském sboru školy byla tehdy díky nasazeným komunistickým fanatikům velmi napjatá. Dnes chápu, proč chodíval školou vždy vážně a zachmuřen, ale vyvádění těchto „bojůvek“ nešlo účinně čelit. Vlna rozhořčení absolventů (*vyslaných za okupace na práce v Říši*), kteří se účastnili 90. výročí oslav založení Slovanského gymnázia, dala podnět k jeho odstranění z funkce z politických důvodů. Dr. Tvrdoň se tedy vrátil definitivně k zednické profesi, po léta jako prostý dělník, později jako mistr a stavbyvedoucí. Osobně jsem se setkal se svým ředitelem v roce 1960 na brigádě vysokoškoláků při stavbě Lisoven nových hmot ve Vrbně pod Pradědem, kde jsem mu podával cihly a on mě na oplátku učil nahazovat omítku (*je to opravdu kumšt!*). Večer pak přicházel na ubytovnu mezi vysokoškoláky, kteří se zaujetím naslouchali jeho vyprávění z cest západní Evropou, kterou v poválečných letech projel na kole... Posléze byl dr. Tvrdoň pověřen vedením knihovny Pozemních staveb Olomouc, kde setrval až do odchodu na penzi.

Ředitel Tvrdoň se celý život věnoval svým velkým láskám: českému jazyku a literatuře a studiu cizích jazyků. Psal básně, povídky, divadelní hry i odborné stati (*vzhledem k výše popsáným okolnostem buď do „šuplíku“, nebo je publikoval pod cizím jménem*), plynně hovořil anglicky, dánsky, švédsky,

německy, rusky a srbochorvatsky. Díky své stavařské kvalifikaci prováděl dr. Tvrdoň svým kolegům a přátelům prakticky za cenu materiálu stavební úpravy jejich bytů. Po „šichtě“ odpracované na stavbě vyučoval po večerech soukromě angličtinu. K jeho zálibám patřila i hudba. Vojenskou službu vykonával u vojenské hudby 6. „Hanáckého“ pěšího pluku v Olomouci, kde hrál na tubu. V dalších kapelách taky na basu a na housle.

PhDr. František Tvrdoň byl i přes nepřízeň osudu výraznou osobností olomouckého kulturního, vědeckého a pedagogického světa a - byť rozporuplně vnímán - i úctyhodnou pedagogickou osobností Slovanského gymnázia. Zemřel náhle 16. dubna 1981.

Otto Ficner



Otto Ficner

stál v čele *1. jedenáctileté střední školy v Olomouci, tř. Jiřího z Poděbrad 13*, od roku 1958 do jara 1960. Pocházel ze Zábřeha na Moravě (*nar. 4. září 1919*). Zábřežské nižší reálné gymnázium však musel ze sociálních důvodů opustit. V roce 1936 se vyučil a až do roku 1941 pracoval jako krejčí. Zbytek válečných let prožil jako pomocný stavební dělník v totálním nasazení v Hamburku.

Ovlivněn rodinným prostředím a svými zážitky z války vstoupil v roce 1945 do KSČ. Nadále pracoval jako krejčovský dělník a při zaměstnání vystudoval v roce 1950 státní kurz MŠO. Jako učitel občanské nauky v tomto kurzu po dva roky také učil. Od 1. ledna 1952 učil na olomoucké zdravotní škole, ve šk. r. 1952/53 byl zástupcem ředitele na dělnické přípravce v Bílé Vodě u Javorníka a od 1. září 1953 nastoupil jako učitel na Fučíkovu pedagogickou školu v Olomouci. Dálkovým studiem na olomoucké Vysoké škole pedagogické získal v roce 1955 aprobaci pro vyučování dějepisu, zeměpisu a občanské nauky. V roce 1958 se stal po dr. Tvrdoňovi ředitelem JSŠ na tř. Jiřího z Poděbrad. Jako učitel byl studenty oblíben jednak proto, že vyžadoval pouze znalosti základního učiva, zejména však pro jeho přehlednou prezentaci. Nevím už, jak oslovoval dívky, ale studenty, které si oblíbil (*patřil jsem k nim*), oslovoval „sokolíku“.

V roce 1960 mu byl udělen titul „Vzorný učitel“. V letech 1960 - 1963 byl stranickým pracovníkem OV KSČ a v následujících letech do roku 1970 pracoval jako odborný asistent katedry marxismu-leninismu na PŘF UP, kde vyučoval vědecký komunismus a později politologii. V červnu 1968 podepsal prohlášení proti rezoluci SNB a Lidových milic. Za tento odvážný občanský postoj byl během „normalizace“ vyškrtnut z KSČ, měl zákaz přednášet studentům a až do odchodu do důchodu byl pověřován organi-

zací pedagogických praxi studentů PŘF UP. V roce 1973 mu bylo v rámci PŘF UP umožněno pracovat v přípravném výboru 6. speleologického kongresu, který se konal v Olomouci. Publikoval několik odborných článků a studií, mj. s dr. Maslowskim i k dějinám UP a města Olomouc. Zemřel 31. července 1983.

Miroslav Hrabovský

vyrůstal v česko-polsko-německém prostředí v národnostně orientované rodině poštovního zřízence s devíti dětmi v Petřvaldě u Nového Jičína (*nar. 5. října 1908*). Vzdělání získal na školách v Příboře. Po maturitě na tamním učitelském ústavu (*aprobace pro M, F, Bi, Ch*) od roku 1938 postupně učil v Horní Suché a v Karviné a po záboru pohraničí byl přeložen na Baťovu školu práce do Zlína, kde se podílel na řadě pedagogických a metodických výzkumů. Za okupace se zapojil do ilegálního odboje. V roce 1941 byl za velezradu odsouzen ke 4 letům káznice a ke ztrátě cti. Prošel osmnácti káznicemi a koncentračními tábory, konec války ho zastihl na pochodu smrti. V roce 1946 se usadil s rodinou v Olomouci. Od tohoto roku byl postupně okresním a od roku 1949 krajským inspektorem kultury, od roku 1954 pak vedoucím odboru kultury KNV Olomouc. Měl osobní přátelské styky např. s B. Dvorským, O. F. Bablerem, K. Svolinským a dalšími, zajišťoval pohřeb a vykonání poslední vůle P. Bezruč, organizoval výstavbu nové budovy divadla v Olomouci-Hodolanech, výstavbu Památníku obětem 2. světové války v Javoříčku, spoluzakládal soutěž Wolkerův Prostějov, dožínky v Náměšti na Hané, první výstavy Flora Olomouc a další.



Miroslav Hrabovský

V šedesátých letech se vlastní politickou aktivitou zasazoval o rehabilitaci svého bratra ¹⁾ a dalších osob persekovaných v padesátých letech, posléze organizoval pomoc veteránům 2. světové války a pomoc „normalizací“ postiženým rodinám.

Ředitel Hrabovský během své pedagogické praxe navazoval na zkušenosti z Baťovy experimentální školy. V Olomouci založil na tř.

Ředitel Hrabovský během své pedagogické praxe navazoval na zkušenosti z Baťovy experimentální školy. V Olomouci založil na tř.

¹⁾ Jeho bratr, brigádní generál Jaroslav Hrabovský, který byl zapojen do domácího odboje a zúčastnil se bojů ve Francii, v Anglii, v SSSR a na Slovensku, byl koncem 40. let vězněn a v roce 1950 zemřel na následky fyzického týrání ve věznici Mírov.

Jiřího z Poděbrad ZŠ s rozšířenou jazykovou výukou, jíž byl ředitelem (*po přestěhování dnešní ZŠ Hálkova*), inicioval zavádění experimentálních výukových metod, např. programové vyučování, literární výchovu, výchovu k volbě povolání, zavádění psychologických testů pro výběr talentovaných žáků apod., přičemž výsledky některých těchto studií mají uplatnění dodnes. Za svoje aktivity obdržel řadu vyznamenání, a to jak za odbojovou činnost, tak za své působení v oblasti kultury (*očetně vyznamenání prezidenta republiky*).

Před očekávaným zrušením Olomouckého kraje přešel v roce 1959 do školství, nejdříve jako zástupce ředitele a od roku 1959 jako ředitel JSŠ (*tedy Slovanského gymnázia*); po rozdělení školy byl od roku 1963 ředitelem ZŠ na tř. Jiřího z Poděbrad. Počátkem „normalizace“ v roce 1970 pro nesouhlas s okupací sovětskou armádou v roce 1968, vyvěšení smuteční vlajky za Jana Palacha apod. musel školu opustit. Po zbytek života byl s rodinou perzekvován. Ač nemocen, pracoval v ústraní až do své smrti 24. listopadu 1976 na výzkumném úkolu ČSAV „Průzkum historického jádra města Olomouce“. V roce 1990 byl in memoriam plně rehabilitován.

Antonín Sosík



Antonín Sosík

se narodil 7. prosince 1907 v Dětkovicích, malé vísce asi 8 km od Prostějova. Jeho rodina nebyla majetná (*otec byl domácí konfekční krejčí*) a vlastně denně musela obhajovat svou existenci. Po absolvování obecné školy, kde se plně projevilo jeho nadání a přirozená inteligence, vystudoval prostějovské gymnázium a následně učitelské studium chemie, biologie a zeměpisu na Přírodovědecké fakultě Masarykovy university v Brně. Po skončení vojenské prezenční služby odstartoval svou profesní dráhu na Slovensku. Prokazatelné je jeho působení ve třicátých letech na gymnáziu v Košicích; mohlo trvat jen do vzniku Slovenského státu. V letech 1939 - 1948 učil na Gymnáziu Jiřího Wolкера v Prostějově. Sosíkovy sociální kořeny jej v poúnorovém kvasu předurčily k působení v internátních dělnických přípravkách v Čechách pod Kosířem a později v Sobotíně, kde se k vysok školskému studiu připravovaly mladé děl-

nické „kádry“. Již tehdy byl vnímán jako zkušený metodik, který se vyučování biologie věnoval teoreticky i prakticky v rámci celého Olomouckého kraje. V roce 1950 se stal profesorem na Pedagogickém gymnáziu v Olomouci, zpočátku umístěném v budově zrušeného církevního gymnázia v Olomouci-Řepčíně. Po roce své existence bylo přemístěno do budovy salesiánů na Žerotínově náměstí v Olomouci (*tehdy „Fučíkova pedagogic-*

ká škola“). Dle pamětníků Sosík ve volném čase bez zvláštní přípravy vysvětloval studentům i učivo fyziky, když tamní fyzik byl spíše vědec než učitel. V letech 1956 - 1958 působil již jako ředitel na SPgŠ v Přerově, kde (*cit.*) „důsledně dohlížel na pořádek nejen ve škole samotné, ale i na internátě, v kuchyni a v kabinetech“. Na Slovanské gymnázium přišel v roce 1963 z tehdejší Dvanáctileté střední školy v Olomouci-Starých Hodolanech (1958 - 1963), pro kterou získal statut experimentální školy. Zvelebil ji vybavováním kabinetů a vytvořil stmelový pedagogický sbor (*pokračovatelem této olomoucké střední školy je současné gymnázium v Olomouci-Hejčíně*).¹⁾ Jako renomovaný metodik spolupracoval s Výzkumným ústavem pedagogickým na experimentálním ověřování osnov, jehož cílem bylo prodloužení tehdejšího nesmyslně krátkého tříletého studia JSS na čtyřletou „dvanáctiletku“, resp. SVVŠ (*po pozdějším přejmenování*).

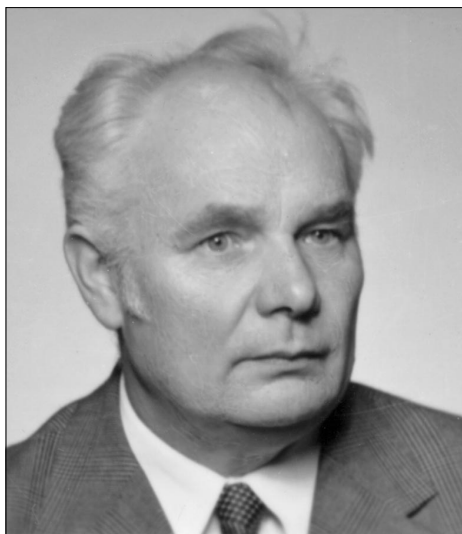
Pan ředitel Sosík byl považován za člověka lidsky vyrovnaného, zodpovědného, metodicky poučeného a inteligentního. Uvědomoval si nejen klima doby, ale i potřeby školy. V pedagogických kruzích byl považován za „krále učitelů“; Sosíkovi byly cizí přehnané ambice, těžil ze své klidné povahy a dbal na soustavnost vzdělávacího procesu. Projevovalo se to především v jeho lidském přístupu k učitelům a jejich problémům. V jeho osobnosti se snoubila logičnost a systémovost předmětů jeho aprobace a zdravý selský rozum. Všichni si cenili i jeho smyslu pro humor a velké pochopení pro pubertální slabosti studentů.

Psaním příznivých posudků pomohl na vysokou školu mnoha žákům z perzekvovaných rodin. Po léta spoluorganizoval oblíbené prázdninové pobyty dětí na „pionýrských táborech“ v Těšíkově, které byly opakovaně vyhodnoceny jako nejlepší, aniž by kdokoli z OV SSM objevil v nich zabudovaný skautský výchovný systém.

Antonín Sosík zastával na SVVŠ tř. Jiřího z Poděbrad ředitelskou funkci v roce 1967, kdy byl v rámci stoletého jubilea udělen škole Řád práce. Udělení tohoto řádu souviselo nejen s jubileem, ale i s vysokou úrovní vzdělávací práce, v níž Antonín Sosík viděl smysl a cíl svého snažení. Navíc je třeba si uvědomit, že udělování řádů prošlo v šedesátých letech proměnami a nebylo jen politickým aktem.

Ředitel Sosík dost strádal, neboť po celý život komplikovaně dojížděl ke své rodině do Čechovic u Prostějova a přes týden (*podobně jako prof. Huták*) bydlel ve škole. Tím více času jí věnoval. Ze školy odešel s nástupem „normalizace“ v roce 1969. Jako důchodce ještě vypomáhal s výukou na katedře přírodopisu a základů zemědělské výroby PdF UP. Jeho tehdejší žáci dodnes vzpomínají na jeho obdivuhodný vztah k přírodě (*mj. v metodice přírodopisu i recitoval verše, které měly vztah k přírodě*). Do své pracovny na PdF UP si přinesl housle, na něž v době polední přestávky hrával. Zemřel náhle v Čechovicích u Prostějova dne 30. května 1973.

¹⁾ *Potřeba školy tohoto typu byla v Olomouci vznikem SVVŠ v Hejčíně pokryta. Hodolanská SVVŠ postupně zanikala tím, že nové třídy třetího stupně nebyly otevírány a profesorský sbor postupně přecházel převážně do Hejčína.*



Oldřich Medek

Oldřich Medek

prožil své dětství i studia v Brně (nar. 3. dubna 1926). Na Masarykově univerzitě absolvoval studium češtiny a ruštiny. Svou pedagogickou dráhu zahájil na dělnické přípravce v Čechách pod Kosířem. Odtud přešel na Fučíkovu pedagogickou školu v Olomouci, poté působil na SVVŠ v Olomouci-Starých Hodolanech a v roce 1963 se stal zástupcem ředitele na SVVŠ v Olomouci, tř. Jiřího z Poděbrad. V roce 1969 vystřídal ředitele Sosíka a v této funkci setrval až do svého odchodu do důchodu v červnu roku 1986.

Ředitel Medek byl ruštinář tělem i duší. Ruštinu také dobře vyučoval. Podporoval soutěže rozvíjející znalost ruského jazyka a literatury (např. *Puškinův památník*), nadšeným rozvíjením

družebních styků s „desetiletkou“ v Kostromi (SSSR) přispěl ke zlepšení aktivních znalostí tohoto jazyka u studentů. Důsledně realizoval stranické direktivy pro školství. Své představy rozvíjel obecně v „lásku k Sovětskému svazu“ (*měl nadstandardní kontakty s představiteli „bratrské“ okupační moci, tzn. její armády a dalších bezpečnostních složek...*), včetně samoučelných akcí SČSP, ideologického balastu častých politických školení a době poplatných ubíjejících normalizačních tendencí, které vnucoval i svým podřízeným, u nichž však vyvolávaly spíše latentní rezistenci (*neboť projevit veřejně nesouhlas možné nebylo*). V pedagogickém sboru panovala pro celou dobu „normalizace“ typická atmosféra strachu, nedůvěry a poddanství. Se svými zástupci (RNDr. Vladimír Bukáček a Jarmila Hartmannová) školu vedl s přehledem, pevnou rukou, velmi dbal na formální pořádek, škola plnila tehdy požadovanou společensko-politickou poptávku (např. *nábory na vojenské školy, brigády apod.*). Svým způsobem oplýval i sarkastickým humorem.

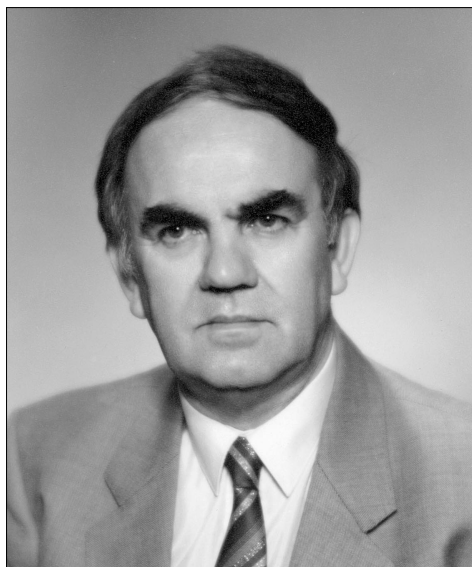
Oldřich Medek byl v soukromí starostlivý a obětavý manžel i otec a v důchodu docela povídaný žoviální pán. Sám ukázněně chodil na brigády (např. *stavebního bytového družstva své dcery*), jako důchodce si přivydělával v Moravských železárnách. Byl výborným sadařem specializujícím se na krajové odrůdy meruněk a broskví.

Ředitel Medek byl velmi dobrým organizátorem. Za svého působení ve funkci ředitele školy úspěšně vyřešil stísněné prostorové podmínky stavbou pavilonu v areálu školy (*brigádnicky, svépomocí!*) a v letech 1984 - 1986 zařídil generální opravu celé budovy školy na tř. Jiřího z Poděbrad. Zemřel 14. února 1997.

RNDr. Vladimír Bukáček

se narodil 7. března 1934 na Vysočině v Moravských Křižánkách. Po maturitě na gymnáziu v Poličce vystudoval v roce 1957 obory matematika – deskriptivní geometrie na Vysoké škole pedagogické v Olomouci. Doktorát obhájil na PŘF UP v roce 1980. Vyučoval krátce na střední škole v Pacově a od roku 1961 v Olomouci na tř. Jiřího z Poděbrad. V letech 1970 – 1972 zde byl zástupcem ředitele. Stejnou funkci zastával i v letech 1973 – 1976 na Gymnáziu Jana Opletala v Litovli a následně byl metodikem pro vyučování matematiky na Krajském pedagogickém ústavu Olomouc. V této době externě vyučoval metodiku matematiky i na PŘF UP. Po svém uzdravení ze zranění při těžké služební autohavárii v únoru 1984 se vrátil od 1. září 1986 na Slovanské gymnázium Olomouc, kde byl ředitelem do roku 1992.

RNDr. Bukáček se během svého působení na naší škole dvakrát podílel na realizaci projektu osmiletého gymnázia (v letech 1968/69 a 1990/91). Při svém nástupu do funkce v roce 1986 prosadil i otevření speciálních tříd se zaměřením na matematiku, které v čase obecně zavedených době poplatných a gymnazijní studium znehodnocujících „ZVOPů“ (základy výroby a odborné přípravy) umožňovaly našim gymnazistům rozvoj tolik žádoucího logického myšlení. Dr. Bukáček po roce 1989 upustil od svých dosavadních politických aktivit a s velkou energií usiloval (*motivován romanistou univ. prof. PhDr. Jiřím Látalem, CSc.*) o založení bilingvní česko-francouzské sekce. Angažoval se i při získání a generální rekonstrukci zdevastované budovy v Pasteurově ul. 19 (*původně škola pro děti sovětských okupantů*), která je dodnes elokovaným pracovištěm SGO, kde sídlí nižší třídy osmiletého studia a česko-francouzská sekce. Zažádal rovněž o navrácení historického názvu školy Slovanské gymnázium. K završení jeho úsilí došlo 19. listopadu 1990, kdy za přítomnosti intelektuálních elit města a regionu představitelé MŠMT a KNV Ostrava předali do jeho rukou dekret o založení víceletého studia (*tehdy sedmiletého*), bilingvního česko-francouzského studia a dekret o navrácení historického názvu Slovanské gymnázium (*s platností od 3. září 1990*). Pan dr. Bukáček požíval respekt a uznání i nového vedení školy. Na Slovanském gymnáziu vyučoval matematice řadu let i v důchodovém věku.



RNDr. Vladimír Bukáček

RNDr. Vladimír Zicháček
(ředitel SGO 1992 – 2007)

NALEZENÁ KRONIKA – PŮSOBIVÝ DOKLAD O NEÚNOSNÝCH POMĚRECH

K pravdivému zhodnocení doby minulé slouží jako prameny dochované dokumenty, a to i v případech, že jde o zdroje zčásti nebo výrazně zkrácené. Je to lepší než jejich totální absence. Ze zkušeností víme, že se lépe archivaci daří v letech společensky ustálených a konsolidovaných, méně v dobách proměnných. Když jsem přistupoval ke zpracování vývoje a proměn olomouckého Slovanského gymnázia v období od února 1948 do listopadu 1989, vycházel jsem z řady školských zákonů, jež svým naplněním určily nejen podobu nejstaršího českého vzdělávacího ústavu v daném časovém úseku, ale i jeho výchovný a vzdělávací obsah. Čerpat bylo možno také z jubilejních almanachů, jež se k výročím školy vázaly. Většinou šlo o základní informace z pera ředitelů, ale i o vzpomínky a dílčí analýzy profesorů a absolventů. Zevrubná kronika však chyběla.

Osud tomu chtěl, že koncem března 2007 byla jedna už ohrozená a nevěstná školní kronika ředitelem SGO RNDr. Vladimírem Zicháčkem nalezena, a to mezi výročními zprávami, k nimž se už po léta nikdo nevracel, a to zejména proto, že ona zkušenost z dob řízeného manipulování s celým školským systémem nemohla být „dědicům tradic“ v polistopadového období k užitku. Vhled do objevené kroniky, v níž jsou roční záznamy o školních letech 1963/64 až 1985/86, je velmi poučný. To je také důvod k publikování tohoto informativního komentáře.

Kronika byla založena, jak bylo poznamenáno, ve školním roce 1963/64, kdy se ředitelem SVVŠ, tř. Jiřího z Poděbrad, stal významný pedagog Antonín Sosík. Jeho rukou jsou psány zápisy o školních letech 1963/64 až 1968/69. Sosík byl zkušený pedagog a ve své době respektovaná osobnost, takže si mohl dovolit psát poměrně otevřeně, zejména o konkrétních poznatcích a situacích. Dokládá to i citace z kronikářského záznamu za rok 1963/64 (s. 3 - 4):

Takto vzniklá SVVŠ byla výsměchem, ne-li paskvilem školy. Šla do podnájmu své vlastní budovy, jelikož budova připadla Okresnímu národnímu výboru, který přál rozvoji ZDŠ. SVVŠ bylo vykázáno třetí poschodí, bez ředitelny, kanceláře a sborovny. Sbírký byly delimitovány, odborné pracovny a kabinety byly společné (se ZDŠ). Škola se začala pomalu zabydlovat. Musel být zrušen matematický kabinet a byla z něj vytvořena ředitelna a kancelář; sborovna nebyla po celý rok. Učitelé sedávali v ředitelně, kanceláři, na chodbě, něco v chemickém a fyzikálním kabinetě a knihovně, která byla také společná (se ZDŠ). Dva učitelé našli útulek ve zrušeném záchodě, který sloužil také za temnou komoru. Takovou školu zřídil a hmotně zajistil Okresní národní výbor v Olomouci (školský odbor), jehož představitelem byl Josef Drmola, předseda okresní školské a kulturní komise, Josef Suk, vedoucí školského odboru, a školní inspektoři Josef Krček, Antonín Brázda a Rudolf Prstek.

Deklasování SVVŠ jako vrcholné středoškolské vzdělávací instituce dokládá Antonín Sosík v záznamu o školním roce 1964/65 prostým přehledem, podle něhož byly zajišťovány na SVVŠ „základy výroby“:

Umístění tříd na závodech (v závorce je jméno učitele, kterému bylo svěřeno pedagogické vedení)

1. a třída - městské zahradnictví (s. Zmrzlíková)
1. b třída - zelinářské farma v Horce nad Moravou (s. Bráblík)
1. c třída - Železářny Petra Bezruče v Olomouci (s. Borovička)
1. d třída - Železářny Petra Bezruče Sigma Lutín (s. Krýza)
2. a třída - zelinářská farma v Horce nad Moravou (s. Bráblík)
2. b třída - ČSD v Olomouci (hlavní nádraží - s. Bukáček)
3. a třída - Železářny Petra Bezruče Sigma Lutín (s. Huták)
3. b třída - MEZ Holice (s. Kuba)

Praxe byla rozdělena tak, abychom každý den získali volnou učebnu pro nově vzniklou osmou třídu denního studia.

Zápisy v kronice ke školním létům 1965/66, 1966/67, 1967/68 a 1968/69 jsou také ještě psány ručně, nejsou sice autorsky identifikovány, ale podle písma (i když z grafického hlediska postupně stále méně precizního) lze usoudit, že je psal ředitel Antonín Sosík. Z jeho zápisů je nezbytné, alespoň se domnívám, citovat pasáž z roku 1966/67, kdy škola obdržela ve své době jedno z nejvyšších státních vyznamenání - Řád práce. Citace ze s. 33 - 36:

„Oslavy byly zahájeny slavnostním shromážděním v aule Pedagogické fakulty v Olomouci za přítomnosti oficiálních hostů (náměstek ministra školství, předseda školské komise KNV v Ostravě, vedoucí školské komise ONV a MěstNV v Olomouci, krajští a okresní inspektoři, tajemník okres. výboru KSČ atd.).

Slavnostní řeč přednesl dr. Zdeněk Šprinc. Vyzvedl význam Slovanského gymnázia v dobách nesvobody, vzpomněl všech vynikajících absolventů, poukázal na dnešní nedůstojné umístění školy s tak bohatou tradicí.

Náměstek ministra doc. Ing. Juraj Sedlák, CSc., ve svém projevu vylíčil bohatou minulost školy a její zásluhy ve prospěch našeho národa. Pozdravné projevy pronesli i ostatní oficiální hosté. Po skončených projevech byl vyznamenán krajským uznáním prof. Leopold Borovička a František Krýza. Náměstek ministra školství předal řediteli školy Řád práce, který za něj poděkoval:

Soudruhu náměstků ministra školství, zástupci KSČ, KNV a MěstNV, University Palackého (předala škole zlatou medaili UP), soudruzí profesori i bývalí členové profesorského sboru, vážení absolventi Slovanského gymnázia i jeho pokračovatelky Střední všeobecně vzdělávací školy, milí přátelé.

Převzal jsem vysoké státní vyznamenání, Řád práce, propůjčené naší škole vládou Československé socialistické republiky u příležitosti založení Slovanského gymnázia v Olomouci, jehož dědičkou a pokračovatelkou je naše střední všeobecně vzdělávací škola.

Toto vyznamenání považuji za veřejné uznání a ocenění dobré práce všech profesorů i studentů, kteří po celé století obětavě plnili své učitelské i vlastenecké povinnosti k prospěchu našeho národa, probouzeli, posilovali a upevňovali národní uvědomění ve všech dobách naší národní nesvobody a vytvářeli tak slavnou tradici Slovanského gymnázia, první to české střední školy na celé střední a severní Moravě.

Jsmo si všichni vědomi, že tento Řád práce je nejen vyznamenáním, ale i závazkem, a mě připadl čestný úkol, jehož si velmi vážím, abych za toto vyznamenání poděkoval a zároveň zdůraznil, že my všichni, učitelé i studenti, chceme být důstojnými pokračovateli nejlepších tradic, které naši předchůdci na Slovanském gymnáziu vytvořili. Vážíme si jejich práce a obdivujeme se jejich obětavosti a vlasteneckému úsilí.

S pouhým obdivem a úctou však nemůžeme vystačit v dalším rozvoji naší pedagogické práce. Výzvou i příkazem pro vytváření nových pokrokových tradic našeho ústavu jsou slova Jana Nerudy:

*Jeť sláva otců krásný šperk pro syny,
však kdož chceš ctěn být, dobuď cti si sám!*

Naši profesori i studenti se snaží přiblížit svým vzorům z minulosti Slovanského gymnázia. Pracují obětavě a svědomitě za velmi těžkých podmínek, stejně jako v uplynulém století jejich předchůdci. Slovanské gymnázium nemělo totiž ve svých počátcích dobré existenční podmínky v poněmčené Olomouci. Těžce zápasilo přes všechny své výchovné výsledky s nedostatkem tříd, odborných učeben, učebních pomůcek atd. Bylo přehlíženo německými školami, přestože svítilo stále výrazněji po celá desetiletí jako maják našemu lidu do lepší budoucnosti. Vychovalo celé řady vysokoškolských pracovníků a vysoce kvalifikovaných odborníků pro práci na mnoha úsecích vědy a kultury našeho národa.

Uplynulo sto let, v lavicích gymnázia se vystřídaly celé generace, škola prodělala několik reorganizací. Je však do jisté míry tragické, že po sto letech dobré práce není naše škola, dědička a pokračovatelka slavných tradic Slovanského gymnázia, po stránce materiálního a početného zajištění učebních místností na tom o nic lépe, než tomu bylo před stoletím. Tísni se v třetím poschodí své kdysi vlastní budovy bez odborných pracoven a je materiálně vybavena nedostatečně. Víím, že toto konstatování vhodně nezapadá do oficiálního projevu, poměry však mě k tomu nutí.

Celá práce učitelského sboru tím velmi trpí. Učitelé musejí vyvíjet daleko větší úsilí než učitelé na jiných, lépe vybavených školách, chtějí-li splnit všechny úkoly, které se od dnešní školy požadují. Situace je ještě o to svízelnější, že ke škole je připojeno 12 tříd studia pracujících, čímž úvazek učitelů je roztržštěn během týdne od rána do večera.

Přes všechny potíže vykazujeme dobré výchovné výsledky. Svědčí o tom vysoké procento našich žáků přijímaných na vysoké školy.

V den stoletých jubilejních oslav Slovanského gymnázia, kdy si mnozí z nás opět zavzpomínají na svá studijní léta a kdy lidská sráce jsou daleko přístupnější, nepamínáme na tento nynější stav naší pedagogické práce ani na opravdové úsilí v zachování vysoké úrovně školy a všech dobrých tradic Slovanského gymnázia.

Oslavy skončily a měly důstojný ráz.“

Kronikářským záznamem školního roku 1968/69 končí na s. 46 část kroniky psaná ředitelovou rukou.

Ředitel Antonín Sosík byl na konci školního roku 1968/69 z místa ředitele odvolán a nahrazen ve funkci Oldřichem Medkem. Ten pobyl ve funkci ředitele dlouhých sedmnáct normalizačních let.

Další část nalezené kroniky je psána na psacím stroji, její stránky jsou číslovány jen po stranu 93, kde končí kronikářský zápis o průběhu školního roku 1974/75. Tato druhá část obsahuje informace o šesti školních letech. Nejsou psány jedním kronikářem, z čehož je zřejmé, že šlo o dobu hledání optimálního způsobu záznamu o dění na škole.

V letech 1969/70 a 1970/71 jsou autory kronikářských záznamů Věra Zmrzlíková (prof. A a F) a Jiří Jemelka (s aprobační Čj - Tv), záznam o roku 1971/72 pořídili ředitel Oldřich Medek (aprob. Čj - Rj) a Vlastimil Kelbich (aprob. M - F). Záznam dalšího roku není signován, podle stylistických prostředků lze autorství připsat na vrub Věře Zmrzlíkové, která je autorkou i dalších záznamů včetně školního roku 1977/78. Vnímání kroniky jako dokumentu se v sedmdesátých letech měnilo. Záznam Oldřicha Medka a Vlastimila Kelbicha byl pravděpodobně chápán jako vzorový a vhodný k následování. Byl zpracován na osmi stranách kroniky a určil přibližnou posloupnost jednotlivých tematických okruhů, o nichž bylo nutno psát: obecná charakteristika roku, změny ve sboru, umístění školy, rozdělení žáků do tříd, třídnictví, režim týdne a dne, dělení tříd, hodnocení práce, výsledky ve společensko-vědních předmětech, v přírodovědných, spolupráce s organizacemi na škole, zájmová činnost žáků, účast na soutěžích (popřípadě úspěchy), důležité události, tabulky žactva a prospěchu.

Tento model nebyl vždy dodržován, o čemž nejmarkantněji svědčí nepodepsaný kronikářský záznam roku 1978/79, který se vešel na pouhé tři strany školní kroniky. Po deseti letech od srpnových událostí 1968 přestala hrát kronika roli dokumentu, jenž musel dokladovat úspěšně dokončenou normalizaci, a stala se jakýmsi narativním shrnutím obecně sledované politické linie a schopnosti školy aktivizovat studenty v duchu určených tezí.

Záznamy v kronice za léta 1979/80 až 1984/85 se staly dílem tajemnice školy (referentky) Jarmily Novákové, pravděpodobně průběžně korigované ředitelem školy. Posledním záznamem v kronice je souvislé pojednání s názvem Kronika školního roku 1985/86. Záznam je dílem dr. Světluše Prokešové (aprob. Č - N - OV), jež tehdy na škole působila prvním rokem. V textu byly stereotypně zdůrazňovány politické aspekty výchovné práce a její efektivita. Další záznamy již v kronice nejsou.

Od roku 1986 uplynulo již dvacet let - dodejme, že jde o dobu, o níž také nebyly soustavně pořizovány záznamy. Paměť s ohledem na konkrétní děje, události, tendence a reálie by bylo vhodné uchovat. Jako nejvhodnější se mi jeví chronologicky seřadit hodnotící závěrečné zprávy za oněch uplynulých dvacet školních let, svázat je a uložit v archivu. Kdo ví, co v nich budoucí historikové školy třeba v polovině tohoto století budou hledat a nalézat?

Mgr. Bohumír Kolář

PROMĚNY SLOVANSKÉHO GYMNÁZIA

Reformy v padesátých letech minulého století hluboce zasáhly do našeho školství jako celku. Samozřejmě, že byl poznamenán i život tehdejšího Slovanského gymnázia, které muselo opustit svoji budovu v Kosinově ulici a spojilo se s gymnáziem na třídě Jiřího z Poděbrad; to se stalo v roce 1951 a zde Slovanské gymnázium sídlí dosud. Musím předeslat, že ani v roce 1990 nebyla šance získat budovu zpět pro náš ústav.

Události po Únoru 1948 přinesly celou řadu změn v organizaci škol všeobecně; bylo to období rušení škol, vytváření velkých komplexů jedenáctiletých, později dvanáctiletých a na začátku šedesátých let vytvoření středních všeobecně vzdělávacích škol. A tak se stalo, že pokračovatelka slavného Slovanského gymnázia sídlila pouze ve třetím poschodí, v podnájmu základní školy. Vzpomínám si, že při oslavách stého výročí trvání této školy vyšel v regionálním tisku článek s názvem *Stoletá bez vlastní střechy nad hlavou*. K tomu netřeba nic dodávat, plně to vystihuje realitu doby. Budova na Kosinově ulici byla předána učnovskému školství, které zde sídlí dosud. Všechny snahy o navrácení historické budovy byly vždy včas utlumeny.

Je zajímavé, že přes celou řadu zákazů a příkazů bylo při používání názvu školy a oslovování učitelů vžito mezi studenty a rodiči tradiční oslovování *profesorka*, *profesor* a pro školu *Slovanské gymnázium*. Na tuto skutečnost mělo velký vliv intelektuální zázemí ústavu, což jsem pozoroval po celou dobu svého působení. Častokrát se setkávám s absolventy školy a musím zodpovědně uvést, že jsem se nesetkal se zápornou kritikou, spíše absolventi vzpomínají rádi, se školou udržují kontakt, a to zejména v takových případech, kdy už jsou sami rodiči a jejich děti jsou studenty - mnohdy právě Slovanského gymnázia.

Škola procházela přeměnami v oblasti výchovné i vzdělávací. Převážná část profesorského sboru si byla vždy vědoma, že připravují studenty ke studiu na vysokých školách. Ústav měl vždy, i v těch nejsložitějších podmínkách daných prostorovými možnostmi a směrnými čísly, velmi dobré renomé. Poptávka a nabídka hovořily vždy pro velmi dobrý výběr studentů. Statistické údaje, které jsem často sledoval, studoval a srovnával s jinými školami našeho regionu, vždy mluvily o vysokém procentu úspěšnosti při přijímacích zkouškách na vysoké školy. Bylo to dílo profesorského sboru, jehož členové dovedli oddělit povinný balast od skutečně vědeckých základů učebních předmětů.

Byl jsem mj. i u zrodu projektů osmiletých gymnázií. První pokus proběhl v roce 1969, kdy veřejnost spontánně přijala tato rozhodnutí. Poptávka byla obrovská a převyšovala všechny naše prostorové kapacity. A tak pro uspokojení co největšího počtu žáků byl na školním dvoře postaven pavilon. Vyučovat v těchto třídách znamenalo pro pedagogy novou velkou zkušenost, doprovázenou nevšedním zájmem žáků o výuku a rodičů o jejich studium. A opět další rána: tentokrát někomu vadilo, že vychováváme novou elitu. Přichází tedy útlum a likvidace těchto

tříd, žáci jsou převedeni na základní školy. A proto když jsem v roce 1990 stál před novou nabídkou projektu osmiletého gymnázia, neváhal jsem a vše se rozběhlo na plné obrátky. Hnacím motorem byl nesmírný zájem o tento druh studia. Dnes tyto třídy požívají dobré pověsti, jsou jen oprávněně připomínky ze základního školství uvádějící, že odchodem dobrých žáků na osmiletá gymnázia trpí vlastní výuka na základních školách. Osobně zastávám názor, že těchto tříd by mělo být spíše méně, snad pět nebo šest tříd pro celý okres. Tím by byl zajištěn kvalitnější výběr pro osmiletá gymnázia a základní školy by mohly bezproblémově plnit svou normální funkci.

Ještě několik poznámek o další nabídce, která přišla v roce 1990, kdy se našemu ústavu otevřela cesta dokořán. Byla to nabídka na zřízení bilingvní francouzské sekce. Tehdy jsem si uvědomil, že takovou nabídku nelze odmítnout. Realizace projektu byla prací úmornou a ne vždy, jak se dnes uvádí, byli tomuto projektu všichni bezvýhradně nakloněni. Náš ústav již sice sídlil v celé budově na třídě Jiřího z Poděbrad, přesto jeho prostorové možnosti byly vyčerpány. Nakonec se řešení našlo – dostali jsme k dispozici dvě propojené budovy bývalé sovětské školy na Pasteurově ulici, provedli jsme jejich generální opravu a dnes jsou zde umístěny první čtyři ročníky osmiletého gymnázia a celá francouzská sekce.

Někdy na začátku 90. let jsem četl v regionálním tisku článek, který narážel na zřízení bilingvní francouzské sekce právě na této škole. Byl asi v tomto znění: *Je to Slovánské, nebo francouzské gymnázium?* Snad pisatelka po tolika letech dospěla k závěru, že přídomek „Slovánské“ nesouvisí už dnes s obsahem výuky. Jsem rád, že jsme dali studentům obrovskou možnost studovat cizí jazyky.

Na jaře 1986 jsme uspořádali, ve spolupráci s Ministerstvem školství a bývalým Krajským národním výborem v Ostravě, přijímací talentové zkoušky a od 1. září 1986 byla otevřena jedna třída se zaměřením na matematiku a přírodovědné obory. To bylo potěšení, učit v těchto třídách. Musím se přiznat, že na práci s takto zaměřenými studenty nikdy nezapomenu. Absolventi těchto tříd následně nestudovali pouze technické obory, ale vedli si velmi dobře na studiích humanitních oborů, lékařství, práva apod. Studium totiž nesmírně podporovalo jejich logické myšlení. K tomuto přesvědčení mě vede životní zkušenost.

Od šedesátých let minulého století jsem vždy působil v přírodovědných třídách. Zde musím vzpomenout na první maturitní třídu v roce 1966 a na jednoho jejího studenta, který dnes není veřejnosti neznámý, Emila Viklického. A takových studentů je od té doby celá řada. Troufám si tvrdit, že právě oni navazují na bohaté tradice našeho ústavu, jež jsou zpracovány a přiblíženy v almanaších vydávaných k výročí Slovanského gymnázia.

Když se v roce 1987 konal sjezd abiturientů u příležitosti stodvacátého výročí založení ústavu, požadovali jeho účastníci po vedení školy, aby bylo neprodleně zahájeno jednání o navrácení historického názvu *Slovanské gymnázium*. Tento úkol byl splněn až 3. září 1990 na slavnostním shromáždění, kterého se zúčastnila celá řada významných hostů a absolven-

tů školy. Radost nám udělala i účast tehdejšího olomouckého arcibiskupa mons. Františka Vaňáka.

Na sklonku svého života, kdy pedagogickou činnost mám za sebou, mám možnost srovnávat. Prošel jsem sám osmiletým gymnáziem. Srovnávat dřívější a současné osmileté gymnázium ani nejde, neboť ve vzdělávací části došlo k nevídanému rozmachu vědních oborů, o kterých se nám dříve ani nezdálo. A srovnávat studenty dřívější a nyníjší? To také dost dobře nelze. Dnes je jiná atmosféra, je vidět zřetelný posun demokratizace ve společnosti, v níž učitel měl dříve výsadní postavení.

Jsem rád, že jsem za svého působení docílil celé řady věcí: opravit budovu na třídě Jiřího z Poděbrad a vybudovat zde tolik potřebný stravovací trakt i při nedostatku financí a stavebních kapacit. Zřízením matematických tříd jsme se zařadili do závěsu za věhlasná matematická gymnázia v Praze a Bílovci. Obrovský úkol znamenala realizace projektů osmiletého gymnázia a francouzské sekce, a to i proto, že bylo třeba zajistit prostorové kapacity pro vyučování, dále pak dostatek internátního ubytování pro studenty a rovněž tak ubytování pro lektory - rodilé francouzské mluvčí. Jsem přesvědčen, že za krátkou dobu mého působení v ředitelské funkci se nám podařilo splnit maximum.

Ať tedy naše Slovanské gymnázium vzkvétá!

*RNDr. Vladimír Bukáček
ředitel SGO 1986 - 1992*

SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM OLMOUC JAKO TVŮRČÍ VZDĚLÁVACÍ ÚSTAV

(referát přednesený na konferenci Učitelé - autoři učebnic a dětské literatury, uspořádané přerovským Muzeem J. A. Komenského ve dnech 22. - 23. 7. 2004)

Výjimečnost Slovanského gymnázia Olomouc nespočívá jen ve skutečnosti, že při jeho založení v roce 1867 šlo o jeden ze dvou prvních českých vzdělávacích středoškolských ústavů, jež byly po rakousko-uherském vyrovnání na Moravě zřízeny, aby bylo prokázáno, že sebeurčení českého národa lze realizovat i v rámci Předlitavska bez nutnosti obnovit alespoň formálně českou svébytnost. Výjimečnost ústavu spočívala v náročnosti, která vyplývala z učebních cílů, jichž bylo dosahováno s absencí jakékoli předchozí vzdělávací tradice a se zkušenostmi přenesenými z Čech, kde byla situace společenská i jazyková přece jen odlišná. Když v roce 1867 byla v Olomouci a Brně zřízena Slovanská gymnázia, šlo o ústavy orientované klasicky. Mezi prvními 30 profesory jich bylo 18 s aprobací pro latinu a řečtinu a jen osm s kvalifikací přírodovědnou. Hned u prvních profesorů zaznamenáváme zjevnou inklinaci k literatuře, a to nejen ve smyslu literárněvědném, ale zejména k aktivitám tvůrčím. Literaturou se zabýval jak první ředitel ústavu Jan Evangelista Kosina, tak i profesori Jakub Škoda a Jan Havelka, ve vědecké sféře byl úspěšný Vincenc Pra-

sek. Ředitel Kosina se stal svými *Hovory olympskými* inspirativní a následování hodnou veličinou a autoritou, dlouho v české Olomouci připomínanou. Nároky ústavu byly sítím pro profesory i studenty a zárukou vysoké koncentrace duchovního potenciálu, jehož vliv byl neoddiskutovatelný již od samého vzniku ústavu.

I když je nyní předmětem našeho zájmu autorství učebnic a dětská literatura, je nutné si uvědomit, že jejich tvorba byla dlouho spojena s publicistikou a ediční činností v daleko širším kontextu. Svědectví o tom podává zejména literární pomník *Z malých kořenů*, který ve formě memorárů sepsal o osobnostech Slovanského gymnázia na 768 stranách dr. Julius Ambros (1853 - 1925). Pedagogické, didaktické a metodické stati, tedy vlastně učebnice pro učitele, nemusely být vždycky jako vzdělávací texty chápány, protože se do nich v dnes už nezvyklé míře promítaly i otázky a problémy sociologické, společenské, někdy i národně probuzenecké a vlastenecké. O tom svědčí i Havelkovy *Vybrané spisy vychovatelské a vyučovatelské*, které až po smrti autora vydal z vděčnosti jeho žák a převrovský učitel František Bayer.

Tradicí v oblasti tvorby učebnic v užším slova smyslu založil na České reálce prof. František Polívka, biolog, matematik a fyzik. Jeho *Klíč k určování rostlin* se stal nepostradatelnou pomůckou na dobu delší než sto let, aniž byl za jeho života překonán. Polívka se stal v roce 1902, tedy po šestnáctiletém působení na Slovanském gymnáziu, prvním ředitelem České reálky v Olomouci. To už měl na svém autorském kontě tituly: *Pod drobnohledem* (1888), *Cizopasně rostliny jevnosnubné* (1890, 1891), *Rostlinopis* (1896), *Živočichopis* (1897) a čtyřdílnou *Názornou květenou zemí koruny české* (1899 - 1903). Ani jako ředitel na tvůrčí práci nerezignoval a vydal *Klíč k úplné květeně zemí koruny české* (1912), *Atlas k rostlinopisnému klíči* (1904) a *Užitkové a pamětihodné rostliny cizích zemí* (1908). Po svém jmenování ředitelem získal pro výuku přírodopisu na Slovanském gymnáziu prof. Josefa Podpěru, autora knih *Vývoj a zeměpisné rozšíření květeny v zemích českých* a *Květena Hané*. Současné Slovanské gymnázium se cítí být dědicem tradic obou dvou českých ústavů.

Tvůrčí aktivity literární, jež volněji či těsněji souvisely se Slovanským gymnáziem Olomouc, se v roce 2000 pokusil z iniciativy ředitele RNDr. Vladimíra Zicháčka shrnout v publikaci *Slovanské gymnázium literární početný autorský kolektiv*. V publikaci bylo připomenuto okolo 120 osobností, jejichž biografické medailony i ukázky z tvorby umožňují nahlédnout do samé podstaty vzdělávacího ústavu jako svébytného subjektu s mimořádnou tradicí.

I když mezi uvedenými osobnostmi převládají publicisté vlastivědného zaměření a autoři vědeckých statí, již zmíněný František Polívka se svým *Klíčem k určování rostlin* a František Procházka jako Franta Župan s nesmrtelným *Pepánkem Nezdarou* mohou být pokládáni za zvlášť příhodné osobnosti k připomenutí právě na této konferenci.

V didaktické a metodické činnosti Slovanského gymnázia Olomouc lze rozlišit tři výrazně odlišné přístupy, jimiž se v didaktice a vzdělávací

praxi profiloval nejen tento ústav, ale v malých obměnách či mutacích i celé české školství.

*

První z nich je tvůrčí přizpůsobování schválených a používaných učebnic konkrétním představám učitelů a aktuálním potřebám žáků, ale i rezervovaný postoj ke změnám, jež si vynutily dobové proměny ve společenské orientaci a mocenské sféře. Tisíce obdivných vzpomínek žáků a studentů na učitele, kteří překračovali konzervativně vymezené osnovy a jejich náplň vlastními vstupy a výklady, jsou nepochybně dokladem, že české učitele jako stav je třeba vnímat coby velmi tvůrčí, citlivou a svým způsobem odvážnou profesní sféru, která vnímala práci ve škole jako službu s výraznou etickou složkou. Shodou okolností jsem se v uplynulém roce stal editorem sborníku memoárů a statí s názvem Z paměti literární Olomouce. Tři spoluautoři ve svých vzpomínkových textech připomínají své učitele právě v rolích, jimiž přerostli vymezení daná osnovami, učebnicemi a standardním územ, a oslovili je způsobem, který je v životě natrvalo ovlivnil (grafik Ladislav Rusek tak připomíná prof. Jaroslava Kanyzu, Ing. Petr Šafránek učitele Františka Navaru a RNDr. Vladimír Zicháček doc. PaedDr. Bořivoje Nováka, CSc.). Mnohé učitele z tohoto úhlu pohledu pokládám za anonymní tvůrce imaginárních učebnic, jež sice nikdy nebyly vytištěny, ale podle nichž se individuálně učilo a jejichž existenci si lze ještě v přetrvávající paměti bývalých žáků ověřit.

O intenzitě této práce lze usuzovat vždy jen následně, ale hodnověrně, zvláště když se projeví v konkrétní činnosti. Slovanské gymnázium se stalo mimo jiné důležitým pracovištěm při vzniku Univerzity Palackého a při konstituování vědeckého základu olomoucké Alma mater. A to nejen tím, že ze Slovanského ústavu na akademickou půdu přešel literární historik PhDr. Oldřich Králík a jazykovědec PhDr. Jaromír Bělič. Formou lektorátů poskytovali univerzitě nemalé služby i další: PhDr. Jan Springer byl lektorem pro český jazyk, PhDr. Jaroslav Čičatka pro polskou mluvnici, PhDr. František Tvrdoň pro dánštinu, PhDr. Oldřich Bělič pro metodiku vyučování francouzštině, Rostislav Bartocha a František Novotný pro výuku latiny, PhDr. Jaroslav Bubeník pro metodiku vyučování filozofii a občanské výchově a Miloslav Třískala pro metodiku dějepisu. Obdobnou neobyčejně pozitivní roli sehráli při vzniku matematicko-fyzikálních oborů na Přírodovědecké fakultě UP PaedDr. Josef Fuka, PaedDr. Miroslav V. Jiroušek a Alois Přidal. Katedru tělesné výchovy buudovali Walter Stehlík a Zbyněk Losenický, katedru výtvarné výchovy Aljo Beran. Výčet není vyčerpávající, je však jisté, že Slovanské gymnázium v druhé polovině čtyřicátých let představovalo instituci, jejíž součinnost se vznikající univerzitou, především součinnost didaktická a metodická, měla dnes už netušenou intenzitu.

Kořeny této připravenosti tkví v charakteru Slovanského gymnázia jako tvůrčího vzdělávacího ústavu, jímž byl i v době první republiky. Z oné doby připomeňme působení absolventa SG univ. prof. dr. Františ-

ka Vitáska, DrSc., který již v roce 1922 vytvořil vysokoškolskou učebnici *Fyzikální zeměpis* a ve třicátých letech trojdílný *Fyzický zeměpis*, který vyšel v reedicích v letech čtyřicátých a dvakrát v letech padesátých.

*

Druhý přístup se váže k tvorbě učebnic jako závazné normotvorné předloze. Ten převážil v období jednotné školy v letech padesátých až osmdesátých. Hovořit o autorech učebnic v tomto období je poněkud zkreslující, poněvadž učebnice se staly plodem institucí (tj. pedagogických středisek, pedagogických ústavů, předmětových komisí a metodických orgánů, popř. inspekce) a na jejich obsahu se podílela velmi rozvětvená síť metodiků, poradců a povolaných specialistů. Finálním produktem při užívání těchto učebnic měl být shodný absolvent školy v metropoli i v Zapadlé Lhotě. Metodicky bylo vše nejen zpracováno, ale i časově rozfázováno a jakékoli experimenty a nadšené individuální vstupy mohly být vnímány jen jako rozkladné prvky. Normotvorné praxi nelze dodnes upřít metodicky logickou oprávněnost, a dokonce systémovost.

*

Třetí přístup je charakteristický jistou uvolněností a hledáním cest k výuce prostřednictvím volby metod, kvantitativního aspektu, ale i kvalitativních ukazatelů. Riziko různosti a odlišnosti je vyvažováno maximální objektivizací vzdělávacího procesu, kriticky podloženou iniciativou, zaujatostí, metodickou sebekontrolou a posilováním tvůrčí profilace každé osobnosti. Autoři učebnic vstupují do vzdělávací soustavy jako světloňoši, leč s odlišnou, často diferencovanou intenzitou světelného kuželu i s rozdílným či několikerým úhlem nasvícení. Toto údobí je aktuální, živé a nejmíce sledované. Představuje i hlavní téma našeho dnešního vhledu do pedagogického kvasu na Slovanském gymnáziu.

Učebnice a metodická práce učitelů byly na tomto středoškolském ústavu předmětem mimořádného zájmu po celou dobu jeho existence. Poměrně podrobný vhled do aktuální situace na tomto poli nabízí text *Publikační činnost současných profesorů Slovanského gymnázia*, publikovaný v almanachu z roku 1997 *Primum necessarium je vzdělání a mravnost*, a podklady, jež poskytl autorovi těchto řádků ředitelství Slovanského gymnázia a také autoři vydaných učebnic.

Je zřejmé, že podíl Slovanského gymnázia Olomouc na polistopadové produkci učebnic a informativních a metodických statí je velmi významný. Není to náhodné. Většina autorů vnímala a stále vnímá tvorbu učebnic jako doprovodnou aktivitu své vlastní profese a pečlivě ukládala a zpracovávala poznatky ze své praxe především s úmyslem je zobecnit a využít ve vlastní vzdělávací práci. Tedy i tehdy, kdy byl jejich autorský podíl na tvorbě učebnic a metodik institucionálně zastřešen a zůstával pro širší učitelskou veřejnost v anonymitě.

Současní autoři učebnic z řad pedagogů Slovanského gymnázia:

Úvodem nelze opomenout *Mgr. Ludka Bartoše*, a to přesto, že autorem učebnice není. Měl by však být, protože jeho výsledky na poli rozvoje literárních schopností, jimiž studenty pro život obdarovává, jsou velmi ceněny. Dokladem mohou být literární práce v již zmíněné publikaci *Slovanské gymnázium literární*, která přinesla v kapitole *Literární naděje a talenty z konce milénia*, devět ukázek studentské tvorby.

V posledním desetiletí prokázal *Mgr. Luděk Bartoš* velké ediční schopnosti jako předseda redakční rady jubilejních polistopadových almanachů, jež Slovanské gymnázium vydalo v letech 1992 - 2002 na špičkové úrovni: *V sýpkách ducha* (1992), *Primum necessarium je vzdělání a mravnost* (1997) a ... *vzděláván budiž ...* (2002). S Bartošovým jménem je neodmyslitelně spjat i obsáhlý text *Činnost knihovny Slovanského gymnázia v Olomouci*, publikovaný v časopise *Duha*, 1996, č. 3. V jeho osobě jde sice o „vnitřní položku“ ústavu, ale právě ta nejvíce osvětluje samotné Slovanské gymnázium, pěstování jeho bohatých tradic, a to i v oblasti tvůrčí pedagogiky. Z uvedených publikací i nezasvěcenému vyplyne, jak mimořádná je historie i současnost prvního českého středoškolského ústavu na Moravě a jak prestižní je dodnes studium na této škole.



Další osobnosti na poli publicistiky a tvorby učebnic uvádíme v abecedním pořádku: *Mgr. Alois Bauer*, *RNDr. Jan Jelínek*, *PaedDr. Emil Hecl*, *PaedDr. Marie Hrachovcová*, *Mgr. Milan Láska*, *RNDr. Radim Slouka*, *RNDr. Jiří Svoboda*, *Mgr. Marie Steigerová*, *Mgr. Robert Weinlich*, *RNDr. Vladimír Zicháček*. V roli spoluautorů se na tvorbě učebnic, vzdělávacích publikací a metodických materiálů podílela celá řada dalších pedagogů Slovanského gymnázia. O každém z jmenovaných autorů připojujeme alespoň několik informativních poznámek.

Mgr. Alois Bauer

působí na Slovanském gymnáziu od roku 1990. Češtinu a výtvarnou výchovu vystudoval na Filozofické fakultě UP v letech 1973 - 1978. Jde o bohemistu, literáta, malíře, grafika, ilustrátora, překladatele a výtvarného pedagoga. Od roku 1992 vydává tituly vzdělávacího charakteru, např. učebnice *Čítanka 1*, *antologie textů pro 1. a 2. ročník středních škol*, *Rubico*, *Olomouc 2003*, a *Čítanka 2* (spolu s Janou Vrajovou), *antologie textů z české a světové literatury pro 3. a 4. ročník středních škol*, *Rubico*, *Olomouc*, 2003. Autorská ctížádost v odborné problematice vede Aloise Bauera při tvorbě odborných textů k překonání školské utilitárnosti.

RNDr. Jan Jelínek

se věnuje studentům Slovanského gymnázia již od roku 1976, kdy přešel z Ústavu pro vzdělání zahraničních studentů v Praze do Olomouce. Již tehdy napsal učebnici *Obecná a organická chemie*, která vyšla v SPN Praha ve dvou vydáních (1974, 1976), a stal se spoluautorem učebnice *Mineralogie a geologie* (SPN, Praha 1975). Vysoká fundovanost přivedla *RNDr. Jana*

Jelínka do Krajské komise chemické olympiády a do metodického kabinetu Pedagogického centra v Olomouci. Je také uznávaným odborníkem, jemuž jsou svěřovány recenze učebnic a vysokoškolských skript. Často bývá delegován do konkurzních komisí pro výběr nových pracovníků přírodovědných kateder na PřF UP. Je hlavním autorem mimořádně úspěšné učebnice *Biologie pro gymnázia* (od roku 1997 vyšla v šesti vydáních v počtu 85 tisíc výtisků!). K významným učebnicím RNDr. Jana Jelínka patří publikace *Biologie prokaryont, nižších a vyšších rostlin, hub; Biologie a fyziologie člověka; Úvod do obecné genetiky*. Didaktika a metodika chemie je celoživotní náplní RNDr. Jana Jelínka. Tuto problematiku řešil i ve své doktorské rigorosní práci, kterou obhájil v roce 1986.

PaedDr. Emil Hecl

působí na Slovanském gymnáziu od roku od šk. roku 1965/1966 a dosud vyučuje tělesné výchově, dříve i ruskému jazyku. Tělesná výchova se mu stala z didaktického a metodického hlediska profesním osudem zejména jako úspěšnému trenérovi míčových her, a to jak košíkové, tak i odbíjené. PaedDr. Emil Hecl své zkušenosti a poznatky s velkým zaujetím sděloval sportovně orientované učitelské veřejnosti především v odborném tisku. I když se nepokoušel o žádný shrnující pohled, i dílčí poznatky z jeho trenérské praxe byly pozorně zvažovány a do výukové složky začleňovány. Emil Hecl se věnoval jak obecným tématům výchovy (*Obohacení výchovné práce na LVVZ, Koučování*), tak i konkrétním prvkům v herním projevu (*Nácvik dvojtaktu, Určení obrátkové nohy* apod.). Jako autor odborných textů, publikovaných v časopisech *Košíková-odbíjená*, *Časopis TVM* a *TVSM*, byl Emil Hecl velmi pozorně vnímán zejména v letech šedesátých až devadesátých.

PaedDr. Marie Hrachovcová

byla jako metodička pro výuku dějepisu nejproduktivnější autorkou na Olomoucku. Bylo to dáno jednak její schopností začleňovat do výuky témata regionální vlastivědy, ale i jejím směřováním k uplatnění v přípravě vysokoškoláků k výkonu učitelského povolání. Jako okresní metodička zvala ke spolupráci četné učitele s dlouhodobou praxí i vědce s regionální orientací. Patřil k nim archeolog PhDr. Vít Dohnal, učitelka historie M. Tesaříková, V. Cetkovská, B. Hemzalová, M. Kaštovská a další. Čtyři desítky metodických prací a vzdělávacích souborů vydaných Pedagogickými středisky a Pedagogickými centry činí z Marie Hrachovcové autorku v pedagogickém světě velmi oceňovanou. Stála prakticky u každého hledání nové koncepce. Zabývala se problematikou obecných, národních i regionálních dějin na ZŠ a všechny nové metody výuky zkoumala spektrem poznatků nejen ze strany svých kolegů, ale i výzkumem minulosti. Marie Hrachovcová podnětně ovlivnila obsah učiva a řazení témat pro dějepis na ZŠ a v nižších ročnících víceletých gymnázií.

Mgr. Milan Láska

působí na Slovanském gymnáziu od roku 2000. Po maturitě na otrokovickém gymnáziu absolvoval studium fyziky, chemie a matematiky na

Pedagogické fakultě v Ostravě. Do roku 2000 učil na gymnáziu v Otrokovicích. Během působení na Slovanském gymnáziu napsal *Středoškolský přehled fyziky s řešenými příklady*. Soustavně pracuje na čtyřdílné *Fyzice pro gymnázia s řešenými příklady a testovými otázkami*, jejíž první díl je před dokončením. Obsahuje 400 řešených příkladů a 400 testových otázek včetně podrobné teorie. V případě Mgr. Milana Lásky jde o autora silně spjatého s průmyslovou a podnikatelskou praxí. Zabývá se chemií stavebních hmot, přednostně chemií a technologiemi zpracování betonů (včetně statiky), dále všeobecně chemií silikátů. Je konzultantem několika stavebních firem, některé stavební postupy a technologie má patentovány. Celou řadu informací a poznatků získává přímo z praxe, což účelně ukládá i do svých odborných publikací.

RNDr. Radim Slouka

patří k nadějným mladším profesorům, kteří se soustavně zabývají tvorbou učebnic matematiky pro nižší stupeň gymnázií a vyšších tříd základních škol. Učí téměř patnáct let. Je absolventem Slovanského gymnázia (mat. roč. 1982), poté prošel vysokoškolským studiem matematiky na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci. Na Slovanském gymnáziu působí od roku 1992. Všechny Sloukovy publikace (zpracované v autorské spolupráci s *Olgou Kozlovou* a *Robertem Weinlichem*) obdržely doložku MŠMT ČR jako učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia. Při vydávání učebnic spolupracuje Radim Slouka s nakladatelstvím FIN Olomouc. První knihu pod názvem *Matematické příklady* vydal v roce 1992. Kniha se setkala s velkým zájmem, což autora inspirovalo k jejímu výraznému rozšíření a přepracování. Další vydání neslo název *Sbírka příkladů z matematiky*. Kniha byla určena k opakování a procvičování učiva a jako příprava k přijímacím zkouškám na střední školy. V roce 1994 vydal RNDr. Radim Slouka učebnici *Algebra pro žáky 5. - 9. tříd ZŠ a víceletá gymnázia*. Na tvorbě učebnice měla výrazný podíl Sloukova kolegyně *Mgr. Olga Kozlová*. Knihu je možno považovat za souhrnnou učebnici algebry. Je psána komunikativní formou a autor v ní kladl důraz nejen na logiku textu, ale i na sdělnost a srozumitelnost vůči žákům a studentům. Kniha dodnes plně vyhovuje všem nárokům učitelů. V témže roce vyšla *Matematika pro žáky 5. - 9. tříd ZŠ a víceletá gymnázia*. Učebnice obsahuje výklad učiva z algebry i z geometrie a hodnotnou sbírku příkladů. Jako autor je označen RNDr. Jan Slouka, otec Radima Slouky, jenž v této práci zaujal roli konzultanta, spoluautora a recenzenta. Na této učebnici spolupracovali i další učitelé.

RNDr. Jiří Svoboda

působil na Slovanském gymnáziu v letech 1991 - 1999. Byl aprobovaným fyzikem a před příchodem na Slovanské gymnázium se zabýval jennou mechanikou, optikou, biofyzikou, biomechanikou a didaktickými testy jako odborný pracovník na Lékařské fakultě Univerzity Palackého. Většina jeho odborných statí byla publikována v učebních textech lékařské fakulty, ve sbornících z Dnů lékařské biofyziky, mnohé jen v angličtině. I když se RNDr. Jiří Svoboda zabýval vědou a vysokoškolskými skrip-

ty, velmi často objasňoval i didaktické principy, poskytoval návody k praktickým cvičením z biofyziky a vysvětloval možnosti využití mikro-počítačů pro demonstraci biofyzikálních principů. Při tvorbě svých statí spolupracoval s dalšími vysokoškolskými osobnostmi, mimo jiné se S. Komendou, M. Wiedermannem, J. Stejskalovou, S. Loykou, A. Lukšem, H. Podstatovou, M. Boháčkovou a dalšími specialisty. Svobodova textová bibliografie čítá tři desítky námětů, mnohé byly publikovány i na Slovensku.

Mgr. Marie Steigerová

vystudovala obor ruština - němčina na Filozofické fakultě UP Olomouc a absolvovala postgraduální studium na Institutu A. S. Puškina v Moskvě (1978). Na Slovanském gymnáziu působí od roku 1975. Na počátku let devadesátých se v rámci rekvalifikačního studia seznámila s technikou administrativy a obchodní korespondencí na VŠE Praha. Jako autorka učebnic se věnuje tvorbě lexikonů. V této sféře působí od roku 1997 a spolupracuje s Nakladatelstvím Olomouc. Pracuje na slovnících česko-německých, německo-českých, česko-ruských a rusko-českých. Prvním jejím samostatně vydaným slovníkem byl *Česko-německý a německo-český kapsní slovník*. Vyšla ho v roce 1999, jeho rozšířená podoba pak vyšla v roce 2003. Slovník byl určen pro běžnou každodenní potřebu. Autorka se v něm snažila postihnout nejnovější vývoj ve slovní zásobě. Součástí slovníku je i základní německá mluvnice, příklady a tabulka s často užívanými nepravidelnými slovesy a další přílohy. Významná byla i spolupráce Mgr. Marie Steigerové na *Německo-českém a česko-německém studijním slovníku*, a to na vydáních z roku 2000 a 2002. Vždy šlo o přepracování a rozšíření hojně žádaného díla. V letošním roce pracuje Mgr. Marie Steigerová na dalším rozšíření slovníku pro jeho aktuální vydání. Slovník obsahuje i výrazy hovorové, slangové, odborné i neologismy. Připojeny jsou i informace o německy mluvících zemích, o jejich historii, kultuře, ekonomice a společenském životě. S odstupem let od jednostranného preferování ruštiny se opět objevuje potřeba věnovat se tvorbě lexikonů tohoto typu. V lednu 2004 Mgr. Marie Steigerová dokončila práci na novém *Rusko-českém a česko-ruském slovníku*.

Mgr. Robert Weinlich

patří k mladým a talentovaným tvůrcům učebnic i populárně naučných knih. Maturoval na Gymnáziu v Olomouci-Hejčíně, poté vystudoval obor matematika - fyzika na Přírodovědecké fakultě UP Olomouc. Na Slovanském gymnáziu působí od roku 1995. Vydávat knihy začal již v době vysokoškolských studií v Nakladatelství FIN Olomouc, později navázal spolupráci s Nakladatelstvím ALDA, Olomouc, a s Nakladatelstvím Ivo Železný, Praha. Kromě toho publikuje logické úlohy a hlavolamy v *Mladé frontě Dnes*, v časopisu IQ, QUO a v *Časopise 21. století*. V Nakladatelství FIN Olomouc vydal *Matematické příklady* (1992), *Sbírku příkladů z matematiky* (1993) a *Matematiku pro žáky 5. - 9. tříd ZŠ a víceletá gymnázia* (1994). Publikace v Nakladatelství ALDA byly méně školské, o to víc objevené a podnětné. V roce 1997 připravil k vydání *Hry se zápalkami* (první knižně

vydaný soubor více než dvou set zábavných úloh), v dalším roce knihu *Laureáti Nobelových cen za fyziku* a *Laureáti Nobelových cen za chemii*, v roce 1999 pak titul *Laureáti Nobelovy ceny za ekonomii* a *Laureáti Nobelovy ceny za fyziologii a lékařství*. Knižní řada vyšla na počest 100. výročí udělení prvních Nobelových cen. V Nakladatelství Ivo Železný vyšlo pod názvem *Nejen sirkové hlavolamy* (2001) volné pokračování *Her se zápalkami* a v témže roce *Magické obrazce* s vysvětlením této problematiky na středoškolské úrovni.

RNDr. Vladimír Zicháček

působí na Slovanském gymnáziu od roku 1989, od roku 1992 je ředitelem tohoto ústavu. Vystudoval biologii a chemii na Přírodovědecké fakultě UP a mnoho let se věnoval vzdělávání učitelů na Krajském pedagogickém ústavu Olomouc. K jeho zájmovým oblastem (zoologie, didaktika biologie, ekologická výchova, včelařství a regionální historie) se přiřadila i tradice Slovanského gymnázia, k jejímuž poznání záslužně přispěl vydáním řady almanachů a publikací. Do 90. let XX. století se jako autor věnoval výzkumu přírodních specifík na Valašsku a na Hané. Publikoval od roku 1965, převážně v odborných, didaktických a populárních časopisech; zejména to byly Přírodní vědy ve škole, Ochrana přírody, Památky a příroda, Zpravodaj TIS, Živa, Vesmír, Lidé a Země, Včelařství, Sborník Vlastivědného muzea Vsetín, Sborník Vlastivědného muzea Olomouc, Výroční zprávy VSMO, Ročenka Okresního archivu Olomouc, Nové Valašsko, Stráž lidu, Hanácké noviny apod. Jako autor učebnice se RNDr. Vladimír Zicháček představil *Zoologií*, kterou vydal v roce 1995 v Nakladatelství FIN Olomouc. Na dalších učebnicích spolupracoval s RNDr. Janem Jelínkem. Jejich společným dílem se stala v roce 1996 *Biologie pro střední školy gymnaziálního typu* (Teoretická část), Nakladatelství FIN Publishing, Olomouc, a v témže roce vydaná *Biologie pro střední školy gymnaziálního typu* (Praktická část). Na svém autorském kontě má RNDr. Vladimír Zicháček ještě *Biologii živočichů*, středoškolskou učebnici, kterou v roce 1997 vydalo Nakladatelství Olomouc. V roce 2003 vyšlo už v šestém vydání společné dílo dvojice Jelínek-Zicháček *Biologie pro gymnázia*, čímž kniha dosáhla, jak již bylo výše poznamenáno, celkového nákladu 85 tisíc výtisků. V roce 2004 opět vyšla v dalším a doplněném vydání Zicháčkova *Zoologie*, vydaná poprvé v roce 1995.

Slovo na závěr:

Smyslem předchozích řádků není a ani nemůže být detailní zhodnocení učebnic a metodických a didaktických textů, které pedagogové na Slovanském gymnáziu Olomouc v jeho dlouhé historii vytvořili. Cíl je daleko skromnější: Ukázat, že k tvorbě učitelů je třeba vytvářet podmínky a dobré klima. Podaří-li se to, stává se škola tvůrčím vzdělávacím ústavem. A pak je štěstí nejen na ní studovat, ale i působit.

Mgr. Bohumír Kolář

NĚKTEŘÍ PROFESOŘI SLOVANSKÉHO GYMNÁZIA V OLOMOUCI – VÝZNAMNÍ BOHATOU PUBLIKAČNÍ ČINNOSTÍ

Mezi členy učitelského sboru Slovanského gymnázia lze nalézt ve všech oborech osobnosti vyznačující se kromě pedagogického mistrovství také mimořádně bohatou činností vědeckou a publikační. Na tomto místě se omezím jen na obory většinou dosud opomíjené (*na matematiky, fyziky a teology*) a v tomto rámci jen na osoby nejpozoruhodnější. Podle intenzity jejich vazeb ke střední škole a ke středoškolské problematice lze rozlišit učitele trojího typu:

1. profesory, pro které bylo působení na gymnáziu startovním polem k vyšším metám, přičemž však po přechodu na vysoké školy či akademii věd se i nadále zabývali středoškolskou problematikou;
2. profesory – vědce, kteří ve svém vyšším postavení „dělali“ už jen vysokou vědu;
a konečně nejvzácnější je „heroická skupina“
3. profesorů, kteří zůstali po celý aktivní věk na střední škole a přitom byli publikačně a vědecky produktivní.

Uveďme příklady učitelů oněch skupin:

obor typy profesorů	matematika	fyzika	teologie
1.	Jan Vojtěch M. A. Valouch st. M. Zedek	Josef Fuka	Antonín Podlaha Matěj Pavlík-Gorazd
2.	Karel Petr Vladimír Janků M. V. Jiroušek		Eugen Kadeřávek Josef Kachník Richard Špaček Jan Škrabal Rudolf Col Alois Spisar
3.		Jan Březina	

Všimněme si nyní podrobněji alespoň pěti z nich. Matematikové Jan Vojtěch a Miloslav A. Valouch působili na Slovanském gymnáziu ještě za Rakouska-Uherska před první světovou válkou, přičemž si uvědomovali, že ke zvládnutí matematiky je třeba dát studentům do rukou nejen dobrou učebnici a tabulky, ale také koncentrovaný přehled základních

faktů a vzorců, stejně jako bohatou sbírku úloh. Je třeba konstatovat, že všechny tyto čtyři požadavky splnili právě tyto dva autoři svrchovaným způsobem tak, že jejich knihy saturovaly potřeby gymnázií od počátku 20. století do 60. let, a to v českých zemích i na Slovensku. Z jejich učebnic studovaly nejen čtyři generace Čechů a Slováků, ale dodnes se po všech těchto knihách v kterémkoliv vydání pídí jak dobří učitelé, tak studenti.

PhDr. Jan Vojtěch

(5. 8. 1879 Kyjov - 19. 1. 1953 Praha)

Vystudoval matematiku s fyzikou na české filosofické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity; od r. 1903 učil v Olomouci, r. 1909 se habilitoval na technice v Brně a řádným profesorem matematiky se stal na ČVUT v Praze r. 1920. Oproti stavu matematiky v 19. století představují jeho středoškolské učebnice geometrie kvalitativní i kvantitativní skok vzhůru tou měrou, že patří dodnes k nejpozoruhodnějším učebnicím ve světě vůbec. Jednota českých a posléze československých matematiků a fyziků je vydávala od r. 1910 v mnoha vydáních, přičemž skoro každé mělo ještě několik reedici. Jednotlivé svazky se nazývaly *Planimetrie*, *Stereometrie*, *Trigonometrie rovinná i sférická*, *Analytická geometrie* a nanejvýš pozoruhodná byla jeho *Matematika pro nejvyšší třídy středních škol*, která obsahovala mj. teorii symetrie a filosofický i historický pohled na celou matematiku. Spolu s profesorem Karlovy univerzity Bohumilem Bydžovským dále sestavili oblíbenou *Sbírku úloh z matematiky*, vyšlou opět v mnoha vydáních, přičemž Bydžovský s dalšími dvěma autory sestavil algebru a Vojtěch úplně sám celou geometrii.

Pro vysoké školy pak Vojtěch vydal vůbec nejfrekventovanější a nejoblíbenější učebnici vyšší matematiky u nás ve dvou svazcích s názvem *Základy matematiky ke studiu věd přírodních a technických*. Vojtěchem zpracovaná hesla v *Masarykově slovníku naučném* a v Teyslerově - Kotyškově *Technickém slovníku naučném* jsou dodnes ozdobou těchto monumentálních děl. Po dobu půl století tedy patřil Vojtěch k těm, kteří udávali tón v matematice na českých středních školách a na vysokých školách technických. Tehdy ovšem sebekvalitnější a sebevýznamnější práce pedagogická ještě neotevírala vstup do Akademie věd; tam byl Vojtěch přijat za své práce badatelské. Jejich nejvýznamnějším obrazem je jeho monumentální *Geometrie projektivní*, vhodná až k postgraduálnímu studiu a patřící k nejlepším dílům o geometrii ve světové literatuře. O Vojtěchově rozhledu po celé matematice svědčí nevelká, ale mimořádně obsažná knížka vydaná „moravským Krameriem“ v Olomouci R. Prombergem r. 1926 *Přehled vyšší matematiky*.

Již předtím se však spojil Promberger s ostravským profesorem Janem Kranichem s cílem vytvořit v řadě svazků *Přehledy věd přírodních*; jejich poslední vydání mělo čtyři svazky (*Fysiku*, *Chemii anorganickou a organickou*, *Geologii s mineralogií*, *Tělovědu se zoologií a botanikou*). K tomu ovšem bylo třeba získat ještě matematiky, jako byl PhDr. Miloslav A. Valouch.

PhDr. Miloslav A. Valouch

(20. 8. 1878 Lazce, tehdy „u Olomouce“, dnes v Olomouci – 11. 6. 1952 Praha)

Ten napsal *Přehled matematiky*. Šlo o mnohokrát vydaný a v naší literatuře dosud nejobsažnější přehled středoškolské matematiky. Na něj navazující *Přehled vyšší matematiky* pochází od Vojtěcha, jak již bylo řečeno výše. Několik desítek vydání mělo nejznámější dílo Valouchovo zvané původně *Logaritmické tabulky* a v dalších vydáních *Tabulky matematické fyzikální a astronomické*. Poznamenejme ještě, že Valouch se stal později starostou celé Jednoty československých matematiků a fyziků a uvedl v život pražské nakladatelství Prometheus. Symbol tohoto nakladatelství je dávno, od 19. století dodnes, zárukou nejvyšší kvality děl fyzikálních a matematických u nás včetně současných učebnic. Na dílo M. A. Valouchovo navázal jeho syn Miloslav Valouch, což uvádím jen proto, aby nedošlo k omylu, když najdeme další díla pod tímto jménem. Vidíme tedy, že dva někdejší skromní „suplující profesori“ našeho gymnázia dovedli nakonec udělat pro národ a vědu dílo nepominutelné hodnoty.

Snad ještě více v národním povědomí znamená někdejší „výpomocný katecheta“ Slovanského gymnázia *Antonín Podlaha*.

Antonín Podlaha

(22. 1. 1865 Praha – 14. 2. 1932 Praha)

začal svou učitelskou dráhu na Slovanském gymnáziu v letech 1896 – 1898. Pozoruhodný vývoj jí však předcházal – a ještě pozoruhodnější následoval. Od r. 1884 studoval práva na české Karlo-Ferdinandově univerzitě, odkud přešel na bohosloví. V r. 1888 působil v duchovní správě, r. 1891 se stal adjunktem bohoslovecké fakulty v Praze, kde obhájil doktorát teologie r. 1894. V letech 1895 – 1898 však přešel na olomoucké střední školy, kde vyučoval náboženství. Přes další „hvězdný postup“ však na školskou problematiku ani později nikdy nezapomněl. Jaký to tedy byl postup?

Vědecky působil v oblasti dějin umění, přičemž v r. 1900 se stal docentem tohoto oboru; v r. 1903 se stává metropolitním kanovníkem pražským a r. 1920 tamním světícím biskupem. Nebyl to však jen biskup běžného formátu, ale osobnost, která se rozhodujícím způsobem postarala krom dalšího i o dokončení stavby katedrály svatého Víta na Pražském hradě k svatováclavskému miléniu 1929 (*Svatovítskou katedrálu založil svatý Václav, do gotické podoby ji přestavěl Karel IV., barokní zakončení věže dal zřídit Ferdinand I., což představovalo jen první polovinu věkovité stavby*). Teprve zásluhou někdejšího pomocného katechety ze Slovanského gymnázia Antonína Podlahy a jeho spolupracovníků byla totiž ve dvacátých letech 20. století dokončena i druhá polovina dómu se dvěma monumentálními gotickými věžemi u vchodu.

Literární činnost tohoto muže byla natolik bohatá, že lze říci, že téměř všechno cenné, co vzniklo v první třetině 20. století v české literatuře katolické provenience nese pečeť Podlahovu: v letech 1913 – 1919 byl

hlavním redaktorem periodika *Památky archeologické*; tutéž funkci měl i při tvorbě nejrozsáhlejšího díla české katolické literatury – *Českého slovníku bohovědného*. Je rovněž autorem mohutného umělecko – historického díla v sedmi svazcích nazvaného *Posvátná místa království českého*, dále *Dějiny arcidiecéze pražské od konce 17. století do počátků 19. století*, *Sbírky pramenů církevních dějin českých století 16. – 18.* a mnoha dalších. Jeho práce však nejsou pouhou syntézou poznatků předchozích, ale přinášejí bezpočet objevů vlastních, takže vzdor tehdejší averzi naší inteligence vůči katolicismu je přesto Podlaha zvolen řádným členem jak České akademie věd, tak Královské společnosti nauk i řady obdobných institucí zahraničních.

Přitom však Podlaha nikdy nezapomněl na vzdělané laiky, na studenty a školní mládež. Pro vzdělance založil a zhruba ve sto svazcích uvedl v život *Vzdělávací knihovnu katolickou*. Pro střední školy napsal *Mravouku a Liturgiku*, pro základní školy přeložil z němčiny Panholzerovu *Dějepravu biblickou* a vydal *Velký katechismus katolického náboženství*. Pro katechety a profesory vydal v r. 1900 dodnes nepřekonaný *Výklad velkého katechismu*, jehož německý překlad byl užíván nejen v celém bývalém Rakousku, ale i v Německu. Kdo viděl pohromadě celé jeho dílo, je ohromen již tím, že jde o dílo jediného člověka. Takoví tedy bývali učitelé v heroickém období Slovanského gymnázia v první polovině 20. století.

Na Slovanském gymnáziu působil v letech 1897 – 1900 absolvent matematiky a fyziky na Filosofické fakultě pražské Karlo-Ferdinandovy univerzity profesor *PhDr. Karel Petr*.

PhDr. Karel Petr

(14. 6. 1868 Zbyslav u Čáslavi – 14. 2. 1950 Praha)

Po odchodu z Olomouce se stal docentem české techniky v Brně a od roku 1908 řádným profesorem Univerzity Karlovy v Praze. Za své výsledky v teorii čísel a v algebře se stal světově uznávanou autoritou, byl zvolen členem Královské české společnosti nauk a České akademie věd a umění, čestným doktorem Karlovy a Masarykovy univerzity. Jeho knižně vydané vysokoškolské učebnice, zejména *Počet diferenciální* (1923) a *Počet integrální* (1. vydání 1915, 2. vyd. 1931), patří do zlatého fondu české vědecké literatury. O stylu jeho učitelské a vědecké práce jeho současníci shodně prohlašovali: volil vždy nejobtížnější a nejpracnější způsob pro sebe a nejefektivnější pro vědu – a výsledky jeho učitelské činnosti vystihli slovy: zatímco před Petrem se česká matematika nacházela na úrovni 18. století, Petr ji samojedinec pozvedl na úroveň 20. století. Tento někdejší profesor Slovanského gymnázia se stal mj. také rektorem Univerzity Karlovy. O gymnáziu a jeho úrovni, jež mělo ve svých řadách takové profesory, si lze sotva představit něco lepšího; přitom na olomouckém Slovanském gymnáziu profesor Karel Petr nebyl v tomto směru výjimkou!

Z druhé poloviny 20. století lze uvést jako příklad učitele, který ani po odchodu na univerzitu nezapomněl na problémy střední školy – fyzika *Josefa Fuky*.

Josef Fuka

(10. 12. 1907 Rataje u Tábora - 19. 11. 1992 Olomouc)

V r. 1930 absolvoval studia matematiky a fyziky na Přírodovědecké fakultě české Karlovy univerzity a v letech 1933 až 1946 působil na středních školách, převážnou většinou na Slovanském gymnáziu v Olomouci. Talent, píle a houževnatost byly jedinou počáteční investicí tohoto muže vzešlého z chudých poměrů. Když k tomu přistoupila láska k fyzice a ideál dokonalého učitele, stal se z něj postupně učitel základní školy, gymnázia a posléze univerzitní profesor experimentální fyziky a didaktiky fyziky. Podle fondů olomoucké Vědecké knihovny je autorem či spoluautorem 92 knižních děl a vysokoškolských skript obdobného rozsahu. Přitom však nebyl snad jen mužem, který by ustavičně seděl v laboratoři, měřil, počítal a psal; naopak: již jako středoškolský profesor Slovanského gymnázia se objevuje ve všech seznamech aktivistů, kteří usilují na všech úrovních o obnovení olomoucké univerzity. Později, v r. 1953, pak jeho zásluhou vzniká v Olomouci Přírodovědecká fakulta, na níž byl později řadu let děkanem. Byl však také pilotem a rád jezdil na koni.

Nelze na tomto místě vypočítat tituly všech jeho publikací týkajících se didaktiky fyziky. Zkrátka lze říci, že nebylo oboru středoškolské fyziky, na němž by nebyl participoval autorsky. Jeho učebnice byly překládány do slovenštiny, němčiny a maďarštiny - jako raritu lze uvést, že dokonce na mexické středoškolské učebnici fyziky je ještě před titulním listem faksimile české učebnice Fukovy! Ke každému oboru fyziky také zpracoval didaktické a metodické příručky, vytvořil několik didaktických filmů a sestavil soubory pomůcek umožňujících demonstrace základních fyzikálních jevů minimálními prostředky. Dnes je profesor Fuka spolu s profesorem Kašparem z Prahy všeobecně uznáván za zakladatele české didaktiky fyziky.

Mezi jeho knihami o fyzice jsou však dodnes vyhledávány vysokoškolskými studenty a vědeckými pracovníky i jeho vysokoškolské učebnice: jde o *Elektřinu a magnetismus* (s B. Havelkou) a na ni navazující *Optiku a atomovou fyziku* těchto autorů. Rozsah přes 2000 stran mluví sám za sebe. Stejně velká je jeho *Konkrétní didaktika fyziky* ve třech svazcích a rozsahem menší *Základní poznatky speciální teorie relativity, Vlnová povaha světla* a další. Přitom všem ještě po několik desetiletí řídil jako hlavní redaktor časopis pro učitele *Matematika a fyzika ve škole*.

Již z těchto několika příkladů vyplývá, že u mnoha středoškolských učitelů v minulosti lze bez nadsázky mluvit o jejich tvůrčím a pracovním heroismu. Kéž jsou příkladem i budoucím generacím!

RNDr. Vladimír Malíšek, CSc.
(mat. roč. SGO 1953)

P. S.:

Upřímný dík za přípravu tohoto příspěvku do tisku patří paní profesorce Slovanského gymnázia Mgr. Ditě Maryškové a žákům 4.A8 (ve školním roce 2006/2007) Petru Matherovi, Terezii Najdekrové, Tomáši Novosadovi, Tomáši Ročkovi, Adamu Piknerovi, Nikole Skoupé a Julii Táborské.

SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM NA PŘELOMU TISÍCILETÍ

Neuvěřitelně rychlý tok času, jehož jsme svědky jak v rovině společenského dění, tak i na Slovanském gymnáziu, je příčinou, že i významné události a proměny se kupí a míjejí nás v takovém tempu, že odplouvají z naší paměti, aniž by alespoň jako připomínka budoucím generacím mohly být nebo byly zaznamenány. Často již po měsíci si jen s námahou vybavujeme, čeho jsme byli přímými účastníky, co nás překvapilo, zaujalo a co nás obohatilo. Pokud se pak stane, že archiv školy zničí povodeň, jak se stalo Slovanskému gymnáziu v roce 1997, a chatrná paměť nemůže být oživována a upřesňována studiem dokumentů a dokladů, může se úsilí o „historickou“ rekonstrukci dění stát utopií. Dobrat se pak poznatků i o době ještě stále živé či evokovat v paměti dění ve škole a život a činnost stovek osobností v ní by se mohlo v krátké době stát spíše prací pro Sisyfa než pro badatele.

Slovanské gymnázium v době posledního desetiletí XX. století a v prvních sedmi letech nového tisíciletí bylo ústavem velmi proměnným a pedagogický proces v něm probíhající, jakož i podnětná atmosféra v něm panující a aktivity v jeho prostorách realizované, do té míry pamětihodné, že bych pokládal za neodpovědné nepodat o nich osobní svědectví. K tomuto záměru mne motivuje i niterná potřeba touto formou poděkovat všem, kteří v kvasu doby nejednou sáhli až na dno svých sil a věnovali ústavu mnohem víc, než vyplývalo z jejich služebních povinností. Pedagogický proces, atmosféra i aktivity Slovanského gymnázia byly na přelomu tisíciletí natolik inspirující a významné, že svěřit záznam o nich pouze budoucím pamětníkům bych po dosavadních zkušenostech s lidskou pamětí pokládal za neodpustitelný hazard. Proto se pokouším alespoň ve stručnosti a bez nároku na úplnost některé informace zaznamenat.

Následující řádky snad alespoň po letech zaujmou svou autenticitou a budou brány jako svědectví z prokazatelného pramene. Jsou psány se záměrem vytvořit svědectví o společenské atmosféře, v níž bylo na Slovanském gymnáziu dosaženo výsledků, jež poněkud stroze vyplývají ze statistických údajů ve výročních zprávách Slovanského gymnázia Olomouc. Budoucím archivním badatelům by bez nich mnohé mohlo zůstat natrvalo utajeno.

Snaha o návrat k identitě

Slovanské gymnázium nemá mnohé, čím disponují jiné školy. Pracuje v budově postavené v roce 1914 (*pro účely výuky slouží od roku 1920*), relativně mladší budova elokovaného pracoviště pochází z počátku 70. let a nese všechny znaky doby svého vzniku. Při vynuceném stěhování (*např. ze své historické budovy v Kosinově ulici roku 1951*) a následujících reformách, ale i při dislokacích majetku (*např. dělení sbírkových fondů v předmětových kabi-*

neteč při stěhování ZŠ do Hálkovy ul.) a při prostorové nouzi přišlo i o část vybavení svých kabinetů a sbírek. Přesto jeho pedagogické výstupy snesou nejpřísnější kritéria a studenti, profesorský sbor i další zaměstnanci se zde, myslím, cítí dobře.

Počátkem devadesátých let společenské proměny umožnily vrátit Slovanskému gymnáziu jeho původní identitu a transformovat je současně v moderní školu budoucnosti. Nešlo tehdy jen o formální návrat k historickému názvu školy Slovanské gymnázium, vnímanému jako firemní značka kvality. Bezpečnou cestou vpřed byla kontinuita každodenní kvalitní pedagogické práce. Podstatné bylo i překlenutí období anonymní „tuctovosti“ a pevné ukotvení v tradicích školy, jedinečné svou existencí a inspirující zejména kvalitou poskytovaného vzdělání i morálním apelem ve výchovné práci.

Šlo tedy o to, obstát v náročném srovnávání pamětníků a současně nastartovat optimisticky činorodé klima, které by umožnilo při dodržení vzdělávacího standardu (*raději nadstandardu*) vytvořit dobrou atmosféru školy, na niž by mohli být její žáci hrdí v době, až budou postaveni do života.

V této době (*začátek 90. let*) se škola oprostovala od přežívajícího ideologického balastu a přetvářela se v moderní vzdělávací instituci s širokým uplatněním svých absolventů, tedy ve školu náročnou, akceptující svými metodickými přístupy nezbytnou akceleraci požadavků na vzdělávání. Současně škola dbala na pedagogicky inspirující atmosféru, v níž by se studenti i učitelé cítili dobře a kterou by mohli svou vlastní aktivitou příznivě ovlivňovat.

Jednou z prvních proměn, uskutečněných počátkem školního roku 1992/93, bylo zrušení podbízivého podzimního sportovního turnaje „Matrjoška“ (*byl načasován na listopad, slavený jako „Měsíc přátelství se SSSR“*). Naopak od podzimu 1992 byl obnoven turnaj smíšených družstev ve volejbalu, pořádaný k uctění památky prof. Stanislava Cveka, bývalého profesora Slovanského gymnázia, sportovního novináře a předního činitele protifašistického odboje. Prof. Cvek byl za svoji rozsáhlou odbojovou činnost dne 10. října 1944 ve Vratislavi stětím sekýrou popraven. Turnaj středoškoláků v jeho oblíbeném sportu - volejbalu - se hrál od konce války do roku 1949, kdy bylo jeho konání administrativně zrušeno. Obnovený turnaj s názvem „Memoriál prof. Stanislava Cveka“, určený studentským reprezentacím středních škol v regionu Hané, svědčí nejen o obětavosti pořadatelů ze Slovanského gymnázia, připravujících iniciativně turnaj pro reprezentace středních škol v regionu, ale i o výchovném směřování školy. Dosud bylo odehráno již 14 velmi kvalitně obeslaných ročníků této soutěže (*nehrál se pouze v roce 1997, kdy byla naše tělocvična v rekonstrukci po katastrofální povodni v témže roce*).

Ve studijní nabídce pro školní rok 1993/94 se objevila možnost otevřít primu s výchovným ekumenickým zaměřením pro studenty z křesťansky orientovaných rodin (*křesťanská etika, zájmová činnost, sociálně orientovaná výchova*); škola se po listopadu 1989 otevřela i pro pedagogy, jimž byla za totality práce s mládeží znemožněna...

Proměny po stých narozeninách

Při 100. výročí založení v roce 1967 dostalo Slovanské gymnázium do vínku Řád práce, tristní prostorové podmínky (*po rozdělení se ZŠ přežíval ústav ve 3. poschodí budovy na tř. Jiřího z Poděbrad 13 a ve dvou třídách poschodí druhého*) a sice převážně kvalitní, avšak oněm skromným podmínkám odpovídající komorní profesorský sbor. V každém ročníku měl ústav po třech přeplněných paralelních třídách (*třídy měly běžně 40 i více studentů*) a po pěti třídách dálkového studia. Situace se postupem doby zvolna zlepšovala. V roce 1972 byl ve školní zahradě postaven dřevěný pavilon a v roce 1986 se „základka“ odstěhovala do budovy v Hálkově ulici. V letech 1984 – 1986 proběhla rekonstrukce školní budovy.

V roce 1989 měla škola 5 maturitních tříd, po 4 třídách ve 3. a v 2. ročníku a 5 paralelních tříd v ročníku prvním. V následujícím školním roce bylo s mimořádným nadšením veřejnosti obnoveno víceleté studium (*tehdy sedmileté*). Pro velký zájem byly otevřeny 4 primy, které po dobu rekonstrukce objektu v Pasteurově ul. 19 provizorně sídlily v ZŠ Stupkova, ZŠ Hálkova, ZŠ Zeyerova a ZŠ dr. Nedvěda. K témuž datu (*bylo to 3. září 1990*) zahájila svou činnost dvěma paralelními třídami za strastiplného provizoria česko-francouzská sekce, která se dočkala v Pasteurově ulici vlastní budovy až po její rekonstrukci a slavnostním předání 13. února 1991. V září 1991 se k nim již coby sekundy přestěhovaly třídy z výše zmíněných základních škol. K nim přibýly dvě nové primy a dvě paralelní třídy dalšího prvního ročníku česko-francouzské sekce ze školního roku 1991. Na Slovanském gymnáziu se začalo žít „pod obojí“. Problémy s úvazky učitelů a s organizací výuky ve dvou vzdálených budovách se s narůstajícím počtem tříd zmenšovaly a postupně se stabilizovaly dva převážně specializované pedagogické týmy. V roce 1997 pak Slovanské gymnázium dospělo k rekordně početnému maturitnímu ročníku (*maturovaly 3 třídy čtyřletého studia, 4 paralelní třídy sedmiletého studia a 2 třídy česko-francouzské sekce; celkem 271 studentů!*).

Vstříc nové budoucnosti

V závěru tisíciletí se tak Slovanské gymnázium rozrostlo v ústav, který měl v posledních 10 letech vždy výrazně více než 1000 studentů (*od škol. roku 2002/2003 dosahuje maxima 36 tříd*), téměř 90 pedagogických pracovníků (*včetně čtyřlenného vedení, 5 rodilých mluvčích /3 Francouzi, 1 Angličan a příležitostně 1 Španěl, příp. Němec/, několika na částečný úvazek pracujících profesorů-důchodců a 5 externích učitelů*) a kolem 30 správních a provozních zaměstnanců.

Plná kapacita školy představuje 36 tříd, při PHmax (= *při maximálním počtu týdenních hodin*) výrazně přesahujícím 1700 týdenních vyučovacích hodin (*úsporný týdenní počet skutečně odučených hodin mírně přesahuje 1600 hodin*).

Jak známo, Slovanské gymnázium bylo založeno 1. října 1867. Od 1. ledna 1991 je Slovanské gymnázium Olomouc samostatným právním subjektem a 1. července 1997 bylo zařazeno do sítě škol České republiky. V důsledku státoprávních organizačních změn přešlo v roce 2001 pod

nového zřizovatele, jímž se stal Olomoucký kraj (*zřizovací listina čj. 934/2001 má datum 29. června 2001*).

V současnosti poskytuje vzdělání

- **v osmiletém studiu** 7941 K/801 (*pro talentované žáky z 5. tříd ZŠ*) – od primy 1999/2000 podle celostátně platného učebního plánu 20596/99–22. Od 3. září 2007 podle vlastního školního vzdělávacího plánu schváleného dne 11. června 2007 Školskou radou Slovanského gymnázia a v dokumentaci školy zapsaného pod čj. 128/2007;
- **v šestiletém dvojjazyčném česko-francouzském studiu** 7941 K/610 (*pro výborné žáky 7. tříd a sekund osmiletých gymnázií*). Toto studium je speciální přípravou s pedagogickou, metodickou a materiální účastí Francouzské republiky. Připravuje své absolventy plnohodnotně pro studium na vysokých školách v České republice i ve frankofonních zemích. Speciální jazyková příprava je rozložena do dvou prvních ročníků studia s dotací 9 a 10 hodin francouzštiny týdně. V nich žáci současně dokončují svou základní školní docházku. Ve 3. – 6. ročníku probíhá výuka M, Fy, Ch, D a Z podle francouzských učebnic dle učebního plánu čj. 25 586/95–21. Maturitní zkouška je rozdělena do posledních dvou ročníků. Součástí studia jsou mj. i motivující studijní výměnné pobyty, umožňující rozvoj jazykových znalostí, účast na společných mezinárodních projektech i autentické poznávání historie, kultury, životního stylu a reálií současné Francie;
- **ve čtyřletém studiu** (*pro studijní typy absolventů 9. tříd ZŠ*). Toto studium je profilováno do tříd se zaměřením na živé jazyky (7941K408), přírodovědným (7941K404), humanitním (7941K411), příp. všeobecným (mf) (7941K401) nebo esteticko-výchovným (7941K407). Profilaci žáka, optimální pro budoucí vysokoškolské studium, dává možnost volby z 31 volitelných a nepovinných předmětů v předposledním a posledním roce studia.

Uchazeči o studium s výborným prospěchem, s úspěchy ve vědomostních soutěžích a ze tříd se specializovaným zaměřením jsou v přijímacím řízení bodově preferováni.

Materiální a technické podmínky

Výuka probíhá ve dvou lokalitách. S výjimkou posledních ročníků ČFS jsou ve všech ročnících 2 – 4 paralelní třídy, obvykle s 30 studenty. Budova na tř. Jiřího z Poděbrad je pětipodlažní. Je v ní kromě tříd ředitelství školy, kabinety, žákovská a učitelská knihovna, odborné učebny a její součástí je i výdejna stravy, šatny, tělocvična, bufet, výměníková stanice a dílna (*k výuce slouží i provizorní likusový pavilon v areálu školy*).

Dvě třípodlažní budovy elokovaného pracoviště v Pasteurově ulici č. 19 jsou pavilonového typu a jsou propojeny přízemním koridorem. Kromě výdejn stravy, bufetu, šaten, kabinetů, kanceláře a dílny jsou zde i laboratoře, koncepčně vedené informační středisko, velká tělocvična a poměrně rozsáhlý sportovní areál s potřebným zázemím. Vzhledem k vysokému počtu studentů, a zejména k vzájemné odlehlosti tř. Jiřího z Podě-



I studium fyziky je možno zvládat s úsměvem (z prezentace učebnice fyziky profesorů SGO Jarmily Davidové a Roberta Weinlicha)

brad a Pasteurovy ulice jsou odborné učebny budovány duplicitně. Obě pracoviště jsou napojena optickým kabelem na internet¹⁾, který je studentům k dispozici i v době mimo vyučování a o prázdninách. Rovněž všechny kabiny byly vybaveny počítači napojenými na internet a od roku 2005 jsou vzájemně propojeny do jednotné lokální sítě. Kontinuálně probíhá její modernizace a rekonstrukce. Administrativa školy je od roku 2004 vedena v programu Bakalář. Vybavení školy učebními pomůckami je standardní a je průběžně doplňováno.

Počet přespolních studentů, kteří jsou smluvně ubytováni na internátech (DM SOU Farmak Olomouc, DM SZdŠ Olomouc a DM SZeŠ

Olomouc) se pohybuje v rozmezí 50 - 90; obědy pro zájemce z obou školních budov v posledních letech připravuje školní jídelna při ZŠ v Demlově ul. (pro Past. cca 400 studentů a 35 zaměstnanců; pro JzP cca 500 studentů a 55 zaměstnanců plus 87 zaměstnanců sousední SPŠS a SOU Kosinova).

Členové vedení SGO vzájemně korektně spolupracují (RNDr. Vladimír Zicháček, RNDr. Josef Látal, Zdeňka Žáčková a Mgr. Eva Pavlíčková); velmi korektní je i spolupráce s odborovou organizací (předseda RNDr. Jan Jelínek a posléze Mgr. Stanislav Lachnit). Značná pozornost byla věnována BOZP, vypracování nového Vnitřního řádu Slovanského gymnázia (kol. Mgr. Malínková) a změnám vyplývajícím pro školu z odpadového zákona (RNDr. Jelínek, Mgr. Fojtíková, RNDr. Jakubcová).

Přínosem pro pedagogickou práci školy nepochybně byla obětavost pracovníků zajišťujících technické zázemí školy a chod její administrativy. Technicko-správní zázemí Slovanského gymnázia tvoří kolem 30 zaměstnanců: pp. Jan Vlček (správce budov a topič), Jaromír Vlk (údržbář), Stanislav Makowski (školník, údržbář a topič), technik Karel Krump a od r. 2003 Přemek Slapnička, dále pak správce počítačové sítě Ing. Pavel Brázda (od února 2007 fa Vahal a pp. Kamil Kaweckí a Marek Štarnovský), uklízečky, pracovnice výdejen stravy a zodpovědně pracující administrativní úsek (sekretářky Eva Citovecká a Zdeňka Lerchová /Past./, účetní Ludmila Fryblíková, statutární zást. ředitele RNDr. Josef Látal a zpracovatelka mezd pí Zdeňka Pospíšilová a jako externí stavební dozor Ing. Šárka Rašková).

¹⁾ Budova elokovaného pracoviště ČFS byla vzhledem ke své odlehlosti nejdříve napojena telefonní linkou prostřednictvím modemu, od roku 2002 rádiovým signálem; v roce 2004 byla napojena optickým kabelem.

Úroveň výchovné práce

Nejjistější cestou ke kvalitě pedagogického procesu školy vždy byli plně kvalifikovaní a pedagogické práci oddaní učitelé a inteligentní, ke vzdělávání dobře motivovaní studenti. Výchovná práce byla na SGO svěřována zejména třídním profesorům; jejich práci koordinují dva výchovní poradci (*pro vyšší a pro nižší stupeň G*); pomáhají studentům, příp. rodičům v profesní orientaci a řeší s nimi i problémy způsobené specifickými poruchami učení.

Klenotem vytvořeným z tradic školy jsou specifika, jimiž mohou být obohacovány formující se osobnosti našich studentů. Tak např. počátkem devadesátých let byla v 1. poschodí budovy na tř. Jiřího z Poděbrad vybudována galerie osobností Slovanského gymnázia a České reálky s názvem „*Exempla trahunt*“. V ní je prezentována někdejší i současná intelektuální a morální elita obou škol, na jejíž odkaz Slovanské gymnázium trvale navazuje. Výchovu k úctě k tradicím školy a k uvědomělému občanství již po léta sledují i literárně-historické exkurze maturitních tříd do Prahy. Do jejich pobytu v Praze bývá zařazována návštěva pravoslavného chrámu Cyrila a Metoděje v Resslově ulici (*jedním z hlavních aktérů této slavné a mimořádně tragické události protinacistického odboje byl náš bývalý žák ThDr. Vladimír Petřek*), prohlídka katedrály sv. Víta s kryptou absolventa Slovanského gymnázia Františka kardinála Tomáška (*současně s prezidentem Václavem Havlem v 80. a 90. letech 20. století patřil k světově uznávaným disidentům a bojovníkům za lidská práva*) a zhlédnutí pamětní desky umístěné na třetím nádvoří Pražského hradu, jež připomíná za okupace umučené a popravené vlastence z řad zaměstnanců Pražského hradu (*jedním z nich byl absolvent SGO a pozdější ředitel legislativního odboru kanceláře prezidenta republiky PhDr. Emil Sobota*).

V tomto duchu vždy byla připomínána i památka prof. Stanislava Cveka při pořádání již zmiňovaného memoriálu.

Přínosem pro školu byla i náprava křivd doby minulé, kdy byl umožněn návrat do školství pedagogickým osobnostem, které musely v rámci normalizace ze školství odejít (*např. Mgr. Luděk Bartoš, Mgr. Olga Kozlová*). Při významných výročích moderní české historie (*např. 17. listopad 1939 a 1989 nebo výročí tragické oběti Jana Palacha*) bývá studentům umožněno setkání s přímými účastníky těchto událostí, např. s JUDr. Kunešem Sonntagem, případně Mikulášem Pánkem. Každoročně se koncem května koná beseda s věhlasným Leopoldem Pospíšilem, profesorem Yale University of New Haven, Connecticut, USA o událostech roku 1948 a o činnosti exilové československé inteligence v USA. Škola je také zapojena do celonárodního projektu Příběhy bezpráví.

Profesoři i studenti se pravidelně zúčastňují vzpomínkových oslav u pomníku prezidenta Osvoboditele před Pedagogickou fakultou UP, kam s železnou pravidelností bývají při každém pietním aktu reprezentanty Slovanského gymnázia (*delegován zástupce ředitelství, profesorského sboru, studentů a absolventů*) položeny květiny.

K orientaci studentů v současném politickém dění přispěly četné besedy s poslanci, např. s JUDr. Cyrelem Svobodou, Vilémem Holáněm, Petrou Buzkovou, Mirkem Topolánkem, Tomášem Kvapilem, Františkem Mezihorákem, Janem Březinou, Jitkou Seitlovou, Liborem Ambrozem a dalšími. Podporovány byly humanitární aktivity studentů (*aktivní účast na humanitárních sbírkách Světluška, LORM (červenobílé dny hluchoslepých), pomoci onkologické klinice, nadaci dárců kostní dřeně HAIMAOM, Bílá pastelka, Sluníčkový den na pomoc opuštěným dětem, Kytíčkový den Ligy proti rakovině, Dejte šanci dětem z ulice, Zasukované tkaničky TRENDU vozíčkářů, akce CIHLA pro přestárlé rodiče a jejich postižené děti, jež po léta obětavě organizovala zástupkyně ředitel Zdeňka Žáčková*), sbírky šatstva a hraček pro děti krajanů (*např. na Podkarpatské Rusi nebo v Banátu*) a v postižených oblastech (*Čečensko, Bosna, Kosovo, Beslan*). Všichni studenti Slovanského gymnázia absolvovali v posledních patnácti letech besedu o problémech nevidomých a slabozrakých a instruktáž, jak těmto lidem v terénu pomáhat (*příkladně se na nich podíleli pracovníci TYFLOSERVISU paní Ludmila Soltysiaková a pan Miloslav Fiala*). Následováním činem studentů Slovanského gymnázia je adopce na dálku; týká se chlapce z Haiti. Připomenuto by mělo být bezplatné tlumočení při návštěvách pracovníků humanitárních misí z frankofonních zemí, spolupráce s katolickou Charitou, s evangelickým sdružením Adra a s humanitární organizací Člověk v tísni... Pozoruhodné jsou i systematicky prováděné ekologicko-výchovné aktivity (*separovaný odpad, eliminace výskytu klíněnky jírovcové v olomouckých městských sadech, výsadba a péče o zeleň, monitoring kvality ovzduší a vody, prožitkové pobyty prvních ročníků ve středisku ekologické výchovy Sluňákov apod.*), za něž má škola propůjčen certifikát „Škola udržitelného rozvoje“. Podobně má výchovný význam i adopce kosmana zakrslého v ZOO na Sv. Kopečku, kterého studenti sponzorují z prostředků získaných prodejem bilingvního studentského časopisu SAUCE. Občas probíhá ve škole i sbírka na krmivo pro olomoucký útulek opuštěných zvířat.

Slovanské gymnázium má vypracován účinný systém protidrogové prevence (*gar. Mgr. Hanák*) a systém opatření vůči dalším negativním jevům (*kuřáctví, alkoholismus, rasismus, sektářství, AIDS a pohlavní choroby*); do těchto aktivit jsou zapojováni také rodiče.

Na Slovanském gymnáziu pracuje Studentský parlament (*zvláštní pochopení pro studentský život měli v průběhu let mj. Mgr. Langerová-Sedláčková, Mgr. Bičová, Mgr. Láska a Mgr. Pospíšil*), který řídí studentský společenský život (*pořádání předvánočních večírků a Majálesu, spolupráce se studentským časopisem*), podílí se na řešení studentských problémů, pozitivně ovlivňuje studentské aktivity a prostřednictvím svého zástupce, jenž je členem Školské rady Slovanského gymnázia a tlumočí požadavky studentů řediteli školy. O vysoké úrovni jeho vlivu a působení svědčí i skutečnost, že ve funkčním období 2004 - 2006 byl jeho předseda Zdeněk Černoouz zvolen prezidentem Parlamentu dětí a mládeže České republiky.

Úroveň vzdělávání a pedagogické klima školy

V posledních dvanácti letech je Slovanské gymnázium uváděno mezi třiceti prestižními gymnázii České republiky. Jeho velkou devizou je stabilizace a odbornost profesorského sboru, který představuje vyvážený, dynamický a cílevědomě pracující tým s jasnou vizí. Sbor je i pro budoucnost garantem příkladné úrovně pedagogické práce a dobrého jména školy.

Při výběru nových uchazečů o pedagogické působení je respektována zásada komisionálního výběrového řízení, přičemž důraz je kladem na kvalitu dosavadní pedagogické praxe uchazečů a jejich aktivní integraci do pedagogického procesu školy (*mj. nově nastoupivším kolegům je věnována péče uvádějícími kolegy, praktikovány jsou vzájemné hospitace a předávání informací z metodických akcí na poradách předmětových komisí*). Pedagogické aspekty jsou předmětem zájmu metodického vedení PK a hospitací vedení školy. Kromě standardní pedagogické práce je pozornost věnována i korektním kolegiálním vztahům.

Jedním ze symptomů příznivého pedagogického klimatu je stabilita profesorského sboru, z něhož se zpravidla odchází jen na výrazně atraktivnější posty (*např. Mgr. Martina Muchová a Mgr. Blanka Gruntová do diplomatických služeb MZV ČR, PhDr. Jaroslav Vala, Ph.D., na katedru českého jazyka a literatury PdF UP, Mgr. Petra Kalousková na katedru germanistiky v norském Oslo, Julien Legros na Francouzské lyceum v Praze, Mgr. Ondřej Lukáš, M.A., do RFE, Stéphane Gailly na Universitu v Paříži, Olivier Desbourdes na collège v Nîmes, Mgr. Marie Hrachovcová na PdF UP, Mgr. Jaroslav Hubata-Vacek do francouzsko-české obchodní komory apod.*).

Odborná a pedagogická úroveň práce školy je garantována předsedy předmětových komisí; pilířem výchovné práce na škole je práce výchovných poradců, kteří koordinují práci třídních profesorů. Předsedové PK řídí a organizují pedagogickou práci ve svém předmětu. Garantují obsahovou správnost výuky a její přiměřenost, zaměřují se na práci s talentovanými žáky, rozvíjejí jejich mimoškolní aktivity a dbají na modernizaci vyučovacího procesu. Zpracovávají rovněž časově-tematické plány učiva, navrhnou tematické okruhy pro maturitní zkoušky, organizují vzdělávání a sebezvzdělávání svých členů, předkládají návrhy na zlepšení výuky, vybavení pro daný předmět apod. V předmětových komisích jsou profesori zařazeni podle předmětů své aprobace (*zpravidla je každý členem dvou PK*). O jednáních předmětové komise jsou vedeny písemné záznamy (*aktuální problémy řeší kolegové neformálně*). Velké předmětové komise jsou organizovány samostatně (*např. D, Fy*), příp. mohou být ještě členěny na subkomise (*např. M na subkomisi pro NG, subkomisi pro ČFS a subkomisi 4LS*); komise příbuzných předmětů mohou být naopak sdružené (*např. Bi-Ch, Šp-La*).

O úrovni pedagogické práce Slovanského gymnázia svědčí mj. zájem učitelských fakult UP o co nejtěsnější spolupráci. Ta již v minulosti vyústila do smluvního zařazení SGO mezi fakultní školy (*v SGO probíhají pedagogické praxe studentů, metodické následky s rozbory hodin, ukázkové hodiny a exkur-*



Hodiny výtvarné výchovy na Pasteurově ulici

ze, ověřují se výzkumné úkoly, konzultace, recenze a probíhá oponentura diplomových prací, příp. skript; SGO organizuje přednášky a cvičení z metodiky předmětů a podílí se na pracích ve státnicových komisích).

Výborné výsledky v oblasti odborné a metodické práce v předmětu dlouhodobě vykazuje např. PK geografie (kol. Rozehnalová, dr. Gažarová). Tato skutečnost se příznivě projevuje v nebývalém zájmu a úspěších studentů v tomto oboru.

Mnozí profesori SGO pracují v metodických orgánech vyučovacího předmětu na krajské i celostátní úrovni (RNDr. Jelínek, Mgr. Štanglerová-Šafránková), jako examinační či vedoucí pedagogických praxí, příp. vyučují na VŠ (Mgr. Milena Kaštovská, Mgr. Helena Kohoutková, Mgr. Silva Šenková, Mgr. Zuzana Chaloupková). Uznávaná a vysoce hodnocená PhDr. Jitka Greplová, proškolená v USA a ve Velké Británii, působila jako „teachers trainer“ při školeních učitelů v metodice moderního vyučování angličtiny a po sedm let garantuje pedagogickou stáž studentů z univerzity v Durhamu na Slovanském gymnáziu (obor angličtina pro cizince).

Nadstandardní je i publikační činnost mnoha profesorů Slovanského gymnázia (Mgr. Jarmila Weinlichová-Davidová, Mgr. Olga Kozlová, Mgr. Robert Weinlich, RNDr. Radim Slouka, RNDr. Jan Jelínek, RNDr. Vladimír Zicháček, RNDr. Jiří Svoboda, Mgr. Marie Hrachovcová, Mgr. Silva Šenková, Mgr. Helena Kohoutková, Mgr. Martina Komsová, Mgr. Alois Bauer, PaedDr. Emil Hecl, Mgr. Milan Láska); z nich mnozí jsou autory příspěvků v metodických časopisech, alternativních učebnic a někteří z nich i autory v celé republice mimořádně oblíbených a v mnoha nákladech vydávaných středoškolských učebnic.

Slovanské gymnázium bylo v uplynulých ročnících opakovaně poctěno organizací krajského kola chemické olympiády (gar. RNDr. Jan Jelínek, Mgr. Jana Fojtíková, Mgr. Marek Pavlíček, Ph.D.) a konverzační soutěže ve francouzském jazyce (gar. prof. Chaloupková a kol.). Na jaře 2007 bylo pověřeno organizací krajského kola SOČ. Mimořádně dynamicky se v posledních dvou letech rozvíjí spolupráce s katedrami fyziky, chemie a biologie na Přírodovědecké fakultě UP (gar. Mgr. Pavlíček, Ph.D., Mgr. Vývoda, Mgr. Weinlichová). RNDr. Jelínek léta pracoval v týmu SCIO, zpracovávajícím testy pro maturanty; v rámci CERMATu se podílel i na přípravě státních maturitních zkoušek z biologie.

Drtivá většina pedagogů se systematicky vzdělává. Vedení školy vytváří pro DVPP (= další vzdělávání pedagogických pracovníků) dobré podmínky

a s FNO (*dr. Jan Jelínek a Mgr. Dana Kubalová*), s Muzeem umění (*např. Mgr. Jarmila Ketmanová*), s Divadlem hudby (*prof. Martina Bičová, Eva Pavlíčková, Helena Kohoutková, Valérie Hamelin...*), s Vlastivědným muzeem (*prof. Eva Vánšská, Ivana Žádníková, Martina Komsová-Vosková*). Skvělou úroveň mají díky Mgr. Evě Pavlíčkové studentské výměny s partnerskými školami ve Francii (*v Bihorelu, Nanteuil, Lyonu, Auxerre, Dijonu, Manosque a Besançonu*), přispívající k prohloubení jazykových znalostí francouzštiny a rozšíření obzoru studentů. Velká péče je věnována i povinným periodickým jazykově-metodickým stážím vyučujících z naší česko-francouzské sekce ve školicím středisku Sèvres u Paříže a na francouzských školách.

Přínosem pro kvalitu pedagogické práce Slovanského gymnázia je i koncepční práce při přípravě studentů s vyhraněným zájmem o obor do nejrůznějších soutěží. Dokládají to úspěchy našich studentů v předmětových olympiádách, SOČ a v soutěžích vypisovaných různými časopisy a organizacemi (*např. EUROPA NOSTRA, Hlavnice A. C. Nora, EVROPA VE ŠKOLE, PRVOTINY Okresní knihovny Olomouc, Čtenice Hodslavice, UNITED EUROPE, u příležitosti Dnů Frankofonie MZV ČR, JOIN MULTIMEDIA fy Siemens, Academie Strasbourg, mezinárodní soutěž středoškolské mládeže ve znalostech francouzské vědy, kultury a techniky AMAVED a další*).¹⁾

I když nejsou uvedeny zdaleka všechny současné pedagogické aktivity učitelů SGO, můžeme si učinit představu o jejich profesionální invenci a kvalitách. Profesorskému sboru Slovanského gymnázia, který v uplynulých letech odvedl tak úctyhodnou práci, je možno oprávněně vyjádřit velké uznání a vděk.

Účast v projektech SIPVZ a ESF

Mimořádným úspěchem profesorského sboru Slovanského gymnázia Olomouc v uplynulých letech je přijetí tří projektů (*ze 4 podaných*) v rámci SIPVZ (=Státní informační politika vzdělanosti) a tří projektů (*ze všech 3 podaných*) v rámci OPRLZ (*Operační program rozvoje lidských zdrojů, financovaný z prostředků Evropských sociálních fondů*).

K prvním patří:

- Výuka MATEMATIKY pro víceletá G – dr. Slouka, Mgr. Weinlich;
- Informační centrum pro podporu ICT ve výuce M – dr. Kvapilová, dr. Slouka, Mgr. Weinlich;
- Řešené příklady z fyziky a chemie – prof. Vývoda, Mgr. Weinlichová.

V kategorii OPRLZ jsou realizovány projekty:

- Učíme fyziku moderně; projekt, který garantují Mgr. Malínková a Mgr. Lachnitová, se zaměřuje na další vzdělávání učitelů fyziky v regionu formou workshopů;

¹⁾ Ezejistická soutěž byla francouzskými pořadateli vypsána i u příležitosti Mistrovství světa v kopané ve Francii v roce 1998. Nejúspěšnějším účastníkům soutěže (patřily k nim i dvě naše studentky) byly hrazeny náklady spojené se zhlédnutím obou semifinálových utkání a finále (účetně doprava, ubytování, stravy a vstupného).

- Moderní metody vyučování učitelů francouzského jazyka v plurilingvní společnosti, garantovaný Mgr. Chaloupkovou a PhDr. Hubkovou ¹⁾;
- Zkvalitnění vzdělávání a rozvoj praktických dovedností studentů SŠ ve fyzice a chemii; projekt, který připravili Mgr. Vývoda a Mgr. Weinlichová a realizují jej ve spolupráci s PŘF UP.

Všechny realizované projekty svědčí o vysoké odborné a metodické úrovni současného profesorského sboru a o jeho schopnosti uplatňovat týmovou spolupráci; ve svém důsledku významně přispějí i k přímé modernizaci školy (cca 2 100 000 Kč).

Připomeňme ještě, že biologové SGO (RNDr. Svobodová, Mgr. Kubalová, Mgr. Vogelová a RNDr. Jelínek) spolupracují s PŘF UP na projektu Tvorba a využití multimediálních programů ve výuce biologie.

Slovanské gymnázium připravuje a rozvíjí řadu let ještě další hodnotné aktivity, např. v oblasti ekologicko-výchovné. V roce 2000 mu bylo propůjčeno – zejména zásluhou aktivit Mgr. Kaštovské – označení Asociovaná škola UNESCO. V současné době je Slovanské gymnázium velmi iniciativní pilotní školou KEV (= *Klub ekologické výchovy*), ověřující ekologicko-výchovný projekt Příprava učitelů pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji. Koordinátorem pracovního týmu, který zahrnuje vyučující všech předmětů, je RNDr. Jana Jakubcová. V letošním roce (2007) bylo Slovanskému gymnáziu propůjčeno označení Škola udržitelného rozvoje.

Interaktivní atmosféra školy

Všechny příchozí při vstupu do školní budovy vlídně osloví esteticky působivá květinová výzdoba školy (JzP dr. Svobodová, Mgr. Sedláčková, Past. prof. Vozná). Udržovaná zeleň se nachází i v areálu školního dvora na JzP, který díky péči kol. RNDr. Svobodové má ambice proměnit se na školní botanickou zahradu. Ve stadiu projektu je i rekonstrukce zeleně v areálu elokovaného pracoviště v Pasteurově ulici.

Studenty prvních ročníků čtyřletého studia vždy již v září mile překvapí nabídka tanečního klubu Slovanského gymnázia k účasti v „Předtanečních“ (*garant dr. Slouka*), kdy se s minimálními finančními náklady v rámci ročníku vzájemně seznámí a zcela nenásilně absolvují i první lekce společenského chování. Značnou část studentského života školy samosprávně řídí studentský parlament (*podíl na projektu Zdravá škola, ekologicko-výchovné aktivity, charitativní aktivity a humanitární akce, organizace předvánočního a májového večírku, soutěž a volba SUPERGIRL, sbírky pro adopci na dálku, vydávání studentského časopisu, spoluorganizování lyžařských střed v Domašově n. Bystřici apod.*). Velmi oblíbené jsou Francouzské víkendy, které pořádají naši francouzští kolegové každoročně na jaře pro studenty prvního ročníku česko-francouzské sekce. Na nich studenti skládají „bobříka francouzštiny“, tj. povolena je komunikace jedině ve francouzském jazyce, připravují se a konzumují výhradně typická francouzská jídla, zpívají se

¹⁾ Vzhledem k zájmu učitelů má tento projekt výrazný přesah i do kraje Zlínského, Moravskoslezského, Východočeského a do kraje Vysočina.



V tělocvičně elokovaného pracoviště SGO v Pasterově ul. se v letech 1992 – 2006 odehrálo 14 ročníků obnoveného turnaje prof. Stanislava Cveka

jen francouzské písničky atp. Příkladná je i úroveň společenského života školy, která se neomezuje jen na velkolepé Reprezentační plesy v olomoucké SIDII (*gar. Mgr. Malínková, Mgr. Lachnitová, RNDr. Svobodová, Mgr. Lachnit, RNDr. Slouka a třídní profesori maturujících tříd*).

Všichni studenti absolvují během studia v prvním ročníku lyžařský výcvikový kurz (*v posledních letech zpravidla v Petříkově nebo v Ostružné*). Osmileté studium má zařazen lyžařský výcvik i v sekundě. Ve třetím ročníku čtyřletého studia (*a v septimách*) absolvují studenti v rámci výuky sportovně-turistický kurz. V posledních letech je při dobrých sněhových podmínkách milovníkům tohoto sportu umožněno zúčastnit se středního ly-

žování na vleku v Domašově nad Bystřicí (*org. dr. Slunský*) a pro vyspělé lyžaře bývá pořádán nastavbový kurz na Mölltalském ledovci nebo v lyžařských centrech v Nassfeldu a Schladmingu v Rakousku (*prof. Pelcl, prof. Jemelková*).

Slovanské gymnázium bývá v rámci spolupráce škol v regionu pověřováno organizací celé řady sportovních soutěží. Přesto navíc z vlastní iniciativy úspěšně pořádá i soutěže vlastní. Kromě již výše zmíněného Memoriálu prof. Stanislava Cveka organizuje v březnovém termínu ještě Studentskou latku, rovněž pro studenty z celého regionu Hané. Raritou bylo deset ročníků Přeboru gymnázií v tenisu dorostenek, organizovaných obětavými rodiči studentek v letech 1994 – 2003. Byl oblíbený mezi mladými tenistkami téměř z celé republiky.¹⁾

¹⁾ Ředitel turnaje RNDr. Jindřich Halama vzpomíná: „Celorepublikový putovní tenisový turnaj ‚O titul přebornice gymnázií ČR‘ byl hran ve dvouhře a ve čtyřhře a byl každoročně uváděn na oficiální listině tenisových turnajů dorostenek vyhlášených Tenisovým svazem ČR. Vítězka hlavní soutěže ve dvouhře byla vyhlášena Přebornicí gymnázií pro daný rok a získala putovní pohár Slovanského gymnázia. Turnaj hraný na 21 dvorcích TO TJ MILO Olomouc si získal velkou popularitu díky vhodně zvolenému termínu, silné konkurenci hráček gymnázií z celé republiky a provázející přátelské atmosféře. Péče o tenistky byla vždy velmi dobrá i díky olomouckým sponzorům, kteří zdárný průběh turnajů finančně podpořili. Turnaje se zúčastnily i některé ze špičkových hráček současnosti, jako např. Klára Koukalová-Zakopalová, figurující v první stovce světového žebříčku WTA“. Vítězky: 1994 Petra Novotníková (Slovanské gymnázium Olomouc), 1995 Alena Ječmínková (G Čajkovského Olomouc), 1996 a 1997 Petra Novotníková (SGO), 1998 a 1999 Lenka Šnajdřová (G Al. Jiráska Litomyšl), 2000 Ema Bočková (G Uh. Hradiště), 2001 Petra Svobodová (G Kroměříž), 2002 Simona Dobrá (OŠ Přerov) a 2003 Sabina Baběrádová (Církevní G Brno).

Život studentů Slovanského gymnázia zpřijemňuje mimořádně široká nabídka zájmových aktivit pro volný čas. Vrcholoví sportovci mohou studovat podle individuálního plánu, jenž jim umožní skloubit studium s náročnou sportovní přípravou. Kromě i na jiných školách obvyklých zájmových kroužků (např. výtvarné výchovy, keramiky, fotografický, rybářský, šachový, aerobiku) a nepovinných sportovních her (zaměřeno



Šermířský oddíl SGO. Čtvrtá zleva Eva Hartmannová, dvojnásobná mistryně ČR v kordu (2006, 2007)

zpravidla na kolektivní míčové hry, florbal) jsou na Slovanském gymnáziu běžné a dlouhá léta zavedené aktivity zcela neobvyklé, např. možnost studia nizozemštiny, kroužek astronomický, horolezecký, nebo dokonce vlastní oddíl šermu (s několika mimořádně úspěšnými sportovci, mj. mistryni České republiky v kategorii kadetek v šermu fletem z roku 2002 Evou Hartmannovou).

Velmi úspěšný je taneční klub Slovanského gymnázia, jemuž se po léta nadšeně věnuje dr. Radim Slouka. V posledních patnácti letech měl taneční klub k dispozici tělocvičnu (podobně dvakrát týdně šermíři) minimálně tři hodiny denně, což při minimálních režijních nákladech 100,- Kč za hodinu by představovalo jen při desetiměsíčním provozu (plus prázdninová soustředění) až sedmimístné číslo finančních nákladů. Radostnou odměnou členům klubu i jejich fandícím spolužákům byly i mezinárodní úspěchy v desítkách náročných, i mezinárodních, soutěžích (např. taneční pár Marcela Vlčková - Radim Kotrba, který byl úspěšný na Mistrovství světa v Šanghaji v roce 2004).

Kultivovanou atmosféru studentského života v nižších třídách Slovanského gymnázia ve druhé polovině devadesátých let příznivě spoluutvářely aktivity dramatického kroužku vedeného prof. Jitkou Kubišovou. Obdiv rodičů i veřejnosti sklízela svými výkony na kulturních vystoupeních Instrumentální soubor a Pěvecký soubor nižšího gymnázia, s nímž po dlouhá léta velmi profesionálně pracovala oblíbená sbormistryně PaedDr. Věra Číhalová (za aktivní spolupráce prof. Olgy Kozlové, Mgr. Čeňka Kodejšky ad.).



Velmi oblíbený studentský instrumentální soubor vedla v letech 1995 - 1999 paní profesorka PaedDr. Věra Číhalová



Pěvecko-instrumentální folklorní kroužek „Mužička“

Mnozí studenti, rodiče, ale i olo-
moucká kulturní veřejnost mají pěk-
né zážitky z práce pěveckého sboru
Meluzina, s nímž prof. Renata Vrbens-
ká koncem devadesátých let přípra-
vovala oblíbené Vánoční koncerty
v chrámu P. Marie Sněžné, koncertní
vystoupení na pěveckém festivalu Opa-
va Cantat i kulturní program na ak-
cích školy, rodičovského sdružení či
Vlastivědné společnosti muzejní. Neza-
pomenutelná zůstávají adventní Zpí-
vání na schodišti, do nichž se vždy
s nadšením zapojila celá škola.

Tradici sborového zpěvu pozvedla
na skvělou úroveň prof. Soňa Vidlič-
ková, která kromě obvyklé práce s pě-

veckým sborem (za jejího působení pěvecký sbor každoročně absolvoval 2 třídní soustředění /buď v Cakově, v Pohořanech, v Radíkově, nebo v Sobáčově/ a dva koncerty pro veřejnost - v posledních dvou letech s repertoárem etnické hudby) akceptovala nabídku dlouhodobé spolupráce s pěveckým sborem v Heidenheimu. Kontakty s Heidenheimem byly sice organizačně a umělecky mimořádně náročné, avšak vždy byly korunovány nesmírným uměleckým i společenským zážitkem a pozitivním dopadem politickým (viz oddíl *Mezinárodní spolupráce*).

Mgr. Zuzana Gregorovičová založila v roce 2004 pěvecko-instrumentální folklorní kroužek „Mužička“, která již byla velmi vítaným zpestřením na řadě společenských akcí školy i mimo ni, např. na akcích VSMO. „Mužička“ vystupovala i na Záhorských slavnostech v Lipníku nad Bečvou.

Počátkem 90. let se na Slovanském gymnáziu začalo velmi úspěšně hrát studentské divadlo. První vlašťovkou byla „Sněhurka a sedm trpaslíků“, kterou se studenty třídy 4. A (*mat. ročník 1992*) nastudoval v anglickém originále náš kanadský kolega Thomas Gordon Gruber. Hra měla řadu repríz pro naše studenty i pro žáky okolních základních škol. Hlavní roli Snow-white kouzelně hrála Martina Nelešovská.

Profesor angličtiny Ondřej Lukáš, M.A., vedl mimořádně úspěšný studentský divadelní soubor, který v letech 1996 - 2001 hrával v originále anglické hry. Mnohé uvedl i v osmi reprízách a vždy před do posledního místa naplněným hledištěm Divadla hudby. Jeho debutem byl *The American Dream* Edwarda Albeeho. V anglickém originále hráli i hru *A Night Out* (*premiéra 9. 11. 1998*). Na jaře 1999 uvedli českou verzi hry *Všecko je v zahradě* (*rovněž E. Albee*) a poslední hrou bylo *Vajíčko* francouzského autora Feliciena Marceaua. S odchodem prof. Lukáše do Prahy skončilo nejen školní divadlo, ale i Lukášova éra, charakteristická nejen motivujícími metodami výuky angličtiny. Na jeho výuku i skvělé divadelní insce-

nace (*literaturu a dramatickou tvorbu studoval i na univerzitách v USA*), se dodnes vzpomíná.

Velmi avantgardní výtvarnou síní Slovanského gymnázia v druhé polovině devadesátých let (1993 - 2000) byla galerie Pepita, která byla dílem prof. Davida Hrbka. V zajímavě koncipovaném prostředí učebny vystavoval nejčastěji černobílé fotografie; spolupracoval přitom s renomovanými autory. Činnost galerie zahajovala výstava Jindřicha Štreita (*kteří její činnost v roce 2000 svou výstavou i „symbolicky“ uzavřel*). Vystavoval zde např. Vladislav Galgonek, Tono Stano, Martin Popelář a Oldřich Karásek, který zde vystavoval i své fotografie Beatles (*díky aktivitě prof. Hrbka fanklub Beatles v Londýně zveřejnil i odkaz na webové stránky Pepity*) a řada dalších osobností. V Pepitě besedoval se studenty mj. i režisér J. A. Pitínský, herec a překladatel Leoš Suchařípa. Vrcholem byla návštěva legendárního představitele beatnické generace Allena Ginsberga, který v Pepitě (praskající ve švech) téměř dvě hodiny četl svou poezii, přičemž se příležitostně sám doprovázel hrou na malou harmoniku. Zajímavým projektem byla trilogie výstav „Svět za mřížemi“ (kteřou prof. Hrbek zorganizoval se svou manželkou Karolínou), na níž vystavovali své práce výtvarníci toho času ve výkonu trestu. Byla spojena s besedami o resocializaci uměním s katolickým duchovním Františkem Líznou, evangelickým farářem Svatoplukem Karáskem, generální ředitelkou Vězeňské správy Kamilou Meclovou, psychologem mírovské věznice a s řediteli azylových domů v Opavě a v Olomouci... Vernisáže v Pepitě přiváděly na Slovanské gymnázium olomouckou kulturní veřejnost, která je vnímala na úrovni ostatních v Olomouci již renomovaných společenských akcí. V oblíbě je měl i tehdejší rektor UP a velký příznivec Slovanského gymnázia univ. prof. PhDr. Josef Jařab, CSc.

Škola nebyla připravena poskytnout PEPITĚ potřebné zázemí. PEPI-TA vyrostla prakticky z ničeho díky obrovskému nadšení prof. Davida Hrbka, který pro tento projekt nadchl i studenty. S jeho odchodem do Muzea umění v Olomouci sice zanikla, avšak pro pamětníky zůstává nezapomenutelná.

Studenti česko-francouzské sekce se pravidelně a mimořádně úspěšně zúčastňují esejistických soutěží vypisovaných francouzskými kulturními institucemi (*např. Academie Strasbourg, Academie Orleans*), institucemi Evropské unie a MZV ČR. Interně bylo k uctění památky duchovního otce naší česko-francouzské sekce vypsáno několik ročníků literární soutěže ve francouzském jazyce nazvané LE PRIX DU PROFESSEUR JIŘÍ LÁTAL (*gar. prof. Stéphane Gailly*).

Během doby působilo v devadesátých letech na Slovanském gymnázium několik studentských časopisů, které zaujaly a měly delší dobu trvání. Nejvýrazněji se po léta prosazuje bilingvní Sauce s didaktickým posláním umocňování intelektuálního potenciálu a rozhojnění vyjadřovacích schopností autorů. Z řady ostatních studentských časopisů, které během let studenti vytvářeli, zcela mimořádný úspěch zaznamenal časopis do půl těla, který v roce 2005 byl vyhodnocen jako nejlepší studentský stře-



Připravujeme vánoční besídku pro rodiče (prosinec 2005)

Králové) odvezl Cenu za nejlepší interpretaci díla a Barbora Valentová Cenu za nejlepší pěvecký výkon. V roce 2006 získal Tyátr Cenu poroty na kraj-



„Zahradní slavnost“ pořádaná studenty nižších ročníků osmiletého gymnázia (červen 2005)

doškolský časopis v rámci Olomouckého kraje (*hlavní redakce Kristýna Hašková, gar. prof. Silvie Sedláčková*).

Prof. Martina Bičová s nesmírným nasazením vede od roku 2003 divadelní soubor SGO Slovanský tyátr, s nímž v prvním roce práce souboru nastudovala např. PRIMA SEZÓNU Josefa Škvoreckého a Zlatý kolovrat z repertoáru Semaforu; v roce 2004 *Dívčí válku* F. R. Čecha; v roce 2005 *Silvestr Františka Nepila* a *Saturninovské obrázky* Zdeňka Jirotky. V roce 2006 mělo obrovský úspěch představení *Woodyho Allena Zahraj to znovu, Same (16 REPRÍZ!)*. Mnohokrát vyprodané olomoucké Divadlo hudby je nejlepším důkazem o přijetí tohoto představení u publika, nehledě na četné pochvalné články v regionálním tisku. V roce 2004 si Tyátr z festivalu Prkna (*Hradec*

ské přehlídce studentských divadelních souborů PODĚŠ 2006. Pro jarní část oslav jubilea školy připravila prof. Bičová premiéru hry Jaroslava Rudíše a Petra Pýchy *Léto v Laponsku*, která měla rovněž velký spontánní ohlas diváků. Od poloviny devadesátých let rozvíjí svou činnost v rámci výuky i frankofonní studentský divadelní soubor *Les treteaux* (*postupně pod vedením kolegů Virginie Lugez, Sabine Porcher, Stéphana Gailly a Valérie Hamelin*). O jeho skvělé úrovni svědčí skutečnost,

že opakovaně zvítězil na přehlídce frankofonních divadelních souborů ČR FESTIVALO Brno a reprezentoval Českou republiku na mezinárodních setkáních frankofonní mládeže v belgickém Gentu (2000), Pécsi v Maďarsku (2001), v rumunském Aradu (2004), v jihofrancouzském Orthéz (2005), v Rakousku (2005 v St. Pölten a 2006 v Mattersburgu) a v roce 2007 až v marockém Agadiru.



Mladí autoři z řad studentů SGO své prvotiny s oblibou prezentovali na interní soutěži ZLATÝ BRK (květen 2005)

Kromě pravidelné návštěvy divadelních představení v Moravském divadle, oblíbených zájezdových návštěv v brněnském divadle Husa na provázku, výchovných koncertů Moravské filharmonie nebo koncipovaných výchovných pořadů v Divadle hudby bylo v polovině devadesátých let i krásné období, kdy z hlediska organizace školy ve vhodných termínech se opakovaně uskutečnil např. Den Slovanského gymnázia Olomouc v Divadle na Zábradlí, kdy polovina studentstva i s pedagogy zaplnila rychlík směr Praha, absolvovala divadelní představení, absolvovala exkurzi do zákulisí divadla a nadšeně besedovala s účinkujícími umělci.

Loutkoherecký soubor pod vedením prof. Bauera nacvičil hry klasického pohádkového repertoáru Šípková Růženka, Čert a Káča, Červená Karkulka a Johannes doktor Faust, s nimiž členové souboru během let pohostinsky vystupovali v předškolních zařízeních i pro spolužáky. Pro své postavy si studenti i výtvarně navrhovali a zhotovovali kostýmy.

Ke koloritu nižšího gymnázia patřily koncem 90. let Předvánoční besídky pro rodiče, Večery hudby a poezie a v závěru školního roku oblíbená Zahradní slavnost. Uskutečnilo se i několik ročníků tvůrčí soutěže „O zlatý brk“ (gar. dr. Jaroslav Vala a Mgr. Renata Košťálová).

Česko-francouzská sekce Slovanského gymnázia byla u příležitosti 10 let činnosti francouzských bilingvních sekcí v České a Slovenské republice organizátorem jejich setkání v roce 2000 a v říjnu 2004 připomněla v tisku i slavnostním večerem v Redutě také 100. výročí zahájení systematické výuky francouzštiny na olomouckých středních školách...

Uzavírám-li tuto kapitolu rozmanitých hodnotných kulturních, sportovních a společenských aktivit našeho ústavu, činím tak s vědomím, že mnohé z nich si bezprostředně nevybavuji, za což se všem takto neúmyslně opomenutým omlouvám. I jim ale patří vděk za iniciativu a činorodé a radostné klima Slovanského gymnázia, které svými činnostmi spoluutvářeli.

Mezinárodní spolupráce

Výrazným krokem k Evropanství se stala trojstranná spolupráce Slovanského gymnázia s Gaussovým gymnáziem ve Wormsu (SRN) a lyceem Jacquese Amyota v Auxerre (FR), která byla slavnostně smluvně stvrzena řediteli všech tří partnerských škol 19. listopadu 1998 v Auxerre. Byla realizována v rámci programu SOCRATES – Comenius a představovala tři na sebe postupně navazující projekty.

První, s názvem *Moje město netradičně*, byl výtvarný; vycházel z přesvědčení, že studenti partnerských škol dokáží výtvarně představit své sídelní město a školu svým přátelům v zahraničí. Znamenal celoroční práci několika desítek studentů, jejichž díla pak byla postupně a vždy s velkým ohlasem představena na vernisážích ve všech třech partnerských městech.

Druhý projekt – *Voda je život* – byl zaměřen na problematiku vody a jejího významu. Studenti během roku zkoumali z hlediska vodohospodářského, biologického, chemického a krajinářského řeku ve svých městech (*Moravu v Olomouci, Yonne v Auxerre a Rýn ve Wormsu*). Výsledky zkoumání byly prezentovány formou panelové diskuse ve stanici pro monitoring kvality vody v řece Rýn ve Wormsu (*spojeno s exkurzemi do úpravný pitné vody, čistíčky odpadních vod, do plovoucí laboratoře apod.*).

Třetí projekt – *Energie a životní prostředí* – byl zaměřený na alternativní zdroje energie a pořadatelem pověřeným prezentací jeho výsledků bylo Slovanské gymnázium. Rovněž v tomto projektu byl zapojen početný tým zájemců z řad studentů. Problematikou se zabývali pod metodickým vedením vyučujících a příslušných předmětových komisí.

Tato trojstranná spolupráce byla studentům i učitelům všech tří škol přínosná nejen po stránce odborné a jazykové (*účastníci byli ubytováni vzájemně v rodinách*), ale i v rovině lidské. Přátelské kontakty z té doby jsou stále ještě živé...

Po nástupu prof. Soni Vidličkové nastalo období, v němž pěvecký sbor Slovanského gymnázia realizoval mimořádně úspěšné formy mezinárodní spolupráce s pěveckým sborem Werkgymnasia Heidenheim (SRN). Za finanční podpory Nadace Roberta Bosche realizoval v roce 2003 scénickou kantátu hudebního skladatele Carla Orffa CARMINA BURANA (*s týdenním soustředěním obou pěveckých sborů v Norimberku a s premiérami ve Waldorfské škole v Heidenheimu a v olomoucké Redutě*). V roce 2005 nastudovaly pěvecké sbory partnerských škol gospelovou mši Ralfa Grösslera Missa Parvulorum Dei a pro koncertní premiéru v olomoucké Redutě dne 21. března 2005 i skladbu současného českého skladatele Martina Smolky Touha stát se Kafkou. Soustředění sborů se tehdy uskutečnilo v Praze; nejen umělecky, ale i atraktivitou stověžaté Prahy předčilo všechna očekávání. Rovněž tento mezinárodní projekt a jeho realizaci podpořila Nadace Roberta Bosche „Junge Wege in Europa“, která spolupráci obou škol vyhodnotila jako nejúspěšnější projekt roku 2005. Oba pěvecké sbory byly na náklady německé strany pozvány do Berlína, kde společně vystoupily za přítomnosti četných médií dne 6. října 2005 na závěrečném

koncertu. Realizaci třetí etapy spolupráce podpořil Německo-český fond budoucnosti. I když měl omezenější prostředky, a tedy i skromnější zájem (soustředění pouze v Heidenheimu a v Olomouci), byl celý projekt skutečným vyvrcholením spolupráce jak po stránce umělecké, tak i společensky. Na premiérách v obou městech byla prezentována Africká mše Normana Luboffa a Petite messe solennelle Gioacchina Rossiniho. V Olomouci byl tento koncert součástí jarních oslav 140. jubilea Slovanského gymnázia.

Slovanské gymnázium navázalo díky partnerským vztahům Olomouce a nizozemského Veenendaalu spolupráci s Christelijk lyceem Veenendaal. Spolupráce již trvá jedenáct let a je stále živá. Smysluplně se prohloubila po tragické povodni v roce 1997 a díky spolupráci s pedagogy z olomouckého Erasmiana UP (*doc. PhDr. Wilken Engelbrecht, Mgr. Milan Kříž, Ph.D.*) nabyla konkrétních forem. Kromě oboustranného zájmu o historii, kulturu a etnografické zvláštnosti Nizozemí a Česka byli naši studenti seznámeni s počítačovým modelováním protipovodňové prevence a poučení o tradičnímu zápasu Nizozemců s mořem o pevninu. Studenti při cestách do Nizozemí každoročně položili věnec na hrob J. A. Komenského s nápisem „Učiteli národů Slovanské gymnázium Olomouc“. Zajímali rovněž na válečný hřbitov britských obětí 2. světové války u městečka Kleve na nizozemsko-německém pomezí, kde se poklonili památce absolventa Slovanského gymnázia Zdeňka Babička, který padl v bitvě o Británii jako příslušník R.A.F.

Spolupráce s Christelijk lyceem Veenendaal vyústila i v mimořádný zájem o nizozemštinu, kterou po několik let Slovanské gymnázium jako jediné v ČR nabízelo a také vyučovalo formou nepovinného předmětu! Řada absolventů tento jazyk už úspěšně vystudovala a uplatňuje jej v podnikové sféře (*a i v nižších ročnících má své následovníky*).

Těžiště zahraničních kontaktů SGO se však váže k Francii. Díky aktivitě pana ředitele Bernarda Rousseye a tajemnice městské rady v Auxerre Mme Bergerové bylo vypsáno stipendium umožňující každoročně třem našim studentům 4. ročníku, kteří nejlépe zvládají francouzštinu, absolvovat trimestrální studijní pobyt na Lycée Jacquese Amyota v Auxerre! Po změně ředitele v Auxerre se podařilo Mgr. Pavlíčkové dohodnout od roku 2005 podobnou možnost na lyceu v Lyonu (*v jednání je možnost studijních pobytů v Besançonu*).

Pozoruhodný je dvoustranný projekt Francouzština jazykem dorozumění mezi národy, realizovaný od škol. roku 2005/06 se studenty a učiteli francouzštiny německého Gaussova gymnasia ve Wormsu; projekt je založen na kvalitních znalostech francouzštiny našich studentů a na skvělé úrovni a ochotě našich francouzských kolegů.

Motivací pro studium angličtiny jsou každoroční předprázdninové čtrnáctidenní kurzy angličtiny se studenty z partnerského města Owensboro (*gar. prof. Častulíková, Dokulilová*).

V rámci projektu SOCRATES realizovala prof. Silvie Friesová s našimi studenty ve škol. roce 2000/01 společný projekt s lyceem v Lyonu na téma Lyon – centrum hedvábí a prof. Gruntová se studenty ČFS a Lycea

v Evronu projekt Hrajeme společně divadlo. Nastudovali hru Antigona, kterou v Olomouci úspěšně předvedli na scéně divadla v Hodolanech v roce 2002.

Přínosem k Evropanství je i spolupráce mezi naší ČFS a francouzskou sekci Gymnasia Jana Koperníka v Katovicích; spolupráce je založena na recipročně připravovaném frankofonním programu s exkurzemi. Naši studenti poznávají koncentrační tábor v Osvětimi, polští studenti bojiště u Slavkova.

Studenti česko-francouzské sekce Slovanského gymnázia se v letech 1998 - 2000 zúčastnili třítydenních studijních stáží na Université d'été v Angouleme (*organizováno Rotary klubem*) a v roce 2004 na Semaine Européenne ve francouzském městě Guer (*pořádáno na počest vstupu nových zemí včetně ČR do Evropské unie*).

Svémi kvalitními znalostmi francouzštiny studenti již během studia pomáhají podnikům navazovat spolupráci se zahraničními partnery a přispívají i ke zdaru řady mezinárodních akcí (*např. Charity, tlumočením při Mezinárodních lyžařských závodech juniorů v Jeseníkách apod.*).

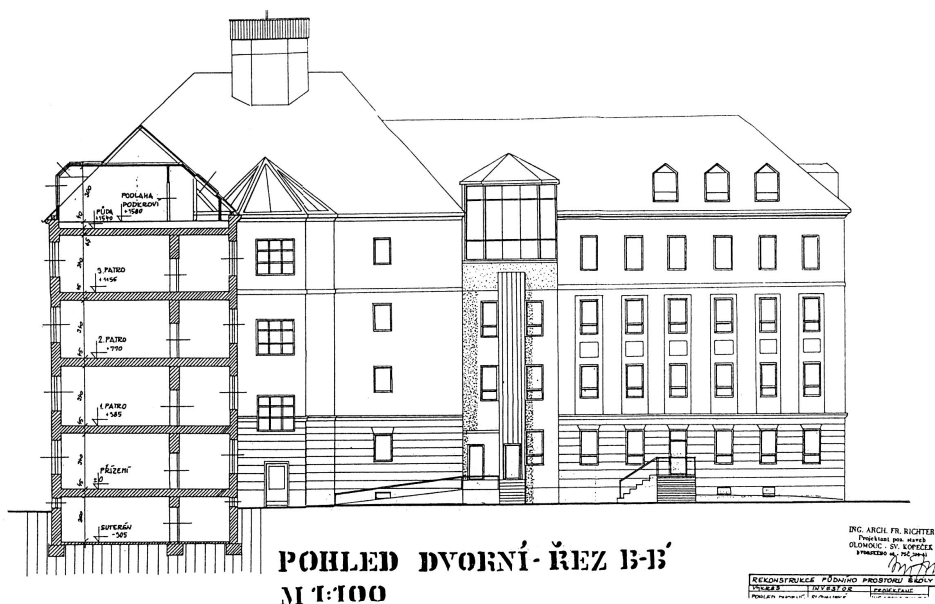
Péče o školní budovy a modernizaci školy

V roce 1967 Slovanské gymnázium nemělo právně ani svou budovu a tísnilo se ve třetím poschodí budovy na tř. Jiřího z Poděbrad, která formálně patřila ZŠ. Tísnivou situaci řešilo postavením dřevěného pavilonu v zahradě školy v roce 1972. K zahájení školního roku 1984 se přestěhovala „základka“ do budovy v Hálkově ulici a „Poděbradka“ byla v letech 1984 - 1986 rekonstruována. Se vznikem česko-francouzské sekce a s otevřením osmiletého studia vznikla potřeba dalších vyučovacích prostor. Řešením bylo přidělení objektu v Pasteurově ulici č. 19, který do té doby používaly děti důstojníků a zaměstnanců do Olomouce a okolí dislokovaných jednotek Sovětské armády. Vzhledem k zanedbanému sta-



vu objektu a jeho vnitřní devastaci byla v roce 1990 provedena jeho rekonstrukce a dne 13. února 1991 byla školní budova slavnostně předána k užívání Slovanskému gymnáziu (*zpočátku jako pronájem od Úřadu města Olomouc; k datu 1. dubna 1999 byly uvolněny státní finanční prostředky na jeho odkoupení*). V rámci nového státoprávního uspořádání po obnově krajského zřízení 2001 byl veškerý ne-

V roce 1972 jsme si v zahradě budovy na tř. Jiřího z Poděbrad v „Akci Z“ s nadšením vybudovali pavilon



Projekt rekonstrukce půdních prostor SGO (1995) počítal s bezbariérovým přístupem do všech učeben školy (rampa a výtah ve dvorním traktu budovy)

movitý majetek převeden novému zřizovateli, jímž je Olomoucký kraj. Slovanské gymnázium má ke všem svým objektům právo uživatele.

Přestože se měnil majitel objektů, musel jeho uživatel, tedy Slovanské gymnázium, dbát na jeho správné užívání a údržbu. Každoročně byla prováděna inventarizace majetku (*majetek školy je evidován v inventárních knihách*). Hmotný investiční majetek byl pojištěn u Kooperativy Olomouc a celý objekt byl zabezpečen elektronickou firmou TRON Olomouc. Udržování svěřených nemovitostí v dobrém technickém stavu si v průběhu let vyžádalo nemalé úsilí a prostředky. Jedním z prvních počínů v tomto směru bylo zateplení štítové zdi budovy ze strany od tělocvičny na tř. Jiřího z Poděbrad, realizované ve škol. roce 1995/96. Tehdy byla provedena i rekonstrukce nevyhovujícího osvětlení tříd a kabinetů a oprava podlahy v tělocvičně na elokovaném pracovišti v Pasteurově ul.

V témže roce jsme přistoupili také k vysoušení opovhlého zdiva, neboť vzhledem k blízkosti ramene řeky Moravy a k opotřebovaným izolacím prosakovala do zdiva sklepních prostor JzP vztlínající zemní vlhkost. Aplikován byl bezelektrodový systém Hydropol, který nevyžadoval žádné stavební práce. V sedmi instalovaných přístrojích tohoto systému, napájených proudem z elektrorozvodné sítě, se indukuje frekvenční pole orientující vztlínající molekuly vody směrem k podloží. Systém trvale chrání zdivo proti vlhkosti, umožňuje i odsolování zdiva, je v souladu se zásadami památkové péče a odpovídá i hygienickým normám. Současně bylo provedeno i zateplení stropu v tělocvičně JzP.

Citelný nedostatek učebních a provozních místností v budově Slovanského gymnázia na tř. Jiřího z Poděbrad chtěla škola vyřešit využitím krásně klenutých podkrovních prostor. Byly určeny k vybudování ateliéru pro výtvarnou výchovu, hudební pracovnu, informační středisko, knihovny a studovny, tři kabinety a odpovídající sociálního zařízení. Projekt zpracovali ing. arch. Zajíček, ing. arch. Richter a náš bývalý student ing. arch. Tomáš Černoušek. Náklady byly projektovány na 14 milionů Kč, přičemž přibližně polovinu měla hradit škola ze svých prostředků. V té době jsme měli úspory ve výši asi 7 milionů a ty jsme zamýšleli k tomuto účelu použít. Ze zhruba 20 předložených projektů byly Školským úřadem Olomouc vybrány tři. Náš projekt se v pořadí naléhavosti a kvality přípravné dokumentace objevil na 6. místě. Předpokládali jsme, že k realizaci by mohlo dojít v rozmezí dvou let. Musela však být dáována přednost školám a školským zařízením, jejichž objekty byly v havarijním stavu, nevyhovovaly zpřísněným kritériím na kvalitu ovzduší (*kotelny*) a které byly pod restitučním tlakem, příp. v nájmu. Naděje na realizaci v letech následujících zhatila povodeň v červenci roku 1997.¹⁾

I když do strategicky velmi moudře umístěné školní budovy na tř. Jiřího z Poděbrad 13 při zmíněné povodni voda nenatekla (*školní budova byla stavěna v roce 1914 na místě bývalé prachárny*), její sklepní prostory byly vyplaveny kanalizací a současně došlo k odplavení části podlahy pod tělocvičnou (*tekuté písky*).

Mnohem hůře na tom byl objekt elokovaného pracoviště Slovanského gymnázia v Pasteurově ul. č. 19, v němž sídlí česko-francouzská sekce a nižší třídy (*primy - kvarty*) osmiletého studia. Budova a její okolí byly zatopeny do výše 160 cm. Po opadnutí vody zůstalo jen kontaminované bahno. Zničena byla hodnotná česko-francouzská knihovna, podlaha v tělocvičně, šatny i veškerý žákovský nábytek soustředěný v té době v přízemí, neboť obě budovy se v přípravách na 130. jubileum školy malovaly. Následovalo období obrovského organizačního a pracovního úsilí všech, jimž bylo Slovanské gymnázium blízké. Zaměřeno bylo na rychlé odstranění vzniklých škod, což se podařilo i díky pomoci vojáků z vojenského útvaru v Olomouci-Řepčíně (zajišťoval pplk. Ing. Pavel Andryšek). Ke cti profesorského sboru, studentů, absolventů, rodičů i dalších příznivců školy poznamenejme, že s výjimkou tělocvičny mohla být počátkem září téhož roku zahájena plnohodnotná výuka...

Vzniklé škody byly tak rozsáhlé, že odstraňování následků povodně se protáhlo na několik let.²⁾ Kromě nového žákovského nábytku byla obnovena knihovna (*za nebyvalé solidarity našich partnerských škol ve Francii a v Belgii*

¹⁾ V tomto roce skončila spolupráce SGO s panem ing. arch. Janem Horákem, jehož zdravotní stav se výrazně zhoršil, a veškeré další stavební aktivity byly konzultovány, připravovány, resp. dozorovány paní Ing. Šárkou Raškovou (fa INKA).

²⁾ K jejich financování byly kromě přiznaných dotací podle metodiky MŠMT použity i prostředky poškozených škol. Realizace zamýšleného projektu na rekonstrukci půdních prostor budovy na tř. Jiřího z Poděbrad se tak definitivně rozplynula.

a našich krajanů ze Ženevy), obnoveno bylo vybavení kabinetů, kanceláře sekretariátu a místnosti zástupkyně ředitele. Do funkčního stavu byla vybavena výdejna stravy. Podle návrhu ing. arch. Lubomíra Pluskala byl vkusně a účelně zrekonstruován vstupní prostor do školy, plot kolem celého objektu (*Moravostav Olomouc*) a atrium (*PROVA Olomouc*). Fa ZUPO vybudovala v části objektu hřiště s umělohmotným povrchem (*Sanotan*), používaným při vrcholných lehkooatletických soutěžích, v další část hřiště bylo díky přízni fy SKANSKA, budující dálniční obchvat Olomouce, vybudováno kvalitní travnaté hřiště a pískové doskočiště. Finanční náklady na provedené stavební opravy a rekonstrukce po povodních překročily 8 milionů Kč. S ročním odstupem (*vzhledem k pomalému vysychání základů a podloží*) byla nákladem téměř 1 300 000 Kč, který škola obdržela darem od Rotary klubu (Rotary interanational district 1920) rekonstruována podlaha tělocvičny a předána dne 24. září 1998 do užívání. V budově na tř. Jiřího z Poděbrad 13 byla provedena sanace omítek sklepních prostor a nadvrát opakovaně rekonstrukce podlahy (*vzhledem k vyplaveným tekutým pískům v podloží musela být provedena injekce pronášející se železobetonové podlahy*). Obě tělocvičny byly vybaveny novým cvičebním nářadím, jehož revizí a údržbou byla pověřena firma DORSPOORT Bruzovice (*revize od roku 2004*



Provoz po povodni nově vybudovaného sanotanového hřiště slavnostně zahájil dne 2. 6. 1999 tehdejší ředitel Školského úřadu Olomouc Ing. Pavel Sekanina



Tělocvičnu, zrekonstruovanou po povodních, si za přítomnosti zástupců ROTARY KLUBU jako první vyzkoušeli členové tanečního klubu SGO

provádí prostějovský Vzdělávací institut).

Pro ozřejmení stavu těm, jimž unikají souvislosti, je nutno připomenout, že se na škole v posledních patnácti letech k dobrému změnilo mnohé a že ono mnohdy přehlížené „nic“ stálo značné úsilí těch, jimž na škole záleželo. Např. kromě opodstatněné každoroční modernizace učebních pomůcek a vybavení sbírek, běžných oprav a údržby byly postupně a s nemalými náklady vybudovány moderní odborné učebny. Vzhledem k rozsáhlosti školy byly budovány v podstatě zdvojeně, tedy pro každé pracoviště samostatně.

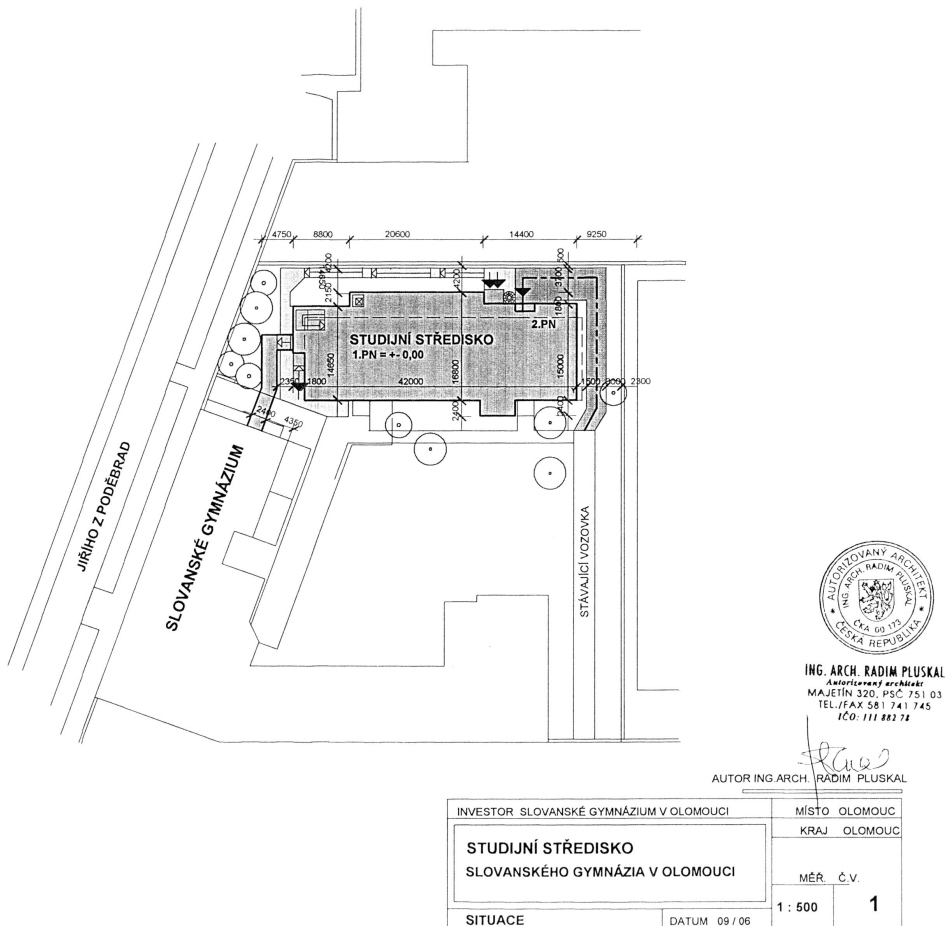
Tak v budově na tř. Jiřího z Poděbrad byl ve škol. roce 1993/94 vybudován gymnastický sál. V rámci odstranění povodňových škod v budově na tř. Jiřího z Poděbrad byly v roce 1998 nákladem přesahujícím půl milionu vybudovány šatny. V roce 1999 byla podle návrhu dr. Gažarové nákladem 806 000 Kč vybudována moderní odborná učebna geografie. Z provozních prostředků školy byla provedena modernizace stávající sítě výpočetní techniky, byl zaveden internet a budova tř. Jiřího z Poděbrad byla napojena optickým kabelem na metropolitní síť Pdf UP v Olomouci, čímž jsme byli připojeni na uzel sítě CESNET. V roce 2001 byla rekonstruována nákladem cca 300 000 Kč laboratoř fyziky a odborná učebna fyziky. V téže roce byla podána žádost o zpracování energetického auditu a vybudován ateliér výtvarné výchovy v pavilonu na tř. Jiřího z Poděbrad.

Moderní žákovský nábytek do osmi učeben byl zakoupen z účelové dotace (680 000 Kč) v roce 2004/05; statisícové náklady představovala i rekonstrukce laboratoře chemie na tř. Jiřího z Poděbrad v roce 2004, zřízení hudebního kabinetu, odborné učebny chemie 2006 a odborné učebny biologie v roce 2007. V roce 2004 byla v budově na JzP vybudována odborná učebna matematiky, která byla v následujícím roce vybavena interaktivní tabulí z projektu SIPVZ (*celkem 300 000 Kč*).

Další etapa elektronizace školy proběhla ve škol. roce 2004/05, kdy byla Slovanskému gymnáziu v souladu s metodickým pokynem MŠMT 31 552/2005–551 poskytnuta dotace 674 000 Kč. Tato dotace společně s prostředky získanými z projektů aktivitami profesorského sboru v realizovaných projektech umožnily vybavit školu nejnovější ICT technologií, což jako významný pokrok v modernizaci ocenila i inspekční zpráva z ledna 2007.

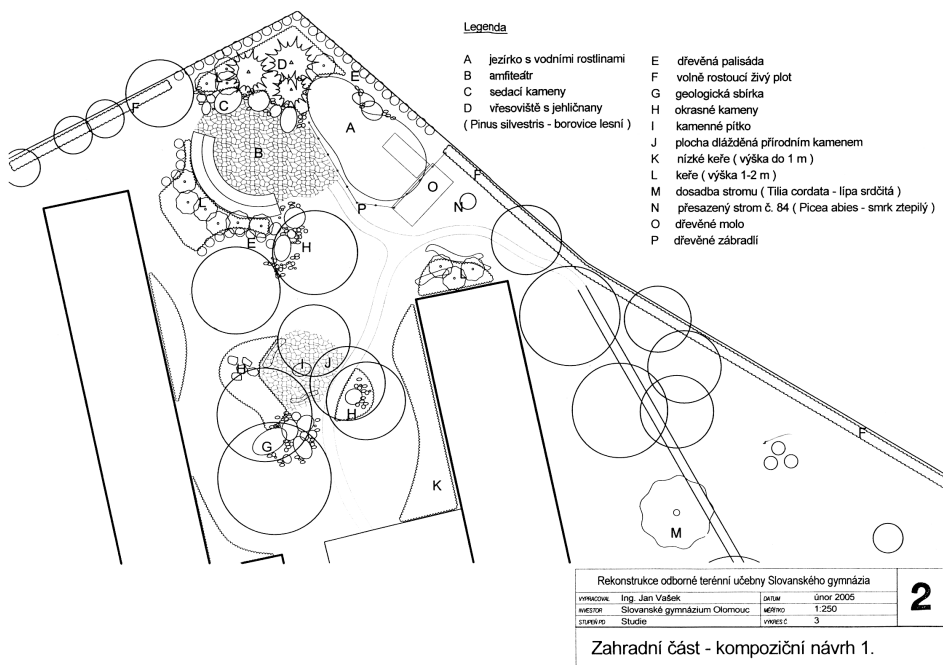
Z uvolněného bytu bývalého školníka byl vybudován v 1. poschodí kabinet anglického jazyka, učebna AJ, odborná učebna dějepisu, kancelář správce budov a šatna pro uklízečky. Z provozních prostředků byla hrazena pouze cena použitého materiálu. Nejbližší rozvoj školy a zavádění moderních metod řeší projekt stavby informačního střediska (*se studovnou, se dvěma dalšími učebnami, 4 kabinety, posilovnou, provozní dílnou a příslušným zázemím*) v areálu školy na tř. Jiřího z Poděbrad. Byl zpracován ve dvou variantách (*bez tělocvičny a s tělocvičnou*) ing. arch. Lubomírem Pluskalem.

V budově elokovaného pracoviště v Pasteurově ul. č. 19 byla roce 1994/95 vybudována učebna AVT, v roce 1996 odborná učebna zeměpisu, na podzim 1999 byla nákladem 328 000 Kč provedena rekonstrukce



Projekt studijního střediska v areálu budovy na tř. Jiřího z Poděbrad (2006)

učebny fyziky. V následujícím roce byla modernizována počítačová síť a z účelové dotace MŽP byl instalován fotovoltaický a fototermický systém. V roce 2001 byla na budově v Pasteurově ulici provedena nejnutnější oprava plechové střechy. V roce 2003 podle návrhu prof. Vývody provedl JESAN Jeseník (*stavební práce fa PROVA*) rekonstrukci laboratoře chemie (431 000 Kč) a v témže roce bylo nákladem 345 000 Kč rekonstruováno osvětlení kmenových tříd a odborných učeben. Hudebna, kabinet Hv a současně i kabinet přírodopisu v Pasteurově ul. byly zrekonstruovány v roce 2005 nákladem 91 000 Kč. V roce 2005 byla v budově v Pasteurově ul. provedena nákladem 380 000 Kč rekonstrukce toalet a realizována inovace učebny výtvarné výchovy. Ve školním roce 2006/07 byla z prostředků ASF, získaných na projekt „Vzdělávání učitelů francouzštiny



Projekt multifunkční terénní učebny v areálu elokovaného pracoviště SGO v Pasteurově ul. 19 (2005)

v plurilingvní společnosti“ (*prof. Chaloupková a dr. Hubková*), vybudována nákladem přesahujícím 700 000 Kč multimediální učebna.

V roce 2006 byla provedena z účelové dotace 2 700 000 Kč rekonstrukce výdejny stravy v Pasteurově ul. a v roce 2007 ze stejných zdrojů nákladem 780 000 Kč výměna oken v průčelí budovy. Uvolněním rozpočtové rezervy zřizovatele byla o prázdninách 2007 financována další rekonstrukce toalet (375 000 Kč).

U všech akcí (*s výjimkou rekonstrukce výdejny stravy a výměny oken v průčelí elokovaného pracoviště, jež realizoval přímo současný zřizovatel*) bylo nutno si ozřejmit záměr a cílový stav, uskutečnit výběrové řízení na firmu, která nejlépe vyhoví zadání, spolupracovat s dodavatelskými firmami, provádět průběžné kontroly postupu prací, zakázku zpracovat administrativně...

Z nejn nutnějších potřeb školy, které se i přes značné úsilí dosud nepodařilo uskutečnit, zbývá obnovení izolace budovy na tř. Jiřího z Poděbrad proti vlhkosti, rekonstrukce šaten pro primy - kvarty, výměna oken a rekonstrukce telefonní a rozhlasové ústředny na obou pracovištích a alespoň částečná realizace projektu terénní učebny v areálu v Pasteurově ul. (*projekt ing. arch. J. Vašek*).

Evaluační pedagogického procesu

Hlavním posláním školy je vzdělávání a výchova. Kritériem kvality práce gymnázia je tedy každoročně úspěšnost jeho absolventů v přijímacích řízeních na vysoké školy. Jeho hodnota mezi přihlášenými na VŠ v posledních 10 letech osciluje kolem 90 %, přičemž některé třídy (*zejména třídy česko-francouzského studia a třídy se zaměřením na matematiku a fyziku ji míívají i 100%*); např. maturitní ročník 2005 měl úspěšnost 96,41 % a maturitní ročník 2006 96,71 %. Naši absolventi bývají velmi často úspěšní i v přijímacím řízení na několika vysokých školách současně.

Měřítkem kvality práce školy bývá i úspěšnost v konkurzním řízení na studia do Francie, které po třetím ročníku studia mohou absolvovat studenti naší česko-francouzské sekce. Svě úspěšné zástupce máme v každém ročníku. Zvláště úspěšný byl rok 1996, kdy z 12 stipendijních míst pro daný rok pro zájemce z ČR a SR získalo v náročném výběrovém řízení stipendium 6 studentů Slovanského gymnázia (*tj. všichni přihlášení*).

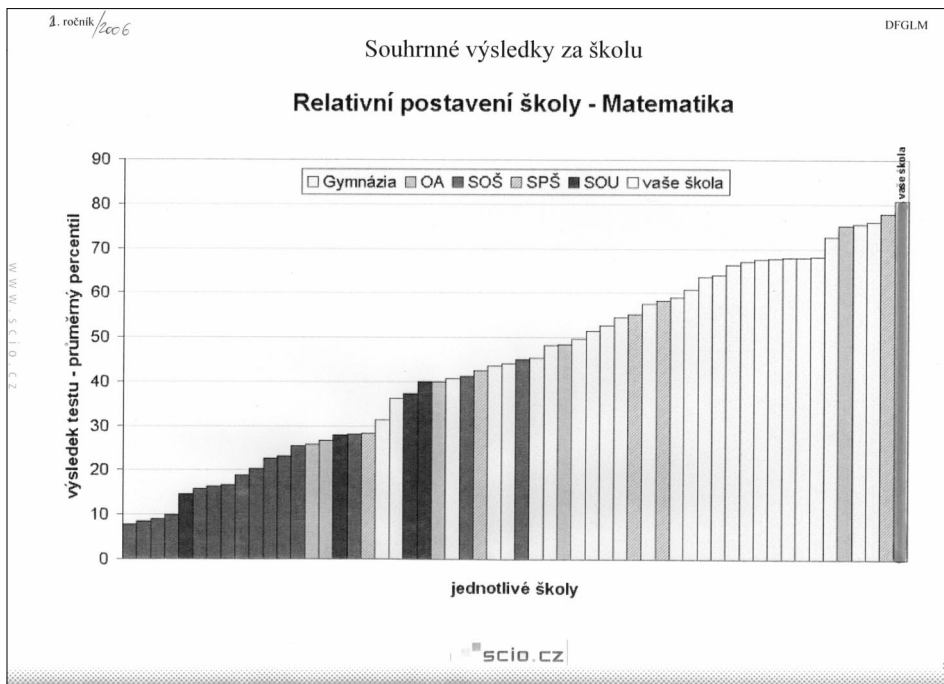
Úroveň pedagogické práce profesorského sboru, efektivita využívání vynakládaných finančních prostředků, koncepční záměry modernizace výuky, materiálně-technické podmínky, dodržování zákonných norem, funkčnost systému kontroly, průběh a výsledky vzdělávání v jednotlivých předmětech apod. byly během let předmětem řady inspekčních kontrol. Ve většině kontrolovaných aspektů byla škola hodnocena velmi dobře, v některých, např. v zajištění výuky francouzštiny, byl stav shledán jako vynikající.

Obraz o kvalitě pedagogické práce podávají i výsledky ve znalostních předmětových soutěžích. Potěšitelné jsou nejen každoroční desítky vítězství a čelných umístění v okresních a regionálních soutěžích, poskytující srovnání s ostatními středními školami v regionu, ale i masová účast ve školních kolech těchto soutěží (*zejména Matematická olympiáda, Pythagoriáda, Přírodovědný klokan apod.*).

V zájmu objektivizace úrovně práce v jednotlivých třídách zpracovávaly předmětové komise v uplynulých letech srovnávací testy průběžných znalostí studentů. Samostatně jsme si vypracovávali i testy pro přijímací zkoušky (*nikdy nebyly vzneseny námitky ze strany základních škol*) a testy jazykové pokročilosti, umožňující rozřazení uchazečů o studium cizích jazyků s cílem vytvářet homogenní skupiny studentů, a tím dosáhnout i lepší efektivity v jejich výuce.

Současně ve shodě s vyhláškou č. 15/2005 (*bod 2, § 8*) jsme přistoupili k evaluaci práce školy standardizovanými testy zpracovanými profesorně organizací SCIO. Jejich cílem je naplňování koncepčních cílů ve vzdělávání, personálním, materiálním a administrativním zabezpečení provozu, ale i v rozvoji Slovanského gymnázia.

Zajímavé jsou výsledky Komplexní evaluační analýzy provedené v roce 2006 v primách z matematiky, českého jazyka a obecných studijních předpokladů. Analýza zjistila rovnocennost studijního potenciálu obou



našich prim, avšak v pozadí celé školní populace vrstevníků se jejich pozice posouvá přibližně o 25 percentilů do oblasti významně nadprůměrné.

Při aplikaci projektu VEKTOR v 1. ročnících čtyřletého studia a v kvintách osmiletého studia (z předmětů ČJ, AJ, NJ, M, přírodovědný základ, občanský základ a obecné studijní předpoklady) mají třídy osmiletého studia Slovanského gymnázia ve srovnání se třídami prvních ročníků vytvořených z žáků příchozích ze základních škol významně lepší status (*nejslabší pozici má dle očekávání třída 1. B s humanitním zaměřením*). Podobně jsme aplikovali projekt VEKTOR ve 2. ročnících čtyřletého studia a v sextách osmiletého studia. Skupinový percentil srovnávající studenty výhradně ze skupiny gymnazijních respondentů je u sext příznivější; ve všech testech tyto třídy dosáhly lepšího statutu.

Pro názornost doporučuji srovnání grafických výstupů ze Slovanského gymnázia na pozadí celé středoškolské populace v České republice. Prakticky ve všech testech se Slovanské gymnázium umísťuje v oblasti nadprůměru až výrazného nadprůměru, v matematice ve druhém ročníku jsou výsledky absolutně nejlepší v celé České republice. Tyto výsledky rezonují s podnětnou pedagogickou prací na škole i dlouhodobě příznivým obrazem Slovanského gymnázia na veřejnosti.

Spolupráce s veřejností

Komunikace s veřejností se v posledních letech uskutečňuje operativně prostřednictvím svědomitě vedených a pravidelně aktualizovaných webových stránek *www.sgo.cz*. Tradice Slovanského gymnázia, úroveň jeho práce a poměrně časté úspěchy jeho studentů jsou předmětem celkem pravidelného zájmu tisku i rozhlasu, občas projeví zájem i regionální vysílání TV. Esteticky velmi působivě reprezentuje školu i pravidelně aktualizovaná vitrína ve vstupním prostoru školní budovy v Pasteurově ul. 19 (*soustavně o ni pečují Mgr. Ketmanová a Mgr. Křížová*). S informacemi z česko-francouzské sekce SGO je poměrně častým hostem regionálního vysílání Českého rozhlasu Olomouc zástupkyně ředitele pro tento úsek Mgr. Eva Pavlíčková.

Tradiční místo ve spolupráci se školou má Rodičovské sdružení Slovanského gymnázia, které aktivitou svých členů i správou svépomocného fondu skládaného z dobrovolných příspěvků rodičů, odhlásovaných na plenárních schůzích, výrazně podporuje studentské aktivity. Ještě v nedávné minulosti organizovalo RS SGO i reprezentační maturitní plesy.

Tenisu oddaní a své dcery milující rodiče (*zejména pan RNDr. Jindřich Hallama, Mgr. Petr Novotník a Ing. Aleš Schytil*) uspořádali ve spolupráci s TO TJ MILO Olomouc v letech 1994 – 2003 vždy na prahu sezóny velmi oblíbený a skvěle obsazený „Přebor Slovanského gymnázia“ jako tenisový turnaj dorostenek, za což jim patří obrovský dík. Z rodičů, kteří v průběhu let ve výboru sdružení pracovali, patří zejména mimořádný dík RNDr. Jindřichu Hallamovi a Mgr. Libuši Jurkové, Ing. Sašovi Hlochovi, JUDr. Zdeňku Štastnému, JUDr. Martě Coufalové, MUDr. Bohumile Losové, PhDr. Karle Boháčkové, panu Josefu Rakovi, pí Dagmar Kamarádové,



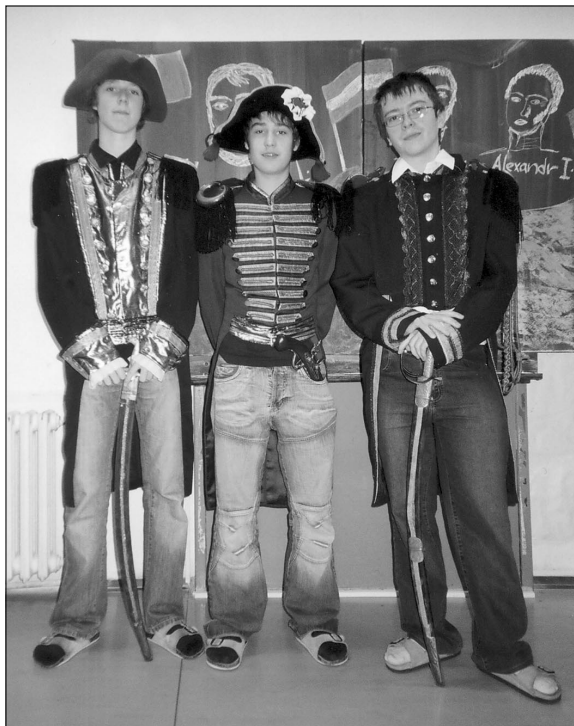
I přes své mládí a drobnou postavu zvítězila Petra Novotníková v tenisovém „Přeboru gymnázií ČR“, organizovaném rodiči studentů SGO, třikrát. Kvalitní sportovní úroveň turnaje přispěla svými výkony i studentka SGO Adéla Schytilová.

RNDr. Magdě Matoušové, MUDr. Dagmar Průšové, současnému výboru pracujícímu pod vedením pí Ing. Marcely Machačkové a řadě dalších, kteří bez nároků na publicitu pomáhali vždy tam, kde toho bylo potřeba nejvíce.

Od počátku roku 2006 má Slovanské gymnázium devítičlennou Školskou radu. V jejím čele je absolvent SGO z maturitního ročníku 1985 a první náměstek hejtmana Olomouckého kraje Ing. Pavel Horák. Členové, jmenovaní do ŠR zřizovatelem, jsou univ. prof. PhDr. Ludvík E. Václavěk, CSc., laureát Herderovy ceny za literaturu, a vedoucí ekonomického odboru KÚOK Ing. Jiří Juřena; za pedagogický sbor byli do ŠR zvoleni Mgr. Martina Malínková, Mgr. Martina Bičová a Mgr. Miroslav Vývoda. Členy ŠR z řad zákonných zástupců studentů se stali Ing. Jan Knittl a Ing. Přemysl Nastoupil; zletilé studenty pak zastupuje cyklicky se obměňující předseda studentského parlamentu Slovanského gymnázia (*do června 2006 Zdeněk Černohouz, po něm do června 2007 Jan Štafa*). Tajemnicí školské rady SGO je paní Zdeňka Lerchová.

Velkou oblibu si získaly Dny otevřených dveří Slovanského gymnázia, pořádané pro potenciální zájemce o studium a jejich rodiče. Konají se vždy poslední pátek (*JzP*) a sobotu (*ČFS*) v listopadu (*nebo z důvodu termínové*

návaznosti na nabídku středoškolského vzdělávání v olomoucké přehlídce SCHOLARIS v prvním prosincovém víkendu). Jejich organizace je svěřena komisím jednotlivých předmětů. Dny otevřených dveří jsou koncipovány jako prezentace atraktivních partií učiva (*nejčastěji chemické či fyzikální experimenty*), rodiče studentů si na nich mohou prohlédnout vybavení školy (*odborné učebny, knihovny, učebnice, příp. didaktickou techniku*), projekty zpracované samými studenty (*zeměpis, biologie, dějepis*), používané učebnice a doklady o tradicích školy (*např. galerii osobností s významnými absolventy*). Na česko-francouzské sekci jsou příchozí navíc seznamováni i s francouzskou kulturou, se zajímavostmi francouzského životního stylu a s pochoutkami francouzské kuchyně. V hojně míře jsou na Dnech otevře-



Na Dny otevřených dveří si studenti napoleonskými uniformami připomněli 200. výročí bitvy u Slavkova

ných dveří prezentovány pokroky ve znalostech jazyka, oblíbené šansony i podmanivé kouzlo melodické francouzštiny. Pro vážné zájemce je vždy uspořádána beseda o organizaci studia, o možnostech zájmových aktivit, o možnostech ubytování přespolních studentů apod. Rodiče nově přijatých studentů jsou zváni na informační schůzku, konanou pro ČFS v polovině června, pro ostatní třídy vždy do poloviny září. Na nich bývají rodičům představeni třídní profesori, jsou jim podány informace o učebnicích a o zásadních akcích očekávajících studenty v 1. ročníku studia. Rodiče jsou také seznámeni s Vnitřním školním řádem, příp. jim bývají zodpovězeny další dotazy apod.

Pracovní prostředí a mezilidské vztahy

V uplynulých letech byla v rámci možností věnována pozornost i zlepšování pracovního prostředí studentů a zaměstnanců školy. Obě školní budovy byly postupně vybaveny automaty na teplé a chladné nápoje. V budově elokovaného pracoviště v Pasteurově ul. je od roku 2006 instalován „mlékomat“ mlékárny Kunín, v němž nacházejí naši žáci ve věku povinné školní docházky oblíbený zdroj dotovaného ochuceného mléka a jogurtových výrobků. Velmi příznivě studenti i rodičovská veřejnost akceptovali, že v obou budovách byly vytvořeny vhodné podmínky pro provoz bufetu s poměrně širokým sortimentem zboží (*nevýhodou jsou jejich vysoké provozní náklady, a tedy ceny odpovídající restauračnímu provozu*). Část suterénu v budově na tř. Jiřího z Poděbrad byla upravena na klubovnu pro zaměstnance s kuchyňkou. S narůstající početností profesorského sboru postupně přestávala být klubovna využívána, avšak kuchyňka dlouhá léta slouží kroužku vaření a samotnou klubovnu začal používat studentský divadelní soubor Slovanský tyátr.

Odpovědní pracovníci se snaží o postupné vybavování školy moderním žákovským nábytkem (*kromě budovy elokovaného pracoviště v Pasteurově ul., v níž je od roku 1998 ve všech učebnách kompletně nový žákovský nábytek, zbývá v budově na tř. Jiřího z Poděbrad vyměnit žákovský nábytek už jen ve 4 třídách a v učebnách situovaných v pavilonu*).

Na chodbách obou pracovišť byly instalovány čalouněné odpočivné lavice a v prostoru atria a dvora odpočivné lavice dřevěné. Mimořádně pozitivním momentem je iniciativa na svépomocnou rekonstrukci dvora v areálu budovy na tř. Jiřího z Poděbrad, kde na asanaci a výsadbu zeleně (*o níž systematicky pečuje botanický kroužek pod vedením dr. Svobodové*), úpravu chodníku pod pergolou a vybudování hřiště pro pétanque byly použity prostředky získané z výtěžku reprezentačních plesů 2003 a 2004.

Téměř každoročně bylo inovováno vybavení některého z kabinetů. Při velmi stísněných prostorových pracovních podmínkách školy je pozitivním signálem i k úspěšnému cíli dovedená snaha o svépomocnou rekonstrukci bytu používaného bývalým školníkem na kabinet, 2 učebny, dílnu technika, kancelář správce budov a zázemí pro uklízečky.

Vztah zaměstnavatele a pracovníků řeší každoročně vyhodnocovaná a aktualizovaná kolektivní smlouva, jejíž součástí jsou i kompenzace za práce při zvlášť náročných školních akcích; v kolektivní smlouvě jsou

definována motivující kritéria pro stanovení osobních příplatků, odměn i jejich taxace.

Pozitivně je hodnocena společenská úroveň komunikace s bývalými pracovníky školy (*pravidelně dvakrát ročně - před Vánoce a v závěru školního roku*). Vítány jsou vzájemně vstřícné iniciativy při oslavách jubileí jednotlivých pracovníků, u příležitosti Dne učitelů apod. Postupem času se v této oblasti vytvořily kolegiální a neformální přátelské vazby, které vyústily např. v organizování rekreačních pobytů pro studenty a děti zaměstnanců v Řecku (*dr. Slouka, dr. Kvapilová, Mgr. Láska*) apod. Optimistickým projevem seberealizace, ale i dobrých kolegiálních vztahů, je spontánní vznik tvůrčí skupiny výtvarníků Slovanského gymnázia BASTAFIDLI (*Bauer, Stránělová, Fialová a náš francouzský kolega, vynikající fotograf Desbourdes Olivier*), která realizovala několik společných výstav. Jindy kolegové zorganizovali vernisáž svému jubilujícímu kolegovi či kolegyni při příležitosti jejich životního jubilea (*např. Jaroslavu Tylichovi, Jarmile Fialové*). Výsledkem týmové spolupráce je mj. ve vší skromnosti anonymní logistická podpora projektu pěveckého sboru (*mj. Mgr. Jaroslava Vozná, Mgr. Jana Fojtíková*), reprezentačního plesu a společenských akcí prof. sboru (*mj. dr. Svobodová, Mgr. Lachnitová*), příprava do soutěží a olympiád, terénní výzkumy pro SOČ (*členové PK Bi-Ch a další*), vytvoření působivého loga pro projekt „Učíme fyziku moderně“ (*společně s autorkami projektu naše výtvarnice Mgr. Leona Křížová*) apod.

Nezapomenutelné zůstanou odvážné noční „spanilé jízdy“ zaměřené na „odchyty“ narušitelů a pobertů v poměrně odlehlém areálu elokovaného pracoviště v Pasteurově ulici panem školníkem Makowskim a jejich předávání policii (*mj. desítky případů, za jejichž „úspěšné vyřešení“ p. Makowskému vdčíme!*).

Vztah ke škole a solidarita s pracovištěm se mnohdy obtížně vyjadřují slovy. Budují se po léta a často ani není příležitost je projevít. Mnohdy si však škola ani neuvědomuje, jak obětavé má pracovníky! Morální étos po ničivé povodni v roce 1997, jenž dodal sílu studentům, profesorskému sboru, absolventům, rodičům i dalším příznivcům Slovanského gymnázia při odstraňování následků vzniklých škod po tisícileté povodni a jemuž mnozí obětovali svou dovolenou či prázdniny, jasně prokázal význam a hodnotu naší almae matris pro každého člena pedagogického sboru a zaměstnance.

Zcela neokázalým důkazem dobrých mezilidských vtaů a solidarity se školou a ohroženou rodinou školníka v poslední době byla spontánní reakce oslovených pracovníků, kteří v dubnu 2004 při povodňové vlně valící se po náhlém tání sněhu na Olomouc, oslovení SMS o půlnoci (*kdy u Bristolu již dosahovala hladina vody téměř k mostní konstrukci*), jako jeden muž (*v počtu 17 mužů a žen*) během necelé hodiny nastoupili a v ohroženém objektu elokovaného pracoviště v Pasteurově ul. až do rozednění zachraňovali majetek školy a nábytek v bytě školníka (*jeho manželce a malému dítěti bylo spolupracovníci poskytnuto náhradní bydlení*).

Tradice Slovanského gymnázia

Současné Slovanské gymnázium se hrdě hlásí k inspirujícím tradicím Slovanského gymnázia. V nových podmínkách se snaží rozvíjet generacemi vytvořené intelektuální a morální hodnoty, přičemž usiluje o transformaci školy v moderní instituci s širokými možnostmi uplatnění svých absolventů. Vzhledem k vývoji olomouckého školství navazuje i na tradice olomoucké České reálky (*resp. Polívkova reálného gymnázia*) a Dívčího reformního reálného gymnázia. Tyto školy byly počátkem padesátých let do Slovanského gymnázia integrovány.

Nejednoduchý vývoj, kdy ve školním roce 1951/52 ztratila Reálka svoji integritu a ve své budově se stala Slovanským gymnáziem, přičemž samotné Slovanské gymnázium sice formálně pokračovalo, ale přišlo o svoji budovu, vedlo k napětí mezi studenty a absolventy obou prestižních škol, kteří byli tradičními rivaly. V uplynulých letech bylo věnováno nemalé úsilí, aby od stavu, kdy se „absolventi Reálky a Polívkova reálného gymnázia necítili vázání tradicemi Slovanského gymnázia“, po letech zasedli ke společnému stolu. Při oslavách jubilea v roce 2002 však již společně vzdali hold jak 135. výročí založení Slovanského gymnázia, tak i současně 100. výročí od založení Reálky, vydali společně krásný almanach ...vzděláván budiž... a společně odhalili na školní budově na tř. Jiřího z Poděbrad pamětní bronzovou desku věnovanou právě Reálce... V uplynulých letech SGO vyvíjelo snahu směřující k obnově povědomí sounáležitosti s oběma historickými ústavami, s jejich tradicemi a osobnostmi napříč generacemi včetně těch, jež případdy do období neblahých ideologicky motivovaných reforem z počátku padesátých let. A to přesto, že znamenaly degradaci 86 let dobře vykonané hodnotné pedagogické práce. Příspěvkem k překonání tohoto nepříznivého období, charakteristického snahou o umlčení jejích tradic, k překonání bariéry času i vzdáleností, přiblížením vývoje školy v tomto složitém období a mnohdy i složitě, vnitřně rozporné situace osobností, které na ní působily, chce být i tento almanach.

V průběhu let byli všichni žáci na počátku svého studia v „ředitelských hodinách“ rámcově seznámeni s tradicemi školy, jejím vývojem a osobnostmi, které zde studovaly nebo pedagogicky působily. V prvním poschodí budovy na tř. Jiřího z Poděbrad je instalována galerie osobností vzešlých z obou škol s motivujícím názvem *Exempla trahunt (osobnosti této galerie bývají předmětem referátů studentů, ale i zdrojem informací pro seminární práce studentů učitelských fakult UP)*. Mimořádně byla aktivizována činnost Sekce Slovanského gymnázia při Vlastivědné společnosti muzejní, která si v období totality v rámci možností daných dobou kladla za cíl sdružovat absolventy školy a uchovat její tradici v povědomí kulturní veřejnosti. V tisku jsou systematicky zveřejňovány články o osobnostech i o životě současné školy, jsou pořádány besedy pro veřejnost, např. besedy s absolventy školy PhDr. Milanem Tichákem, autorem knihy *Vzpomínky na starou Olomouc*, s prof. dr. Zdeňkem Přikrylem: *Prostořeká hanáčtina (videozáznam)*, beseda s botanikem, muzeologem a skautským spi-

sovatelem RNDr. Bohumilem Šulou, se senátorem prof. PhDr. Karlem Flossem, s objevitelkou vzácné antické keramiky ve vraku lodi z počátku letopočtu paní Evou Fromowitzovou-Grossmannovou z izraelské univerzity v Haifě, s prof. Yale university (USA) dr. Leopoldem Pospíšilem a řadou dalších. Pravidelně je obměňována nástěnka informující studenty ve škole o jubilujících osobnostech školy, tradice Slovanského gymnázia jsou součástí informací poskytovaných školou na webových stránkách. Záslužným počinem je vydání již v úvodním článku zmíněných jubilejních almanachů a dalších vydaných publikací. K 130. a 135. jubileu školy byly vydány pamětní bronzové medaile, které jsou dílem prof. dr. Zdeňka Přikryla, absolventa Reálky z mat. ročníku 1947. Třetí medaili, připravovanou k 100. výročí zahájení systematické výuky francouzštiny na olomouckých středních školách, se bohužel pro nízký počet subskribentů nepodařilo vydat.

S velkým porozuměním je přijímáno i vlídné přijetí návštěv jubilujících maturitních tříd, které při kulatých výročích své maturity jihnou vzpomínkami na život své třídy a většinou se upřímně zajímají o život současné školy.

Slovanské gymnázium participovalo na zajištění některých významných společenských akcí se vztahem k osobnostem vzešlým z jeho lavic, např. celostátního semináře Přínos myšlenek prof. Antonína Šprince pro dnešek. Připravilo výstavu k nedožitým osmdesátinám grafika a výtvarného pedagoga Josefa Weisera, pořádalo pietní vzpomínky na významné pedagogické osobnosti Slovanského gymnázia (např. prof. Rostislava Bartochu), setkání absolventů při výročích školy (např. 50. výročí začlenění *Dívčího reformního reálného gymnázia*) i důstojné připomenutí Dne učitelů při setkáních pedagogů s na nich

proslovenými přednáškami, např. doc. PaedDr. Ladislava Zeliny na téma Významné osobnosti české pedagogiky, doc. PhDr. Jiljího Špičáka Humanistické tendence pedagogické interakce nebo opakovaně pracovníka Muzea J. A. Komenského v Praze Mgr. Františka Morkese na téma Rodinné stříbro české pedagogiky (2005) a Jsme ještě národem Komenského? (2007) apod.

Slovanské gymnázium bylo rovněž spoluiniciátorem realizace pamětní desky zakladateli našeho frankofonního školství (včetně



Spolupráce Slovanského gymnázia a starosty Komni, rodné obce bývalého profesora České reálky Ferdinanda Špiška, vedla k odhalení jeho pamětní desky 30. 6. 2003

expozitur v Dijonu a Nimes) a budovateli československo-francouzské kulturní spolupráce prof. Ferdinandu Špíškovi na budově Obecního úřadu v jeho rodné obci Komni (29. 6. 2003).

Příklonem k tradici Slovanského gymnázia je i nebývale plodná publikační činnost a autorství hodnotných učebnic členů současného profesorského sboru. Dovolují si tvrdit, že inspirována tradicí je každá vydařená vyučovací hodina, v současných podmínkách i úspěch pedagogických projektů SIPVZ a OPRLZ, inovační trendy ve výuce, zájem univerzitních fakult o spolupráci se školou, přizvání k externímu působení na fakultě, k členství ve státnicové komisi, žádost o konzultaci, recenzi či oponenturu... Všechny tyto symptomy charakteristické pro pedagogickou práci současných profesorů Slovanského gymnázia jsou dokladem tvořivého rozvíjení jeho tradic. Jen naivní bloud může zaslepeně podsouvat návratu k tradicím Slovanského gymnázia nostalgické zahledění do minulosti. Tradice Slovanského gymnázia znamenají kvalitu. A kvalita pedagogické práce je cestou k důvěře rodičovské veřejnosti v naši práci. Inspirace tradicemi Slovanského gymnázia je budoucností této školy.

Závěr

Život a práci Slovanského gymnázia na přelomu tisíciletí bychom mohli zdokumentovat ještě z dalších rozmanitých pohledů. Nezájímavý by nebyl ani ten „prázdninový“, o němž převládá naivní představa, že „škola je opuštěná a nic se v ní neděje“. Pravý opak je však pravdou! Plné ruce práce má v tomto období správní, administrativní a technický úsek. Počátkem prázdnin je totiž nutno uzavřít hospodaření za uplynulý školní rok. Je nutno provádět nezbytnou údržbu a odstraňovat závady vyplývající z prověrky bezpečnosti práce. A v posledním týdnu prázdnin, kdy studenti (*kromě repetentů*) na školu ještě nemyslí, již s týdenním předstihem nastupují učitelé, aby v tzv. přípravném týdnu organizačně, obsahově a metodicky připravili vše tak, aby studenty vítala škola připravená plnit své poslání.

A je to velká zodpovědnost! Vždyť denně se v prostorách Slovanského gymnázia schází každý stý obyvatel našeho města (*ve stotisícové Olomouci máme přes 1000 studentů*) v očekávání, že každá vyučovací hodina, každá promyšleně připravená činnost každému z nich bude přínosem!

Teď ve školní budově pracují nejrůznější řemeslníci odstraňující závady, příp. zlepšující dosavadní stav. Pod rukama malířů začínají stěny tříd i chodeb zářit svěžími barvami. Budova Slovanského gymnázia mi v tuto chvíli připadá jako dívenka pečlivě se připravující do prvních tanečních, v nichž nechce zaniknout. V oknech prvního poschodí je ozdobena květinami. Jako by se těšila na nový školní rok 2007/2008, který i pro ni bude mimořádně významný. A chce se líbit! Počátkem října bude mít totiž narozeniny...

RNDr. Vladimír Zicháček
ředitel SGO a jeho absolvent z r. 1960

LAUREÁTI VZÁCNÉ MEDAILE MŠMT – PŘÍLOHA KE STATI SG NA PŘELOMU TISÍCILETÍ

(k části Úroveň vzdělávání a pedagogické klima školy)

Vynikajícím oceněním mnohaleté práce pedagogických pilířů Slovanského gymnázia Mgr. Luďka Bartoše, RNDr. Jana Jelínka a RNDr. Josefa Látala je udělení nejvyššího resortního vyznamenání – Komenského medaile 1. stupně Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – jako vyjádření úcty k jejich tvůrčí pedagogické práci a celoživotně příkladným morálně-společenským postojům, které jim u příležitosti Dne učitelů dne 30. března 2005 předala ministryně školství JUDr. Petra Buzková.

Mgr. Luděk Bartoš

Lidské a odborné kvality *Mgr. Luďka Bartoše*, jeho celoživotní pedagogický profil a rozsáhlá aktivní redakční, ediční a publikační činnost, zejména v oblasti regionálního školství Olomoucka, svým rozměrem a kvalitou z něj činí autoritu požívající respekt širokého okolí. Patří k osobnostem upřednostňujícím odbornost, neokázalou práci, vždy korektní a vstřícné postoje ke studentům, k jejich rodičům i ke kolegům.

Profesor Luděk Bartoš pochází z Olomouce-Bělidel. Narodil se 30. listopadu 1944, v Olomouci-Starých Hodolanech vystudoval gymnázium, poté Filozofickou fakultu Univerzity Palackého, obor český jazyk a literatura – ruský jazyk. V letech 1967 – 1971 působil ve vojenském školství na katedře všeobecného vzdělání Vyššího leteckého učiliště v Košicích. Vzhledem ke své občanské angažovanosti v letech 1968/1969, za veřejné přihlášení se k Masarykovým ideálům a zcela odmítavý postoj k okupaci naší republiky vojsky Varšavské smlouvy byl z armádního školství vyhozen, s trvalým zákazem pedagogické práce.

Následujících 10 let pracoval jako inventurník n. p. KNIHA Olomouc a posléze jako vedoucí prodejny KNIHA a pracovník podnikového ředitelství. V té době pomáhal rozšiřovat i samizdatovou literaturu a byl ve styku s odpůrci tehdejšího režimu.

Mgr. Bartoš v listopadu 1989 spoluzakládal Občanské fórum, v letech 1990 – 91 byl místopředsedou Odborového svazu vydavatelství, nakladatelství a knižního obchodu Čech a Moravy. Po roce 1990 byl povýšen do hodnosti podplukovníka a byla mu udělena medaile Za zásluhy o ČSLA.

Profesor Luděk Bartoš byl v roce 1991 plně rehabilitován a vrátil se k pedagogické práci na Slovanském gymnáziu, v níž spatřuje naplnění svého životního poslání. Je členem kolegia ředitele Slovanského gymnázia a předsedou předmětové komise českého jazyka a literatury. Svou lásku k literatuře předává studentům i jako správce žákovské knihovny Slovanského gymnázia. Aktivně pracuje ve Vlastivědné společnosti muzejní Olomouc a v Masarykově společnosti.

Přirozená autorita Mgr. Bartoše přispěla k jeho jmenování výchovným poradcem Slovanského gymnázia. V této funkci účinně řeší výchovné a vzdělávací problémy studentů. Svými postoji významně přispívá k profilaci Slovanského gymnázia jako moderní školy (jeho studenti např. uspěli v řadě literárních soutěží, např. Hlavnice A. C. Nora, Evropa ve škole, Olympiáda v českém jazyce, Wolkerův Prostějov...), současně se inspiroují i ze studnice vlastních bohatých tradic. Prof. Bartoš redigoval čtyři almanachy vydané k jubileím školy: V sýpkách ducha (1992), Primum necessarium je vzdělání a mravnost (1997), ...vzděláván budiž... (2002) a tento almanach Kleňme se svou vzdělaností jako duha... Má významný podíl na vydání publikace Buď zdrávo nám, gymnasium dívčí... (1999), Slovanské gymnázium literární (2000)



Mgr. Luděk Bartoš

a jako korektor díla spolupracoval na vydání publikací Z paměti literární Olomouce I (2004), II (2006), Olomouc v české literatuře (2007) ad. Všechny jmenované publikace mají velkou vypovídací hodnotu a jsou hodnoceny jako díla zásadně přispívající k dokumentaci vývoje regionálního školství a literární kultury na Olomoucku.

Profesor Bartoš společně s ostatními členy profesorského sboru a žáky školy po dobu celé své dovolené v roce 1997 denně manuálně pracoval na odstraňování následků povodně z července 1997 na elokovaném pracovišti Slovanského gymnázia, v budově v Pasteurově ulici č. 19.

RNDr. Jan Jelínek

Generace studentů Slovanského gymnázia i spolupracovníci vnímají RNDr. Jana Jelínka jako vzdělaného a moudrého pedagoga s širokou paletou znalostí a se schopnostmi jejich aplikace v souvislostech, který výuku oborů své aprobace – chemie a biologie – povznesl na této škole na nebývalou úroveň. Současně svými nekonformními občanskými postoji byl vždy příkladem charakterního a čestného kolegy, hájícího i v složitých dobách minulých zájmy řadových učitelů. V letech 1990 – 1995 se výrazně podílel na koncipování nových školských odborů. Slouží ke cti dr. Jelínka a k užítku Slovanskému gymnáziu, že po listopadu 1989 odmítl nabízené funkce a před kariérou dal přednost uplatnění své odbornosti a bezprostřední práci se studenty ve škole.

RNDr. Jan Jelínek se narodil 27. srpna 1941 v Nových Hvězdlicích na Vyškovsku. Od útlého dětství žije v Olomouci. Po absolvování Střední průmyslové školy chemické v Přerově v roce 1959 pracoval rok jako pro-



RNDr. Jan Jelínek

vozní chemik v podniku FARMAKON Olomouc, odkud odešel studovat chemii a biologii na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého. V té době se aktivně věnoval i vrcholové házené (do roku 1966 jako hráč, v letech 1978 - 81 jako trenér TSM).

Prvním působištěm dr. Jelínka byl Ústav pro vzdělávání zahraničních studentů při UK v Praze. Působil zde jako odborný učitel chemie a jako metodik pro výuku chemie. Napsal tehdy učebnici Obecná a anorganická chemie, která vyšla v SPN Praha ve dvou vydáních (1974 a 1976), a byl i spoluautorem učebnice Mineralogie a geologie (SPN Praha, 1975).

Od svého návratu do Olomouce v roce 1976 dr. Jelínek působí na Slovanském gymnáziu. Jeho odbornost, nebývalý přehled v oboru a pedagogické schopnosti spontánně vedly k jeho

zapojení do práce Krajské komise chemické olympiády v Ostravě a od roku 2001 v krajském metodickém kabinetu Pedagogického centra Olomouc. I v současnosti je členem pracovní skupiny KÚ zabývající se organizací studentských soutěží a olympiád. Předmětem trvalého zájmu dr. Jelínka byla metodika a didaktika chemie, kterou řešil i ve své doktorské rigorosní práci, již obhájil v roce 1986.

Téměř tři desetiletí se dr. Jelínek obětavě a s nadšením věnuje práci s talentovanými studenty, která byla během let ve všech kategoriích chemické a biologické olympiády a ve Studentské odborné činnosti opakovaně završena úspěchy nejen v okresním a krajském kole, ale i v měřítku celostátním.

Profesor Slovanského gymnázia RNDr. Jan Jelínek je uznávaným odborníkem, jemuž jsou svěřovány recenze učebnic biologie a chemie pro základní, střední i vysoké školy, bývá i respektovaným oponentem výzkumných úkolů řešených na katedrách UP, byla mu dána důvěra k práci v konkurzní komisi pro výběr nových pracovníků kateder UP. Profesní autorita dr. Jelínka směřovala v roce 2000 k jeho jmenování do pracovní komise pro reformu maturitních zkoušek z biologie (CERMAT, ÚIV při MŠMT Praha).

RNDr. Jan Jelínek je autorem řady vyhledávaných učebnic biologie pro gymnázia (např. Biologie prokaryot, nižších a vyšších rostlin, hub; Biologie a fyziologie člověka; Úvod do obecné genetiky) i hlavním autorem celostátně používaných a mimořádně úspěšných učebnic BIOLOGIE pro gymnázia (od roku 1997 tato učebnice vyšla již v osmi vydáních v počtu 85 tisíc výtisků).

V roce 1997 byl dr. Jelínek příkladem ostatním kolegům i studentům v odstraňování následků škod po povodni, která postihla elokované pracoviště Slovanského gymnázia (budova v Pasteurově ul. 19).

V době docházky Jelínkových dětí do LŠU Žerotín byl RNDr. Jan Jelínek jako předseda Rodičovského sdružení této umělecké školy významným spolupracovníkem pana ředitele Šuby a po jeho náhlém úmrtí i velkou oporou nově nastoupivší paní ředitelce v jednáních při předávání stávajícího objektu školy s velmi rezolutním restituentem (dominikánský řád) a při stěhování ZUŠ Žerotín do nového objektu ve zrekonstruovaných Jezdeckých kasárnách. Současně byl od roku 1985 i členem výboru Kruhu přátel hudby při PKO. V letech 1989 - 2001 jako tajemník přispěl k jeho transformaci ve Spolek pro komorní hudbu. Společně s předsedou SKH univ. prof. MUDr. J. Procházkou, CSc., tak přispíval a dosud přispívá k rozvoji kulturního života občanů města Olomouce a působí v tomto smyslu i na své gymnaziální kolegy.

Osobnost RNDr. Jana Jelínka výrazně přesahuje rámec školy i regionu. Zásadové občanské postoje, činnorodá práce a podnětné pedagogické přístupy tohoto vzdělaného a moudrého člověka jsou jedinečným vkladem do života generací studentů a vzorem všem, jimž povolání učitele je životním posláním.

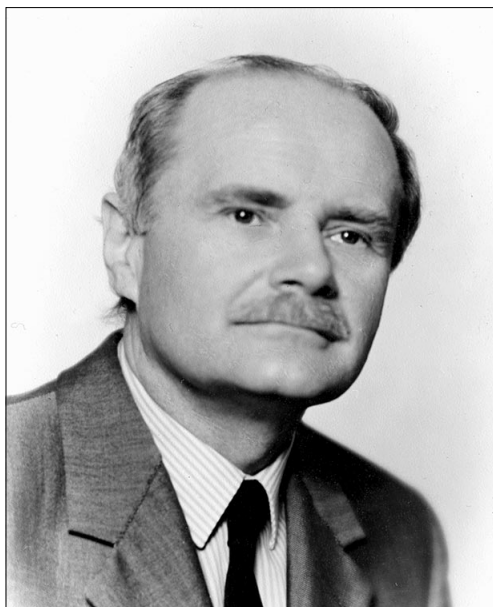
RNDr. Josef Látal

Silnou stránkou kolegy *RNDr. Josefa Látala* je uvážlivé jednání, koncepční systémové řešení problémů, důslednost, racionalita, vytrvalá a přesná práce. Nadán schopnostmi popularizovat objevy astronomie a teoretické i experimentální fyziky, schopností přístupnou formou vysvětlovat i jevy složité a výklad podpořit efektním experimentem, motivuje studenty Slovanského gymnázia již 41 let k aktivnímu poznávání zákonů své „královny přírodních věd“ - fyziky. Od počátku devadesátých let se dr. Látal úspěšně prosazuje i svými manažerskými schopnostmi jako skvělý organizátor a spolutvůrce nové koncepce práce školy.

Profesor Josef Látal se narodil 15. září 1942 v obci Lípy u Slatinic na Olomoucku. Dětství ale prožil převážně v poválečné Oskavě u Uničova. Po maturitě na uničovském gymnáziu vystudoval na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého obory matematiku a fyziku. Absolvoval vojenskou službu na katedře fyziky Vojenské vysoké školy v Brně a po krátkém působení v učňovském školství působí nepřetržitě od roku 1966 na Slovanském gymnáziu.

Studenti na něj vzpomínají jako na osobnost s hlubokým zájmem o svůj obor, se schopností přesně formulovat myšlenky. Každá jeho věta je úsporná, přitom obsažná a exaktní a často i vtipná. Pod maskou strohé přísnosti v něm objevují šibalského glosátora veškerého dění na škole a sportovce, který ani v pokročilejším věku neváhá změřit si své síly se studenty třeba v cyklistice nebo v přespolním běhu a který k pohodě volných chvil na školních akcích přispěje písničkou a hrou na kytaru.

Odbornost dr. Látala je dána jeho hlubokým zájmem o fyziku, který potvrdil v roce 1984 i rigorosními zkouškami a obhajobou doktorské



RNDr. Josef Látal

práce ze speciální teorie relativity. Ve svých hodinách fyziky důsledně uplatňuje koncepci polytechnického chápání fyzikálních jevů a jejich souvislostí a cílevědomě formuje fyzikální obraz světa svých studentů. Dlouhodobě spolupracuje s katedrou fyziky a didaktiky fyziky Přírodovědecké fakulty UP v oblasti testování žákovských vědomostí a jako recenzent učebnic vydaných nakladatelstvím Prometheus. Po celou dobu svého pedagogického působení se dr. Látal věnuje práci s talentovanými žáky, jejichž úspěšnost ve Fyzikální olympiádě je již pravidlem (jeden z jeho svěřenců dokonce zvítězil i v kole celostátním). Úspěšná práce dr. Látal s talentovanými studenty i jeho práce organizační (RNDr. Látal byl v 90. letech předsedou krajské komise FO) byla oceněna diplomem a uznáními ÚV FO

a Jednoty českých matematiků a fyziků.

V 80. letech působil dr. Látal jako výchovný poradce školy a v tomto oboru absolvoval i specializační studium. Od roku 1991 se věnuje převážně organizační a manažerské práci v týmu vedení školy. Je statutárním zástupcem ředitele s odpovědností za ekonomický chod školy a současně garantuje úroveň výuky přírodovědných předmětů. Všechny spolupracovníky si získal svou exaktností, schopností koncepčně vnímat problematiku a komplexně ji řešit, smyslem pro týmovou spolupráci, zásadovostí a nesmírným nasazením i snahou bez ohledu na čas a osobní nepohodlí v každém detailu úkol vždy precizně provést.

RNDr. Josef Látal v roce 1997 organizoval záchranné práce na povodně postižené části školy v Pasteurově ul. 19 a následně absolvoval snad stovky jednání s firmami, které se podílely na odstraňování povodňových škod. V současnosti vyvíjí značné úsilí při modernizaci školy, jejím vybavování učebními pomůckami i výpočetní technikou. Je všude tam, kde má být a kde je ho potřeba - školou doslova žije.

Profesora Slovanského gymnázia dr. Látal si vážím jako excelentního pedagoga a jako osobnost, která bez ohledu na vlastní ambice preferuje zájem a prosperitu Slovanského gymnázia, pro jeho osobní podíl na současné profilaci školy i jejích pedagogických výsledcích, jeho smysl pro zodpovědnost a korektní jednání. V hierarchii osobností v 140leté existenci Slovanského gymnázia mu určitě náleží jedno z míst nejčestnějších.

RNDr. Vladimír Zicháček
ředitel SGO

PROŽÍVÁNÍ ŠKOLY A POROZUMĚNÍ ŠKOLE

Náměty ke zkoumání fenoménu školy

Úvodem

Lidské poznání je během vývoje jedince průběžně podmiňováno složitým celkem různých činitelů. Jejich vliv je ovšem na různé jedince rozdílný od samého počátku. Postupně je zúročována dědičná a vrozená výbava, genetické možnosti jednotlivců pro výstavbu dospělého „tvaru“ jejich osobností.

Na tomto procesu se podílí a účastní mj. několik faktorů, které formují budoucí individuální pojetí života a světa dotčené osobnosti. Osobnost je během psychické ontogeneze vystavena působení nejen vlivům zdrojově vyvěrajícím z vnitřní výbavy, nýbrž je formována také vlivy vnějších, objektivních podmínek, zákonitostí a procesů, podílejí se na tom subjektivní předpoklady a také obecné danosti. Souhrn všech načrtnutých determinant představuje v obecnosti pro všechny lidi společný jmenovatel, významný pro život. Ten má v kognitivní, poznatkové, oblasti života každého jedince význam – dialekticky pojato – sice obecně platného, avšak zcela jedinečného základu, nezbytného k nadstavbovému osvojování a rozvíjení sociálních, kulturních, technologických systémů v rámci dané civilizace. Lidé podle svých vrozených možností, v rámci svých prostředí a v důsledku procesu poznání nabývají vědomosti, získávají vlastní zkušenosti, rozvíjejí dovednosti a návyky. Škola podobně jako rodina představuje svého druhu nezastupitelné a nenahraditelné prostředí v procesu životního poznávání a rozvoje lidského jedince.

S přihlédnutím k uvedeným skutečnostem snad lze souhlasit s tezí, že *prožívání* školy je uceleným a přitom proměnlivým psychologickým jevem, který je odlišný, vcelku i v důsledcích, od jevu, jakým je *rozumění* škole. Touto vstupní tezí uvádíme pojednání, které je pokusem o náčrt zpětného pohledu zaměřeného na reflexi školy v průběhu vývoje snad každého školou povinného jedince. Školu – v pořadí za rodinou – považujeme za druhou nejvýznamnější společenskou instituci formující u lidského jedince realitu lidského individuálního bytí z jeho individuálních potencialit.

Pokusíme se obnovit reflexivní skladbu „ex post facto“, dodatečně, v jakési dodatečné analýze shrnutí a prolnutí již hotového souboru informací s dřívějšími zkušenostmi z hlediska časového. Zajímat nás budou zvláště dva uvedené jevy: prožívání školy a rozumění škole.

(1)

Prožitky ve škole a prožívání školy jsou při poznávání společnosti prvním obdobím vztahu k mimorodinné formální společenské instituci. Její poznání není dáno nějakou mírou dobrovolnosti na základě zvědavosti a spontánního zájmu dítěte, nýbrž je dáno legislativním vymezením povinnosti základní školní docházky u každého človíčka po dovršení věku

šesti let. Psychologicky pojato, po nabytí způsobilosti k takové docházce, kterou je změřitelná úroveň zralosti dítěte. V životě každého dítěte představují prožitky a prožívání školy významnou dimenzi poznávání vlastního „sociálního rozměru“ v širším a stále se rozšiřujícím měřítku, než jaké skýtalo původní rodinné společenství. Rozšiřování a prohlubování zkušeností se školou a vytváření stále ucelenějšího obrazu toho, co je vlastně škola, co školu představuje, co školu vytváří a se školou nějak (byť i vzdáleněji) souvisí, to vše pro žáka – budoucího občana státu – znamená mj. i socializačně nezastupitelný a nenahraditelný přínos, tkvící průběžně, vzhledem k vývojovým vymezením, v osvojování si ikonické znakovosti školy jako organizovaného útvaru, který je oproti rodině prostředím druhotným, formálním a zpočátku značně cizím. Vnímané a prožívané skutečnosti zprostředkovávají v prostředí školy dítěti a mladistvému společenské jevy, situace a procesy spojené s určitými událostmi, které jsou pociťovány v celé škále osobních dojmů. Subjektivně jsou hodnotitelé ve škále od těch osobně nejvíc přijatelných a příznivých až po krajně nepřijatelné. Stávají se základem k utváření individuálního způsobu přijetí světa, který obsahuje kvalitu života nebo také kvalitou není. Škola je pro jedince v tomto socializačním ohledu zcela vzorovým a příkladným předobrazem obecného společenského rámce individuálního správného života.

(2)

Rozumění škole, chápání školy a jejího poslání. Teprve na základě průběžného poznávání a prožívání školy, postupně a s individuálně odlišným časovým odstupem, je bývalý školák, učeň, žák, student, ev. vysokoškolský posluchač, schopen zaujmout objektivnější – rozumějící stanovisko ke škole. Dochází k tomu postupně, díky procesu zrání a sociálního učení, během kterého jedinec dosahuje vyšší stupně vlastní osobní vyzrálosti, intelektuální zdatnosti a další psychologické předpoklady.

Teprve soubor těchto vývojových činitelů prvořadě umožňuje hodnocení a evaluaci vlastních prožitků a poznatků, které determinují rozumění účinkům školské edukace na obecném hodnotícím stupni poznání. Rozumění škole zprostředkovává poznatková „kognitivní mentální“ mapa školy v představitelných souvislostech.

Rozumění škole je náročný vývojový kognitivní úkol

V procesu poznávání školy lze zaznamenat všechny typy myšlení, které se uplatňují paralelně v souvislosti s ontogenetickým zráním jedincových dispozic myšlení. Průběh směřuje od úrovně archaického, analogického, kauzálně lineárního myšlení až po úroveň umožňující jedinci myslit komplexním způsobem. Celostní myšlení, např. podle principu „vše souvisí se vším“ (síťovitě propojené myšlení), je představitelné, ale vzhledem k jeho nárokům na přesnost, důslednost a jednoznačnost (striktnost) je prakticky ztíženě uplatnitelné. Podmínkám a poměrům v minulosti je přiměřenější přístup interakcionistický, tj. přístup vztahově komunikativní. Při něm jsou dialekticky, také s přihlédnutím k hlediskům hodno-

tovým a morálním, uplatňovány motivační, emoční a citové zkušenosti spolu s logicky rozumovými složkami poznání.

Proces „od poznávání k rozumění“ škoře, v němž se propojuje individuální citění se společenskými souvislostmi, má čtyři vývojová období či kroky.

První krok

Pokusíme se na základě rozpomínání načrtnout srovnání vlastních prožitků (jejich vzpomínkového shrnutí) s dodatečně získanými informacemi, které scházely v prožitcích.

Druhý krok

Je užita vývojově psychologická metodologie okamžitého příčného (transverzálního) průřezu tokem událostí, která pomáhá vtěsnat větší úsek vývoje do krátkého obrazu umožňujícího přehled, rozbor i srovnání sledovaných jevů. Tak lze přiřadit k prožívání racionální vyhodnocování smyslu toho, co je konáno.

Třetí krok

Postup umožňuje také diferenciaci toho, co je zvnějška dosazováno nikoliv na základě rozhodnutí prožívajícího subjektu - účastníka procesu výchovy a vzdělávání ve škole (procesu školské edukace) od následků vnějších vlivů, tj. působení osob pověřených rozhodovací mocí, kdy záleží na jejich pozitivní odpovědnosti. A tou mocí je vždy „vyšší moc“ - ministerstvo svázané nacistickou, komunistickou, náboženskou, demokratickou, liberalistickou a jinou ideologií, rádooby politikou. Ta v základním náčrtu programově kontroluje osoby a dbá na to, aby byly důvěryhodné pro danou ideologii, časově platný náboženský výklad, světový názor či politické zaměření.

Čtvrtý krok

Teprve potom postup umožňuje, aby se zohlednily také vlastní možnosti podmíněné individuálními kvalitami, např. zralostí, kompetentností, vzdělaností, intelektem a inteligencí.

Připomínání a vybavování minulosti

Vybavování a připomínání, evokace vzpomínkových tras probíhá složitými propojeními, synapsemi chvilkových nadějí a zmarů, radosti a hořkosti, chtěně i nežádaně; objevují se krátké paměťové ohňostroje asociací, nezvládnutelně se tříštící a rozprskující a podobné vodě mezi prsty nezachytitelně unikající.

Výrazné zkušenostní průběhy obsažené ve stopách a vtištěních individuální paměti (jejích engramech) a zachované díky nezapomenutelným prožitkům, které byly zachovány a zpevněny díky citovým, afektivně a emocionálně zdůrazněným stavům a rozpoložením, které je provázely. To se týká individuální, tzv. deklarující, paměti, ať již jde o paměť významovou, nebo okrajovou. Jinou základnou jsou geneticky podmíněné paměťové engramy, které mohou nepřímou, nevědomě ovlivňovat lidské názory, postoje a hodnocení situací.

Echa, vracející se ozvěny náznaků a jakýchsi nápěvů významných pamětových hlášení genetické paměti o minulých dějích, kterých se účastnili praprapředci - např. mlynář z Bohuňovic, který byl ve skupině Hanáků obhajujících a přimlouvajících se opakovaně v roce 1866 u císaře pána za zřízení české vyšší školy v Olomouci a osobně přítomných v téže roce během audience u císaře Františka Josefa I. v Hofburgu se stejným úkolem. Při osobním jednání řádně doloženém náležitou supplikou požadovali zřízení českého „slovanského“ gymnázia v Olomouci s českým vyučovacím jazykem. A skutečně, císař pán je vyslyšel a dal svolení, aby bylo ustaveno Slovanské gymnázium v Olomouci (a druhé vzniklo současně pod stejným názvem v Brně).¹⁾

Vynořují se také prožitky změn ve škole, tehdy nepochopených a „nezarámovaných“ odpovídajícím způsobem do vysvětlujících souvislostí, a proto nechápaných v širším kontextu dobových politicko-ideologických mocenských záměrů. Vzhledem k reformě tzv. „střední školy“, kdy z měšťanské školy „chlapecké“ Březinovy (později „Macharky“, tj. školy Josefa Svatopluka Machara) vznikla „První osmiletá střední škola v Olomouci na třídě Spojenců“. Bylo rozhodnuto, že po absolvování prvního z původních čtyř ročníků měšťanky žáci buď zakončí torzo bývalé měšťanky závěrečnou zkouškou v osmé třídě, nebo setrvají v tak zvaném „JUKu“ - jednoročním učebním kurzu, který byl přechodnou formou nahrazující dřívější čtvrtý ročník měšťanské školy. Byl jsem určen do první formy, takže v průběhu osmého ročníku (tj. třetího ročníku dřívější měšťanky) jsem byl zařazen do odpovídající průpravy a na základě absolvování závěrečné zkoušky jsem potom nastoupil do deváté třídy (tj. prvního ročníku) nově vzniklého typu školy - „JŠŠ“ (jedenáctileté střední školy). To byl vlastně důsledek jedné z reform: urychlený nástup, o rok dřívější nástup do původního prvního ročníku vyššího gymnázia, „bývalého Slovanského gymnázia“. Mluvílo se také o „bývalé Reálce“, neboť také ta zanikla v důsledku dotčené reformy a studující byli zařazováni společně do nové formy JŠŠ. V důsledku školských reform tak pro mě již podruhé nastala poněkud nepochopená situace, komplikující mi vlastní žákovskou identitu, a nadto, započav povinnou docházku do první třídy obecné školy, konkrétněji dvoutřídky v Sobotíně u Šumperka před dovršením šesti let, byl jsem zařazen do tanečních již ve svých patnácti letech, abych v šestnácti a půl maturoval. Ve třinácti letech jsem tak přestal být žákem střední školy, hovorově „měšťanky“ a stal jsem se žákem „jedenáctiletky“, tedy nikoliv studentem vyššího gymnázia. Ve stejné budově ovšem také ještě studovali gymnazisté, kteří podle příslušného zákonného ustanovení měli dokončit studium na gymnáziu. Oslovování pedagogů se nezměnilo, byli to již od roku 1948 „soudružky učitelky“ a „soudruzí učitelé“, přitom ale v dožívajícím gymnáziu převládal stereotyp oslovování „soudružka profesorka“ a „soudruh profesor“. Ani to ne-

¹⁾ *Srv. MUSIL, J., 2001, s. 269*

bylo správné, neboť i pro dřívější gymnaziální profesory bylo úředně příslušnou vyhláškou ministerstva školství nařízeno oslovení „soudružka učitelka, soudruh učitel“. Patrně to neměli zcela jednoduché s vlastní identitou ani pedagogové.²⁾

Naše identita byla nadto „obohacena“ ještě jedním sociálním určením, vlastně nařízením. Soudruh třídní učitel v průběhu docházky do osmé třídy (třetí měšťanky) podmínil úspěšnost naší přihlášky na třetí stupeň (JŠŠ) nezbytností, která požadovala, aby všichni uchazeči byli členy ČSM. V opačném případě nebyla žádná naděje, jak nám bylo sděleno soudruhem třídním učitelem. A tak jsme prošli bezmála ze dne na den přeměnou z pionýra na svazáka (role v politické kariéře nově formované mládeže), obdobnou mutaci z larvy do podoby brouka. Domnívám se, že tato metamorfóza u mne nestačila ani proběhnout, neboť jsem byl mladší, a tudíž ještě v jakési přípravné formaci pro roli pionýra.

Taková změna vcelku promyšleně provázela vývojovou změnu v období přechodu z dětství do prepubescence. Mezi rudými skauty dokonce zazněl názor nepřítelů vítaný politicko-ideologickými orgány: k předem bezvýsledné diskusi byl totiž předložen názor, aby nejlépe „politicky pracujícím“ pionýrským kolektivům byl ponechán status „rudých skautů“, což bylo navrhovateli spatřováno (s nepochybnou dávkou jimi nezavinené naivity, vždyť alespoň někdo něco mínil vážně a upřímně) jako možný pozitivně motivující stimul, který se potenciálně nositelům takového názoru jevil být ještě angažovanější „práci mládeže“ jako velmi prospěšný. Ať již jsme dříve byli pionýry, nebo ne. PhDr. Milan Tichák, historik skautského hnutí a dříve redaktor závodního časopisu v Moravskoslezských železárnách v Olomouci-Řepčíně, takové úsilí komentuje v knížce „Po stopách skautů na Olomoucku v letech 1919 – 1994:

„Donkichotským bojem proti větrným mlýnům ideologické zaslepenosti byla také snaha některých činovníků ‚nějak‘ se uchytit v oficiální pionýrské organizaci. Šířila se z kruhů 2. střediska Rázných Poveláků kolem skautského vůdce, myslitele a psychologa Jaroslava Kalivody - Drva, který navrhl předejít vzniku pionýrských skupin na školách organizovaným převodem deseti nejlepších skautských oddílů na deset vybraných škol a tam pokračovat prakticky v činnosti. Svůj návrh podpořil ještě výbornou příručkou o 365 stranách s názvem Veselá práce. Ale kdepak! Junáci do škol nesměli.“ (Tichák, 1994, 62; Musil, 1999, 415 – 416)

U některých osmáků se nadto jevilo být přítěží také to, že je rodiče s obdivuhodnou houževnatostí každým rokem museli písemným prohlášením, potřebným jako podklad k zápisu, přihlásit do náboženství. Ačkoliv náboženství bylo považováno za řádný vyučovací předmět, který měl předtištěnou rubričku na formulářích školních vysvědčení až do

²⁾ *Formální oslovení pedagoga bylo nadto v rozporu s právně správným oslovením „profesor-ka“, „profesor“ a bylo platné ve všech případech, neboť až do roku 1952 byli absolventi příslušného vysokoškolského studia zaměřeného na výkon povolání pedagoga podle zákona titulováni oprávněně jako „profesoři“ a titul „profesor“ ve zkratce „Prof.“ byl uveden na diplomech, které obdrželi při promociích.*

počátku padesátých let, byla účast na výuce náboženství pokládána za ideologický poklesek.³⁾

Na jedenáctiletce, zpravidla v desáté třídě, bylo žádoucí, aby žáci získali „Fučíkův odznak“. Získat Fučíkův odznak bylo možné na základě direktivně řízené aktivity, spočívající především na literární průpravě a svého druhu znalostní soutěži, při které žáci museli obhájit své znalosti předepsaných děl obzvlášť ideologicky závažných. Účastníci soutěže pak byli tázáni na znalosti takových děl, jako byly např. knihy Arkadije Petroviče Gajdara *Timur a jeho parta*, Antonína Zápotockého *Vstanou noví bojovníci* či *Rudá záře nad Kladnem*, Ivana Olbrachta *Anna proletářka*, Maxima Gorkého *Matka*, Marie Majerové *Siréna* nebo Havířská *balada* a další literárně ideologická díla socialistického realismu.

Pojetí výchovy v obdobích lidově demokratického státu a počátku éry socialismu

Indoktrinace: prostředky a důsledky

Područení totalitní ideologii a deformace jejím oktrojujícím a duchovně diskriminujícím nástrojem zvaným „vědecký světový názor“ postihlo celý náš společenský organismus. Především pedagogiku, nejadresnější obor, utvářející kadlub formace, jejímž cílem měl být „nový socialistický člověk“. (Musil, Musilová, 1995)

Zmíněné područení neblaze ovlivňovalo po čtyři desetiletí *výběr osob pro učitelská povolání* a k vlastnímu obrazu *deformovalo osobnosti* mnoha pedagogů již činných na všech stupních škol. „Plánovitě řízené“ zasahovala ideologická totalita do výchovného procesu, rodinou počínaje. Primární výchovné prostředí dětí a mládeže mělo být redukováno s cílem co největšího narušení přirozených socializačních podmínek a procesu sociálního učení v rámci rodinné výchovy. Byla vyvíjena snaha o *diskvalifikaci výchovné funkce rodičů*, především matky. Byl vysloven požadavek co nejdříve expozice dítěte kolektivistickým výchovným podmínkám v předškolních, školních a mimoškolních výchovných zařízeních. Do přesvědčovacího soukolí vědeckého světového názoru byly zapojeny rovněž pseudovědecké informace (*indoktrinace šířením pseudovědeckých informací*). Například bio-

³⁾ *Za oněch časů se vyprávěla zkušenost jednoho z rodičů, kteří museli škole podat písemnou žádost, aby jejich dítě bylo zařazeno do výuky předmětu „náboženská výchova“. Nejménovanou soudruh ředitel (jinak oblíbený a dobrý pedagog), kterému se mezi rodiči říkalo „nábožný komunist“ (snad proto, že v ředitelně dlouho po Vítězném únoru visely portréty J. V. Stalina, K. Gottwalda a mezi nimi Kristus - Mesiáš na kříži), si pozval otce jednoho z žáků přihlášených do předmětu náboženská výchova a snažil se změnit jeho rozhodnutí týkající se zápisu do náboženství slovy „soudruhu doktore, jak se můžete při svém vědeckém vzdělání lékaře takto rozhodnout?“ Jaké bylo po čase překvapení, když se „prozradilo“, co zjistili soudruzi, členové kontrolní komise školského odboru a příslušného oddělení OV KSČ, kteří provedli u tohoto soudruha ředitele tzv. „soudružskou návštěvu“ v době jeho déletrvající nemoci. Zjistili, že má doma v obývacím pokoji skládací přenosný ikonostas a také krucifix. Málo mu pomohlo vysvětlení, že to jsou památky po mamince.*

logicko-fyziologické kvazidůvodnění možnosti odstavení kojených nemluvňat od matek a nahrazení mateřského mléka surogáty. Tuto naprosto nevědeckou informaci šířila masmédia na základě výroků a článků prvořadě vědecké kapacity, lékaře a univerzitního profesora v oboru pediatrie (*indoktrinace na základě zneužití důvěryhodných vědeckých osobností*). Univerzitní profesor se za tuto nevědeckou dezinformaci omluvil generacím žen - matek na počátku devadesátých let 20. století a kál se z prohřešku proti humánnímu závazku profese. *Nucená zaměstnanost žen - matek* měla vést k masovému využití celodenních a celotýdenních kolektivních výchovných zařízení - jeslí, školek, školních družin a zařízení pionýrských, svazáckých a svazarmovských organizací (srv. Zdeněk Matějček, 6. sborník Křesťanství a psychologie, Praha 1992). Ve všech prostředích *kolektivní výchovy* a při jakýchkoliv společných aktivitách byla pověřenými pracovníky prováděna průběžná centrálně řízená (kontrolovaná a vyhodnocovaná) indoktrinace. Adorovaná panacea vědeckého světového názoru - pro společenskou praxi všemocná svým ideologickým zaštitěním - však současně byla, dialekticky pojato, konzervovaným sebeusvědčením, autodiagnózou bezradnosti a postrádání nosných principů. V chaotizované a stále víc zjednodušované výchovné praxi se to projevilo reformami traumatizujícími školský systém, učitele i žáky, např. podle kritéria jednotnosti. A. Polák a L. Kvasnička tento stav pojmenovali v roce 1982 „*didakto- či pedagogopathogenií*“. Výsledkem reformy byla bezradnost, zmatečnost, rigidita, kvazijistota a antinomie s vyústěním do asociálnosti školského systému. Zákonitým důsledkem bylo *snižování úrovně vzdělání*, před čímž už na konci čtyřicátých let varovali např. J. L. Fischer a V. Příhoda. Nejistota provázející řízení výchovného procesu v socialistickém československém školství vedla k sebeusvědčení z insuficience před vlastní pedagogickou veřejností, když ministerstvo školství z podnětu ÚV KSČ přikázalo, aby byl prověřen stav etické výchovy žactva. Podobně tomu bylo s nejistotami estetické výchovy. Nebo šlo výhradně o ověření a vyhodnocení výsledků indoktrinace žakovské populace a my jsme, to v jakési setrvačnosti dobré vůle vidět věci pozitivně, nahlíželi a nahlížíme naivisticky?

K *demoralizaci a úpadku osobnostní úrovně* v situaci záměrného omezení a v důsledku postrádání, tj. *deprivace etického a estetického cítění*, jsme nepotřebovali dosáhnout met rozvinuté konzumní společnosti. Stačilo k tomu několik desetiletí indoktrinace a retardace. Po rozpadu neudržitelného stavu v oblasti společenské „nadstavby“, souvisejícího s naprostým selháním ekonomické „základny“ v důsledku její vyčerpání, se někteří naši pedagogičtí „balkánští rázem demokrati“ (spíše machiavelističtí pragmatičtí utilitárně a zištně orientovaní oportunisté), rychle rozpomenuli na dějinami a pokrokovým světem ověřené výchovné principy. Vždyť jejich důsledné respektování přineslo již našemu předválečnému výchovně vzdělávacímu systému atributy považované za kritériální vzor, uznávaný v tehdejší pokrokovém světě. Popisovaný obrat se projevil různě podle kvality názorově obrácených, účelovou „konverzi“ podstoupivších osobností.

Náš přední pedagogický psycholog k tomuto námětu konstatuje, že *manipulativní koncepce* charakteristická pro tradiční pojetí výchovy je nahrazována *komunikativním chápáním výchovy na základě humanistického přístupu* přiměřeného demokratizačním společenským snahám. V popředí nově nahlíženého přístupu k tematice je doporučováno, aby bylo „porozumění, kladný emoční vztah, úcta k osobnosti, ... navazuje se přitom na sociální psychologii a na ty psychology i pedagogy, kteří zdůrazňují aktivitu dítěte, seberealizaci a sebevýchovu“ (Čáp, 1993, 313). V rejstříku *výchovných metod* je upřednostňována metoda přirozených následků (doporučovaná již Rousseauem) a metoda hraní rolí v modelových situacích před tradiční metodou odměny a trestu, jejíž trestající složka je zdůrazněna výchovnými systémy totalitárně řízených společností. Totalitarismus znamená mj. *redukcionismus na nejmenší rozsah možností*, na pokud možno dichotomicky alternativní systém, což zjednodušuje řízení a kvantitativně zpřehledňuje řízenou sociální realitu, ovšem na úkor jejích možností. Indoktrinovaná osobnost je „plánovitým“ výsledkem totalitárního výchovného působení. Je to osoba ovladatelná, poslušná a poddajná (docilní) – tudíž manipulovatelná, protože „indocta“, tedy záměrně také nedovzdělaná a nekultivovaná. A to nejen v oblasti vědomostní, nýbrž také co do formátu osobnosti: citově, sociálně a morálně (tzn. psychologicky) nezralá, a proto hůř integrovaná, s nižší sebeidentitou, nedostatky ve vlastní autonomii, což v úhrnu ji vystavuje ohrožení, že podlehne snadno autoritářskému vedení, které manipulativními prostředky usiluje o to, aby v co největší míře řídilo chování lidí zvnějška. Místo kultivované výběrovosti nastoluje masový konzum, místo vytváření podmínek pro vznik hodnotově orientovaných postojů předkládá snáze dostupný a o to nebezpečnější polotovar předsudku. Skupinová hloupost (groupthink) je optimální atmosférou indoktrinace (Musil, Musilová, 1995; Koukolík, Drtilová, 1996). Následkem takové redukce je nepochybně simplifikace sociálního pole a apriorní tlumení kreativní spontaneity a kvalitativního rozvoje realizovatelných potenci.

Obrana proti všemocnosti antihumánního „vědeckého světového názoru“ ve školství

Josef Ludvík Fischer⁴⁾ se proti koncepci tzv. jednotné školy (později epiteton constans „socialistické“ jednotné školy) postavil na samém počátku. Nemohl však zabránit následkům vedoucím vzápětí k totalitárním školským reformám, které ulehčily ideologickou indoktrinaci a invalidizovaly naše organizačně i obsahově vyspělé předválečné školství. Už na konci r. 1947 se Fischer ptal: „*Co vůbec rozumět její jednotou? Je-li tato společnost o to rozrůzněnější, oč stojí kulturně výše, musí i její školství být úměrně rozrůzněné. Třeba považovat ‚rozrůzněnost‘ za protiklad ‚jednoty‘? Pak by ovšem programem každé kulturní společnosti musela být škola rozrůzněná a nikoliv jednotná*“ (J. L. Fischer, *Jednotná škola I.*, měsíčník ministerstva informací č. 11 a 12, 1947).

⁴⁾ Univ. prof. PhDr. Josef Ludvík Fischer (6. 11. 1894 v Praze – 17. 2. 1973 v Olomouci). Filosof a sociolog, obnovitel a první rektor obnovené olomoucké university v r. 1946.

V navazující stati (Jednotná škola II) Fischer jasnozřivě varuje:

„Nikoli jen po mém soudu, ale po soudu všech, kterým leží na srdci osud naší národní kultury, bylo by jejím vážným ohrožením, kdyby byla uzákoněna nerozrůzněná jednotná škola. ... Abychom shrnuli: nerozrůzněná škola II. stupně nezbytně sníží – a ani její nejpášívnější zastánci si to netroufají popírat – úroveň vzdělání proti úrovni dnešních nižších škol středních. Stejně nezbytně sníží úroveň dnešních středních škol vyšších (tj. III. stupně) a stejně nezbytně sníží úroveň našich škol vysokých. Volám proto, jsa si vědom závažnosti chvíle, ke všem odpovědným činitelům, aby bedlivě uvážili každou tuto okolnost, než vypracují a dají souhlas ke konečnému řešení. ... Vytýká-li se dnešní střední škole ‘asociálnost’, pak by takovéto rozrůznění bylo víc než asociální: přímo zločinem na desítitisících mladých lidí, a důsledky toho ani nelze přehlédnout, jak by byly ničivé tím, že by vtiskly postiženým známku méněcennosti se vsí sociální zhoubou, která by tomu šla vzápětí.“

Politologicky a filosoficky se J. L. Fischer opět dotýká problému ve stati *Svět a škola na přelomu* (uveřejněna na konci r. 1947). V těchto textech vycítujeme velkou obavu a úzkost, s níž osobnost génia anticipuje nebezpečí ohrožení nejen jednoho systému, nýbrž celé kultury. Nejde mu pouze o probírání myslitelných způsobů vývoje v akademické a teoretické disputaci s dobově nastolovanou tematikou. S naprostou určitostí rozpoznal realitu nebezpečí plynoucí z formujícího se totalitarismu. Na rozdíl od jiných⁵⁾ setrval J. L. Fischer v zemi a také při svých názorech. Byl za to režimem zavržen, předčasně penzionován, pak žil pod dohledem totalitních orgánů.

Memorandum „*Připomínky k dnešnímu stavu školské reformy*“ (1954), které Fischer zaslal všem členům předsednictva Ústředního výboru Komunistické strany Československa, Ministerstvu školství a Kabinetní kanceláři presidenta republiky, bylo zoufalým, srdnatým a sebeobětujícím pokusem zachránit, co se ještě dá zachránit v katastrofální situaci školství po reformách školství v letech 1948 a 1953.

Na svém původním postoji vůči jednotné škole neslevil nic. V r. 1967, tedy 20 let potom, co proti jednotné škole vznášel poctivé námitky zakotvené ve vědeckých důkazech, ve své přednášce „*Metodologické aspekty pedagogického experimentu*“ s velkou hořkostí konstatoval:

⁵⁾ *Univ. prof. PhDr. Ivan Gaďourek, dr. h. c., poválečný absolvent Masarykovy university v Brně, který se hlásí k J. L. Fischerovi jako ke svému učiteli, situaci přesně určil ve své inaugurační přednášce u příležitosti udělení doktorátu honoris causa brněnskou Masarykovou universitou v r. 1992. Řekl, že po druhé světové válce snad nemohlo být v Československu intelektuála, který by nerozpoznal ohrožení kulturních a státních hodnot bolševickou ideologií a který by neprozřel k uvědomění si ceny, jakou bude muset zaplatit, pokud bude chtít jako humanitně vzdělaný odborník působit v zemi. Prof. Gaďourek sám vyřešil dilema odchodem do Nizozemska, kde se stal významným tvůrcem poválečné sociologie. Unikl tak osudu, kterého se dočkal J. L. Fischer, jenž zůstal v zemi, nezradil vlastní vědecké přesvědčení a ideály demokracie a obhajoval je, dokud nebyl režimem umlčen. To byl – podle názoru prof. Gaďourka – jediný možný způsob druhé možnosti po válce, alternativy setrvání v zemi. Jinou možnost svědomí nepřipouštělo. J. L. Fischer naplnil tuto, sebezáhubnou, možnost.*

„V tomto ohledu jsme po Únoru těžce hřešili. Vytvořili jsme tak nebezpečné vaku-um, že dnes z těch mladších, třicetiletých, nikdo nic neví o tom, co předcházelo, protože jsme jim o tom nic neřekli, nehledě k tomu, že způsob, jímž jsme tradovali celá předchozí období, zejména období mezi oběma válkami, byl krajně nevěcný... Již dobrého půl století sleduji velmi pozorně stav našeho školství. Vzpomínám, že okolo r. 1900, kdy jsme měli jednu jedinou universitu, Karlo-Ferdinandovu, skoro každý člen jejich profesorských sborů byl vyhraněnou osobností alespoň evropské úrovně. Vzpomínám, že naše střední a odborné školství mělo neobyčejně slušnou úroveň. Rostli jsme knihou a školou. V tom byla naše síla. Začátkem 19. století jsme ještě byli národem takměř bezdějinným. Koncem století vzdělanostní úroveň zemí českých byla jednou z nejvyšších na světě. V tom je odkaz, který zavazuje.

Uvědomte si, že vy, vychovatelé, jste solí tohoto národa. Že vy jste to, kdo především odpovídá za jeho úroveň.

Čí je to vina, že dnešní naše školství vypadá tak uboze? Naše vina! Dopustili jsme, co jsme neměli dopustit. Je naší povinností napáchané chyby odčinit.“

Po všech zklamáních Fischer znovu trpělivě analyzuje situaci a vyměřuje nové cíle vzhledem k degradujícím změnám našeho školství v důsledku poválečných reforem, které s obavami předpovídal a s trpkostí a zármutkem komentoval. Činí tak v příspěvku v anketě Učitelských novin „Co bych přál našemu školství“ 1. 1. 1967 a ve stati „Před novou reformou“ z počátku roku 1968.

Závěr

Proces prožívání školy předchází průběžně procesu postupného obecnějšího porozumění škole, chápání toho, co vlastně škola je, co pro každého jedince znamená.

Je to proces směřující od osobní zkušenosti, vlastního empirického prožitku, autopsie, až k postupnému intelektuálnímu nahlédnutí toho, co škola je, a k postupnému rozumění podmínkám funkčnosti školy. Znamená to, že teprve s časovým odstupem si dokáže jedinec na základě uvedených poznatků vytvořit osobní názor na školu jako instituci, která měla za úkol mu prospívat a formovat ho.

Teprve časový odstup a další životní zkušenosti jedinci umožňují vlastní hodnocení skutečného přínosu školy, vlastní ve smyslu primárně individuálním. Umožní pohled na školu, který je plastickým, vícerozměrným a zobecňujícím souhrnem reálných zkušeností a intelektuálních, axiologických a osobně etických hodnocení. Nespojité se s odstupem času stává spojitým, kdysi jedinečné prožitky začínají mít aktualizovaný tvar v dimenzích individuálního životního prostoru, individuální ikonografie, prožitkové a mentální mapy, který odpovídá myšlenkovým schopnostem jedince, možnostem jeho analýzy a syntézy, abstrakce, generalizace, dedukce a indukce.

Vytváří se tak nový celostní fenomén, jakoby tvar imaginativní kognice, která svým způsobem fúzuje, syntetizuje a kategorizuje prožité specifické protražované, v paměti uložené prožitky a poznatky, hlouběji jedince emocionálně zasahující a nějakou dobu trvající životní situace.

Představuje ve svém celku a důsledcích image školy – obecnou představu, duševní imprint prožité reality oproštěný od časových vymezení a plasticky reprezentovaný imaginativní reflexí přetavenou do esenciálního celkového tvaru. Teprve v čase jsou psychické otisky reálných subjektivních prožitků ve škole a poznatků o škole objektivizující, skládající se v lidské mysli do obrazu školy, který se víceméně stává neměnným.

Předložený náčrt jsme dokumentovali několika vstupy do nepřilíš radostných dějin našeho školství po nástupu školství řízeného „vědeckým světovým názorem“ totalitní komunistické ideologie. Ornou půdou jsme se stali my všichni, žáci, studenti, učitelé, profesori, ředitelé, inspektoři, ministerští úředníci i ministři a nakonec také i samotní ti ideologičtí pracovníci Odboru školství Ústředního výboru Komunistické strany Československa, kteří všechno to dozorovali a řídili. Měli jsme štěstí, že mnozí naši pedagogové dokázali vést reálně pravdivý dialog s nepravdivou ideologií „vědeckého světového názoru“, nesmyslnou vizí „komunismu jako skutečnosti zářných zítřků“ a internacionalismu pěstovaného za smrtonosnými středověkými zdmi a smrtonosnými železnými oponami tehdejší současnosti, která byla skrývanou, avšak nezakrytelnou tragickou realitou našich školních věků.

Usilujme dále o lepší poznání vlastního prožívání, poznávání a rozumění školy, pokračujme v tomto úsilí ku prospěchu našich dětí a vnuků. Učiňme vše, abychom zamezili tomu všemu pedagogopatogennímu (ohrožení duševního stavu žáků pedagogy), co nás samotné kdy ve škole potkalo.

Učme se novému díky poznání a rozumění školskému dění v minulosti a spoluvytvářejme podmínky pro přijatelnější školství dob příštích. Aby se již neopakovalo to negativní, co zde již bylo. Aby současné a budoucí prožívání a rozumění školy současných a budoucích generací bylo pozitivnější a „ideálnější“ a blížilo se líčení školy, jak je například podává ze své zkušenosti Božena Němcová, a také aby odpovídalo optimálním požadavkům a názorům Jana Ámose Komenského.

*Univ. prof. PhDr. Jiří V. Musil, CSc.
(mat. roč. SGO 1958)*

Literatura

- ČÁP, J. Psychologie výchovy a vyučování. Praha: Univerzita Karlova, 1993. ISBN 80-7066-534-3
- FISCHER, J. L. Filosofické studie. Praha: Výzkumný ústav odborného školství, 1968
- FISCHER, J. L. Pedagogické stati. Praha: Výzkumný ústav odborného školství, 1968
- KOL. J. L. Fischer: Osobnost – Dílo – Myšlenky. Olomouc: Univerzita Palackého, 1990. ISBN 80-7067-924-7
- KOUKOLÍK, F.; DRTILOVÁ, J. Vzpouza deprivantů. Praha: 1996. ISBN 80-901776-8-9
- MUSIL, J. V. K požadavkům J. L. Fischera na schopnostní úroveň vysokoškoláků. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Facultas

- Philosophica, Philosophica II. Olomouc: VÚP, 1994, s. 49 - 52. ISBN 80-7067-414-8
- MUSIL, J. V.; MUSILOVÁ, M. Odkaz totality: Indoktrinovaná osobnost. In: Sb. Evropské hodnoty demokracie a výchovy po zkušenostech s totalitním režimem. Brno: Masarykova univerzita, 1995, s. 65 - 71. ISBN 80-7204-060-X
- MUSIL, J. V. Úvod do pedagogické psychologie. Olomouc: Vydavatelství univerzity Palackého, 1996
- MUSIL, J. V. Vzpomínka na Mgr. Jaroslava Kalivodu. Vlastivědný věstník moravský, roč. LI, 1999, č. 4, s. 415 - 417. ISSN 0323-2581
- MUSIL, J. V.; MUSILOVÁ, M. Škola je zrcadlem státu. Pedagogická orientace, roč. 6, 2000, č. 1, s. 27 - 32. ISSN 1211-4669
- MUSIL, J. V. Josef Ludvík Fischer: Česká otázka dnes: Poslání malého národa. Olomouc: Společnost J. L. Fischera, 2007. ISBN 80-903448-2-8
- TICHÁK, M. Po stopách skautů na Olomoucku 1919 - 1994. Olomouc: Votobia, 1994

MILOSTNÁ LYRIKA ČESKÉHO OBROZENÍ

Charakteristickým rysem obrozené lyriky jako celku je - vzhledem k předchozí poezii barokní - její světskost. Tento rys vystupuje do popředí hned při jejím zrodu v poslední třetině 18. století, kdy se začínajícím procesem konstituování českého národa vznikají první náročnější díla novočeské literatury. Národní pospolitost vyžadovala však uplatnění talentovaných jedinců především v oblasti vědy (zvláště v historii a filologii) a při organizaci kulturního života, a tak nebylo dost předpokladů k rozvoji skutečných básnických individualit.

Z těchto a jiných důvodů byla obrozená poezie té doby nucena využít ke svým cílům imitace a adaptace. Byly to jediné prostředky - jistě dost vnějškové - k přehodnocení kulturního dědictví minulosti. Tak např. exaltovaná poezie jezuity Felixe Kadlinského, nesená nábožensky pojatou erotikou k mytické postavě Ježíšově, byla osvícenci radikálně posunuta tím, že křesťanský Ježíš se proměnil v pana Meliše, náboženský kult ve světskou lásku. Už tento příklad ukazuje, že česká lyrika konce 18. století vycházela převážně již z hotových literárních útvarů domácích i cizích. Na druhé straně chtěla se vyrovnat v cizině tehdy módní anaktreontice, rozmarné rokokové poezii libující si v idyle, ve hře sličných pastýřek a pastýřů, v salonní galantnosti, jíž však nescházel smysl pro žert a pikantní pointu. Tato osvícenská poezie, hříčka rozumu a vtipu, byla veršováním o životních radostech, o lásce, o ženách a víně a chtěla být i projevem hedonistické životní moudrosti; přesvědčovala však jedine svou světskostí. Jinak byla variací na předem dané motivy z mytologie; chtěla oživit antické přírodní scenérie, rokokové architektury i zákoutí zámeckých parků postavami faunů a nymf, smysl života pak hledala v kultu Venuše a Bakcha. Venkovský lid, který se postupně stával středem odborného zájmu osvícenců, ač citově k němu měli ještě mnohdy

daleko, snažili se racionalističtí básníci zachycovat umělecky i v jeho životních projevech. Dělal to však hodně schematicky, bez zřetele k individualizovanosti a třídní diferenciaci lidu. A tak jeho erotický život stylizovali do pastorálního prostředí, do světa zobecnělých milenek, jež buď po vzoru antiky nazývali poetickými jmény Chloé, Dafné, Fyllis, nebo se spokojovali s jejich skromnější zčeštěnou podobou: odtud v české anakreontice hojně Běly, Bělínky, Bětulinky atd.

V duchu této anakreontické poezie nesla se u nás lyrika první novočeské básnické školy kolem Václava Tháma a pak lyrika jeho pokračovatelů seskupených v družině Puchmajerově. Jejich činnost bychom však nezahodnotili správně, kdybychom se nezmínili o skutečně obrodném působení folklórní tvorby v počátcích našeho obrození. Lidová slovesnost rozvíjená především v 18. století prostřednictvím lidové písně tvořila nesporně kladnou hodnotu, již bylo možno při vytváření kultury vznikajícího národa plně využít. Působení folklóru, jeho včleňování do národní literatury začíná se nesměle projevovat už u thámovců (např. u F. Všejanského) a pak u puchmajerovců (např. u Š. Hněvkovského a V. Nejedlého).

Zvláštní místo zaujímá ovšem činnost F. J. Vaváka, lidového písmáka, přímého účastníka života na feudální vesnici, jenž ve svých Pamětech uchoval zčásti původní, zčásti ve vlastní adaptované podobě tvorbu výrazných jedinců z folklórního prostředí, tvorbu vesměs anonymní, avšak při její prostotě a hutnosti emocionálně výraznou i jazykově vyspělou. Tato anonymní díla folklórní byla významnými zdroji novočeské lyriky i epiky, jak např. dosvědčuje jazykově kultivovaný text kramářské balady o Vnislavovi a Běle, jenž později inspiroval skladatele poezie umělé.

Milostná poezie anakreontská, tkvějící svými kořeny ve feudální společnosti před francouzskou buržoazní revolucí, stávala se v průběhu dvou desetiletí 19. století stále více anachronismem, ačkoli kvantitativně měla stále ještě převahu. Česká inteligence vyrůstající po roce 1781 pocházela většinou z venkova, ve svých názorech byla pak ovlivňována svobodomyšlnými, demokratickými idejemi, k nimž se hlásila – pokud jí to poměry metternichovského Rakouska dovolovaly – stejně jako buržoazie ostatní Evropy. Přitom, ač svým vzděláním překonala meze folklórní pospolitosti, nepřestala se naše buržoazie na začátku 19. století hlásit k lidu, především venkovskému, ze kterého vzešla. Snažila se umělecky reprodukovat citovou atmosféru svého vlastního mládí a vmýšlet se, opřena o preromantické teorie národa a o důkladnou znalost filologie, do folklórního světa sociálního, kulturního i mravního. Tak vznikla poezie ohlasová. Psali ji umělci-filologové se zřetelným záměrem překonat klišé papírové poezie rokokové a s vědomou ctižádostí prostřednictvím zpěvné, nenucené formy vystihnout poezii lidového kolektivu. Jejich úsilí znamenalo nesporně i zživotnění milostné lyriky, jak je zřejmé např. z díla Václava Hanky. O tom, že šlo v podstatě o zumělečtění folklóru, svědčí pak okolnost, že právě Hankova poezie let dvacátých byla – na rozdíl od jeho současníků – nejvíc zhudebňována a že tím i nakonec zlidověla.

Jinou cestu při překonávání anakreontiky nastoupil ve své milostné poezii Jan Kollár. I jeho tvorba, především počáteční, vykazuje s ní shodné rysy: hravost, rozkošnictví, smysl pro detail. Liší se však od ní pod-

statně patosem, dramatickým ztvárněním a monumentalizací milostných nadějí, pochybností i zoufalství. Tato monumentalizace vedla později Kollára až k naprosté idealizaci milenci bytosti: z Míny se stává nadzemská alegorie ctnosti a symbol Slovanstva. Kollárovo vlastenectví, silně erotizované básníkovým prožitkem, je osobitým řešením lyriky intimní, jež nechce zůstat stranou společenských otázek. Protože však alegorické pojetí a filologická učenost převažují nad bezprostředností básníkovy přístupu k tématu, končí tato poezie, jež i po stránce tvárné znamenala v letech dvacátých skutečný výboj, v proklamování platonické lásky, v neživotné abstrakci.

Ve srovnání s Kollárovou erotikou ve Slávy dceři působí milostná lyrika Ohlasu písní českých jistě bezprostředněji, protože se vědomě přidržuje folklórní předlohy, dobře vystihující zvlášť žertovnost, škádlivý humor, naivitu a jistou sentimentální české lidové písně i charakter folklórní pospolitosti na feudální vesnici. Čelakovský dovede bystře charakterizovat především typy venkovských žen a dívek, jejich rozechvělou milostnou touhu i první milostné vzplanutí, stesk i cudnost lásky. Někdy však Čelakovský nezapře, že píše svou poezii i pro umělecký efekt, že mu záleží na básni toho kterého žánru jen proto, aby jí doplnil formální rejstřík chystané antologie nebo sbírky. Spontánnost projevu je tlumena rafinovaností a koketností, sklonem k titěrnosti; sepětí se skutečným životem je oslabeno a do veršů se nebezpečně vkrádá literárnost a šablona.

Schematičnost, jejíž nebezpečí si ostatně Čelakovský uvědomoval, převládla u většiny jeho současníků, kteří, pokud ohlasovou poezii psali, stali se jeho epigony – tak např. J. Vl. Kamarýt, Fr. J. Vacek Kamenický, V. J. Pícek. Jejich milostná poezie, bez prudšího smyslového vzplanutí, sentimentální a upejřavá, došla však u obrozenecké společnosti obliby ani ne tak pro svůj literární charakter, jako pro svou zpěvnost (jíž např. Pícek podřizoval záměrně celý text). Není divu, že takové písně se dočkaly působivých zhudebnění od populárních skladatelů doby předbřeznové. Jisté osobitosti dosáhli v milostné lyrice ze současníků Čelakovského jen S. K. Macháček a J. K. Chmelenský, umělci schopní vidět svět navzdory panující konvenci realističtější než jiní, dále Boleslav Jablonský, autor formálně kultivovaných Písní milosti, vyjadřující lásku k andělské bytosti milenci, bolest rozloučení s ní a posléze erotickou rezignaci končící ve filozofické reflexi a didaxi, a zvláště J. J. Langer, umělecky nejsamostatnější duch ze školy Čelakovského. Langer nejen jako první odhalil nebezpečí ohlasové metody, nýbrž našel z ní i východisko nejen jako umělec, a to intenzivnější subjektivací prožitku, zvláště milostného. Pravdivost Langrovy erotické poezie tkvěla v konkrétnosti a prožitosti, místo racionalistické spekulace zdůrazňoval improvizaci a vtiskoval tak folklórní formě krakováček nový, životnější obsah.

Krizi ohlasové metody překonal skutečným tvůrčím činem nejvýraznější zjev obrozeneckého básnictví a přímo zakladatel moderní české poezie K. H. Mácha. Zdůraznil v lyrice – a platí to plně i o jeho lyrice milostné – vlastní, autorskou životní zkušenost, tragiku i vášnivost. Poezie

nebyla mu hrou, deklamací nebo nápodobou, ale vyznáním, zpovědí i protestem. Byla záležitostí jeho světového názoru. Máchův milostný cit, vyjádřený s veškerou dramatičností, zwichřeností a bolestnou rozpolceností senzibility moderního člověka, neměl v sobě nic z kollárovského rétorismu a abstraktnosti; v lásce erotické uvědomuje si Mácha ještě naléhavěji svou sounáležitost ke společnosti, nacházejí přitom smysl života v senzualistickém materialismu, jenž byl logickým dovršením jeho bytostně dialektického pojmání procesů přírodních, společenských a psychologických. Zatímco *biedermeierovská* literatura, krotká, pokorná a šosácky pokrytecká, učinila tématem poezie jen lásku platonickou, lásku z úcty a obdivu, vybojoval Mácha české poezii právo zachycovat veršem lásku skutečně tragickou, neopětovanou a žárlivou, rozpornou a demoničnou, lásku, která roste nenávisť, lásku čínorodou a bojující. Prožitost milostné poezie umožnila pak Máchovi, aby podobně jako J. J. Langer vtiskl své intimní lyrice, hlásící se k lidové slovesnosti, nový, tvořivější charakter, srozumitelný čtenářům, a přece esteticky náročný a kompozičně důmyslný. Máchovo vystoupení znamenalo vítězné odstranění předešlého mezi tvůrcem a dílem.

Život sám je nejpovolnější prověrkou poezie. Máchova lyrika, za básníka života kaceřovaná a nepochopená, měla do revolučního roku 1948 jen dva významnější propagátory: Karla Sabinu, umělce značné fantazie, ale dost nepůvodního a v poezii tíhajícího k jisté abstraktnosti, a V. B. Nebeského, autora melancholických nálad a snů, poezie tlumené vášně smyslné a erotického stesku, básníka smyslové názornosti, výrazové úspornosti a obrazné hutnosti. Jeho tvorba jako by předjímal zahořklou milostnou poezii Hřbitovního kvítí i smutek a půvab jeho Elegických hříček. Nebeského verše, nadšeně přijímané mládeží v letech čtyřicátých, jen dokazují, že Máchova tvorba, k níž se Nebeský vřele hlásil, obohatala vnímavost českého čtenáře především z řad pokrokového intelektu. Život tak dal za pravdu Máchovi, a nikoliv jeho kritikům. Proti nim se pak svorně postavila generace radikálních demokratů. Třebaže revoluční situace a následující politická perzekuce jim nedopřála plně rozvinout vedle smělých politických programů i lyriku intimní (toto omezení je zřejmé např. u J. V. Friče), přece i v erotické poezii let padesátých hlásí se o slovo člověk vnitřně bohatší a diferencovanější. Je to vidět dokonce i na verších dnes už zapomenutého Vincence Furcha, člověka jinak dosti konzervativních názorů, a je to rovněž vidět na výrazném zjevu neprávem opomíjeného V. Č. Bendla Stránického. Básníci let padesátých nezaměřovali kultivovanost s titěrností a vyumělkovaností; kulturnost jim znamenala být především pravdivý ke společnosti a k sobě, a to i v oblasti erotiky, třebaš to šosáci označovali v literatuře za „škodlivé směry“ a za nemorálnost.

Dospěli jsme tak až k poezii Jana Nerudy, jenž se hlásí k V. B. Nebeskému jako ke svému předchůdci. Nerudova tvorba stojící už mimo rámec této stati otvírá pak skutečně nové obzory.

*Univ. prof. PhDr. Jaromír Dvořák, DrSc.
(mat. roč. SGO 1950, † 2004)*

SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM, OLOMOUCKÝ HRAD A ARCHEOLOGIE

Gymnázia a hrady mnoho společného obvykle nemají. V Olomouci ale tomu tak docela nebylo. V roce 1867, kdy bylo založeno Slovanské gymnázium, se vlastně poprvé vynořil problém Olomouckého hradu. Příčinu k tomu zavdal arcibiskupský inženýr K. Biefel, když si při prohlídce vichřicí poničených střech povšimnul, že nad křížovou chodbou u dómu je zachovaná kvádríková zeď s románskými okny. To byl počátek mnoho generací trvajících diskusí o paláci, který dostal hned přívlastek „Přemyslovský“, aby se vědělo, že tam kdysi dávno sídlila knížata z panovnického rodu. Pár let po založení Slovanského gymnázia došlo zásluhou jeho dvou profesorů, V. Praska a J. Havelky, k založení neméně slavného Vlasteneckého spolku muzejního (1883). Ten trasoval cestu romantickým duchem nesené archeologii, jíž se Morava s dychtivostí otvírala. Dómské návrší, kde se v té době při regotizaci dómu nemálo kopalo a kvůli katedrále i sousednímu paláci i zkoumalo, zůstalo však stranou zájmu (a bylo to asi dobře) všestranně se angažujících „vlastenců“, třebaže profesor Havelka dění kolem dómu bedlivě sledoval, jak o tom svědčí jeho zpráva o nálezů nějakých koster při jižní straně kostela.

Za první světové války, kdy byla archeologie už podstatně jiná, studoval na Slovanském gymnáziu Jaroslav Böhm (mat. roč. 1919). Holešovského rodáka už v Olomouci k archeologii přivedl právník J. Palliardi, významný archeolog působící na Znojemsku a člen Vlasteneckého spolku muzejního. Po studii

archeologie na Karlově universitě se J. Böhm stal nejdříve pracovníkem a pak ředitelem pražského archeologického ústavu, v kteréžto funkci setrval až do své smrti v roce 1962. Byl autorem závažných prací a přednášel na pražské i obnovené olomoucké universitě. Tato osobnost mimořádného rozhledu se stala jedním z prvních akademiků a díky stykům se Zdeňkem Nejedlým i nositelem vysokých vědeckých funkcí. Během své bohaté výzkumné činnosti věnoval pozornost samozřejmě i Olomouci. Pod



Denár Spytihněva II. (1055 - 1061) nalezený na Rajském dvoře



*Stříbrný prsten s křišťálem (10. - 11. století).
Nález pochází z dávno zaniklého hřbitova
u kostela sv. Maří Magdaleny*

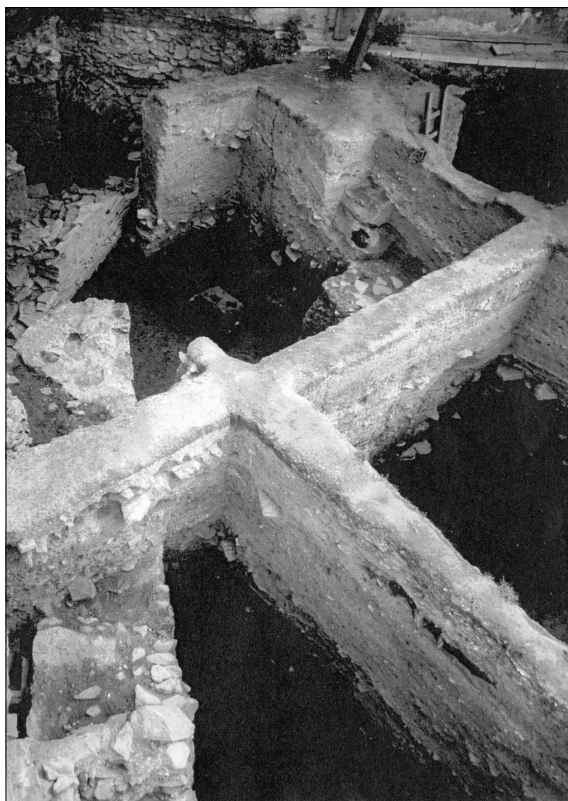
jeho vedením byl v letech 1948 - 1949 zkoumán na nádvoří Filosofické fakulty UP (Křížkovského 10) kostel sv. Petra a sondovalo se i na dómském návrší.

K soustavnějšímu bádání tam však došlo až v sedmdesátých letech, tedy v době, kdy starší představě o sídle přemyslovských údělníků už konkurovala sice perspektivní, nicméně stejně neprokazatelná interpretace ve smyslu residence olomouckých biskupů. Jistoty nebylo a obě mínění byla asi tak „půl na půl“.

V průběhu tříadvacetiletého průzkumu (1972 - 1995) se problém přece jen podařilo objasnit. Ukázaly se skutečnosti, o kterých se předtím nevědělo a které nakonec rozhodly. Pod gotickou kvadraturou, na severní straně dómu, byly zjištěny pozůstatky románského ambitu a rázem bylo jasné, že palác nemohl být sídlem světského pána, ale že je to stavba církevní, jejímž uživatelem byl biskup Jindřich Zdík. Dále se ukázalo, že tento biskup nejenom dokončil a vysvětil baziliku (1131), ale k východnímu konci paláce ještě dal postavit patrový kanovnícký dům (později byl přeměněn na nynější dómské sakristie) a do prostoru mezi katedrálou a palácem dal vložit zmíněný ambit. Vedle dómu tím vznikl uzavřený komplex budov, kde sídlil biskup a příslušníci jím založené svatováclavské kapituly, žijící, jak to bylo tehdy zvykem, v kněžském společenství. Podařilo se také zjistit, že v Olomouci, podobně jak tomu bylo i na jiných velkých hradech, existovaly dva vzájemně se respektující areály. Vedle zmíněného církevního areálu se v místech pozdějšího kapitulního děkanství a k němu patřícímu čestnému dvoru (nyní arcidiecézní muzeum



*Jižní zeď kostela sv. Maří Magdaleny v zahradě před
nynějším Arcidiecézním muzeem*



*Kamenná zídka, pozůstatek valu (10. - 11. století),
na jehož místě byl postaven kostel sv. Maří Magdaleny*

a parčík před ním) nacházel areál zeměpanský, o něco starší než areál církevní. V tomto zeměpanském prostoru se přišlo na zbytek obranného valu postaveného někdy v 10. století a zničeného s největší pravděpodobností za česko-polských bojů na konci 10. nebo na začátku 11. století. Nefunkční a jen překážející val byl pak zplanýrován a na jeho zbytku byl postaven neveliký kamenný kostel. Zbytek jeho neúplného půdorysu se našel pod východní částí někdejšího kapitulního děkanství, dnes arcidiecézního muzea. Spolehlivě datované torzo (druhá polovina nebo už polovina 11. století) je zbytkem hradního kostela sv. Maří Magdaleny, k němuž patřil hřbitov, sahající téměř až k severní zdi dómu. Torzo, z něhož se stal muzejní exponát, je zbytkem nejstarší dosud známé hradní budovy a zároveň zbytkem druhého nejstaršího kostela v Olomouci.

(Starší byl pouze kostel sv. Petra, který však byl za josefínských reforem zbořen a na jeho místě nyní stojí budova Filosofické fakulty UP, někdejší Elisabethinum.) Prameny znají kostel sv. Maří Magdaleny od poloviny 13. století už jen jako kapli. Kostel sv. Maří Magdaleny začal ztrácet na významu poté, co pár desítek metrů od něho byla vysvěcena reprezentativní katedrála. Té neveliký kostelík přirozeně konkurovat nemohl a stala se z něho pouhá kaple, která už však nepřečkala třicetiletou válku.

Ještě mnoho jiného by se dalo uvést o průzkumu (detailně in: Olomoucký hrad v raném středověku I - III, Olomouc 2001, 2005, 2006). I tak je ale jedno jisté: Slovanské gymnázium a Olomoucký hrad si nejsou cizí, jak by se snad na první pohled mohlo zdát. Tam i onde byla ve hře občas i archeologie.

*PhDr. Vít Dohnal, CSc.
(mat. roč. SGO 1951)*

DOBY DŘÍVĚJŠÍ,
OSOBNOSTI

TVÁRNÝ MATERIÁL

Člověk je tvárný materiál
Z hlíny výtvarník Život panáčka hněte
špachtlemi okolností pukliny uhlazuje
na nose přidává, ubírá bradu
po každém napití do duše vdechuje
podle objednávky

V zájmu společenské rovnováhy
jednoho učence na tučet blbců
jednoho svatého na stovku mizerů
na špičku nože panáčků s charakterem
do štipce lidskosti
A do zásoby zástupy trpaslíků
předstírajících velikost

Ačkoliv tohle zboží nikdo nežádá
vždycky se dobře rozprodá
protože houf holek
štiplavých jako jarní kopřivy a letní papriky
nakonec tuhle rovnováhu rozmíchá
k obrazu jeho

A trpaslíci ještě povyroستou
skrčenci se níže přikrčí
učenec zblbne a blbec nezmodří
Jenom zmatenost světa utěšeně vzrůstá
k radosti těch, kteří nic nepochopí
Neboť je trapné chápat
nevíš-li, kdo účet zaplatí ...

SLAVME SLAVNĚ...

Myšlenka připomenout si minulost Slovanského gymnázia, ta myšlenka, která dala křídla i organizátorům oslav letošního 140. výročí jeho vzniku, sama o sobě tak starou historii nemá. Tradice oslav školního jubilea spojených se sjezdem abiturientů a doprovázených zpravidla vydáním pamětního almanachu se zrodila, až když bylo slavnému ústavu 60 let, tedy před osmdesáti lety. Co bylo před tím, nevíme. Dokumenty o nějakém oficiálním zamyšlení nad počáteční dobou, řekněme k 10., 20., 25. nebo 30. výročí založení SGO, se nedají najít (pokud jaké byly) a z pamětníků pochopitelně už dávno nikdo nežije. Snad docela první se létům uplynulým od založení školy věnoval profesor dějepisu a zeměpisu v letech 1877 - 1911 František Matuška ve stati *Stručné dějiny ústavu* v tištěné Výroční zprávě C.k. českého gymnasia v Olomouci č. 39 - za školní rok 1907/1908, tedy až po čtyřicátém roce existence první české střední školy na Moravě. Je však z jiných souvislostí známo, že se škola spolu s četnými příznivci chystala důstojně oslavit své 50. výročí. Jenže to připadlo do válečného roku 1917, který svou atmosférou nějakým slavnostním okamžikům rozhodně nepřál, o přízni rakouských úřadů ani nemluvě. A tak první skutečné oslavy musely počkat až na další, tentokrát 60. výročí, do roku 1927.

*

V šedesátém roce trvání Slovanského gymnázia v Olomouci, nazývaného od roku 1919 *Československé státní reálné gymnasium*, byly docela jiné poměry než za Rakouska-Uherska. Přesto, že od vzniku samostatné republiky už uplynulo devět let, byla to doba stále prodchnutá nadšením nad dovršením národního a kulturního obrození, v němž české gymnázium hrálo roli významnou, ne-li primární. Proto asi neudiví, že do čela výboru pro jubilejní oslavy se postavil sám starosta města Olomouce dr. Richard Fischer. Jistě nejen proto, že byl sám (v roce 1891) absolventem ústavu. Spolu s ním se pilíři oslavného sboru stali další dávní abiturienti: prelát Josef Vyvlečka (1879), ředitel v. v. Josef Bartocha (1878), tajemník Národní jednoty Adolf Kubis (1897) či profesor Václav Nešpor (1903) a další. Poslední tři jmenovaní tvořili tzv. redakční sbor, jenž se zasloužil o zpracování a vydání vzácné jubilejní publikace o 230 stranách se třemi barevnými reprodukcemi, nazvané *Památník šedesátého výročí Českého gymnasia v Olomouci 1867 - 1927*. Dosavadní dějiny ústavu zde popsal Josef Bartocha a profesor (D - Z) František Doucha, zaměřily se na ně také příspěvky dalších tří desítek autorů. Velice cennou součástí *Památníku* byl vedle precizního přehledu dosavadních učitelů v letech 1867 až 1927 neméně dokonalý seznam živých i zemřelých žáků, kteří ve stejném období na ústavě dospěli k maturitě. Autorem byl Adolf Kubis, ovšem přispělo k němu „...mnoho pomocníků: spolužáci, známí, příbuzní, rodné obce a celý soubor schematicismů“, jak autor v úvodu uvedl.

Samotné oslavy se soustředily do stále ještě prosluněné neděle 2. října 1927. Dopoledne svátečního dne se bývalí i současní žáci a jejich pedagogové zúčastnili aktu odhalení busty zakladatele ústavu Jana Evangelisty Kosiny v budově školy v Kosinově ulici a o málo později pamětní desky na domě v Křížkovské ulici č. 6, kde první ředitel gymnázia a národní buditel Kosina v letech 1869 - 1877 bydlel. Do roku 1927 spadající 100. výročí jeho narození tak ještě výrazněji posílilo význam jubilejních oslav. Ty potom pokračovaly odpoledne mimo jiné setkáním absolventů ústavu a ostatních příznivců na Svatém Kopečku.

*

Slavnostní vzpomínkové chvíle pak přišly na pořad až za dlouhých dvacet let. Tradičně na první neděli po sv. Václavu (blízké vždy také datu 1. října, kdy byl na Slovanském gymnáziu v roce 1867 zahájen první školní rok), se připravovaly oslavy sedmdesátého výročí školy v roce 1937. Dva týdny před připravovanou akcí však celou republiku ochromil smutek nad smrtí prezidenta T. G. Masaryka a jistě radostné chvíle oslav by se do této atmosféry rozhodně nehodily. Slavnosti byly odvolány s nadějí, že může být stejným způsobem připomenuto nepřiliš vzdálené ještě „kulatější“ jubileum 75 let. Ale za války, v roce 1942, kdy ze školní historie uběhly právě tři čtvrtiny století, bylo na slavnostní vzpomínání ještě méně pomyšlení než na připomínku půlstoletí v roce 1917...

Až v roce 1947, kdy se dovršilo osmdesát let nepřerušené existence ústavu, dostala vzpomínka na uplynulou dobu opět rámec náležitě slavnostní. V ovzduší znovu nabyté svobody, po krutých letech nacistické okupace a s dosud ještě živou nadějí na další svobodný vývoj v demokratické zemi, to byly oslavy jistě srovnatelné s těmi předchozími, dvě desítky let už vzdálenými.

Ústav, který se při té příležitosti vrátil k dávnému názvu „Slovanské (státní reálné) gymnasium“ - nyní vedený ředitelem PhDr. Janem Springerem, přivítal v neděli 27. září 1947 opět několik set ze svých dosavadních 2497 absolventů v průvodu městem a na slavnostním shromážděním v Národním domě. V programu bylo i odhalení pamětní desky v historické budově školy v Kosinově ulici se jmény 68 bývalých žáků i pedagogů padlých v boji za svobodu v obou světových válkách. Trvalou památkou na oslavy z roku 1947 zůstal stejně jako před dvaceti lety jubilejní *Památník slovanského gymnasia v Olomouci* s titulem *SÍMĚ HOŘČIČNÉ*. Vydal jej tenkrát ještě oficiální spolek Obec přátel Slovanského gymnasia v Olomouci za předsednictví druhdy význačného veřejného činitele a žurnalisty Adolfa Kubise, který se stal také předsedou Sboru pro oslavy. Almanach vyšel pod vedením profesora Rostislava Bartochy, vedle dalšího čilého novináře Jana Cekla (abs. 1913) a spolu s historikem Václavem Nešporem (1903), také činným spolutvůrcem vydaného *Památníku*.

Dnes už historický dokument přinesl mj. dosud nepřekonanou Nešporovu stať o dějinách gymnázia a řadu dalších úvah, vzpomínek i přehle-

dů doplňujících tuto historii. Více než čtyřicet stran z celkových 250 zde zaujaly dokumenty o účasti žáků i učitelů v odboji za obou světových válek, zejména v kapitole R. Bartochy a V. Nešpora „Stránky utrpení a krve“. Tato stať bude určitě nepostradatelnou pomůckou ještě pro příští generace badatelů.

Také v pořadí druhý pamětní sborník obsahuje seznam a zčásti adresář absolventů ústavu, zvláště těch, již odešli ze školy do života po roce 1927. Z těch předešlých jsou totiž uvedeni pouze ti, kteří v roce 1947 dosud žili.

*

V decenniu do dalšího školního jubilea v roce 1957 prošlo Slovanské gymnázium převratnými změnami. Již rok po oslavách 80. výročí založení, tedy v roce 1948, se v duchu zákona „O jednotné škole“ dosavadní osmileté reálné gymnázium změnilo ve výběrovou školu III. stupně jen o čtyřech (vyšších) postupných ročnících a počínaje školním rokem 1951/52 se stále ještě „Slovanské“ gymnázium (již bez adjektiva *reálné*) sloučilo s Polívkovým gymnáziem, dědicem České reálky, a přestěhovalo se do jeho budovy na třídě Jiřího z Poděbrad 13; uprostřed roku 1953 se pak k nepoznání přeměnilo v podivný útvar zvaný *Jedenáctiletá střední škola*. Podstatně se však změnil také duch doby, která vůbec nepřála nějakým reminiscencím na „buržoazní“ instituce. Přesto je až s podivem, že se i v této nepříznivé době plně podezírání, sledování a ponižujícího schvalování kdečeho podařilo velice důstojně oslavit také 90. výročí už vlastně zaniklého Slovanského gymnázia. Bez průvodu městem a jiných okázalostí proběhlo v neděli 29. září 1957 opět slavnostní shromáždění absolventů i profesorů (a po něm obvyklé intimnější setkání bývalých spolužáků) v tradičních prostorách olomouckého Národního domu. A také tentokrát při oslavě nechyběla pamětní publikace: *Památník Slovanského gymnasia v Olomouci 1867 - 1957*, nazvaný *ZA HLASEM KOMENSKÉHO* v souvislosti s toho roku připomínaným 365. výročím narození celým světem uznávaného (tudíž i u nás povoleného) pedagoga a myslitele. Dvěstránkovou publikaci s tradičním obsahem historicko-vzpomínkového zaměření, stále ještě bez balastu dobově ideologických frází, vydala sice oficiálně I. jedenáctiletá střední škola v Olomouci, do tisku ji však připravil osvědčený tým žurnalistů: Adolf Kubis (mj. opět předseda oslavného výboru) a Jan Cekl spolu s ředitelem školy dr. Františkem Tvrdoněm. Snad nejcennější součástí sborníku byl k naprosté dokonalosti přivedený seznam 3569 maturantů Slovanského gymnázia včetně prvních čtyř ročníků jedenáctiletky. I když v roce 90. jubilea žilo ještě 52 těch, kteří maturovali v 19. století, údaje (včetně povolání a posledního místa pobytu) byly už asi konečně i u absolventů do roku 1918. Pozdější edice se k nim mohly vracet jen formálně nebo vůbec ne. Dodejme, že tuto nepředstavitelně složitou, a přesto naprosto přesnou práci (vždyť pouze 7 osob zůstalo nezvěstných!) vykonal osmičlenný kolektiv absolventů, případně býva-

lých pedagogů (V. Dusil, J. Valníček, dr. J. Stratil, dr. Zd. Šprinc, dr. Fr. Los, M. Losová a dr. R. Flašar) pod vedením JUDr. Jana Drlíka (abs. 1902).

*

Ani o dalších deset roků později se poměry ve prospěch svobodného vzpomínání na „staré časy“ příznivěji nenaklonily, ale 100. výročí gymnázia přece nemohlo být opomenuto. V roce 1967 se ústav nazýval *Střední všeobecně vzdělávací škola* (SVVŠ), která v čele s ředitelem Antonínem Sosíkem na sebe musela vzít odpovědnost za ideologickou nezávadnost všeho slavnostního činění. Z bývalých absolventů ústavu se utvořil *Sbor pro oslavu stého výročí* za předsednictví již několikrát osvědčeného JUDr. et PhDr. Zdeňka Šprince (abs. 1938). Sjezd někdejších abiturientů vyvrcholil slavnostním shromážděním 30. září 1967 opět v Národním domě.

Pro všechny účastníky sjezdu byl vydán odznak podle výtvarného návrhu sochaře Karla Lenharta, na trvalou památku tak významného výročí byla v Kremnici vyražena pamětní medaile vytvořená Juliem Pelikánem. Stejný cíl měla mimo jiné opět také jubilejní publikace vydaná v nákladu 3000 výtisků, tentokrát pod názvem *Pocta Slovanskému gymnasiu v Olomouci 1867 - 1967*. Redakce se ujal PhDr. Jaromír Dvořák, CSc., (abs. 1950) s redakční radou, v níž opět působil PhDr. Zd. Šprinc, PhDr. Jan Springer a další osobnosti, mezi nimi také výtvarník Aljo Beran a historik Ing. Josef Kšír - oba absolventi České reálky. V obsahu sborníku s výtvarným doprovodem šesti grafik Aljo Berana (olomoucké kašny) nechyběly stati z historie školy (ředitel Antonín Sosík, Ing. J. Kšír, Jaroslava Němečková), které se však poprvé dotkly také minulosti České reálky, příp. Polívkova gymnázia. Najdeme zde samozřejmě i příspěvky vzpomínkové, prostor však - rovněž poprvé - dostaly i osobnosti z kruhů mimo absolventy či pedagogy Slovanského gymnázia (profesoři UP Josef Ludvík Fischer, Zdeněk Kristen a Miloslav Trapl, ing. arch. Zdeněk Hynek aj.). Konečně došlo (naštěstí už naposled) i na ideologicky „správně“ zaměřené články bývalých pedagogů školy Františka Lóna a Miloše Třískaly.

Adresní komise slavnostního výboru, která do publikace o 280 stranách dodala 56 stran seznamu maturantů z let 1872 až 1967, bohužel naše poznání o již 5132 dávných i nedávných spolužácích obohatila pouze o jejich jména, bez dalších dat a bližších informací.

*

Do dalších oficiálních oslav školního jubilea pak muselo uběhnout dvacet let. Do toho času se vešel pokus o společenský obrodný proces v roce 1968, ukončený však novou okupací 21. srpna téhož roku, a po něm léty smutně proslulé „normalizace“. Také škola se v té době, od školního roku 1969/80, změnila ze tříleté SVVŠ zase na čtyřleté gymnázium. Ale hlásila se víc k tradici poúnorové jednotné školy podle představ Zdeňka Nejedlého než k památce na staré dobré Slovanské gymnázium či Českou reálku. Její po roce 1969 opět „znormalizované“ vedení v čele s ředitelem Oldři-

chem Medkem (1969 - 1986) se nechtělo (nebo nesmělo?) hlásit ani ke vzpomínce na uplývající 110. výročí ústavu v roce 1977. Přesto se na ně zcela nezapomnělo!

Příznivci a ctitelé z řad bývalých žáků našli v roce 1969 legální základnu v obnoveném starodávném muzejním spolku (z roku 1883), vystupujícím nyní pod názvem *Vlastivědná společnost muzejní v Olomouci*, a pod vedením neúnavného PhDr. Zdeňka Šprince zde vytvořili více než stočlennou *Sekci přátel Slovanského gymnázia*. Ta se již v roce 1973 zasloužila o vydání sborníčku *Gaudeamus igitur* v redakci dr. Václava Kupky (abs. 1952) k připomínce 105. výročí školy. Na 110. výročí v roce 1977 připravila dokonce tradiční sjezd abiturientů (na hradě ve Šternberku), ale přímým zásahem OV KSČ v Olomouci byla akce na poslední chvíli zakázána. Zůstalo tedy jen u pravidelných setkání, vzpomínkových besed a sbírání dokumentace k dějinám ústavu. Až při dalším výročí, v roce 1987, našla škola - již za vedení RNDr. Vladimíra Bukáčka - více pochopení pro nabídku svých příznivců, takže 3. října toho roku se mohlo na 900 bývalých absolventů opět sjet do Olomouce k oslavě 120. výročí Slovanského gymnázia. Po dlouhých letech znovu vyšel od školy v Kosinově ulici průvod až k radnici, odkud pak jeho účastníci odešli dílem do bývalého Slovanského domu (ti starší), ostatní do Národního domu k družné zábavě.

Tradiční jubilejní publikaci tentokrát nahradil *Seznam a adresář absolventů Slovanského gymnázia v Olomouci 1918 - 1953*, vydaný jako zvláštní číslo sborníku VSMO „Středisko“, ale až v roce 1989. O to se nejvíce zasloužil MUDr. Oldřich Juryšek (abs. 1941), který se osvědčoval v čele všech oslavných akcí počínaje rokem 1957 a v roce 1988 převzal po zesnulém PhDr. Zdeňku Šprincovi i vedení sekce Slovanského gymnázia ve Vlastivědné společnosti muzejní.¹⁾

*

Počínaje 120. výročím v roce 1987 se pak už školní jubilea připomínala častěji: po pěti letech. Je tedy letošní oslava 140. výročí v toku času dvou desetiletí oslavou v pořadí čtvrtou. Příčin této „akcelerace“ je pochopitelně víc. Ohlédnutí za dějinami ústavu, když uplynulo první čtvrtstoletí z již druhé stovky let od jeho založení, tedy 125. výročí v roce 1992, bylo konečně připravováno v sekci VSMO hned po skončení oslav v roce 1987. Byly to tenkrát oslavy dokonce finančně aktivní šesti tisíci Kčs, a tak bylo rozhodnuto (na schůzi Sekce 11. 12. 1987) uložit je jako základ pro podobnou akci v roce 1992. Avšak více než ušetřený peníz pomohlo oslavám 125. výročí již nové společenské ovzduší návratu k demokracii

¹⁾ *Sekci Slovanského gymnázia vedl do roku 1990 (v následujících letech byl jejím místopředsedou). Po jubilejních oslavách roku 2002 mu dosavadní předseda sekce RNDr. Vladimír Zicháček funkci předsedy symbolicky vrátil, aby si uvolnil čas pro koncepční práci na Slovanském gymnáziu. V září 2003 byl MUDr. Oldřich Juryšek za své zásluhy zvolen čestným předsedou sekce Slovanského gymnázia VSMO (výkonným předsedou byl zvolen RNDr. Vladimír Malíšek).*

po roce 1989, ale zejména vzácné pochopení gymnázia vedeného od roku 1992 ředitelem RNDr. Vladimírem Zicháčkem (abs. 1960), které pak převzalo hlavní roli v organizaci nejen akce plánované na rok 1992, ale všech následujících, včetně té letošní. Všechny mají dosud dost přímých pamětníků, proto snad můžeme být při jejich popisu poněkud stručnější.

*

Oslavy v roce 1992, kdy se ústav s ministerským souhlasem (3. 9. 1990) potřeťí vrátil k historickému názvu *Slovanské gymnázium*, proběhly zejména v sobotu 29. září 1992 při slavnostním shromáždění ve sportovní hale UP na Lazcích. Předcházel mu průvod městem a následovalo setkání dřívějších spolužáků jako obvykle v Národním domě. Po pětadvacetileté přestávce vyšel v redakci Mgr. Luďka Bartoše sváteční sborník s titulem (části Komenského citátu) *V sýpkách ducha*, kde kromě pamětníků dostali prostor k literárním pokusům i soudobí studenti. Nechyběl ani seznam absolventů (od roku 1918 do roku 1992) doplněný soupisem současných žáků běžného studia, nově začínajícího studia víceletého i v roce 1990/91 zavedené česko-francouzské sekce. Na památku 125. výročí také akademický sochař dr. Zdeněk Přikryl vytvořil již druhou jubilejní medaili.

*

K oslavám o pět roků později (1997) se poprvé připojili bývalí absolventi i jiní pamětníci před 95 lety založené České reálky - pozdějšího Polívkova reálného gymnázia, které v roce 1951 splynulo se Slovanským gymnáziem v jeden celek. Iniciativní skupina v čele s univ. prof. RNDr. Miroslavem Laitochem, CSc., ing. arch. Zdeňkem Hynkem a dalšími absolventy kdysi tak významné školy vytvořila ve VSMO dočasnou sekci *Česká reálka*. Ta pak obohatila program jubilejní slavnosti v neděli 4. října 1997 odhalením bronzové pamětní desky na budově někdejší České reálky na tř. Jiřího z Poděbrad a přičinila se také o bohatší obsah jubilejního sborníku, vydaného opět za redakce Mgr. Luďka Bartoše pod titulem (Masarykovým citátem) *PRIMUM NECESSARIUM je vzdělání a mravnost*. V neobyčejně objemném díle o 640 stranách se tak poprvé objevily ucelenější stati o dějinách druhé olomoucké české střední školy (dr. Milan Tichák, dr. Heda Minaříková, Ing. Zdeněk Němeček aj.), osobní vzpomínky někdejších studentů i profily významných osobností s reálkou spojených. Reálka (příp. Polívkovo gymnázium) dostala přednost také v dokumentární části sborníku, kde byly poprvé v historii publikovány úplné seznamy jejich pedagogů a absolventů od roku 1909 do roku 1951. Nechyběl ovšem ani aktualizovaný soupis a adresář abiturientů jubilujícího Slovanského gymnázia. Rovněž byl uveden i seznam všech žáků soudobých. Také vydaná pamětní medaile z ateliéru dr. Zdeňka Přikryla (abs. reálky 1942) má tentokrát na aversu uvedeno jméno Slovanského gymnázia (1867 - 1987) i České státní reálky (1902 - 1952).

*

Připomeňme ještě, že o dva roky později – na začátku podzimu roku 1999 – si Slovanské gymnázium důstojně připomnělo také nedožitě 80. výročí vzniku třetího z kořenů, z nichž škola vyrůstá, někdejšího *Dívčího reformního reálného gymnasia*, založeného v roce 1919, jež bylo ve válečném roce 1943 spojeno s gymnáziem v Kosinově ulici (Slovanským), s nímž po své obnově v roce 1945 definitivně splynulo v roce 1949. Oslavě jubileí z roku 1919 i 1949 bylo věnováno sváteční zamyšlení dávných studentek s řadou hostů v pátek 17. září 1999 v sále bývalého Studentského domova (nyní Domu dětí a mládeže). Vzpomínky podpořil i v tomto případě jubilejní sborníček *Buď zdrávo nám, GYMNASIUM DÍVČÍ, Olomouc*, připravený redakční radou v čele s ředitelem SGO RNDr. Vladimírem Zicháčkem. Kromě obsáhlých dějin dívčí školy a jiných vzpomínkových statí obsahoval i úplný přehled absolventek a všech pedagogů, kteří se tam uplatnili.

*

Stejně jako v roce 1997 patřila jubilea roku 2002 rovným dílem vzpomínkám na Slovanské gymnázium i na někdejší Českou reálku a její pokračování v Polívkově gymnáziu. Reálce snad ještě víc, neboť od jejího vzniku uběhlo v tom roce rovné století. Sjezd absolventů obou škol v sobotu 5. října 2002 ve velkém sále hotelu Sigma si samozřejmě ve slavnostních projevech s kulturním pořadem připomněl i 135. výročí založení Slovanského gymnázia. Slavnostní výbor, který spolu s ředitelstvím ústavu oslavy připravil, měl dva předsedy: osvědčeného MUDr. Oldřicha Juryška za SGO a univ. prof. RNDr. Miroslava Laitocha, CSc., za reálku. Oběma výročím byl také zasvěcen tradiční sborník, nazvaný (podle části citátu J. A. Komenského) „...*vzděláván budiž...*“ a připravený opět (již potřetí) Mgr. Luděkem Bartošem s redakční radou v rozsahu 526 stran. Svě kapitoly vzpomínkových statí, medailonů zasloužilých osobností a jiných studií v něm měla rovným dílem reálka i gymnázium. Doplněly je však i poznatky o soudobé škole včetně její česko-francouzské sekce. Soudobému Slovanskému gymnáziu patřil seznam současných studentů školy ve všech (třech) jejích podobách a portréty doplněný seznam pedagogů i ostatních pracovníků ústavu. Byly zde dále uvedeni absolventi z posledního pětiletí, zatímco k historickým soupisům se vázal jen výčet změn proti přehledům uvedeným ve sborníku z roku 1997.

*

Výsledek snahy letošních organizátorů oslav 140. výročí vzniku Slovanského gymnázia ocení pochopitelně až jejich účastníci. Jsme přesvědčeni, že i o těchto slavnostních chvílích bude moci budoucí letopisec napsat jen to dobré, co zaslouží nejvyšší uznání.

*PhDr. Milan Tichák
(mat. roč. SGO 1952)*

HOŠEK JE VAŠE GRAMATIKA

Autorem výroku, který citujeme v nadpise tohoto příspěvku a který podle svědectví pamětníků¹⁾ zazněl nad hlavami studentů Slovanského gymnázia někdy na přelomu 60. a 70. let 19. století, není nikdo jiný než J. E. Kosina. Jestliže sám pan ředitel Kosina, přísný pedagog, klasický filolog a autor významné mluvnice latiny, nazval někoho uznale „gramatikou“, musel k tomu mít jistě vážné důvody – v případě Kosinova jazykově nadaného studenta Ignáce Hoška se skutečně časem potvrdilo, že „gramatika“ bylo pro něj přízvisko trefné.

O Hoškovi, narozeném 10. listopadu 1852 v Chromči nedaleko Bludova na Šumpersku, se v pracích o dějinách české slavistiky činí zmínky sice jen okrajové, ale při bližším pohledu na jeho osobnost a dílo zjistíme, že máme před sebou opravdu úctyhodného filologa. Hošek už za svých studií na Slovanském gymnáziu projevoval soustavný – a dobově dosti příznačný – zájem o slovanské národy, literatury a zejm. jazyky, jejichž znalost získával četbou dostupné beletrie. Když r. 1873 odmaturoval, zapsal se Hošek na pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě z praktických důvodů ke studiu bohemistiky a germanistiky (aby se snaže uplatnil jako učitel na středních školách), avšak tíhnutí k „věcem slovanským“ se u něj projevovalo i nadále – jako univerzitní student a později jako středoškolský pedagog měl dlouhé prázdniny, které mu umožnily opakovaně podnikat pěší cesty po Rakousku-Uhersku (Bosna a Hercegovina, Štýrsko, Korutany, Kraňsko, Přímoří) i za jeho hranice (Rusko, Černá Hora, Bavorsko, Francie, Itálie) a upevňovat si tak své jazykové znalosti, opět především znalosti slovanských jazyků – Hošek se naučil výborně rusky, polsky a srbsky, takže ve své osobě dokonale naplnil představu básníka J. Kollára o uvědomělem Slovanu. Svou pedagogickou dráhu zahájil Hošek opět na olomouckém Slovanském gymnáziu, kde učil v l. 1877/78 jako suplent češtinu a němčinu, ale zbytek své učitelské kariéry strávil na středních školách v Mělníce (v l. 1878 – 1896), Hodoníně (v l. 1896 – 1904) a v Kroměříži (v l. 1904 – 1918).

Jako filolog se Hošek veřejně projevoval od počátku 90. let 19. století – publikoval několik kvalitních překladů prozaických děl L. N. Tolstého, N. V. Gogola, I. S. Turgeněva a F. M. Dostojevského a zároveň se intenzivně věnoval dialektologii a onomastice češtiny. Hoškovu důkladnou, ale jen časopisecky publikovanou monografii o nářečí Chromče a okolí využil významný lingvista a folklorista F. Bartoš ve své *Dialektologii moravské*, knižně Hošek publikoval své popisy tradičních nářečí kolem Polné, Bystřeho a Přibyslavi na česko-moravském pomezí a důležitým příspěvkem k metodologii dialektologického výzkumu byla jeho studie o poměru ja-

¹⁾ Hlavinka, A.: *V Olomouci tehdáž*. In: *Památník šedesátého výročí českého gymnasia v Olomouci*. Olomouc 1927, s. 74.

zyka lidových písní k běžně mluvenému nářečí, kde na materiálu z Vítějevsí a z Rohozné u Poličky ukázal, že lidová slovesnost není vhodným zdrojem dialektologických poznatků.²⁾ Na poli onomastiky nabídl Hošek několik zajímavých, i když dnes už překonaných etymologií některých vlastních jmen – etnonymum *Čech* je podle Hoška odvozeno od slova *čeledín*, a náleží tedy do skupiny odvozenin, kam patří také např. slovo *hoch* (od staročeského *holec* „chlapec“), *brach* (od *bratr*), *kmoch* (od *kmotr*) apod. Název řeky *Moravy* spojuje Hošek s etymologicky málo průhledným základem **mor-* nebo **moro-*, doloženým ve slovenských nářečích s významem „drn, pažit, tráva“ – jméno *Morava* mělo prý znamenat „řeka protékající luhy a loukami“.³⁾

Výjimečný a málo známý je Hoškův pokus o vytvoření jakéhosi „slovanského esperanta“, které by usnadnilo dorozumění mezi slovanskými národy Rakouska-Uherska. Pohnutky, které Hoška vedly k vytvoření jeho tzv. novoslovanského jazyka, byly stejné jako ty, které motivovaly zrod jiných umělých jazyků – jednak vědomí faktu, že jazyky přirozené jsou vždy do jisté míry nepravidelné, a tudíž činí obtíže těm, kdo se jim učí, jednak snaha vytvořit jazyk „neutrální“, který nebude zvýhodňovat žádnou část nadnárodního společenství uživatelů tohoto jazyka a pro všechny bude „stejně jednoduchý“. Na rozdíl od tvůrce jazyka esperanto L. Zamenhova – a ke škodě svého záměru – užil Hošek při konstruování novoslovanského jazyka metody „od každého (slovanského) jazyka něco“, a navíc zcela podlehl základnímu nešvaru všech autorů umělých jazyků, totiž spontánnímu připodobňování nově konstruovaného jazyka svému jazyku mateřskému. Tak se stalo, že Hoškova novoslovanština ve skutečnosti silně připomíná češtinu (i když je ve tvarosloví daleko pravidelnější), a staví tedy do nevýhodné pozice potenciální uživatele z řad ostatních rakouských Slovanů, přinejmenším Poláky, Slovinci a Charváty. Uvedme si pro představu úryvek z ilustračního materiálu v Hoškově německy psané mluvnici novoslovanského jazyka, od jejíhož vydání letos uplynulo právě sto let:⁴⁾

Pognut Vaším cennikem, mene 15. t. (pĵatnástého togoto) došlím, žádám Vás, abyste mi igned poslal 50 l (pĵadesat litrov) dalmackého červeného vína po 60 h (haleroch), a nadejem sa, že mi dodáte dobrú jakost.

Se uctou František Černocho, raditel české mestianské škole ve Olomúci, Morava

²⁾ Hošek, I.: *O podřečí chromeckém*. Listy filologické, roč. 21 (1894), s. 73 – 100, 266 – 288 a 358 – 365; týž: *O poměru jazyka písní národních k místnímu nářečí*. Praha 1897; týž: *Nářečí českomoravská I (Podřečí polenské)*. Praha 1900; týž: *Nářečí českomoravská II (Podřečí polnické) – 1 (Mluvnický nástin), 2 (Ukázky nářečí)*. Praha 1905.

³⁾ Hošek, I.: *O významě jmen Čechové, Morava, Slované*. Časopis Matice moravské, roč. 15 (1891), s. 215 – 224; týž: *K etymologii jména Morava*. České museum filologické, roč. 6 (1900), 186 – 193 a 257 – 290.

⁴⁾ Hošek, I.: *Grammatik der neuslawischen Sprache (einer Vermittlungssprache für die Slaven der österreichisch-ungarischen Monarchie)*. Kroměříž 1907, s. 113.

Naivní pokus o novoslovanštinu po zásluze zapadl a zapadla také druhá varianta Hoškova jazykového novotvaru, tzv. jazyk všeslovanský (v tomto případě jde o drasticky „zpravidelněnou“ ruštinu s prvky ostatních slovanských jazyků), jehož stručná mluvnice vyšla jako dodatek k Hoškově konverzační příručce *Slovanský tlumočnick*.⁵⁾

Hošek se tedy „naší gramatikou“ v doslovném smyslu nestal, ale jeho významní lingvističtí současníci se k němu a k jeho dílu stavěli uznale – i když jen k pracím dialektologickým a onomastickým. Svědčí o tom skutečnost, že když Ignác Hošek 13. ledna 1919 v Kroměříži zemřel, napsal o něm pěkný nekrolog i uznávaný indoevropeista, slavista a profesor Univerzity Karlovy O. Hujer.⁶⁾ Hošek je zde hodnocen stejně, jako jej můžeme dnes hodnotit i my – totiž jako nenápadného, ale jazykově fundovaného, pracovitého a ve své době velmi prospěšného českého filologa.

PhDr. Ondřej Bláha, Ph.D.
(mat. roč. SGO 1997)

O HLEDÁNÍ NEJSTARŠÍCH MEZI PAMĚTNÍKY

Když se čas uplynulý od nějaké události zarovná na celé desítky let či alespoň pětiletí, přichází příležitost vzpomínat, všelijak bilancovat, porovnávat a poměřovat, při kladných výsledcích samozřejmě (většinou) i oslavovat. To pochopitelně platí také o jubileích škol. Slovanské gymnázium v Olomouci k tomu našlo za léta svého trvání příležitost již mnohokrát, letos nejméně po osmé, pokud budeme počítat jen vzpomínání vyjádřená oficiálními oslavami. Ve všech těchto případech – a navíc jednou i neoficiálně – patřilo k jakési bilanci také zveřejnění seznamů absolventů. Jejich počet byl jistě argumentem o oblibě, významu a zásluhách školy. Pokud byla ke jménům připojena i místa rodiště, pobytu, nebo dokonce dosažených povolání jmenovaných jednotlivců, šlo také o vynikající dokument „...skýtající hojnost materiálu pro studie příští o duchovním životě naší země vůbec a Olomoucka zvlášť...“ (jak to např. konstatovali autoři adresáře ve sborníku *Símě hořčičné* v roce 1947).

Sestavovatele těchto soupisů lákalo také zjišťování, který z dosud žijících abiturientů vlastní maturitní vysvědčení ze Slovanského gymnázia nejdéle, tedy kdo je toho času absolventem nejstarším. V roce 1927, kdy byl k oslavě 60. jubilea školy takový seznam vůbec poprvé zveřejněn, byli naživu ještě tři přibližně pětasedmdesátiletí účastníci historicky prvních zkoušek dospělosti v roce 1872. Někdejší ředitel národní školy v Olšanech u Prostějova **Václav David**, profesor Vyšší hospodářské školy v Přerově **Bohuslav Neoral** a lékař-vrchní zdravotní rada v.v. v Prostějově MUDr.

⁵⁾ Hošek, I.: *Slovanský tlumočnick*. Kroměříž 1909, s. 59 – 67.

⁶⁾ Hujer, O.: *Ignát Hošek*. Listy filologické, roč. 46 (1919), s. 123.

Ignác Stavěl ještě zažili slavnou návštěvu císaře Františka Josefa I. u jejich maturity 5. srpna před 55 lety v nuzné školní budově v Purkrabské ulici.

Kdo z nich – případně z tenkrát ještě žijících absolventů dalších šesti ročníků – dožil nejdéle, nebyla příležitost zaznamenat. Našla se až po dvaceti letech v roce 1947, kdy už byl doyenem sboru absolventů devadesátiletý *Ing. František Vitásek* z maturitního ročníku 1878. Rodák z Velkého Týnce (nar. 3. 4. 1857) přijal po vysokoškolských studiích zemědělství ve Vídni trvalou službu ve správě statků olomoucké metropolitní kapituly ve Velké Bystřici, ve Staré Bělé u Ostravy i jinde, po válce žil v Doubravě u Karviné a zemřel ve Velkých Karlovicích na Valašsku. Svou přízeň Slovanskému gymnáziu v Olomouci předal i svému synovi (mat. roč. 1909), pozdějšímu děkanovi Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, věhlasnému vědci v oboru fyzické geografie a členu korespondentu ČSAV univ. prof. PhDr. Františku Vitáskovi (1890 – 1973).

Do dalšího jubilea ústavu v roce 1957 zemřeli kromě Ing. Vitásky tři nebo čtyři kandidáti na post nejstaršího absolventa, než přišla řada na dvaadevadesátiletého učitele a ředitele školy na odpočinku *Františka Popelku*, rodem z Pěnčína, abiturienta z roku 1884. Zažil ještě ředitele J. E. Kosinu a studium ukončil před 73 lety maturitou v Purkrabské ulici. Novou budovu gymnázia v Radeckého (dnes Kosinově) ulici už nestihl. Po maturitě absolvoval nástavbu na učitelském ústavu v Brně a učil pak bezmála čtyřicet let na Kroměřížsku v Chropyni a ve Zborovicích (předtím krátce v Zábřehu), kde všude proslul nejen jako vynikající pedagog a vlastenecký veřejný činitel, ale třeba také jako příkladný sadař a včelař. Na odpočinku žil v Olomouci v ulici Pod lipami 9 a zemřel zde až v roce 1965, ve věku požehnaných 101 let.

V roce 100. výročí založení Slovanského gymnázia, slaveného rok po smrti pana ředitele Popelky, byl nejstarším žijícím absolventem *MUDr. Stanislav Verner* z maturitního ročníku 1893, rodák ze severohánáckých Troubelic. Po promoci na lékařské fakultě (již české) pražské univerzity působil prakticky po celý svůj aktivní věk jako oblíbený obvodní lékař a osvětový činitel v Moštěnici u Přerova. Ještě 74 let po maturitě, ve svých 93 letech, přispěl krátkou, ale vděčnou vzpomínkou na svá studentská léta v Olomouci do sborníku Pocta Slovanskému gymnáziu v roce 1967.

*

Určení těch, kteří nesli ještě později žezlo „služebně“ nejstarších absolventů, asi nebude zcela přesné (pokud jsou úplně spolehlivé údaje předchozí). Něco, čemu se dnes říká databáze, nikdy neexistovalo, styk s mnoha dávnými spolužáky rozestými na mnoha místech vlasti i v zahraničí – tím méně s jejich příbuznými a pozůstalými – měl vždycky své problémy. A tak nedostatky v evidenci nejsou vinou obětavců, kteří se o ni nakonec jen příležitostně v čase výročí pokoušeli. Nejvíce chyběla těžko získávaná přesná data úmrtí jednotlivých veteránů, bez nichž se k spolehlivému cíli ovšem dostat nelze.

Zdá se však nesporným, že nějaký čas do své smrti v roce 1975 nesl pochodeň seniora *MUDr. Adolfa Kameníček*, narozený ve Štěpánově u Olo-

mouce 16. 11. 1876, absolvent z roku 1897. Vystudoval lékařskou fakultu v Praze a dlouhá léta pak působil jako praktický lékař ve své ordinaci v Olomouci, Riegrově ul. 12. Do dějin města se ale zapsal také jako veliký příznivec sportu, v roce 1912 spoluzakladatel Sportovního klubu Olomouc, od roku 1919 až do roku 1939 jeho předseda a pak již doživotní předseda honoris causa. Pro účast v odboji byl vězněn gestapem, naštěstí až v roce 1944, takže se dočkal svobody. Zemřel v Olomouci 10. 6. 1975 ve věku nedožitých 99 let. Také příjmení Kameníček se v seznamu absolventů Slovanského gymnázia ještě nejméně jednou objevilo. Patřilo jeho synovi MUDr. Otakaru Kameníčkoví (1917 - 1987), absolventu z roku 1936.

V čase veřejně nepřipomínaného 110. výročí založení SGO v roce 1977 byl (rovněž moc nepřipomínaným) nejstarším absolventem **JUDr. Vojtěch Vláčil** z Bedihoště (narozený tam 3. 2. 1887), který zkoušku dospělosti složil na Slovanském gymnáziu až ve dvacátém století, v roce 1906. Roku 1914 absolvoval právnickou fakultu v Praze, ale jeho první „praxí“ se musela stát vojenská služba v I. světové válce. Vlastenecky cítící jednoročný dobrovolník však v Rusku přeběhl na druhou stranu zákopů a vstoupil do československých legií, s nimiž se do vlasti vrátil až v půli srpna roku 1920. Pak teprve uplatňoval svou právnickou erudici ve státní službě na okresních politických správách v řadě míst, nakonec na Zemském úřadě v Brně. Za okupace byl (jako legionář) zbaven úřadu a totálně nasazen do zbrojovky v Kuřimi. Po osvobození se sice do služby - tentokrát na Zemském národním výboru v Brně - vrátil, brzy po únoru 1948 však byl (opět jako nepohodlný legionář) poslán do penze.

Už když se v roce 1987 slavilo 120. výročí vzniku SGO, a o pět roků později znova, byla sjezdu absolventů představena jako nejstarší žijící pamětnice své maturity na Slovanském gymnáziu paní **Pavla Nešverová-Hajčmanová**, rodačka z Olomouce (27. 1. 1903), dcera hudebního skladatele Josefa Nešvery. Maturovala úspěšně v roce 1922, pracovala pak v Olomouci jako úřednice a provdala se později za obchodníka MUC. Leopolda Hajčmana. Jejich syn MUDr. Leopold Hajčman jun., absolvent Polívkova gymnázia z roku 1951, působil jako lékař v Šumperku, kde dnes jde v jeho stopách také vnuk MUDr. Pavel Hajčman. Jeho babička byla opravdu řadu let až do své smrti 19. 12. 1997 ve věku 94 let nejstarší žijící absolventkou, pokud ovšem v tomto slově zdůrazníme ono femini-num. Ženy-absolventky byly na starém Slovanském gymnáziu až dlouho do dvacátých let minulého století jevem velice vzácným. Pavla Nešverová, jediná dívka ve třídě, byla v pořadí teprve osmou maturantkou v celé, tenkrát již pětadesátileté historii ústavu (vedle 1524 maturantů rodu mužského!). Už jen pro to jí ta čest rozhodně patřila.

Po smrti vzpomenutého legionáře dr. Vláčila však převzal pomyslnou štafetu stařešiny ještě žijících abiturientů Slovanského gymnázia někdejší maturant z roku 1918, v tom čase již arcibiskup pražský a primas český **František kardinál Tomášek** (1899 - 1992), který „*svým postojem v boji za lidská práva a spravedlnost se stal symbolem národa*“, jak hlásá nápis na

jeho pamětní desce odhalené v roce 1997 v budově olomoucké Teologické fakulty UP, kde František Tomášek po maturitě studoval a kam se později vrátil (1945 – 1950) jako vysokoškolský profesor a vědec v oboru pedagogiky a katechetiky. V roce 1951 se stal tajně vysvěcený biskup Tomášek vězněm komunistického režimu, který mu až v roce 1954 milostivě umožnil službu venkovského kněze v Moravské Huzové. Teprve ve volnějším ovzduší šedesátých let mohl v roce 1965 přijmout jmenování papeže Pavla VI. apoštolským administrátorem pražské arcidiecéze. V roce 1977 byl jmenován kardinálem a po jistém otálení státních úřadů arcibiskupem a primasem českým. Nikdy nezapomněl na své gymnázium v Olomouci a jeho 125. výročí založení pozdravil v milém dopise *Pax et bonum* 20. listopadu 1991. Za necelý rok nato, 4. srpna 1992, ve věku 92 let zemřel a byl slavně pochován v katedrále sv. Víta v Praze na Hradčanech.

Při samotných oslavách 125. výročí vzniku Slovanského gymnázia na konci září 1992 však již kardinál Tomášek nežil. O pět roků později, když gymnázium slavilo 130 let svého trvání, pořadatelé na určení nejstaršího z žijících absolventů nějak nevzpomněli. A tak se patrně ani sám nedověděl, že byl doyenem spolužák ze třídy Pavly Nešverové-Hajčmanové, která dospěla k maturitě roku 1922, **Vladimír Vymětal**, rodák z Bystročic u Olomouce (nar. 14. 6. 1903). Studoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a v hlavním městě již zůstal trvale, do Olomouce se nevracel a mnoho zpráv o sobě nedal. Jako pedagog působil na pražských středních školách, později přijal službu na Ministerstvu informací a ještě později na Ministerstvu školství. Zemřel na odpočinku v Praze na Malé Straně ve věku nedožitých 97 let 3. ledna 2000.

Ani při oslavě 135. výročí založení gymnázia (a 100 let České reálky) v roce 2002 nepřišlo vyhledání nejstaršího z pozvaných účastníků na pořad. Bylo to už velmi obtížné po letech, kdy „*složitost života, jeho prchavý let a změny*“ dostaly vlivem dějinných převratů (a také zásahů „kádrováků“ a jiných likvidátorů vysazených zejména proti inteligenci) zvlášť vysokých obrátek. Ale nepochybně se již také projevil známý jev obecného stárnutí populace. Čiperní devadesátníci už nebyli jevem zcela výjimečným jako ještě před padesáti, třiceti či dvaceti lety a na post nejstarších byla tedy „tlačnice“, v níž se mohl snadno leckdo přehlédnout. A tak možná nebude beze zbytku přesné tvrzení, že v čase vzpomenutého posledního jubilea byl nejstarším žijícím absolventem Slovanského gymnázia nestor olomouckých lékárníků a veřejný činitel **PhMr. Slavoj Rozsypal**, rodák z Olomouce (14. 10. 1911), maturant ve třídě prof. Rostislava Bartochy v roce 1931. Kromě svého farmaceutického zaměření byl v Olomouci znám z veřejného vystupování jako člen i činitel řady spolků a organizací, svou vitalitu mimo jiné Olomoučanům také předvedl, když na počátku již desátého decennia svého života vstoupil znovu do stavu manželského a v obřadní síni olomoucké radnice tak vytvořil dosud nezaznamenaný a patrně ještě dlouho nepřekonaný rekord v kategorii věku obou snoubenců. Zemřel po krátké nemoci 10. 8. 2003 ve stáří 92 let.

Kdo z přibližně deseti kandidátů maturitních ročníků 1932 a 1933 magistra Slavoj Rozsypala po jeho smrti vystřídal ve stařešinské funk-

ci, bohužel přesně známo není. Nechme se překvapit při našem setkání u příležitosti 140. výročí založení naší Almae matris dne 6. října 2007!

*

Dlouhověkost je jistě záležitostí hodnou chvály i obdivu. Ale soupis těch z nás nejvytrvalejších přesto vytváří kategorii v podstatě náhodnou. Je však až překvapivé, že i z tohoto nahodilého pohledu sestavený výběr představuje nesporně pouze výrazné osobnosti, které v životě dokázaly bez výjimky tvořivě uplatnit své vědomosti a schopnosti, společensky plně angažované občany, kterých se vždy nějak dotkly dějiny, jimiž naše vlast v posledním století procházela. To však už náhoda není; vždyť byli absolventy SLOVANSKÉHO GYMNÁZIA v Olomouci!

*PhDr. Milan Tichák
(mat. roč. SGO 1952)*

VYNIKAJÍCÍ PEDAGOG A NÁRODNÍ BUDITEL JOSEF SYTKO

V roce 2006 jsme si připomněli sté výročí úmrtí vynikající osobnosti, která se zlatým písmem zapsala do dějin českého národního života v Olomouci a širokém okolí v druhé polovině 19. století, profesora Josefa Sytka. Tento znamenitý vlastenec a národní buditel, pedagog a zakládající člen mnoha institucí měl mimořádný vliv na rozvoj českého národního cítění na Moravě.

Pocházel z Dřevohostic, kde se narodil (23. 1. 1828) jako páté dítě z deseti potomků dřevohostického rolníka Jana Sytka. Pozornosti učitelů dřevohostické obecné školy neušlo jeho velké nadání, a tak se na základě jejich doporučení otec rozhodl dát jej na studia. Německy se naučil na škole v Lipníku n. B., odkud přestoupil na šestitřídní piaristické gymnázium v Kroměříži (1841 - 1846). Nadchl se zejména pro českou literaturu a historii. Studia dokončil v Olomouci, kde maturoval v roce 1848.

V bouřlivém revolučním roce 1848 se stal členem olomoucké akademické legie a nadšeně vstoupil do vlasteneckého spolku „Lípa slovan-ská“. V letech 1849 - 1852 studoval na olomoucké universitě práva. Usoudil však, že svému národu více prospěje, stane-li se učitelem a vychovatelem moravské mládeže a bude se podílet na zvyšování vzdělanosti nejmladší generace národa. Ve vzdělanosti viděl lék na duchovní i hmotnou bídu lidu, v níž se tehdy náš národ nacházel. Jeho mimořádný zájem o dějiny jej přivedl na vídeňskou universitu, kde v letech 1852 - 1854 studoval historii, zeměpis a český jazyk.

V roce 1854 byl jmenován definitivním učitelem na německém gymnázium v Jihlavě. Od 24. 2. 1859 byl však proti své vůli přeložen do Uherské Skalice. Zanedlouho byl doslova znechucen tehdejšími poměry v uherském školství a žádal o přeložení na Moravu. Od roku 1863 vyučoval na

německém gymnáziu v Opavě, od 26. 2. 1865 na katolickém gymnáziu v Těšíně a po získání kvalifikace pro vyšší gymnázium se r. 1866 na německé gymnázium v Opavě vrátil. Po dosažení profesorské definitivy přešel 10. března 1869 na české Slovanské gymnázium v Olomouci, kde byl vynikajícím profesorem a národním buditelem, který se svými vědomostmi i morálními vlastnostmi stal brzy pro studenty vzorem.

Krátce po příchodu do Olomouce, které bylo tehdy významným německým školským a kulturním centrem oblasti střední Moravy, věnoval profesor Sytko mnoho energie, sil a spoustu času hledání nových, důstojnějších prostor pro umístění tříd českého gymnázia. Poněvadž v tehdejší Olomouci převažoval vliv německého obyvatelstva, jemuž podléhali i mnozí obyvatelé českého původu, nacházel v mnoha případech nepochopení, úsměšky i pohrdání.

Dne 16. července 1869 bylo nižší Slovanské gymnázium povýšeno císařem na vyšší, aby měl ústav pravoplatně požadovaných osm ročníků. Profesor Sytko vyučoval téměř ve všech třídách zeměpis, dějepis a později i němčinu. Usilovně budoval ústavní knihovnu, jíž byl od roku 1874 obětavým správcem.

Dne 5. srpna 1872 v 11 hodin zavítal na Slovanské gymnázium císař František Josef I. Císař provedl inspekci školy a byl přítomen právě probíhající maturitní zkoušce ze všeobecných dějin. Císař sledoval zkoušky s velkým zaujetím a na závěr své návštěvy vyjádřil s úrovní práce školy velkou spokojenost. Kriticky se však vyjádřil ke stavu školní budovy.

Profesor Josef Sytko měl velký podíl i na povolení stavby nové budovy gymnázia říšskou radou. Dne 24. prosince 1880 byl učitelský sbor Slovanského gymnázia vyzván, aby podal „stavební program“. Po mnoha vyčerpávajících bojích a za obrovského úsilí vedoucích činitelů ústavu byla nová školní budova Slovanského gymnázia v Olomouci v roce 1884 slavnostně otevřena.

Ve školním roce 1877 - 1878 byl profesor Sytko ustanoven zatímním správcem Slovanského gymnázia a dne 18. října 1878 byl jmenován ředitelem zkušební komise pro kandidáty učitelství pro výuku na obecných a měšťanských školách.



Josef Sytko

Dne 10. října 1882 byl ustanoven okresním školním inspektorem českých škol okresů olomouckého, prostějovského a šternberského. Stal se pro učitele těchto okresů přísným, ale vysoce fundovaným rádcem, který si plně uvědomoval náročnost učitelského povolání. V roce 1891 odešel do penze, ale již v roce 1894 byl jmenován zástupcem vyučovací správy ve školním výboru „České průmyslové školy pokračovací“ v Olomouci.

Profesor Josef Sytko byl velmi aktivní i v olomouckém českém kulturním dění.

V roce 1862 založili olomoučtí Čechové vlastenecký „Slovanský čtenářský spolek“, který byl v roce 1872 přejmenován na „Občanskou besedu“ a profesor Sytko se rozhodujícím způsobem podílel na její spolkové činnosti. V roce 1871 se prof. Sytko aktivně zapojil do činnosti „Spolku moravských učitelů“. Spolek vydával od 1. ledna 1873 nejstarší pedagogický a dosud vycházející časopis „Komenský“, do něhož profesor Sytko přispíval skvělými odbornými články ze zeměpisu. Některé z jeho článků byly tak zdařilé a zajímavé, že byly později přejaty i do Bartošovy „Čítanky pro I. třídu gymnasia“ a Martinákovy „Čítanky pro IV. třídu reální“. V roce 1872 založil ředitel J. E. Kosina olomouckou „Matici školskou“. Profesor Sytko patřil k jejím nejaktivnější členům.

V roce 1880 patřil mezi zakládající členy olomouckého pěvecko-hudebního spolku „Žerotín“ a stal se též zakládajícím členem „Vlastivědného spolku muzejního v Olomouci“, který vznikl 23. září 1883 a měl mimořádný význam pro rozvoj národnostního cítění všech vrstev českého obyvatelstva v Olomouci. Jméno profesora Sytky je dokonce uvedeno i mezi významnými členy hospodářského spolku „Ústřední záložny“.

V roce 1888 se profesor Josef Sytko v Olomouci šťastně oženil. Jeho paní Natálie byla manželovi velkou oporou. Zapojila se do činnosti „Spolku paní a dívek“, v „Dobročinném komitétu dam“, ve správní radě „Ústavu hraběte Pöttinga“ a v „Národní jednotě pro východní Moravu“ (založena v r. 1885).

Profesor Josef Sytko se do Dřevohostic velmi rád vracel. Často chodil na vycházky v okolí Dřevohostic i po malebném kraji podhostýnského Záhoří, které miloval a ctil jako kraj svých předků.

Josef Sytko zesnul v Olomouci 20. srpna 1906. Pohřební obřad se konal za velké účasti dřevohostických občanů 22. srpna 1906. Jako zakládající člen profesorského sboru Slovanského gymnázia má prof. Sytko trvalé zásluhy na rozvoji českého národního uvědomění v Olomouci a širokém okolí i pro vývoj českého školství v tomto městě.

Mgr. Zdeněk Smiřický

Pozn. red.: Rozsáhlejší studie Mgr. Zdeňka Smiřického o profesoru Slovanského gymnázia v Olomouci Josefu Sytkovi vyjde ve 3. čísle „Vlastivědného sborníku moravského“ ve druhé polovině roku 2007.

„ZLOMÍME TRNY, ZLÍBÁME SVĚT...“

O maturitě před 110 lety

Každý rok v podletním čase nastává jisté části studentů našich středních škol období dosud nepoznaného napětí, vzruchu i obav. Blíží se „zkouška dospělosti“ – maturita. Atmosféra těchto dní jistě nebyla jiná ani na Slovanském gymnáziu v Olomouci například před 110 lety, kdy nejstarší česká střední škola na Moravě slavila teprve 30. výročí své existence. Závěr osmiletého snažení tehdejších jedenatřiceti absolventů nebyl jistě ani tenkrát ničím výjimečný. Před nimi již školu stejným způsobem opustilo 730 žáků nejvyšší třídy, které se říkávalo oktáva, a maturita se zde opakovala už po šestadvacáté, po dvanácté v nové školní budově v tehdejší Radeckého (dnes Kosinově) ulici. Ani oslavy školního jubilea připadající na onen rok nebyly – pokud to historická paměť dochovala – nijak výrazné. Prostě – úplně obyčejná maturita. Pro nás, současníky letošního 140. výročí vzniku Slovanského gymnázia poněkud zvláštní pouze tím, že se odbývala tak neuvěřitelně dávnou.

Mladí muži ročníku narození 1876 a 1877, kteří se na počátku školního roku 1889/90 spolu sešli v primě Slovanského gymnázia, pocházeli z větší části z olomouckého okolí, rodákem a obyvatelem města Olomouce nebyl ještě nikdo z nich. Na denní docházení do školy a zpět si mohl troufnout málokdo, avšak díky již existující „železně dráze“ mohli snad nemnozí žáci denně dojíždět. Ti ostatní to měli trochu z ruky. Tak většina z nich využívala tenkrát běžné možnosti ubytování v soukromí u různých vdov a starých slečen, v jejichž „studentských pokojících“ prožívaly svá mladá léta často celé generace gymnazistů. Nejedno z těchto proslulých studentských zátiší se stalo jakousi neoficiální klubovnou celé třídy, kde se řešily nejen studijní problémy, ale i vedly vášnivé debaty na nejrůznější témata, často ovšem i zapovězená. I tato třída měla takovou sněmovnu v bytě paní Hlubinkové, tetě jednoho z nich, v Sarkandrově (dnes Mahlerově) ulici. Tam se – v době, kdy někdejší prima dospěla do sexty – kolektivně tvořil dokonce literární časopis *Moravská lípa* v péči studentů Kubise, Hlubinky, Pchálka, Pozbyla, Vraštila a mnoha dalších. Samozřejmě tajně, neboť přísný c.k. školní řád zakazoval studentům „*plody ducha svého na veřejnost vystavovati*“. Laskavou shovívavostí skvělých profesorů Čermáka, Coufala, Bartochy, Polívky, Vyvlečky a dalších, včetně sice přísného, ale přesto milého ředitele Maxmiliána Vrzala, však nedošlo k žádné újmě na hodnocení mravů.

V pokojíčku v tiché Sarkandrově ulici možná vznikly i verše, které jejich autor Adolf Kubis nechal zhudebnit skladatelem Cyrilem M. Hrazdírou (1868 – 1926), tenkrát vojenským hudebníkem C. a k. pěšího pluku 93 v Olomouci. Jako mužský sbor je pak abiturienti z roku 1897 zapěli na veřejném maturitním večírku – jak bývalo tenkrát zvykem – v sále Národního domu:

Pijme, bratři, z číše veselí,
krvi vzplaň,
bychom sobě květů naseli
v žití lán.
Slzavým údolím kráčeje vpřed,
zlomíme trny a zlíbáme květ.
Svítí nám ideál, jen dál, jen dál.
Zdráv buď, ty jarní blesku,
jenž svítíš z našich řas,
ty sviť na naši stezku,
v nás sílu vlej, tvůj jas.

Byla tenkrát jiná doba a dnešním maturantům, kteří prokazují svou přípravu na dospělost v maškarním přestrojení, vybírajíce přitom hlučně na ulicích drobné, se jistě bude veršovaný program jejich dávných spolužáků zdát přinejmenším divný, ne-li k smíchu. Jenže oni to tehdy mysleli vážně a svá poeticky vyjádřená životní předsevzetí skutečně plnili.

Z 31 absolventů jich 18 ukončilo vysokoškolské vzdělání, dvěma dalším - mediku Josefu Mandlíkovi a bohoslovcí Konstantinu Vlčkovi -



Nahore: Antonín Nevole, Jan Burda, František Polívka, Karel Kadlec, Karel Charvát, Eduard Ouředníček, uprostřed: Vít Hřivna, František Coufal, Karel Minařík, Dr. Eduard Dominik, Josef Bartoča, František Matuška, P. Jan Kögler, dole: Alois Vepřek, Jan Čermák, Václav Šteffl, Vilém Tkaný, řed. Maxmilián Vrzal, Antonín Kraus, Viktor Navrátil, Josef Doležal - tehdejší profesorský sbor Slovanského gymnázia

v tom zabránila jen předčasná smrt. Tehdejším dlouholetým tendencím odpovídalo, že se jich devět dalo na dráhu duchovní, na které nejjasněji zazářili **PhDr. Josef Vraštil** z Chomoutova u Olomouce, člen řádu Tovaryšstva Ježíšova, pozdější profesor arcibiskupského gymnázia v Praze-Bubenči a literárně činný vědec v oboru staročeštiny, a **Jan Pospíšil** z Čechovic na Prostějovsku, prefekt arcibiskupského semináře v Kroměříži. Pedagogické činnosti se věnovali i další dva kněží, katechetové F. Jedlička a S. Kaprál. Celkem 6 dalších spolužáků se stalo středoškolskými profesory, dva z nich dokonce opět na Slovanském gymnáziu v Olomouci: předčasně zesnulý (1906) **Otakar Bartůněk** z Konice a **Stanislav Podivínský** z Náměště na Hané-Biskupství, činný zde po 18 let (jeden čas dokonce jako správce ústavu), v letech 1931 - 1937 pak ředitel gymnázia v Přerově. Učitelskou dráhu na reálce v Moravské Ostravě nastoupil také vzpomenuť protagonistu třídy **Adolf Kubis** z Brušperka, od roku 1906 pak všestranně zasloužilý tajemník Národní jednoty v Olomouci, redaktor a po mnoho let přední osobnost české společnosti Olomouce a celé severní Moravy (vzpomenutý na stránkách této publikace také v souvislosti s jeho doživotní přízní našemu gymnáziu). Pět jich vystudovalo práva. Významnými advokáty se stali v Olomouci **JUDr. Jan Bartoněk** z Přáslavic (otec sochařky Marie Bartoňkové-Drábkové), v Kladně **JUDr. František Halouzka** ze Seničky, v Prostějově **JUDr. František Znojil** z Krumsína a v Praze **JUDr. Rudolf Hlubinka** z Čech pod Kosířem, ten však advokacii zaměnil za službu u pražského magistrátu a zapsal se především do kulturní historie Prahy jako přední odborník a zakladatel dodnes uznávaného systému památkové péče. **JUDr. Andělín Zbořil** z Krumsína dal zase přednost státní službě jako náčelník politické správy v Nitře na Slovensku. Významnou postavou byl jediný spolužák, který vystudoval medicínu, **MUDr. Adolf Kameníček** ze Štěpánova, olomoucký lékař a sportovní činitel, o němž se zmiňujeme ještě na jiném místě. Stal se výjimečným také délkou svého života. Když bylo Slovanskému gymnáziu 60 let (1927), třicet let od maturity ročníku 1897, již devět spolužáků nežilo. Při dalším školním jubileu 80 let založení v roce 1947 jich naopak jen devět zůstalo na živu, o deset let později pouze pět. Nakonec zbyl pouze dr. Adolf Kameníček. Přežil všechny své dávné druhy a zemřel v Olomouci až 10. 6. 1975. Jen 17 měsíců mu chybělo do stovky let.

Čest Slovanskému gymnáziu prokázali i ostatní abiturienti z roku 1897, i když jejich jména nezdožil akademický titul. V letech, kdy jedinými „kádrovými předpoklady“ byly pouze vědomosti, vlastní píle, svědomitost a poctivost v práci, dosáhli všichni vysokých hodností v úřadech státní správy, pět z nich se v hodnosti vrchních inspektorů uplatnilo u dráhy či u pošty atd. Prostě žádný se v životě neztratil. Spolužáci zcela náhodně vybraného maturitního ročníku 1897 potvrdili pouze pravidlo o Slovanském gymnáziu v Olomouci jako vynikající přípravce pro život, aniž by byli výjimkou.

*PhDr. Milan Tichák
(mat. roč. SGO 1952)*

HAVELKOVY DIDAKTICKÉ POMŮCKY

Oddělení dějin školství Muzea Komenského v Přerově, p. o., má ve svých fondech nejednu vzácnou památku na slavné období vývoje českého středního školství poslední třetiny devatenáctého století. Vedle učebnic, metodické literatury a odborných knih, jejichž autory jsou středoškolské profesoři brněnského i olomouckého Slovanského gymnázia a také jiných středních škol z Moravy a Čech, zvláštní pozornost zaujme názorná archeologická pomůcka, kterou v období olomouckého působení na Slovanském gymnáziu vytvořil *prof. Jan Havelka* (1839 – 1886) dle pokynů svého tchána *MUDr. Jindřicha Wankela* (1821 – 1897), který je v široké odborné veřejnosti považovaný za zakladatele moravské archeologie.

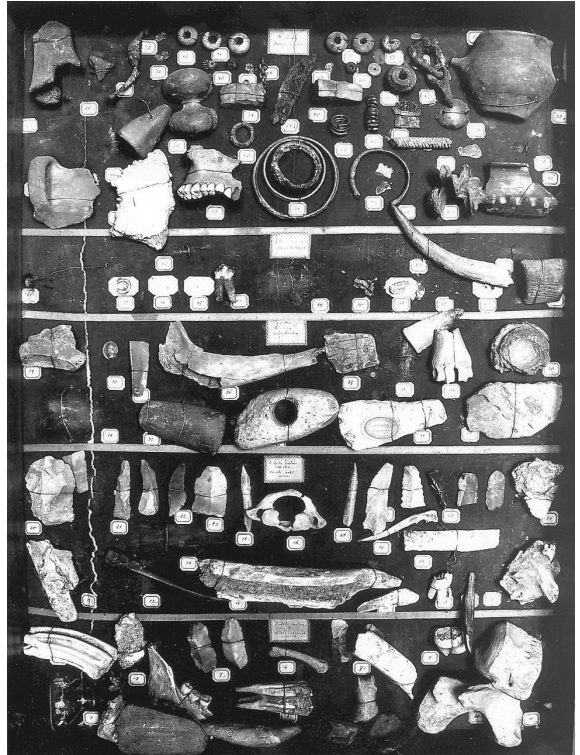
Jan Havelka, „tichý génius Moravy, který všechno umí“, jak o něm prohlašovali kolegové, přátelé i spolupracovníci, po vysokoškolských studiích dějepisu a zeměpisu ve Vídni u *prof. Aloise Vojtěcha Šembery* (1807 – 1882) a dalších významných rakouských historiků i zeměpisců, původně nastoupil v hlavním městě rakousko-uherské monarchie slibnou dráhu dvorního archiváře a historika. Jeho neskonalá touha vrátit se na rodnou Moravu nakonec zvítězila nad poklidným i finančně výnosným zaměstnáním ve Vídni, s možností přednášet na některé z tamních vysokých škol. Jan Havelka zahájil pedagogickou dráhu jako suplent řádového gymnázia v Příboře (1867) a o rok později v Uherském Hradišti. V roce 1870 byl přeložen na olomoucké Slovanské gymnázium, řízené ředitelem *Janem Evangelistou Kosinou* (1827 – 1899), které se stalo v šedesátých a sedmdesátých letech střediskem českého vědeckého, národního i kulturního života a iniciátorem vzniku českých spolků, časopisů a škol na Moravě. Vyvrcholením těchto národních snah bylo v osmdesátých letech založení *Muzejního spolku olomouckého* a prvního českého muzea na Moravě, které se stalo nejen střediskem české vědecké práce, ale i důležitým politickým a národně uvědomovacím moravským centrem v boji proti šířící se germanizaci. V počátcích se olomoučtí muzejní nadšenci soustředili zvláště na archeologii a národopis.

Významné bylo Havelkovo přátelství s pozdějším švagrem *Vilibaldem Absolonem*. Ten ho seznámil s rodinou blanenského zámeckého a hutního lékaře *Jindřicha Wankela*, které poznamenalo jeho život nejen odborně, ale i soukromě.

MUDr. Jindřich Wankel se v roce 1883 přestěhoval na penzi z Blanska do Olomouce. V oboru archeologie a antropologie byl uznávanou vědeckou veličinou nejen u nás, ale i v zahraničí. Jan Havelka svému tchánovi kreslil nejen lokality, kde prováděl archeologický průzkum, ale i nalezené předměty. Z této vzájemné součinnosti vznikla nepochybně i unikátní archeologická didaktická pomůcka, kterou jsem do přerovských sbírek získal ze Základní školy Jiřího z Poděbrad v Olomouci 16. února 1988. Je soustavně vystavena v přerovském žerotínském zámku v kabinetě třídy z období Rakouska-Uherska.

Archeologické nálezy jsou zde na tehdejší dobu systematicky uloženy v zasklené dřevěné skříňce velikosti 63,5 x 47,5 cm a nahoře rámu na štítku je poznamenáno Janem Havelkou, že tuto pomůcku vyhotovil podle návrhu MUDr. Jindřicha Wankela. Celkem je tu vystaveno 94 předmětů, které jsou řazeny částečně podle tehdejšího uznávaného systému dělení pravěku na tři periody: na dobu kamennou, bronzovou a železnou, které do praxe uvedl v roce 1863 dánský badatel a muzejník *Christian Jürgensen Thomsen*. Wankel s Havelkou toto dělení ještě specificky upřesnili na:

- I. Dobu peletonthologickou
 - a) Období skalních medvěďů (ukázka 1 - 11),
 - b) Období sobů moravských (ukázka 12 - 26).
- II. Dobu neolithickou (27 - 40).
- III. Dobu staveb kůlových (41 - 54).
- IV. Dobu bronzu a železa (55 - 94).



Zmíněná prezentace v zásadě akceptuje soudobé darwinisticko-evolucionistické pojetí vývoje lidské společnosti, respektive jeho odraz v materiálové kultuře.

Tato archeologická didaktická pomůcka z původního Slovanského gymnázia v Olomouci má přírůstkové číslo oddělení dějin školství Muzea Komenského v Přerově 128/88 a inventární signaturu UP 3744.

V téže expozici třídy z období Rakousko-Uherska se nachází nástěnná didaktická mapa *Markrabství moravského a vévodství slezského* od slovinského rodáka *Blasiuse Kozenna* (1821 - 1871), středoškolského profesora k.k. Staat Obergymnasia v Olomouci. Z textu kartuše na levém horním rohu vyplývá, že tomuto významnému rakousko-uherskému kartografovi byli nápomocni jeho kolega *C. F. Bauer* a prof. Slovanského gymnázia *Jan Havelka*, který pořídil české překlady měst, obcí a vysvětlivky. Kozenn působil v Olomouci od roku 1858 až do svého předčasného penzionování v roce 1870. Kozennovy atlasy se tiskly v celé monarchii. Na českých školách se používaly od šedesátých let devatenáctého století více než půl století.



Zmíněná Kozennova didaktická mapa Moravy a Slezska, velikosti 148 x 113,5 cm, v měřítku 1:200 000, vyšla nejprve u Eduarda Hölzela ve Vídni a pak snad i v Olomouci nejméně čtyřikrát. V přerovském fondu se nacházejí tři různé výtisky, které se od sebe liší opravami českých názvů měst, jako např.: Vyškov-Viškov, Frýdek-Frýdek, Čáca-Čača, Hradistě Uher.-Hradiště Uher., Hoštýn-Hochštejn. Chybným přelepem chybí háček a čárka u Frenštátu a na sebe rovnoměrně nenavazuje Jičín Nový. Jedno vydání má u tohoto města pouze pomlčku (-Starý). Další výtisk má již celé jméno města (Jičín Starý). Různorodost písma se nachází u *Výkladu znamení* (ozdobné písmo - písmo s patkami). Jedno vydání má také šest rozlišení měst podle počtu *obyvatel*, na rozdíl od pěti druhů měst s počty *duší* na dalším vydání.

Jiná odlišnost v tisku se nachází v uvedení Hölzelova skladu. Na dvou mapách je pouze Vídeň, na nejmladší pak ještě vedle Vídně i Olomouc. Rovněž ohraničený tiskový rám map má dvojí šrafování: svislé a vodorovné.

Brilantní a názorné je provedení nadmořské výšky jednotlivých měst, hor a pohoří ve spodní části mapy.

Obě didaktické pomůcky, na kterých se podílel prof. Jan Havelka, snesou i dnes, po sto třiceti letech, ta nejpřisnější měřítka.

PhDr. František Hýbl
ředitel Muzea Komenského v Přerově

O PRVNÍCH VLAŠTOVKÁCH NA ČESKÉ REÁLCE V OLOMOUCI

První vlaštovka jaro nedělá, říká lidová moudrost a ví, co říká. Platí to i v tak významných sociálních sférách, jakými jsou vzdělávání dívek na středních školách a proměna chlapeckých škol v koedukované ústavy. Právě k těmto jevům je zaměřen následující text. Méně zasvěceného čtenáře může překvapit název školy, která je v tomto textu zkoumána. Českou reálkou je míněn ústav založený a otevřený v roce 1902 jako Česká soukromá reálka a zrušený pod názvem Polívkovo gymnasium v roce 1950. V průběhu své existence byla olomoucká reálka označována ještě dalšími devíti oficiálními názvy; nikdy však ne jako Česká reálka. Dějinný význam tohoto českého vzdělávacího ústavu byl mimořádný. Vyplývalo to z poslání, které mu bylo při založení dáno do vínku: umožnit praktičtější vzdělání mladíkům, jimž se klasické pojetí českého gymnázia (rozuměj olomoucké Slovanské gymnázium) nejevilo s ohledem na budoucí sféru působení jako optimální. První podnět k založení reálky vzešel od českých spolků v Olomouci v roce 1899, trvalo však celá tři léta, než byl ústav otevřen. Jeho zřízení bylo podmíněno osobním nasazením mnoha olomouckých osobností, a především mimořádnou aktivitou Matice školské v Olomouci a Ústřední matice školské v Praze, nikoli k tomu povolaným c. k. ministerstvem kultu a vzdělávání ve Vídni, kde žádná ze žádostí o zřízení školy nebyla vyslyšena.

Vraťme se však k charakteru školy: reálka byla založena jako chlapecký ústav, jako ústav pro vzdělávání jinochů, i když to v názvu nebylo výslovně uvedeno. Až do 1. ledna 1907, kdy byl ústav předán do státní správy, nepřekročila práh školy jediná studentka. Dívčím bylo v Olomouci vyhrazeno Pöttingeum s jeho praktickou orientací na ženská povolání, od roku 1919 pak Dívčí reformní reálné gymnasium.

Přesto se setkáváme v přehledech absolventů již v roce 1910 s první maturantkou – absolventkou Evou Sobotovou z Berouna a v následujících letech s Gabrielou Spíškovou z Komni (1911), s Ladislavou Šťastnou z Prostějova (1913) a v roce 1914 hned se sedmi maturantkami. Byly jimi Blanka Arnoštová, Berta Janušková a Thea Matzkeová z Olomouce, Miloslava Procházková z Brna, Ottilie Strnadová z Uherského Brodu, Milada Šmahelová z Chrudimi a Pavla Veselá z Přerova. Těch prvních deset si zaslouží být jmenovány. Právě ony jsou těmi prvními vlaštovkami, jež narušily jinošský charakter české reálky v Olomouci a jako první dosáhly na reálce maturity a byly uznány dospělými. Ve srovnání s klasickým gymnáziem se jeví reálka v ochotě přijmout ke studiu dívky daleko vstřícnější.

V prvních letech své existence nesla škola název Česká soukromá reálka a sídlila na tehdejších Bělidlech v Sokolské ulici, kde měla Matice školská své sídlo. Škola byla podporována 1.000,- K na každou třídu ročně ze strany pražské Ústřední matice školské, jinak všechny náklady spojené s provozem školy hradila olomoucká Matice školská, české spolky

a studenti. Zájem byl veliký. Ročně se otevíraly dvě primy, v nichž bylo po padesáti až šedesáti studentech. Ze školní dokumentace vyplývá, že školu navštěvovali i žáci z míst dosti vzdálených. Ti žili v podnájmech u příbuzných, spřízněných či známých. Během čtyř let, kdy byl dovršen nižší stupeň od primy do kvarty, představovala škola ústav se čtyřmi stovkami studentů. Pedagogický sbor byl mnoho let výlučně mužský a byl hodnotně diferencován označeními (c.k.) profesor, (c.k.) skutečný učitel, supplující učitel (zpočátku psaný s dvěma p, později jen s jedním) a výpomocný učitel. Od samého počátku se na reálce setkáváme se jmény, která jsou dodnes pojmem: František Polívka, František Haderka, Josef Hrdlička, Václav Komberec, František Nepustil, František Papírník, Antonín Petzold, Ing. František Rompart, Dr. Ferdinand Špíšek, František Waic, Karel Wellner, Dr. František Zvěřina.

Náročnost studia byla mimořádná, což vyplývalo nejen z vysokých požadavků na studenty v matematice, fyzice, deskriptivní geometrii, kreslení a modelování, ale i z faktu, že se studenti učili kromě češtiny také němčině a francouzštině, nepovinně i těsnopisu.

Úsměvně se jeví tehdejší potřeba hodnocení vnější úpravy prací písemných, což v době, kdy bylo vše psáno rukou, nebylo bez významu: klasifikační stupně úpravy měly názvy téměř poetické: velmi úhledná, úhledná a obstojná. Předmětem hodnocení na vysvědčení bývala i píle studenta.

Věnujme se však tématu a nezapomínejme na ony první vlašťovky, které prolétly čerstvě založeným ústavem, v němž bylo možno získat „praktičtější vzdělání“. Jak již bylo zmíněno, v letech 1902 - 1907 byla olomoucká reálka školou soukromou, jejíž chod zabezpečovala Matice školská. V tom údobí byla výlučně školou chlapeckou. Když se stala počínaje 1. lednem 1907 školou státní, došlo ke změně. Brána školy se otevřela i dívkám. Růžové brýle na tuto možnost mnohým zhatí skutečnost, že dívky mohly být ke studiu přijaty jen jako privatistky. V tomto postavení procházely školou až do maturity; většinou nebyly osvobozeny od školného a patřily do třídy jako „něco navíc“. V září 1907 se staly studentkami čtyři dívky: do primy nastoupila Thea Mackeová, dcera vrchního inspektora c.k. státních drah, a Miloslava Procházková, dcera známého majitele tiskárny Miloslava Procházky (firma Procházka-Kramář). Obě prošly spolu s ostatními přijímacími zkouškami a staly se prvními Olomoučankami, jež vystudovaly celou reálku od primy do septimy. Jak uvidíme později, nebyla to cesta obvyklá. Častěji se při studiu pramenů setkáváme s případy, že dívky na reálku přecházely z jiných typů škol a vstupovaly hned do vyššího ročníku. Takovou studijní cestu k maturitě absolvovaly další dvě přijaté studentky. Kvintánkou se v roce 1907 stala Anna Sobotová, nar. 11. září 1884 v Berouně, dcera inspektora c.k. státních drah Emila Soboty z Nové Ulice. Podle záznamu v třídním výkazu měla neuvěřitelných 23 let, a když maturovala, bylo jí 26 roků. V kvintě, sextě i septimě studovala velmi dobře, prospěch měla výborný a dobrá byla jen v matematice a fyzice. Když jako první žena prošla maturitní zkouškou, byla komisí uznána za dospělou s vyznamenáním. Jakou měla Anna Sobotová ke studiu motivaci, lze těžko z dokumentace vydeduko-



Chlouba města - budova České reálky (1920).

vat, lze však předpokládat, že už před sto lety bylo vzdělání i otázkou prestižní a oficiální nabytí středoškolského vzdělání mělo svou společenskou váhu.

Čtvrtou studentkou přijatou v roce 1907 ke studiu byla Gabriela Spíšková, rodačka z Komní u Uherského Brodu, jednoho z uvažovaných rodišť Jana Amose Komenského. V této souvislosti si dovoluji malou odbočku: v třídních výkazech se u data narození uvádělo jednak místo narození, jednak vlast - u měst a obcí moravských byla uváděna jako vlast Morava, u českých Čechy. Gabriela Spíšková přešla po absolvování přijímacích zkoušek z 3. měšťanky v Uherském Brodě do kvarty B na České státní reálce v Olomouci. Iniciování studia po smrti jejího otce lze předpokládat ze strany jejího poručníka, jímž byl nadučitel Jan Šimoník. Gabriela Spíšková patřila dobrým studentkám, a přestože v průběhu čtyř let (kvarta-septima) musela dohánět jisté jazykové nedodělky zejména v němčině, i ona byla v roce 1911 maturitní komisí uznána dospělou s vyznamenáním.

První trojici dívek maturujících na olomoucké reálce dovršuje v roce 1913 z Prostějova pocházející Ladislava Šťastná, jejíž otec Gustav Šťastný byl konfekcionář. Rodina bydlela na Horním náměstí 11. Reálku jako studentka navštěvovala jen krátce, s největší pravděpodobností jen dva

poslední ročníky (sextu a septimu) k maturitě. Narodila se 10. května 1893 a maturovala ve svých dvaceti letech. Ve výkazech není uvedeno, odkud byla přijata ani není uvedena poznámka o přijímacích zkouškách, což by napovídalo o přestupu z jiného reálného ústavu. Maturitní komise jí v roce 1913 shledala dospělou většinou hlasů. Z prvních deseti dívek maturantek byla jediná, jež prošla podle dnešní terminologie jakoby s odřenyma ušima. Na druhou stranu je obdivuhodné, v jak krátkém studijním období se k maturitě propracovala.

Zatímco ve školním roce 1907/1908 studovaly na olomoucké reálce jen čtyři dívky, o dvě léta později, tj. ve školním roce 1909/1910 (kdy maturovala na ústavu i první žena – Anna Sobotová) navštěvovalo školu již dvacet dívek: v I. B – 2, v II. B – 4, v III. A – 4, v III. B – 6, v IV. B. – 1, v V. B – 1, v VI. B – 1, v VII. – 1. Vesměš šlo o přestupy z jiných škol ve spojení s přijímacími zkouškami. V Olomouci se poměrně hojně přestupovalo z Pöttingea a z předměstských škol. Úspěšnost dívek byla poměrně velká, i když nechyběly ani případy, kdy dívka reálku poté, co byla prohlášena po roce studia za nezpůsobilou k postupu do vyššího ročníku, školu opustila. Od maturity se odstupovalo i v poměrně vysokých ročnících, kdy už maturita studentům doslova klepala na dveře.

Ze zkoumaného školního roku 1909/1910 vyplývají další pozoruhodné „statistické“ údaje (ty se však týkají celé vzdělávané populace, ne tedy jen dívek). 22 studentů bylo shledáno nezpůsobilými k postupu do vyšší třídy, 24 školu opustilo ještě před klasifikací. Z přijímaných 100 – 120 primánů jich do septimy a k maturitě obvykle prošlo něco přes 40.

Za dívčí maturitní průlom, až do roku 1924 nepřekonaný a zcela ojedinělý, lze považovat školní rok 1913/1914, rok vzniku první světové války. Maturitu tehdy složilo sedm dívek, i když pouze dvě z nich prošly všemi třídami reálky: byly jimi už zmíněné Thea Mackeová a Miloslava Procházková.

Suverénní studentkou byla především Thea Matzkeová, nar. 11. 8. 1897 v Olomouci. Podařilo se jí projít všemi třídami s nejvyšším hodnocením a samozřejmě stejně úspěšně prošla i úskalím maturitní zkoušky. Byla uznána dospělou s vyznamenáním. Přispělo k tomu nepochybně příslovečné semitské nadání, ale i její cílevědomost. Maturovala velmi mladá – v roce maturity dosáhla teprve 17 let.

Dobrých výsledků dosahovala během studia i stejně stará Miloslava Procházková, druhá, která z oněch sedmi maturantek poctivě prošla všemi třídami. Nadaná sejevila především v kreslení. V dalších předmětech dosahovala solidního vyrovnaného průměru, takže prošla školou bez velkých stresů. I ona dosáhla dospělosti s vyznamenáním.

Délka studia na reálce byla u ostatních maturantek roku 1914 kratší. Blanka Arnoštová z Olomouce absolvovala školu od tercie, stejně tak i její spolužačka Berta Janušková z Olomouce. Obě přešly na reálku do tercie z Pöttingea. Totožnou délku studia můžeme připsat Pavle Veselé, která přišla z Přerova. Její o rok mladší sestra Božena se stala studentkou reálky o rok později. Z reálky se stával ústav oslovující mládež s velmi širokého územního okruhu.

Do kvarty ve školním roce 1910/1911 přistoupila a čtyři léta na reálce studovala Milada Šmahelová z Chrudimi. I ona opouštěla školu s maturitním vysvědčením, jímž byla uznána dospělou s vyznamenáním.

Poněkud specifické v porovnání s oněmi dlouhodobě se připravujícími absolventkami se jeví studium Otilie Strnadové, jež se k maturitě připravila během školního roku 1913/1914 v septimě. V třídním výkazu je zapsáno, že byla přijata do septimy jako absolventka sexty téže školy, ale v předcházejícím roce studentkou reálky nebyla. Zápisem a začleněním pravděpodobně byly řešeny problémy související s klimatem válečné doby, protože Otilie Strnadová maturovala až v druhém, tj. zářijovém termínu. I ona maturovala s vyznamenáním.

Ani v dalších letech se počet studentek na olomoucké reálce nezvyšoval. V roce 1915 přistoupila k maturitě pouze Božena Veselá z Přerova, v následujícím roce odmaturovaly tři dívky, v roce 1917 jedna dívka a v posledním roce války pět studentek. Během první republiky se otázka dívčího zastoupení ve skladbě studentů neřešila ani nikoho zvláště nezajímala. Počet absolventek, které odmaturovaly, udávají následující čísla: 1919 - 2, 1920 - 1, 1921 - 6, 1922 - 3, 1923 - 7, 1924 - 7, 1924 - 9, 1925 - 5, 1926 - 2, 1927 - 2, 1928 - 0, 1929 - 4, 1930 - 4, 1931 - 5, 1932 - 4, 1933 - 3, 1934 - 4, 1935 - 5, 1936 - 6, 1937 - 4, 1938 - 9, 1939 - 7.

Je možné konstatovat, že vlašťovky kolem olomoucké reálky létaly téměř vždy, ale šlo o jev, který nebyl vnímán jako problém. Spíše to souviselo s orientací rodin, v nichž dívky vyrůstaly. Studentky mající zájem o studium na reálce většinou vyrůstaly v prostředí řemeslně podnikatelském nebo ve sféře inklinující k technice, obchodu, dopravě, k byrokracii a službám. Otcové těchto rodin byli obchodníci, uzenáři, kamnáři, tiskaři konfekcionáři, ředitelé podniků, oficiálové, učitelé, hostinští..., tedy lidé, kteří hodně věděli o podnikání a obhajobě existence. Studium na technice bylo i mužům umožněno teprve za 1. republiky, takže titulovaní inženýři se mezi nimi začali objevovat teprve v polovině dvacátých let; lékaři a právníci až v třicátých letech. Absolventka reálky však mezi nimi až do konce první republiky neobjevuje se ani jedenkrát.

K obratu dochází až po druhé světové válce, ale tehdy už jsou vlastně dny diferencovaného školského systému téměř setřeny a nakonec zrušeny.

*

Není tomu dávno, kdy jsem šel kolem budovy bývalé České reálky na tř. Jiřího z Poděbrad. Do školy vstupovalo více dívek než chlapců. Už je jaro, pomyslí jsem si maje na mysli, že ty první vlašťovky z Rakouska-Uherska, o nichž zde psáno, přece jen přinesly jaro... „Světě, div se,“ zabručel jsem si pod vousy. „Reálka je už skoro dívčí!“ nestačil jsem se divit, ale jen do okamžiku, než jsem si uvědomil, že všechno je jinak, že reálka už dávno není reálka, ale gymnázium. Ale záleží dnes na tom? Zvláště když je to *Slovanské gymnázium*?!?

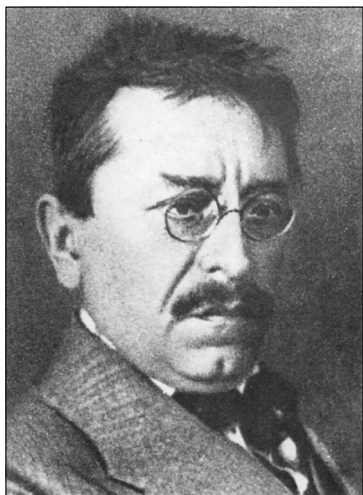
Mgr. Bohumír Kolář

LITERÁT S NEUVĚŘITELNĚ PROMĚNNÝM OSUDEM (FRANTIŠEK SERAFÍNSKÝ PROCHÁZKA)

* 15. ledna 1861 v Náměšti na Hané † 28. ledna 1939 Praha

Několik generací mládeže prožilo své první kontakty s literaturou pod vlivem časopisu Mladý čtenář. Nebyl to vliv zanedbatelný, byl však příhodný. Přitažlivost a všeobecná oblíbenost Mladého čtenáře vyvěrala z náročnosti, kterou redakce uplatňovala na publikované texty svých autorů, a z citlivé a do té doby neaplikované psychologie, s níž byl Mladý

čtenář po léta vydáván. Stalo se, co už předtím mnohokrát: velikost a popularita díla překryla jeho tvůrce, jeho šlechtitele. Není mnoho zasvěcených, kteří za Mladým čtenářem ještě dnes vnímají Františka Serafínského Procházku, plodného básníka, prozaika, dramatika a překladatele. Patřil k těm, kteří vymanili dětskou literaturu z vod dobového amatérismu a diletantství a postavili ji na roveň jakékoli jiné umělecké tvorby. Jeho profesním působišťem se stala Praha, ale jeho moravské kořeny ho předurčily, aby svět vnímal v širších konturách. Blízké mu byly především city národní, vlastenecké a od nich se odvíjelo i jeho lpění na domácí kulturní a zvykové tradici. Představu tradicionalisty a konzervativce však nikdy neaplnil, od toho ho ochraňovala mimořádná dělnost a permanentní tvořivost.



František Serafínský Procházka

František Serafínský Procházka je rodákem z Náměště na Hané. Narodil se 15. ledna 1861 v rodině tamního kováře, zámečníka a všestranného řemeslníka s neobvyklými znalostmi z oblasti hudby, literatury a společenských věd. František byl prvorozeným synem, ale vlastních sourozenců se nedočkal; matka mu jako čtyřletému zemřela. Z druhého otcova manželství měl devět sourozenců. Nejvíce tíhl ke svým prarodičům, jejichž moudrost ho nenásilně navigovala do intelektuálních sfér. V letech 1873 - 1881 vystudoval Slovanské gymnázium v Olomouci. Při studiu se na ústavu setkal s Janem E. Kosinou, Josefem Sytkem, Jakubem Škodou, Josefem Fialou, Vilémem Tkaným, Vincencem Praskem, Štěpánem Cholavou, Janem Havelkou a s řadou dalších předních olomouckých vzdělanců a jejich přičiněním si uvědomil, jak významné je ono pozdní národní obrozenství pro rozvoj české kultury a českého umění. F. S. Procházka absolvoval Slovanské gymnázium v dobách, kdy pěstovalo vzdělanost v provizorních podmínkách. Budova v Kosinově ulici byla dokončena teprve roku 1884, tedy tři léta po Procházkově maturitě. Je až s podivem, jak kvalitní absolventi v té době ústav přesto opouštěli.

Olomoucké studijní období neskončilo u F. S. Procházky maturitou na Slovanském ústavu. S řadou dalších spolužáků pokračoval ve studiu, a to na olomoucké bohoslovecké fakultě. Z Procházkovy gymnaziální třídy se z 31 maturantů vydalo na kněžskou dráhu 16 studentů. Literárně se kromě Procházky z jeho maturitního ročníku prosadil jen pozdější prostějovský lékař Ondřej Přikryl. S ním se F. S. Procházka hojně stýkal. Jejich vztah k literární tvorbě byl však odlišný. První autorské vstupy F. S. Procházky lze zaznamenat v době středoškolských studií ve studentských časopisech Háj, Lípa a Sršeň.

Po dvou letech ale Procházka přešel z olomouckých bohosloveckých studií do Prahy, kde se věnoval na Karlově univerzitě studiu latiny, řečtiny a češtiny. Na studiích byl podporován spolkem Radhošť, ale živil se především kondicemi. Studoval u Jana Gebauera, Josefa Krále a Antonína Rezka. Studia ukončil v roce 1887.

Profesní život F. S. Procházky byl velmi proměnný: do roku 1891, kdy se stal redaktorem Malého čtenáře, působil jako vychovatel, výpomocný učitel a po složení doplňovací maturity jako učitel na obecné škole ve Starých Strašnicích, na Žižkově a ve Vršovicích. Nikdy profesně nenaplnil finální předmět svého studia a nestal se středoškolským profesorem. Životopisci tvrdí, že proto, že nebyl schopen přežít bez prostředků rok školní služby v roli neplaceného čekatele profesury. Kdyby tomu tak nebylo, možná by se osudy F. S. Procházky vyvíjely zcela jinak.

Do Malého čtenáře, kterého vydávalo Vilímkovo nakladatelství, nastoupil v roce 1891, tedy ve své třicítce. Hanáckonáměštský rodák se v něm také brzy uplatnil jako redaktor veškeré knižní produkce pro děti a mládež. Život mu však zkomplikovala duševní nemoc jeho ženy, jež po 12 letech psychického strádání zemřela. O profesním nasazení postupně se prosazujícího spisovatele svědčí skutečnost, že nejednou zastával současně i tři profesně náročná zaměstnání. V roce 1913 byl např. redaktorem v nakladatelství Česká grafická unie, ředitelem knihovny na Vinohradech a navíc ještě redaktorem a vydavatelem beletristického časopisu Zvon.

Příkladem svou tvorbou a zaujetím pro vzdělanost a národní kulturu, zejména pak pro povznesení dětské literatury, zůstává F. S. Procházka dodneška. A to nejen v rovině národní literatury, ale i pro svůj rodný kraj. Žádný jeho životopisec však dosud nezachytil jeho kontakty s Náměští na Hané, s Olomoucí a Slovanským gymnáziem, s Hanou. Je nepochybné, že byly. Na domov a rodný kraj myslel často. Vždyť jména Hanák užíval i jako svého pseudonymu a občas ho ještě rozšiřoval na Prokop Hanák.

Obesílal i všechny na Moravě vydávané almanachy soudobé tvorby, popřípadě tematicky koncipované regionální sborníky. S Procházkovou tvorbou se setkáme např. ve sbornících Hlasy z Hané, vydané v Prostějově r. 1912, Morava svým Maticím (1897), Památník k 60. výročí českého gymnázia v Olomouci (1927). Na Moravu adresoval i mnohé knižní tituly. V roce 1884 to byla báseň *Pod základní kámen Panteonu moravského*, o rok později báseň *Do vínku domu českých písní v Olomouci*. Spolku Radhošť se odvděčil za studijní podporu v roce 1899 titulem *Radhošti k jeho třicetiletí*,

s myšlenkami na rodnou Náměšť na Hané vydal v r. 1908 sbírku básní *Písničky kovářova syna*.

Dílo F. S. Procházky se setkávalo s ohlasem již při vydávání jednotlivých titulů. František Zákrejs, jeden z nejvěrnějších Procházkových recenzentů, reagoval v Osvětě 1884 na jeho titul *Pod základní kámen Panteonu moravského, Písničky kovářova syna* zhodnotil ve Zvonu 1908/1909 František Sekanina. Do okruhu Procházkových kritiků dokonce patřili F. X. Šalda, E. Krásnohorská, Viktor Dyk, Jaroslav Vrchlický, Arne Novák, Otakar Fischer, A. M. Píša, František Götz, Bedřich Slavík a mnoho dalších renomovaných osobností.

Dávná tvorba F. S. Procházky je předmětem zájmu literární vědy i dnes, téměř sedmdesát let od jeho úmrtí. Připomíná ho např. Josef Voráček v publikaci Kontury české literatury pro děti a mládež, vydané společně s Otakarem Chaloupkou v r. 1979, František Všeticka věnoval Procházkovy texty Byl také básník jako každý jiný, O kompozici Procházkovy poezie pro děti, Čtyři hlasy, O kompoziční výstavbě poezie pro děti, O Sládkově a Procházkově poezii pro děti a publikoval je v AUP Olomouc, Facultas Paedagogica, Philologica 1988, 1989 a 1990. Připomeňme ještě Studie Muzea Kroměřížska z roku 1999, kde o Procházkově díle zasvěceně psal Jan Skutil a N. Siegllová.

Málo známá je okolnost, jak František Serafínský Procházka přišel k rozšíření svého jména o ono jméno Serafínský. K publicistickému ozřejmění došlo až posmrtně v časopise Zvon. „Serafínku“ říkal Františku Procházkovu žertem, ale často Jaroslav Vrchlický. A poněvadž Františků Procházků bylo hodně, šlo vlastně o jedno z nejfrekventovanějších jmen, začalo být tohoto oslovení používáno u Františka Procházky z Náměště na Hané jako identifikačního vymezení (František Procházka bylo jméno také užívané jako žertovné lidové označení pro císaře Františka Josefa.) Obohacení frekventovaného jména doporučil Františku Procházkovu Jan Herben. Poprvé k rozšíření jména došlo při prezentaci Procházkovy *Pohádky* (byla publikována v knize Píseň o Čínu), když ji autor posílal Janu Nerudovi. Tak se hanáckonáměšťský rodák natrvalo odlišil od všech ostatních „velepočetných“ Františků Procházků.

Kovářův syn z Náměště na Hané patří natrvalo k literární paměti Hané, k literárnímu odkazu absolventů Slovanského gymnázia, k dědictví, které je připomínáno sice bez patosu a velkých gest, ale o to samozřejměji. Objevuje se všude, kde je s rozvahou a zasvěceně poměřuje stále živý literární rozměr kraje. Stalo se to díky Elišce Blažejové na CD-ROMu „Olomouc v literatuře XX. století“, který pod mou editorskou péčí vydalo v roce 1999 Středisko informatiky a služeb školám Olomouc, zařazen byl zásluhou téže autorky do publikace Slovanské gymnázium literární, zpracované kolektivem L. Bartoš, E. Blažejová, V. Cetkovská, B. Kolář, M. Kovaříková, B. Smejkal, M. Tichák a V. Zicháček, a objevuje se i nyní, když se druhým dílem uzavírá projekt na zpracování mého převážně memoárového díla Z paměti literární Olomouce.

Pamětní deska na kovárně, kde se František Serafínský Procházka narodil, nepřipomíná osobnost zapomenutou.

Mgr. Bohumír Kolář

SVĚDECTVÍ O VÝZNAMNÉM ABITURIENTU Z ROKU 1900

Svatokopecký probošt Julius Jan Půda býval v první polovině 20. století častým návštěvníkem mnoha moravských úřadů veřejné správy. Když se objevil ve dveřích kanceláří, přítomní představení a úředníci ihned vytušili účel jeho návštěvy. Vždy totiž přišel požádat o finanční podporu nebo souhlas k opravám památkového objektu první třídy – poutního chrámu na Svatém Kopečku nad Olomoucí. Byl to houževnatý muž, který při těchto návštěvách zpravidla vždy dosáhl příznivého vyřízení žádosti, byť opakované. Již vrozenou progenií – nápadným vyčníváním dolní čelisti – budil dojem muže, který míní prosadit svůj záměr. Profesor Robert Smetana ho charakterizoval ve své vzpomínce jako „člověka velmi věcného, povahově přímého, osobně vyhraněného a zakaleného obrovským restaurátorským dílem, které po mnoho let prováděl a nakonec provedl ve svatokopeckém poutním chrámu“.

Probošt Půda si zaslouží, aby byl připomenut mladším generacím absolventů Slovanského gymnázia nejen jako maturant z roku 1900 a obnovitel stavitelských památek, ale také jako muž, který se tvrdě postavil vůči jakékoli zruďné politické ideologii.

Jan Půda se narodil 14. února 1881 v Olšanech u Prostějova v domě číslo 37. Jeho matka Cecilie, rozená Labounková, spolu s otcem Josefem obdělávala menší výměru polí – v matrice jsou uvedeni jako zahradníci, tj. domkaři. Synu Janovi umožnili středoškolské vzdělání na olomouckém Slovanském gymnáziu. Z 29 maturantů ročníku 1900 se devět rozhodlo pro teologické studium a poté kněžství. Kromě Jana Půdy stojí za připomenutí Ignác Husička (1880 – 1937) z Těšetic, který dosáhl hodnosti podplukovníka vojenské duchovní služby, a Emil Pillich (1881 – 1961), kněz a první autor tiskem vydané historie poutního místa Stará Voda u Města Libavé. V době ředitelování gymnázia premonstrátem Maximiliánem Vrzalem (1889 – 1907), a pod jeho vlivem, se pro kněžství rozhodlo každoročně větší počet maturantů; Půda dokonce vstoupil do Vrzalova mateřského premonstrátského kláštera v Praze na Strahově. Lékař MUDr. Mauric Remeš, který mu měl dát ke vstupu doporučení, konstatoval u něho velkou srdeční vadu, a obával se, že je mu vyměřeno jen pár roků života. Přesto byl Půda do řádu přijat a dostal řeholní jméno Julius, po papeži ze 4. století, bojujícím tehdy proti učení ariánů; tento patron mu byl vzorem, jak obstát ve vlastních bojích, které v budoucnu často podstupoval.

Po studiích na pražské teologické fakultě a kněžském svěcení nastoupil své první kaplanské místo 15. listopadu 1905 na Svatém Kopečku. Jak dovedl po devět let „čeřit stojaté vody“ zdejší farnosti, o tom psal premonstrát Jan Ev. Hráček: „Mladý, energický duch nemiloval pohodlí a ticha vyšlapaných cest. Tvořil nové cesty, snaže se uplatnit katolické zásady horlivou a průbojnou činností ve veřejném životě. Kde byl kaplan



Setkání J. Půdy s prezidentem republiky dr. E. Benešem v Olomouci 1937

Půda, tam byl ruch nových počinů. Tam nebyl nasycený klid těžící z dobytého, tam byl stálý útok na výboj. Založil spolek pro vybudování poutního domu, byl činným členem Všeodborového sdružení křesťanského dělnictva, Orla, konal schůze v okolí, byl hlasatelem Katolické akce. Podporován proboštem Hendlem připravoval Svatému Kopečku den vzkříšení.“

Svou aktivitou dráždil své odpůrce, proto byl 15. dubna 1914 na půl roku přeložen do Mikulovic u Znojma a poté ustanoven farářem poutního a klášterního kostela v Doksanech u Roudnice. Během deseti let tamního působení se Půda plně věnoval renovaci klášterního areálu, jednoho z nejcennějších barokních celků v Čechách.

Získané zkušenosti mohl následně uplatnit při obnově chrámového interiéru na Svatém Kopečku. Vrátil se sem 15. srpna 1924 jako probošt - představený několikačlenné komunity premonstrátů. Od roku 1846, kdy Svatý Kopeček převzali členové tohoto řádu z pražského Strahova, byl Půda prvním proboštem moravského, hanáckého původu. Péče o chrám - „skvost moravského baroka“ - byla jeho starostí nejpřednější. Fresky na chrámové klenbě, plastiky, mramorové obklady stěn, dlažby - vše bylo postupně obnoveno rukama povoláných restaurátorů. Velká oslava 300. výročí vzniku svatokopeckého poutního místa v roce 1932 byly také důležitým proboštu Půdovi za zdar těchto rozsáhlých prací.

Přátelé, kteří Půdovy zájmy znali, občas v žertu prohodili, že se minul povoláním. Nesmírně se totiž zajímal o technické novinky a na svém působišti je uváděl v život. Pro své cesty po úřadech si opatřil a sám řídil

starší automobil značky Laurin a Klement. Uvážíme-li, že v roce 1920 bylo evidováno v celém tehdejší Československu 3350 osobních automobilů, pak asi Půda patřil mezi první majitele ve farnosti. Zajistil také zavedení elektrického proudu do obce a postavení trafostanice pro chrám. V jubilejním roce 1932 ozařovaly reflektory nejen chrámové klenby, ale také jeho průčelí – první vnější osvětlení historické budovy na Moravě! V téže roce docílil, že zvony, cimbály a varhany dostaly elektrický pohon. Nemalou péči věnoval i přesnému chodu věžních hodin. Při úpravách mechanismu hodinového stroje mu byl nápomocen Jindřich Spáčil – mistr-hodinář ze Samotišek (1888 – 1958). Během návštěv v jeho hodinářské dílně, kde viděl hodiny různých značek a stářích, se stal sběratelem historických hodin, mnohdy věnovaných přáteli. V roce 1950, kdy byli premonstráti násilně odvezeni ze Svatého Kopečka do internace, měl probošt Půda ve své sbírce více než padesát mimořádně cenných hodin; většina této sbírky byla v té době rozkradena. Ale nepředbíhejme.

Po volbách do obecního zastupitelstva v roce 1932 se stal Julius Jan Půda starostou Svatého Kopečka. Důvod pro přijetí této funkce byl dvojitý: chtěl pomáhat a mírnit strádání občanů postižených hospodářskou krizí a zajistit elektrifikaci i úpravu komunikací a veřejných prostranství v obci. Získal k tomu podporu a spolupráci olomouckého velkoobchodníka Josefa Andera, svatokopeckého rodáka, i arcibiskupa Leopolda Prečana, takřka trvale bydlícího v obci. V roce 1937, oděn v bílé klerice, byl při návštěvě prezidenta republiky Edvarda Beneše v Olomouci jemu představen jako jeden ze starostů obcí okresu. Brzy po okupaci Československa byl však starostenství zbaven.

V roce 1933 jsem se s rodiči přestěhoval z rodné Holice do svatokopecké farnosti, a tak jsem měl možnost být proboštu Půdovi na blízku a sledovat jeho další obdivuhodné počiny. O mnohých vypovídají zápisy jeho kaplanů ve farní kronice.

Za Půdova působení, a zvláště po velkolepé obnově chrámového interiéru, stal se Svatý Kopeček magnetem pro četné poutníky, obdivovatele umění, turisty, ale také místem učitelských kurzů a Akademických týdnů. Probošt Půda byl hostitelem osobností všech profesí, zasvěceným vykladačem symboliky freskové výzdoby chrámu. Mimo jiné přivítal zde i zahraniční biskupy v čele s pařížským kardinálem Jeanem Verdierem, kteří se v roce 1935 vraceli domů z 1. celostátního sjezdu českých katolíků v Praze. O rok později propůjčil areál nádvoří za chrámem režiséru Oldřichu Stiborovi a hercům činohry olomouckého Městského divadla k uspořádání letních pašijových a duchovních her, pro jejichž propagaci sám mnoho vykonal. Během německé okupace podporoval pronásledovanou rodinu.

V květnu 1945, ve svých 64 letech, kdy mohl užívat důchodu, se dal do tříletých oprav svatokopeckého chrámu, těžce postiženého kanonádou a požárem na konci 2. světové války. O náročnosti těchto prací, finanční nákladnosti i materiálových svízelných poválečného období nejlépe hovoří deník vedoucího políra Josefa Morbitzera. Probošt Půda byl častým hostem restaurátorů na lešení, třicet metrů vysokém, postaveném pod chrá-

movou kupolí, která byla provrtána několika dělovými zásahy. Při jednom výstupu ho zastihl také lékař MUDr. M. Remeš, který mu v roce 1900 pro srdeční chorobu nedával naději na dlouhý život. Vida proboštův svižný výstup, uznal, že mnohdy ani lékař nemůže přesně určit průběh choroby a že i tělo ve vývinu může být spoluléčitelem.

Je třeba se také zmínit o dvou Půdových vystoupeních proti politicky nespravedlivým útlakům. V říjnu 1938, krátce po mnichovské dohodě o odstoupení pohraničního území českých zemí Německu, prchalo z tohoto území do vnitrozemí mnoho českých občanů. Československý červený kříž pro ně zřizoval nouzové útulky, mimo jiné také v kláštřích na Svatém Kopečku. Univerzitní profesor Jan Kabelík, organizátor akce, měl v té době návštěvu z Anglie, jistého Mr. Vandeleura Robinsonea. Přijel s ním na Svatý Kopeček, kde po inspekční návštěvě útulků došli i do poutního chrámu a přítomný probošt je provedl. Když však zjistil, že host je Angličan, vyložil mu, co si myslí o zradě Anglie, o jednání premiéra Chamberlaina a o vydání území zrádnému Německu.

Podobně otevřeně a neohroženě jednal i v roce 1949, kdy po tzv. Vítězném únoru docházelo k omezování náboženských svobod. Přes zákaz orgánů tehdejší státní moci přečetl Půda z kazatelny pastýřský list „Hlas biskupů a ordinářů věřícím v hodině velké zkoušky“. V září téhož roku odmítl návrh tzv. vládní Katolické akce, aby se Svatý Kopeček po Velehradě stal místem mírové národní poutě. Termín byl přesto stanoven na 2. října 1949 a probošt Půda byl nedobrovolně odvezen na olomoucké policejní ředitelství, kde byl po dobu pouti na 48 hodin internován. Krátká internace se však stala pro něho a jeho řádové spolubratry v noci 13. dubna 1950 internací dlouhodobou s trvalým odloučením od Svatého Kopečka.

Julius Jan Půda zemřel 15. března 1956 v klášteře sester premonstrátek v Nezamyslicích, kde žil pod stálým policejním dohledem. Je pohřben v hrobě proboštů na starém hřbitově svatokopeckém. Poslední rozloučení s ním bylo manifestační množstvím přítomných a současně díkem za jeho celoživotní statečnost a úsilí o zachování duchovních a kulturních hodnot.

Půda se vždy s pýchou hlásil ke svému rodnému kraji a ke své střední škole - olomouckému Slovanskému gymnáziu. Vždy se účastnil všech výročních oslav školy a zasedání. Jeho účast a podíl na oslavách 60. výročí vzniku školy připomínají fotografie z manifestačního shromáždění na Svatém Kopečku a ze slavnostního zasedání v olomouckém Národním domě, otištěné v roce 1947 v památníku SGO „Símě hořčičné“.

*Bohuslav Smejkal
(mat. roč. SGO 1943)*

Literatura:

Robert Smetana: Vzpomínka z doby Mnichova. In: Střední Morava.

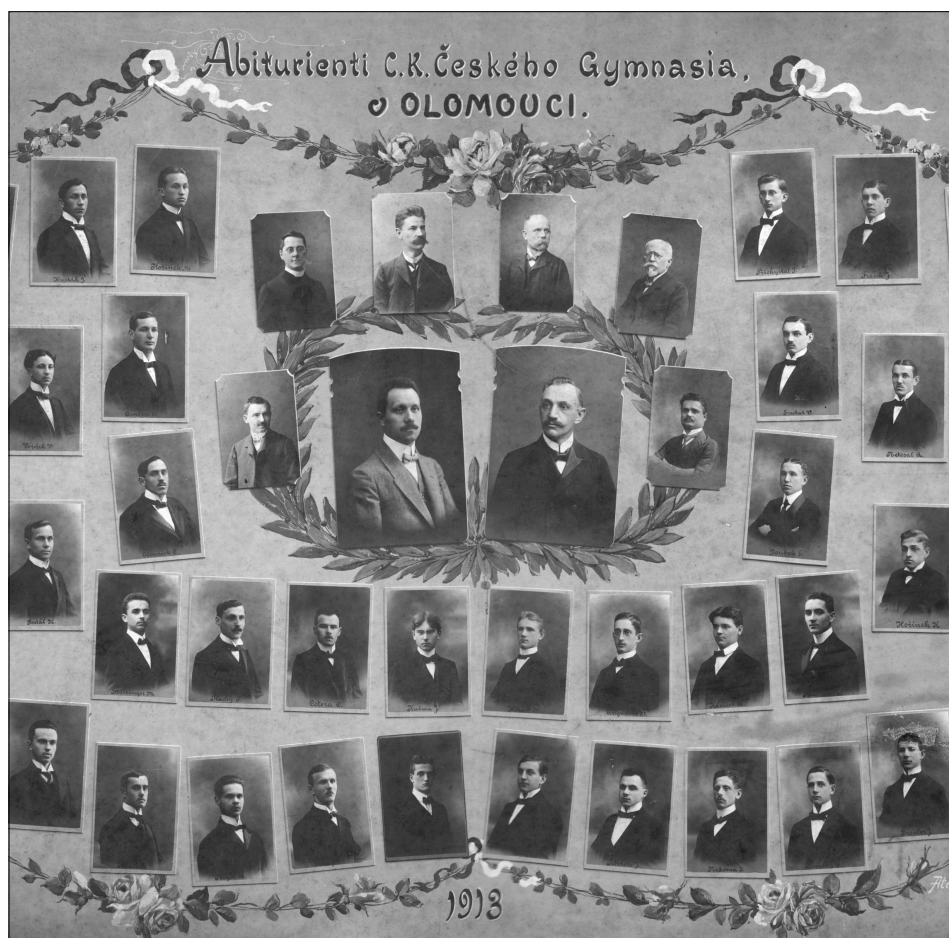
Kulturně historická revue. 2, 1968, s. 114 - 117

Bohuslav Smejkal: Pohledy do historie Svatého Kopečka. Svatý Kopeček 2001, s. 48 - 50, 72 - 80.

ČASY SE MĚNÍ...

Mění se také tvářnost skupinových podobizen absolventů středních škol – tak zvaných tableau. V minulosti jich bylo plno v jedné z úložných místností ve staré gymnaziální budově v olomoucké Kosinově ulici. Po přestěhování školy do budovy reálky bylo jich několik desítek předáno Muzeu Komenského v Přerově. Někteří abiturienti si však uchovávají ve svých domácích fotobírkách reprodukci originálu. K následujícímu krátkému zamyšlení mne vyprovokovala dvě tabla maturantů z roku 1913 a 1943.

Na starším se vážně tváří 38 maturantů, vesměs mužů, a to v černých oblecích, s košilemi s límcí „stojáčky“ a černými motýlky, někteří s knírkem pod nosem. (První dvě ženy, absolventky olomouckého gym-



názia Vlasta Knechtlová a Marie Marešová, byly na tabló až v roce 1917!) Celý obraz z roku 1913 je lemován květinovými girlandami, zatímco podobizny osmi profesorů, včetně ředitele Karla Kořínka a třídního profesora Josefa Plačka jsou ozdobeny vavřínovým věncem. Abiturienti se v té době rozhodovali o vysokoškolském studiu nebo o praktickém povolání, netušili však, že většinu z nich čeká v následujícím roce nasazení do bojových linií první světové války. O jejich pozdějším osudu se lze ve zkratce dočíst v prvním gymnaziálním almanachu vydaném v roce 1927. Tři padli na bojištích, jeden zůstal nezvěstný, další studovali na právnických, lékařských a teologických fakultách. Jmenovitě třeba připomenout aspoň dva: pozdějšího olomouckého redaktora a publicistu Jana Cekla (1894 – 1962; dolní řada, pátý zleva), pořadatele pozoruhodné publikace z roku 1945 „Kraj, jímž táhla válka“, a Rudolfa Podivínského (1893 – 1973; druhá řada vlevo, první v řadě), pozdějšího ředitele pojišťovny a vlastivědného pracovníka. Oba patřili až do roku 1957 ke členům výborů připravujících oslavy gymnaziálních výročí. Maturanti byli tehdy portretováni ve známých olomouckých fotoateliérech Augusta Wüsta a Eduarda Bubeníka.

Jestliže studenti chtěli mít tehdy na tabló podobizny svých profesorů, patrně s nimi konzultovali celkové jeho „klasické“ pojetí. Později již dochází k určitému dvojímu řešení. Jedno tabló si uchovalo svou „vážnost“, druhé z téže třídy, ale bez profesorů, bylo karikaturní. Dokladem toho je tabló z roku 1943, třídy 8. C. Tehdejší maturant Miroslav Šanda připojil k obličejům svých 36 spolužáků nejen malovaná tělíčka, ale také zprávu o jejich zájmové činnosti či zdravotním stavu. A opět z gymnaziálního almanachu, avšak z roku 1997, lze vyčíst, kam směřovala životní cesta absolventů válečného ročníku 1943. Dubnovou písemnou a květnovou ústní maturitu skládalo jen deset studentů, ostatní, tělesně zdatní, byli již v únoru bez maturity nasazení na práci do Německa nebo do „protektorátních“ válečných podniků. Až po květnu 1945 jim bylo vydáno pololetní vysvědčení z roku 1943, které mělo platnost vysvědčení maturitního. Po roce 1948 tři z nich odešli do zahraničí, šest se stalo lékaři, čtyři právníky, sedm inženýry. Letošního jubilea Slovanského gymnázia se z této třídy dožívá jen jedenáct 83letých někdejších absolventů. Fotoateliéry Frajtův, Kublův a Smahelův patřily k těm, které v té době maturanti vyhledávali.

Další pojednání o dnešním výtvarném řešení tabló by mohli napsat současní maturanti. Jejich pojetí těchto skupinových podobizen bývá někdy víc než rozverná, jak se o tom lze každoročně přesvědčit ve výkladních skříních olomouckých obchodů.

*Bohuslav Smejkal
(mat. roč. SGO 1943)*

STUDENTSKÉ PROHŘEŠKY

K napsání tohoto krátkého dílka mě inspirovala vzpomínka JUDr. Lubomíra Večeři (mat. roč. SGO 1927), který v almanachu vydaném ke 130. výročí Slovanského gymnázia *Primum necessarium je vzdělání a mravnost* vzpomíná na jednu cigaretovou historku, jež by se dala nazvat: Jak vy-zrát na ředitele? Týká se zážitku ředitele Víta Hřivny s jeho studenty. Jejich úsměvnost jistě oceníte.

„...Když už jsme povyroستli a začali ‚na rozum brát‘, přišlo na studenty pokušení - kouření. Kouřilo se o hlavní přestávce na chlapeckém WC. Bývaly ovšem namátkové kontroly, většinou však bezvýsledné. Holt studenti byli chytrí ptáčci. Jednou ale kuřárnu přepadla kontrola pana ředitele Hřivny. Kuřáci se pokud možno rozprchlí, jen jeden uvízl a zavřel se v kabině klozetu. Pan ředitel prohlédl kabinky, jedna byla však zamčená. Zaklepal na ni: ‚Otevřete! Kdo tam je?‘ A z kabinky se ozvalo: ‚Civis romanus sum!‘ (Jsem římský občan) - to největší zaklínadlo starého Říma. Pan ředitel se zarazil, ale jako latiník si byl vědom významu těchto slov. Pokýval hlavou, pod vousy se usmál mazaností některého z žáků jeho gymnázia a odešel..“ Komentáře snad netřeba.

Ve Státním okresním archivu v Olomouci jsem našla složku s nápisem: „Mravnostní a kázeňské přestupky“. Hned mě tato složka zaujala svým obsahem. Ne vždy se vám totiž podaří nahlédnout do zákulisí vyšetřování mravnostních a kázeňských prohřešků. A o jaká provinění nejčastěji jde? Převládá kouření a návštěva hostinců, hned za nimi následuje pomluva či nadávka na daného profesora, v ojedinělých případech jde o krádež.

O dva studentské příběhy se s vámi chci podělit.

C. k. české gymnasium v Olomouci

Školní rok 1904/1905

Obžaloba T. N., žáka V. třídy

„T. N. již v letech předešlých chováním svým zavdával často příčinu k četným stížnostem. Zejména stěžovali si p. profesori, že N. hlasitým mluvením ruší školní vyučování a napomenutí proti mu dávaných že velmi málo dbá. Jednání N. zdálo se z počátku býti dětinským a nebylo v něm shledáno nějaké úmyslné zlomyslnosti. Ba byly čase i doby (ovšem krátké), kdy se zdálo, že N. podobných výtržností zanechá, že se začíná lepšiti. Než chvílky takové trvaly sotva několik málo dní - a nové stížnosti přicházely.

Když N. postoupil do třídy páté, tu nejen dřívějších svých zlovyků nezanechal, nýbrž ještě nové si přisvojil, chování jeho poukazovati začalo k tomu, že N. jest hochem ne dětinským - nýbrž svrchovaně spurným a drzým. Kdežto v letech dřívějších napomenutí mu dávaná vyslechl mlčky a aspoň na chvílku zdál se býti napomenutím těm přístupným, osvojil si nyní ten zlovyk, že učiteli jej napomínajícím neb jej kárajícím buď se do očí smál aneb s hlavou drze vztyčenou tak na učitele se podíval, že se ve zraku jevílo jakési opovržení a podiv nad troufalostí učitelovou, že se odvažuje jej - N. - kárati.

O jeho tvrdohlavosti svědčí též tato okolnost: N. míval ve zvyku, když potkal někoho ze sboru profesorského na chodbě, že po způsobu vojenském hlučně paty k sobě srazil a s hlavou vztyčenou a s úsměškem provázel chvíli svým zrakem profesora mimo něj jdoucího. Bylo mu za to domlouváno, byl za to kárán, nic nepomohlo, N. svých způsobů nezanechal. Rozumí se samo sebou, že toto jeho počínání mělo neblahý vliv na jeho spolužáky, kteří těmto N. výstřednostem byli přítomni.

K těmto výstřednostem N. přidružily se však též jiné přestupky disciplinovaného řádu. Koncem měsíce února přistižen byl učitelem kreslení K. žák IV.a B., an na chodbě budovy gymnasijní kouří. Vyšetřováním bylo zjištěno, že na chodbě kouřil též T. N., že N. byl vlastně intelektuálním původcem celého toho případu, že B. vyzval, aby si od něho připálil. Byv v té věci vyslýchán, choval se k vyšetřujícím jej členům sboru s obvyklou svou spurností dávaje jaksí na jevo, že podle svého mínění prokazuje jim obzvláště nějakou milost, že vůbec na otázky jejich odpovídá. Co pak se týče samého předmětu vyšetřování, sluší podotknouti, že drze zapíral, že by dal B. připáliti, že tvrdil pravý opak, ačkoliv byl ze lži usvědčen 6 spolehlivými žáky třídy IV., kteří výjevu onomu byli přítomni. Toto chování se N. vyneslo mu šestihodinový karcer. Zároveň bylo poraděno jeho poručníkovi, by jej vzal z toho ústavu. Poručník tak neučinil, chtěje, aby N. studoval dále.“¹⁾

A jak to s tímto hochem dopadlo? V následujících řádcích se dočtete, že byl vyloučen ze školy.

C. k. mor. Zemská školní rada

Č. 11057

V Brně dne 9. června 1905

„Vynesením pana ministra kultu a vyučování ze dne 26. května 1905 č. 18040 byl vyloučen žák V. třídy státního gymnasia s českou řečí vyučovací v Olomouci T. N. z veřejného a soukromého studia na všech c. k. ministeriu kultu a vyučování podřízených nad obor obecné školy vynikajících ústavů státních, jakož i na všech ústavech soukromých téže kategorie a s právem veřejnosti v Olomouci.

Tím vyřizuje se podání ze dne 14. dubna 1905 č. 155, jehož přílohy se vracejí až na výkaz specifičací a výpis z hlavních katalogů.

Ředitelstvu se ukládá, aby čeho dále třeba, ihned zařídilo.

Za c. k. místodržitele.“²⁾

(nečitelný podpis)

Je třeba mít na paměti, že školní řád byl na konci 19. století velmi přísný. Studentské přestupky, nejčastěji šlo o kouření a návštěvu hostinců, se trestaly velmi přísně. Ředitel školy mohl neukázněného studenta potrestat až osmihodinovým karcerem (vězením), případně vyloučením ze školy. V případě tohoto studenta přistoupil ředitel k šestihodinovému

¹⁾ *Mravnostní a kázeňské přestupky, SOkA Olomouc, Slovanské gymnázium Olomouc, M5 - 26, inv. č. 845.*

²⁾ *Mravnostní a kázeňské přestupky, SOkA Olomouc, Slovanské gymnázium Olomouc, M5 - 26, inv. č. 845.*

karceru, ale jelikož jeho chování bylo neúnosné, rozhodl se k vyloučení ze školy. Dle mého názoru oprávněně. Na závěr tohoto případu bych chtěla upozornit na úvod: „Obžaloba T. N“. Ostatní provinění studentů jsou totiž nadepsána jako „protokol“, kdežto v tomto případě se jedná o ráznou „obžalobu“. Daný student musel opravdu profesorskému sboru „pít krev“.

Jak už jsem uvedla na začátku, „Mravnostní a kázeňské přestupky“ se zmiňují i o studentských návštěvách hostinců. Jeden takový vyšetřovací dokument týkající se návštěvy hostince bych vám chtěla zde přiblížit.

C. k. č. gymnasium v Olomouci

Šk. r. 1901/2

Protokol

„Sepsaný o výsledku P. B., žáka VII. B třídy pro noční návštěvu hostince. Výsledku přítomen byl prof. K. Charvát.

Žáci VII. B třídy P. a R. a žák VIII. B třídy Z. přistiženi byli dne 21. května t. r. suppl. učitelem Janem Sedláčkem v hostinci „Monopol“.

Žák Poštulka přiznává se otevřeně, že v místnosti zmíněné byl.“

Přičiňuje tudíž Dr. Fr. Kovář ještě tyto otázky:

„Jak jste do hostince toho přišel?“

Odpov: „*P. v 9 hod. mě vyzval, abych s ním a p. S., s nímž R. je znám, šel do uvedené místnosti.*“

„Jak dlouho jste tam zůstal?“

„*Asi 7 minut přes hodinu 11.*“

„Kolik sklenic piva jste vypil?“

„*2 - 3 sklenice.*“

„Chodíváte do místnosti této častěji?“

„*Byl jsem tam poprvé.*“

„Chodíváte snad do jiných hospod?“

„*Nechodím nikam.*“

„Zná vás p. prof. Sedláček?“

„*Zná.*“

„Vedl vás někdo letos z hospody opilého?“

Žák rozhodně odmítá, že by byl kdy býval opilým; do hospod prý vůbec nechodí.“³⁾

Výpověď žáka P. B. na mě působí jako pravdivá. Odpovídal na otázky snad pravdivě, přiznal, kolik vypil sklenic piv i jak dlouho se v hostinci zdržel. Co k tomu ještě dodat? Snad jen to, že studenti vždy tropili lumpárny a tropit je budou, budou stále vyvádět různé žertíky učitelům a zkoušet jejich trpělivost...

Přeji Ti tedy, milé Slovanské gymnázium, aby toho nezbednictví, uličnictví a darebáctví bylo co nejméně!

Krásné 140. výročí!

Lucie Strnadová
studentka FF UP

³⁾ *Mravnostní a kázeňské přestupky, SOkA Olomouc, Slovanské gymnázium Olomouc, M5 - 26, inv. č. 845.*

STUDENT SLOVANSKÉHO GYMNASIA BOHUMÍR STRNADEL

Olomoucké školy vchovaly řadu významných osobností, budoucích spisovatelů, básníků, politiků, lékařů, umělců atp. Slovanské gymnázium, první česká střední škola v Olomouci, vedlo od svého založení studenty nejen k odpovědnému přístupu ke studiu, ale také k rozvíjení jejich vlastní osobnosti, tvůrčí práci, k vlasteneckému povědomí. V kontextu českého středního školství mělo vždy dobrý zvuk a razilo také cestu dalším olomouckým školám, které na jeho tradice navazovaly.

Cesta Bohumíra Strnadela,¹ pozdějšího valašského básníka a spisovatele známého pod pseudonymem *Četyna*, ke vzdělání nebyla jednoduchá a přímočará. Pocházel ze skromných poměrů, narodil se v Trojanovicích roku 1906 jako nejstarší ze čtyř synů pasekáře a dřevorubce. Když vychodil měšťanskou školu, rok pracoval v lese a zdálo se, že život mezi dřevorubci se stane jeho osudem. Svým způsobem se tak stalo. Byl do tohoto prostředí tak vrostlý, že bylo jednou z nejsilnějších inspirací pro jeho tvorbu.

Rod Strnadelů měl ale také citlivý vztah k vlastním duchovním kořenům, ke krásám valašské přírody, ke knihám. Rodiče i prarodiče vedli děti k zájmu o mluvené a psané slovo, po večerech se u Strnadelů předčítalo z Bible, kalendářů, vyprávěly se pohádky a příběhy, pak si půjčovali knihy ve škole, maminka zpívala lidové písně. Tato domácí atmosféra posilovala v dětech zájem o literaturu a umění vůbec, svět knih se jim stal velmi blízký, a tak není divu, že „ze skromné dřevěnice u staré cesty na Radhošť vyšly v průběhu půlstoletí čtyři výrazné umělecké osobnosti a u všech je dominantou tvorby právě osudové sepětí s domovinou. Jan Knebl a Antonín Strnadel vyjádřili toto pouto výtvarnými prostředky, Bohumír a Josef ve slovesné tvorbě“². První literární pokusy Bohumíra Strnadela spadají do doby jeho školní docházky, když si ve druhé třídě měšťanské školy zapsal první pověsti o Radhošti.³ Přestože se Bohumírovi práce v lese líbila, sám se vyjádřil, že „žádná práce nemá pro mne takovou přitažlivost jako drvařina,“⁴ matka a příbuzní rozpoznali jeho literární vlohy a hledali pro něho cestu ke vzdělání. Nejschůdnější se jim zdála církevní škola, kde by nebyly třeba peníze na školné a navíc by to i byla pro pobožnou rodinu velká pocta. A tak se na podzim roku 1923 ocitl sedmnáctiletý Bohumír v Ústavu sv. Cyrila a Metoděje při Papežské koleji na Velehradě. Už tady ho spolužáci považovali za nadějného básníka a literáta, ale on sám se nakonec rozhodl, že církevní společenství není smyslem jeho života⁵ a přestoupil ve školním roce 1924/25 do tercie Státního československého reálného gymnasia v Olomouci. Zastupujícím správcem školy byl v té době Stanislav Podivínský, Strnadelovým třídním učitelem matematik Richard Hrzán.

Bohumil Strnadel přišel do Olomouce z Velehradu s dobrou vizitkou. V hlavním katalogu III. třídy⁶ je uvedeno u jeho jména, že měl chování

velmi dobré a prospěch výborně způsobilý, tj. nejlepší ohodnocení v tehdejší klasifikaci. Ale jeho zdravotní stav se zřejmě v té době dosti zhoršil. V prvním roce studia v Olomouci měl 357 zameškaných hodin ve výuce,⁷ což se pochopitelně odrazilo i v prospěchu. Byl také osvobozen od tělocviku. V jednom z dochovaných vlastních životopisů uvádí: „Dosti pozdě jsem udělal zkoušku do tercie reálného gymnázia v Olomouci. V pololetí jsem těžce onemocněl, prodělal zápal plic a tři vnitřní operace, jejichž následky dosud pociťuji. Na dlouhou dobu podlomily mé zdraví a naočkovaly mi pesimismus. Z kvarty jsem odešel z Olomouce do Brna.“⁸

Bohumír Strnadel bydlel v Olomouci v kapucínském klášteře, odpovědným dozorcem, jak bylo tehdy zvykem, mu byl P. Timotej Kyselý, kvardián tohoto klášteře.⁹

Dne 1. září 1925 nastoupil na České státní reálné gymnasium v Olomouci nový profesor, češtinář Bohumil Nypl,¹⁰ který se stal také správcem žakovské knihovny. Kromě jazyka českého vyučoval na gymnáziu ještě jazyk německý. Ten byl v kvartě třídním učitelem B. Strnadela a brzy rozeznal nadání svého žáka. Podporoval ho v literární tvorbě, půjčoval mu beletrii i odbornou literaturu. Strnadel - Četyna na to po letech vzpomíná: „Na reálném gymnáziu v Olomouci měl na mne podstatný vliv prof. B. Nypl, který podporoval mé literární pokusy tím, že mi půjčoval knihy, které nespádaly do školní četby (např. Mukařovského stati o volném verši atd.), a je škoda, že tento výtečný člověk zahynul za druhé války...“¹¹ Vzájemné sympatie učitele a žáka jistě podpořila i skutečnost, že oba poznali tvrdost manuální práce, prostředí jaderných chlapů - prof. Nypl pocházel z rodiny kováře, otcovskému řemeslu se naučil a při studiu ho i provozoval.¹²

Jedním ze zajímavých dokladů o středoškolských studiích Bohumíra Strnadela jsou soupisy jeho četby,¹³ povinné studijní literatury (v češtině to byla Menšíkova Literární rukověť, v dějepisu mj. Pekařovy Dějiny Československa). Ve výkazu souvislé četby školní dominují knihy A. Jiráska a Z. Wintera, je zde také uvedena řada slovenských autorů (J. Botto, S. Hurban Vajanský, M. Kukučín, M. Urban ad.). U jména Vladislav Vančura je poznámka „všechny spisy dosud vydané“¹⁴. Vančura se stal velkým vzorem pro spisovatele Bohumíra Strnadela - Četynu, obdivoval jeho styl, kterým dokázal podtrhnout atmosféru svých historických pra-



BOHUMÍR ČETYNA
1906 - 1974

cí, čistotu jazykového výrazu. Počátky tohoto obdivu spadají do doby Strnadelových olomouckých studií.

Bohumír Strnadel začal v době studia v Olomouci publikovat v měsíčníku *Niva*, v brněnském časopisu *Ruch*, *Moravskoslezském deníku*, *Lidových novinách* aj. V té době ještě nepoužíval pseudonymu Četyrna, otiskoval své práce pod různými šiframi (-sb-), pseudonymem St. R. Ledan, ale i pod vlastním jménem.¹⁵

V kvartě byl Bohumír Strnadel ředitelským výnosem osvobozen od školného a pobíral stipendium.¹⁶ Přesto na konci školního roku 1925/26 z Olomouce odchází. „K postupu do vyšší třídy jest způsobilý,“ dočteme se v hlavním katalogu, ale také je tam v poznámce rukou prof. Bohumila Nypla připsáno, že „Žák řádně oznámil, že vystupuje z ústavu, i dána mu klausule na odchodnou dne 26. června 1926.“¹⁷

Důvodem Strnadelova odchodu z Olomouce nebyly problémy ve škole, studoval s velmi dobrým prospěchem,¹⁸ spíše mu nevyhovovalo prostředí, ve kterém žil. Dal přednost možnosti bydlet s bratrem v Brně, ale ve škole tam spokojenější nebyl.¹⁹

Doc. PhDr. Milada Písková, CSc.
Slezská univerzita Opava

Poznámky:

- ¹ Bohumír Strnadel, nar. 29. 10. 1906 v Trojanovicích, zemř. 11. 1. 1974 v Čeladné. *Básník a spisovatel. Ve většině svých knih (Valašský vojvoda, Jednou za slunovratu, Zbojníci, Živly ad.) použil pseudonymu Bohumír Četyrna.*
- ² KNĚŽEK, L. *Krajina černá lesem. Čtení o životě a tvorbě Bohumíra Četyny. Frenštát pod Radhoštěm: Muzejní a vlastivědná společnost ve Frenštátě pod Radhoštěm, 1997, s. 10.*
- ³ *Tamtéž, s. 11.*
- ⁴ *Tamtéž, s. 12.*
- ⁵ *Podle sdělení Strnadelova synovce, současného starosty Trojanovic Drahomíra Strnadela, dostal se B. Strnadel do konfliktu se svými učiteli, protože přinášel spolužákům knihy, které se ve velehradském prostředí jeví jako nevhodné.*
- ⁶ *SOkA Olomouc, fond Slovanské gymnázium (M-5-26), inv. č. 69.*
- ⁷ *Tamtéž.*
- ⁸ *Památník Petra Bezruče v Opavě, Pozůstalost Bohumíra Strnadela - Četyny (č. 51a). Osobní doklady, vlastní životopis, b. d.*
- ⁹ *SOkA v Olomouci, fond Slovanské gymnázium, Hlavní katalog III. třídy, šk. r. 1924/25, inv. č. 48.*
- ¹⁰ *Tamtéž, inv. č. 837, Osobní výkaz Bohumila Nypla. Bohumil Nypl (1887 - 1945), na Slovanském gymnáziu v Olomouci působil v letech 1925 - 1938. Viz také ZICHÁČEK, V. Prof. Bohumil Nypl. In *Primum necessarium je vzdělání a mravnost. Olomouc: Slovanské gymnázium, 1997, s. 311 - 312.**
- ¹¹ *Památník P. Bezruče v Opavě, Pozůstalost B. Strnadela - Četyny, osobní doklady, vlastní životopis, b. d.*
- ¹² *ZICHÁČEK, V. Prof. Bohumil Nypl, s. 311 - 312.*
- ¹³ *Památník P. Bezruče v Opavě, Pozůstalost B. Strnadela - Četyny, osobní doklady.*

¹⁴ *Tamtéž, Výkaz souvislé četby školní.*

¹⁵ Viz VOPRAVIL, J. *Slovník pseudonymů v české a slovenské literatuře.* Praha: SPN, 1973, s. 1227.

¹⁶ *SOKA v Olomouci, fond Slovanské gymnázium, Hlavní katalog IV. třídy, šk. r. 1925/26, inv. č. 69.*

¹⁷ *Tamtéž.*

¹⁸ *Na vysvědčení převažovaly dvojky.*

¹⁹ *Podle informace D. Strnadela. V jednom ze svých životopisů označuje Četyna brněnské profesory za „blahobytné měšťáky, kteří jeho literárním pokusům nepřáli“. Viz Památník P. Bezruče, Pozůstalost B.Strnadela - Četyny, osobní doklady.*

ZDENĚK VYCHODIL PATŘIL K PRVNÍM POVÁLEČNÝM MATURANTŮM NA ČESKÉ REÁLCE

Nahlédneme-li do poválečného přehledu maturantů České reálky v Olomouci, zjistíme, že v roce 1945 na tomto ústavu maturovalo 25 absolventů ze třídy prof. Boženy Králíkové, češtinářky, němčinářky a angličtinářky. Čtyři dívky, 21 mladých mužů. Radost z osvobození a konce války si znásobili úspěšnou zkouškou dospělosti. Patřil k nim i Zdeněk Vychodil, budoucí učitel, pedagog, nadšený češtinář a neúnavný a kultivovaný brusič národního jazyka. Tak ho vnímali po dobu jeho činné služby na základních školách jeho kolegové celá desetiletí. Kdykoli k nim promluvil, oceňovali přesnost a logiku jeho myšlení a od těchto kvalit se odvíjející jeho řeč.

V jubilejních almanaších České reálky a následně ani v almanaších jejího „dědičného“ Slovanského gymnázia Zdeněk Vychodil nebyl nikdy připomenut. Věhlas a sláva se s ním navzdory zásluhám nikdy nesnoubily a vážnost a úcta, již se mu dostávaly spíše neoficiálně, nikdy nenabývaly podoby psaného laudatia, i když jeho oprávněnost byla jakkoli evidentní a vítaná. Několik následujících myšlenek, které mne v souvislosti s osobností Zdeňka Vychodila napadají, mohou být vnímány (a také by měly být) jako opožděné splacení přehlédnutého dluhu.

Nejčastěji jsem se s pedagogem Zdeňkem Vychodilem setkával na metodických schůzkách učitelů jazyka českého a literatury, později při činnosti Literární sekce Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci, jež se konstituovala krátce po oslavách 100. výročí založení VSMO z podnětu češtináře prof. Václava Stratila. V medailonech bývá zvykem vyzvedávat osobnosti literárně tvořivé – tedy básníky, romanopisce, dramatiky, popřípadě ještě publicisty... Žádná z uvedených rolí se ale ke Zdeňku Vychodilovi neváže. K literatuře, kterou měl nesmírně rád, přistupoval vždy jako její milovník, jako její vykladač – školní výuka ho k tomu perma-

nentně motivovala. K literatuře Zdeněk Vychodil přistupoval aktivně, literatura v něm nacházela přítele činorodého, hledajícího a nacházejícího, literárního fandu s vysokým kreditem, vzdělaného a poučeného, který měl nevšední schopnost svými postoji a znalostmi ovlivňovat své okolí a napomáhat jiným, aby literární svět brali jako skutečnost, která svět ovlivňuje a život obohacuje. Další zvláštností Zdeňka Vychodila je jeho paměť, v níž jsou uchovány vzpomínky na stovky setkání s literáty, slovenými umělci, ale i jazykovědnými odborníky, vzpomínky na literární večery, pořady a literární díla, jichž se účastnil, nebo dokonce na nich participoval.

Připomeňme ale nejdříve ve stručném chronologickém přehledu Vychodilovy osudy. Narodil se na Štědrý den roku 1925 ve Velkém Týnci v rodině učitele, jenž se stal prvním ředitelem měšťanské školy ve Velkém Týnci, v roce 1936 pak prvním ředitelem měšťanské školy v Holici u Olomouce. Od té doby bydlí Zdeněk Vychodil v této obci, dnes už městské části Olomouce.

V letech 1937 - 1945 vystudoval Českou reálku na třídě Jiřího z Poděbrad, jejíž budova dnes slouží Slovanskému gymnáziu. Poslední rok války prožil jako totálně nasazený nejdříve ve firmě Sigmund v Lutíně, později v Solných mlýnech v Holici jako pomocný dělník. V letech 1946 - 1950 se stal posluchačem Pedagogické fakulty Univerzity Palackého a vystudoval obor jazyk český - dějepis. Patří mezi první studenty a první absolventy Univerzity Palackého. Byl také členem prvního výboru Svazu vysokoškolského studentstva v Olomouci.

27. února 1947 se konalo v sále olomoucké Reduty slavnostní otevření Univerzity Palackého, jemuž byl tehdy přítomen Dr. Edvard Beneš, vláda, představitelé diplomatických kruhů a akademičtí funkcionáři jednotlivých fakult. Uprostřed pódia stála busta Františka Palackého, po stranách stáli jako čestná stráž čtyři zástupci studentů z jednotlivých fakult. Za studenty pedagogické fakulty Zdeněk Vychodil, za fakultu filozofickou Jiří Skalička.

Učitelskou kariéru zahájil Zdeněk Vychodil působením v Nákle, po roce byl povolán k výkonu prezenční služby a po jejím absolvování strávil jeden rok v Bohuslavicích u Konice a následující dvě léta v Senici na Hané. V roce 1945 se oženil, jeho paní se stala kolegyně, za svědku jim byl MUDr. Milan Slavětínský, vychovali dvě děti a svým zaujetím pro vzdělání přispěli k jejich vysokoškolské odbornosti.

Zbývající léta strávil Zdeněk Vychodil na školách, kde působil již jeho otec, tj. ve Velkém Týnci a v Holici. Celkem tam působil 31 let, z toho polovinu jako zástupce ředitele v Holici. Funkce byl zbaven pro aktivní účast v obrodném procesu šedesátých let, kdy se zasadil o obnovení Masarykova pomníku na školním dvoře. Takové aktivity se po srpnu 1968 nepromítly.

Do povědomí učitelské veřejnosti vstoupil Zdeněk Vychodil jako metodik výuky českého jazyka. Stal se jím rok poté, co se vrátil z vojny - to jiné

byli ještě pokládáni za kantorské elévy. V této roli vydržel až do odchodu do důchodu. Spolupracoval s Výzkumným ústavem pedagogickým, byl externím spolupracovníkem Krajského pedagogického ústavu v Olomouci, odborným poradcem Ministerstva školství v ČR pro výkon odborného dozoru, pracoval jako lektor pro novou koncepci vyučování jazyka českého a byl vybrán jako recenzent učebnic jazyka českého a metodických příruček. Recenzoval i nesmrtelnou Stručnou mluvnici českou z autorské dílny Havránek – Jedlička.



Zdeněk Vychodil a doc. PhDr. František Kopečný, DrSc.

Zdeněk Vychodil si jako metodik uvědomoval, jak důležité je pro učitele mít rozsáhlé odborné zázemí a vypěstovanou schopnost vnímat svůj vyučovací předmět co nejzasvěceněji, i když je to vlastní jazyk. Sám se jako vysoce kvalifikovaný odborník svým kolegům jevil. Jako metodik upozorňoval učitele, kde všude je možno rozum bráti, kde lze získat poučení – pro mnohé „zapadlé vlastence“ byly informace o morfematickém slovníku či slovníku slovesných, substantivních a adjektivních vazeb a spojení velmi užitečné.

Zdeněk Vychodil si uvědomoval, jak významné je pro učitele, ale i lidi jiných profesí, žít kulturně, podílet se na společenském dění a podpořit ho alespoň vlastním zájmem. Z tomto ohledu pokládám mnohaleté členství Zdeňka Vychodila ve výboru Literární sekce VSMO a jeho roli zakládajícího člena Literárního klubu Olomouc (uplatněnou po osmdesátém roce věku) za projev jeho mimořádné duševní svěžesti.

Připomenutí života i osudů Zdeňka Vychodila v almanachu SGO v roce 2007, kdy ústav slaví 140 let trvání, může být pro čtenáře mementem, důvodem k zamyšlení i nad současností, kdy nadále platí, že kdo chce, ten také může – bez ohledu na věk.

Ať to platí stále i pro současné studenty a absolventy SGO bez výjimky.

Mgr. Bohumír Kolář

SETKÁNÍ MLADÉHO ČECHA S FRANCIÍ V ROCE 1920

Před dvěma lety mně spisovatelka Alena Wagnerová vyprávěla o jakémsi Rostislavu Bartochovi, o němž věděla od svého otce a který údajně někdy po první světové válce strávil několik měsíců ve Francii, jak o tom svědčí paměti uložené v archivu v Olomouci. Ovšem to, že nějaký Čech pobýval ve Francii, mě nemusí nutně zajímat, třebaže sama mám kořeny v obou zemích a česko-francouzskými vztahy jsem posedlá. V tomto případě mě však upoutalo, že nějaký čas strávil prof. Bartocha ve Štrasburku, v Alsasku, kde jsem vyrůstala. Vida!

Rostislav Bartocha, profesor francouzštiny a latiny na Slovanském gymnáziu v Olomouci, se narodil 9. dubna 1896 v téže městě, zemřel pak v roce 1978. V šedesátých letech na základě osobních vzpomínek a pomocí své patrně rozsáhlé korespondence napsal paměti nazvané Setkání s životem. Představují skoro dva tisíce rukopisních stránek! Líčení je to tedy velice podrobné a nelze vyloučit, že počítal s možným čtenářem: leckde je totiž osločován. Tím čtenářem jsem se po letech stala já.

Poté, co musel absolvovat vojenskou službu za první světové války a přerušit studium, patřil k první vlně československých stipendistů ve Francii. Za deset měsíců strávených ve Francii na počátku 20. letech se stihl Bartocha setkat s dvěma předními propagátory česko-francouzských vztahů. Jedním z nich byl slavný Ernest Denis, který založil koncem 19. století první katedru češtiny na pařížské Sorbonně a byl zastáncem slovanských zájmů. Toho Bartocha viděl několikrát v malém kruhu Slovanského institutu v Paříži, ovšem již jako starého a nemocného pána; vynášení jeho rakve byl v roce 1921 přítomen. Další byl prof. Ferdinand Špíšek, na něhož si ostatně Bartocha stěžuje kvůli organizačním zmatkům. Nelze však popřít zásluhy tohoto dnes bohužel zapomenutého, mimořádně nadšeného francouzštináře, který se mj. podílel na vzniku československých oddělení lyceí v Dijonu, v Nîmes, na založení Slovanského ústavu v Paříži či Francouzského institutu v Praze.

Bartocha sám k rozvoji československo-francouzských vztahů přispěl záslužnou prací učitele a občasného překladatele. Historicky a generačně byl na pomezí mezi dvěma zmíněnými budovateli těchto vztahů; toho, který je rozvinul a téměř symbolizoval (Denis), i toho, který jim po dosažení cíle samostatného státu mohl dat konkrétnější a účinnější formu (Špíšek). Bartocha patří zároveň ke generaci nešťastné – sám lituje, že ono stipendium bylo jedinou příležitostí, kdy mohl objevovat Francii. Hospodářské a později politické poměry mu znemožnily další cesty, avšak poměrně dlouho udržoval písemný kontakt s několika lidmi, obzvláště s paní bytnou ve Štrasburku.

Bartocha pamatuje na svůj štrasburský pobyt v dobrém, dokonce v lepším než na pařížské měsíce. Z pětadvaceti stipendistů si jen tři rozdělili pobyt a strávili začátek v alsaském hlavním městě. Bartocha se prý

jedině ve Štrasburku mohl skutečně vnořit do francouzského prostředí: díky vlídnosti bytné byl zván na večírky, poznával lidi díky jejímu „salonu“; i samotní profesori se snažili mladé cizí lidi v začátcích v neznámé zemi vést. Dva roky po první světové válce působí už štrasburské univerzitní prostředí jako mezinárodní: Bartocha se zmiňuje o studijním pobytu Ina, Irky a mnoha studentů jiných národů, kteří jako on chodili do „foyer“ na obědy a měli příležitost se seznámit. Dva roky po válce a návratu Alsaska do Francie (po více než čtyřiceti letech německé vlády) působí společenský a intelektuální život velice pestře a aktivně. Ovšem válečné jizvy nezmizely, jak o tom svědčí i Bartochův strhující popis zkázy v horách Vogéz.

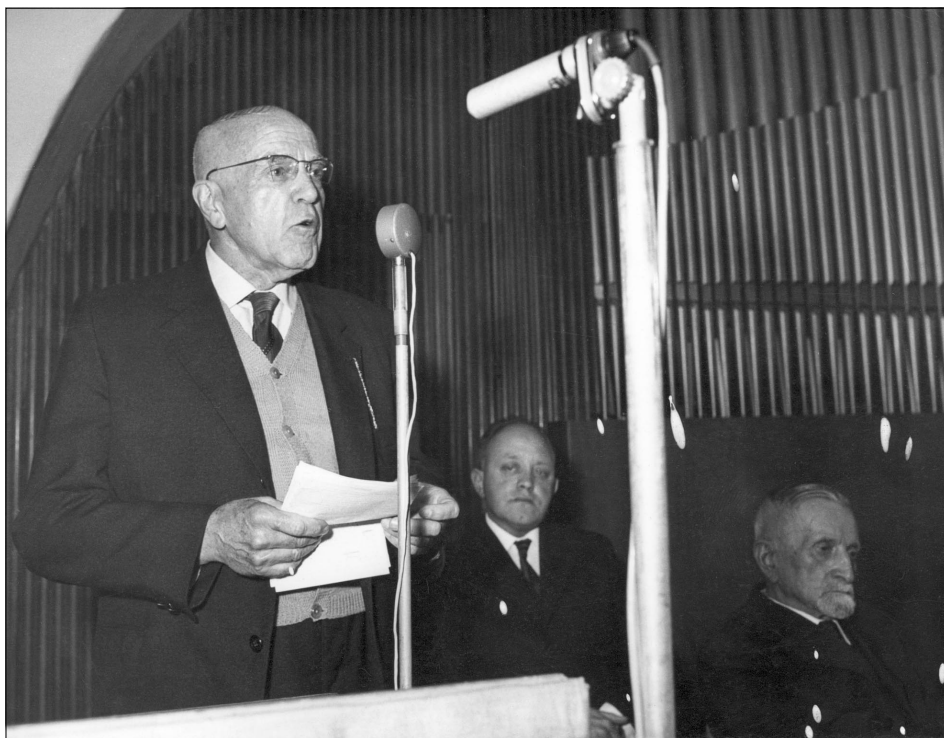
Úryvky byly vybrány jako ukázky atmosféry štrasburského pobytu i z hlediska historického: Bartocha se nemohl nezmínit o osudu Alsaska. Snad lze přirovnat osudy Alsaska k českému historickému vývoji; jiní našli i jiné podobnosti, vzhledem ke germánského prvku se mi však jeví srovnání Alsaska s Čechami výstižnější.

Ve svých spisech působí někdy na současného čtenáře Rostislav Bartocha až starobyle; je si toho vědom a s humorem to svému neviditelnému čtenáři přiznává. Ale tichý dialog po letech a mezi lidmi vzdálených generací, kteří pobývali za různých historických poměrů na stejných místech, byl pro mě mimořádným zážitkem.

Pozůstalost prof. Rostislava Bartochy je uložena ve Státním archivu v Olomouci; bez pomoci jeho pracovníků bych se při pátrání neobešla.

Z pamětí Rostislava Bartochy

Jako kdybych nebyl měl dost na těch čtyřech letech násilného odtržení od domova, dobrovolně jsem odešel zas na deset měsíců z vlasti od dubna 1920 do konce února 1921. (...) Když bylo rozhodnuto a já jsem byl pojat do počtu vybraných šťastlivců, byli jsme svoláni k informativní schůzi do ministerstva školství, kde nás přijal pan odborný rada Špišek. Vyložil nám důležitost těchto nových styků s francouzskou kulturou, protože je nám jich sverchovaně zapotřebí, neboť náš národ byl donedávna svým postavením v Rakousku podroben přímo vlivu kultury německé a popudy z Francie přicházející přijímal zpravidla také prostřednictvím německým, jen zřídka přímo. Vzpomněl těchto řídkých styků, zejména nám připamatoval protestní projev českého zemského sněmu z r. 1871 proti odtržení Alsaska od Francie, vylíčil že hlavní břímě světové války nesla Francie, kde se utvořila rota Nazdar jako první organizovaný útvar české branné moci, vylíčil kulturní význam Francie pro celý svět a blahopřál nám k tomu, že jsme první vlašťovky jara československo-francouzské vzájemnosti, ovšem dodal hned, že jsme též prvními pokusnými králíky, kteří musí být připraveni na možné těžkosti, protože s pobytem našich studentů ve Francii nejsou zatím žádné předběžné zkušenosti. Marně jsme očekávali, jak tam vyjdeme s těmi 450 franky měsíčně, které nám zbyly po srážce cestovného na cestu tam a zpět. (...) Radil nám však velmi dobře, abychom jeden běh strávili v některém z menších universitních



Prof. Bartocha při projevu na oslavě 100. výročí založení Slovanského gymnázia (sedící JUDr. PhDr. Zdeněk Šprinc a PhDr. Václav Nešpor)

měst a teprve druhý v Paříži, protože je na menší universitě větší možnost styku s profesory i francouzskou společností, a doporučoval nám před jinými městy alsaský Strasbourg.

(...)

Jakmile jsme se ocitli za Rýnem, uvědomili jsme si rázem velký rozdíl v běžném, pouličním projevu každodenního života. U nás - dědictvím po Rakousku - a hlavně v Německu bylo vše sešněrováno jakousi polouřadnou těžkopádnou vážností tíživých povinností a důstojného vystupování, které usilovalo o to, aby se ničím a před nikým neradovalo, tam, na půdě staré Gallie, hned prvý posunovač vykonával svou práci s přívětivou lehkostí, někdy skoro ledabylostí, ale s improvisační nápaditostí plnou rozmarného veselí. Jako bychom byli ze severských mlhovin vstoupili do jasných obzorů jižního slunce. Šoféři se za volantem nechmuřili na chodce, netroubili s předčasnou zuřivostí, nýbrž s úsměvem přibrzdili nebo se vám graciézně vyhnuli. Nebyl tu základní postoj vyjadřován maximou „však já ti ukáži, zač je toho loket“, nýbrž tím „faites, Monsieur“ - jen si dělejte po svém, když se vám to tak líbí, já vám rád uhnu. Zdálo se nám, že u nás vším jednáním proniká snaha po pánovitosti, tam úsilí vyjít vstříc s přívětivostí co největší. Vše šlo jaksi samozřejmě, bez strohosti,

hladce, vlídně. V nabité elektrice byl průvodčí v zajetí někde uprostřed vozu. To, aby cestující u schůdků zatáhl místo něho za šňůru ke zvonku nebo stiskl knoflík dávající signál k odjezdu, bylo tam pouhou úslužnou výpomocí. U nás by byl průvodčí zatáhl dvakrát, zastavil elektriku, vyšetřil pachatele, odevzdal jej nejbližšímu strážníkovi a nebožák by byl „podléhal celé přísnosti zákona“, jak stávalo na železných deskách dávajících výstrahu u trati úřední češtinou za dob rakouského zeměpána.

(...)

O vztahů Alsasanů k Francouzům promluvil kdysi ve schůzi studentstva v Cercle Maréchal Turenne, sám Alsasan, že přes všechnu nenávisť k Němcům se s nimi vytvořily vztahy; protože pak Francouzi nechápou těchto vztahů, dochází k obviňování Alsasanů z germanofilství a ke kontroverším. Německá propaganda z toho ovšem prý vytlouká kapitál. Vcelku se pak v debatě usoudilo, že ty vztahy jsou tam u nich asi takové jako u nás na Slovensku. Byli jsme celkem překvapeni, jak Alsasané dospěli podle vlastních informací a názorů k této analogii.

(...)

A ještě 29. dubna jsme se ubytovali podle jedné z udaných adres na nábřeží řeky Illu v č. 3, Quai St. Thomas, nábřeží svatého Tomáše, jehož pěkný románský červený kostel stál něco dále. Byl to dům v těsném sousedství domu, v němž za studií bydlil Goethe, jak hlásala pamětní deska. Dvoupatrový patricijský dům, do kterého se vcházelo širokým, příjemně chladivým vestibulem vyúsťujícím na dlážděné nádvoří s ambitem, se sloupky porostlými divokým vínem a po jehož levé straně se stoupalo širokým schodištěm vzhůru, patřil paní Alfredě Eppové, vdově po plukovníku. Její děd, Alsasan, padl též [jako] velitel pluku za války r. 1870 proti Němcům. Její muž zemřel krátce před první světovou válkou, ve které ztratila staršího syna, zatím co mladší Jean, asi v našich letech, šťastně z války vyvázl a studoval inženýrství chemie. Přijala nás ve velkém, vkusně, byť staromódně zařízeném saloně, plném památkových cenných, většinou rodinných věcí. Paní Eppová byla statná, krásně vzrostlá dáma vybraných a vytříbených společenských způsobů. (...) [B]yla energetická, prozíravá a zkušená paní praktického, právě tak jako kulturního rozhledu. Vyznala se v posledních novinkách francouzské literatury právě tak dobře a kriticky jako ve vaření a v úklidu, kteréžto funkce v bílém plášti každodenně zastávala rovným dílem se svou služebnou. Nebyli jsme pro ni asi záhadnou hádankou, protože hovor týkající se našich nacionálí nebyl nedůvěřivý, spíše se stácel na otázky státně-politické a na naše poměry v mladém státě a brzo jsme byli vyzváni k prohlídce obou pokojků. Teprve za nějaký čas se nám naše paní domácí přiznala, že podle představ jejích a i jejích známých jsem já nebyl pokládán za stoprocentního Čechoslováka, protože jsem byl prostředně velký, světlých nazlátých vlasů a příliš jemného výrazu. Zato však Monsieur „Žanyska“ (Janiška) – to byl ten pravý Čechoslovák de Boheme: vysoký, urostlý jako jedle, s mohutnými pačesy černé barvy, které tvořily nad jeho obličejem i po stranách důkladnou beranici, hnědočerné oči – to prý by na ten národ ze země cikánů bylo podobné...! a smála se tomu.

(...)

[B]yla to paní statečná. Když jsme se kdysi k půlnoci vraceli a stali se svědky, jak nějaký Štrasburčan srazil pěstí s boxerem na koleje elektrické dráhy nějakého vojáka Senegalce, protože prý obtěžoval jeho opodál stojící paní (byla-li to jeho paní?), a chystal se ho tam polozmrzačeného dotlouci, ani já, ani ten „pravý“ Čechoslovák, ani Jean, všichni tři dohromady jsme se neodvážili vmísit se do této příhody, ale ona přiskočila, chopila civilistu za ruku, a vášnivě na něho chrlíc přívál nesrozumitelného alsasko-německého nářečí, odvěkla zkoprnělého k jeho dámě, zatímco Senegalec se vzb chopil a ztratil z obzoru. Němce nenáviděla z celé duše. (...) Mluvila-li o nich, nepoužívala nikdy jejich jména „les Allemands“, nýbrž vždy je nazývala opovržlivou francouzskou. přezdívkou „les boches“, zkratkou „les Alboches“

(...)

Tam jsme těm neznámým „bohémienům z Boheme“ dělali kulturní propagandu, nemálo i fotografiemi z Prahy, ze sokolského sletu a reprodukemi uměleckých děl Uprkových, Švabinského a jiných, a to jsme činili hned na mezinárodním fóru. Naprosto nás neznali. Lidé inteligentní se ptali, jak se u nás vlastně mluví, zda německy, zda je čeština podobná maďarštině nebo zda je jazyk indoevropský. Když jsem počátkem srpna 1920 posílal do ČSR doporučený dopis, na kterém bylo na nejdolejším řádku napsáno Tchecoslovaquie, měl jsem s úředníkem rozmluvu přesně tohoto znění:

Ú(ředník): Dovolte, pane, *kam* jde ten dopis?

Já: République tchécoslovaquie

Ú: To je tedy v Americe?...

Já: Ne tak daleko. Je to v Evropě. Asi jako odtud do Paříže.

Ú: Tedy v Polsku.

Já: Ne!

Ú: Snad tedy v Rakouské republice?

Já: Nemůže být přece jedna republika v druhé!

Ú: Dovolte, pane, já jsem o takové republice ještě nic neslyšel.

Já: Je mi líto, ale já za to nemůžu, to není má chyba.

Ú: A jak dlouho, prosím, existuje tato republika? Já jsem u tohoto okénka už 6 dní, ale ještě do ní nic nešlo.

Já: Bezmála dva roky a má 15 000 000 lidí.

Ú: To se divím...

Já: Víte, co jsou Čechy, Morava, Slezsko, Slovensko?

Ú: Ano.

Já: Tak to je République tchécoslovaquie. Doufám, že příště to budete vědět.

Měl přece pravdu Karel Čapek, když uvažoval o tom Československu, pro cizince hybridním názvu, že by nám byl mnohem lépe slušel název Velká Morava - la Grande Moravie...

(...)

Město Štrasburk činilo příznivý dojem. Byly v něm malebné čtvrti a půvabná zákoutí, tvořená starými domy, stavěnými často kombinovaně z dřevěných trámů tvořících kostru, s kamennou a cihlovou výplní, s četnými do ulic přečnívajícími výčnělky, arkýři, alkovnami, balkony. Vnitřek býval temný s páchnoucími dvory, střechy kryté taškami byly srázné a vysoké na dvě i tři podlaží, s malebnými vikýři. Zvlášť pitoreskní bývaly partie u řeky Illu se starobylými i novými mosty. Působivé byly i staré hradební věže a zbytky opevnění. Větší část ovšem už byla moderní s domy budovanými jednak těžkopádnějším, rozložitým slohem německým, jednak lehčím a pro oko lahodnějším stylem francouzským, s bohatším, ale méně vtíravým rozčleněním fasády. Ostatně historie, jak město přecházelo jednak pod východní, jednak pod západní státní správu, byla vtesána do uličních nároží, protože na nich byla pojmenování vtesána do kamenů pěkně nad sebou: staré názvy francouzské, nad nimi německé a ještě výše nová francouzská pojmenování. A nikoho toto historické svědectví neuráželo... a nikomu tehdy nenapadlo dřívější jména z kamene vymazávat...

Anna Kubišta

Pozn. red.: Anna Kubišta (1980) studovala historii ve Francii, nyní se věnuje především kulturní žurnalistice. Spolupracuje s francouzskou redakcí Českého rozhlasu, přispívá do Babylonu, Kulturního týdeníku A2 aj. Překládá z češtiny do francouzštiny. V květnu 2007 pobývala jako host Listů v Olomouci a poté v Krakově, a to na doporučení Aleny Wagnerové, nositelky ceny Listů Pelikán 2005. Pobyt mladého člověka doporučeného laureátem je součástí této ceny.

EINSATZ A SEPTIMA 1944 – 45

Vzpomínám-li na svá středoškolská léta, je zajímavé, že se mi nejsilněji ozývají ta poslední dvě – spojená s koncem války (pochopitelně té druhé světové). Tam se totiž odehrálo to, co výrazně poznamenalo naše dospívání, paradoxně v kladném i záporném smyslu. Laskavý čtenář jistě promine, že v tomto článku nebude – s ohledem na jeho obsah – mnoho řečí o škole, studiu, profesorech a tak podobně.

Prvního září 1944, tedy předposledního roku druhé světové války jsme totiž místo do septimy Slovanského gymnasia v Kosinově ulici „narukovali“ do Technische Nothilfe, Einsatz Prossnitz, tedy do Technické nouzové pomoci v Prostějově, a to spolu s našimi vrstevníky z většiny moravských gymnázií. Rok před maturitou a na vrcholu puberty to byla událost, která znamenala, že jsme místo učebnic a pohodlného vysedávání v bohatě zdobených lavicích „Kosinky“ dostali do rukou lopaty a krumpáče, byli navlečeni do pracovních uniforem „drillichů“ a nezapomenutelných historických pláštíků po policajtech z 19. století a ubytováni spolu s německými vojáky v kasárnách na letišti v Prostějově.

Naším úkolem bylo zasypávání děr po bombardování na letištní ploše, ale k tomu se přidružilo množství další manuální činnosti, při které jsme

se přiučili nejen různým řemeslům a dělnickým pracím, ale i způsobům, jak tyto práce obházet, ulívat se z nich, nebo je dokonce sabotovat. To bylo něco, co jsme do té doby znali jen z literatury nebo vyprávění, a můžeme-li tuto etapu našeho dospívání hodnotit kladně, tak proto, že nám pomohla překonat i obvyklá úskalí puberty. Po válce jsme se vrátili domů už jako dospělí s jakýmsi životními zkušenostmi a dokázali jsme pak lépe ocenit přínos vzdělání, kterým nás střední škola do života vy-zbrojila.

Naše spolužačky a spolužáci, kteří se Einsatzu vyhnuli, sice septimu řádně absolvovali, ale my jsme je pak během prázdninového semestru hravě dohnali, což lze také přičíst k dobru našim ročním zkušenostem. Je pravda, že na nás během toho roku nezapomněli (a hlavně nezapomně-ly), občas nás navštívili, a dokonce přijeli i někteří naši profesoři. Pokud si vzpomínám, byli to naši třídní - Horčíčka zvaný „Holič“ a velmi oblíbený „Olda“ Králík. Přesto jsme se v Prostějově museli postavit na vlastní nohy - tehdy spíše bagančata - a tak se z do té doby poněkud změkčilých městských hochů přece jenom stali samostatní mladíci. Bylo velmi zají-mavé zjištění rozdílů mezi úrovní vyspělosti u studentů z různých krajů a měst, kteří se tam sešli. Zatímco my jsme byli takoví docela průměrní „slušníci“, brněnští hoši byli už dál, dovedli se lépe ohánět (zhusta navštěvovali i místní lehká děvčata), naproti tomu mládenci z venkovských škol (třeba z Valašského Meziříčí) měli problémy s nutným překonáváním zábran proti pravidlům společenského chování. Zato ale měli lepší zásobování balíčky s domácí stravou, o niž se s námi poctivě dělili. Zvláště rád vzpomínám na postavu brněnského spolužáka, který byl všemi - i Němci považován za dementního, protože se odmítal na noc ukládat na vzorně ustlaný kavalec a spával oblečen v botách i plášti pod postelí. Že to byla jen dobře zahraná maska, jsem zjistil až po válce, když se objevil v Olomouci, kde dodnes žije jako nyní už penzionovaný lékař.

Pracovní náplň byla docela pestrá: od kopání kabelových rýh (členové této skupiny se vyznačovali typickým hnědým zbarvením šmolkově mod-rých pláštů do výše kolen, což sloužilo i k odměřování správné hloubky výkopu), přes dovoz škváry z cukrovaru v Bedihošti, převážení leteckých bomb a zasypávání už zmíněných kráterů po bombardování. Tady došlo i k vyšetřování a zatčení gestapem pro sabotáž, když se jeden kráter pod přistávajícím letadlem propadl, protože se prolomil strop vytvořený za-hoznými lopatami a prkny, kterým si hoši ušetřili pár kubíků zeminy.

Příležitostně jsme zjišťovali, že ne všichni Němci jsou nacisti, jako na příklad obergefreiter Kula, z něhož se vyklubal hlučinský Čech, nebo mladí němečtí letci ze Sárska, kteří byli vlastně poloviční Francouzi a Hitlera měli rádi stejně jako my. Ti nám pomáhali ulívat se občas z práce pro Říši, zatímco takový hejtman „Chcípáček“, zřejmě místní cvok, nás nutil ji zachraňovat sbíráním starého železa a hřebíků.

Zažili jsme i několik leteckých poplachů, což byla zase příležitost k ulívání z práce, ale v polovině prosince se Němcům podařilo v mlze se-střelit i jednoho Lightninga a mně se podařilo setkat se s jeho osádkou, poněvadž jsem zrovna seděl v „lochu“ za nedovolené opuštění. Poprvé

v životě jsem na vlastní oči viděl černocho v americké uniformě, bohužel jsme pak ale slyšeli, že je Němci zastřelili.

Při výčtu podivných postav nemohu zapomenout na sadisty typu poddůstojníka Schwalbeho nebo později v Brně nejvyššího šéfa Blohma, kteří se vyžívali ve fackování menších provinilců a ti pak chodili s přeraženými nosy a oteklými tvářemi. O tom, že inteligence není překážkou zhovadilosti, nás přesvědčoval velitel prostějovského Einsatzu, bývalý redaktor Kolář, který se dal do služeb Němců. Kromě toho, že byl neustále opilý a chlubil se svými úspěchy u německého velení, rád nás ohromoval obrovskými znalostmi české literatury, citoval poezii i beletrii a zasvěceně mluvil o kulturním dění v předválečné pražské společnosti. To byla zkušenost pro nás jako gymnasisty, co udělá závislost na droze z intelektuála. Po válce jsme se dozvěděli, že skončil odpovídajícím způsobem – když po zatčení nedostal asi týden napít, oběsil se.

POZOR! Útloucité estétské povahy prosím: přeskočte část následujícího odstavce.

My jsme ale byli také kulturně činní, když jsme si pro naše povinné pochodové zpěvy přebásnili tehdy známou německou válečnou „Denn wir fahren gegen Engeland“, která začínala známým trylkem „Doprdele se všema Němcama...“ a pokračovala zarputile „žrádlo dostáváme jak žebráci, do hajzlu ho lijem' každý den, stále nám jen přidávají práci, ale my se na ni vyserem'; chceme dom', dom', dom', stále jenom dom', však přijde den, kdy domů pojedem' a na práci a na Té eN a na všechno se pak vyserem', vyserem'“, nebo tu naši lidovou „Nemelem', nemelem', na Té eN se vyserem'. I na pány z Befehlstelle, ať nám vlezou do prdele“. Omlouvám se za poněkud nemravné texty, ale byl to náš skromný výraz odporu proti režimu a vojákům – bohužel jen do doby, než to prasklo zásluhou jakéhosi „werkšucáka“ (hlídače na bráně), znalého češtiny. Ale jistě si je pamatují všichni účastníci dodnes. Stejně skončilo i naše pochodové zpívání i ve městě oblíbenou sokolskou „Lví silou, letem sokolím...“. To budilo nadšení občanů, dokud se zase nenašel žalobník, který se postaral, aby zasáhla vyšší moc.

Přečkat zimu bylo skoro hrdinství a také to někteří z nás odstonali. Jiní onemocněli paratyfem a ocitli se v karanténě a posléze v jiném Einsatzu – například v Letovicích, Brně, Tišnově nebo ve Vranovicích na jižní Moravě. Dá se říci, že to bylo všude stejné až na drobné odchylky, jako byl boj se štěnicemi v Tišnově nebo konec války v Žabčicích u Vranovic v náručích sovětských osvoboditelů, kteří nás kvůli našim bizarním uniformám napřed chtěli zastřelit, ale pak se spokojili s našimi botami – púllitry, které byly na jejich poměry nezvykle kvalitní. Tak jsme alespoň trochu přispěli ke konci války a našemu osvobození.

Vrátili jsme se domů trochu dospělejší, trochu zkušenější a notně cyničtější. Už nás pak další vývoj nedokázal moc rozházet. Nakonec jsme i odmaturovali, posílení svými zkušenostmi přečkali i vojnu, čtyřicet let socialismu, sametovou revoluci a letos nám už bude osmdesát.

Vivat Academia, vivant professores!

*Ing. arch. Ladislav Pospíšil alias „Popin“
(mat. roč. SG 1946)*

V ROCE 1948 MATUROVALA VELICE SOUDRŽNÁ TŘÍDA PROFESORKY ŠTĚPÁNKY GREGOROVÉ

Myslím, milí čtenáři, že nás není mnoho, kdo známe někoho z maturitního ročníku 1948. Jsou to už dnešní penzisté (až na dvě nebo tři dosud zaměstnané výjimky), kteří nastoupili do školních lavic tehdejší České reálky na třídě Jiřího z Poděbrad v r. 1940. Přišli jsme do ní z pátých tříd obecné školy. Někteří jsme prošli tzv. psychotechnickými zkouškami, které měly odhalit naše sklony k technickému studiu. Pamatuji se na jeden z testů, kdy mým úkolem bylo obtahovat obraz motýla čarou vedenou na vnější straně rovnoběžně s kresbou vzdálenou od ní jeden milimetr. Nyní - po více než šedesáti pěti letech - obtahuji podobným způsobem mikrofotografie bakterií a kvasinek, které jsem pořídil pomocí elektronové mikroskopie, abych jim dal ve Photoshopu příjemnější, barevný vzhled. Ale abych neodbočoval.

V primě jsme se tedy sešli páfáci z mnoha olomouckých škol, takže byly otevřeny dvě třídy, I. A a I. B. Noví studenti přicházeli později a mnozí naši spolužáci odcházeli do praktického života, hlavně po kvartě, tedy po 9 letech povinné školní docházky. K maturitě v roce 1948 nás šlo 31 studentů jediné oktávy. Řada mých vzpomínek na tehdejší školní léta byla již uveřejněna ve sborníku „Primum necessarium je vzdělání a mravnost“, vydaném v r. 1997 u příležitosti 130. výročí založení Slovanského gymnázia a 95. výročí České reálky (str. 171). Název „Polívkovo reálné gymnázium“, který obdržela dřívější Česká reálka v roce 1945, se nedostal na titulní stránku almanachu a není snadné najít jej nad nějakou ucelenou kapitolou uvnitř. Upozornili mě na to spolužáci, kteří mě opět vyzvali, abych ve svých vzpomínkách pokračoval i po deseti letech. Takové nové vzpomínání pro veřejnost ale není nic jednoduchého.

Velice jsem ocenil toto vyzvání, i když bych tentokrát raději četl, jaké vzpomínky mají jiní spolužáci. Ty svoje minulé bych přirovnal ke svým žním, kdy jsem vybíral z bohaté úrody. Vydávat se opakovaně na stejné pole by mohlo dopadnout jako paběrkování, pokud bych se nedostal do míst, kam jsem před deseti lety nevkročil. A taková místa by se opravdu našla. Kamarádi mi o nich psali: „Miloši, vzpomeň na zalesňovací brigádu v Třemešku. A také na školní lyžařské zájezdy do Petříkova. Napiš o středoškolských hrách v Praze, to byla přece krása, na jakou se nezapomíná! Pamatuješ se, jak se dal Muff zavřít během vyučovací hodiny ve skříni, která stála ve třídě, takže se vlastně zúčastnil vyučování, ale současně chyběl? Pamatuješ se, jak Tě Kokos znervózňoval, když si v květnu 1945 cinkal pod lavicí svazkem dělostřeleckých rozbušek?“

Díky za připomínky. Opravdu si vzpomínám, jenže matně a útržkovitě. Jsou to závaný vzpomínek, které přicházejí, ale nechtějí klidně poseďet, abych je mohl zachytit a zeptat se jich na podrobnosti, jak to vlastně



Profesorka Štěpánka Gregorová

bylo. Přivítal bych pomoc spolužáků, kteří u toho byli a mají lepší paměť. Dejme hlavy dohromady a sepišme skupinovou vzpomínku... Nedali jsme a nesepsali. Škoda - už asi nesepíšeme, vzpomínali bychom na dobu před rokem 1948, kdy jsme vyletěli ze společného hnízda. To, nač bychom vzpomínali, se událo před více než půlstoletím. Ubývá nás. Několik dobrých kamarádů se ani nedožilo nového tisíciletí. Vzpomínám vás na všechny.

Na polích už se dnes nepaběrkuje. Každým rokem je nová bohatá úroda. Nebudu sbírat klásky z první poloviny minulého století. Svět se nám otevřel. Život postavil mnohé z nás do situací a míst, o kterých se nám nikdy ani nesnilo. Mě i manželku, maturitní ročník 1950 (třídní profesor Vladimír Srovnal), zavál osud až do Kanady.

Naši dva synové, Pavel a Petr, chodili do státní (veřejné) školy v Ottavě, vystudovali zde střední školu a Carletonskou univerzitu a mnoho let pracují jako počítačovní inženýři ve špičkových technologiích. Což abych pro čtenáře tohoto sborníku raději porovnal, jaké vzdělání dalo olomoucké Polívkovo reálné gymnázium (PRG) mně a manželce a jaké vzdělání získal Pavel a Petr na Brookfield High School? Snad by to zajímalo širší okruh čtenářů více než spolužák, který si pod lavicí cinkával dělostřeleckými rozbuškami.

Moje vzpomínky na „povinné předměty“, které jsem „musel“ studovat v Olomouci, přestávají být staromileckými, když se srovnají se situací na jiné střední škole v jiné zemi. V Kanadě jsme poznali, že Češi mají ve zvyku tak silně kritizovat vlastní výsledky, i ty vynikající, že to až přechází do jejich znehodnocování. Většina jiných národů je naopak hrdá i na průměrné výsledky a dovede svou hrdost odůvodnit. Jakožto nynější Kanaďané jsme tedy oba, manželka i já, hrdi na to, co nám dala československá střední škola v letech 1940 - 1950 a mně navíc československé vysoké školy v letech 1948 - 1957. S potěšením jsem četl ve zmíněném v almanachu (str. 195) chválu doc. Petra Lose na vynikající vnitřní architektonické uspořádání školní budovy PRG, jemuž se nemohou rovnat jiné školní budovy od Moskvy po kanadskou Victorii. Co se všeobecného vzdělání týká, jsem vděčný svým středoškolským profesorům. Spolu s profesory vysokoškolskými mě vzdělali takovým způsobem, že jsem se mohl přizpůsobit všem změnám, kterým jsem musel v životě čelit a uplatnit se a přispět k rozvoji nejen československé, ale i kanadské společnosti. Podobně na tom byli i jiní přistěhovalci z Československa. Všichni jsme si velice brzy po příchodu do Kanady uvědomili, jak dobře nás československé školy do života vybavily.

Předpokládám, že čtenáři této vzpomínky vědí, kolika předmětům se na československých středních školách učilo. Napočítal jsem jich v jednom ročníku kolem třinácti. Studovali jsme češtinu, němčinu, latinu, francouzštinu, angličtinu a ruštinu. Učili jsme se slovíčka, pravopis i gramatiku, měli jsme řečnická i slohová cvičení. Uznávám, že velký podíl na tomto vysokém počtu jazyků měly i politické poměry a skutečnost, že jsem vstoupil do školy za protektorátu, prodělal v ní konec války a poválečná léta. Měli jsme zpěv i kreslení, tedy hudební výchovu i výtvarnou výchovu, občanskou výchovu, filozofii, tělocvik, dějepis, zeměpis, přírodopis, matematiku, deskriptivní geometrii, chemii, fyziku. Od primy do kvarty jsme také náboženství.

Koncem šedesátých let přecházeli v kanadské Ottawě naši dva synové, Petr a Pavel, z „nižší střední školy“ (Junior High School) na vyšší střední školu (Senior High School). Měli na vybranou mezi různými předměty, ale mělo to háček. V případě, že by chtěli po střední škole studovat na univerzitě, museli by se prokázat vysvědčením o studiu zcela určitých předmětů. Ve škole jim příliš neporadili. Pokud si studenti vybírali sami, mohli skončit katastrofálně. Psaní na stroji, studium „jak organizovat oslavy“ a různé předměty sociálního studia nekvalifikovaly absolventy střední školy ke studiu na univerzitě. Bylo tedy především na rodičích, aby poradili. Bez ohledu na to, že by chtěl student později studovat inženýrství, práva nebo lékařství, musel mít znalosti matematiky, fyziky, chemie. Muselo se tedy vycházet z toho, které předměty bude muset brát starší Pavel ve 13. třídě. Jenže každý předmět měl svou „prerequisite“ - čili musel navazovat na předchozí předmět. Ten, kdo nestudoval chemii ve 12. třídě, si ji nemohl zapsat ve třídě 13. Tak se tedy zpětně dospělo k předmětům, které si naši hoši museli zapsat již v 9. třídě. Pamatuji se, že matematika zabírala ve skutečnosti tři předměty: algebru, funkce

a vztahy a diferenciální počet. V nižších třídách se podle výběru studovalo minimálně šest a maximálně osm předmětů. Všechny měly stejnou hodnotu čili „credit“ a absolvent střední školy jich musel mít předepsaný počet. Kromě jmenovaných předmětů tedy nebylo příliš prostoru pro další vzdělání a přitom platila další ustanovení. Kdo si vybral dějepis, nemohl studovat zeměpis, kdo chtěl studovat hudební výchovu, nemohl si zapsat výchovu výtvarnou. Ve 13. třídě nebral Pavel dokonce angličtinu ani francouzštinu. O prázdninách pořádala škola 5týdenní zájezd do Francie a při té příležitosti získal „credit“ za tento jazyk. Je pozoruhodné, že jako přistěhovalec doučoval na doporučení svých učitelů rodilé Kanaďany v obou jazycích. Ostatně je známo, že velký podíl kanadských maturantů neumí natolik dobře číst a psát, aby mohli okamžitě začít studovat na univerzitě, a doučují se tedy v nultém ročníku. Tělocvik byl předmět jako každý jiný, takže se vyučoval každý den. Jakožto rodiče jsme si přáli, aby jej oba hoši brali, i když by nám stačilo, kdyby to bylo ob den, jak tomu bylo za našeho mládí. To ale možné nebylo.

Řediteli školy jsem vyslovil svou nelibost nad nedostatečným počtem předmětů, které nespĺňovaly mou představu „všeobecného vzdělání“. Po čase si mě pan ředitel pozval do školy, aby mě seznámil s průzkumem názorů, který udělal u rodičů studentů. Měl je napsané na papíře, takže jsem si mohl na vlastní oči přečíst, že jsou studenti přetěžováni velkým počtem předmětů, že by jim do praktického života stačila angličtina, čtení, psaní a počítání – čtyři předměty. Všechno ostatní se považovalo za přítěž, která bránila studentům v tom, aby si mohli začít vydělávat práci v restauracích, u benzinových pump a podobně. Pan ředitel svůj výklad zakončil připomínkou, že jsme se z totalitní země přestěhovali do země demokratické, kde o všech věcech rozhodují především voliči a daňoví poplatníci a ti, jak vidno, by dali přednost i nižšímu počtu předmětů, než jakému se ve škole učí. Poděkoval jsem panu řediteli za vysvětlení, které mi současně ukázalo, že nebylo vinou kanadských, popřípadě severoamerických studentů vůbec, že neměli všeobecné vzdělání, že o některých věcech věděli hodně a o některých neměli nejmenší představu. Byla to vina lidí, kteří sami všeobecné vzdělání neměli, i když zastávali vysoká místa ve školské správě.

Od té doby uplynulo několik desítek roků a do první třídy nastoupili naši vnuci. Zatím „píší“ tiskacími písmeny, jak je vidí v knížkách, ale „psací písmena“ se začínou učit až ve druhé nebo dokonce ve třetí třídě. Takže se necvičí ve psaní jiji, pppp, mmmm, llll, iiii atd., jak si na to jistě ze svého hláví pamatují čtenáři těchto řádků. Jak jsme slyšeli, problém s psaním ale mají jen ti žáci druhých a třetích tříd kanadských škol, jejichž rodiče se přestěhovali do Evropy. Jejich děti jsou tam pozadu a mají co dohánět.

Jak jsem napsal výše, jsou přitom Kanaďané hrdí na všechno kanadské, a jsou tedy přesvědčeni, že je kanadské školství (podobně jako zdravotnictví, věda i umění a všechno ostatní) nejlepší na světě. Někteří lidé v jiných zemích, jistě i České republice, tomu věří a snaží se své vzory napodobovat – k vlastní škodě.

V českých sdělovacích prostředcích jsme četli v posledních letech silné výhrady k „biflování“ čili učení nazpaměť. Důležité nejsou prý jednotlivé znalosti, nýbrž schopnost potřebné informace si umět najít. V tomto ohledu Kanada Českou republiku bezpochyby předběhla. Co jiného je násobilka, než biflování? Na PRG po nás nikdo nevyžadoval, abychom biflovali logaritmické tabulky, ale znalost násobilky se vyžadovala. Zato jsem byl v r. 2006 svědkem této příhody v jedné ottawské bance: Střádal středního věku si chtěl uložit několik šeků, ale zapomněl si vzít sebou svou osobní počítačku, takže požádal mladou pokladní, aby mu několik částek sečetla na počítači. Ten měl ale zrovna výpadek. Zákazník banky tiše zaklel a odešel. Bez elektroniky a bez nabiflovaného sečítání se prostě nedalo k součtu jinak dospět - a já jsem nenabídl pomoc, abych nevypadal jako přemoudřelý stařec. Důležité jako násobilka jsou i „nabiflované“ znalosti příznaků chorob pro lékaře, zejména na pohotovostním oddělení. Tam není čas na „googlování“. Podobně by neměl novinář hledat ve slovníku, kdy psát „y“ po obojetných souhláskách. Není snad vzdělání souhrnem naučených znalostí uložených v našem vlastním mozku?

Je něco zajímavého na tomto mém příspěvku kromě srovnání české a kanadské střední školy? Třeba výzva mých olomouckých spolužáků, abych přispěl do tohoto sborníku? Ano, naše třída - maturitní ročník 1948 - byla a je neobvykle soudržná, a to nejen mezi sebou, ale i k našim dřívějším profesorům. Dokud žili, účastnili se třídních schůzek absolventů. Naši osaměle žijící paní profesorku třídní, Štěpánku Gregorovou (učila nás angličtinu a my jsme jí říkali „Miss“), navštěvovali její dávní žáci doma a později i v nemocnici. Povezili ji autem městem i okolím, aby jí ukázali změny, k nimž během posledních let došlo. V roce 2006 se paní profesorka dožila 97 roků. Psával jsem jí i z Ottawy a seznámil se pomocí e-mailu s její vnučkou, také učitelkou, paní Dagmar Hajtmarovou. Její dcera Šárka, tedy pravnučka naší paní profesorky, dostala na střední škole za úkol napsat slohovou práci na téma „Jaká bych chtěla být učitelka“. Psala o své prababičce, o tom, jak rádi na ni dodnes její žáci vzpomínají, píše jí a navštěvují ji. Její češtinářka řekla později Šárčině mamince, že byla hluboce pohnuta, když Šárka svou práci četla před třídou - práci, kterou napsala svým srdcem. - Naše paní profesorka nás navždy opustila 29. července 2006 ve věku 97 roků.

Vzpomínky mohou mít různou formu. Snad jinak vzpomínají na školu ti z nás, kteří se občas se svými spolužáky scházejí, prohlízejí si dávné fotografie a případně mohou navštívit i budovu, v níž jsme strávili osm roků svého mladého života, než vzdálený autor, který žádnou z těchto možností nemá. Nesrovnal jsem tedy svoje vzpomínky na Polívkovo reálné gymnázium se svými spolužáky, nýbrž se zkušenostmi svých synů a nyní vnuků. Kéž najde tento můj příspěvek čtenáře, kteří si na něj po čase vzpomenu.

*Doc. Ing. Miloslav Kaláb, Kanada
(mat. roč. PRG 1948)*

IN MEMORIAM

PROFESORKY ŠTĚPÁNKY GREGOROVÉ

Na srazu absolventů Polívkova reálného gymnázia v Olomouci jsme se dozvěděli smutnou zprávu, že nás navždy opustila naše poslední dosud žijící profesorka, paní Štěpánka Gregorová. Zemřela 29. července 2006, když měsíc předtím oslavila své 97. narozeniny.

Sešli jsme se s ní na gymnáziu, kde od roku 1945, hned po osvobození Československé republiky od německé okupace, vyučovala angličtinu. Byla skvělým pedagogem, její vyučovací hodiny měly řád, vyučování angličtiny mělo systém. Byla přísná, ale vždy spravedlivá. Díky ní jsme si osvojili dobré základy angličtiny, které jsme všichni využívali a uplatňovali při dalším studiu na vysokých školách i v praxi, v písemném nebo osobním styku s cizinou. Ale nejen to, ovlivnila nás i svým důstojným a lidským chováním. Její hodiny nám daly do života ještě něco navíc, za což jí opravdu děkujeme.

Paní profesorka Gregorová patřila k těm kantorům, na které se nezapomíná. Žila se studenty, zajímala se o jejich radosti i starosti. Zúčastňovala se všech akcí studentských, ale i sokolských, kde z nás mnozí vystupovali. Pracovala s námi na gymnazijní zahradě, která byla na vedlejším pozemku při škole, a pěstovaly se tam ředkvičky i jiná zelenina, o kterou jsme se pak dělili. Chodila s námi na četné brigády, kterými jsme pomáhali po válce zemědělcům a lesníkům.

Dlouhé roky navštěvovala naše pomaturitní srazy, se zájmem sledovala naše životní cesty a osudy. Těšila se z každého setkání i návštěvy svých bývalých žáků, které si stále dobře pamatovala, měla vždy radost z jejich úspěchů. Říkávala, jak je šťastná, že si zvolila kantorské povolání, které jí stále přináší tolik radostných setkání s bývalými studenty.

Její setkání s námi, maturanty z roku 1949, které se uskutečnilo v Olomouci 18. června 1994, bylo poslední. Její zhoršující se zdravotní stav jí to nadále neumožňoval. Fotografie pořízená toho dne nám ji bude stále připomínat.

Paní profesorka Gregorová, které jsme říkali „Lady“, zůstala důstojnou a krásnou ženou do posledních let svého života. Tak na ni budeme s láskou a vděčností vzpomínat.



Profesorka Štěpánka Gregorová

*Za maturanty PRG z r. 1949
MUDr. Miroslava Rachůnková-Jelenecká*

MISS

Psát medailonek o paní profesorce Štěpánce Gregorové je věc nelehká. Naše první setkání bylo výsledkem snahy v poválečných letech pokračovat v tradici naší školy. Začali jsme totiž studovat nikoliv na gymnáziu, ale na reálce. To byla sedmiletá škola moderního typu, na které se snoubilo studium technické s humanitním ve stejné míře, zatímco u gymnázií převládalo humanitní. Na tehdejší gymnázium za řekou v Kosinově ulici jsme hleděli jako na příliš tradiční instituci. I když se později reálka změnila v důsledku reformy školství na osmileté Polívkovo reálné gymnázium, specifický duch na této škole zůstal.

V průběhu válečných let jsme měli kromě francouzštiny také jaksi samozřejmě němčinu, ale hned v prvním poválečném školním roce, v sextě, jsme prostřednictvím ředitelství školy požádali ministerstvo školství, aby se v naší třídě vyučovala angličtina, kterou jsme už tehdy nějak instinktivně považovali za jazyk budoucnosti. Ministerstvo naší žádosti skutečně vyhovělo. V té době nebylo mnoho aprobovaných angličtinářů, ale měli jsme štěstí, neboť náhle se nám představila nová paní profesorka Štěpánka Gregorová. Jak jsme teprve nedávno zjistili od vnučky paní profesorky, paní Dagmar Hajtmarové, paní profesorka se narodila 2. července 1909 v rakouské obci Lilienfeld-Schrambach, kde její tatínek pracoval, jak se tehdy říkalo, „na dráze“.

V roce 1911 se rodina přestěhovala do Brna, kde Štěpánka vystudovala střední školu a pak na Masarykově univerzitě angličtinu a němčinu. Byla žačkou velké osobnosti anglistické – profesora Františka Chudoby, který přednášel anglický jazyk a literaturu. Jeho knihu o Shakespearovi, nazvanou *Pod listnatým stromem*, chovala totiž v nesmírné úctě na čestném místě své knihovny a na sklonku života ji věnovala katedře anglistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého. Svě odborné vzdělání si ještě prohloubila studijním pobytem v Anglii, a proto její angličtina vynikala také perfektní výslovností i autentickou melodičností. Dodnes nám utkvěl v paměti verš skotského básníka Roberta Burnse „My life is a red, red rose“, kde si dávala záležet na správné výslovnosti hlásky „r“.

Nebylo možné nenaučit se slušně anglicky pod vedením tak kvalifikované a cílevědomé profesorky. Řada z nás to ocenila jako velkou výhodu v dalším studiu i v profesionální činnosti. Za to jí patří velký dík. A proč dostala přezdívku „Miss“? Asi proto, že v nás přežívala někdejší představa, že středoškolský profesor je valnou většinou starší muž – a pokud žena, pak spíš také ve zralém věku a taková, která nebývá začleněna do rodinného života. Jenže naše paní profesorka třídní byla matkou, která dobře rozuměla rozmarne mládeži, navíc byla relativně mladá, pohledná, vždy bezvadného zevnějšku a noblesního vystupování. Dokud jí to zdraví dovoľovalo, zúčastňovala se pravidelně našich pomaturitních třídních srazů až do pokročilého věku. Pak jsme jí aspoň posílali ze srazů zdravice a ona na ně vždy odpověděla krásnými dopisy. Zcela spontánně se mezi námi vytvořily střídavě skupinky kolegů, kteří nejméně jednou do

roka Miss navštěvovali až téměř do posledních dnů jejího života. Není snad lepšího vysvědčení pro kantora. Paní profesorka Štěpánka Gregorová opustila tento svět v 97 letech svého života 29. července 2006.

A není ani lepšího poděkování než věnovat tuto vzpomínku oním slavným, byť trochu upraveným: „Naši Miss s láskou!“

Za vděčné absolventy mat. roč. 1948
Polůvkova reálného gymnasia
univ. prof. PhDr. Jaroslav Macháček, CSc.,
a ing. arch. Antonín Škamrada



S dojitím jsme vzpomněli na
paní profesorku Štěpánku Gregorovou,
kteřá nás učila angličtinu na Polůvkovi
reálném gymnasiu v Olomouci.
Byla posledním žijícím našim
kantorem - zemřela 29. 7. 2006
ve věku 97 let.

Připomínáme si ji fotografie z 18. 6. 1994,
kdy se naposledy zúčastnilo naší
romantické schůzky. Řadila se mezi
profesory, kteří se zasloužili o vysokou
úroveň gymnasia.

ing. Otto Babler

Věnujeme - katedra / Miroslav
D. Škvrta - Škvrta Škvrta

2. 9. 2006

Jaroslav Vernerovi
Gabriela Štěrbová - Antonín
Václav Karel - Karel
Ing. František - Václav
Ing. Václav Karel - Janiš
Maturant 1949
Špa

ROZPOLCEN? NIKOLIV!

V první polovině 20. století byly čelnými představiteli českého středního školství v našem starobylém městě, významném středisku vzdělanosti a vědy na Moravě, Slovanské gymnázium a Česká reálka, resp. Polívkovo reálné gymnásium, jak zněl poslední název této důležité školy. Obě instituce, každá svým způsobem jiná - okolnostmi svého vzniku, svým zaměřením, jedna honosící se už významnou tradicí, druhá zaměřená na potřeby nové doby, se staly, v tom dobrém, užitečném slova smyslu soupeři rozhybávajícími poklid, sebeuspokojení, pohodlnost, samolibost... Známe z minulosti mnoho takových příkladů přínosné rivality u nás i v jiných zemích, např. mezi vysokými školami v jednom městě, mezi sousedními městy, mezi divadelními scénami, mezi fotbalovými kluby apod. A co není bez zajímavosti, a nebylo to až tak výjimkou, že mnozí čelní aktéři jednoho tábora přecházeli do tábora druhého a tam uplatňovali své síly a byli přínosem dřívějšímu rivalovi.

Když se rodiče měli rozhodnout, do kterého z jmenovaných olomouckých ústavů přihlásí svého syna či dceru, jedni váhali, druhí byli rozhodnutí hned. Jestliže budoucí životní dráha nadějněho potomka měla směřovat k profesím opírajícím se o vzdělání takzvaně humanitní, mělo poskytnout vstupní přípravu gymnázium, ale profese povahy technické, praktická povolání, vyžadovaly průpravu poskytovanou reálkou. U některých rodičů hrála stěžejní úlohu tradice, starobylost ústavu, jeho prestiž. Já, když jsem se s rodiči přistěhoval do Olomouce, jsem nastoupil do kvinty Polívkova gymnázia. Nebylo zapotřebí složitějšího rozhodování. Přicházel jsem z reálného gymnázia a otec sám byl absolventem reálky. A, proč okolo toho přešlapovat, „Polívčák“ měl i pěknější budovu, byla vzdušnější, měla lepší okolí.

Během studia, zvláště v sextě a septimě, zesílil u mne, už po druhé světové válce rodící se, zájem o historii. Podstatný vliv měla i atmosféra Olomouce, druhého nejpamátnejšího města naší vlasti. A tehdy začalo u mne pošilhávání po starším, větší tradicí a zásluhami profesorů a studentů ověněném Slovanském gymnázium. Přišlo mi trochu líto, že nejsem jeho studentem. Ale to se odehrávalo jen v hloubi mé duše. Vně své teenagerské „vařící se“ osoby jsem dával na odiv barvy studenta Polívkova gymnázia. Byl jsem přece jen dost pevně spjat s touto institucí, se spolužáky, s profesory, se životem školy, s jejími aktivitami. Musím se však přiznat, že jsem ve studentech „Slovanu“ viděl určitou elitu olomoucké středoškolské mládeže. Na druhou stranu jsem byl samozřejmě pyšný na ten či onen úspěch svého gymnázia. V oblasti techniky byli jeho absolventi velmi ceněni a žádati. Například mě hrálo u srdce, když jsem několikrát, opakovaně slyšel, jak se traduje, že přišel-li maturant Polívkova gymnázia na pražskou techniku a mohl říci: „Učil mě pan profesor Stanislav Liška“, zacházelo se s takovým posluchačem na ČVUT jako s nezpochybnitelným prominentem.

Polívkovo gymnázium v poválečném období však nebylo už jen matematicko-přírodovědně koncipovanou střední školou. Ve dvou souběžných proudech připravovalo jednak na studium technických a přírodovědných vysokoškolských oborů, jednak na studium oborů humanitních. V tom druhém zaměření jsem se já těžce potýkal s latinou, která toto zaměření především reprezentovala, ale utěšoval jsem se, že mám tou latinou vlastně blízko ke Slovanskému gymnáziu.

Moje vnitřní rozpolcenost však neměla pro moji duši, pro moje ego žádné tragické důsledky, vždyť jsem byl tehdy mladý, otevřený všem pozitivním podnětům, přátelským stykům s vrstevníky. Koketování s myšlenkou, že jsem mohl být studentem Slovanského gymnázia, bylo vlastně průvodním jevem mého osobnostního zrání. A děvčata na „Polívčáku“ jsme měli také hezká!

„Za pět minut dvanáct“ před maturitou najednou zasáhl deus ex machina, správně řečeno – zasáhla školská politika tehdy vládnoucí komunistické moci, v našem případě sledující linii omezení počtu všeobecně vzdělávacích středních škol. Některé byly zrušeny, resp. „fúzovaly“. Takový osud měla i naše dvě sousedící gymnázia oddělená od sebe klidným vodním tokem ramene Moravy, spojená však sympatickou lávkou, především ovšem významnou prací pro vzdělanost a kulturnost nejen našeho města, ale celé země.

Od studijního roku 1951/52 jsem se tedy stal studentem Slovanského gymnázia, když oba ústavy byly sloučeny v jeden pod tímto názvem a umístěny ve společné velké budově Polívkova gymnázia. Pamatuji si, že podstatná většina ze studentů zrušené školy spojení nesla nelibě, někteří přímo těžce, a dosud řada z nich, s nimiž se stýkám, se zármutkem této změny litují, když od primy chodili na Polívkovo gymnázium. Já jsem patřil k těm nemnohým, kteří měli ze sloučení radost. Stal jsem se v posledním roce gymnaziálních studií studentem Slovanského gymnázia, po kterém jsem tím či oním způsobem pošilhával, v duchu s ním na různý způsob koexistoval. Na maturitním vysvědčení mám název této proslavené střední školy! Bohové mi byli nakloněni.

*PhDr. Vilém Klega
(mat. roč. SGO 1952)*

PROF. LOSENICKÝ – ALIAS LOSENDA

Bylo, nebylo? ... Nepochybně bylo. To jen neúprosný proud času pomalu začíná vrstvit nános nových událostí na dobu našeho mládí. Psal se rok 1950, bylo nás třicet patnáctiletých hochů a dívek a život se nám začínal otvírat dokořán.

Přes tíži doby nám bylo ale dopřáno vyrůstat v pevnosti ducha a citu, v pevnosti, která se jmenovala gymnázium a která byla nositelkou těch nejlepších myšlenek a tradic nejen našeho národa, ale všelidských vůbec.

Po rodinném zázemí to byla síla, která na nás v době našeho duševního i tělesného rozvoje nejvíce působila. Byla to naše škola, náš „gympl“! Nebyla by však tou pevností ducha, kdyby zde nebyli vědomostmi a lidskou moudrostí oplývající profesori. Jen namátkou: prof. Jiroušek, zvaný Bzunda, který učil nejen fyziku, ale vedl i pěvecký sbor, přírodopisec prof. Pochobradský - Pochin, z němčiny prof. Horčíčka, zvaný Holič, dějepisec prof. Valenta, chemik prof. Šouba se svou nezapomenutelnou dikcí, estét prof. Springer i prof. Bartocha atd.

A mezi těmito našimi učiteli byl nám jeden milý nade vše. Náš třídní, vlastenec, sokol, sportovec, matematik, zakladatel vysokoškolského studia tělesné výchovy na UP v Olomouci, za války 5 let vězňený, pan profesor Zbyněk Losenický, zvaný Losenda. Brali jsme ho jako tátu, učitele i kamaráda. Bylo by možné hovořit o jeho morálním a výchovném působení, ale za vše se zmíním o jedné události, na kterou nikdy nezapomeneme. Tou byl náš školní výlet uskutečněný na sklonku června 1952 na pramicích, a to sjezd řeky Váhu od Liptovského Hrádku až do Púchova. Již od časného jara toho roku kotvily na rameni řeky Moravy před naším gymnáziem tři pramice. Na nich jsme se pod vedením p. profesora Losenického seznamovali se základy splavování řek. Každou sobotu jsme pilně nacvičovali pádlování a také jsme naše plavidla opravovali a koudelí a dehtem ucpávali skuliny v nich. Ještě v květnu t. r. jsme absolvovali zkušební plavbu dnešním Litovelským Pomoravím. Ta sice neskončila valně, někteří zažili chladnou jarní koupel a bahno na svých nohách. Ale to nás jen posilovalo a stmelovalo k dalšímu nácviku. V červnu pak několik jízdních kol a tři pramice nastoupily, spolu s námi studeny, cestu vlakem do Liptovského Hrádku. Ta kola jsme brali proto, že třetina třídy jela kolem Váhu po silnici, aby zajišťovala, jak se dnes říká, „logistiku“, vezla suché oblečení i potraviny anebo aby se na nich méně zkušení plavci vyhnuli záludným úsekům řeky. V poledne jsme se střídali. Vodáci na kola, cyklisté na vodu. Večer jsme vařili, stavěli stany a u ohně zpívali a povídali si. Do itineráře cesty patřil výlet do Demänovské doliny a na nedaleký Chopok, návštěvy měst a vísek kolem řeky Váhu, výstup na hrad Strečno a prohlídka Sulovských skal.

Pouta, která jsme tehdy vytvořili, přečkala všechny nástrahy života, nástrahy, o nichž jsme v té době neměli ani tušení, pouta, která vydržela stejně pevná až do pozdních roků našeho života - dodnes. Dnes už jen vzpomínáme a děkujeme našemu třídnímu, tátovi, kamarádovi, panu profesorovi Zbyňku Losenickému, našemu Losendovi, že svými myšlenkami a názory nám dal ten správný základ do budoucího života.

*Za studenty třídy III. A SGO 1950 - 1953
Věra Žondrová (tehdy Urbánková)*

VZPOMÍNKA NA ŘEDITELE JOSEFA BIRGUSE

Interní působení PhDr. Josefa Birguse (1905 - 1985) na olomouckém Slovanském gymnáziu nebylo dlouhé, přece však zanechalo stopy - především v jeho žácích, kteří potom učili či dodnes učí na moravských středních školách, někteří i na Slovanském gymnáziu. Na podzim 1948 se stal ředitelem tehdejšího Polívkova reálného gymnázia, avšak už v polovině roku 1950 odešel, ač se osvědčil jako výborný pedagog a organizátor. Stalo se to pod poúnorovým „dobovým“ nátlakem. Josef Birgus odešel nejprve z Olomouce na Masarykovo gymnázium v Příboře, odkud byl téměř ihned (1951) přeložen na základní školu. V roce 1953 se ho podařilo získat jako odborného asistenta germanistiky na Filosofickou fakultu Univerzity Palackého. V příštích letech se však na naše gymnázium vrátil k externímu působení, když totiž vedl periodické pedagogické praxe svých studentů filologie.

Josef Birgus se narodil v Přerově, maturoval v roce 1923 na gymnáziu ve Valašském Meziříčí, poté studoval německou a francouzskou filologii, jakož i filozofii, na filozofických fakultách nejprve v Praze, později v Brně. Doktorát získal v roce 1931 po obhájení disertační práce o pražském německém spisovateli Maxi Brodovi. Vyučoval potom svým předmětům

(především německému jazyku) postupně na gymnáziích v Příboře, Valašském Meziříčí, Kroměříži a Rýmařově. Trvalým domovem pro něho a jeho rodinu byl tehdy Příbor, a to ještě dlouho i tehdy, kdy už učil v Olomouci. Do místa svého univerzitního působení se mohl přestěhovat až v sedmdesátých letech.

Doktor Birgus byl mým učitelem v prvních letech svého působení na germanistice a v tomto postavení mne zasvěcoval do tajů metodiky vyučování německému jazyku. Později - až do roku 1974 - byl mi milým starším kolegou a přítelem, kterému jsem zavázán za mnoho cenných rad a pokynů. V oněch pozdějších letech, kdy už byl penzionován, jsme byli rádi, že mohl učit ještě jako externista. Byl vzorným učitelem jak na filozofické, tak současně na pedagogické fakultě, pilně publikoval



Josef Birgus

v odborných časopisech (zvláště v periodiku *Cizí jazyky*) o jazykových a didaktických problémech a podílel se na přípravě řady učebnic.

Když se občas sejdeme - tj. jeho bývalí žáci a kolegové, rádi vzpomínáme na jeho osobu, jeho promluvy a postoje. Oceňujeme jeho zodpovědný přístup k lidem a k práci i jeho vzornou péči o rodinu. Vzpomínáme na zájezdy do zahraničí (tehdy nemohly být směřovány jinam než do NDR¹⁾, které organizoval, aby studenti získali co nejlepší vhléd do reálií německého světa. Vzpomínáme např. i na symptomatickou přátelskou dvojici se smyslem pro humor, již představoval Birgus s jazykovědcem docentem Karlem Zemenem. Usmíváme se nad tím, jak Zemen svého přítele označoval za „raka poustevníka“ - s poukazem na zoologický význam jeho jména, i když bylo jasné, že náš milý učitel se svou komunikativností a schopností podílet se na společenském životě nebyl vůbec „poustevníkem“. A vzpomínáme i na jeho statečný postoj před prověřkovou komisí v době počínající komunistické „normalizace“ v roce 1970.

*Univ. prof. PhDr. Ludvík Václavek, CSc.
(mat. roč. SGO 1950)*

VZPOMÍNKA NA PROFESORA STANISLAVA LIŠKU



Profesor Stanislav Liška

Je to již více než půl století, kdy jsem nastoupil své první učitelské místo na Slovanském gymnáziu v Olomouci, třída Jiřího z Poděbrad. Trochu rozechvěn jsem vstupoval 1. listopadu 1952 do budovy, v níž nyní sídlilo slavné a bohatou historií obdařené gymnázium. Avšak žádná velká sláva to nebyla. Chodby plné haraburdí, směsice nábytku, knih a různých školních pomůcek. Totiž - ocitnul jsem se zde v době závěru stěhování Slovanského gymnázia z Kosinovy ulice do budovy České reálky na druhé straně řeky Moravy. Skličující byl pohled na hromadu pro mne vzácných relikvií - výročních zpráv, různé korespondence s úctou vzbuzujícími hlavičkami a množství dobových maturitních tabel, na nichž studenti vypadali jako důstojní fousatí důchodci. Vzpomínám si na tuto tabla, kdy ještě zdobila školní aulu

v Kosinově ulici. Pamatuji si onu zatuchlou, tmavou atmosféru - vždyť jsem v této budově prožil svá protektorátní studijní léta 1939 - 1942 ve

¹⁾ Pozn. red. pro mladší ročníky: NDR = někdejší Německá demokratická republika (tzv. východní Německo)

vyučování: Vezmete-li do kreslení, řadí postavou,
 přeto ke stolu, řekne jim „vedete si“, ovedla
 jim, že přebroží ke po v. Blaženi, informujete se, co
 dělá, pokračujte nebo zaváta normu práci, vyhledá
 opravíte atd. řekněte a opřete si klobouk rovnou
 (příjem) v reditěbě, dále k. v. theoretické plány
 (vypracování v. Blaženi), dále doplňte k rovnání
 obledně bravné výhny (příjem) v reditěbě / a Sun

*Rukopis instrukcí prof. Stanislava Lišky prof. Miloslavu Stiborovi
 při jeho nástupu na SGO 1. 11. 1952*

třídách I.D až IV.D Státního reálného gymnasia, které tehdy v této budově sídlilo. A nyní tato tabla vidím před kotelnou a topič pan Neděla se vše chystá spálit. Byl jsem tehdy velmi neprozíravý mladík - být tomu dnes, tak bych přijel s nákladním autem a vše odvezl do bezpečí. Nestalo se tak a v mém archivu se dochovalo jen několik výročních zpráv „C. kr. vyššího gymnasia slovanského v Olomouci“ z let okolo 1879. Ale vraťme se do roku 1952. Tehdejší ředitel Slovanského gymnázia dr. Miloslav Zedek byl povolán na odbor školství zdejšího KNV a funkci zastupujícího ředitele převzal prof. Stanislav Liška. Měl jsem štěstí, poněvadž Standa (dovolte mi toto důvěrné pojmenování - stali jsem se totiž brzo důvěrnými přáteli) byl perfekcionista a jakýkoli svěřený úkol splnil s taktem, erudiicí a naprosto beze zbytku. Také akt mého přijetí na školu provedl způsobem jemu vlastním - písemně připravil mé seznámení se vším, co mne očekává, a také to, co očekává on ode mne.

Tento elaborát (který dodnes uchovávám s velkou úctou) se mnou probral bod po bodu, seznámil mne s celou budovou a o přestávce rozhlasem svolal učitelský sbor a představil mne mým novým kolegům. Podpisem jsem stvrdil převzetí všech patřičných klíčů a závazek suplovat dva dny v týdně na gymnázium v Přerově.

Vyučoval jsem výtvarnou výchovu a deskriptivní geometrii, kterou jsem převzal po Standovi. Velmi mu záleželo na udržení vysoké úrovně výuky, a tak mně všemožně pomáhal, předal mi i své přípravy na jednotlivé vyučovací hodiny. Snažil jsem se, ale ne vždy jsem vše uhlídal. Tak se jednou na začátku mého působení stalo, že jsem měl žákům vysvětlit a na tabuli narysovat těleso kovového kladívka. Docela obyčejného kladívka na zatloukání hřebíků. Zkuste si představit onu zatloukač část - komolý čtyřboký hranol, jeho delší hrany jsou mírně zkoseny a těleso není zakon-

čeno částí roviny, ale vrchlíkem koule o velkém poloměru. Samozřejmě, můj výstup nedopadl příliš slavně, ale žáci situaci pochopili, nebyli škodolibí a svému novému kantorovi jeho zaváhání odpustili. Když jsem se Standovi svěřil, jen se smál, ale hned vyvodil poučení o nezbytnosti důkladné přípravy do nejmenšího detailu. Časem se dostavila rutina a pak už ani kladívko, ani náročnější průniky těles nečinily potíže ani mně, ani (některým) žákům.

Velmi brzo jsem si uvědomil i smysl Standovy otázky, kterou mi položil při přijímacím pohovoru. Dodnes si ji pamatuji, zněla: „U kterého hradu stojí mramorové mauzoleum a pomník jezevčíka s vykulenýma očima?“ Úděsné, že, ale na štěstí pro mne nikoli, poněvadž jsem za svých studentských let sjezdil na motocyklu Slovensko a věděl jsem, že jde o Krásnou Horku u Rožnavy; a navíc, že se v okolí pěstuje „bago“ – sladké tmavočervené hroznové kuličky, používané na barvení červeného vína. Co jsme se ho tehdy s kamarády spolujezdci Víťou Pokorným a Jardou Tylichem najedli! Standa po mé správné odpovědi zjhl a to snad byl začátek našeho přátelství. Byl totiž milovníkem přírody, nadšeným turistou a velkým znalcem historických památek a přírodních krás naší vlasti. Znal kdejakou cestičku, turistickou chatu, daleké výhledy do mlžných dálek. Spolu jsme jezdili jako učitelský dozor na školní výlety a mimo jiné se často vyskytovala Standou zinscenovaná situace, kdy jsme před žáky na sebe pokřikovali – Stando, jak je vlastně hluboká Macocha? A naopak – Miloši, co myslíš, čouhá ještě z vody věž kostelíka na Oravské přehradě, nebo už spadla? To totiž byla jedna ze Standových geniálních výchovných a výukových metod, jak zcela nenápadně, ale tím trvaleji vštípit žákům vědomosti a vzbudit zájem o naši zemi.

Byl přesvědčeným ateistou, ale obdivoval krásu náboženských symbolů, architektury a sošných doplňků. Tak mu nečinilo potíže převzít se svým kolegou profesorem Břetislavem Nakládalem funkci svědků na mé svatbě s dívkou jménem Eva. Bylo to v roce 1957, tedy v době antipatií oficiálních orgánů k církvím a následného omezování různých církevních úkonů. Přesto Standa zorganizoval se žáky hlaholící špalír, který novomanžele provázel od hlavních vrat chrámu sv. Mořice až k fotografovi na tehdejší Stalínově (dnes Horním) náměstí. Takový byl Standa Liška.

V roce 1960 dochází na škole k organizačním změnám, prof. Liška odchází s kolegyní Zorou Škrobánkovou na Vysokou školu pedagogickou a já jsem byl pověřen založením a vybudováním zcela nového školského útvaru – Základní výtvarné školy v Olomouci. Po čase jsem Standu potkal ve městě a on se mě zeptal: „Kdo vy jste, znám vás?“ Tato slova nemínil žertovně, byl to smutný odchod vynikajícího učitele, milovníka zemských krás, mého přítele Standy Lišky.

*PaedDr. Miloslav Stibor
(prof. SGO 1952 - 1961)*

KAINAR MĚL MIMOŘÁDNÝ DAR A NEPĚSTOVAL HO V HOŘKOSTI

* 29. června 1917 v Přerově † 16. listopadu 1971 v Dobříši

S Olomoucí se básník Josef Kainar setkal náhodně. Bylo tomu ve školním roce 1934/1935, kdy studoval na olomouckém Slovanském gymnáziu, jehož oficiální název v třicátých letech byl Státní československé reálné gymnázium. Jeho přestup z dnešního přerovského Gymnázia Jakuba Škody byl motivován studijními neúspěchy, opakováním tříd a sebevražedným pokusem v roce 1934, který naštěstí skončil neúspěšně. Z olomouckého studia se stalo jen jednorozhodnutí intermezzo, které Kainar ukončil přestupem na gymnázium v Hlučíně, kde v roce 1938 odmaturoval.

Olomouc však nepředstavovala pro studenta Kainara východisko z psychické deprese, byl totiž jediný z 37 studentů, který nebyl po roce studia způsobilý postoupit do vyššího ročníku. Naopak osm studentů bylo podle třídní knihy pro postup výborně způsobilých. Básník se k této etapě života ani vzpomínkami nikdy nevracel a ani ji nekomentoval. Průběh studia v sextě však signalizuje, že v Kainarově případě šlo s ohledem na jeho studijní výsledky spíše o horor než o vzdělávání. Mnohé prozradí pohled do třídní knihy:

Josef Kainar byl zařazen do jediné sexty, o níž pečoval v roli třídního profesora Robert Strnad s aprobační pro výuku matematiky a geometrie. Na gymnáziu působil v letech 1922 - 1925 jako výpomocný profesor, jako řádný profesor v letech 1926 - 1941 a 1945 - 1948. V roce 1940 byl půl roku zástupcem ředitele školy. Ředitelem školy byl tehdy v roce 1934 nastoupivší František Haderka, češtinář a němčinář, který působil v letech 1909 - 1926 na Polívkově gymnáziu (České reálce). Jazyku českému vyučovala Josefa Kainara prof. Vlastimila Losíková-Vraná.

Vyučovacích předmětů bylo tehdy deset. Vyučovalo se jazyku československému, německému, latinskému a francouzskému, naukové předměty byly zastoupeny dějepísem, zeměpisem, matematikou, přírodopísem a chemií. Desátým předmětem byl tělocvik. Klasifikace byla čtyřstupňová: velmi dobrý, dobrý, dostatečný a nedostatečný. V pololetí se jako doplňujícího výstražného stupně používalo tzv. napomínání.

V pololetí Kainar neprosplával (měl nedostatečnou) z dějepisu, zeměpisu a matematiky, napomínán byl z jazyka československého a latinského, dostatečný byl v jazyku německém, francouzském, v přírodopisu a chemii. Pouze z tělocviku byl dobrý. Absentoval 84 vyučovacích hodin a vždy byl omluven. Kainarovo chování bylo hodnoceno jako velmi dobré. V druhém pololetí nebyl v žádné klasifikaci hodnocen. Příčinou byla jeho dlouhodobá nepřítomnost ve vyučování; chyběl celé třetí čtvrtletí, kdy mu byla udělena zdravotní dovolená pro nervovou chorobu. V závě-



Josef Kainar

ru 2. pololetí měl na svém kontě 294 omluvených hodin, jednu neomluvenou, chování bylo hodnoceno jako dobré. Škola povolila Josefu Kainarovi dodatečnou zkoušku po prázdninách s datem 3. září. Po celou dobu druhého pololetí platil Kainarův otec, vrchní inspektor ČSD, školné. Budoucí básník žil s otcem v Olomouci na adrese: třída Čsl. legií 12/III.

Po prázdninách absolvoval Josef Kainar zkoušky ze všech předmětů, ale s výsledkem velmi slabým. Jako nedostatečný byl klasifikován v latině, francouzštině, dějepisu, matematice a přírodopisu, v posledním uvedeném předmětu byl „slovně“ hodnocen jako dostatečný. Ve všech zbývajících předmětech dosáhl prospěchu dostatečného a pouze z tělocviku mu byla udělena velmi dobrá. Kainarovo chování bylo ohodnoceno jako dobré. Zkoušen byl svými vyučujícími, pouze prof. Losíková byla při zkoušení v jazyku českém zastoupena prof. Františkem Bráblíkem.

V den poprázdninových zkoušek, tj. 3. září 1935, byla Josefu Kainarovi vydána klausule na odchodnou. Tím skončilo básníkovy studijní olomoucké vzdělávací intermezzo. Ve studiu pokračoval na gymnáziu v Hlučíně, prošel sextou, septimou a oktávou a v roce 1938 odmaturoval. Měl 21 let.



Jeden z největších českých básníků, navíc s výrazným muzikálním a jazykovým talentem, neměl na růžích ustláno ani v životě. V deseti letech zažil rozvod rodičů a následně žil v nově založené otcově rodině. První Kainarovy literární pokusy vzbudily pozornost až v hlučínském studentském časopise. Umožnily mu, aby se seznámil s Františkem Halasem a vstoupil se svými generačními vrstevníky do literárního povědomí. Kainar měl mimořádný dar a nepěstoval ho v hořkosti.

Po maturitě zahájil studium češtiny a francouzštiny na Karlově univerzitě, ale uzavření vysokých škol v okupované zemi Kainarovi všechny plány zhatilo. Během války působil na železnici (navázal tak na profesní orientaci svých předků po otcově linii), pracoval i na pile a také se uplatnil jako kytarista v tanečním orchestru. Umělecky se sblížil se Skupinou 42, oceňoval především tvorbu básníka Ivana Blatného, literárního kritika Jindřicha Chaloupeckého, jeho ženy Jiřiny Haukové (přerovská rodačka) a přerovského básníka Oldřicha Mikuláška. Po válce se Kainar k univerzitnímu studiu nevrátil (měl 28 let). Uplatnění našel v brněnském deníku *Rovnost*, spolupracoval s pražským Divadlem satiry a od roku 1947 se stal spisovatelem z povolání.

Ani vlastním osobním životem neprošel básník bez občasných krizí a od nich se odvíjejících proměn. Poprvé se oženil v roce 1947, podruhé roce 1956. Většinou žil ve spisovatelských domovech v Dobříši a ve Ždáně na Slapském jezeře. K nejdělsím jeho cestám do zahraničí patřil pobyt ve Vietnamu (1959). Obdivuhodná je dimenze a mnohostrannost Kainarovy tvorby. V oblasti české poezie nemá srovnání. Patřil k autorům, kteří pronikli mezi tzv. čítankové velikány. Je to třeba zaznamenat, i když šlo o zařazení přechodné.

Nejvýznamnější básní, která se Kainarovi dostala do školních čítanek, byl úryvek z Českého snu. To bylo ještě za Kainarova života v šedesátých

letech. Básník patřil k nejsympatičtějším autorům a pro svou skeptickou pichlavost si jeho tvorba získala mnoho příznivců. Popularitu mu zvyšovala i okolnost, že jeho verše byly zpívány, a to nejen jím samým, ale i dalšími pěvci. V Olomouci se stal jeho častým interpretem Karel Plíhal (a je jím dosud, jak dokládá i Plíhalova poslední objemná nahrávka Kainarových písní, jež vyšla pod názvem *Nebe počká* /2005/).

*

V osmdesátých letech se objevil Josef Kainar v nových čítankách pro základní školu celkem šestkrát. Autoři učebnic ho představovali nenásilně. Ve třetí třídě pohádkou *Zlatovláska*, ve čtvrté třídě humornou básní *Hokejista? a rozpočítadlem Krokodýl troje boty prochodil*, v páté třídě básní *Dítě zítřka*. Představování Kainara pokračovalo v šesté třídě básní *Kocourek*, básní, jež usilovala vyvést čtenáře z bludného kruhu beznaděje a navigovat ho k životu, k nalezení činnorodé rovnováhy. Poté následovala čítanková proluka a básník se dětem s dovolením autorů učebnic ozval až v deváté třídě, vlastně krátce před odchodem ze školy, a to básní *Co unese člověk*. Do ní byla instruktivně vložena nutnost a nezbytnost vnímat život v delších časových epochách...

Básník doprovodil verše svými nápady a myšlenkami:

- ... prostota je v básni to nejtěžší. Jen zralý básník píše o životě jednoduše, v pravý čas a jen když musí...
- ... nechci objevovat nic jiného než právě to všední a samozřejmé...
- ... psát je lehké. Ale psát poezii, to vyžaduje zralý, zkouškami prošlý, nejnáročnější poměr k lidským možnostem...
- ... napsat jednoduchou, melodickou a věcně současnou báseň bude vždy horoucím přáním každého básníka...
- ... mám vášnivě rád zvířata..., dobře si pamatují, kdo jim ublížil a kdo jim vytáhl trn z paty...
- ... v literatuře jako v životě je středem zájmu člověk. Člověk, který přetváří svět, hledá spojení s vesmírem, snaží se určit svůj příští průběh života. Člověk, který hledá, aby našel...

Kainar byl básník výjimečný přímostí svého napojení na živou konkrétnost; jeho verše putují světem každodennosti, vypovídají o lidech ke štěstí směřujících, nikoli šťastných, o světě ze země vstávajícím, nikoli na piedestalu nehybně zakotveném, o hudbě povznášející, nikoli vítězství marnivě deklarující... Absence filozofování a duchovních analýz je v Kainarových verších vyplněna příběhy, osudy, náhodami, někdy schválnostmi a umně propletena ironií, zrcadlem holé pravdy, špílci přemáhané marnosti a ždímané naděje. Že nevybízí ke skepsi, ale v předestřeném příběhu otevírá vrátka k lidem, je u Kainara básnivým vemlouváním, z něhož vyvěrá lehce dráždivá ironie, jež nedovolí čtenáři založit ruce a uchláchnout vůli. Tento postoj se u Kainara neprosazoval jen jako tvůrčí krédo, ale i životní krédo, dennodenně obhajované, prosazované a také prožívané. Možná mu pomáhalo již v třicátých letech, kdy pobýval v Olomouci a když ji opouštěl...

Mgr. Bohumír Kolář

VÝTVARNÝ PEDAGOG, MALÍŘ ALOIS KUČERA

Ve svých vzpomínkách se velice často vracím k naší střední škole. Začínal jsem studovat v roce 1940 na tehdejší České reálce a studia jsem dokončil v roce 1948 po několikerém přejmenování školy na Polívkově státním reálném gymnáziu. Nejintenzivněji se mi vybavují vzpomínky na dobu po osvobození, na léta 1945 - 1948. Měli jsme kvalitní profesorský sbor s vynikajícími osobnostmi (namátkou uvedu prof. F. Francovou, prof. Š. Gregorovou, prof. J. Hrdličku, prof. M. Zedka, prof. V. Srovnala, prof. A. Kučera), které ovlivnily volbu pozdější profese u mnoha studentů.

V krátkém ohlédnutí vzpomenu stručně na prof. Kučera, který podnítil a zásadně ovlivnil moje 47leté celoživotní působení v oboru výtvarné pedagogiky na základních a středních školách, později i na katedře výtvarné výchovy PdF UP v Olomouci. Chci připomenout především některé jeho osobnostní rysy, vlastnosti, jeho vstřícný a přátelský postoj k dospívajícím studentům i jeho osobité podněty k problémům tvůrčí výtvarné práce nás studentů. Věřím, že podobný názor by vyslovili i mnozí mí bývalí spolužáci.

Profesor kreslení Alois Kučera zásadně měnil obsah povinných výtvarných činností v předmětu. Pracoval s námi podle svého programu, který tehdy ještě nebyl zakotven v osnovách výuky. Nepřevládaly už nezáživné ornamentální kresby, konstrukce geometrických těles a jejich sestavy, mechanické vybarvování ornamentálních a jiných útvarů, ale zařazoval do výuky volné kresby a malby podle skutečnosti i z představy, studie přírodnin a různých sestav zátiší s drapériemi. Také malby krajinných celků s pokusy o vystižení určité nálady se staly součástí výuky. Nechyběly ani pokusy zachycující lidské postavy v pohybu a s tím související figurální kompozice. Umožnil nám zkusit si i práci s hlínou. Vznikaly tak první nesmělé pokusy o drobné plastiky zachycující tvar v jeho trojrozměrnosti.

Nelze zapomenout na jeho skutečně osobité korektury školních i domácích prací (ty jsme mu přinášeli z vlastní domácí tvorby). Byly velmi strohé, kritické, přiléhavé, vždy neomylně vystihující zjištěné nedostatky. Současně byla jeho kritika povzbudivá s náznaky cest, jak pokračovat dál a odstraňovat naznačené chyby.

Pro nás, gymnaziální zájemce o hlubší poznání výtvarných dovedností, prof. Kučera dojednal a nechal zařídit v r. 1946 v tehdejší Slovanském domě v podkroví menší ateliér, přístupný studentům různých ročníků. Zde se kreslilo, malovalo u stojanů, diskutovalo o problémech naší tvorby. Přínosné bylo i to, že my mladší jsme byli ovlivňováni staršími, pokročilejšími kolegy, od kterých jsme přebírali mnohé poznatky, dovednosti i neotřelé postupy. Prof. Kučera zde byl častým návštěvníkem a uvážlivým kritikem našich výsledků. Pravidelně se v tomto „stánku“



Prof. Alois Kučera uprostřed svých studentů 10 let po maturitě (1958)

scházeli např. Ivo Příleský, Zd. Přikryl, M. Obrátil, St. Vymětal, V. Menčík a já. Občas sem přicházeli i čerství absolventi školy, např. R. Kutra, M. Jemelka a jiní. Všichni jmenovaní vystudovali později různá zaměření výtvarných vysokých škol.

V hodinách prof. Kučery jsme se poprvé seznamovali s reprodukcemi výtvarných děl předních současných našich i světových umělců a učili se chápat význam umění ve společnosti. K pochopení děl jsme byli přiváděni spíše emocionálním výkladem obsahu a formy díla. K trvalému zájmu o výtvarné umění nás prof. Kučera získával i jinými způsoby. Mnohdy zájemce zval do svého bytu v ulici R. Svobodové, kde nám umožnil listovat v kvalitních francouzských monografiích významných tvůrců, případně nahlédnout do své tvorby v přílehlém „voňavém“ ateliéru, kde měl rozmalovaných několik kubistických pláten.

Navštěvoval s námi také probíhající výstavy regionálních umělců ve dvou tehdy existujících výstavních síních. Po roce 1945 jsme zhlédli kromě jiných i rozsáhlou reprezentativní výstavu španělských umělců francouzské školy v nově upraveném Domě umění v Hynaisově ulici s osobní účastí významného světového umělce Oscara Domiqueze, surrealisty a objevitele dekalků. Povzbuzujícím podnětem pro nás byly návštěvy některých olomouckých umělců. Navštívili jsme malířské ateliéry J. Lenharta, A. Berana a také sochařskou dílnu K. Lenharta. Tyto návštěvy patřily k nezapomenutelným zážitkům.

Vzpomínám i na první poválečnou výstavu výtvarných prací studentů gymnázií z celé Moravy v Brně od 7. 4. do 30. 4. 1946. Prof. Kučera zaslal k výběru rozsáhlý soubor kreseb a maleb svých žáků a mnozí uspěli. Na výstavě byli zastoupeni M. Obrátil, I. Příleský, J. Hejný a další. Když jsem mu ukázal půvabný katalog s malou fotografií z výtvarné expozice, což dostal každý vystavující, projevil neskrývanou radost nad naším prvním úspěchem.

Ze své celoživotní pedagogické výtvarné praxe vím, že dobré výsledky lze docílit soustavným seznamováním žáků se základy zobrazování, rozvíjením vnímavosti, intenzivní výchovou k tvořivé práci a hledáním osobitých řešení vytyčených úkolů. V neposlední řadě i systematickým rozvojem zájmu o výtvarné umění a nazírání na skutečné umělecké dílo. Jsem přesvědčen, a dnes to mohu s odstupem odpovědně posoudit, že prof. Kučera při své pedagogické práci na našem gymnáziu už tehdy, ve čtyřicátých letech, tyto dnes propracované zásady a poznatky svým svérázným způsobem uplatňoval a tak cílevědomě rozvíjel naše schopnosti a nenásilně nás získával pro soustavnou výtvarnou činnost.

Jeho lidský a přátelský vztah ke studentům chci ilustrovat drobnou, ale pro mne úsměvnou radostnou příhodou. Koncem roku 1951 potkal prof. Kučera svoji bývalou žákyni z gymnázia, jmenovkyni M. Kučerovou. Při krátkém přátelském pohovoru se dozvěděl o její blížící se svatbě. Pozval ji do svého ateliéru s tím, že si může jako dárek k této události vybrat některé jeho výtvarné dílo. Stalo se. Studentka si odnesla z jeho dílny temperovou malbu, krásnou barevnou kytici polních květů v jednobarevném džbánu. Na malbu jí připsal autor i milé věnování. Zářící kytka, krásně zarámovaná, nás po svatbě provázela celý život. Vždy byla umístěna na nejčestnějším místě našeho obývacího pokoje. Do dnešního dne se mi při pohledu na ni vybavuje všechno to krásné, co provázelo naše studentská léta. Úspěchy i zklamání, taneční hodiny, první lásky, dobrá přátelství mnohdy trvající celý život, osobnosti pedagogů a samozřejmě výrazná a inspirující osobnost prof. A. Kučery, který tak zásadně ovlivnil můj profesní život.

Často si v souvislosti se strohými, ale trefnými hodnotícími výroky nad našimi tehdejšími výtvarnými projevy představuji, jak by asi prof. Kučera hodnotil celoživotní aktivity ve výtvarné pedagogice svého bývalého žáka, kterého připravoval na tuto dráhu i s jinými výraznými učitelskými osobnostmi i později na vysoké škole. Snad takto: „Hejný, snažil ses. Oceňuji to.“ (Prof. Kučera, náš „Lojza“, nám tykal a oslovoval nás příjmením.) A to by mne hřálo u srdce s vědomím, že moje téměř padesátiletá aktivní učitelská činnost spojená s rozsáhlou prezentací výsledků výtvarné školní práce mých žáků na výstavách u nás i v zahraničí měla smysl.

Profesor Alois Kučera zemřel nečekaně v r. 1962 ve svých 57 letech.

*PhDr. Josef Hejný
(mat. roč. PRG 1948)*

BOROVÍČKA – POJEM NA SLOVANSKÉM GYMNÁZIU

Věnuji svému tatínkovi, prof. Leopoldu Borovičkovi, který od nás navždy odešel 3. dubna před 20 lety.

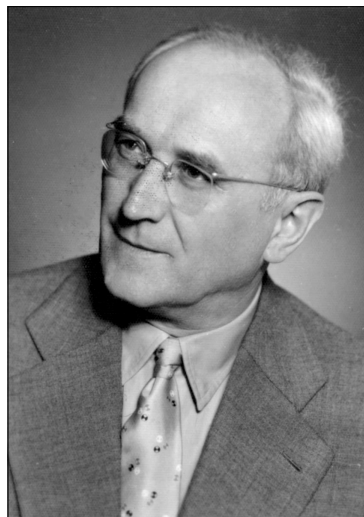
Tatínkova velká pedagogická zkušenost s mládeží potvrzovala, jaké možnosti má pedagog při formování mladého člověka, jaká odpovědnost z toho plyne. Jeho zanícení pro českou literaturu a českou hudbu se přenášelo i na jeho mladé posluchače. Tatínek nám, svým dětem i svým žákům, charakterem a nadšením pro své poslání ukázal, jakou cestou jít životem. A z úspěchů rostla radost.

Do školy jsem vždy chodila ráda. Jako dítě s tatínkem za ruku, jako školák a po letech i jako pedagog. Často jsem si i na školu hrála. Nikdy jsem nepřemýšlela o jiném povolání; bylo samozřejmostí, že budu pokračovat v tradici rodinných pedagogů. S radostí jsem sedávala k diktátům, kterými mě tatínek zkoušel. Při opravování sešitů 10. třídy jakoby nevěřičně vrtěl hlavou, „jak to někteří mládenci zbabrali“ a se skromností jemu vlastní se pak před maminkou „pyšnil“ mým diktátem. Za odměnu jsem směla opravovat – směla jsem tužkou podtrhovat chyby, nepřestávajíc se divit, „jak to ti velcí mohli tak zbabrat“.

Školní ovzduší se mi brzy stalo důvěrně známým. Bylo jiné v době vyučování, odpoledne a na konci prázdnin. Zvláště na konci prázdnin: stojíš na schodišti, až bojíš se dýchat ve ztuhlém tichu. Pak jako by se odevšad vyřítili žáci. Křik, smích, důvěrný hluk školního dopoledne – a za chvíli se vše ztratí, ohluchne, ty sestupuješ ze schodů, potichounku, abys přece jen někoho nerušil. Co kdyby...

Českou školičku nemohl nikdo přehlédnout. Projížděl-li venkovem, padla mu okamžitě do oka. Svou bělostí se odrážela od ostatních šedých domků, odrbaných státních budov s padající omítkou. Budova našeho gymnázia byla masivní, s obrovskou klikou na těžkých dveřích. Typický rakousko-monarchistický styl. I když se dnes kolem škol rozsvítily domky pastelovými barvami, mám za to, že tu svou školu pozná každý z nás už zdaleka. Uvnitř školy světlé stěny, ze kterých se moudrým pohledem na tebe dívali čeští vousatí velikáni, ve třídách nástěnky, květinová a obrazová výzdoba, čistá tabule, pečlivě ostrouhaná křída. Katedra jen s třídní knihou, lavice jak řadoví vojáci.

Jak se v životě stává, vítr událostí vás zažene mnohdy někam, kam jste ani nechtěli. Provdala jsem se za německého studenta, vystěhovala se



Prof. Leopold Borovička

a usídlila u Mnichova. Finanční nedostatek, rostoucí rodinka a touha po mém povolání mě zahlyaly brzo do školy, kde jsem až donedávna vedla kurzy ruštiny. Tak jsem prošla mnohými školami různého typu a jako matka tří dětí školou povinných jsem mohla dobře poznat i problematiku německého školství.

I německá škola padla každému do oka; nebylo možné ji přehlédnout. Jestli v řadě čistých bílých domků a upravených zahrádek se objevila budova nápadná svou prostotou a šedostí, pak to určitě byla škola. Uvnitř stěny původně bílé byly okopány těžkými botami (děti se nepřezouvaly ani v zimě!) a nahoře špinavé stopy, až kam dosáhla dětská ruka. Žádné portréty německých velikánů, žádná výzdoba. Ani na chodbě, ani ve třídě. Tam ležely volně poházené papíry, knihy i sešity, poškrábané lavice. Ale pohled na tabuli mě přímo šokoval. Pokusil-li se ji po sobě někdo vůbec umýt, pak tabulová černá téměř zmizela pod šedým závojem. Často jsem stála před problémem, čím a kam napsat poznámky pro žáky ve své vyučovací hodině. Z kříd zbyly špačky. Časem jsem si pořídila vlastní malou zásobu kříd, „vypůjčením“ z pořádnějších tříd. Stávalo se, že tabule byla popsána matematickými rovnicemi, chemickými formulemi, citáty z bible nebo anglickými slovíčky najednou. Každý pan kolega si utřel kousek tabule jen pro vlastní potřebu. Bylo to zajímavé počtení a přiřznám se, že jsem se mnohdy něčemu přiučila. Veselé to ale nebylo, zvláště když jsem smazala z tabule něco, co jsem asi mazat neměla. Příští den ráno, krátce před osmou, zvonil u nás telefon. Manžel, zvyklý na noční i ranní volání svých pacientů, k němu skočil. Jenže tentokrát se ozval silný, zdravím kypící, ječivý hlas paní učitelky. Viděla jsem, jak manžel oddaluje sluchátko od svých uší a zoufale na mne mává o pomoc. Statečně jsem se přiřznala k činu, jen nevím, kde se ve mně vzala ta drzost se zeptat, pro který předmět vlastně ty údajně napsané přípravy byly. Pro matematiku, chemii, angličtinu či náboženství? Odpověď jsem nedostala, ale s manželem jsme mohli dokončit snídani bez dalšího narušení.

Náboženství provází německého školáka od 1. až do 13. třídy. Náboženství nemusí vychovávat k lásce k bližnímu ani k toleranci k jinému vyznání. Učební látka se zkouší, z náboženství se propadá. Zato hodiny tělesné výchovy ubývají. Chybí-li v nějakém předmětu učitel, děti se pustí domů, suplování není. Je pravda, že učitelé v Německu mají svém úvazku více hodin. Je pravda, že jezdí na dálesevzdělávací kurzy, jenže ne o prázdninách či ve svátky, nýbrž v pracovní dny. Však tam také pracují, ne? A když se náhodou stane, že se látka v učebnici nestihla dobrat, tak si pro to těžkou hlavu nikdo nedělá. Snad až na rodiče a žáky. Jako Češka neznalá německých zvyků jsem se po odevzdání učebnice utěšovala tím, že se neprobraný materiál okopíruje a na začátku školního roku dožene. Kdepak! Šlo se dál. Zřejmě si to rodiče s dětmi měli dohnat sami, což jsem nevěděla, a tak jsem propásla 17 stránek učebnice angličtiny a na začátku 7. třídy chyběla synovi velká a důležitá kapitola anglické gramatiky. Co se týče učebnic samotných, byla to částečně salátová vydání, za která by byl mnohý našinec vytahán za uši. Není divu! Po deset let se deset žáků lopotilo denně nad stále týmž výtiskem učebnice.

Byla jsem vždy velký čtenář a jako germanistka i obdivovatelkou německé kultury a literatury. Byla jsem však zklamaná, jak (na rozdíl od nás) málo se věnuje na gymnáziu četbě; jak málo ukázek bylo zastoupeno v učebnicích. K mému překvapení se ale ve vyšších třídách zabývali měsíce jedním dílem do hlubokých detailů s přesnou analýzou jazyka, obrazů, stylů.

Napadá mne školní perlička: Mé dcery, dvojčata, se rozešly v 7. třídě do paralelek (jedna si vybrala latinu, druhá francouzštinu). V 9. třídě si udělaly experiment, inspirovány náhodou. Při procvičování popisu ilustrace v učebnici byla v jedné ze tříd vypracována s pomocí učitele „vzorová“ úloha, která se zapsala do sešitu. K velkému potěšení druhé dcerky byl v její třídě zadán popis téhož obrazu jako domácí úkol. Děvče udělalo, co by udělal snad každý z nás. Pečlivě opsala vzorovou práci pana učitele z paralelní třídy a čekala na výsledek. Škoda, že se dotyčný pan profesor nikdy nedozvěděl, že byl svým kolegou ohodnocen známkou 3,5.

V Německu je šestistupňový známkový systém. Ve 4. třídě se horečně rozhoduje, kam s dítětem. Pakliže na gymnázium, pak kterým jazykem začít. Zdá se, že jen to desetileté dítě zůstává klidné, hlavně aby kamarádi šli s ním dál. Jenže z těch vybraných žáků se stávají trojkaři, čtyřkaři, oplakávají se první pětky. Měla jsem pocit, jako by se přeskočily dvě třídy. Stejní pedagogové, kteří hodinu předtím vyučovali v maturitní třídě, učí další hodinu desetileté špunty. Je pedagog vůbec schopen se během 5 minut přizpůsobit metodicky, pedagogicky a psychologicky tomu velkému rozdílu mezi svými svěřenci? Nevím; vím jen, že škola přináší hodně rozruchu do rodin a že se vydávají velké peníze na doučovací hodiny. Průměr písemných prací bývá i 4,5. Není vizitkou učitele i průměr znalostí jeho žáků? Překvapením pro mne také bylo, že neexistuje-li dobrá komunikace mezi rodiči a dětmi, zůstává prospěch žáka tajemstvím často až do vysvědčení. Nejsou tam totiž žádné rodičovské schůzky v našem českém tradičním smyslu. Neexistuje, aby si učitel statečně stoupl před rodiče svých žáků, čekající na všeobecný rozbor situace, na rozbor speciálních problémů jednotlivých předmětů nebo tříd. Pohovor s učitelem byl možný tak, že jednou za čtvrt roku se v určený den rodič postavil do dlouhé řady podobně čekajících na chodbě a po přečtení výzvy na dveřích třídy „Omezit hovor max. na 5 minut, prosím o pochopení“ si doma připravený proslov zkrátil rychle na minutu, aby zbyl učiteli čas i na odpověď. I po příjemném pohovoru měl rodič pocit, že ho problém tlačí stejně jako předtím.

Vzpomínám si v této souvislosti na tatínkovy třídní besídky připravované s nadšením, které se z kantora přenášelo na žáky a naopak, stmelovaly kolektiv a umožňovaly hlubší vzájemné poznání. Vzpomínám si na školní akademie ve slavnostní olomoucké Redutě. Vzpomínám na kouzlo tanečních v osvětleném zrcadlovém sále Národního domu. To v Německu se besídky nekonají, taneční si může každý sám někde nějak zařídit, ale školní akademie tu na konci roku jsou a na úrovni odpovídající gymnazistům: divadelní hry, rock band, sborový zpěv, instrumentální hudba. Mladí talenti! Co mě velice a vždy rušilo, byl rámeček, kde a jak se tato



*Prof. Leopold Borovička (vpravo)
s prof. Karlem Pochobradským*

pečlivě a dlouhodobě připravovaná akce odehrávala. Na pódiu tělocvičny školy. První tři řady obsadili páni profesori, za nimi rodiče, za nimi větší žactvo roztroušené po sedadlech, žebřinách, na kozách či koních, na zemi, na hrazdě, kde byl „plac“. A malé žactvo, ti desetiletí, vychutnávali večer po svém. Jako opičky ložili po velkých oknech, lomcovali visícími kruhy, bradly a jiným sportovním nářadím, honili se. Nikde se neozvalo napomínavé kantorské Pšššt, jen já jsem házela přísně kárající pohledy, ale v tady době anti-autoritativní výchovy působily spíš směšně. Pro dokreslení mravů: Jednomu panu profesorovi, nadšenému pro hudbu, který měl ve zvyku do zbývajících minutách své hodiny pro ilustraci či uvolnění usednout ke klavíru a zahrát nějakou skladbu, se stalo, že když zazvonilo na přestávku, pár hochů se zvedlo, jeden velkoryse hodil muzikantovi minci na piano a pak

jakoby lehce znuděně vypluli frajírci ze třídy.

Tatínkovi se přicházeli svěřovat jeho studenti i se svými romantickými zážitky. Byla to krásná doba prvních lásek, svádějící k perfektnímu rozptýlení. Chybějící soustředěnost ve vyučování vedla často i ke zhoršení prospěchu. A což teprve, když to krásné končilo zklamáním. Tatínek, znalec mladé lidské duše, se snažil uklidňovat rozjeté city, pomáhal studentům dostat se zase do zaběhnutých kolejí. Jednou však pochybil:

Tatínek trávil přestávky ve své milované žákovské knihovně, v níž pokyny a radou pomáhal mladým čtenářům. V té době (já v 9. třídě) za mnou chodil Laďa T. (11. třída). Tatínek to věděl a mlčky toleroval. Jen jednoho dne si vzal v knihovně Laďu bokem, nasadil oficiální tón a pravil: „Mladý muži, nemám nic proti tomu, že se scházíte s mou dcerou, jenže včera bylo již dosti pozdě, když se vrátila. Byl bych nerad, kdyby se to mělo opakovat častěji.“ Mladíkovi zahořely uši, rozpačitě přitakal, že nebude. Příští přestávku se však vrátil do knihovny a zajíkávě se obhajoval: „Pane profesore, vždyť já jsem včera s Vaší Evou vůbec nebyl!“ Tatínek se dostal do lehce trapné situace, já ještě trapnější, i s dohrou. Ale to je již jiná kapitola.

Kolik vzpomínek se v životě nashromáždí. Krásných, které se časem stávají ještě krásnějšími, a trpkých, které časem trpkosti pozbývají.

Mé vzpomínky na školu, zvláště ty na Slovanské gymnázium, spojené s mým mládím, patří jistě k těm nejkrásnějším.

*Eva Krawinkel-Borovičková
(mat. roč. SGO 1962)*

P. S.

Protože i páni profesori měli kromě školy svou rodinu a soukromí, dovolují si připojit pár poznámek z tatínkova soukromí. V době, kdy oslovení „soudruhu“ opravňovalo ředitele svým podřízeným tykat a kantorům umožňovalo vyučovat ve svetru, bez kravat, mnohdy i bez ponožek, prostě zcela nekonvenčně či „proletářsky“, chodil náš tatínek „jak ze škatulky“. Většinou v obleku a v bílých, maminčinou zásluhou pečlivě naškrobených a vyžehlených košilích, později moderních lehce pastelových barev. Kravata s kapesníčkem „ala mode“ bývala vždy vítaným dárečkem k narozeninám. Při této eleganci mu ale vůbec nevadilo, že míval v pravé kapse kalhot, i těch svátečních, díрку. Nosil totiž u sebe stále malý notýsek a „špačka“. Špaček ležel i na nočním stolku, na klavíru, pod rádiem. Někdy za uchem. „Špaček“ byla totiž malá, ostře ořezaná tužka, kterou si tatínek kdykoliv a kdekoliv poznamenával právě vzniklou melodií.

A jak se svítily boty! Nehledě na rozmary počasí, den co den před odchodem do školy tatínek zvedl víko stoličky, vytáhl krém na boty a pečlivě „pucoval“. I když venku lilo! Inu, tatínek měl své zásady. Zásady týkající se maličkostí denního života, ale i ty podstatné, formující charakter člověka. Tatínek byl čestný, přímočarý, s velkým smyslem pro spravedlnost. Jím dané slovo bylo slovo muže. Netrpěl lež, nezapomínal křivdu, neodpouštěl podlost.

Ve zdravém těle zdravý duch. Podle této zásady se tatínek řídil, jak mu to lokální a časové možnosti dovolovaly. Nejenže nám třem dcerám do jistého věku ráno masíroval hrud' ledovou vodou kvůli otužování, ale i sám si udržoval „fyzičku“ ranní rozevičkou podle rádia. V zimě v létě kuchyňská okna dokořán, tatínek běhal, lehal, vstával, dýchal zhluboka ráz-dva! Pak výborně naladěn postavil na plynový hořák hrnec s mlékem a mladistvým poklusem odběhl do koupelny. A jak si tak pod studenou sprchou spokojeně lebedil, zapomínal na celý svět a bytem se pak linul pach spáleného mléka, hrnec pomalu černal. A tak se rodina rozhodla zakoupit hrnec s dvojitým dnem a píšťaličkou. Situace byla zachráněna. Několikaminutové silné pískání budilo nejen mne, ale i partaje nad námi!

Tatínek žil školou a pro školu. Takže když přišla doba odejít na zasloužený odpočinek, stalo se to, čeho jsme se obávali. Tatínek propadl depresi, ze které mu nemohli pomoci ani jeho přátelé, ani jeho nesčetné koníčky: knihy, hudba, komponování, rozsáhlá korespondence, procházky...

V zimě 1969/70 tatínek, jindy svižným krokem zvládající několikahodinové túry, nebyl schopen obejít blok domu, a to oděn jen ve svrchníku. Pod tíhou těžkého zimníku by se zřejmě zhroutil. Do roka a do dne se však tatínek uzdravil. V rodině nastaly velké změny, narodil se nový vnouček, já jsem s ním zůstala u rodičů a nový, dědečkovský úkol tatínka doslova postavil na nohy. Časem obnovil styky s přáteli, staré zájmy ožily. Našla se i malá pedagogická činnost ve formě kurzů němčiny. Brzy potom začali rodiče cestovat. Každoročně „přezimovali“ u nás v Německu a tatínek se zájmem poznával zemi a její obyvatele.

Tatínek dostal novou chuť do života a ta ho po dalších 16 let neopustila...

*S láskou a úctou vzpomíná dcera
Eva Krawinkel, roz. Borovičková*

ČINORODÝ ABSOLVENT SGO PROFESOR ANTONÍN SCHINDLER

A. Schindler se narodil 25. 5. 1925 ve Dvorcích v okrese Bruntál, kde jeho otec působil jako předseda soudu. Když mu byl rok, přestěhovala se rodina do Krnova, kde žil a vyrůstal do roku 1938. Po „mezistanicích“ v Prostějově a Brně se rodina natrvalo usadila v Olomouci. Absolvoval zde Slovanské gymnázium a poté vystudoval v Brně Filosofickou fakultu Masarykovy univerzity, obor hudební věda a dějiny umění. Posléze prošel studiem varhanní hudby u profesora K. Waltera ve Vídni.

Od roku 1945 žije a pracuje v Olomouci. Je spoluzakladatelem Moravské filharmonie, v níž působil 40 let jako houslista, violista a varhaník. Je činný také ve Vlastivědném muzeu Olomouc, kde se zasadil o záchranu hradu Sovince. Po roce 1949 ve funkci ředitele Moravské filharmonie zabránil snahám a tlakům, které směřovaly k její likvidaci a ke sloučení s divadelním orchestrem. A Schindler je zakladatelem hudebního oddělení olomouckého Vlastivědného muzea, v němž byl za jeho vedení shromážděn vzácný a rozsáhlý fond hudebních nástrojů a not. Z jeho popudu byl zde také vybudován Václavkův sál s varhanami. A opět jeho zásluhou byly také do sálu Reduta instalovány varhany, které jsou dnes přemístěny do Základní umělecké školy Žerotín.



Prof. Antonín Schindler při převzetí titulu dr. h. c. na UP v Olomouci (foto T. Jemelka)



Prof. Antonín Schindler zahrál účastníkům 130. výročí založení Slovanského gymnázia

A. Schindler je zakladatelem, dramaturgem a prezidentem Mezinárodního varhanního festivalu Olomouc, který se každoročně koná v chrámu sv. Mořice, jenž se pyšní slavnými Englerovými varhanami. Ty patří k jedněm z největších ve střední Evropě a byly podle jeho návrhu rekonstruovány v letech 1959 – 1969. Od roku 1945 působí A. Schindler jako varhaník a ředitel kůru sv. Mořice. Koncertoval téměř ve všech státech Evropy, zúčastnil se řady předních varhanních festivalů. Je tvůrcem zvonkohry na olomouckém orloji a na dómě sv. Václava, spolupracoval na rekonstrukci orloje v katedrále v polském Gdaňsku. V roce 1945 se mu podařilo zachránit před zánikem světově proslulou továrnu na varhany v Krnově, a to zamezením odsunu německých odborníků do doby zaučení nových českých varhanářů. Působí zde externě 50 let. Dlouhou dobu byl odborným znalcem varhan a kampanologem olomoucké arcidiecéze, kde bylo za jeho působení postaveno a instalováno mnoho varhan a zvonů, a to i ve spolupráci se zahraničními televizními společnostmi. Je autorem rozsáhlé řady odborných, zejména organologických prací publikovaných doma i v zahraničí. Jeho činnost skladatelská se soustřeďuje zejména na scénickou hudbu k loutkovým hrám a na sborovou tvorbu. V neposlední řadě je rovněž obdivuhodná jeho znalost historie Olomouce a jejích památek. S tímto jeho zájmem o region souvisí i několik žádaných vlastivědných popularizujících publikací.

*Doc. dr. Michal Altrichter, Th.D.
CMTF UP Olomouc*

VĚNOVÁNO PANU PROF. JANU SPRINGEROVI

Při pátrání po informacích pro medailony ředitelů Slovanského gymnázia, kteří na něm působili „v době, kdy nesmělo být Slovanským gymnáziem“, mi bylo velmi líto, že do tohoto souboru nelze zařadit velkou pedagogickou osobnost té doby, i když měla za školu do roku 1948 zodpovědnost a v nelehké době jí věnovala značnou energii, pana profesora PhDr. Jana Springera.



Prof. Jan Springer

Dr. Springer učil na Slovanském gymnáziu od roku 1938 a v letech 1945 - 1948 je řídil. Byl sice jmenován pouze „zatímním správcem“ školy, přesto zůstane osobností nepřehlédnutelnou jak pro svoji odbornost a pedagogické schopnosti, pro své demokratické zásady a vlastenecké postoje, tak i pro své ryzí vlastnosti morální. Za jeho vedení (při příležitosti 80. výročí založení SGO v roce 1947) byl škole v poválečné době poprvé přiznán čestný název SLOVANSKÉ GYMNASIUM (o šest let později byl však degradací školy na „jedenáctiletku“ zase zrušen).

Jan Springer pocházel z učitelské rodiny z Písarova na Zábřežsku (nar. 24. listopadu 1893). Studoval ještě na c.k. státním gymnáziu v Zábřeze na Moravě, na němž také v roce 1912 maturoval. Pokračoval pak ve studiu českého jazyka a němčiny na Filosofické fakultě Karlovy university v Praze.

Ve své následné pedagogické praxi měl vlastně jen dvě působiště: Státní reálku v Šumperku (1920 - 1938) a Slovanské gymnázium Olomouc (1938 - 1948 a 1951 - 1953). Ona tři léta přerušení znamenala působení na Polívkově reálném gymnáziu, kam byl přeložen, aby uvolnil místo pro nastupivším režimem zamýšlené organizační změny ve vedení Slovanského gymnázia (na něž se ale sloučením obou škol v roce 1951 zase vrátil zpět). Koncem školního roku 1952/53 pak odešel do penze.

V době svého šumperského působení dr. Springer veškerý svůj život, včetně soukromí, zasvětil aktivitám v hraničářské politicko-osvětové organizaci NÁRODNÍ JEDNOTA, jejímuž šumperskému okrsku v letech 1926 - 1938 dokonce předsedal. Byl rovněž posledním předmnichovským starostou šumperského Sokola. Vedl také českou veřejnou knihovnu v Šumperku a své hudební vzdělání zúročil při řízení pěveckého sboru Národní jednoty. Aktivně spolupracoval s pražským Masarykovým lidovýchovným ústavem a čile publikoval ve Stráži Moravy; od roku 1932 redigoval Hlídku národní výchovy a osvěty v týdeníku Litovelský, šternberský a šumperský kraj. Jeho snahou bylo, v souladu s cílem Národní jednoty, vytvoření demokratického českého pohraničí. Ve svých publikacích (např. Šumperk kdysi a dnes, 1927), bohatě podložených listinným materiálem, vlastními sbírkami dokumentů z dobového tisku i záznamy ústních vzpomínek pamětníků, dokumentuje demokratický zápas pro-

bíhající za 1. republiky o uznání československé suverenity v severomoravském pohraničí „jako odkaz budoucím, odkaz vybízející k lásce a obětavosti“. V lednu 1935 vydal v Šumperku vlastním nákladem OHLASY SVĚTOVÉ VÁLKY NA BALKÁNĚ A V ČESKÉ LITERATUŘE, které věnoval památce jugoslávského krále Alexandra I. Karadjordjeviče, jenž byl 9. listopadu 1934 zavražděn v Marseilli chorvatskými Ustašovci. Springer jakoby už tehdy tušil, co přinese Balkánu závěr dvacátého století; dokumentuje v publikaci „trnitou praxi“ jihoslovenské vzájemnosti na pozadí bratrovražedného boje, manipulovaného velmocenskými zájmy. Jako přesvědčený antinacista byl v Šumperku jedním z iniciátorů vzniku Akčního výboru na ochranu republiky, který vznikl po zničení šumperského Masarykova pomníku henleinovci 3. května 1938.

Zábor severomoravského pohraničí po Mnichově v roce 1938 znamenal zmaření Springerovy dosavadní práce. K 1. listopadu 1938 byl přeložen do Olomouce na Státní reálné gymnasium v Kosinově ulici, kde „se pro svou toleranci a přátelský postoj k žákům stal jedním z nejoblíbenějších učitelů“. Kromě pedagogické práce ve škole byl dr. Springer aktivní zejména jako knihovník a bibliograf olomouckého Vlasteneckého spolku muzejního. Výsledky své mravenčí práce zhodnotil v publikaci CO DALA HANÁ ČESKÉ LITERATUŘE, kterou v roce 1947 vydala Národní jednota pro východní Moravu.

Žák, obdivovatel a posléze životopisec PhDr. Jana Springera, univ. prof. PhDr. Jaromír Dvořák, DrSc., uvádí, že léta 1945 – 1947 patřila k nejšťastnějším a k nejtvůrčivějším ve Springerově životě. Profesor Springer byl pověřen řízením prestižního nejstaršího českého gymnázia na Moravě, společně s přáteli (*jak už výše zmíněno*) dovedl úspěšně k cíli úsilí o obnovení jeho původního historického názvu SLOVANSKÉ GYMNASIUM, podílel se na redakční práci sborníku SÍMĚ HOŘČIČNÉ, do něhož sám zásadním článkem, bilancujícím život a práci školy v letech 1939 – 1945, přispěl. (*Bez náznaku hořkosti přispěl články i do almanachů k devadesátému a stému jubileu školy.*) V poválečných letech byl posledním místopředsedou olomoucké Národní jednoty a předsedou olomoucké pobočky Společnosti přátel Jugoslávie. Po obnovení olomoucké univerzity působil na ní v letech 1946 – 1962 jako lektor českého jazyka (*podílel se i na výuce zahraničních studentů*) a v následujících letech jako bibliograf spolupracoval se Státní vědeckou knihovnou v Olomouci a se Slezským ústavem ČSAV v Opavě. PhDr. Springer byl i spoluzakládajícím členem Vlastivědné společnosti muzejní (*která v roce 1969 navázala na práci Vlasteneckého spolku muzejního, zrušeného počátkem padesátých let*) a ještě jako jednaosmdesátiletý vydal v roce 1974 ve Vlastivědném ústavu v Šumperku publikaci CO DALO ŠUMPERSKO ČESKÉ LITERATUŘE.

V PhDr. Janu Springerovi dne 19. října 1978 zemřela mimořádně významná pedagogická osobnost Slovanského gymnázia, moudrý, charakterní člověk a vlastenec oddaný myšlence demokratického Československa, usilující o naplnění ideálů slovanské kulturní vzájemnosti.

RNDr. Vladimír Zicháček
ředitel SGO a jeho absolvent z r. 1960

K ŽIVOTNÍMU JUBILEU LUDVÍKA E. VÁCLAVKA Z MATURITNÍHO ROČNÍKU 1950

Když jsme před pěti lety slavili 70. narozeniny prof. Václavka, sešla se plná aula gratulantů a přátel z univerzity i zvenčí, z Olomouce i širokého okolí. Laudatio tehdy pronesl americký germanista prof. Strelka (*vzpomínám si, že ve vtipné řeči porovnával různé historické i současné Ludvíky a že mu vedle Ludvíka Sličného a Ludvíka-Krále slunce a Ludvíka Bavorského a mnoha dalších vyházel jako nejmilejší Ludvík, Ludvík Václavek*), poté se na počest oslavence ko-

nala několikadenní vědecká konference o moravské německé literatuře, vyšel sborník příspěvků této konference a sborník studií prof. Václavka. Když mi letos v zimě prof. Václavek naznačil, že si tentokrát žádnou velkolepou oslavu nepřeje, vzpomínám si, že jsem mu poněkud hubatě odpověděla: „Ludvíčku, to je dobře, protože bys nás při své vitalitě brzo zruinoval.“ To byla odpověď samozřejmě nepřiměřená, protože skutečnost, že máme na katedře germanistiky Univerzity Palackého v Olomouci Ludvíka Václavka, by se měla oslavovat každý měsíc, ba každý týden, ne-li každý den. Jsou pro to dobré důvody - uvedu jen ty svoje (*samozřejmě úzce spojené s pracovištěm, na kterém oba působíme, s katedrou germanistiky*) a bude jich sedm - jako dní v týdnu:

Den 1., pondělí: Olomoucká germanistika je - jazykem soudobých médií - dynamicky se rozvíjející obor, pracoviště s vyhraněným vědeckým profilem s množstvím úspěšně řešených výzkumných projektů, s množstvím zahranič-

ních styků a partnerů a s dobrým jménem v tuzemsku i v zahraničí. Skutečnost, že jsme v minulých letech dosáhli jistých úspěchů a jisté prestiže, je nepochybně dána tím, že se na chodu katedry - tom všedním výukovém i vědecko-výzkumném - podílí celý tým zapálených a obětavých spolupracovníků, tým složený z graduovaných kolegů i ze studentů, doktorandů i magistrů od 1. ročníku studia. Ludvík Václavek je pak středem tohoto týmu - ne snad v tom smyslu, že by se kolem něj vše točilo jako kolem slunce a že bychom ho stále obskakovali, nýbrž je spočívajícím středem, který vše usouvztažňuje a dává naší práci smysl. (*Asi tak, jak to před mnoha lety vyjádřil velký německý aforistik Georg Christoph Lichtenberg: „Na*



Univ. prof. PhDr. Ludvík E. Václavek, CSc.

každé fakultě musí být aspoň jeden velmi schopný člověk. Jsou-li panty z pořádného kovu, může být vše ostatní už ze dřeva.“) Obklopen katederním týmem ztělesňuje Ludvík Václavek tu nejtradičnější univerzitní konstelaci, vztah mezi učitelem/mistrem a jeho žáky, jeden z nejpodstatnějších a nejvzácnějších mezilidských vztahů vůbec, který se z dnešního - mnohdy odosobněného a jen k pochybnému ekonomickému výkonu napraženého - školství namnoze vytrácí. Každé pondělí bychom tedy měli oslavovat Ludvíka Václavka jako univerzitního mistra, který tuto tradiční hodnotu ztělesňuje svým nejlepším příkladem.

Den 2., úterý: Ludvík Václavek je rezervoárem vědění všeho (*nejen germanistického*) druhu do té míry, že o něm kolují vousaté anekdoty typu „když to nenajdeš v Brockhausu či v Ottovi, jdi se zeptat Ludvíka“ a „není potřeba počítačových databank a internetu, když máme Ludvíka“. Nebýt Václavkova vědění o olomoucké, moravské německé literatuře a jejím kulturně-spoolečenském kontextu, nikdy bychom se do našeho výzkumu nemohli ani pustit. A ještě i dnes, sedm let po založení „Arbeitsstelle“, sedm let po zahájení důkladného plošného výzkumu je Ludvík Václavek schopen zaplňovat naše bílá místa tím, co zkrátka (*jakoby zničehonic*) ví. Každé úterý bychom tedy měli vzdát hold hodnotě, která se dnes pohřichu přesouvá z hlav do počítačových databank, hodnotě klasického vědění a vzdělání, kterou Ludvík Václavek reprezentuje v míře dokonalé.

Den 3., středa: Nejde totiž jen o pouhé vědění a vzdělání: o hromadění, třídění, usouvztažňování a pamatování si faktů ze všech možných oborů lidského ducha (*ačkoli ve Václavkově podání je toto umění dovedeno k dokonalosti a pro jeho žáky, kteří by snad v nějakém ohledu chtěli být jeho následovníky, je tato dokonalost dokonce místy maličko deprimující, neboť je nedosažitelná*). Jde hlavně o to, jak s vědáním a vzděláním zacházet: totiž moudře a rozvážně. Mnohokrát jsem měla možnost pozorovat, poslouchat Ludvíka Václavka při zasedání různých grémíů moudrých (*i rádoby moudrých*), ať šlo o zasedání vědeckých rad, konference, sympozia či doktorandské semináře: Václavek se nikdy nepředvádí jako nějaký bohorovný vševěd (*ačkoli by - na rozdíl od jiných, kteří to zhusta a rádi dělávají - i mohl*), nerýpe, nesekýruje, nehádá se (*až na výjimky, které zmíním později*), nýbrž vahou svých vědomostí a své vzdělanosti usměrňuje, rozkrývá rozumnou perspektivu, nachází a vyslovuje podstatné. Každou středu bychom se tedy měli v úctě sklonit před moudrostí, která je vyšším stupněm a nejvyšším cílem vzdělanosti a kterou nelze naučit - jen ji na Ludvíku Václavkovi obdivovat a užívat si jí ve styku s ním.

Den 4., čtvrtek: Vědění, vzdělanosti a moudrosti nelze naučit ani k ní nelze - ačkoli je toto nesprávné přesvědčení velmi rozšířeno - nějakým samospádem (*samospádem stárnutí*) automaticky dojít, nýbrž je k tomu zapotřebí mít jisté předpoklady. Dva základní jsou zvědavost a píle, jimiž oběma Ludvík Václavek oplývá v míře hojné. Když tak člověk někdy uprostřed všedního dne pobíhá od jednoho úředního nesmyslu k druhému a říká si, že na nic nemá čas, a zjišťuje, že ho všední úřední a organizační povinnosti zahltily a otupily natolik, že ho vlastně už ani nic nezajímá, je - byť krátký - hovor s Ludvíkem Václavkem jako objevit pramen čerstvé vody: Zajímá ho všechno od prehistorie starých národů po moderní -

třeba - biologický a technický výzkum, přečte všechno, pamatuje si všechno a celým svým habitem připomíná člověku, který již umdlévá v povrchnostech, že svět kolem nás je zajímavý a že stojí za to být na něj zvědavý, informovat se o něm, neúnavně přemýšlet o jeho souvislostech. Ve čtvrték tedy vzdejme hold zvědavosti jako základnímu předpokladu k tomu, aby se člověk vůbec něčemu naučil a mohl být potažmo vzdělaný a moudrý.

Den 5., pátek: Přemýšlet o souvislostech světa, smysluplně vážit a zpracovávat nové - se zvědavostí získané - informace lze jen tehdy, má-li recipient/pozorovatel světa v sobě pevný intelektuální, emocionální, hodnotový a (*kdyby to slovo nebylo tak odporně zprofanované komunistickou hantýrkou, řekla bych*) i světonázorový střed. V tom se právě člověk liší od počítače (*kterýž rozdíl se snažíme vysvětlit studentům, někdy bez valného úspěchu*), v tom se Ludvík Václavek liší od mnoha jiných (*také*) chytrých a vzdělaných, kteří toho také spoustu vědí, spoustu přečetli a spoustu si pamatují. Spočívaje ve svém pevném středu, je Václavek okamžitě schopen vidět v moderně se tvářících teoriích, většinových názorech, statistických faktech a rádoby věčných pravdách to, čím mnohdy skutečně jsou: nebezpečnými podvody, nesmysly, populistickými demagogiemi, statistickou hrou s důvěřivostí lidí, kteří neumějí počítat ani samostatně myslet. Konfrontován s takovými výdobytky informačního boomu moderního světa či s jeho nositeli je Ludvík Václavek schopen a ochoten se hádat i zvýšit hlas tehdy, kdy je třeba. Jen zdánlivě je dnešní bitva moudrosti, rozumnosti, pravdy a sebeúcty proti nesmyslům, lžím, polopravdám a znevažování hodnot méně náročná a méně nebezpečná než kdysi, tehdy před rokem 1989, kdy se Václavek s hrstkou stejně statečných bránil jejich náporu v poměrně brutálnější podobě. Každý pátek si tedy opakovaně važme skutečnosti, že máme ve svém středu člověka, který je bystrozrace schopen oddělit pravdu od lži a hájit pravdu tam, kde je třeba. Zejména ve studentském prostředí je to nedocenitelná hodnota.

Den 6., sobota: To, co vždycky zajímalo Ludvíka Václavka enormně, snad nejvíc ze všeho, je - Olomouc. Historie města od jeho prapočátků (*vzpomínám si, jak jsem loni v létě při nějaké konferenci v Německu zcela konsternovala jakousi italskou germanistku tím, že jsem citovala Václavka, že „Olomouc se sedmi tisíci lety nepřetržitého lidského osídlení je starší než Řím“*), Olomouc jako místo setkávání i střetávání kultur - německé, rakouské, české a židovské, Olomouc jako genius loci, který dal vzniknout umění, dílům literárním (*v jazyce českém i německém*), hudebním, architektonickým. Je nesmírně zábavné chodit po Olomouci ve Václavkově doprovodu, který ke každé ulici, ke každému domu zná jeho historii anebo alespoň pár historek a mýtů. Václavkova znalost Olomouce se samozřejmě vtěluje do výzkumu jak našeho literárního, tak do historického (*je jedním z autorů chystaných akademických dějin Olomouce, jedním z autorů výstavy, kterou chystáme do Muzea umění na příští rok - Literární toulky německou Olomoucí, zdrojem informací pro všechny německé televizní štáby, které přijíždějí do Olomouce natáčet filmy, např. o Petru Haertlingovi, atd.*). Ovšem pro mě, která jsem - v dětském věku odstěhována z Moravy - prožila dětství a mládí v málo pohostinných západočeských Sudetech a stala se Olomoučankou až v době studií (*a i to*

s pětiletou německou peripetií), je Václavkova vazba na Olomouc ještě mnohem záviděníhodnější, neboť se v ní projevuje jedna ze základních životních hodnot, dnešním světem člověku tolikrát brutálně upíraná a namnoze i skandalizovaná jako příliš archaická a nemoderní – emocionální, ale i hluboce reflektovaná vazba na rodiště, kraj, místo, město, vlast. Každou sobotu bychom tedy měli na chvíli zapomenout na moderní řeči o mobilitě, kosmopolitě a globalizaci a při pohledu na přesvědčeného Olomoučana Ludvíka Václavka uznat vysokou důležitost vztahu člověka k prostředí, ve kterém je doma.

Den 7., neděle: Václavek je nejlepším důkazem toho, že nemusí mít nutně pravdu kulturní pesimisté všeho druhu (*jako třeba Schopenhauer a Spengler*), že poznání a hluboké vědomí souvislostí nutně vede k zahořklosti a takovému či onakému prokletí absurdního a zvráceného světa. Nikoli: Ludvík Václavek je svým příkladným optimismem (*jehož základem je samozřejmě přesvědčení o duchovním, smysluplném základu tohoto světa*), radostí a veselím (*někdy i velmi bujarým*) schopen nalévat do lidí ve svém okolí energii a radost ze života, když se tento život někdy jeví jako ponurý a šedý.

Každou neděli tedy mějme radost ze života, tak jako ji má Ludvík Václavek, a mějme radost, že ho máme mezi sebou.

*Univ. prof. PhDr. Ingeborg Fialová-Fürstová, Dr.
vedoucí katedry germanistiky FF UP Olomouc*

FYZIK, OPTIK, HOLOGRAF

DOC. RNDR. MIROSLAV MILER, DRSC.

Našeho někdejšího spolužáka zná dnes prakticky každý vědecky činný optik u nás jako průkopníka holografie v Čechách, každý funkcionář Jednoty českých a Jednoty slovenských matematiků a fyziků jako činorodého člena hlavního výboru v Praze, stejně jako učitelská veřejnost v něm vidí garanta české optické terminologie; ve světě se pak ví, že „v Praze dělá holografii Miler“. Tento zasloužilý pražský fyzik však pochází z Moravy, z Olomouce – Hodolan, což mi vždy připomene univerzitní profesory otce a syna M. Valoucha z týchž Hodolan, kteří také zanechali v Praze brázdu nepominutelnou. Miler maturoval na našem gymnáziu v roce 1953, Valouch starší byl profesorem Slovanského gymnázia.

Kdo však zná Milera blíže, ví, že to, co bylo řečeno, je sice pravda, ale že to zdaleka nevystihuje „jeho podstatu“, že to není snad jen přísný, suchopárný vědec, ale naopak sportovec, pěstitel vážné hudby, hlavně však příjemný společník a všeuměl, který dovede například kdeco opravit, vystavět a přestavět, zkonstruovat, vypočítat, ale i sklidit vše, co vyústí třeba i v dobrou slivovici... Ale ani toto vše by nestačilo k jeho charakteristice; je to především dobrý člověk, kterému žádný ze spolužáků neřekl nikdy jinak než Mirek. Mirka Milera znám od studentských let. Tento



Doc. Miroslav Miler

vždy štíhlý, mladistvě vyhlížející a pro své excelentní sportovní výkony námi všemi obdivovaný kolega však měl po celý život i další dimenze charakteru u sportovců neobvyklé: za první - zcela mimořádný zájem o vědu, zejména o to nejnovější, dosud nehotové, k čemuž byl vždy ochoten a schopen účinně přispět; za druhé - zájem o hudbu, zejména sborovou; a konečně za třetí - nezištnou, všeobímající dobrotu srdce související s hlubokou náboženskou vírou od nejtútlejšího dětství pěstovanou v jejich rodině, a to vzdor všem obtížím, jež toto pojetí života s sebou v minulých dobách neslo. Z toho pak vyplynulo vše podstatné v jeho životě.

Rodina Milerových z Hodolan měla tři syny a dceru, přičemž Miroslav se narodil jako druhý dne 11. dubna 1935 v Olomouci. Otec měl malou továrnu na

váhy a jako svědomitý odborník a zároveň nadšenec pro tělesnou kulturu viděl svůj vzor v dr. Miroslavu Tyršovi, což se promítlo mimo jiné i do volby jména jeho syna. Jak otcovo postavení, tak matčina výchova ke zbožnosti, nekompromisní statečnosti a k pravdě přinesla ovšem velmi záhy, a to nejednou, velké obtíže. Tak třeba již po maturitě na Slovanském gymnáziu v Olomouci (1953), ale zejména po státnicích z matematiky a fyziky na fakultě přírodních věd Vysoké školy pedagogické tamtéž (1957) nemohl nastoupit na katedru fyziky této školy, ač jeho učitelé (zejména profesor dr. Josef Fuka a profesor dr. Bedřich Havelka, DrSc.) o to usilovali. Šel tedy dva roky učit na Jedenáctiletou střední školu do Lipníka nad Bečvou a po ukončení půlroční vojenské služby aspiranta problém s místem vyvstal znovu. Ve škole se mu ovšem dařilo čím dál hůř, fakulta byla v době přituhujících prověrek pro něj uzavřena, a tak se šel podívat do přerovské optické továrny Meopta; tam se šťastnou náhodou setkal s prof. B. Havelkou. Ten byl tehdy zároveň ředitelem pražské Laboratoře optiky ČSAV a po zvážení situace mu nabídl „prozatím“ místo v tomto ústavě. Mirek ovšem zůstal skeptikem k této možnosti a rozhodl se odejít do Prahy teprve tehdy, když mu Havelka osobně poslal příslušný kádrový dotazník. Výsledkem bylo, že nastoupil roku 1959 do oddělení infračerveného záření této Laboratoře k RNDr. Ing. Antonínu Vaškovi, DrSc., - a v Akademii věd už zůstal dodnes, čili plných 47 let. Život v Akademii věd, kde je třeba neustále vykazovat nové výsledky a kdysi ještě navíc splňovat „kádrové předpoklady“ ovšem nebyl snadný, zejména poté, kdy kontaktoval Chartu 77. A jestliže přesto „přežil“, stal se kandidátem a posléze doktorem matematicko-fyzikálních věd, a dokonce zástupcem ředitele velkého Ústavu radiotechniky a elektroni-

ky ČSAV v Praze – Kobyliších, je zřejmé, že se tak mohlo stát jedině proto, že za něj „mluvily“ výrazné vědecké výsledky, z nichž alespoň některé nejznámější připomeneme.

Jeho fyzikální koncepce, znalosti a pedagogické mistrovství se zrcadlí v sedmi monografiích:

1. Fyzika a holografické difrakční struktury. U tohoto díla je editorem, autorem nebo spoluautorem ve všech kapitolách. Dílo bylo vydáno JČSMF roku 1988.
2. Teoretické, experimentální a aplikační principy holografie vystihují jeho knihy Holografie (SNTL Praha 1974),
3. její upravený a rozšířený německý překlad *Optische Holographie* (Karl Thiemig, München 1979) a opět upravená ruská verze
4. *Golografia* (Leningrad 1979).

Na to, že Miler není v optice pouze znalcem holografie, ukazují další dvě ze sedmi monografií:

5. Technika zobrazení fyzikálních polí (spoluautor J. Sequens; studie ČSAV č. 15/1980), stejně jako
6. Vibrační spektroskopie (spoluautor V. Malíšek, SNTL Praha 1966) a její rozšířená anglická verze
7. *Vibration Spectroscopy* (spoluautor V. Malíšek; Butterworth & Co Ltd. – Iliffe Books Ltd. London 1970).

Podobnou úroveň má celá řada výzkumných zpráv vyplývajících z vědeckých aktivit v ČSAV.

Zatímco tyto práce mají postgraduální úroveň, vydal Miler pro vysokoškoláky celou řadu učebnic a učebních textů, například:

1. Výkladový slovník fyziky (hlavní autoři E. Mechlová a K. Košťál; Prometheus Praha 1999). Miler je zde autorem všech optických kapitol.
2. S. Martelucci (Eds): *Diffractive Optics and Optical Microsystems* (Plenum Press, New York 1997, p. 239 – 250).
3. M. Vrbová (Ed): *Oborová encyklopedie lasery a moderní optika* (Prometheus Praha 1994, Miler zpracoval holografická hesla).
4. M. Miler (Ed): *Fyzika a holografické difrakční struktury* (JČSMF Praha 1988). Miler je autorem nebo spoluautorem všech kapitol. Dílo se uplatnilo zejména v laboratorním praktiku z optoelektroniky na Matematicko-fyzikální fakultě Karlovy univerzity. Jde o návazný text díla
5. *Základy optické holografie*. Určeno pro postgraduální studium Mikroelektronika a optoelektronika na Fakultě elektrotechnické ČVUT v Praze a na MFF UK v Praze (vydal ÚŘE ČSAV v Praze 1980).

Širším vrstvám jsou určena dvoudílná skripta

6. *Optická holografie* (Lidová Univerzita vědy, techniky a umění 1971, Praha; reedice 1972 – 1973 v Českých Budějicích a v Olomouci).

Tento výčet publikací není zdaleka úplný, ale domnívám se, že by postačoval k tomu, aby se jejich čtenář stal odborníkem v holografii. Až nepřehledně rozsáhlá je Milerova účast jak na řešení nejrůznějších výzkumných projektů v rámci někdejšího státního plánu základního vý-

zkumu, tak v rámci grantů GA AV ČR. Nejzávažnější teoretické výsledky zachycují stovky původních vědeckých prací a článků (většinou v angličtině).

Rozsáhlá je také Milerova aplikační aktivita, zejména:

1. Výroba rovinných holografických spektroskopických mřížek (pro detektory kapalinových chromatografů z let 1979 - 1990). Uskutečňovalo se v ČSAV a poté v podniku Laboratorní přístroje.
2. Přístroj pro průběžné bezdotykové měření průměru optických vláken (pro vnitrostátní zákazníky i pro IRE AN SSSR Moskva).
3. Velkoplošné holografické zkřížené mřížky (pro odměřovací účely u krokových maskovacích kamer, 1987 - 1990).
4. Miler vyvinul holografické difrakční mřížky na dutých sférických podložkách.
5. Miler sám nebo se spolupracovníky z ÚRE ČSAV získal řadu patentů a autorských osvědčení, zejména patent na Zařízení k bezdotykovému průběžnému měření příčného rozměru předmětu rozmítáním laserového paprsku.
6. Zařízení laserové bezúhlové tiskárny.
7. Zařízení k bezdotykovému a průběžnému měření příčného rozměru předmětu rozmítáním laserového paprsku.
8. Mřížkové odměřovací zařízení.
9. Zařízení k nastavení polarizace laserového paprsku.
10. Zařízení k bezdotykovému a průběžnému měření příčného rozměru rozmítáním laserového paprsku.
11. Zařízení k zobrazení optické deflekční funkce.
12. Zařízení k bezdotykovému a průběžnému měření příčného rozměru předmětu rozmítáním laserového paprsku.
13. Zařízení k výrobě holografické difrakční mřížky.
14. Způsob omezení parazitní interference při výrobě difrakční mřížky záznamem interferenčního pole v záznamovém materiálu.

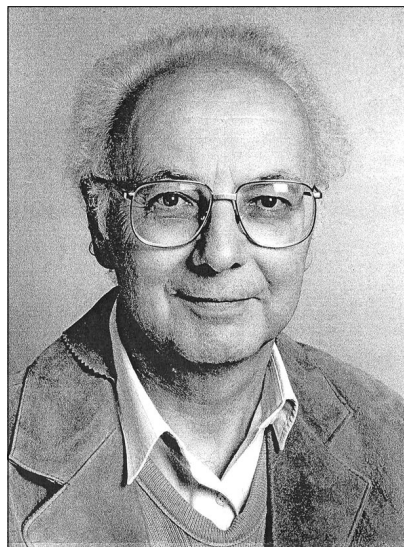
Rozsáhlá je Milerova činnost ve vědeckých společnostech a orgánech, zejména v SPIE JČSMF, v České a Slovenské společnosti pro fotoniku, v jemné mechanice a optice, v redakčních radách *Optica Applicata*, v *Review of Activites of IREE AS CR* a dalších. Neméně rozsáhlá je jeho pedagogická praxe na vysokých školách, oponentská činnost prací disertačních i prací pro jmenování profesory a docenty, stejně jako podíl na výchově studentů a vědeckých pracovníků.

Jeho život byl a je vždy více než naplněn prací. Patrně i proto žije dodnes sám, přičemž však nezištně pečuje o děti svých sourozenců. Zaslouží si tedy nejen náš obdiv, ale i přání vydržet i nadále v tomto pracovním tempu a úspěších, jež dodnes nezaznamenávají ani nejmenší retardaci. Jak tedy vidíme, ze Slovanského gymnázia v Olomouci stále vycházel absolventi hodní následování; kéž nás inspirují i v budoucnu.

*RNDr. Vladimír Malíšek, CSc.
(mat. roč. SGO 1953)*

ABSOLVENT SLOVANSKÉHO GYMNÁZIA, SLAVNÝ DÁNSKÝ FYZIK PROFESOR RNDR. EMIL ANTONČÍK

Když před léty zemřel někdejší profesor našeho gymnázia dr. Miroslav Jiroušek, vzpomněl jsem ho na několika stánkách ryze českého časopisu Matematika a fyzika ve škole; přitom mě ani ve snu nenapadlo, že by to mohlo mít nějakou mezinárodní dohru. Za několik dní nato se otevřely dveře a do mé laboratoře na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci vstoupil muž, kterého jsem znal jen z literatury – profesor kodaňské univerzity a přední světový odborník ve fyzice pevných látek a polovodičů Emil Antončík – s tím, že proto přijíždí z Dánska, že si jde o něm a o gymnáziu a mladých letech popovídat a že by chtěl vidět svou někdejší školu zvenku, a možno-li, také zevnitř. Překvapilo mě nejen to, že vidím poprvé v životě autora nejvýznamnější české monografie o teorii pevných látek a o prostorových grupách symetrie, ale i jeho dojetí a sám fakt, že přichází z daleka, že působil na všech předních univerzitách západní Evropy, severní Ameriky, a dokonce Japonska i Číny, kde měl svého nejlepšího žáka, který mu i jeho rodině připravil ve své vlasti (vzdor podmínkám tamního komunismu) nejlepší pobyt v životě. Je zřejmé, že měl k tomu důvody, že ho – již staršího – Antončík „vytáhl vzhůru“ na nejvyšší světovou úroveň, když předtím všichni rozhodující činitelé na Západě nad ním lámali hůl pro jeho věk i původ. Takových, kdo mu má být vděčný, je však dnes mnoho; ať přijde kamkoli, každou chvíli narazí na ředitele nejrůznějších vědeckých ústavů a fakult... zkratka ve fyzikálním světě byl znám všude.



RNDr. Emil Antončík

V tom okamžiku jsem si ovšem připadal jako někdejší pražský asistent německé university v Praze ve Viničné 7 ve třicátých letech, když do jeho pracovny z ničeho nic zaklepal a vstoupil nejslavnější fyzik světa – Einstein – s tím, že tu už dlouho nebyl, že si jde jen popovídat a podívat se do pracovny, kde kdysi sedával. Asistent stačil jen vykotat, že tu zrovna není rektor university ani děkan, ani šéf ústavu, neboť jsou prázdniny; ještěže nad stolem visel velký portrét Einsteinův... a tak vše dobře dopadlo. Také u mne si Antončík všiml oné

monografie, prohlédli jsme školu zvenku i zevnitř, na ředitelství dostali kávu, ale na jeho nečekanou návštěvu se nezapomnělo.

Konečně letos při přípravě tohoto sborníku ke 140. jubileu založení Slovanského gymnázia nás napadlo, že by mohlo být vzpomenu to také tohoto našeho slavného maturanta z roku 1946. Ten však, žel, již nikdy nepřijde...

Narodil se v Olomouci 2. 12. 1927, obecnou školu vychodil v Novém Bohumíně, Slovanské gymnázium absolvoval s vyznamenáním po válce r. 1946 a s vděčností vzpomínal svých učitelů matematiky a fyziky Miroslava Václava Jirouška a Josefa Fuky. Studia na Karlově univerzitě ukončil doktorátem v r. 1951, následovala kandidatura fyzikálně-matematických věd v r. 1956, docentura na Karlově univerzitě (1966), strmá vědecká dráha v Ústavu fyziky pevných látek, kde opět vzpomíná našich předních fyziků a svých učitelů Tauce a Matyáše, kteří ho připravili natolik, že se nemusel bát ani emigrace v roce 1968, kdy viděl v západoevropské televizi všechny ty hrůzy nastávající okupace. Mohl volit Anglii, kam byl zván, ale jeho srdci bylo bližší malé Dánsko, vzdor jazykové bariéře; zato však záhy zjistil svůj značný předstih ve znalostech fyziky pevných látek a polovodičů před svými hostiteli, takže nakonec „vytáhl Dány“ na svou úroveň, a tak jeho působiště v Kodani (a zejména v pro něj „definitivním“ Aarhusu) se stalo nakonec Mekkou fyziků celého světa v oboru implantací s použitím akceleratorů. Při jedné z cest do bývalé vlasti mu bylo také uděleno dne 19. 4. 2002 nejvyšší vyznamenání prezidentkou Akademie věd ČR, profesorkou dr. Helenou Illnerovou, DrSc. Zemřel však již 23. 3. 2006 poté, kdy stačil ještě po léta rozdávat celou svou bohatou knihovnu tak, že narovnal na chodbách svého ústavu vše, co měl, aby si každý vzal, co potřebuje... Nepoznal jsem skromnějšího vědce, člověka, kterého poučil širý svět a zároveň člověka, který by víc miloval svou někdejší střední školu.

Nejednu podrobnost o životě našeho někdejšího spolužáka a o jeho zásluhách o vědu si lze přečíst např. na stránkách „Československého časopisu pro fyziku“, ročník 52, č. 3 (z roku 2002) na stranách 166 - 173, kde je však vše zkresleno jeho upřílišnělou skromností. Za mnohé informace také děkuji vdově, paní Květě Antončíkové, studentům Martinu Hovorkovi a Martinu Hradečnému za přepis textu do počítače a paní profesorce Slovanského gymnázia Mgr. Ditě Maryškové, která dala příspěvku tiskuschopnou podobu. Kéž najde i v mladé generaci náš jubilant (měl by letos 80 let) následovníky.

*RNDr. Vladimír Malíšek, CSc.
(mat. roč. SGO 1953)*

O ELIŠCE BLAŽEJOVÉ-KONEČNÉ PONĚKUD ZEVRUBNĚJI NEŽ OBVYKLE

Inspirace k sepsání předkládaného textu o kolegyni Elišce Blažejové, rozené Konečné, zrála ve mně pozvolna, možno říci, že v závislosti na tom, jak sama psala a referovala při nejrůznějších příležitostech o jiných. Nutno předeslat, že to činila vždy velmi skromně a nenápadně, dokonce jakoby mimochodem a skoro omylem.

Celý život zasvětila výuce jazyka českého a literatury na druhém stupni základních škol, ať se onen typ nazýval měšťanka, osmiletka, devítiletka či škola základní. Učila ale tak, že nebyla zapomínána: ani svými žáky, ani kolegy. Patřila k nemnoha učitelům, kteří v hlavě nosili literární encyklopedii, a to nejen v rozsahu národní či světové literatury, ale i literaturu spjatou s regionem a vůbec s literárním místopisem. Možná právě to bylo důvodem, proč jsem oslovil kolegyni Blažejovou-Konečnou, aby překročila hranice vymezené školou a podílela se na regionálně zaměřené literární publicistice.

Více než dvacet let byla jako členka výboru Literární sekce Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci všemu literárnímu dění nakloněná, byla mu nesmírně prospěšná a publicisticky plodná. V souvislosti s blížícím se 140. výročím Slovanského gymnázia přichází vhodná chvíle, kdy můžeme alespoň některé její aktivity připomenout.

Literární sekce VSMO řadu let připravovala pro své členy i olomouckou veřejnost různá setkání s lidmi „od literatury“. Její zásluhou poznali Olomoučané Františka Neužila, Elišku Horelovou, Alexeje Pludka, Josefa Suchého, Sylvu Fischerovou, Lenka Procházkovou, Zoru Dvořákovou, Františka Všetičku, Františka Valoucha, Stanislava Komendu, Zdeňka Přikryla, Zeno Dostála, Jiřího Skaličku, Jiřího Fialu, Marii Podešvovou, Antonína Přidala...

Z výčtu jmen vyplývá, že hosty byli básníci, prozaikové, dramatici, literární teoretici, literární vědci, a podle toho, kdo z nich s Olomoučany besedoval, se odvíjela ta či ona beseda, to či ono setkání. V roce 2002 se stala u příležitosti svého životního jubilea hostem literárního večera samotná Eliška Blažejová, literární pedagožka.

Osobnosti s touto profesí „skalní“ literáti do světa literatury ani nezačnou, zvláště když jde o učitelku českého jazyka a literatury na základních školách. Kolik set, ba tisíc takových učitelek na školách u nás bylo... Těžko se dopočítat. A opravdu jen málokteré se podařilo překročit uzavření, jež škola v podobě nesčetného množství drobných povinností na bedra učitele nakládá a zaměstná ho tak, že už na víc nemá ani čas, ani sílu. Jen výjimečně a za cenu nesmírného úsilí i vypětí se některým osobnostem z této branže podaří utilitární kruh profese, jejímž cílem je učinit z dorůstajícího pokolení lidí gramotné a vzdělané, překročit a plnohod-



Eliška Blažejová

notně vstoupit ve smyslu literárně tvořivém do literárního povědomí města a regionu, v němž žijí.

Mgr. Eliška Blažejová-Konečná ale právě takovou osobností byla a je. Dovolím si psaní „na její vrub“ zahájit stručným medailonkem ve smyslu encyklopedického hesla:

Eliška Blažejová, za svobodna Konečná, se narodila 14. října 1927 v Holíči při Morave, na Slovensku. Od roku 1934 žije v Olomouci. Po studiích na Slovanském gymnáziu, na němž maturovala v roce 1946 ve tř. prof. Františka Bráblíka, a po studiích na Pedagogické fakultě UP v Olomouci působila čtyři roky na školách v pohraničí na severní Moravě, poté v okrese Olomouc a od roku 1961 přímo v Olomouci na ZŠ Zeyerova a 8. května (Komenium). Až do

roku 1983 byla fakultní učitelkou a zastávala funkci okresní metodičky pro literární výchovu na základních školách. Věnovala se problematice školních knihoven, recitačním a literárním soutěžím, rozvíjela a uplatňovala nové vyučovací metody a koncipovala systém Kultura mládeži.

Mimořádné jsou u Elišky Blažejové znalosti o literárním místopisu. Zhodnotila a uplatnila je jako oblíbená průvodkyně na literárně koncipovaných zájezdech v rámci vzdělávání učitelů, ale i na vlastivědných vycházkách s literární náplní přímo v Olomouci. Její Průvodce literární Olomoucí vyšel jako součást Almanachu Literární sekce VSMO 1984 – 1998. Šlo o první pokus o ucelenější místopisné zhodnocení literární historie města. Její práce má stále svůj význam, i když uvedenou problematiku byla následně zpracoval Milan Tichák v rámci širšího místopisného pojednání o městě či František Všetíčka ve své Literární Olomouci.

Texty Elišky Blažejové věnované literatuře, literárním osobnostem, výročím a pamětihodnostem jsou roztroušeny jak v odborném tisku, tak i v mnoha časopisech a novinách olomouckého regionu. Literární sekce VSMO uvažovala o jejich vydání ve formě sličného bibliofilského svazčku, ale k realizaci tohoto záměru nikdy nedošlo.

Rád bych se zmínil o několika projektech, na nichž se Eliška Blažejová autorsky významně podílela. Začnu projektem, který dokonce iniciovala. Šlo o publikaci Olomouc v literatuře XX. století, v níž byly publikovány ukázky z tvorby olomouckých autorů, ale i úryvky z románů, povídek a rovněž i básně a jiné literární útvary těch literárních tvůrců, kteří děj svých prací situovali buď celý, nebo alespoň v epizodách do Olomouce. Publikace byla zpracována a v pracovní verzi uložena zásluhou Okresní-

ho pedagogického střediska na CD-ROM. Nenašel se však tehdy ani editor, jenž by textu dal konečnou finální podobu knižní publikace, ani se nesehnaly peníze k jejímu vydání. Nyní se zásluhou vloni založeného Literárního klubu tento projekt znovu otevírá, a pokud se jej podaří doplnit a ucelit do kvalitní podoby, mohlo by v roce 2008 dojít k jejímu vydání.

Druhým projektem s výraznou účastí Elišky Blažejové byla publikace Slované gymnázium literární, která vyšla v knižní podobě v roce 2000 zásluhou ředitele Slovánského gymnázia RNDr. Vladimíra Zicháčka a mimořádně vstřícného postoje Rady statutárního města Olomouce. Eliška Blažejová do sborníku přispěla texty o Janu Hochovi, Františku Serafínském Procházkovi, Janu Vyhlídalovi, Adolfu Kubíčkově, Ladislavu Navrátilovi, Antonínu Schenkovi, Františku Čechovi, Ladislavu Bernatském, Jaroslavu Zatloukalovi, Františku Navarovi, Egonu Redlichovi, Radúzi Činčerovi, Miroslavu Komárkovi, Josefu Sadílkovi, Jiřím Damborském, Heleně Šmahelové, Evě Doupalové, Evě Kačírkové, Petru Mikešovi, Petru Jochmannovi, Janu Evangelistu Kosinovi, Viktoru Ambrožovi a Františku Douchovi a vybrala ukázky z jejich díla. Jazykovou korekturu díla velmi pečlivě provedl profesor Slovánského gymnázia Mgr. Luděk Bartoš, jenž takto připravuje i výše zmíněnou publikaci Olomouc v literatuře XX. století.

Třetí projekt, na němž Eliška Blažejová participovala, byl dvoudílný a nesl název Z paměti literární Olomouce. Šlo o práci sborníkového charakteru a měl jsem čest ji připravit jako editor. Do prvního svazku, zpracovaného v letech 2003 - 2004 a v roce 2004 také vydaného, přispěla Eliška Blažejová významnou statí Jan Žáček a jeho vztah k Olomouci. V druhém díle Paměti se představila obsáhlou studií Z olomouckých kaset, v níž se rozepsala o olomouckých osudech Karla Sabiny, ale připojila ještě další texty: Olomoucké motivy v díle Karla Matěje Čapka-Choda, Božena Mrštíková, nejen věrná strážkyně díla Viléma Mrštíka, Odkryté stopy Václava Renče a ještě přidala v autorské spolupráci s Vladimírou Cetkovskou zpracovaný podnětný popis literárních zájezdů na Vysočinu. Oba díly Paměti jazykově připravil opět prof. Bartoš.

V závěru si dovoluji alespoň krátce se obloukem vrátit k pedagogické práci Elišky Blažejové. V roce 1980 jsem byl přítomen jejímu vyučování literatuře. Probírala tehdy literární text Jaromíra Tomečka Krkavčí rod. Bylo nás v její literární učebně našlapáno 60 zvědavých učitelů. Žádný z hospitujících si ani nedovedl představit, že by mohl stát na jejím místě. Učit v takové situaci by nepochybně u každého vyvolalo stres. Nikoli u paní Elišky. Věděla, co chce naučit, a naučila to i nás. Od té doby vím nejen, co je koliba a poloniny, ale i košár, zimovka, peteky a zapekačka. Tato vsuvka či poznámka je vlastně opožděné poděkování kolegyni za poučení, které ve mně nezapadlo ani po době delší než čtvrt století.

V čase, kdy jsem připravoval tento text, jsem paní Elišku požádal, aby mi retrospektivně připomenula ony mimovyučovací aktivity či role, jimiž překročila rámec své profese a které přispěly k její literární proslu-

losti. Učinila to až po zjevném zápase se svou skromností. Tak tomu bývá u osobností, jež svůj profesní života běh pokládají za službu dobré věci, nikoli cestu ke slávě. Nicméně bych bez letmých glos kolegyně Blažejové opomněl čtenáři sdělit, že byla (jak už výše zmíněno) mnoho let fakultní učitelkou, okresní metodičkou literární výchovy na druhém stupni základních škol, z čehož jí vyplynuly povinnosti hospitovat a následně radit mladým učitelům, že byla odbornou konzultantkou pro budování odborných literárních učeben, členkou okresních, krajských a celostátních porot při recitačních, jazykových, literárních i dramatických soutěžích, dlouhá léta každoroční účastnicí Wolkerova Prostějova a Šrámkovy Sobotky, a dokonce ještě i v penzi po dvacet let iniciátorkou a realizátorkou kulturních pořadů pro kolegy důchodce.

Eliška Blažejová-Konečná se v tomto roce (i pro Slovanské gymnázium významném) dožívá svých jubilejních osmdesátin. Není to pádný důvod, aby byla v tomto almanachu připomenuta?

Mgr. Bohumír Kolář

DVĚ KULATÁ VÝROČÍ

Slovanskému gymnáziu se po mnoha historických peripetiích naplnilo již celých sto čtyřicet let jeho ne vždy snadné a jednoduché existence a naše někdejší třída 11. A se letos ohlíží za neméně komplikovanými padesáti lety, která na tato studia slušelo, ale navíc byla též dobou plnou organizačních i jiných, ještě mnohem horších změn.

Gymnázia se proměnila v jedenáctiletou střední školu, tedy vlastně jen v její poslední tři ročníky. Z jedné jedenáctiletky se staly dvě, nejvyšší ročníky se krčily nad nižšími třídami základní školy ve třetím poschodí školy na třídě Jiřího z Poděbrad a nově též ve Starých Hodolanech.

Tam jsme do deváté třídy přišli čtrnáctiletí s bázní a očekáváním. Poďaří se nám uspět, dojdeme až k maturitě a zvládneme ji? Až budeme maturovat, mnohým z nás ještě nebude ani sedmnáct let! První, kdo nás ve třídě přivítal, byl nevysoký, leč statný muž hrdého, až vojenského držení těla, pevného a jistého vystupování, který si dokázal okamžitě zjednat respekt a disciplínu. Jeho energický, ba na první pohled hrůzu budící uvítací projev nás nenechal na pochybách, že tady to vůbec lehké nebude. Byl to pan profesor František Bráblík, kterému jsme ani v té nevlídné době padesátých let nikdy neříkali soudruhu. Byl naším třídním učitelem, češtinářem a latinářem, ve vyšších ročnících nás učil i psychologii a logiku. A byl to Pan profesor s velkým P, který se pro mnohé z nás stal velkým vzorem statečného, moudrého a vzdělaného člověka.

Nezapomenutelnými zůstaly jeho hodiny češtiny, kdy čerpal z velkého bohatství svého vzdělání v klasické filologii. Vysoká kultura jeho řeči a mimořádná schopnost postihovat logické souvislosti v literární histo-

rii, její teorii i ve vývoji jazyka nás učily chápat příčiny a následky, historickou podmíněnost, a to nejen v souvislosti s dějinami řeči a literatury.

Padesátá léta byla dobou naprostého okleštění osnov české literatury. Ani Karel Čapek nebyl pro výuku dost ideově vhodný, vždyť to byl buržoazní spisovatel! A přece právě v této době byly Bráblíkovy hodiny literatury hluboce pravdivé a obdivuhodně statečné. To, co s údivem zjišťují někteří lidé u nás až dnes, jsme chápali díky němu již tenkrát. Připomenu namátkou jen jeho charakteristiku baroka u nás, význam Balbínovy Obrany české řeči i dalších jeho děl, krásu poezie B. Bridela, pravdivou charakteristiku u nás málo známého, a tedy špatně chápaného jezuitského řádu. Ku příkladu jezuitský překlad Komenského učebnice *Ianua rerum* – Brána jazyků – umožnil o řadu staletí dříve využít knihy, jejíž českou verzi *Dveře jazyků* odevřeně našli badatelé až ve dvacátém století. Bráblík v hodinách srovnával Palackého a Pekařovo pojetí dějin českého národa, v literatuře 20. století vyprávěl i o Durychovi, Čepovi a dalších tehdejších režimem zamlčovaných autorech.

Mohla bych vyprávět ještě mnohé. Bráblíkovy hodiny latiny byly nezapomenutelné – jedna z nám předcházejících tříd tehdy ještě klasického gymnázia měla na table fotografii pana profesora, kterou zdobila mistrně vykreslená římská tóga^a. Ten obraz ho charakterizoval nejlépe: „*Civis Romanus sum*“. Jeho vnitřní svobodu mu nedokázal vzít žádný režim. Když už byla maturita blízko a pan profesor nám rozdál sešity s opravenou kontrolní prací z latiny, v sešitě jsme každý jako překvapení objevili jednu latinskou sentenci – každý jinou, jako poučení na cestu do života. Tu svoji si nesu stále s sebou: *Sapienti satis*. Moudrému napověz. To platilo nejen pro naše dávná padesátá léta.

*PhDr. Eva Hádková
emeritní profesorka SGO*

MOJE ŽIVOTNÍ CESTY

Schůzky absolventských ročníků, náš nevyjímaje, mají svou specifickou atmosféru, ovlivněnou událostmi a dobou let studentských. Vzpomínání na léta minulá, na študácké šprýmy a recese jsou pak živnou půdou k reminiscencím.

Do primy nás nastoupilo čtyřicet. V průběhu dalších roků se seznam spolužáků dosti podstatně měnil, mnozí odcházeli jinam, jiní přicházeli – a právě ti, kteří s námi nedošli až k maturitě, bývají nezřídka vzpomínání. Podstatné změny v naší třídě nastaly po válce ve školním roce 1945/46. Hodně spolužáků přešlo na jiné školy, na jejich místa nastoupili jiní. Mezi nimi dvě dívky, sestry Ricarda a Eva-Maria Fromowitzovy. Mladší z nich, Eva, přišla do sekundy ve zmíněném školním roce. Zpočátku plachá, nedůvěřivá, postupem času odvážnější, přátelská, ztrácela ostych a získávala kamarádky. Po odchodu rodiny do emigrace kontakty



Eva Grossmann-Fromowitzová, Ph.D.

ustaly, avšak na své spolužáky nezapomněla. Tři léta studia na Slovanském gymnáziu, tehdy Reálném gymnáziu v Kosinově ulici, v ní zanechala hlubokou stopu. V Izraeli, který se stal jejím novým domovem, našla v průběhu doby uplatnění, v němž vynikla na mezinárodní vědecké úrovni.

Olomouc - starobylé město - byl to můj domov a nikdy mi jako dítěti nepřišlo, že bych mohla patřit jinam. Narodila se tu moje matka, narodila jsem se tady já. Co ví šestileté dítě o světě na prahu strašné války? Chce si hrát, být šťastné ve šťastné rodině, mít kamarády. Ten zlom byl hrozný. Německá okupace, kruté pronásledování, transporty. Naši mě ukryli v zahradě mého dědečka: velká pěstovaná zahrada s množstvím stromů a zvířat. Ta zvířata se stala mými jedinými přáteli. Moji starší sestru ukryli na jiném místě. Důvod byl prostý: aby nás v případě objevení nechtyli obě...

Po pěti letech konec války, a tak jsem se v letech 1945 - 1946 ocitla opět v „civilizované“ společnosti. Nastoupila jsem do sekundy gymnázia v Kosinově ulici. Bylo pro mne neskutečné vidět tolik lidí na jednom místě, byla jsem z toho vystrašená. Měla jsem obavy, protože jsem zatím nic takového nezažila. Ale ve třídě, v níž bylo šest dívek a jinak samí kluci, mne přijali, jako bychom znali celá léta. Trochu složitější bylo očekávání, jak mne přijmou profesori. Někteří neporozuměli, že mají před sebou „tvora“, který přišel ze samoty a zatím neví, jak se má chovat mezi lidmi, že má z těchto lidí strach. Většina z nich však pochopila moji situaci a snažili se mi můj přechod ulehčit. Ráda vzpomínám na tehdejšího ředitele pana PhDr. Springera, který pravděpodobně pozoroval mé problémy a jaksi se mne ujal. Jednou mne pozval do ředitelny a hovořil se mnou o lidech, o jejich chování, pomalu mne vedl k chápání, že ne všichni jsou dobří a ochotní pomoci, že jsou i takoví, kteří jiné (i své přátele) prostě využívají. S noblesou a taktně mi radil a pomáhal, jak řešit určité situace. Dodnes na něj vzpomínám, z jeho jednání se mnou bylo cítit přátelství a pochopení, rozhodně ne nadřazená autorita. Jiný pan profesor, matematik, měl pověst obávaného kantora. Měla jsem dojem, že všichni študáci, i z vyšších tříd, se ho báli. Když někoho zavolal k tabuli, počítal do tří a pak slavnostně prohlásil: „Posadte se, nedostatečná“. Když se mi to stalo, odvážila jsem se zeptat, zda odtěd mohu začít přemýšlet. Něco se asi v panu profesorovi pohnulo. Od toho dne chodil o přestávkách za

mnou, sedávali jsme na chodbě na okně a on mi vysvětloval matematiku a pomáhal řešit matematické problémy; vlastně mi dával soukromé hodiny. Nechci se moc zmiňovat o těch, kteří mě rádi neměli, moc jich tedy nebylo. Ale přece, jedna paní profesorka mi od počátku dávala najevo až skoro odpor a ta mne po ukončení kvarty ze školy „vystrnadila“. Prostě jsem přešla do dívčího gymnázia, kam jsem chodila jen několik měsíců před naší emigrací.

Je pro mne příjemně udivující, že po 57 letech odloučení mi zůstali přátelé z obou škol, s nimiž si celá léta dopisují.

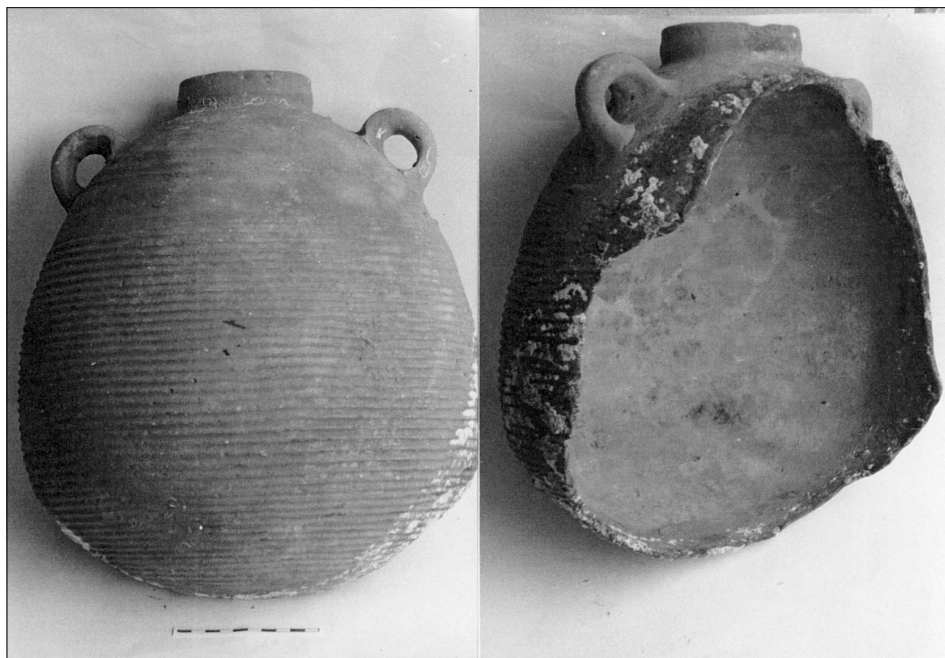
Po našem vystěhování do Izraele nastaly nové těžkosti. Cizí řeč, mnoho neznámých lidí a obtížná komunikace s nimi. První roky byly nesmírně těžké, asi to jinak ani není možné. Jiné zvyky, jiné klima, vše jiné, i myšlení lidí. Několik let nato jsem se provdala, v letech 1955 a 1957 se nám narodili synové. V roce 1960 jsme odjeli na pět let do Afriky, do Nigérie. Byla to krásná léta. Mnoho jsme cestovali nejen po Nigerii, ale také po sousedních zemích. Manžel pracoval a já s dětmi jsem navštěvovala muzea, zoologické zahrady, parky, sportovali jsme: hráli tenis, plavali a jezdili na koních pralesy. Navštěvovali jsme domorodé vesnice a poznávali život tamních lidí. Později jsme odjeli na několik měsíců do francouzského Nigeru v jižní Sahaře. Překvapila mne tam chudoba, což v Nigérii nebylo. Všude kolem poušť, ve dne nepředstavitelné vedro, v noci teplota slabě nad nulou. Okolo nás ne ti veselí a stále tančící lidé jako v Nigérii, ale zatvrzelí a obyvatelům strach nahánějící Tuaregové – neobyčejně hezcí lidé, divoce rajtující přes město na ozdobených koních s tasenými meči v rukách. Těšila jsem se, až se opět vrátíme domů.

V Izraeli pokračoval život ve „vyjetých kolejích“, ale mně pořád vadilo, že nemám žádně odborně vzdělání. Pomáhala jsem oběma synům s učením a to pomáhalo i mně samé. Oba ovládali plynně čtyři jazyky, četli, co je zajímalo, ale způsoby práce ve škole je moc nebvily. Potápěli se v Eilat, v Rudém moři, a přesvědčili mne, abych absolvovala i já potápěčský kurs. S oběma jsem také maturovala. No a co teď? Chtěla jsem studovat matematiku, jenže oba synové už byli v armádě, denně vystavováni nebezpečí. A tak jsem se rozhodla studovat něco „méně náročného“: archeologii Blízkého východu a egyptologii na univerzitě v Tel Avivu, kde jsem ukončila bakalářské absolutorium. Potom jsem pokračovala na univerzitě v Haifě a tam ukončila magisterské absolutorium oboru „mořských civilizací“, což je disciplína, která se zabývá vztahem antických civilizací okolo Středozemního moře, ovlivňováním námořního a pozemního obchodu a s tím spojených disciplín, jako jsou stavba lodí a přístavů, mořská geologie, pobřežní geomorfologie, mořská biologie a samozřejmě pozemní a podmořská archeologie. Zde mi velmi pomohla skutečnost, že jsem měla licenci na řízení pobřežních lodí a na potápění. Se skupinou odborníků z Haifské univerzity jsem spolupracovala v Caesarii, velkém přístavu, který postavil Herodes v 1. století po Kr. Podvodní vykopávky se zde provádějí téměř 30 roků a vždy se objeví něco nového, co rozšíří znalosti a vědomosti celosvětové mořské archeologie o stavbě přístavů. V Caesarii

pracovali vědci ze světových univerzit, mezi nimi též ze Sydney v Austrálii. Náš starší syn žil v Sydney a při jedné mojí návštěvě mě požádali z tamní univerzity o přednášky o Caesarii a jiných přístavech na izraelském pobřeží a v této souvislosti se stalo, že jsem svůj doktorát (Ph.D.) obdržela tam. „Svémi přístavy“ jsem se zabývala něco přes deset let. Ve svých 74 letech jsem se přestala potápět, ačkoli to není limitováno věkem. Začala jsem však pracovat na helenistických až byzantských mozaikách, na kterých jsou zobrazeny lodě. Existuje jich mnoho, a tak jsem se musela omezit jen na nálezy z východního pobřeží Středozemního moře. Ke svému překvapení jsem uviděla též jednu mozaiku s Noemovou archou v kostele Sv. Hrobu (Holy Sepulchra) z 20. století, o které není žádná dokumentace. Je to mozaika s kláštery v Arménii a s rámcem zobrazujícím zvířata, která vzal Noe na svou archu, a uprostřed je stylizovaná Noemova archa.

Tel Michal a Apollonia

Izraelské pobřeží je rovné, se zálivy jenom u Haify a u Akka. Rovnoběžně s pobřežím, skoro po celé jeho délce, jsou tři paralelní pískovcové vrcholky asi 2 - 3 km od sebe vzdálené, vysoké 20 - 30 metrů. Mezi nimi byly až do začátku 20. století močály. V době bronzové (2. tisíciletí př. Kr.) začala na těchto skalách vyrůstat města a mezi nimi byla za mírových dob obdělávána půda; za válek tam rostly lesy. Je o tom obsáhlá dokumentace. Například na fénickém sarkofágu je zmínka o obilí z obděláné půdy severně od Tel Avivu. Byzantinci tu (3. - 8. stol. po Kr.) prokopali





tunel 175 metrů dlouhý, aby odvodnili půdu pro zemědělství, hlavně pro vinice. Křížáci popisují boj u Arsur (Apollonie) s Richardem Lvím srdcem, kde jsou Mameluci poschováváni v hustých lesích, které pokrývají celé okolí.

Také města, jimiž jsme se my zabývali, leží na nejzápadnějším pískovcovém kopci, tedy u pobřeží: Tel Michal asi 12 km severně od Tel Avivu a Apollonia 3,5 km severně od Tel Michal. Území Tel Michal bylo obydleno zhruba od střední doby bronzové až do doby perské, to je od 17. století do 6. stol. př. Kr., a Apollonia od doby perské (6. stol. př. Kr.) až do zboření a vypálení vojskem mameluckého sultána Baybarse roku 1265, aby tak zamezil návratu křížáků.

V době vlády Hyksósů v Egyptě se pobřežní města na východním pobřeží Středoziemního moře stala důležitými pro obchodování mezi Egyptem a severními územími. Z té doby pocházejí první nálezy dokazující osídlení Tel Michal. Tehdy byla využívána ústí řek (estuary) jako přístavy. Na většině míst bylo vykopáno nové řečiště, které vedlo kolem nebo částečně kolem města, řeka se odvedla do nového koryta a vodní proud čistil vjezd do přístavu před ucpáním pískovými nánosy. Lodě tak mohly vplout až k vnitřní straně města a byly tak chráněny před vlnami. Lodě byly už zřejmě stavěny pro toto kotvení, před i záď byly totožné. S větrem, který vane celý den od moře, lodě vpluly do přístavu a brzy ráno, když vane bríza od pobřeží, vyplouvaly zpět na moře. Jedině veslo kormidla se muselo přehodit ze zádi na před. Lodě měly jenom čtverhrannou plachtu na rámech, a když ne, nechaly se ve vodě. Vedle nich, dále od pobřeží se



zavodnilo další koryto, pak opět další atd. Na starých nepoužívaných korytech pak vybudovali cesty, aby po nich mohly jet vozy k nakládání a vykládání zboží. Byzantinci, protože neměli tolik otroků, prostě nasypali na staré rozsypané vlnolamy hromady kamenů, vyrovnali je a na nich postavili cesty. „Náš“ malý přístav na úpatí Křížáckého hradu je stavěn dle popisu římského architekta Marca Polia Vitruvia. Ten velký přístav má – jak jsem se zmínila – vlnolam rozsypaný na šířku asi 50 metrů. Vezmeme-li do úvahy sílu vln, častá větší i menší zemětřesení, můžeme dojít k závěru, že vlnolam byl 20 metrů široký a rozsypal se na obě strany asi 15 metrů. Uchovaly se části, na nichž lze pozorovat stavbu stěn, z mořského obložení (encrustation) vyčnívají rohy a jiné části kamenných bloků, které potvrzují lidskou činnost.

Ovšem byli přístav postaven podle Vitruvia, nebo dle byzantského způsobu, zůstává pro nás úkolem nevyřešeným až do doby, než se podaří opatřit peníze na další řádné vykopávky. Mezitím samozřejmě „lovci“ antikvárních artefaktů, čili zloději, posbírají vše, co naleznou. Potápěče nelze kontrolovat a oba přístavy jsou na jednom z nejoblíbenějších plážových míst.

V současné době se zabývám „vykopávkami“ v knihovnách, muzeích a archivech, a jak jsem dříve uvedla, mozaikami. Loď nalezené na mořském dně mají většinou jenom „páteř“ a malou část boků, vše ostatní se během doby rozsypalo. Většinou se naleznou zbytky lodě pod hromadou kamenů, které sloužily jako zátěž, aby se loď nepřevrátila. Antické lodě se dají rekonstruovat podle ikonografie, jako např. řecké amfory, reliéfy, fresky, mince, mozaiky, protože skoro žádná dokumentace neexistuje. V pátrání pomáhají také loděnice na středomořském pobřeží, kde loďaři pracují generace po generaci bez plánů, jak to viděli u svých otců. Ovšem samotná ikonografie nestačí, jsou nutné též znalosti o stavbě lodí, neboť výtvarník musel často kvůli omezenému místu nebo formě, kde je loď zobrazena, trochu loď „poopravit“. Mozaiky z klasické doby se uchovaly v originálních barvách, vypadají téměř stejně jako v době, kdy vznikly. Je to krásná a člověka pohlcující práce.

Přeji Slovanskému gymnáziu v Olomouci do dalších let samé úspěchy a jeho studentům a absolventům životní pohodu.

*Eva Grossmann-Fromowitzová, Ph.D.
Izrael*

VZPOMÍNKA NA ŘÁDOVÉ DÍVČÍ REÁLNÉ GYMNASIUM V OLOMOUCI-ŘEPČÍNĚ

Po zrušení učitelského ústavu v Olomouci-Řepčíně na konci školního roku 1939 byla v roce 1940 otevřena 1. třída Řádového dívčího reálného gymnasia kongregace sester dominikánek. Ale již od září r. 1941 bylo toto gymnázium rozhodnutím říšského protektora zrušeno. K jeho obnovení došlo až po válce, v září 1945. Jeho ředitelkou se tehdy stala RNDr. Jaromíra Němcová, aprobovaná pro výuku matematiky a fyziky. Vyučujícími byly řádové sestry-profesorky Svatava Býčková (zeměpis-dějepis), Agatha Škrobálková (biologie-tělesná výchova), Blahomíra Vyhnánková (čeština-němčina), Vlastimila Župková (čeština-francouzština), Miriam Ventrubová (výtvarná výchova), Jiřina Běhalová (občanská výchova), RNDr. Eva Nejezová (chemie-matematika), Leonarda Pátková (němčina-latina-ruština), Stanislava Ulčáková (občanská výchova-výtvarná výchova-zeměpis), Rostislava Duchoňová (matematika-fyzika) a Václava Školařová (biologie-matematika). Ani existence tohoto gymnázia neměla však delšího trvání. Ještě před ukončením školního roku 1948/49 se stalo školou státní, k výuce byli dosazeni světší profesoři a od 1. září 1949 musely všechny studentky přestoupit na jiná gymnázia a řádové gymnázium v Olomouci-Řepčíně bylo zrušeno. O rok později, v září 1950, byly všechny řádové sestry násilím odvezeny do sběrných klášterů, aniž by si co ze společného majetku mohly vzít s sebou. Byl zrušen i sám klášter, který pak začal sloužit zdravotnickým účelům.

A jak s tím souvisely moje životní osudy? V r. 1947, po dlouhé a těžké nemoci, jsem byla ve svých čtrnácti letech přijata do tercie tohoto gymnázia sester dominikánek v Olomouci-Řepčíně. Přijímací zkoušku jsem absolvovala mimo stanovený termín, individuálně. Během své nemoci jsem se připravovala na studium sama. Zнала jsem některou učební látku pro vyšší ročníky, naopak jsem neznala něco z látky ročníků minulých. Nevěděla jsem například, co jsou složené zlomky. Zkoušející sestra profesorka tedy přede mnou jeden příklad vypočetla a zadala mi další, který jsem již zvládla sama. A byla jsem přijata. Pro mne bylo důležité, že zde byla možnost bydlení v penzionátu a po vyučování možnost ležení v sádrovém lůžku v oddělení vyhrazeném pro studentky, které byly přechodně nemocné. Toto oddělení bylo většinou prázdné, a tak jsem měla možnost odpočinku i dostatek klidu k intenzivnímu studiu.

Klášter, to byl komplex velkých budov, včetně hospodářských; přiléhá k němu velký park s hřištěm, obehnaný vysokou zdí, jež sousedila se zahradou a v pozadí ještě s polnostmi. Byl si do značné míry soběstačný. V budově, kde se nacházel penzionát, byly společné ubytovny pro jednotlivé ročníky a také jedna velká místnost zařízená jako kaple, v níž se konaly několikrát v týdnu ranní bohoslužby pro studentky. V prvním patře se nacházely jednotlivé třídy, včetně hudební školy, velká kreslárna a knihovna, v přízemí pak tělocvična, velká společná jídelna, studovna a tři třídy. V původní starší přiléhající budově byly ubytovány řádové sestry a mladé čekatelky řádu.

Ve velké jídelně sedávala na vyvýšeném místě sestra Jiřina, ředitelka ústavu, která nám předčítala pravidla společenského chování včetně stolování. Řádové sestry se vůči sobě i vůči nám chovaly zdvořile, přátelsky, měly se ve vzájemné úctě bez ohledu na vzdělání či postavení. Velký respekt vzbuzovala sestra Jaromíra, ředitelka gymnázia. V penzionátu i ve škole panoval určitý pevný řád, vyžadovala se řádná práce, pilné studium, a to hlavně ve studovně, kde byl dozor a zároveň i možnost konzultací v jakémkoliv učebním předmětu. Po obědě byl vždy čas vyměřený k odpočinku, při dobrém počasí jsme chodily ven do parku nebo na hřiště. Do divadla a na koncert se smělo jen ve skupinách a s doprovodem sestry vychovatelky. Návštěvy rodičů byly povoleny ve sváteční dny a domů jsme směly jen v období velkých svátků a prázdnin.

Asi po půl roce pobytu jsem již dokázala zvládat schody a přestěhovala jsem se k ostatním spolužačkám do společné ubytovny. Ložnice sousedila s pokojem vychovatelky, dveře byly prosklené a moje postel hned vedle nich. Ve dvacet hodin sestra vychovatelka zhasla světlo v naší ložnici a já jsem vyživala světla z jejího pokoje ke čtení dlouho do noci. V hudební škole jsem pokračovala v učení se hře na housle. Vyhovovala mi pedagogická moudrost, důstojnost, jednání a vystupování všech sester profesorek, pociťovala jsem i krásný vzájemný vztah. Mohla jsem chodit i do sesterské barokní kaple. Pěvecký sbor sester byl mimořádně kvalitní, vše probíhalo v latinském jazyce. Zněla zde hudba slavných mistrů, skýtající pro mne i velký umělecký zážitek. Byly tu vytvářeny i zájmové umělecké kroužky, kde každá z nás mohla uplatnit své vlohy. Byly to kroužky recitační, sborového zpěvu, hudební, filosofický. Pro vyšší ročníky se zde pořádaly i kursy taneční a závěrečné plesy. Občas přijížděli do kláštera i vyšší církevní hodnostáři a konaly se náboženské slavnosti. Zde jsem osobně poznala dr. Tomáška, jenž se později stal kardinálem, arcibiskupa Matochu, filosofa pátera Atanáše a jiné.

Jedné noci jsme se probudily nezvyklým ruchem na chodbách i venku. Sestra vychovatelka se s námi přišla rozloučit a oznámila nám, že ani s ostatními sestrami se již nesetkáme, protože vedení školy se ujímá stát. Ráno nás přišla vzbudit cizí civilní žena, i v jídelně byl civilní personál a ve škole noví profesori ze státních gymnázií. Nechali nás dostudovat ročník. Řádové sestry jsme již neviděly, jen spolužačky-řádové čekatelky docházely dále do školy ve svých černých pelerínkách až do konce toho školního roku. Po prázdninách jsme musely přejít na příslušná gymnázia státní, většina z nás (tak jako já) na Slovanské gymnázium v Olomouci. Měly jsme výborný studijní základ pro další úspěšné studium, většina z nás v něm studovala s vyznamenáním, včetně maturitní zkoušky.

Z kláštera sester dominikánek jsem si do dalšího života odnášela křesťanskou průpravu, vzpomínky na důstojné, krásné jednání a dobré srdečné vztahy, lásku k ostatním lidem, lásku k čestnosti a pravdě a ideály pro plný, prací a smyslem pro krásu a spravedlnost vyplněný život.

*MUDr. Dobroslava Provazníková-Vydomusová
(mat. roč. SGO 1953)*

ŽIVOTNÍ OSUD

MUDR. ANNY VÍZNEROVÉ-SKŘÍTKOVÉ

Většinou se píší pojednání o lidech, kteří jsou známí géniové nebo vynikli v nějakém vědním oboru, v nějakém uměleckém stylu, ve sportu nebo jiném oboru lidské činnosti. Jsou však osobnosti bez zvučného jména, jejichž život i práce probíhají víceméně v ústraní a jsou známi jen blízkému okolí, přestože svým významem jsou mnohem více v popředí potřebnosti, a aniž by si to uvědomovali, jsou i vzorem pro ostatní lidi.

Aničce (nar. 1934) bylo 13 let, když v roce 1947 začala navštěvovat tercii dívčího gymnázia řádu sester dominikánek v Olomouci-Řepčíně. Děvčátko s kulatým obličejem, červených tváří a plných rtů, řídkých světlých vlásků a jasných modrých očí, velmi bystrých, dodávajících jejímu vzezření zřetelný punc inteligence. Oheň nadšení a vnitřní síly ji vedl k briskním odpovědím na závažné, někdy i pobuřující otázky a také někdy k ukvapenému jednání, jehož důsledky si vzápětí uvědomovala a poučovala se tak někdy až příliš bolestivě ze svých omylů a zklamání. Vždy byl ale v jejím myšlení a jednání dobrý úmysl a důvěra v člověka, víra v pravdu a smysl pro čest, touha po kráse a dokonalosti prožívaného života.

Po několika měsících vstoupila jako čekatelka na noviciát do řádu sester dominikánek. Oblékla se do černého šatu s černou pelerínkou a skryla své vlasy pod černý závoj. Přestěhovala se z penzionátu do uzavřeného areálu sester mezi ostatní adeptky odříkavého, usměrňovaného života. Tehdejší režim brzy ukončil cestu k vytyčenému cíli. Sestry dominikánky byly odsunuty na různá místa republiky a čekatelky řádu se dostaly zpět do běžného života. Tak se i Anna dostala na Slovanské gymnasium v Olomouci, poblíž Výpadu, jednoho z krásných parků, kterými město oplývalo, podél řeky Moravy.

Jako jediná nevstoupila do ČSM (*pozn. red. pro mladší generaci: pro studenty téměř povinný Český svaz mládeže*). Na větu jednoho ze spolužáků, tělesně postiženého, který již ve svém mladém věku byl členem KSČ, „Aničko, já se Ti divím, hlavou zeď neprorazíš!“ promptně odpověděla: „Tak ji buď obejdu, nebo počkám, až spadne.“ A již zase myslila na jiné věci, plná optimismu a nezlomného životního elánu. Studovala s vynikajícím úspěchem. Nikdo ze spolužáků nevěděl o jejích soukromých potížích, o velké chudobě, často i hladu, který zakoušela uprostřed ostatních sytých, nemajících ani potuchu o její situaci. Doučovala jednu žačku, která se před ní sytila dobrotami, aniž by pobídla Annu, aby si také vzala, a té zase hrdoost nedovolila, aby si vzala z jídla sama. Také s ubytováním byly starosti. Sehnat levné ubytování nebylo snadné. Při tom všem měla smysl pro humor. Byla oblíbená pro přátelský, přímý postoj, intelekt a přirozené, nenucené chování. Profesoři oceňovali její bystrost, charakter a pevný názor, který zastávala. Takovou jsem ji znala a v pravém světle viděla a tvořily jsme dvojici na jedné straně diametrálně odlišných povah, a přece něčím v hloubi duše spřízněnou, kdy naše, jiným snad ani neznámé přátelství, přetrvalo celé roky a trvá dodnes. Nebylo udržované ani

častým stykem, ani pravidelným dopisováním, přesto však potvrzované tím, že shledání i po vždy více než několika letech bylo vždy setkáním, jako by to poslední se uskutečnilo včera.

Po maturitě s vynikajícím prospěchem v r. 1953 byla přijata na Lékařskou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci. Pro nedostatek finančních prostředků musela po jednom měsíci studium přerušit. Věnovala se celý rok pedagogické činnosti, našetřila si nějaké peníze a pokračovala pak ve studiu. Po dvouletém studiu v Olomouci přešla na studium dětského lékařství na Universitu Karlovu v Praze, kde v r. 1960 studium s výtečným prospěchem ukončila promocií.

Provádala se za mladého kameramana, s nímž měla syna Marka. (Její manželství se ale po šesti letech zhroutilo, manžel ji opustil, zůstala se svým synem sama.) Půl roku po promoci pracovala na dětské patologii, potom na Pneumologické klinice Fakultní nemocnice v Praze-Vešlavíně, kde složila 1. atestaci z TBC a respiračních onemocnění a v r. 1968 atestaci druhou, v oboru mikrobiologie. Po dvouleté praxi na pneumologii se stala vedoucí „Referenční laboratoře světové zdravotnické organizace pro výzkum léčby TBC“ ve spolupráci s britskou společností, účastnila se stáží v Londýně a Paříži. Pracovala na vědeckém výzkumu, publikovala asi 25 vědeckých prací z oblasti mikrobiologie a epidemiologie a léčby TBC. V r. 1968 podala komisi k posouzení práci kandidátského minima „Epidemiologie TBC ve Středočeském kraji“. Vedením organizace KSČ jí však nebyla povolena obhajoba kandidatury věd. Nebyl jí ani přiznán primariát v laboratoři, ale vedení laboratoře, pochopitelně bez platu primáře, jí bylo ponecháno právě pro její výjimečné znalosti a perfektní odvádění švedomité práce. Sama se musela starat o svého syna, jehož otec emigroval do Západního Německa. Pořádila si družstevní byt, který po celý svůj aktivní život splácela. Žila v skromných podmínkách, vystavena nepřízni politického vedení, ale tolerována právě pro svou švedomitost, píli, nadání a pracovní výsledky.

Jejímu synovi se také uzavřely brány vyššího vzdělání, takže po první ze svých návštěv u svého otce zůstal také v emigraci a věnoval se, jako jeho otec, filmu. Otec tragicky pak zahynul, syn se rychle osamostatnil a udržuje stále se svou matkou krásný vzájemný vztah.

Anna oželela vědeckou kariéru, odmítla i možnost získání docentury a odešla ve svůj čas do důchodu.

Dokázala se vyrovnat se vším. Jako hluboce věřící člověk našla svůj klid, věnovala svůj volný čas lidem odkázaným na pomoc druhých, a to jak službou fyzickou, tak i duševní. Porozhlédnete-li se po jejím bytě, najdete knihovnu s krásnou literaturou, poesí, filosofickými spisy, na stěnách obrazy-originály, nádherný, umělecky vyřezávaný kříž, několik rodinných podobizen, ale i audiovizuální techniku, CD s vážnou hudbou... Domov útulně a účelně zařízený, bez zvláštního přepychu, až na ten, co dodává hloubku každému životu, přepych vnitřní, hluboké krásy, jaký přináší samota, vnitřní usebrání a pokoj, umění vyrovnat se s tím, co všechno život přináší. A to je naplnění a pochopení smyslu života.

*MUDr. Dobroslava Provazníková-Vydomusová,
(mat. roč. SGO 1953)*

DO ŽIVOTA Z DRRG

I když jsem nikdy nepatřila k těm, kteří se vrhali do víru veřejného dění, i když jsem byla jen pozorovatelem dějinných událostí, ráda bych se s nimi podělila. Zaměřila jsem se na několik silných citových zážitků ze svého života.

Pocházím z učitelské rodiny a snad proto celý můj život byl osudově spjat se školstvím. Už na obecné škole jsem poznala drobné milé děvčátko, vždy usměvavé, i když osud k němu nebyl přívětivý. Po narození jí zemřela matka, žila pak s otcem a třemi staršími sestrami, které se jí snažily matku nahradit. Přestože jsem pak odešla studovat na Dívčí reformní reálné gymnázium do Olomouce, často jsem ji navštěvovala. Nejčastěji jsme hovořily o tom, jak bude vypadat svět po válce – už jsme se jejího konce nemohly dočkat.

Psal se 6. květen 1945. Už třetí týden jsme seděli v krytě pod dělostřeleckou palbou, unavení a nevyspalí, když jsme se dověděli, že němečtí vojáci prchají. Všichni jsme vyběhli na venkovské náměstí, kde se začali shromažďovat sousedé, všichni si podávali ruce, někteří se radostně objímali. Vmžiku se začala okna plnit československými praporky a domy vlajkami, které se narychlo vyhrabávaly z hlubokých úkrytů, aby se za okupace nedostaly do nepovolaných rukou. Štěstí bylo tak veliké, že se skoro nedalo unést. Do této radosti přišla smutná zpráva, že 3 spoluobčané v posledních dnech války zahynuli. Mezi nimi byla i moje spolužačka. Jmenovala se Vlasta Žádníková, bylo jí 15 let. Zveřejnit její jméno je to jediné, co pro ni už mohu udělat.

Po návratu do školy začalo normální vyučování, i když nám bylo jasné, že z časového hlediska nemůžeme dohnat to učivo, které jsme za války zanedbali. Jakkoli se nám naši vyučující snažili učivo usnadnit a obětavě se vraceli i k látce z nižších tříd, mnoho dalších událostí nám studium ztěžovalo. Bylo to časté stěhování a přemístování žáků i s pomůckami do jiných školních budov, jindy zase nevytopené učebny, v nichž jsme seděly v kabátech a dělaly si poznámky do sešitů v rukavicích. Také jsme zoufale postrádaly učebnice do všech předmětů. Ani bouřlivé politické události nám nedovolovaly klidné a soustředěné studium, zvláště v roce 1948, který byl zároveň naším maturitním rokem.

Jedna slunná vzpomínka mi přesto napadla. Jednou mne potkal pan profesor Karel Meninger a prohlásil, že jsem hubená a pobledlá, že bych nutně potřebovala vydatnou stravu a čerstvý vzduch. Nabídl mi – pravděpodobně jediné z naší školy – poukaz do středoškolského studentského tábora do krásné krajiny jesenických hor. Navázala jsem tu přátelství se studentkami z mnoha jiných středních škol a celý srpen jsem se tu cítila nejen já jako v pohádce. Vůně lesa, ranní koupele ve studené vodě potůčku, smích a zpěv děvčat dokázaly zaplašit zlé vzpomínky na kvilení sirén.

Po maturitě a po absolvování vysoké školy jsem nastoupila na umístěnku do průmyslové a železniční školy v Šumperku. I když jsem učila

všeobecně vzdělávací předměty, dostala jsem se do světa pro mne dosud vzdáleného. Musela jsem načerpat aspoň minimum znalostí o strojích, jejich součástech a jejich využití v praxi. Ačkoli jsem po několika letech odešla na ekonomickou školu, osudy této školy mi nezůstaly lhostejné, zvláště, když v ní působil můj manžel.

A zase jedna vzpomínka se mi tu vybavuje. Bylo to v den pohřbu Jana Zajíce, žáka průmyslové školy v Šumperku. Pohřební průvod ve Vítkově, kde žili Janovi rodiče a další dva jeho sourozenci, lemovaly dlouhé řady mladých lidí, kamarádů, spolužáků a za hlubokého mlčenlivého ticha tvořili dlouhý řetěz spojených lidských rukou. Mnozí z nás si dávali otázku, zda bylo nutné toto nadlidské a hrdinské sebeobětování tak mladého nadaného chlapce. Po revoluci se přijel poklonit jeho památce a odhalit pamětní desku tehdejší prezident republiky Václav Havel. V rozhovoru s Janovým třídním profesorem se podrobně zajímal nejen o jeho studijní výsledky, ale hlavně o jeho povahové rysy a jeho zásady. Bylo jasně vidět, že mu nešlo jen o oficiální formální zájem.

Dnes, kdy očima téměř osmdesátiletého člověka se dívám nazpět, uvědomuji si, že přes všechna úskalí udělalo střední školství veliký krok vpřed, hlavně pokud jde o vzdělání žáků a vybavenost škol.

*Milúše Wallerová (Nerudová)
(mat. roč. DRRG 1948)*

VZPOMÍNÁME

1940 - 1948

Ve srovnání s jinými středními školami je doba trvání našeho Dívčího reformního reálného gymnázia poměrně dosti krátká. Na popud prof. Steimanna a velkou zásluhou Matice školské bylo založeno v srpnu 1919. Vyučovalo se ve školní budově na Sokolské ulici. V roce 1925 byla Ministerstvem školství našemu gymnáziu přidělena část výstavné budovy na třídě Svobody (dnes sídlo Přírodovědecké fakulty UP). Gymnáziu se dařilo, přibývalo žákyň, zásluhou kvalitního profesorského sboru vzrůstala úroveň výuky. Matice školská štědře podporovala vybavení školy a poskytovala finanční výhody chudším studentkám.

V roce 1940 jsme se staly žačkami primy A, a tak jsme začaly sdílet nelehké osudy naší školy, neboť klidné časy skončily dne 15. března 1939. Začala válka. Gymnázium muselo budovu opustit a nastalo nekonečné stěhování do jiných škol. To první bylo do České reálky na třídě Jiřího z Poděbrad. Za 6 týdnů však bylo nařízeno hostovat ve škole v Hálkově ul. v Nových Hodoňanech. Ve školním roce 1941/42 následoval přesun do školní budovy na Mořickém náměstí, ale už v dalším školním roce 1942/43 nám muselo poskytnout prostory chlapecké Reálné gymnázium v Kosinově ulici. Staly se z nás studentek téměř odbornice na stěhování, neboť „ve štrůdlu“ jsme přenášely učební pomůcky - drobnou zvěřenu, menší a lehčí přístroje, knihy apod.

*Scházíme se po letech*

Aby toho nebylo málo, z ministerstva došlo rozhodnutí postupně likvidovat naše gymnázium, a to tak, že byla zrušena prima a kvinta. Budoucí primánky se pak ucházely o přijetí buď na reálce, nebo na gymnáziu v Kosinově ulici. Kvartánky, které chtěly pokračovat ve studiu, byly nuceny podrobit se doplňovací zkoušce z latiny, s jejíž výukou se totiž začínalo na dívčím gymnáziu až v kvintě. Naše třída byla poslední primou na ústavě a pak první povolenou kvintou na konci války. Během válečných let bylo vyučování značně okleštěno – méně hodin matematiky, fyziky, francouzštiny, byl zrušen dějepis a výklad české literatury. V německém jazyce byla výuka zeměpisu a matematiky, v níž jsme pouze „šprtaly“ z paměti poučky bez výpočtů. V učebnicích jsme musely některá slova i celé texty černou tuší zamazávat. Poslední měsíce před ukončením války byly velmi neklidné. Sirény houkaly, ohlašovaly nálety spojeneckých vojsk a možné bombardování. Všichni jsme opouštěli třídy a běželi ukázněně a rychle do školního krytu ve sklepních prostorách. Až zvuk sirén nahlásil konec náletu, vraceli jsme se do tříd a pokračovalo se ve výuce. Válečná fronta se kvapem blížila. Sirény už houkaly téměř pořád, vyučování bylo tudíž ukončeno. V tu dobu byla našemu gymnáziu přidělena další škola, tentokrát v Neředíně, kam jsme však docházely pouze pro domácí úko-

ly. Vypracované jsme je ve stanovený den odevzdávaly našim profesorům. I toto provizorium skončilo. Přiblížila se fronta, Olomouc byla vyhlášena pevností. Někteří lidé opouštěli město a ti, co zůstali, přežívali nálety a frontu v krytech s nejnужnějsími zásobami jídla, převážně s usušeným tvrdým chlebem. Jak nám tehdy chutnal!

Konečně jsme se dočkali svobodného státu. A tak mohl být v pondělí 10. září slavnostně zahájen první poválečný školní rok v tělocvičně v naší dřívější budově dívčího gymnázia na třídě Svobody. S chutí jsme se daly do práce, i když nás v sextě z původních asi 70 primánek zůstalo jen 16. Profesorský sbor se snažil, abychom dohnaly učivo, které vinou okupace bylo zmeškáno.

Jenže naše vzdělávání bylo opět přerušeno. O naši pěknou gymnaziální budovu projevila totiž zájem Lékařská fakulta obnovené Univerzity Palackého - a bylo jí vyhověno. A tak nastalo nové stěhování, tentokrát už poslední, při němž jsme se znovu vrátily do původní Matiční budovy v Sokolské ulici a tam jsme také v roce 1948 skládaly maturitní zkoušky.

Velmi pěknou vzpomínku mám na středoškolské sportovní dny v roce 1947 v Praze. Sestavu prostných s námi nacvičila paní prof. Cimprichová. A přišel den, kdy jsem nastoupily do vagonů, tzv. „dobyččáků“, což nám ale vůbec nevadilo - byly jsme šťastné z nových zážitků. V Praze jsme bydlely jako všichni účastníci těchto vystoupení ve školách, spaly na zemi a živily se z vlastních zásob.

Dnes vzpomínáme. Pravidelně se scházíme a je nám spolu dobře. I když se nám tváře zvrásnily, postavy nejsou jako proutek, pořád se vidíme takové, jako jsme bývaly ve školních lavicích - veselé a krásné naším mládím.

Nejvíce si cením a s uspokojením vděčně vzpomínám, že jako kolektiv - profesorů a studentek - jsme pevně drželi pospolu, v době okupace nehradili; nebylo udání a podvědomě jsme cítili, že ve škole jsme bezpečni jako doma.

*Pavla Ráčková-Bloudková
(mat. roč. DRRG 1948)*

HISTORIE
TÉMĚŘ SOUČASNÁ

PÁNI PROFESOŘI

Nad ty pány profesory v světě nikdo není
před zkouškou jim studentíci z očí sejít hledí

když se na ně podívají zkoumavě a přísně
pociťují studentíci dotyk hrozné tísně

Uctivě je už zdaleka hodně nahlas zdraví
jen přibližně rozpoznají - Tohle je ten pravý!

Netuší, že profesoři bývají už slepí
a příběhy o přísnosti nejsou nic než klepy

Všichni páni profesoři jsou laskaví páni
zmatení a roztržití, prostě k zulíbání

Zbytečné je na nich zkoušet pošetilé triky
minisukně, maxivlasy, trička z Ameriky

Pan profesor ničím z toho poplésti se nedá
Jak poslance imunita - jeho chrání věda!

MONÁDY, DIGITALIZOVANÁ KRONIKA, TABLO, PERGOLY A DALŠÍ „MONUMENTY“ ...

Zážitky během studia na Slovanském gymnáziu bývají silné a studenti svůj vztah ke škole, k profesorům i k sobě vzájemně dávají mnohdy spontánně najevo. Zcela originálně se projevila např. oktáva G v maturitním ročníku 2004, když svůj úspěšný závěr studia a vstup do života všem občanům města Olomouce zvěstovala originálně „maturitní tramvaj“, upravenou coby tablo (*přenášeno televizí do celého světa, jak potvrzují blahopřání zaslaná do školy ze zahraničí*). Jiná třída se „steskem“ po maturitě dožadovala možnosti alespoň stanovat ještě několik dnů v areálu školy (*což samozřejmě bylo umožněno*).

Neopakovatelné zážitky ze středoškolských studií inspirovaly absolventy třídy prof. Ondřeje Němce s odstupem půlstoletí k psaní vzpomínek, uvitých do třídního almanachu MONÁDA 47 (*MONÁDA má dokonce pokračování u příležitosti pětadesátého výročí maturity této třídy*). Jiným krásným příkladem vztahu ke škole a mocné inspirující síly spolužactví je rekonstrukce a digitalizace kroniky „áčka“ z maturitního ročníku 1956 pana prof. Stanislava Lišky, provedená rovněž k padesátému jubileu maturity.

A když se sejde bezva třída a skvělý/á třídní profesor/ka, jako např. třída 4. A v maturitním ročníku 2007, je pak až dojemné, když vděční studenti, resp. již čerství absolventi, hledají vhodnou formu k vyjádření pěkného vztahu ke své třídě např. vysazováním stromu a nakonec postavením pergoly s lavičkou v areálu školy, na níž by mohla jejich oblíbená třídní sedávat, relaxovat a i na ně zavzpomínat...

Není v našich možnostech podělit se v tomto almanachu se všemi zveřejněnými články a podnětnými myšlenkami, které jsou zachyceny v Monádách ani v kronice svěřenců páně prof. Lišky. Pro zájemce však pro jistotu zhotovíme kopie, které budou dostupné ve školním archivu.

Teď jen pro orientaci, že MONÁDA 47 obsahuje dopis nestora prof. sboru, tehdy devadesátiletého Waltera Stehlíka, medailon jejich třídního profesora Ondřeje Němce, ale i prof. Oldřicha Králíka a oblíbeného dějepisce prof. Františka „Joe“ Dostála. Následuje kapitolka několika „nedoručených dopisů“ spolužákům, kteří své spolužáky předešli v cestě na věčnost, a pak kapitola vzpomínek na čas studentský, okořeněný válečnými zážitky. Vtipný je třídní folklor, poezie z dob studentských, články parodující věci brané v časech studií smrtelně vážně, kopie dobových výstřižků z novin, karikatury profesorů i spolužáků, ukázky zdařilých kreseb ze školních sešitů a přehled setkání, srazů a sjezdů této třídy (*včetně fotodokumentace a prezence*), svědčící o tom, že študáci

této třídy sice byli „kvítka“, ale studentská parta, která se v této třídě sešla, byla skvělá.¹⁾

Kronika podrobně zachycující veškeré dění ve třídě pana prof. Lišky v letech 1953 – 1956, kterou k 50. výročí její maturity v roce 2006 převedla do digitální podoby Zdena Buncová-Mollinová (*včetně fotodokumentace*), je čtení roztomilé, psané pravopisem předreformním. Z hloubi vzpomínek se v nich ozývá pedagogický rukopis prof. Lišky, který byl svérázný, ale nezapomenutelně krásný. Kromě týdenních rozvrhů přibližuje atmosféru bramborových brigád, páně prof. Lišky oblíbených besed a vyprávění, přináší i postřehy z branných cvičení, z uhelných prázdnin, z brigád (*kdy za týdenní dřinu na nové brigádě si např. vydělali 67,- Kč na osobu, kteroužto částku pan prof. třídní uložil na školní spoření*), z lyžařského výcviku v Petřikově, z literárních soutěží a výletů, zaznamenává den svazáckého slibu třídy (2. 9. 1953), zachycuje ale i památný den 21. června 1954, kdy třída „svého profesora Lišku alias OHV (*Ošlehaného horského vlka*) oženila“, perličky ze života třídy, vzpomínky na taneční, popis studentských nálad před konferencí, pečlivé záznamy z třídního „hlodníku“, ale zaujme i postřehem, že v pedagogickém sboru (*cit.*) i členové KSČ slyšeli na oslovení „pane profesore“...

A že i tehdy bylo ve třídě veselo, doložme několika záznamy pečlivé kronikářky Zdeny Buncové (předmětem žakovského veselí byli samozřejmě především profesori):

Usedlý pan profesor dr. Eliáš v době tanečních jihl a radil hochům, že v tanečních je nevhodné zahájit konverzaci s dívkou větou: „Slečno, já se potím jako prase, potíte se taky tak?“, a dr. Stibor parafrázoval fistulí gardedámu: „Prosím, neznáte toho mládence, co tančí s mojí dcerou? Vždyť on ji drží jako vegetarián husí stehno!“

Pan prof. zeměpisu, který ráčkoval, při zkoušení studentek, které neznaly, upozorňoval: „Nemvkej na mě, já jsem už stavší pán v nejlepších letech. Jsem sice pvístupný kváse, ale na klasifikaci to u mě neplatí. Ani za mlada.“

Jiný zas spolužačce, která se při zkoušení rozkašlala, pravil: „To kašleš na mně, na astronomii nebo na všechno?“

A jedna uvědomělá soudružka prof. pravila studentovi: „Soudruhu, dnes nic neumíte, to je tak nanejvýš pětka.“

No a na závěr několik citátů výše zmíněného pana třídního profesora Lišky, který byl polyhistor, vynikající zpěvák a výtvarník (*snad proto se tehdy snažil nahradit studentům odbouranou hudební výchovu svým kroužkem lidových písní*), který si nad třídou, kterou jinak miloval, čas od času povzdychl slovy: „Na pitomosti, to vy jste jedinečný kolektiv, to jo!“

¹⁾ V MONÁDĚ 2, vydané ještě o pět let později (2002), mě zaujalo vyznání Dagmar Černíčkové-Exnerové, zachycující v článku „O křivdách a spravedlnosti“ osud režimem postižených studentů po roce 1948, vzpomínka na „benjamínka“ s darem humoru, muzikologa Vladimíra Hudce (byl počátkem 90. let rektorem brněnské JAMU) a vzpomínka na Annu Jadrníčkovou-Naurátílovou z této třídy, která byla poslze na našem gymnáziu v letech 1966 – 86 profesorkou němčiny a ruštiny.

A při vyslovení matematického nesmyslu obracel oči v sloup se slovy: „Ajta, múzy utekly plačice a blbost vjížděla na bujném oři okny i dveřmi.“

Své studentíky ale také povzbuzoval: „Dnes je to už lepší, dostaneš pětku s malou čtyřkou.“

Pan prof. Liška, známý svými metodickými schopnostmi, jimiž i „houpacího koně matematiku naučit dokázal“, velmi dbal na úpravu sešitů svých žáků, jež vedl učivem osvědčeným systémem svých mnemotechnických pouček a veršů, např. „Jednička, tečka, do kolečka, dej to do rámečku, dva vykřičníky k tomu, podtrhni to a odděl vodorovnou čarou a zapamatuj si!“

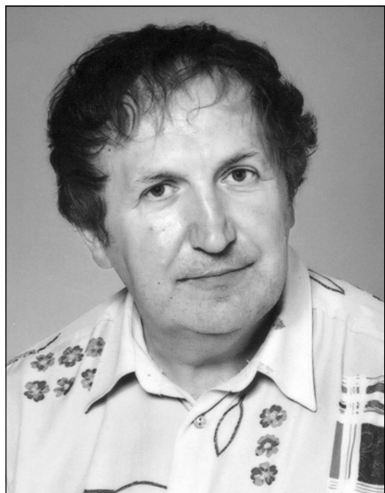
Těmito vzpomínkami je kronika „Lišcat“ doslova nabita. Někdo možná řekne, že jsou dětinské. Jsou ale vzpomínkou na doby, kdy (*cit.*) „naše třída byla vyzdobena obrázkem dýmající továrny a nápisem „Socialismus potřebuje dobrých techniků“, kdy IQ mnohých z nás sotva převyšovalo denní datum, a přesto jsme se vypracovali k maturitě a úspěchu v životě...“

RNDr. Vladimír Zicháček
ředitel SGO a jeho absolvent z r. 1960

JOSEF KOŘENEK

– BĚŽEC PŘES PŘEKÁŽKY NA DLOUHÉ TRATI

Každý vzdělávací ústav je třeba ocenit, když vztahy mezi ním a jeho absolventy nekončí posledním zvoněním, v případě gymnázia předáním a převzetím maturitního vysvědčení. Slovanské gymnázium má v pěstování dobrých vztahů s absolventy dokonce stočtyřicetiletou tradici, což dokazují všechny almanachy, jež v jubilejních letech vycházely. Jsou jistou přehlídkou hrdosti na ty, kteří se v něm vzdělávali a dospívali; případná opomenutí jsou spíše projevem nedostatečně fungujícího informačního systému, ale i ta se časem napravují. Příkladem může být i tento medailonek, který připomíná Josefa Kořenka, absolventa dálkového studia z roku 1961. Důvodem k jeho publikování je hrdost tohoto ústavu, v dobovém názvu Střední všeobecně vzdělávací školy na tř. Jiřího z Poděbrad, že z jeho (*jejích*) škamen vzešla osobnost, jež se dnes těší odbornému i literárnímu respektu. Touto osobností je MUDr. et Mgr. Josef Kořenek, CSc., autor monografie Lékařská etika, dvou skript a pěti básnických sbírek, jenž nyní působí mimo jiné i jako vysokoškolský učitel na Lékařské fakultě Univerzity Palackého. Není připomínán jako člověk, který dosáhl vysokého postavení díky politické kariéře, ale především díky své vytrvalosti a soustředěnosti na skutečné duchovní a intelektuální hodnoty. V důsledku svého původu a víry prožívá svůj život jako běžec na dlouhé trati přes překážky.



Josef Kořenek

Narodil se 28. července 1943 v Loučce (okres Zlín) v rolnické rodině. Poněvadž jeho rodiče odmítli vstoupit do JZD, pracoval od svých 14 let (*po skončení povinné školní docházky*) jako dělník v obuvnickém průmyslu. O vzdělání usiloval formou večerního studia nejdříve v Gottwaldově, po dvou letech formou dálkového studia na Slovanském gymnáziu (*tehdy SVVŠ*) v Olomouci, kde byl jeho třídním prof. František Krýza. Přijetí k vysokoškolskému studiu si musel zasloužit roční brigádou na Dole Suchá Stonava. Studiu lékařství tedy předcházela dnes již neuvěřitelná pětiletá dělnická kariéra. Na Lékařské fakultě UP studoval v letech 1962 - 1968. Věnoval se všeobecnému lékařství. Pak následovaly nezbytné a potřebné atestace, k nimž si Josef Kořenek ještě „přihodil“ externí aspiranturu v IKEM Praha u prof. MUDr. Jiřího Widimského

a velmi užitečné soukromé studium etiky, morálky a některých biblických oborů u prof. dr. Dacíka. Aspiranturu obhájil kandidátskou disertační prací Rizikové faktory ICHS. Dále publikoval přes sto studií v odborném lékařském tisku a přes dvě stě zdravotně výchovných studií. Má zpracovanou habilitační práci na téma *étos lékaře*, ale lékařská etika není v naší republice zatím habilitačním oborem.

V sedmdesátých a počátkem osmdesátých let se již věnoval i literatuře a psal verše, které shrnul do svého debutu *Hloubení*, jenž vyšel v brněnském nakladatelství BLOK roku 1985. Jako běžec na dlouhé trati přes překážky si mohl Josef Kořenek připadat až do listopadu 1989, kdy došlo k proměněm společenského klimatu, otevřely se hranice a zmizely překážky ve formě četných „tabu“, jimiž byl život do té doby protkán.

Josef Kořenek si uvědomil svou životní inklinaci k humanistickému a duchovnímu prožívání osudu a dálkově absolvoval na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě UP studium teologie a křesťanské výchovy, které ukončil diplomovou prací *Lékařské stavovské ctnosti*. Tato orientace se mu stala druhou profesí, neboť kromě trvalého působení na „obvodě“ přednáší nyní externě o etice lékařského povolání na Lékařské fakultě UP.

Všimněme si nyní blíže Josefa Kořenka jako autora. Monografie *Lékařská etika* je sice určena především odborným kruhům a studentům, svou fundovaností a vyhraněnými a přesně formulovanými myšlenkami však může zaujmout každého. Obsáhlé dílo o více než dvou stech stranách recenzovala v souvislosti s 2. (*přepřacovaným*) vydáním MUDr. Josefa Kuntscherová. Ocenila Josefa Kořenka za přesvědčivé vystižení, že lékařské povolání stojí na altruismu a na bezpodmínečné úctě a respektu ke každé lidské bytosti. Upozornila především na autorovu schopnost přibližovat a osvětlovat etiku jazykem důsledně odborným a čistým, navíc pak ještě

vlídným. Není pochyb, že i do vědeckých formulací se promítl Kořenek – básník. Publikaci Lékařská etika vybavil autor řadou dokumentů, které jako přílohy jsou dokladem, že etika je součástí medicíny odnepaměti. Čtenáře nepochybně zaujme jak Hippokratova přísaha, tak i Etický kodex České lékařské komory a další normativní dodatky.

Chceme-li dnes představit Josefa Kořenka i jako básníka, začněme konstatováním, že debutoval ve sborníku Hnízda stěhovavých ptáků a vydal pět básnických sbírek: Hloubení (*BLOK 1985*), Situace (*SURSUM 2003*), Pohledy (*SURSUM 2005*), Na cestě (*SURSUM 2005*) a Duhové kódy (*SURSUM 2006*). Po nesmělém počátečním veršování a hledání básnického výrazu se autor orientoval do sféry duchovní a etické, v níž nacházel podněty blízké jeho srdci i duši. Tvorbu myšlenkově prohluboval, objevoval jedinečnost okamžiku a pro něj typický adekvátní básnický slovník. Od mládí měly nemalý význam pro Josefa Kořenka kontakty s charismatickými osobnostmi. Naznačil to před dvěma lety ve vzpomínce na první setkání s pozdějším papežem Janem Pavlem II. v Krakově roku 1967:

Po několika minutách byly modlitby věřících přerušeny jásavými vstřícnými pozdravy, které patřily právě přicházejícímu usměvavému mladému muži – tehdy „několikaměsíčnímu“ kardinálovi – 47letému Karolu Wojtyłovi. Byl jsem doslova ohromen silou jeho charismatu. Kardinálova tvář prozářená láskou vyjadřovala těžko popsatelnou vznešenost duchovní síly jeho osobnosti. Fascinován tímto prožitkem prvního setkání jsem vešel do chrámu...

Básník Josef Kořenek je typ reflektující život a následně reflexivně zhodnocující jeho duchovní aspekty. Dovolím si s ohledem na možnosti dané podstatou almanachu ocitovat jen jednu báseň:

Pohled

Někteří politizují
ztracený současný i budoucí
čas
jiní pyšně trýzní
sami sebe v mřížích
infantilních očekávání
a většina z nás
má namále
trpí nedostatkem
a stydí se přiznat
že nedostatkem laskavých slov
onemocněla
jsme správci svých životů
jsme pozvání k dobru
marníme však čas v oceánu
ničeho

(Ze sbírky *Na cestě*, *SURSUM 2005*, s. 50)

Básnické sbírky Josefa Kořenka ilustrovali Miroslava Grosová, Jan M. Krejčí, Jana Krejčová a František Nový. K jeho tvorbě se v doslovehch k jednotlivým sbírkám od samých začátků odborně a poučeně vyjadřoval literární kritik a publicista Mojmír Trávníček. Z jeho slov citujme:

„Básník Josef Kořenek nepatřil nikdy k těm, kteří svou tvorbou komolili život. Odmítl vidět svět bez perspektivy přesahu a plné svobody Božího díla. Patří k básníkům, kteří neztratili ve všeobecném chaosu vědomí závaznosti slova jako tvůrčího aktu a bdí nad tím, aby se alespoň v jeho vlastním díle nestala „chromá slova“ ani bezděky nástrojem či pomocníkem destrukce.“

Kořenková poezie má výrazné duchovní zaměření, je orientována na etiku, odpovědné prožívání života a hledání a prožívání lásky jako velkého životního daru. Básníka a vzdělance představujeme široké obci absolventů a přátel Slovanského gymnázia jako příklad cílevědomého studenta, který se na své životní pouti nelekal překážek a v duchu svého přesvědčení život zhodnocoval, a dokonce i životy jiných dobrem obohacoval..

Mgr. Bohumír Kolář

STUDIUM NA SLOVANSKÉM GYMNÁZIU – TRVALÝ DAR PRO ORIENTACI V MÉM ŽIVOTĚ

Ve školním roce 1959/1960 jsem nemohl pokračovat ve večerním studiu na SVVŠ¹⁾ v tehdejší Gottwaldově, protože jsem po škole neměl večerní autobusové spojení domů. Od svých 14 let jsem pracoval jako dělník v obuvnickém průmyslu, poněvadž rodiče nepodepsali vstup do JZD. Ráno jsem ve své obci Loučka vstával před 4. hodinou, pak ve 4.15 autobusem do Gottwaldova, kde jsem byl v 5 hodin ráno, a v 6 hodin začínala směna. Poslední autobus k nám do Loučky odjížděl v 18.20, kdežto vyučování v 2. ročníku mého večerního studia končovalo ve 20 hodin. A tak jsem hledal možnost dálkového studia mimo Gottwaldov. A mé životní štěstí – ano, nebojím se to tak nazvat – mé životní štěstí bylo, že jsem objevil budovu Slovanského gymnázia na tř. Jiřího z Poděbrad, kam jsem na podzim roku 1959 přestoupil.

Byl jsem fascinován osobnostmi vyučujících, jako byl můj třídní profesor Krýza, prof. Liška, prof. Borovička a další. Nic mi nevadilo složité dojíždění. Každou středu jsem skončil svou ranní směnu v 10 hodin a 4 minuty jsem měl na běh k trolejbusu. A pak vlakem do Olomouce. Po skončení výuky jsem čekával na P. Sklenovského, u kterého jsem ve stře-

* Pozn. red. pro mladší ročníky: SVVŠ = střední všeobecně vzdělávací škola (náhrada za přejmenovaná gymnázia)

dy přespával; ten měl vždy odpolední směnu, a tak jsem u vchodu domu na Hradě čekával do 23 hodin. Po různých debatách jsem kolem půlnoci ulehl a P. Sklenovský mě budil před třetí hodinou ranní (už ve čtvrtek) a ve tři ráno jsem vyšel pěšky z Hradu na nádraží (tramvaje tak brzy ráno nejezdily), abych stihl vlak z Olomouce ve 4 hodiny, protože v 6 hodin ráno už jsem musel být v gottwaldovské obuvnické dílně. Ranní cesty Olomoucí byly poetické a plné mých předsevzetí k dobrému studiu i k výkonu povolání.

Po maturitě jsem uvažoval o studiu na vysoké škole. Z obuvnického průmyslu mě nechtěli propustit, a tak jsem odešel na roční brigádu na Důl Suchá ve Stonavě. Odtud už jsem si mohl v roce 1962 podat přihlášku na LF UP v Olomouci v roce 1962 – a byl jsem přijat. Celé studium jsem pojímal velmi zodpovědně – měl jsem ve svých 19 letech za sebou již pět let dělnické práce. Mohl jsem „dělat kariéru“ se svým původním dělnickým povoláním, ale dařilo se mi odolávat nabídkám ke vstupu do KSČ, a to i později už jako lékaři, kdy coby bezpartijní jsem byl po atestaci prvního stupně z vnitřního lékařství dán na obvod a odtud jsem trpělivou prací absolvoval jak externí aspiranturu, tak i atestaci I. a II. stupně z všeobecného lékařství. Současně jsem za totality soukromě studoval u prof. dr. Dacíka etiku, morálku a některé biblické obory. A tak po změně společenských poměrů jsem ještě dálkově studoval na CMTF UP a obhájil svou diplomovou práci „Lékařské stavovské ctnosti“. Vydal jsem dvě vysokoškolská skripta, monografii Lékařská etika (Triton 2002, 2004) a pět básnických sbírek. Vedle své aktivní lékařské praxe na obvodě jako praktický lékař vyučuji i externě lékařskou etiku na LF UP.

Pro to vše zmiňuji? Protože to všechno bych nedokázal, kdybych nestudoval na Slovanském gymnáziu. Toto studium bylo skutečným pramenem smyslu mého života, orientací v mravním životě a inspirací k dalšímu studiu a službě potřebným nemocným – přes všechny problémy, kterými zdravotnictví procházelo a prochází. Jsem přesvědčen, že vedle všech ekonomických těžkostí zůstává ve zdravotnictví velký prostor pro vlídný, profesně zdatný a laskavě empatický přístup, který může rozhodujícím způsobem oslovit pacienta a být mu povzbuzením na jeho životní cestě.

Nepřestávám děkovat svým gymnaziálním profesorům a stále se snažím, abych jejich odkaz proměňoval v kvalitní péči o nemocné. Přeji všem současným i budoucím studentům, aby stále nacházeli inspirativní orientaci v osobnostech svých současných profesorů.

Vděčný

*MUDr. et Mgr. Josef Kořenek, CSc.
(mat. roč. SGO 1961)*

MALÁ VZPOMÍNKA NA DOBU PLNOU PARADOXŮ

Mám před sebou snímek někdy z počátku šedesátých let, snad z roku 1962, kdy na naší škole působil pan učitel Vladimír Schlimbach, tenkrát „soudruh učitel“. Byl to velký fanda jazzu, a tak založil klasickou velkou žákovskou kapelu, která měla po čtyřech saxofonech, pozounech a trubkách plus rytmiku. Ve stejné sestavě hrával tehdy proslavený orchestr Karla Vlacha. Myslím si, že hrát v té době s pionýrským šátký jazz byla tak trochu provokace. Živě si vzpomínám, že jsme měli na škole i oficiální pěvecký sbor, vedl ho pan profesor Krýza, který byl významným členem Pěveckého sboru moravských učitelů. V jeho repertoáru byly i dobové písně. Na jednu z nich si vzpomínám dodnes. Začínala slovy: „Který prvý z pionýrů poletíme do vesmíru...“



*Karel Krautgartner při návštěvě naší školy
v roce 1962*

Ale vraťme se ke kapele. Pan učitel Schlimbach úzce spolupracoval s orchestrem Československého rozhlasu, který řídil famózní klarinetista Karel Krautgartner. Ten při každé návštěvě Olomouce nezapomněl povzbudit naši snahu. Fotografie, které je dnes 45 let, to jasně potvrzuje. Pamatuji si, když se jeho kapela ubytovala v hotelu Palác, tak jsme před hotelem hrávali trubková sóla z jejich repertoáru.

Iniciátorem byl vždy Zdeněk Netopil, pozdější grafik. V naší kapele nikdy nehrál náš spolužák, jazzová legenda, absolvent jazzové university v americkém Brooklynu Emil Viklický. Byl jedním z mála, kterého tehdejší režim musel pro jeho světový věhlas do Ameriky na studia pustit. Neumím si to nijak vysvětlit, ale že je skvělý pianista, jsme zjistili až poté, co po ukončení studia informatiky a numerické matematiky na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci šel studovat hudební harmonii!

Po ukončení školy jsme se všichni rozprchli, a jak kapela pokračovala dále, nevím. Vím jen, že celý orchestr Československého rozhlasu po okupaci v srpnu 1968 zůstal v Rakousku a byl často slyšet na vlnách rozhlasu vídeňského...

Jaroslav Fuksík

STAŘÍ LATINÍCI A ZPACKANÁ SOUTĚŽ LIDOVÉ UMĚLECKÉ TVOŘIVOSTI

Na nás neplatí
ni pouta, okovy, ni řetězy.
Pouta zrezatí
ta svoboda v řetězech nevězí...

V+W

Byv požádán o pár postřehů z let svého „pobývání“ na někdejší Střední všeobecně vzdělávací škole Jiřího z Poděbrad, jsem na rozpacích. Ne snad, že bych se styděl (*i když studijní výsledky nebyly nijak oslnivé*), leč čas je velice milosrdný a vše nepřijemné nám vytěsnil z mysli. Zbudou kusé vzpomínky na pár zřejmě marginálních událostí, které se mi (*přes propast čtyř deseti-letí*) jeví jako ty nejpodstatnější. Tak už se, pamětníku, nevymlouvej a ruče do vzpomínání!

Čas mezi podzimem 1958 a létem 1961 byl – jak jsem se zpětně ujistil – plný změn. Jen letmé nahlédnutí do encyklopedie mi napovědělo, že jsem začal studium jako žák Československé republiky a končil jako maturitou obdařený vzdělanec Československé socialistické republiky. Na toto téma jsme měli navíc jednu hodinu občanské výchovy.

Dobře si vybavuji, s jakou nedůvěrou jsme hleděli na nový státní znak. Českému lvu byl odebrán slovenský kříž, který byl nahrazen jakýmsi symbolem požáru. Jeden ze studentů (*ve vedlejší třídě*) prý začal vytrubovat při výkladu hasičskou kvartu a byl za to obdařen poznámkou, že zlehčuje „výdobytky socialismu“.

Mně i mým spolužákům se zdála dost podivná podobnost mezi zkratkami ČSSR – SSSR. A tady se projevil nadhled pana profesora Borovičky, jenž do své hodiny českého jazyka prozíravě zařadil ukázkou z Gogolova románu *Mrtvé duše* a osvětlil nám význam slova „gubernie“. Račte si povšimnout, že jsem si tohoto výtečného pedagoga nikdy nedovolil oslovit jako „soudruha učitele“; na to jsem si ho příliš vážil. Učil před válkou i mého otce a ten mi důrazně kladl na srdce, že generace „starých latiníků“ – na rozdíl od všech ostatních – slyne encyklopedickým vzděláním a že to nedávají nijak okatě najevo.

K latiníkům zcela nepochybně patřil i pan profesor Bráblík, který byl dva roky mým třídním a vybavil mne do života mnoha velice dobrými radami. Mně se tenkrát zdály býti zcela zbytečné, ale kupodivu v paměti zůstaly dodnes. Jeho kousavé poznámky, kterými komentoval nešvary té podivné doby, byly mezi žáky dále tradovány a dnes se už zdají být legendárními. Tak například při jedné hodině (*psali jsme právě písemnou práci na povinné téma J. A. Gagarin a přednosti sovětské kosmonautiky*) se dlouze zahleděl z okna na dýmající komíny a solné skvrny na omítce městských lázní. Pohled velice odpudivý komentoval jediným slovem: Thermy! Pí-



Richard Pogoda

semnou práci předčasně ukončil a dal nám důkladnou přednášku o významu veřejných lázní ve starém Řecku. Dodnes slyším jeho nezaměnitelnou intonaci, s jakou nám kladl na srdce, že člověk může být vykoupán a navoněn, přesto v některých případech zůstává dále čunětem.

Stále živá zůstává i vzpomínka na jakési okresní kolo Lidové umělecké tvořivosti, kam jsem byl přihlášen (*aniž jsem o tom věděl*) ředitelstvím školy. Zřejmě se jim doneslo, že o přestávkách chodím brnkat na mírně rozladěné křídlo, které stálo ve vedlejší třídě. Byl jsem zařazen do kategorie sólový klavír a vybral si Jaroslava Ježka. Předemnou se blýskly svým uměním výtečné klavíristky, které způsobně (*a určitě bez jediné chybičky*) hrály doporučenou klavírní literaturu. Pak jsem se přihrнул já a zaburácel ve fortissimu svoje nepřilíš zdařilé improvizace na píseň Život je jen náhoda. Víím jen, že jsem hodně dlouho držel pedál, aby zvuk piána „nahradil celý orchestr“ (*jak jsem to později komentoval*). Na závěr jsem si dovolil chytlavý Ježkův refrén zazpívat.

Výrok poroty byl zdrcující. Jedněm vadil pedál, další mi vyčetli, že v kategorii sólový klavír je zakázáno zpívat. Nejvíce ovšem popuzovaly improvizace. Napřed prý musím dokonale zvládnout stupnice a prstoklad, pak se teprve mohu pustit do ostatního. Opačný postup je zapovězen! V porotě seděl kromě soudruha ředitele a dalších důležitých činitelů „z partaje“ a „z okresu“ také legendární pan profesor Čičatka. Ten jediný mne bránil slovy, „...že to sice nebylo podle not, ale nasazení a upřímnost toho studenta byly příkladné.“

No, nepostoupil jsem, ale stal se pilným návštěvníkem hudebního oddělení Okresní knihovny, kterému pan profesor, byv „odejit ze školství“, tenkrát šéfoval. Ten mi pak půjčil noty k dalším písním V+W s tichým doporučením, abych na případném dalším veřejném vystoupení vynechal Pochod plebejců. A že plebejec je něco jako proletář. Zvědavě jsem se

doma podíval na text. Začínal slovy: „Více nežli sláva, víc než polní tráva je občanská svoboda...“

Poslední vzpomínka se víže k události, která se udála mimo zdi gymnázia. Když jsme s kolegou Pavlem Dostálem provozovali ve sklepení Domu armády DEX-klub, psal se rok 1966. Secvičili jsme tenkrát (*i s dixielandovou kapelou*) komponovaný večer z textů Christiana Morgensterna a vyblbli se u toho náramně. Publikum řvalo smíchy a mně se zdálo, že vzadu jsou mi povědomé tváře, které bych v našem klubu neočekával. Pak se objevili v šatně oba „staří latiníci“. Byli uplakaní smíchy a zářili spokojeností. Že prý přece jen jsem na „jejich ústav“ (*jak se tenkrát vyjádřili*) nechodil nadarmo.

Nevim už, jaké jsem měl známky na maturitním vysvědčení, ale tu pravou maturitu jsem složil o pět let později v olomouckém DEX-klubu.

Richard Pogoda
(mat. roč. SGO 1961)

VZPOMÍNKA NA ING. ARCH. ZDEŇKA HYNKA

Životní osudy mladého studenta reálky byly charakterizovány těžkým obdobím druhé světové války, která tak fatálně poznamenala stovky tisíců občanů naší země a která pokřivila mladé generaci nadějnou linií do budoucnosti, již si pro sebe vytyčili. Maturoval v roce 1940, a protože vysoké školy v ČSR nechal Hitler zavřít, zvolil Zdeněk za dočasný únik kurz na Obchodní akademii. Avšak po absolvování byl, jako mnoho jiných z ročníku 1922, „totálně nasazen“ na nucené práce do Berlína. I když se mu podařilo vzdálit se z tohoto cíle spojeneckých bombardérů, mohl vykonávat jen jakousi provizorní činnost, která byla na hony vzdálena jeho představám. Teprve v roce 1945, po skončení války, se mohl zapsat na vytouženou Fakultu architektury VUT v Praze a po absolvování zkráceného studia se konečně věnovat architektonické profesi. Osudový rok 1948 mu však znovu zhatil představy o svobodné architektonické tvorbě, neboť postátněně architektonické projekční ateliéry a počátky zprůmyslněného stavebnictví přivedly architektky do mantinelů prefabrikace a typizace, odkud nebylo cesty ven. Hynkovým zaměstnavatelem byl v těch letech Stavoprojekt v Olomouci, kde se přece jen objevily zajímavější úkoly z oblasti rekonstrukce historických objektů nejen v Olomouci, ale také v Kroměříži, Opavě i jinde. Když se koncem šedesátých let začalo ve společnosti blýskat na lepší časy, opět svitla naděje, že bude lépe i v architektuře. Po republice se začaly konstituovat Útvary hlavních architektů (odborných pracovišť při městských národních výborech), které měly dohlížet na urbanistickou i architektonickou kvalitu záměrů stavebníků. Díky osvětlenému vedení města Olomouce v osobě starosty Řeháčka byl Zdeněk Hynek vyzván k založení Útvaru od 1. ledna 1967 také v Olomouci a byl



Ing. arch. Zdeněk Hynek

různé typy montovaných rodinných domků OKAL v západoněmecké licenci. Protože osobnost architekta Hynka byla v odborných kruzích dobře známa, přišla z Prahy nabídka na založení projekčního ateliéru Státního ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů v Olomouci. Nabídka byla přijata, a tak v profesním životě architekta Hynka a jeho kolegů konečně nastala etapa uklidnění a skutečné architektonické tvorby na úseku nesmírně zajímavé a společensky odpovědné tvorby. V tomto ústavu pracoval až do ukončení aktivní činnosti roce 1985.

Osudy a peripetie v životě architekta Hynka jsou příznačné pro určitou generaci občanů naší vlasti, a proto jsem také chtěl dnešní mládeži na jeho příkladu aspoň trochu přiblížit, jak se žilo v totalitních režimech.

Vysoká odbornost, dokonalé společenské chování i umění jednat s lidmi – to byly vlastnosti, pro které požíval úctu a oblibu jak u svých spolupracovníků, tak u ostatních přátel. Ti všichni a mnozí další se s ním přišli rozloučit, když podlehl dlouhé nemoci dne 13. srpna 2006 ve svých 83 letech.

jmenován hlavním architektem města. Ani tato optimistická epocha však neměla mít dlouhého trvání. Způsobilo to obsazení republiky cizími vojsky v srpnu 1968 z důvodu vykonstruované kontrarevoluce. Za jedno z takových domnělých ohnisek kontrarevoluce byl označen i Útvar, který obdržel dokonce nálepku „brzda výstavby“, protože si dovilil nepovolovat evidentně nepřijatelné záměry, prosazované často přes politickou protekci. Po zrušení Útvaru ke konci roku 1970 opět nastalo období hledání uplatnění na nějakou blíže neurčenou dobu v podniku, kde by nehrozilo politické pronásledování – tentokrát ze strany domácí vládnoucí vrstvy komunistů a jejich přísluhovačů. Následujících pět let trval pak azyl v náručí podniku „Rudné doly“ se sídlem v Jeseníku, a to na nově založeném pracovišti tzv. technického rozvoje v Hněvotíně u Olomouce, kde se mimo jiné tvořily podklady pro

*Ing. arch. Antonín Škamrada, spolupracovník
(absolvent Polůvkova reálného gymnázia 1948)*

POHLED ZPĚT ANEB JAK JSME STUDOVALI NAVZDORY VŠEM REFORMÁM

Listuji ve starých vysvědčeních - nestačí to. Takže otvírám staré album s fotografiemi z gymnázia - také nic moc. Další zdroje už ale nemám, a tak se, chtě nechtě, pouštím do vzpomínání. Proč to všechno? To proto, že jsem bylo „osloven“. Ano. Byl jsem požádán, abych napsal nějaké vzpomínky na svá gymnaziální léta, prožitá na Slovanském gymnáziu v Olomouci. Copak se ale dá vzpomenout si na něco, co se stalo více než před půl stoletím?(!) Přesto. Slíbil jsem - plním.

Tak tedy - s tím Slovanským gymnáziem (nebo bych snad měl ještě napsat „gymnasiem“?) to vlastně nebylo tak jednoznačné. Po složení závěrečných zkoušek na střední škole (tedy: my jsme stále „chodili na měšťanku“ a ty závěrečné zkoušky jsme si „vyžrali“ jako vůbec první ročník - zkušební králíci? - však to také moc dlouho nevydrželo!) v roce 1952 a po složení přijímacích zkoušek pár týdnů nato jsem byl přijat na Slovanské gymnázium v Olomouci. Také mé první vysvědčení, za školní rok 1952/53, podepsalo vedení Slovanského gymnázia v Olomouci: ředitel - Miloslav Zedek, třídní učitel - František Tvrdoň. Vysvědčení z dalšího ročníku ale, ač stejné pánové, podepisovali už jako ředitel a třídní učitel První jedenáctileté střední školy v Olomouci. Stejně tak i mé třetí a zároveň i poslední „gymnaziální“ vysvědčení za školní rok 1954/55 mi vystavila již vzpomínutá „jedenáctiletka“. Jen jména pánů, kteří na něm byli podepsáni, se poněkud změnila: ředitel - František Tvrdoň, třídní učitel - Josef Huták. Možná se mnou leckdo nebude souhlasit, ale své vzpomínky na tři roky mých „gymnaziálních“ studií bych nyní, s odstupem pořádné řady let, označil jako téměř nekončící řadu bezvadných zážitků, na sebe takřka těsně navazujících. (Samozřejmě, čas leccos přikrášlí, na špatné věci se lehčeji zapomíná a člověk, kterého osud přímo „nezkrouhnu“ - a to je, zaplaťpánbůh, i můj případ - by si asi nemusel až tak moc stěžovat. I když ...!)

Nevím, čím to je, ale v naší třídě, tedy v 1. A Slovanského gymnázia v Olomouci v roce 1952, se sešla bezvadná parta kluků a holek. Hned po úvodním „rozkoukání“ jsme si tak nějak padli do noty a začali „žít naplno“. Aby nedošlo k nedorozumění: ten „život naplno“ pro nás místní znamenal neustálé vyhledávání sportovních a polosportovních zážitků; kromě hodin školního tělocviku (s nezapomenutelným profesorem Coufalem - „Cívkou“ a po jeho odchodu se stejně oblíbeným mladičkým profesorem Minksem) jsme, jen tak pro potěšení, hrávali volejbal, košíkovou, jezdili jako ztřeštění na bicyklech značky Eska, plavali, bruslili. A k tomu všemu jsme, přiměřenou měrou, přibírali i dívky, naše spolužačky.

Ale nebyli jsme ve třídě jen my „místní“, měli jsme také dosti „přespoláků“. Ti to měli horší. Dopravovali se vlaky, autobusy a někdy i pěšky, když poslední spoj kvůli nějaké akci ujel, a tak nebylo divu, že přespoláci neměli takovou možnost zúčastňovat se našeho mimoškolního „řádění“. Zato měli více času na školu: dlouhé hodiny čekání na spoj využívali

k psaní úkolů (které jsme pak často v chvatu před příští hodinou opisovali) a učení se (na což nám místním leckdy už času nevybylo). Dodnes s dojetím vzpomínám, jak jsme parta spolužáků jednou při nedělním lyžařském výletu (samozřejmě že nedělním, vždyť tehdy ještě o pětítýdenním pracovním týdnem nebylo ani vidu, ani slechu) po dlouhém až detektivním hledání zaklepli na dveře chaloupky naší spolužačky Jarky na samotě u Pohořan. Na srdečné pozvání její maminky jsme váhavě odepnuli lyže a vstoupili dovnitř, a protože už se začalo sešěřovat, ve světnici se svítilo. PETROLEJKOU. Najednou jsme si uvědomili, že ta Jarka, jejíž bez výjimky všechny rysy pan profesor Kubeš jako nejlepší vystavoval na třídní nástěnce, většinu těch rysů rýsovala ve světle petrolejek! Inu – neměla to jednoduché. Teprve po této příhodě přestala před námi tajit, že občas kupuje v Olomouci jakousi devadesátivoltovou baterii – na rádio. (Nějak se s tím, že doma nemají elektřinu, nechtěla „chlu-bit“.)

Žádné naše letní prázdniny se neobešly bez alespoň jednoho delšího výletu se stanováním (tedy: turistické kempy tehdy neexistovaly, zato – až na ojedinělé výjimky – se dalo stanovat ve volné přírodě takřka všude), a tak jsme postupně navštívili pamětihodnosti jižních i severních Čech, jižní Moravy a části i Slovenska. Tyto prázdninové mnohadenní akce (popravdě řečeno se jich zúčastňoval jen „úzký výběr naší třídy“) jaksi navazovaly na naše školou organizované brigády. Ať už to byly brigády povinné v průběhu školního roku, například bramborová brigáda v moravském pohraničí (s noční návštěvou nás kluků ubytovaných v jedné vesnici do sousední vesnice, kde byla ubytována „naše děvčata“ – samozřejmě tajnou a po následném prozrazení „tvrdě“ potrestanou), či dobrovolné prázdninové lesní brigády, jednou na Šumavě v době kácení lesů pro budoucí přehradu Lipno, jindy v Jeseníkách, na úpatí tehdy ještě „nezasažené“ hory Mravenec. A ovšem i na několikadenní třídní výlety na konci každého školního roku.

Samozřejmě školní docházka a sportovní využití volného času nebyly tím jediným, na co z dob svého studia na gymnáziu vzpomínám. Dalším zdrojem vzpomínek jsou naše taneční (a že jsme byli tak bezvadná parta, tedy většina z nás je absolvovala hned dvakrát). Společenské prostředí tehdejšího ještě v plné slávě se skvoucího olomouckého Národního domu, nezapomenutelné rady proslulého tanečního mistra Kadlece (k němuž několik našich spolužáků chodilo i do pokročilých kurzů) či naše „nezapomenutelné“ studentské lásky, (které nás leckdy donutily protrpět celou dobu se strnulým pohledem do sálu z milosrdného přítmi druhého balkonu), to vše na mne hluboce zapůsobilo. A jsem přesvědčen, že nám, mladým gymnazistům, to i vstřípilo do duší ty nejdůležitější zásady společenského chování a všeobecné lidské slušnosti.

Když už padlo slovo lidská slušnost, nemohu nevzpomenout na jednu příhodu tak trochu z jiného soudku. Jde o vyslovenou klukovinu – s dobrým koncem. To bylo již v „posledním gymplu“ (řečeno tehdejší terminologií v 11. třídě JSS), tedy ve školním roce, kdy naším třídním byl profesor Huták a ředitelem školy doktor Tvrdoň. Že kluci i maturitního ročníku občas hodí houbou, to není nic divného, nám se to ale jednou nějak vymklo z rukou. Takže když rázem po zvonění vešel do třídy náš třídní

Huták, bylo ve třídě boží dopuštění: otisky houby snad na všech stěnách, tabule samozřejmě nesmazaná, po zemi špinavé louže a většina nás kluků se také nemohla pochlubit přílišnou čistotou oděvu. A bylo zle. Huták jen procedil mezi zuby: „Tak tentokrát vám to neprojde.“ A hned zorganizoval návštěvu několika vyhlášených vůdců třídy v ředitelně. Přišli jsme „na kobereček“ pořádně zkroušení a ještě v horším stavu jsme se vrátili do hodiny. Verdikt byl jednoznačný: ředitel nebude nic vyšetřovat, vinna je celá třída včetně děvčat (!); třída bude vymalována, náklady zaplatí 11.A a hlavní viníci dostanou dvojku z mravů. Tak to bylo na nás opravdu moc, tím spíše, že jsme byli již maturitním ročníkem a dvojka z mravů by nebyla tou nejlepší vizitkou při podávání přihlášky na vysokou školu... A jak to všechno dopadlo? Jakýmsi příznivým řízením osudu byl tatínek naší spolužačky Vlasty malířem pokojů a dalším řízením osudu se tato příhoda udála v sobotu. Vlasta s „hlavním viníkem“ ani nečekali na konec vyučování a ihned se odebrali hledat Vlastina tatínka. (A věřte, v době komunálních podniků, kdy vše bylo dlouhé měsíce předem naplánováno aby se nakonec všechny plány stejně neplnily, to v mnohatisícové Olomouci a okolí nebylo nic jednoduchého.) Podařilo se, tatínek po úvodních hromech a blecích přislíbil pomoc, nadiktoval, co všechno musíme připravit, kolik nejméně musí být přítomno „brigádníků“ na pomocné práce atakdále, atakdále. V následujícím maratonu byla již jen jediná překážka - pan školník. Ale i ten byl nakonec umluven, takže se již v sobotu odpoledne mohlo začít. Co bych dlouze vyprávěl! V pondělí ráno jsme všichni již byli ve třídě „jako ze škatulky“. A nebyli bychom to my, 11. A, kdybychom i v takové „vypjaté situaci“ neřešili situaci s humorem. A tak když první vyučující, shodou okolností opět Huták, vstoupil po osmé hodině do třídy, doslova oněměl úžasem: nádherně vymalovaná třída, navíc bohatě vyzdobená proužky krepového papíru jako na maškarní bál a přes celou desku té nejčernější tabule, jak v životě ještě nebyla umytá, na ní ohromný nápis barevnými křídami kaligrafickým písmem vyvedený: „VÍTÁME VÁS“. Třída mlčela jako zařezaná - věděli jsme, že následující okamžiky rozhodnou „o našem osudu“. Po krátkém vnitřním boji se Huták zasmál a prohlásil: „No, možná vám to přece jenom projde.“ A prošlo. Následujících několik dní do naší třídy jakoby náhodou vstupovali všichni páni profesori a paní profesorky, i když u nás neměli hodinu, ředitel Tvrdou byl samozřejmě mezi prvními. Asi tak ve čtvrtek, ale možná, že až v pátek, nás Huták „poprosil“, abychom přece jenom už tu výzdobu sundali a tabuli smazali, některým profesorům totiž prý jeden díl tabule je málo. Nenechali jsme se moc přemlouvat. Hned po vyučování jsme opravdu všechno uklidili - až na jeden malinký střapeček, který jsme nechali viset na stropě uprostřed třídy. Vydržel tam až do prázdnin.

Vzpomínek na gymnaziální léta by bylo nespočet, tím spíše, že se mi, jak se zdá, nějak „obnovují dávno zasutá nervová propojení“. Ale nechtěl bych skončit jen vyprávěním žánrových studentských příhod. Nějak totiž cítím, že na závěr by se slušelo i jakési vážnější „prohlášení“. Nuže.

V době našeho gymnaziálního studia, tedy v letech 1952 až 1955, jsme si jen velmi málo uvědomovali, možná, že skoro vůbec ne, v jaké době žijeme. Byli jsme „normálními“ kluky a holkami, kteří prožívali „nor-

mální“ studentské slasti i strasti a měli jsme normální a bezvadné pány profesory a paní profesorky. (Pro mladší čtenáře zdůrazňuji, že opravdu „pány“ a „paní“, i když později se to už „nenosilo“.) A měli jsme je rádi, vážili jsme si jich a já jsem dodnes přesvědčen, že naprostá většina z nich byla nejenom vysoce charakterními lidmi, ale i silnými osobnostmi, na které se nedá zapomenout. Osobnostmi, které v nás - alespoň ve mně určitě - zanechaly nesmazatelné stopy. Samozřejmě to vůbec nesouvisí s hrůzou, kterou mnozí měli například před „obávaným matematikem“ Liškou či neméně „obávaným chemikem“ Krýzou ani s obavami před přísným zkoušením profesorky zeměpisu Škrobánkové (a vynikající tělocvičárky v téže osobě) a samozřejmě ani s našimi drobnými úšklebky na adresu jakýchsi - podle našeho názoru - „kantorských popletů typu“ Pochobradský, Eliáš... Teprve s odstupem času jsem vysoce ocenil hluboké pedagogické a lidské kvality v té době již starých pánů profesorů, jako byli například Bartocha či Springer (ten poslední nás už vlastně ani neučil, ale na jeho občasná suplování, při nichž nám vyprávěl příběhy z antické mytologie - nebo snad raději mythologie? - nikdy nezapomenu), a také naopak mladého výtvarníka Stibora (o němž jsme mezi sebou přiživovali fámou, že teprve po letecké havárii, která se mu jako sportovnímu pilotovi přihodila, si udělal doktorát a dal se na kantořinu - dodnes nevím, jestli to byla vskutku pravda...) nebo tak říkajíc „samostatného kantorského druhu“ Nakládala. Ten naposled jmenovaný měl u nás ruštinu vlastně jen v 1. ročníku gymnázia, přesto s chutí na něj vzpomínám: sice jsem od něj na vysvědčení nikdy nedostal jedničku, zato však na všech vysvědčeních v dalších ročnících (a to i po maturitě na vysoké škole) jsem už jinou známku z ruštiny než „1“ nepoznal.

A samozřejmě Tvrdoň! Možná osobnost kontroverzní, pro nás ale, v době našich studií, nezapomenutelný starší kamarád. Ne nadarmo jsme si také říkali, že po jeho nástupu do funkce ředitele „jedenáctiletky“ jsme měli vlastně třídní dva - Hutáka a Tvrdoň. Však jsme ho také pravidelně zvali (a on se zúčastňoval) ještě dlouho po maturitě na naše pravidelná třídní setkání.

A tak dnes chodím po Olomouci, sedmdesátiletý kmet, a jen s nostalgií se dívám například na budovu Národního domu (na níž je už na první pohled zvenčí patrná její vnitřní degradace), pečlivě uzamykám svůj bicykl před každým obchodem, do něhož chci vstoupit třeba jen na několik málo minut, protože vím, že kdybych tak neučinil, nemusel bych ho již při návratu z obchodu mít, a večer usedám před televizní obrazovku a s nevírou žasnu nad každodenními zprávami, jejichž převážným obsahem jsou katastrofické scénáře, zprávy o kriminalitě (kriminalitu mládeže nevyjímaje) a nekonečné politické hašteření současného „běžného života“.

A tak žasnu nad náhodně otevřenými časopisy „pro pubertáky“, kde skoro ani nerozumím některým testovým otázkám, které mají čtenáři odhalit, jak jsou na to se sexem (v jejich 14 - 17 letech!) či s drogami!!

A tak se stále častěji rozčiluji nad počítačem, který sice „umím ovládat“ ve dvou nejběžnějších editorech, ale který mi každou chvíli nekompromisně ukáže, kdo je tady pánem.

A tak mi nezbyvá, než se těšit na naše „pětiletá setkání po maturitě“, která s železnou pravidelností organizujeme – v roce 2005 již podesáté – na kterých se nás, kupodivu, stále setkává docela úctyhodný počet.

A tak ... anebo že by to všechno nějak souviselo s datem mého maturitního ročníku (či přesněji řečeno s datem mého narození – hluboko před polovinou minulého století...)?

Ach jo!

Ukázka z mých „úletů do řeči vázané“ vlastně také patří k jakémusi druhu vzpomínek:

Ještě jsem nedostal růži

Ještě jsem nedostal růži
vetknutou do plotu.
Je to snad tím, že muži
tak málo naslouchají srdcí svých tlukotu.

Na světě už to tak chodí,
těžko říct, kdo za to může.
Já sám jsem jednou naslouchal –
odměnou byla mi růže.

Ta žlutá růže, vetknutá do plotu!

*Ing. Luboš Toušek
(mat. roč. SGO 1955)*

NA SLOVANSKÉM GYMNÁZIU VYRŮSTALI I BIOLOGOVÉ

...Přišla padesátá a šedesátá léta a s nimi spojená řada školských reforem. Ze Slovanského gymnázia vznikla I. jedenáctiletá střední škola Olomouc, tř. Jiřího z Poděbrad. I když to byla velmi složitá doba, duch Slovanského gymnázia v mnohém přetrvával. Bylo tomu tak zejména díky kontinuitě profesorského sboru, který zde v převážné většině zůstal. Stále byly studentům vštěpovány morální zásady, jako jsou pracovitost, čestnost, upřímnost. V této souvislosti nelze nezpomenout velkého vlastence, profesora fyziky Karla Kymly, který každý rok 28. října přišel do výuky v obleku a také řekl proč. Nebo Josef Huták, profesor dějepisu, který lehce, někdy až s humorem dovedl přednášet dějiny naší vlasti. Nezapomenutelné byly jím organizované nedělní vycházky po historické Olomouci (ač sám nebyl Olomoučák).

V té době byly předepsány budovatelské brigády. I těch dovedli profesori využít účelně k dobré věci. Kupříkladu profesor chemie František Krýza ustavil pěvecký sbor, který nastudoval celou škálu lidových písní, a vystupoval s ním na řadě míst, jako byla Vojenská nemocnice v Olo-



Část pěveckého sboru prof. Krýzy

mouci, Dětský domov apod. Jako pracovní brigádu vybral budování zoologické zahrady na Svatém Kopečku. Dalším nadšencem byl profesor astronomie Vladimír Petr, který s úžasným zanícením organizoval brigády na výstavbě hvězdárny v Nedvězí (stal se později jejím ředitelem) a řada dalších.

Mimoškolní činnost byla svázána a tehdejším ČSM (Československým svazem mládeže) a pionýrskou organizací. Ale i v těchto mantinelech dovedli profesoři najít prostor pro práci řady zájmových kroužků, které vedli nejen profesoři, ale i starší studenti pro žáky z nižších tříd. Jedním z příkladů byl přírodovědecký kroužek. Zde se sešla skupina zapálených zájemců a pro některé z nich tento zájem o přírodní vědy vyústil do jejich budoucího povolání (Jan Štovíček, Vladimír Zicháček, Zora Strculová). Během této činnosti se jeho členové ve spolupráci s Vlastivědným muzeem a dalšími institucemi naučili zakládat herbáře či zmapovali přírodní rezervace v okrese Olomouc. Nejoblíbenějším místem, navštěvovaným opakovaně, byla bezesporu chráněná území (U Strejčkova lomu, U bílých hlín, les Království - poblíž obce Grygova), kde se vyskytuje koniklec velkokvětý a mnoho jarních rostlin. Se zanícením také provedli geologický průzkum ve všech lomech v okolí. Sběrka hornin z této akce, doplněná fotografiemi a mapou, byla oceněna na celostátní i mezinárodní úrovni, kde byla dohodnuta spolupráce s týmiž kroužky v Bratislavě a byla sjednána výměna přírodnin. Se všemi těmito aktivitami organizačně pomá-

hal tehdejší krajský školní inspektor Vladislav Fleischmann, bývalý profesor SGO.

Později v letech šedesátých se žáci a studenti I. jedenáctiletky zúčastňovali řady soutěží, jako byly Zlatý list nebo nově vzniklá biologická či chemická olympiáda, které organizovala Krajská stanice mladých přírodovědců, a pravidelně se umísťovali na předních místech v okresním i krajském měřítku. Zúčastňovali se také pravidelně prázdninových přírodovědeckých expedic na hadcovou step u Mohelna, Čertovy kameny nebo Pálavu.

Mgr. Jarmila Čecháčková-Bosáková

LITERÁRNÍ KOLOTÁNÍ NA SGO V 60. – 80. LETECH 20. STOLETÍ

Při povrchním pohledu na vývoj školství v letech šedesátých až osmdesátých se může zdát, že ideologické tlaky, které působily ve všech oblastech života, a to především v oblasti výchovy mládeže, zcela nepříznivě ovlivnily kvalitu školní výchovy a možnosti pozitivního působení na mladé lidi. Není tomu tak docela. Za všech okolností bylo možno vytvářet leccos zajímavého, užitečného a neformálního. Záleželo na učiteli, co všechno dovedl vtěsnat do hranic ideologického rámce. Dokonce nechyběly ani finanční prostředky, podílely se na tom rozličné finanční fondy a také Sdružení rodičů a přátel školy. Uvedu akce, kterým se v těchto letech na naší škole výborně dařilo.

Strážnice Marušky Kudeřkové byla tvůrčí literární soutěž, probíhající asi od druhé poloviny 60. let do konce 80. let. Byla to soutěž celostátní s několika koly: třídními, okresními a celostátním. V prospektech byl pochopitelně vzhledem k tehdejší době zdůrazněn ideologický aspekt tvorby, ale zároveň byl dán dostatek možností zaměřit tvorbu přirozenějším směrem. A tak se v pravidelně vydávaných almanaších zdařilých příspěvků objevovaly povídky a poezie s tematikou všeho, co studenti-tvůrci prožívali: láska, přátelství, představy o životě, rodinné vztahy, příroda, technika, sport aj.

Naši žáci se této vyhlášené soutěže zúčastňovali v hojném počtu. Čeští náři vybírali zdařilé příspěvky a ty se pak v předepsané míře podle kategorií odesílaly do Strážnice (*tamější gymnázium bylo organizátorem soutěže*). Nebylo snad jediného ročníku soutěže, ve kterém by nezískal nějakou cenu alespoň jeden náš student. Mohu uvést dvě jména velmi významných účastnic soutěže z naší školy:

- Alena Tichá, oceněná první cenou v celostátním kole za povídku Tygří oko a zároveň absolutní vítězka tohoto celostátního kola (*maturovala v roce 1979*);
- Alice Resková, oceněná první cenou za soubor poezie (*maturovala v roce 1984*).

Obě dívky se umístily několikrát na předních místech soutěže, která byla známa svou vysokou úrovní. Jiní naši tvůrci si odnesli v průběhu let také opakovaně plno dalších cen: 2. cena, 3. cena, mimořádné ceny apod.

Nejde však jen o to, že na naší škole se našli pro literární tvorbu nadaní studenti. Taková soutěž inspirovala k rozličným školním akcím, takže i nezúčastnění studenti si mohli poslechnout práce svých spolužáků na odpoledních poezie, která se několikrát konala v budově školy a jednou v Divadle hudby ve spolupráci s gymnáziem v Hejčíně.

Vedle této literární soutěže měla významné místo ve školním životě recitační soutěž českého jazyka. Rovněž probíhala v několika kolech – třídních, celoškolních, okresních a krajském. Bylo možné postoupit i do celostátní soutěže Wolkerův Prostějov. Průběh školního kola sledovala i řada narecitorů, kteří fandili svým třídám. V okresním kole měla naše škola velmi zvučné jméno a právě studenti naší školy byli vždycky bojovníky o přední místa v soutěži. Bylo mnoho těch, kteří ocenění získali i několikrát. Jeden z našich žáků bojoval i na pódiu Wolkerova Prostějova, byl to Daniel Hrbek (*maturoval v roce 1989*).¹⁾

Podobně úspěšně probíhala také recitační soutěž ruského jazyka.

Sblížení studentů s literaturou, a hlavně s poezií, bylo cenným důsledkem soutěží. Technizace světa, která neustále probíhá a vytváří prostředí nepřející citům, jemným vztahům, by měla být vyvažována něčím citlivějším, méně strohým. Tím právě může být literatura, z ní také poezie. Akce, o kterých jsem se zmínila, tomu posloužily.

Na závěr své vzpomínkové poznámky vybírám krátkou báseň Alice Reskové, která zazněla na jednom odpoledni poezie. Vyjádření básně je přitom komorní, jemně metaforické a nemá nic společné s nedostatky doby, ve které vzniklo.

VŠETEČNÉ OTÁZKY

... kolika hřebeny
si češe pohoří
svou hřívu?
kolikrát se rozhoří
stydlivka vlčí mák
pod milostným dotekem slunce?
co cítí samotářský kámen
bezohledným vodopádem váben
k zapomnění?
co dělat abych si nemusela
jednou jenom zpívat
Ach není tu není...?

Božena Králíková
emeritní profesorka SGO

¹⁾ Pozn. red.: V současnosti velmi úspěšný obnovitel, ředitel a režisér Švandova divadla v Praze na Smíchově.

NÁŠ SPOLUŽÁK OLDŘICH JURYŠEK

Budete-li hledat v katalozích knihoven nebo na internetu ve vztahu k Olomouci jméno Juryšek, objevíte hned dva, Jaroslava a Oldřicha. Jsou to bratřenci. Jaroslav byl fotografem Vlastivědného ústavu Olomouc a je autorem desetitisíců snímků dokumentujících krásy našeho města a okolí i cenných fotodokumentů jeho dnes již zmizelé tváře.

Oldřich je olomoucký lékař, specializující se na onkologii a statistiku, který získal mezinárodní věhlas studiem vztahu geopatogenních zón a onkologických chorob. Je ale také respektovaným vlastivědným pracovníkem, který svůj vztah k rodnému městu snad získal věnem od sudíček. Narodil se totiž a své mládí prožil v olomouckých Žižkových kasárnách, kde byl jeho otec gážístou s možností bydlení (*obdobně prožil své mládí i jeho kamarád, a další velká osobnost Slovanského gymnázia, ing. arch. Zdeněk Hynek*). Z okna se denně díval na monumentální dóm sv. Václava, a když opadlo listí, i na balkon, na němž skončil poslední z Přemyslovců...

Oldřich Juryšek si od mládí přál být lékařem. Po maturitě na Slovanském gymnáziu v roce 1941 ho však živily dělnické profese, včetně 39 měsíců totálního nasazení ve válečném průmyslu ve Wiener Neustadtu. Zažil tu časté bombardování, byl i zavalen sutinami a vyslýčán gestapem. Od deportace do koncentračního tábora ho zachránilo další bombardování Vídně spojeneckým letectvem, při němž shořely dokumenty z výsledků a byla rozprášena jednotka pověřená vypravením transportu.

Oldřich hned po návratu domů začal studovat medicínu na Karlově universitě v Praze. Lékařskou praxi začal v roce 1949 v bruntálské nemocnici, kde se vypracoval na ředitele nemocnice a ředitele OÚNZ Bruntál. Slibná služební kariéra ale v roce 1958 skončila vyhazováním, neboť takto vysoká funkce byla vyhrazena pro člena KSČ, do níž však MUDr. Juryšek odmítl vstoupit.

MUDr. Juryšek v roce 1957 absolvoval studijní cestu do Institutu Marie Curie-Sklodowské, při níž se rozhodl věnovat se intenzivně onkologii. Ve fakultní nemocnici v Olomouci se věnoval léčení nádorových onemocnění a specializoval se na statistiku. Roku 1969 byl vyslán jako stipendista Světové zdravotnické organizace (WHO) na půlroční stáž do Londýna, kde se věnoval studiu epidemiologie a zdravotnické statistiky. Po návratu spoluzakládal „Národní onkologický registr“ a je autorem unikátní databáze onkologicky nemocných okresu Olomouc od roku 1871 (*na onkologická onemocnění zemřelo v Olomouci za oněch 131 let 27 tisíc jeho obyvatel!*). Je paradoxem, že kartotéka vytvořená MUDr. Juryškem byla archivována




MUDr. Oldřich Juryšek

v zátopové oblasti na Lazcích, kde byla při povodních v roce 1997 zničena. MUDr. Juryšek je také autorem prvních map četnosti onkologických onemocnění, které např. pro město Olomouc zpracoval pro každý dům(!) a které ho přivedly ke zkoumání souvislostí této nemoci s geopatogenními zónami. Jeho závěry byly s velkým ohlasem předneseny na kongresech psychotroniků v Monte Carlu, v Tokiu a v Sao Paulu (*devizový příslib k osobní účasti tehdy bohužel nedostal*), citace jeho prací uvádějí renomované učebnice, jiných je spoluautorem.


Pan doktor Juryšek byl ale také příkladným manželem a otcem rodiny; dá se s ním bavit o včelách i poučit se od něj o pstruhovém rybaření. A ve znalostech olomoucké historie je k nepřekonání. Nejenže zná pojmenování všech olomouckých ulic od 14. století po dnešek, ale má přehled o všech civilních i církevních hodnostářích od roku 1130 do současnosti, sestavil seznam opatů Klášterního Hradiska (1078 - 1784) i olomouckých úředních knížat a markrabích (1054 - 1405). Své rozsáhlé znalosti o Olomouci shrnul v publikaci Dějiny města Olomouce, které vydal v nakladatelství Votobia roku 2006.

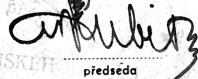
Velkou láskou MUDr. Oldřicha Juryška, o niž se rád dělí se všemi spolužáky, je Slovanské gymnázium, pro něž a pro všechny jeho absolventy skromně a s nadšením po léta pracuje. Rád vzpomíná na své „fiškusování“ ve fyzice u prof. Fuky a s velkou pečlivostí uchovává dokumenty na svá gymnaziální studia. Jen díky jemu se dnes můžeme dovědět, jak vypadal např. žákovský průkaz v roce 1934, průkazka olomouckého Studentského domova, legitimace účastníka tanečních kurzů, a zejména členský

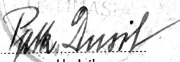
ČLENSKÝ PRŮKAZ



Oldřich Juryšek,
 Olomouc XI, J. Myšáka 21,
 JE ČINNÝM ČLEMEM
 OBCE PŘÁTEL SLOVANSKÉHO
 GYMNASIA V OLOMOUCI


 jednatel


 předseda


 pokladník

**Ze stanov
 spolku „Obec přátel Slovanského
 gymnasia v Olomouci“.**

§ 2.

Účelem Obce přátel Slovanského gymnasia jest:

- a) pěstovati a udržovati živou tradici Slovanského gymnasia mezi jeho bývalými žáky a z členských příspěvků a darů poskytovat finanční pomoc sociálně slabým studujcím a připravovati stavbu studentského domova pro přespolní žáky gymnasia.
- b) Zprostředkovati studium absolventů Slovanského gymnasia na vysokých a odborných školách i ve slovanských státech a umožňovati jim studijní cesty do zemí slovanských, jakož i nástupy existenční po skončení studií.
- c) Vytvoření slovanské knihovny na gymnasiu a péče o její růst a zdokonalení.
- d) Kulturní, vědecká a umělecká pospolitost Olomouce s národy slovanskými.

—

Zemský národní výbor v Brně schválil tyto stanovы v měrem čís. 42708-II/12-1947 ze dne 9. září 1947.

KRAMĚŘ A PROHÁZKA, OLOMOUČ

průkaz Obce přátel Slovanského gymnázia a šlechtetné principy, na nichž byla vybudována (*viz obrázek*). Oldřich Juryšek se od roku 1947 aktivně podílel na práci všech výborů pro oslavy jubileí školy, v roce 1987 vydal ve VSMO Adresář absolventů VSMO, který s pečlivostí detektiva průběžně doplňuje a aktualizuje (*během času k nim přidal i adresáře DRRG a České reálky, které byly do Slovanského gymnázia integrovány*).¹⁾

Pan doktor Juryšek spoluzakládal Vlastivědnou společnost muzejní a po úmrtí JUDr. Zdeňka Šprince převzal v roce 1987 předsednictví Sekce Slovanského gymnázia, v letech 1990 – 2002 byl jejím velmi aktivním místopředsedou a po oslavě 135. výročí školy se opět ujal jejího vedení (*společně s integrovanou sekcí České reálky*). Nyní je čestným členem Vlastivědné společnosti muzejní a svoji úctu mu vyjádřili i členové její Sekce Slovanského gymnázia, kteří ho všemi hlasy zvolili svým čestným předsedou! Za svoji celoživotní práci získal pan doktor Juryšek řadu uznání a ocenění. Nejvíce si však cení vděku generací svých spolužáků ze Slovanského gymnázia, jimž svou práci umožnil navázat spojení, když je život rozvál po světě a vzájemně se již ztratili...

V roce 140. výročí založení Slovanského gymnázia jsme skromně oslavili i pětaosmdesátiny našeho skromného spolužáka Oldy Juryška (*nar. 4. března 1922*), jemuž ze srdce přejeme plné zdraví a pohodu a vzkazujeme, že si ho velmi vážíme a že máme ho rádi, protože pro nás, pro povědomí naší sounáležitosti a pro trvalost krásných přátelství za školních lavic vykonal obdivuhodné grandiózní dílo.

RNDr. Vladimír Zicháček
ředitel SGO a jeho absolvent z r. 1960

NA PIVĚ S BOHUMILEM HRABALEM

Literárně-historické exkurze do Prahy patří v závěrečné fázi studia k jednomu z mála bodů, které ještě před maturitou mohou naplnit studenta trochou těšení se a optimismu. Divadla, muzea, památky, procházky po Starém Městě... V tomto radostném období očekávání exkurze přišla jednoho dne do naší třídy paní profesorka Milena Kovaříková, která nás měla z češtiny, a se šťastným úsměvem oznámila, že v Praze budeme mít besedu s Bohumilem Hrabalem.

Hrabal byl v té době (počátek 80. let) skoro jediným, co se z české literatury dalo číst, jeho knížky, které byly v knihovnách stále vypůjčené, v obchodech podpultové, kolovaly mezi studenty z ruky do ruky a jeho Ostře sledované vlaky bylo možno vidět maximálně v rámci nějakého

¹⁾ *Je jen ke škodě Slovanského gymnázia a jeho absolventů, že nově vydaný zákon o tzv. „ochraně osobních údajů“, a zejména pseudoaktivita některých rádobyprogresivních zaslepenců zneužívajících jeho vydání, maří mnoho desítek let jubilentovy práce na nejdokonalější evidenci absolventů, kterou snad nemá žádná jiná škola, čímž je znesnadňováno, aby po létech navazovali kontakty a obnovovali stará přátelství.*



Zbožně nasloucháme Bohumilu Hrabalovi

poloutajeného promítání. Setkání s Bohumilem Hrabalem? Tak to je bomba.

...

Trošku nás překvapilo, že beseda se slavným spisovatelem se měla odehrávat v hospodě. Na tohle jsme nebyli zvyklí. Během cesty jsme ještě rychle s paní profesorkou opakovali Hrabalovo dílo, některým se marně snažila vlít na poslední chvíli do hlavy alespoň

základní informace, ale pak už jen prohlásila: „Prosím vás, vy, co nečtete a nevíte, sedněte si raději někam dál a moc nemluvte.“

Před hospodou stál malý drobný pán v pletené čepici s bambulkou a síťovkou v ruce: „Jdu z nákupu, musel jsem manželce pro maso, protože ji nějak bolí nohy.“

Tak tohle je velký spisovatel? Jeho pozornost se zaměřila na něžnější část naší třídy. „Tak co děvčátka, odkudpak jste a jak se vám líbí v Praze? Co už jste viděly? No, pojdte dovnitř, máme tady zamluvený stůl.“ ...

„Tak co si dáte? Asi pivo, že?“

Naše nevěřící zraky směřovaly k profesorce češtiny. „Tak snad pro jednu,“ zaváhala paní profesorka, vždyť už mají stejně skoro všichni osmnáct.

Posedali jsme si všichni k jednomu velkému stolu a během pár minut stál před každým z nás pěkně vychlazený orosený půllitr plzně.

„Plzeňské pivo je stejně nejlepší,“ řekl pan spisovatel a ptal se nás na naše dojmy z Prahy, povídal o své chalupě v Kersku, o své povedené mamince a tatínkovi, který to s ní vůbec neměl jednoduché. Na literární dílo se jaksí nedostalo.

„A už jste viděli Postřižiny? Ne? To musíte vidět, to se zase jednou Jiříčkovi Menzelovi něco povedlo. Tak já vám seženu lístky a můžete se přijít podívat...“

Po tomhle neuvěřitelném zážitku z Plzeňského dvora jsme tedy potkali pana Hrabala ještě jednou, na druhý den, kdy nás čekal před premiérovým kinem na Václavském náměstí s lístky v ruce.

„Tak ať se vám to líbí!“

Líbilo, pane Hrabale, moc se nám to líbilo, a hlavně jsme Vás od té doby viděli úplně jinak než předtím ze školních lavic.

*Ing. Michaela Melzrová
(mat. roč. SGO 1982)*

OBJEVITEL EVROPSKÉHO ROZMĚRU OLOMOUCE

Jedním z významných absolventů Slovanského gymnázia v Olomouci je univerzitní profesor PhDr. Ludvík E. Václavek, CSc. Nedávno byl poctěn i Cenou města Olomouce. Ludvík E. Václavek maturoval na Slovanském gymnáziu v roce 1950 ve třídě A prof. Karla Kymly. Je ctěn a vážen jako významný germanista, literární historik a v letech po listopadu 1989 byl děkanem Filozofické fakulty Univerzity Palackého. Celým životem je spjat s Olomoucí a její obnovenou univerzitou, na níž po absolvování Slovanského gymnázia vystudoval a následně až do dneška působí. V letech normalizace pracoval ve fakultní knihovně, protože byl postižen zákazem výkonu povolání a publikování. Vědecky se zabývá především literaturou 19. a 20. století v Německu a Rakousku. Předmětem jeho zájmu je i německy psaná literatura na Moravě. Věnuje se také literární tvorbě, jež vznikla v nacistických věznicích, a má editorské zásluhy o Deník Otty Wolfa a Úsovské pověsti Vlastimila A. Poláka. Nejvýznamnějším dílem profesora Václavka jsou učebnice dějin literatury v německém jazyce ve 20. století a Stati o německé literatuře vzniklé v českých zemích. V roce 2001 se stal spoluautorem publikace Beiträge zur deutschsprachigen Literatur in Tschechien. Vědecké práce Ludvíka E. Václavka jsou dokladem, že jejich autor objevil evropský rozměr Olomouce. K blížícímu se jubileu Slovanského gymnázia nám L. E. Václavek poskytl následující rozhovor.



Prof. Ludvík E. Václavek

Pane profesore, čím je vám Olomouc blízká?

Jsem rodilý Olomoučan a můj otec, který byl v době mého dětství kriminálním úředníkem, měl velký zájem o historické pamětihodnosti města a jeho vývoj, studoval české i německé dějiny Olomouce a mne často provázel Olomoucí a ukazoval místa něčím pozoruhodná. Tak jsem už před léty pochopil rčení: Zde mluví každý kámen.

V Olomouci jsem navštěvoval Slovanské gymnázium. Byla to dobrá škola, která mě obohatila o znalost latinského jazyka. Latina mi umožnila snadněji a lépe chápat všechny ostatní jazyky. Vypěstovala ve mně smysl pro filologické myšlení, načerpal jsem mnoho poznatků o antických reáliích, filozofii, státnictví a právu, což mne provázelo po celý život.

Na které profesory nejčastěji vzpomínáte?

Znalost latiny mi splývá s osobou prof. Františka Novotného, i když mne učilo latině více profesorů. Obdivuji šíři, v níž latině vyučoval. Jím

analyzovaná modelová struktura latiny byla pro mne branou ke všem jazykům. Dnes na něho s povděkem vzpomínají i ti, jimž dělala latina velké problémy.

Ke kterým předmětům kromě latiny jste na gymnáziu tíhl nejvíce?

Ke studiu historie. S historií mám spojenou osobnost prof. Václava Valenty. Dějiny antiky a dějiny orientální byly v centru jeho zájmu a dove-
dl nám je dokonale přiblížit.

Ruku v ruce s historiografií šla geografie, kterou nás učila prof. Marie Kubínová. Samozřejmě vyžadovala znalost faktografie, ale učila nás mys-
let a s fakty pracovat. Zejména v nižších třídách byla pro nás tato metoda
přitažlivá. Zmínit se musím i o profesoru Jaroslavu Čičatkovi, který jako
zprostředkovatel hudební historie byl nepřekonatelný. Obohatil nám
nejen výuku, ale i život. Mnoho jsme od něho rádi přebrali.

Jaké bylo vaše postavení ve třídě?

Během studia se měnilo. Vzpomínám si, že v dějepisu jsem byl ještě se
dvěma spolužáky pokládán za znalce a jako autorita jsem doplňoval uči-
vo. Někdy jsme svého postavení natolik zneužili, že jsme si vymýšleli.
Mnohé naše výroky se pak objevily v třídním „cancbuchu“, sbírky vý-
šplechtů. Vše už odvál čas.

Třídy v době mého vstupu na gymnázium (1942) byly tvořeny podle
přesně stanoveného klíče: 35 chlapců a pět dívek. Dívky v prvních letech
studia byly hvězdy. Zářily do kvinty, do sexty, ale pak se to nějak srovnalo
a před maturitou, zejména v hodinách diskursních a diskusních, se jako
ukázkoví studenti předváděli spíše chlapci.

Zažil jste někdy konflikt mezi školou a rodinou?

Nikdy, škola byla svatá a byla vždycky respektována. Představy rodi-
čů, že za špatného studenta může škola, neexistovaly. I dnes je pro stu-
denta dobře, když rodina vnímá školu jako autoritu.

Co následovalo po maturitě?

Když jsem maturoval, byla už v Olomouci obnovena univerzita. Byl
jsem přijat ke studiu na Filozofické fakultě UP. Největší vliv na mne měl
dosud stále nedoceněný polyhistor prof. Pavel Trost, který nám navodil
metodu: literární historie ano, ale v těsné spojitosti s filologií a znalostmi
jazykovědnými. Vedl nás ke srovnávání vývoje myšlení, kultury a myšle-
ní nejen v oblasti středoevropské či německé, ale v celé Evropě. Proto
jsem se nikdy necítil nakloněn metodám „čisté“ literární estetiky.

Vaše vědecká práce úzce souvisí s Olomoucí. V kterém úseku nejvíc?

Vedle dějin literatury německé a rakouské, které přednáším, jsem také
samozřejmě sledoval i autory, kteří pocházeli nebo tvořili v naší zemi. Je
to zvláštní skupina autorů, v literární vědě se o nich mluví jako o pražské
německé literatuře. My k ní dnes řadíme moravskou literaturu v němec-
kém jazyce jako specifický jev. Patří k ní mnoho děl a mnoho autorů
s užším vztahem k Praze nebo častěji k Vídni. Mně se podařilo objevit
několik zasutých, zapomenutých nebo dosud málo doceněných postav.

Zejména v době, kdy jsem byl vyřazen z „veřejné existence“, jsem se koncentroval na hledání vzpomínek pamětníků a pozůstalostí, které s Olomoucí nebo regionem souvisí. Podařilo se mi najít zajímavé jevy, někdy až kuriózní, o nichž jsem psal. Doložit však možno i velké literární osobnosti, např. Ferdinanda von Saar, rakouského spisovatele a básníka, který v Olomouci sloužil jako kadet a podporučík v letech 1849 - 1951. Moravě a Olomouci věnoval i po letech několik svých děl. O všech jsem psal.

Celý život jste prožil Olomouci. V čem je podle vás její velikost?

Význam města se odvíjel již v minulosti od arcibiskupství a od univerzity. S nimi je spjat bohatý kulturní život: dlouhodobá divadelní tradice, bohaté výtvarné a hudební dění. Bohužel všechno bylo v nedávné minulosti redukováno jen na to, co bylo vytvořeno Čechy. To bylo velké ochuzení, neboť něco takového v umění neplatí. Teprve nyní se opět objevuje zapomenutá dimenze a Olomouc se začíná vnímat ve svém středoevropském významu.

Co očekávejte dnešním studentům Slovanského gymnázia?

Že vzdělanost je pro život nezastupitelná.

Za rozhovor poděkoval Mgr. Bohumír Kolář

VZPOMÍNKY KLANU ŠAFRÁNKŮ

Slavnou školní budovu současného Slovanského gymnázia navštěvovali tři členové rodiny, já jako čtvrtý pouze na třídních schůzkách svých dětí. Moje maminka Hedvika Šafránková, rozená Horáková (*rok narození 1914*), je absolventkou České státní reálky, která v ní byla, jak je známo, před gymnáziem. Bylo náročné vzpomínat na dobu před sedmdesáti třemi roky, kdy absolvovala obdržet vysvědčení dospělosti. Na jeho základě mohla studovat na všech školách technického typu a mohla také učit na národní škole. Z předmětů měla nejvíc ráda češtinu, francouzštinu a přírodopis. Taky na vyučující těchto předmětů vzpomněla nejdříve. Nejvíc měla ráda francouzštináře prof. Kalaše. Ten učil dokonce ve Francii a jeho výslovnost byla excelentní. Z češtiny měla suplujícího profesora Borovičku, který učil i na jiných ústavech. A výborný byl profesor Hrdlička, který jí vštípil lásku k přírodě a trvalé znalosti o ní. Byl rodák z Velkého Týnce. Toto dědictví předala nejprve mně a já potom svému synovi, který ještě ve třetím ročníku Slovanského gymnázia chtěl dále studovat ekologii a tvorbu a ochranu životního prostředí. Olomoucké pamětníky jistě zaujme, že maminku v tělocviku už učil pozdější nestor olomoucké atletiky profesor Coufal, známý jako Cívka.

Maminka byla dobrá v humanitních předmětech a nehověla příliš matematice a deskriptivě, kterou ji učil třídní v posledním ročníku, profesor Znojemský. Ona pomáhala spolužákům se slohovými pracemi

s úkoly v češtině a francouzštině a oni jí s matematickými cvičeními a deskriptivním kreslením. Třídního měla ale ráda taky. Když dělala závěrečnou maturitní zkoušku z matematiky, uprostřed dlouhého řešení na tabuli zjistila, že udělala chybu ve znaménku a táhla se jí celým výpočtem. Když měla popsané dvě tabule, třídní řekl: „...a teď bychom to vyřešili pomocí logaritmických tabulek. Můžete skončit Horáková.“ Potom jí bokem řekl, zdali ví, že tam měla chybu. Maminka odpověděla, že ano, a poděkovala mu.

Během studia uzavřela trvalé přátelství se dvěma spolužačkami, Fráňou Dohnalovou a Anežkou Kráčmarovou. Dokud dámám sloužilo zdraví, scházely se v Brně u Fráni. Paní Anežka už není mezi námi, ale s paní Dohnalovou-Spilkovou si maminka stále dopisuje. Pro mne je to stále teta Fráňa.

Syn Petr vstoupil do budovy již Slovanského gymnázia přesně padesát let po své babičce. Měl a má stále velmi rád přírodu a chtěl svá další studia, jak jsem uvedl, orientovat tímto směrem. Jenže to by nesměl padnout na perfektního kantora, RNDr. Jana Jelínka. Ten ho zcela přeměroval jinam. Mně, technikovi-strojaři, není jasné, jak se dá vypěstovat láska k chemii. Můj přítel Honza Jelínek to u mého syna dokázal. Podal si potom přihlášky na analytickou chemii v Olomouci, na technickou analytickou chemii v Pardubicích a finálně ho kolega ještě přesvědčil, ať si dá přihlášku i na medicínu v Olomouci, tam že bude muset umět vše, co se naučil. Syn se všude dostal, a když naposled udělal přijímačky na Lékařskou fakultu v Olomouci, rozhodl se pro ni. Za všechno krásně může prof. Jelínek. Syn je nyní anesteziologem ve Fakultní nemocnici Olomouc a tento obor má moc rád.

Čtyři roky po synovi nastoupila na „Slovan“ dcera Jana. Studovala v matematické třídě. V posledním ročníku byl jejím třídním učitelem Mgr. Jiří Jemelka, který tuto trochu divokou třídu dal v rámci češtiny a tělocviku „do latě“. Dcera po ukončení gymnázia vystudovala obor pozemní stavitelství na Stavební fakultě VUT v Brně. Celé studium bylo v angličtině. Ze studií dcery mám krásnou vzpomínku na jejího učitele němčiny, pana profesora Eliáše. Tento starý pán byl externista a jeho nároky na žáky byly dosti značné. Jednou jsem byl po třídních schůzkách s rodiči ve třídě už jen já s Mgr. Jemelkou. Najednou se pootevřely dveře a v nich se objevila hlava pana profesora a zeptala se: „Která třída?“ Odpověděli jsme 4.E. Dveře se zavřely a za chvíli znovu otevřely a pan profesor se dotázal: „Které dítě?“ Odpověděl jsem, že Jana Šafránková. Opět se dveře zavřely a za chvíli otevřely. Zaznělo: „Hodná dívenka“. A pan profesor odešel. No není to krásné?

Taky jsem působil ve školství a dovedu ohodnotit práci učitelů. Nejvíce se pozná na znalostech studentů. Mohu potvrdit, že jak byla skvělá bývalá reálka pro babičku, tak i současné Slovanské gymnázium vybavilo mé děti ke studiu na jejich vysokých školách i do života rovněž skvěle. Všichni tři na svá středoškolská studia rádi vzpomínají.

*Ing. Petr Šafránek, kantor ve výslužbě
emeritní ředitel SPŠS v Olomouci*

VZPOMÍNÁME...

Také při setkáních u příležitostí 140. jubilea založení Slovanského gymnázia budeme vděčně vzpomínat i na ty naše profesory, kteří již skončili svou životní pouť. Mezi nimi jsou rovněž ti, kteří odešli v posledních letech. Připomeňme si jména těch zesnulých profesorů, o kterých máme na škole povědomí. Jsou to: Josef Huták, František Kuba, Walter Stehlík, Bernarda Hanáková, Věra Zmrzliková, Bohumil Slavík, Jaroslav Tylich, RNDr. Květa Králíková, Jarmila Pospíšilová, Přemysl Berger, Miloň Minks, PhDr. Bohuslav Eliáš, Jarmila Hartmannová, Ludmila Trávníčková, Oldřich Medek, Ludmila Kulíšková, RNDr. Vlastimil Kelbich, Milomír Friedl, Břetislav Nakládal, Stanislav Liška, František Krýza, Vladimír Horčíčka a Karel Pochobradský.

Pokud informace o smutečním rozloučení přišla do školy včas, zúčastnili se obřadu nejbližší kolegové a přátelé zesnulého nebo alespoň zástupce školy, který předal kytici s nápisem „Panu/í profesoru/ce“ vděčné Slovanské gymnázium“.

*

Zvláště bolestné bylo rozloučení s paní profesorkou Olgou Kozlovou, jejíž statečný boj se zákeřnou nemocí jsme všichni prožívali, neboť probíhal v závěru její aktivní služby. Osud jí ale nedopřál jediného dne penze. Během své pedagogické praxe se doslova rozdávala stovkám studentů, přičemž své vlastní vnučce ve chvíli rozhodující pomoci nemohla. Navíc musela opustit i svoji téměř devadesátiletou maminku, pro niž byla jedinou oporou...

Pro připomenutí otiskujeme projev ředitele SGO RNDr. Vladimíra Zicháčka, pronesený v olomouckém krematoriu při posledním rozloučení s paní profesorkou Olgou Kozlovou v pátek 27. srpna 2002.



Prof. Olga Kozlová

Vážená zarmoucená rodino, vážené smuteční shromáždění!

O prázdninách jsem často vzpomínal na svůj poslední rozhovor s paní kolegyní Olgou Kozlovou, v němž se mi svěřila, jak se těší na nový školní rok, jak se těší na své žáky a na onu krásnou atmosféru vyučovací hodiny. Když jsme ji pak postrádali na zahajovací poradě, pevně jsem věřil, že díky své nezdolné vůli se brzy uzdraví a přijde mezi nás. Přitom jsem netušil, jak realita v té chvíli již byla krutá!

Nyní, kdy máme oči plné slz, myslím na to, jak naši přítomností zde přinášíme kolegyni Olze Kozlové do těchto míst alespoň na chvíli atmosféru školy, již milovala, již neustále žila.

Dovolte, abych se ve vzpomínkách vrátil do časů šťastného dětství, o celé půlstoletí zpět! Tehdy jsem vídával dívku s růžovými mašlemi, která v mamčině doprovodu se slohou not pod paží pravidelně docházela do hudební školy Žerotín. Svůj talent a schopnosti často dokazovala perfektními výkony na školních besídkách. Její tehdejší obdivovatelé snad ani netušili, že příznivé intelektuální zázemí učitelské rodiny, v níž vyrůstala, umožní rozvoj jejich profesních zájmů také v přírodních vědách – v matematice a ve fyzice.

Na dlouhá desetiletí nás pak život po světě rozvál. Až posléze jsem se doslechl o erudované kolegyni, která skvěle metodicky učí obávaným předmětům matematice a fyzice, která je dokonce autorkou hodnotných učebnic matematiky, o kolegyni, která se dětem mimořádně věnuje tak, že za ní chodí jako kuřata, která s nimi zpívá a jezdí na výlety. – Navíc o ní bylo všeobecně známo, že je to žena zásadová a mimořádně charakterní, že v letech potupné „normalizace“, kdy jiní kapitulovali, byla právě pro své čestné občanské postoje vyhozena ze školství na dlažbu a dvacet let pak pracovala v dělnických profesích v Sigmě, v Řempu a ve Sběrných surovinách!

Před 9 lety Slovanské gymnázium získalo tuto osobnost skvěle vyučující matematiku a fyziku, osobnost která měla ráda žáky a žáci měli rádi ji, která se srdcem na dlani se dělila o své pedagogické zkušenosti s ostatními kolegy, osobnost, která se stala spiritus agens pedagogického klimatu naší školy. – Vnímavost pro potřeby druhých a bytostná potřeba jim pomáhat postavila prof. Kozlovou do významné pedagogické role výchovné poradkyně pro nižší třídy Slovanského gymnázia a přirozená autorita v profesorském sboru umožňovala v době potřeby dokonce pověřovat ji funkcí zástupkyně ředitele pro elokované pracoviště. – Paní kolegyně Kozlová přitom každodenně dokazovala nejen, že zná a umí, ale že jí doslova činí potěšení, když učivo smysluplně vysvětlí a procvičí, když talenty připraví i k vítězství v olympiádě a ty méně talentované když strachu z matematiky zbaví! – Přitom nikdy nebyla lhostejná k nešvarům v současné společnosti a neohroženě publikovala zejména v Učitelských novinách, což jí vyneslo neuvěřitelnou čtenářskou oblibu i ocenění „Zlaté pero“ pro úspěšné aktivní dopisovatele. – Posléze jsem poznal i její mimořádně obětavé a láskyplné srdce, šťastné ze sebeobětující se lásky k vlastní rodině, i její skrývané heroické postoje tmelící rodinu a lásku, jíž zahrnovala všechny její členy, zejména pak svoji milovanou vnučku. – Jsem přesvědčen, že zde přítomná maminka paní kolegyně Kozlové, byť má dnes srdce sevřené v okovech bolesti, může být na svoji dceru Olgu právem hrdá.

Vážená paní kolegyně, vzpomínám na naše první setkání při Vašem nástupu na Slovanské gymnázium, kdy jsme si ujasnili, že se vlastně známe již od dětství. Tehdy jste se vyznala ze své lásky k učitelskému povolání. Řekla jste doslova: „Mám ráda děti. Mám ráda školu. Nesmírně ráda učím. Možnost vyučovat na Slovanském gymnáziu pokládám za velké ocenění své dosavadní práce.“ – A následující roky jste pak denně dokazovala, že profesně i lidsky jste skutečně osobnost na svém místě.

Vážená paní kolegyně, paní profesorko Olgo Kozlová, hluboký zármutek zde přítomných i množství květin svědčí o tom, že jste se vepsala do našich srdcí, o tom, jak Vás máme rádi, jak si Vás vážíme! I pro mě osobně je velkou ctí, že jsme kolegové. Je ctí pro Slovanské gymnázium, že právě osobnost Vašeho formátu byla v posledním desetiletí pilířem jeho pedagogického sboru.

Čest Vaší památce!

RNDr. Vladimír Zicháček
ředitel SGO

ŽIJÍ DÁL V NAŠICH SRDCÍCH...

K přátelství ze školních lavic patří i následná krásná setkávání po letech. Jak život plyne, přináší takové kontakty i nové a nové zážitky. Těší nás, když je můžeme sdílet s těmi, s nimiž jsme šli po cestě za vzděláním a jež jsme měli a stále ještě máme rádi. Čím více se v toku času stává maturita vzpomínkou vzdálenější, tím si oněch setkání vážíme více. O to bolestněji přijímáme sdělení, z nichž se dovídáme, že některý z našich spolužáků naše řady opustil natrvalo.

Nevypočitatelný osud bývá někdy zvlášť zdrcující. To tehdy, když dopustí, aby vyhasly mladé a nadějně životy. S bolestí si pak uvědomujeme, s kým se již nikdy nesetkáme, ač ještě nedávno byl mezi námi a vzpomínky na něho jsou tak bolestně živé. Osud dokáže být někdy mimořádně krutý...

S hlubokým smutkem publikujeme v tomto almanachu texty absolventů Slovanského gymnázia, v nichž jsou uloženy biografické údaje i vzpomínky na ty, kteří k hluboké lítosti všech, kteří je měli rádi, v mladém věku tragicky zahynuli, aniž mohli naplnit slibné naděje, jež korespondovaly s jejich lidskými kvalitami, talentem, inteligencí a poctivým a odpovědným vztahem k životu.

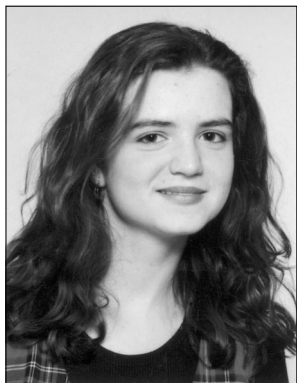
*

Jaromír Švestka

Narodil se v Praze 2. září 1973, studoval na Slovanském gymnáziu od roku 1987 v „děčku“ s rozšířenou výukou matematiky. Celé studium zvládal velmi dobře a zakončil je úspěšně v maturitním ročníku 1991. Rozhodl se studovat mezinárodní obchod na VŠE v Praze, kde získal titul bakalář. Dopisoval si se studenty z USA, z Kanady, ze Švédska, z Finska, ze Singapuru. Se svými dvěma kamarády, kteří rovněž ještě studovali, založil vlastní obchodní společnost, nabízející obchodní kontrakty nejružnějším subjektům. Ovládal dobře angličtinu a němčinu, které používal při svých obchodních cestách do Velké Británie a do Německa. Fascinovaly ho počítače, na nichž tvořil programy na profesionální úrovni. Měl vstřícnou povahu, vážil si schopností druhých. S oblibou jezdil na kole a později autem. Přispíval i do časopisů o motorismu.

Počátkem července 1994 odjel k moři do Chorvatska. Přestože byl velmi dobrý plavec, byl dne 12. července 1994 při plavbě s plachetnicí v bouři smeten do moře a posléze prohlášen za mrtvého.





Maruška Minářová

Narodila se v Olomouci 2. května 1980, studovala na Slovanském gymnáziu od roku 1991 nejdříve primu - tercii a v letech 1994 - 1999 pokračovala v tehdy pětiletém studiu na česko-francouzské sekci, které zakončila v roce 1999 maturitou s vyznamenáním. Měla vztah k hudbě i k výtvarnému umění a rovněž závodně tančila. Při studiu se aktivně zapojovala do řady kulturních akcí. Svým okolím byla vnímána jako skromná, tolerantní, nesmírně citlivá a nekonfliktní dívka. Velkou část svého volného času o prázdninách věnovala na letních táborech dětem. Když listuji katalogem, v němž je zdokumentováno Maruščino studium na Slovanském

gymnáziu, pak kromě pěkného prospěchu a studijních předpokladů vypovídají udělené pochvaly o její povaze a nadšení v práci pro spolužáky, o širokém spektru jejich kultivovaných mimoškolních zájmů i o mimořádné obětavosti, kterou projevila při odstraňování následků povodňových škod na česko-francouzské sekci v roce 1997. Byla sympatická i svým inteligentním a skromným vystupováním a přirozenou srdečností, kterou neztratila ani po absolvování gymnázia, kdy úspěšně studovala všeobecné lékařství na UP. Zemřela tragicky při autohavárii v Belgii dne 29. července 2000.

Některým svým přátelům, známým a někdy i náhodným kolemjdoucím říkám v duchu sluníčka. Jsou to lidé, ze kterých vyzařuje ono cosi, co vás nutí k úsměvu, co vás rozradostní stejně jako pohodový letní den. Maruška Minářová byla taky sluníčko.

Nebyly jsme největší kamarádky, prostě jsme se znaly ze školy a později z MELUZI-NY, ale i to stačí, aby se váš život navždycky obohatil o nové poznatky a zkušenosti. Přestože byla Maruška mladší, respektovala jsem její názory, byť občas byly i kritické. Uměla totiž říkat i nepřijemné věci přímo, bez zbytečných kliček, ale přitom tak nějak jemně, že jste si její slova vzali k srdci, aniž by vaše ješitnost utrpěla jediný šrámek. Obdivovala jsem její ohromný rozhled a spoustu koníčků, kterým se věnovala, a především spontánní nadšení pustit se do něčeho nového a strhnout svým elánem i ostatní (sluníčka totiž bývají ohromnou inspirací). Marušce nechyběla ani určitá odhodlanost (nebo zarputilost?) poprat se s překážkami a dosáhnout vytyčeného cíle. A ona to navíc dokázala s takovou samozřejmostí, že měl člověk pocit, jako by tu cestu nezdolávala s námahou, ale spíše ji protančila. Občas mi na mysli vytane střípek společných vzpomínek - třeba jak jsme na jednom soustředění v Radíkové seděli večer u ohně a zpívali u kytar Lemon Tree - znovu vidím ty usměvavé obličejky - partu lidí, kteří se skvěle baví, a cítím se stejně jako tehdy, je mi fajn.

Když jsme se kdysi učili o renesančním člověku, netušila jsem, že takový typ lidí opravdu existuje. Myslela jsem, že to označení spadá do oblasti bájí a ideálů, ale našťástí jsem měla příležitost se s takovou osobností potkat. Byla jí Maruška Minářová. A tak jako s přicházející nocí zůstává příjemné rozechvění po prosluněném dni, tak zůstaly vzpomínky na jedno sluníčko, které zapadlo mnohem dřív, než mělo, ale jsem vděčná za to, že jsme měli možnost je potkat.

(Vzpomínají spolužáci Monika Hanáková a Martin Lýsek)

Pavla Dušková

Narodila se v Olomouci 13. srpna 1976, studovala na Slovanském gymnáziu ve třídě s rozšířenou výukou jazyků od r. 1990. V třetím ročníku studium přerušila a prohloubila si znalost angličtiny ročním pobytem v USA jako tzv. výměnný student. Měla širokou znalost literatury i dar slova, jak byla shodně hodnocena v českém i americkém studiu. Těšily ji výtvarné aktivity, malovala a úspěšně se věnovala keramice. Byla drobná, ale velmi vitální a houževnatá, vyrovnaná a veselá, s velkým darem smyslu pro humor. Účastnila se aktivit Hnutí Brontosaurus. Svůj čas dělila mezi studium, uvedené zájmy a sport. Závodně se věnovala sjezdovému lyžování, pak cyklokrosu a později získala horolezecké zkušenosti.



Na Slovanském gymnáziu maturovala s vyznamenáním v r. 1995. Ve studiu pokračovala v oboru psychologie na Filozofické fakultě MU v Brně, které ukončila magisterským titulem v červnu 2001. I toto studium prokládala cestováním do různých zemí Evropy (do Francie s jazykovým zaměřením) a dalším pobytem v USA, který si zopakovala i po promoci. Svou specializaci a jazykové znalosti zúročila po návratu prací v mezinárodních korporacích (Square One, Accenture).

Její úspěšný život ukončila padající část ledovce (tzv. serak) v kyrgyzském Ťan-Šanu dne 5. srpna 2004. S ní zahynula i starší sestra Lída, lékařka, a dalších šest členů vysokohorské expedice.

Jedním z nejsvětějších okamžiků mého školního týdne bývalo ve čtvrtáku úterní sjíždění schodišť. Provozovaly jsme je vždy po cvičeních ze společenských věd. Bývalo pozdě odpoledne, škola zela prázdnotou a pleskání našich zadků po ohlazených schodech se stávalo předzvěstí svobody, která na nás čekala venku. Býval to opojný pocit.

Po dvou letech, které jsme na střídačku strávily v Americe, jsme se zase s úlevou a radostí sešly. Měly jsme pocit, že na gymplu už vlastně nemáme co dělat (nemusely jsme na angličtinu), nakrucovaly si imaginární knír starších občanů, jedna z nás chodila do školy méně a druhá více, ale do tělocviku jsme obvykle dorazily obě a šly společně běhat.

Prožily jsme spolu dobré roky. Pavla was my buddy. Spřízněná duše, intelektuální parťák, spolujezdec na bicyklu mého mladého života a objekt mého obdivu: na rozdíl ode mě uměla malovat, postarat se o zahradu, lyžovala mnohem rychleji a odvážněji, mnohem lépe psala, chodila v noci sama parkem a vůbec vedla o dost dobrodružnější život. Byly to slavné časy. Jak už to chodí, ledacos se od té doby změnilo a my už jsme se zdaleka nevidaly tak často jako dřív. Troufám si ale tvrdit, že jsme to mezi sebou měly vždycky dobré. A to, co jsme neprožily spolu, jsme rády sdílely. Teď už to nejde. Nad žádnou Pavlinou dobrotkou se už nesejdeme. Nezbyvá mi, než se občas zasnít, podívat se na její obrázek a přečíst si kus starého dopisu. Nejsou to jen výlety do minulosti. Je to zážitek intenzivní a současný, je to moje velká inspirace.

(Vzpomíná spolužačka Katka Dohnalová)



Hana Dudková

Narodila se v Olomouci 27. 11. 1983, studovala na Slovanském gymnáziu od září 1999 a maturovala v roce 2003 v humanitní třídě 4. B.

Na silnicích umírají lidé každý den, ale nehoda, při které zahyne v jednom autě pět lidí... Strašné, a ještě ke všemu to byla celá rodina. Z novin jsem se pak dozvěděl, že (7. července 2005) řídil otec rodiny, v autě byla ještě jeho žena a tři děti. Napadlo mě, jaká to musí být pro jejich blízké přišerná zpráva. A pak jsem dostal zprávu na mobil já: „Při tragické nehodě zemřela s celou svojí rodinou naše kamarádka Hana Dudková.“ Tak už vím, jak je to hrozná zpráva.

Jedna věc mi Hanku vždycky spolehlivě připomene - písnička Modrá od Jany Kirschner. Funguje to pokaždé, okamžitě si vybavím Hanku, jak sedí na školním výletě u Máchova jezera s kytarou a zpívá. Když napíšu, že zpívala lépe než Kirschner, bude to vypadat jako sentimentální klišé. Jenomže ono to tak bylo. V hudbě se nevyznám, ale Modrá od Hanky dokázala aspoň na chvílku umlčet okolní rozjařené pubertáky, kteří jenom tak potichu posedávali kolem ní a poslouchali.

Hanka taky fotila, byla fotomodelka. Aby ne, vždyť to byla hezká holka, modelingový „cat walk“ měla od přírody. Její chůzi si pamatuju doteď. A taky její trošičku ulitlý smysl pro humor, to se mi na Hance strašně líbilo.

Když vám umře někdo blízký, většinou si pamatujete poslední okamžik, kdy jste ho viděli. I já si pamatuju, kdy jsem viděl Hanku naposled. Potkal jsem ji na Horním náměstí, zrovna šla z focení. Zastavili jsme se jenom na chvílku, spěchala na autobus. Už ani nevím, o čem jsme se bavili, asi o škole. Hanka byla chytrá holka, dostala se na výšku a studovala ji bez problémů (Evropská studia na Slezské univerzitě). „Tak se měj, Hani, až bude sraz, dám vědět.“ Zamával jsem jí. Hanka se usmála a odešla. Moc jí to tenkrát slušelo...

(Vzpomíná spolužák Martin Machala)

✱

Uchovějme vzpomínky na krásné chvíle, jež jsme s připomenutými studenty v době jejich vzdělávání na Slovanském gymnáziu prožili. Ať nám nevymizí z paměti, ať žijí dál zejména v našich srdcích!

Vladimír Zicháček
(ředitel SGO)

Vrcholný politik vzpomíná

(rozhovor Bohumíra Koláře s Čestmírem Císařem v Olomouci 11. 10. 2004)

Pane doktore, každá legenda má svůj počátek. Odkud vyvěrá ta Vaše, která je dnes předmětem úcty?

Pokud jde o „legendu“, zejména v politice, je to dnes na pováženou. Údajné legendy se rojí spíše ve sféře pop-muziky, módy, sportu, missek, daleko méně ve vědách, objevech, vzdělání, kultuře, natož v politice. Ani s úctou bych to nepřeháněl; jedni vás oceňují, jiní třeba zatracují, další ignorují – ale tak to chodí.

Současnost, tažená globalizačními proudy, je provázena jakýmsi zlomem mezi minulostí a přítomností. Pro naše někdejší vzepětí proti zlům nebo nepravostem 20. století zbylo v některých pouhé rčení „epizoda“, dokonce „pomýlená“ či „pochybná“. Ale budiž. Moje generace, která prožila šest osudových zvrátů na půdě své země a musila se vyrovnávat s jejich mnoha následky, zvykla si na opakované vstupy a pády, postihující všechen lid i tzv. předvoj národa. Reálný obraz složitých dějů i jejich aktérů musí zhodnotit historická věda. Dějiny totiž nepřestaly být bohatým zdrojem poučení. Ignorovat je vede k neschopnosti vyznat se v logice toku nových událostí a pochopit tendence vývoje. Orientace na povrchní jevy a pocity je ošidná a může vést k tragickým chybám.

Vraťme se však k otázce počátků mé dráhy životem a odkud vyvěralo mé veřejné působení, dosud pamětníky vzpomínané.

Vyrůstal jsem na Teplicku, v dělnickém prostředí obce Hostomice, kde měl můj otec malířskou živnost. Při svém širším nadání maloval i obrazy, hrál v sokolské kapele, zpíval na zábavách, režíroval v ochotnickém divadle, četl krásnou literaturu, sbíral známky z celého světa. Matka pečovala o domácnost, výborně vařila, zavařovala ovoce, vyšívala, pletla, háčkovala. Prostě pilná hospodyně. Měl jsem i báječné dědy a strýce, babičky a tety. Jsem přesvědčen, že vlivy rodiny v mém dětství určily základní směr mé další cesty.

Základní školu s obětavými učiteli jsem doopravdy miloval, stejně tak cvičení a kulturní činnost v Sokole, pohlcující tehdy veškerou mládež. Pak přišlo gymnasium v Duchcově s náročným studiem universálních základů vědeckých a dvou jazyků, němčiny a francouzštiny. To už se psala 30. léta s hospodářskou krizí, v našem kraji přímo děsivou, jak svědčila velká mostecká stávka nebo tragédie s několika mrtvými demonstranty po střelbě u duchcovského viaduktu. K tomu přibyla hrozba hitlerismu za Krušnými horami, která stmelila české občany v antifašistickou jednotu. To přece nelze nikdy zapomenout a jde to s vámi už napořád. Až k tomu potomnímu dlouhodobému působení v politice.

Jak jste se dostal do Dijonu?

Bylo to v roce 1936, byl jsem v kvintě. Přišel za mnou franštinář profesor Pelikán a říká: „Poslyš, jdou ti jazyky, nechceš jít studovat do Fran-

cie? Byla to bomba, pro mne i pro rodiče. Po malém váhání a po seznámení se všemi podmínkami jsme sepsali žádost ministerstvu školství, do odboru vedeného dr. Ferdinandem Špíškem, kterého si s vděčností i dnes připomínáme. Koncem prázdnin přišlo vyrozumění, že mám být 1. září v Praze připraven k odjezdu do Dijonu.

Nastaly starosti s výbavou na pobyt v internátu, kdy matka na svršky vyšivala číslo 318 a za pomoci příbuzných přikupovala všechno, co vedení lycea předpisovalo. Inu, chudý český chlapec vandroval do světa...

Vnímáte náhodu jako důležitý životní moment?

Náhoda není magický blesk z nebe. V mém případě to byla souhra řady okolností, které vyplývaly jednak z pravidel systému středního vzdělávání zahrnujícího i studium v zahraničí, ale také kvalitu rozhodování sboru odpovědných pracovníků ministerstva. Můžeme tomu říkat náhoda nebo štěstí, ale věřím, že se v tom zračí i řád věcí za Masarykovy republiky.

Po návratu z Dijonu žili již moji rodiče v Praze, kam se uchýlili po zabrání českého pohraničí nacistickým Německem. S nostrifikovaným, a tedy i u nás platným bakalářským vysvědčením jsem byl přijat na Filozofickou fakultu University Karlovy, kterou však už po šesti týdnech okupanti zavřeli. Stalo se tak po demonstracích 28. října 1939 a po střetech se studenty na pohřbu Jana Opletala.

O temných válečných letech jen tolik, že kromě zažívaných hrůz a nouze vznikaly různé formy náhradního studia v podobě přednášek a besed, ale i četby odborné literatury půjčované ze zakázaných fondů. Ve svém okruhu přátel jsem navštěvoval schůzky Sociologického klubu, jemuž stál v čele profesor Karel Krejčí. Na počátku roku 1945, kdy již byla zřejmá porážka Německa, začali jsme připravovat znovuotevření naší fakulty a hned po osvobození Prahy jsme ji 10. května „obsadili“. Svě obory studia - filosofii, sociologii a historii - jsem měl již poněkud předstudovány a přednášky i semináře předních profesorů, J. B. Kozáka, J. Krále, L. Riegra, V. Vojtíška, K. Gally a dalších, jsem celkem úspěšně absolvoval. Přibyl k nim také A. Kolman, navrátilce z SSSR, který se ujal přednášek a debat o marxismu-leninismu.

Mohu s dobrým svědomím říci, že absolventi těchto prvních poválečných ročníků naší fakulty spolu s dalšími vysokoškoláky vytvořili později významné jádro mladé české, humanitně zaměřené inteligence, která se přes marxistické počátky postupně vyvíjela ke kritice politické praxe a k idejím demokratického socialismu, aby posléze značným podílem přispěla k obrodným reformám 60. let s vyvrcholením v Pražském jaru 1968.

Touto cestou jsem prošel i já, zpočátku v oblasti vzdělávání a kultury, později novinářství a publicistiky.

Čím Vám k této dráze přispěl Dijon?

Francie byla pro mou generaci čelnou evropskou zemí z hlediska zásluh o naši samostatnost v roce 1918, ale především pro své tradice dějinného pokroku. Byli jsme si vědomi, že revoluce 1789 s idejemi svobody,

rovnosti, bratrství spolupodnítila i naše národní obrození v 19. století. Linie českých buditelů - Dobrovský, Palacký, Mácha, Havlíček, Neruda až po Masaryka, opřené o tradici velkých státníků Karla IV. a Jiřího z Poděbrad, myslitelů Husa a Komenského - nesla v sobě i humanistický odkaz celé Evropy s velkým přínosem Francie.

Dijonské Lycée Carnot mělo už tehdy a podnes má pověst mimořádně vysoké úrovně pedagogického procesu. Vedle kvalitních znalostí přírodních

věd a matematiky jsem zvláště dychtivě vnímal učební programy filosofie, psychologie, logiky, etiky, estetiky a historie, které vskutku předurčily mé univerzitní zaměření. Když jsem pak promýšlel téma své disertace na fakultě, zvolil jsem sociologickou studii „Národ a jeho problémy“ (1947), v níž jsem v počtu 53 bibliografických titulů využil i řadu prací francouzských autorů v čele s A. Comtem.

Co ovlivnilo Vaš další život?

Zlomem se staly únorové události 1948 a jejich převratné důsledky. Záměr věnovat se vědám a vzdělání se mi splnil jen nakrátko. Učební program filosofické fakulty byl doplněn o dějiny dělnického hnutí, které jsem znal ze sebevzdělávání v letech války. Když mi nabídlo vedení fakulty lektorát tohoto tématu pro školní rok 1948/1949, přijal jsem sérii přednášek ve dvou semestrech s více než 600 posluchači, kteří v závěru prošli písemnými a ústními zkouškami. Jen pro zajímavost vám prozradím, že po celá desetiletí - vlastně až podnes - potkávám občany, kteří se z oněch dob považují za mé „žáky“ a vzpomínají na můj kurs v dobrém.

Díky jednoročnímu universitnímu intermezzu jsem se ovšem spontánně věnil do okruhu pražské stranické inteligence soustředěné kolem vysokých škol, vědeckých ústavů a sdělovacích prostředků. Provázela mne pověst - blížila se mi věková třicítka - jako nadaného a oblíbeného přednášeče a publicisty, což přimělo stranické orgány zařadit mne na úsek vzdělávání, vědy a kultury do svého aparátu, nejprve v pražském ústředí, později v krajském městě Plzni, nakonec v centrálním tisku.



PhDr. Čestmír Císař

Jako novinář a jazykově vybavený intelektuál jsem brzy vepnul i do sféry mezinárodních vztahů s posláním zahraničního zpravodaje, které mne přivedlo do SSSR, Francie, Egypta, Spojených států aj. To už byla léta po odsouzení kultu osobnosti Stalina a uvolňování totalitního systému, což ztělesňovala politika mírového soužití sovětského reformátora a jednoho z velkých světových státníků Chruščova.

Poprvé jsem Vás zaregistroval jako ministra školství v roce 1963. Učitelé si tehdy uvědomili, že došlo k neobvyklé změně, jako by byla akcentována skutečná vzdělanost...

Ano, bylo to v září 1963, kdy jsem se stal členem Lenártovy vlády jako ministr školství a kultury, když jsem předtím prošel tvrdou kritikou stranickým vedením jako „liberál“ nehodný pracovat ve stranické funkci.

Ministerstvo, spravující rozsáhlou sféru školské vzdělávací soustavy, vědeckých ústavů, kulturních a uměleckých institucí, také však církevních záležitostí, mělo prostřednictvím svých odborných sekcí a vzdělaných kádrů každodenní úzké kontakty s širokou obcí československé intelektuální elity, ve své naprosté většině naladěné kriticky a odmítavě vůči skupině dogmatických autoritářů v čele strany a státní správy. Právě rok 1963 se stal přelomem k rozvinutí tzv. obrodného hnutí, v němž i učitelstvo hrálo významnou úlohu v obratu k vyšší kvalitě skutečného vzdělávání a přípravě nových moderně orientovaných generací. Také kulturní oblasti, divadla, filmová tvorba, hudba, výtvarná umění, architektura, ale i novinářská publicistika, profesní svazy, občanská sdružení a vůbec široká veřejnost nastoupily k aktivitě směřující – ovšemže ve střetech s totalitními prvky moci – k proměnám ohlašujícím reformní zlom 1968.

V této atmosféře jsem se nevyhnutelně dostal do pozice jednoho z představitelů obrodného hnutí, který jednak uvnitř země, jednak také v zahraničí – cestami do Velké Británie, Francie, Finska, SSSR aj. – získává pověst vstřícného politického partnera. Zákonitě musila ovšem přijít nová kritika shora a nové přeřazení v roce 1965, kdy jsem byl z vlády odvolán a poslán jako diplomat do Bukurešti. Ani tam jsem neztratil kontakty s domovem, a navíc získal v kontaktech s kolegy velvyslanci z mnoha zemí zkušenosti a poznatky, prospěšné k plnému pochopení československých problémů v širším rámci evropského a světového dění. A to vše ve světle nadějně politiky „détente“.

Podnes si myslím, že 60. léta poskytla velkou šanci prolomit bariéry a navázat účinnou spolupráci mezi Východem a Západem. V našich podmínkách jsme usilovali zbavit se krunýře autoritářského systému a vyjít cestou demokratických reforem v duchu ideálů původního, humanistického pojetí socialismu. Tak nás chápaly pokrokové síly tehdejší Evropy, která rovněž v jistém krizovém chvění hledala nové cesty, v nichž se snubila svoboda s odpovědností, pluralitní demokracie se sociální solidariitou, hospodářská prosperita s vysokou vzdělaností a kulturou.

Jak proběhl onen rok 1968?

Je obtížné v našem krátkém rozhovoru vylíčit řetěz dramatických dějů, zvrátů a osudů lidí v oněch několika málo měsících všenárodního vzepětí a nadšené práce. Existuje o tom nemálo knih našich autorů, včetně mých pamětí (1998). Také v zahraničí vyšly obsáhlé analýzy, studie a publikace vesměs vysoko oceňující odvahu a rozumnost našeho programu a postupu, ale i politování nad nesmyslným úderem, kterým byly zmařeny. Pokusím se říci vám alespoň celkový pohled na vskutku nezapomenutelný osmašedesátý rok, kdy československému státu bylo rovných 50 let a chystal se vkročit do druhého padesátiletí jako federální svazek dvou národních republik.

Byl jsem ještě v Bukurešti, když u nás propukla politická krize, padl Antonín Novotný a do čela strany nastoupil Alexander Dubček. Ten se mi ozval v březnu 1968, abych se vrátil do vlasti a pomáhal nové politice demokratické obrody socialismu. Ovšemže jsem hned souhlasil. Nástup reformátorů do řídicích funkcí v procesu svobodné aktivity ve všech oblastech společenské a státní struktury otevřel cestu k plnění tzv. Akčního programu, díla širokého týmu vědců, ekonomů, právníků a dalších odborníků, schváleného orgány strany a státu. Mně samému byl v ústředí svěřen úkol starat se o rozvoj vědy, vzdělávání, kultury a sdělovacích prostředků jako mocných nástrojů nezbytných modernizačních změn.

Akční program rýsoval podrobně první, počáteční etapu reformních zásahů a opatření. Smyslem demokratizačního minima bylo zbavit vládnoucí stranu monopolu moci, přejít k pluralitnímu systému stran a hnutí, zabezpečit bezcenzurní svobodu slova a tisku, svobodu sdružování, vzdělávání, umělecké tvorby, volby profese a podobně, vnést do ekonomiky tržní vztahy spolu s postupným rozšířením soukromého podnikání, rozvinout mezinárodní styky v zájmu míru a spolupráce atd.

Po splnění tohoto programu, reálně uskutečnitelného v poměrně krátké době, měly následovat další etapy hlubších změn, aby se reformní proces stal trvalou metodou společenského vývoje určovaného jak vnitřními, tak vnějšími podmínkami našeho středoevropského postavení. Kdybych měl aspoň stručně formulovat závažný cíl v delší perspektivě, směřovali jsme i nadále cestou soutěže dvou společenských systémů oddělených bloky Východu a Západu, avšak usilovali o jejich postupné sblížení na bázi trvajících mírového soužití a prohlubované spolupráce, aby se v budoucnu mohla otevřít cesta ke zrušení bloků a oboustranné výhodné konvergence s vyrovnáním materiální i kulturní prosperity. Vždyť už tehdy, v 60. letech, existovaly prvky jisté integrace jak ve východní Radě vzájemné hospodářské pomoci, tak v západním Evropském hospodářském společenství, byť se obě soustavy strukturálně lišily.

Nechci tu rozvádět rozpory, které naším programem a postupem vyvolaly nedůvěru a konflikty uvnitř východního bloku. Chci říci jen tolik, že jsme svůj program mysleli upřímně a čestně jej hájili. Zastánci starých pořádků a odpůrci reformem se pokoušeli zastavit nás domluvami a vyhrůžkami, ale podařilo se jim to až vojenskou intervencí, ostudnou před

celým světem. Historie však jim brzy prokázala, nakolik se hrubě mylili. Když poznali hloubku vlastních vývojových problémů a nezbytnost reformních změn, jimž v polovině 80. let otevřela cestu Gorbačovova perestrojka a glasnosť, bylo pozdě dočkat se nápravy. Totalitně zdeformovaný socialismus natolik nahlodal základy kdysi nadějného ideálu, že dospěl na pokraj rozpadu a záhy se zhroutil. Ne já, nýbrž samy dějiny se ptají: Bylo to všechno nutné?

Slýchám a čtu občas hlasy a názory, nakolik jsme byli naivní utopisté jako zapeklí zastánci demokratického socialismu. Nu, před námi se tak chovali i jiní, třeba husité se svou pravdou každému přanou, ale také jakobíni se svou svobodomyšlností nebo bolševici se svým rovnostářským komunismem. Fundamentalisty máme i dnes a tropí nehorázné věci, ne však jako zastánci humanismu, nýbrž jako nositelé krvavých katastrof. Tož mějme na paměti rozdíly a neztotožňujme jedny s druhými. Humanisté mohou trpce pykat za prohru, ale nepřestávají být proroky světa a dobra.

A co Váš osobní osud za Pražského jara?

Byl to čas usilovné a vyčerpávající práce, soustředěné ve veřejných projevech a živých politických debatách na všech úrovních, v intenzivní publicistice v médiích, v jednáních na mezinárodní scéně. Ve funkci předsedy České národní rady jsem se podílel na přípravě a realizaci federativního uspořádání státu.

Je známo, že jsem se po abdikaci Novotného ocitl koncem března 1968 mezi kandidáty na presidenta republiky, a to na předních místech v tzv. žebříčcích popularity, zač jsem zřejmě vděčil právě ukončenému „vyhnanství“ do Rumunska a návratu domů. Kandidatury jsem se však vzdal, spolu s dalšími kandidáty, ve prospěch Ludvíka Svobody, jehož zásluhy z obou válek i mezinárodní věhlas jsem považoval za nesporné.

Jste účastníkem oslav frankofonního školství na českých školách v Olomouci. Jak se Vám jeví tato problematika dnes?

Žijeme ve zcela odlišném světě ve srovnání s minulostí. Historicky se rozvíjející problémy jsou dnes propleteny v globalizované podobě například světového trhu ovládaného nadnárodními monopoly, s unilaterální převahou mocenského a ekonomického postavení USA. Příští časy se zdají mít jen jediné východisko - kapitalistický systém více či méně regulovaný sociálním státem v demokratickém ustrojení. Alternativa demokratického socialismu je v defenzivním útlumu s možností pouhé korekce výstřelků kapitálového koloběhu. Případné vzpoury lidu nemají v podstatě žádnou šanci na úspěch. Přijatelnou cestou se jeví úsilí najít novou cestu ke zmíněnému permanentnímu procesu reformem, podmíněné ovšem vzestupem úlohy veřejného mínění, což vyžaduje vyšší uvědomělost a politickou aktivitu co nejširších vrstev občanstva, účinné působení humanisticky zaměřených intelektuálních elit, stálou podporu stran a hnutí s programem uchování a posílení společenské soudržnosti při harmo-

nickém rozdělování materiálních statků a duchovních hodnot v celé struktuře občanského či národního společenství.

V tomto kontextu chápou i úlohu národních nebo tzv. světových jazyků. Nadále trvá úloha mateřštiny v celé její bohatosti a pružnosti pro rozvoj rozumových a myšlenkových pochodů nových generací. Globalizace provázená utvářením multinárodních komunit vyžaduje osvojení vhodných a přístupných dorozumivacích jazyků, obvykle z řádu jazyků světových. Mezi nimi má a bude mít své významné místo i francouzština, s níž je spjata podstatné jádro evropské vzdělanosti a civilizace vyrostlé z antických kořenů, obrozených renesancí a obohacené soudobými humanistickými idejemi. Podobně mohou mít své účelné postavení v daných seskupeních španělština převládající v Jižní Americe nebo ruština blízká ostatním slovanským národům, němčina v zemích střední Evropy ap. Nepodceňuji ani znalost tzv. malých jazyků, k nimž patří i naše čeština, neboť i ty mají svou váhu v efektivní komunikaci v prostředí občanů té či oné malé země, kam přicházejí zájemci zvenčí.

A pokud máme na mysli Slovanské gymnásium v Olomouci a jeho česko-francouzskou sekci, počíná si v nynějších podmínkách a potřebách zcela správně a odpovědně. Naše vztahy s Francií se očividně obrozují a učení jejímu jazyku je navýsost potřebné.

P.S.

Redakce namluveného zápisu skončena 28. 10. 2004 autorem odpovědí Čestmírem Císařem. Rozhovor v tomto znění lze považovat za právoplatně autorizovaný. Č. Císař.

ČESTMÍR CÍSAŘ PŘEDSTAVIL NA SLOVANSKÉM GYMNÁZIU SVOU KNIHU O PREZIDENTECH

Bývalý ministr školství a kandidát na úřad prezidenta republiky PhDr. Čestmír Císař patří mezi osobnosti v Olomouci zvláště vítané. Jako jeden z prvních absolventů studia v Dijonu je ctěn především na Slovanském gymnáziu a jeho francouzské sekci. Před dvěma lety se stal Čestmír Císař osobností, jež přispěla k důstojné oslavě 100. výročí zahájení výuky francouzštiny na České reálce. Když v minulých dnech Čestmír Císař vydal v pražském Nakladatelství Slávy dcera svoji novou knihu *Moji českoslovenští presidenti*, byl samozřejmě Slovanským gymnáziem ve spolupráci s redakcí Pelikánových LISTŮ pozván do Olomouce, aby čerstvě vydané dílo představil. Jednalo se o první mimopražskou prezentaci knihy.

Setkání s autorem se uskutečnilo v upravené jídelně Slovanského gymnázia ve čtvrtek 20. dubna v 16.00 hod. I když šlo „jen“ o autogramiádu,

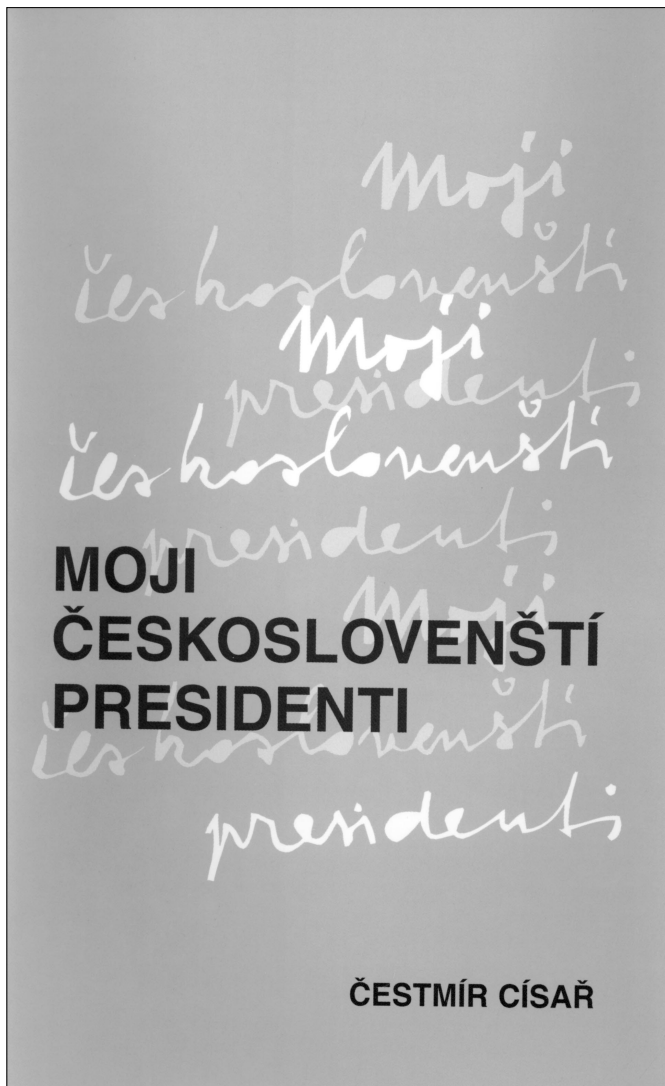
pořadatelská organizace udělala vše pro to, aby se Čestmír Císař a jeho doprovod cítili na ústavu jako mezi svými. Setkání s přehledem mode-

roval ředitel školy RNDr. Vladimír Zicháček, který v úvodní promluvě vyzdvihl všechny demokrati-zační aktivity hosta v poválečném období i jeho celoživotní úsilí o „socialismus s lidskou tváří“. Účastníkům setkání byly představeny i Císařovy dříve vydané a brzy beznadějně rozbrané objemné Paměti.

V rámci programu vystoupil v krátkém hudebním pořadu olomoucký filharmonik Jan Duda s klavírním doprovodem PhDr. Reginalda Kefera, poté byla nově vydaná kniha charakterizována a čtenářsky oceňena autorem tohoto textu a z následné promluvy doc. dr. Jiřího Matějky, CSc., šéfredaktora Nakladatelství Slávy dcera, se účastníci autogramiády dozvěděli, jak významnými edičními plány se nakladatelství zabývá. Vyvrcho-

lením programu bylo vystoupení samotného autora, s ohledem na jeho věk (nar. 1920) naprosto fantastické, a následná autogramiáda, která naznačila, že Císařova nová kniha je knihou žádanou a v dnešní době velmi potřebnou.

Mgr. Bohumír Kolář



STUPKOVO KVARTETO V MALÉ REKAPITULACI VLADIMÍRA ŽŮRKA

V roce 2006 si olomoucké Stupkovo kvarteto připomnělo 25. výročí svého založení a v souvislosti s tímto výročím, zejména pak s úspěšným jubilejním koncertem, jenž proběhl v pondělí 30. října 2006 večer v olomoucké Redutě, vznikl publicistický záměr alespoň v hrubých rysech zaznamenat jeho historii, umělecké milníky, radosti a problémy, jež čtvrtstoletou existenci komorního tělesa lemovaly a provázely. Vydát svědectví o neprofesionálním tělese se jevilo mnoha osobnostem Olomouce jako velmi potřebné, neboť pozornost médií do této nelukrativní oblasti nebývá systematická, což bývá ke škodě „uměleckému obrazu“ města i kraje. Nebývá výjimečné, že za určitou kapitolou společenského dění lze objevit osobnost, jež „za všechno může“. V případě Stupkova kvarteta a jeho čtvrtstoletí trvajících koncertování nebylo možno přehlédnout RNDr. Vladimíra Žúrka, jenž jako primárius po celou dobu existence tělesa kvartetem doslova žil. Požádali jsme ho proto o obsírnější vzpomínání, k němuž po jistém váhání, vyvolaném obavou z možné neúplnosti, nakonec svolil.

Pane doktore, hudebníkem, interpretem a osobností komorního tělesa se člověk nestává náhodou. Leccos tomu předchází... Odkud vyrůstaly kořeny vašeho zaujetí hudbou?

Ohlédnou-li se zpět do rodinného zázemí, nenacházím v něm sice profesionální hudebníky, ale hudbou žili téměř všichni. Můj dědeček z matčiny strany byl kantor a hudbě a hudební výchově věnoval hodně času. Moje maminka v době studií na gymnáziu ve Vyškově zpívala ve sboru prof. Šoupala, později legendárního sbormistra PSMU. Příbuzní z matčiny strany se jmenovali Dobiášovi. Ale ani Žůrci na tom s hudbou špatně nebyli. Otec hrál velmi dobře na housle a mne přiměl, abych se od šesti let také hudbě věnoval. Povoláním byl ředitel gymnázia a působil v Holešově. V době mého raného dětství jsme žili ve Strážnici a to je město, které žilo lidovou muzikou. Rozumět hudbě a ovládat alespoň částečně hru na nějaký nástroj patřilo k dobrému vychování. V Holešově tomu bylo stejně. Tamní hudební škola měla výbornou úroveň, takže Holešov se po určitou dobu pyšnil dokonce malým studentským symfonickým orchestrem. Když jsem se stal studentem Palackého univerzity, studoval jsem matematiku a fyziku na Přírodovědecké fakultě a hned jsem hledal i možnosti k pěstování hudby. Samozřejmě jsem navštěvoval koncerty Moravské filharmonie, ale prohluboval jsem si i hru na housle u tehdejšího koncertního mistra MFO Karla Vronského, otce nynějšího šéfdirigenta MFO, a později u koncertního mistra Václava Rábla. Měl jsem ctižádost něco v hudbě v Olomouci podniknout, zejména v oblasti hudby komorní.

Z jakých důvodů jste se nevěnoval studiu hudby?

S odstupem času je to obtížné jednoznačně vysvětlit. Rodiče se klonili k názoru, že by nebylo dobré, kdyby obě jejich děti byly hudebníky z povolání. Hudbu totiž studovala moje sestra, vystudovala violoncello na Janáčkově akademii, hrála pak v Moravské filharmonii a učila na ZUŠ Na Vozovce. Mnozí její žáci se v hudbě výrazně prosadili. Pro mne se hledalo jistější a zabezpečenější povolání, a to přesto, že už jsem byl ke studiu na konzervatoři přijat. Studoval jsem vědy ryze exaktní – matematiku a fyziku. Celý život jsem byl pedagogem a působil na středních odborných školách a gymnáziích.

Za jakých okolností byl nastartován Váš celoživotní zájem o komorní hudbu?

Počátek vidím v pozoruhodné epizodě, která změnila mou hudební orientaci. Původně jsem se orientoval na sólového hráče a k tomu směřovalo i mé soukromé studium u koncertních mistrů v Olomouci. Na Přírodovědecké fakultě UP působilo široké podhoubí hudbymilovných nadšenců, dokonce i několik pedagogů, kteří se věnovali hudbě i jako skladatelé. Jmenovat bych měl především dr. Jirouška. Miroslav Václav Jiroušek, hudební skladatel, byl matematik, na slovo vzatý odborník a učil mne algebru. Z nedávné doby nutno jmenovat dr. Josefa Srovnala, CSc., rovněž člena katedry algebry a geometrie, sbormistra mužského pěveckého sboru Nešvera. Ale hudbu pěstovalo i hodně studentů. Po jednom mém vystoupení, kdy jsem fungoval jako „kulturní vložka“, přišli za mnou kolegové z kolejí v Řepčíně, kde tehdy bydleli, s otázkou, zdali bych nechtěl zkusit hrát v kvartetu. Jedním z nich byl dnešní doc. Jiří Kobza, který hraje v současném Stupkově kvartetu violu. To bylo v lednu roku 1960, takže za několik málo let oslavíme spolu 50 let společného komorního muzicírování. To je meta, která by měla být okamžikem, kdy bychom začali už jen vzpomínat. Dnes by to byl konec vzpomínání, ale tehdy to byl šťastný začátek. Šťastný v tom smyslu, že byl provázen nadšením a solidními předpoklady k pěstování komorní hry. Samozřejmě jsem nehráli dokonale, začínali jsme Mozartem a Beethovenem, ale když jsem slyšel tu nádheru akordů, která při sólovém hraní nebyla možná, stával se ze mne cílevědomý komorní hráč. Začal jsem dávat přednost kolektivní hudbě, komorní obzvláště, poněvadž při ní lidskému sluchu nic neunikne, každý nástroj je „slyšet“, na každém hudebníkovi záleží. Jako studentské kvarteto jsme hráli po celou dobu studia, to je plných pět let. Potom jsme několik let byli každý jinde, i mimo Olomouc, na vojně apod. Když jsem se však vrátil do Olomouce, zase jsme se hledali, ale už nenašli. Kolega Černohorský odešel učit na Vysokou báňskou do Ostravy, kde se jeho děti po absolvování konzervatoře a AMU staly vynikajícími profesionálnímu umělci, violoncellista Tušer odešel až do Dolní Lipové, kde měl rodinné zázemí, jen já a doc. Jiří Kobza jsme zakotvili v Olomouci. Já na SVVŠ, on na Přírodovědecké fakultě, na katedře matematické analýzy. V původní sestavě už jsme hrát nemohli, ale hudbu jsme pilně pěstovali, jen v jiných seskupeních. Tak se stalo, že jedno z posledních vystou-

pení mírně pozměněného kvarteta ze studentských dob byla aktivní účast na oslavách stého výročí vzniku Slovanského gymnázia v září 1967. Zahráli jsme na slavnostním společenském večeru ve velkém sále Národního domu v Olomouci.

Kdy jste opět zasedli společně za notové stojany?

Na počátku osmdesátých let jsme s Jiřím Kobzou zjistili, že na Univerzitě Palackého jsou dva zdatní mladí hudebníci, s nimiž by mohlo být potěšení dělat komorní hudbu. V olomouckém Divadle hudby tehdy hrálo Kubínovo kvarteto z Ostravy. Na jejich koncertu (12. prosince 1980) jsme se domluvili se studentem matematiky Kučerou na založení kvarteta a přizvali jsme do něho Dana Marka, výborného violoncellistu, žáka mé sestry, který studoval medicínu. Noví členové byli o patnáct až dvacet let mladší než my s Jirkou. Hra v novém složení nás velmi uspokojovala hned od prvních zkoušek a naše ambice okamžitě vzrostly.

Jak jste přešli pod hlavičku fakulty a kdy jste se rozhodli pro jméno Stupkovo kvarteto?

Jirka Kobza na Přírodovědecké fakultě UP učil, já jsem byl jejím absolventem a fakulta nějaké těleso potřebovala... V osmdesátých letech bylo dobré mít záštitu. Nesvazovalo nás to a bylo to ku prospěchu fakultě i kvartetu. Naši činnost podporovala fakultní kulturní komise, koncertovali jsme v aule fakulty nebo ve Václavkově sále. Pomáhali nám s propagací i jinak. Vhodné prostory pro pěstování komorní hudby jsme tam bezpochyby našli. Původní název našeho tělesa byl Nové kvarteto, to byl název zcela neutrální a pravdivý. Zúčastňovali jsme se s úspěchem hudebních soutěží a festivalů, koncertovali jsme i v Německu, jezdili jsme



RNDr. Vladimír Žůrek (vpravo) se Stupkovým kvartetem

na interpretační kursy do Bechyně a pod vedením členů pražského Talichova kvarteta šla umělecká úroveň souboru nahoru.

O propůjčení jména Františka Stupky pro naše kvarteto jsme požádali dr. Šefla z Prahy, ochránce práv F. Stupky, v roce 1986. Jméno dirigenta spjatého i s Olomoucí a jeho Moravskou filharmonií nám bylo propůjčeno a užíváme ho dodnes.

Pane doktore, zmínil jste se o účinkování jednoho z Vašich souborů při stoletém jubileu Slovanského gymnázia. Zajímalo by mne, jestli i členové Stupkova kvarteta mají k tomuto prestižnímu ústavu nějaký vztah?

Vzhledem ke skutečnosti, že na Slovanském gymnáziu v Olomouci se vždy pěstovaly kulturní aktivity, zejména hudba a zpěv – ostatně je tomu tak v hojně míře dodnes – není divu, že někteří členové našeho souboru na Slovanském gymnáziu působili nebo jsou jeho absolventy. Především je nutno jmenovat doc. RNDr. Jindřicha Černohorského, CSc., absolventa Slovanského gymnázia z roku 1961. Tento matematický a hudební talent a nadšenec účinkoval při zmíněných vystoupeních jako violista ve smyčcovém triu i kvartetu. Já osobně jsem vyučoval na SGO matematiku a fyziku v letech 1966 – 1971. V současné době zde působím opět. Učím v přírodovědných třídách fyziku na zkrácený úvazek. Jak patrně z mých předchozích odpovědí, je jedním ze zakládajících členů Stupkova kvarteta také absolvent SGO z roku 1982 violoncellista Dan Marek, dnes lékař-internista na 1. interní klinice ve Fakultní nemocnici v Olomouci.

Sluší se připomenout, že Stupkovo kvarteto také několikrát účinkovalo při vhodných příležitostech na pozvání SGO. Z nich uvádím slavnostní večer ke 125. výročí v březnu 1992 ve Václavkově sále VMO, kde jsme zahráli smyčcový kvartet F dur, op. 96 Antonína Dvořáka. Dodávám ještě, že spolupráce Stupkova kvarteta s olomouckými institucemi se neomezila jen na Slovanské gymnázium, ale že kvarteto a další soubory, které jsem vedl, často účinkovalo nejenom na celovečerních koncertech, ale také ve prospěch ostatních olomouckých středních škol, a zejména jednotlivých fakult UP. Takovou orientaci souboru jsme si ostatně předsevzali hned při jeho založení a snažíme se ji dodržovat po celou dobu činnosti.

Je správné rozdělovat obsazení kvarteta na profesionální a amatérské?

Dle mého názoru to správné není. V rámci našeho kvarteta to uvádíme jen proto, aby nedošlo k domněnce, že lze těleso s vysokou interpretační zkušeností doplňovat málo zdatnými hráči. Za výkon na pódiu mají stejnou odpovědnost všichni, neboť v kvartetu je slyšet každého hráče, nikdo se v něm neztratí, a proto je důležitý každý nástroj. Ani primárius není víc než komorní hráč. Sice připravuje a řídí nácvik skladeb, ale ve výsledku je úloha ostatních členů souboru zcela rovnocenná.

Jubileum není příliš vysoké, budí zdání možných perspektiv. Také to tak cítíte?

Jak jsem uvedl výše, Stupkovo kvarteto, zpočátku nazývané Nové kvarteto, opravdu slaví teprve čtvrtstoletou existenci a je známo, že průměr-

nou životnost kvarteta lze odhadnout na 30 - 35 let. Ostatně my, jeho zakladatelé, to je moje maličkost a můj přítel Jiří, budeme mít brzy za sebou půlstoletou koncertní činnost. Velkých plánů se tedy zříkáme, ale věříme, že k dosavadním zhruba třem stovkám koncertů ještě nějakou tu desítku přidáme. Potom nás snad filharmonici nahradí a vytvořenou tradici nebudou chtít uložit do archivu. Tam by se sice nezkazila, ale nebylo by ji slyšet. A to by byla škoda.

Za rozhovor poděkoval Mgr. Bohumír Kolář.

JAK SEDĚT NA DVOU ŽIDLÍCH

A NESPADNOUT

Píše se datum 27. dubna 2007 a mám namířeno do Troubelic, kde večer vystupuji se Stupkovým kvartetem. Právě projíždíme Uničovem a někde za dvěma vysokými věžemi farního kostela se rozprostírá areál SPŠS. Na tuto školu jsem byl v roce 1970 přeložen z olomoucké SVVŠ, tř. Jiřího z Poděbrad. Zde, jak se tehdy říkalo na „Poděbradech“, jsem působil od roku 1966 a pevně jsem kráčel ve stopách profesora Františka Kuby, který, ač oficiálně nejmenován, „zasloužilým učitelem“ určitě byl.

Paní PhDr. Eva Hádková, dlouholetá profesorka Slovanského gymnázia, napsala před deseti lety - ke 130. výročí Slovanského gymnázia - krásný článek do almanachu „Primum necessarium je vzdělání a mravnost“. Věnovala ho svým kolegům na SGO, kam nastoupila jako mladá učitelka v roce 1964. V závěru svých vzpomínek se zmiňuje o profesoru matematiky a fyziky Vladimíru Žůrkovi a zvláště vyzvedává jeho bohatou hudební činnost. Jméno tohoto učitele se ovšem v dalších letech v seznamech profesorů SGO nevyskytuje. Kam dr. Žůrek zmizel?

Váženému čtenáři nabízím tři možnosti:

- a) věnoval se, jak je skrytě naznačeno v příspěvku dr. Hádkové, pouze hudbě (v roce 1969 úspěšně vykonal konkurs na místo houslisty Moravské filharmonie);
- b) zúčastnil se letu do vesmíru v raketě, která se pohybovala rychlostí 0,998 c, kde c je rychlost světla ve vakuu;
- c) dále vykonával učitelské povolání, a to na středních odborných školách v Olomouci a okolí.

Vzhledem k tomu, že celkový počet všech mých studentů se blíží číslu 4 000 (počítám-li zhruba 93 nových žáků ročně), je zřejmé, že c) je správně, i když ani body a) a b) by v tomto minitestu nepřišly zkrátka.

Celkem 43 roků jsem učil na středních školách olomouckého regionu, sloužil pod 11 řediteli a přežil 25 ministrů školství. Většinou jsem mlčel, ale ne vždy jsem si své názory nenechal pro sebe. Pokud si vzpomínám, třikrát jsem rebeloval. Poprvé to bylo v roce 1968, ještě na SVVŠ tř. Jiřího

z Poděbrad. V roce 1967 se zde konaly velké oslavy 100 let trvání SGO a v jejich důsledku probíhala intenzivní jednání o důstojnějším umístění této školy s tak bohatou tradicí. Jeden z návrhů prosazovaný tehdejšími ONV zněl přestěhovat tuto prestižní vzdělávací instituci do budovy základní školy v Olomouci-Pavlovičkách, vzdálené jak od historického centra Olomouce, tak od původních budov školy. Na schůzi s představiteli školského odboru ONV jsem vehementně protestoval. Mnozí kolegové se přidali a plánované přemístění se neuskutečnilo. SVVŠ zůstala na původním místě s perspektivou postupného převzetí celé budovy bývalé České reálky. Nevím, do jaké míry tomu napomohly naše protesty; později jsme se dozvěděli, že zásluhu na tom mají zejména rodiče dětí z Pavloviček, Chválkovic, Bělidel a Týnečka podáním protestní petice ministru školství.

Jak už to v učitelské práci bývá, byl jsem téměř nepřetržitě pověřován funkcí třídního učitele. Na SPŠS v Olomouci jsem měl v letech 1981 - 1985 na starosti třídu E, neboť tehdy výjimečně měla průmyslová škola 5 tříd v ročníku. Je všeobecně známo, že studenti této školy permanentně pracovali při výstavbě chmelnic a též při sklizni chmele v JZD Velký Týnec. Stávalo se, že sklizeň chmele se při zhoršeném počasí značně protáhla. Tuším, že to bylo v roce 1983, kdy moje třída, nastupující tehdy do třetího ročníku, skončila brigádu až kolem 20. září. Měla tedy splněno nejméně 10 pracovních dní, jak ukládaly tehdejší předpisy. Ale na jaře téhož školního roku byla na brigádu poslána znovu. Tehdy jsem se s ředitelem doslova pohádal. Nakonec ředitel rozhodl šalamounsky. Třída bude na brigádě pokračovat, ale do třídní knihy se bude zapisovat učivo, jako kdyby se normálně vyučovalo. Poté mi nezbylo, než to vzdát.

Budovy SGO a SPŠS společně s budovou Pedagogické fakulty UP uzavírají v půdorysu jakýsi lichoběžník a dle optického principu záměnnosti světelných paprsků je z oken každé z těchto škol vidět do oken obou zbývajících. Možná, že někoho z osazenstva SGO by zajímalo, co se děje za okny SPŠS. Zkusíme je tedy trochu pootevřít. Všichni víme, že střední odborné školy slouží k přípravě na budoucí povolání. Adepti studia na SPŠS přitom rádi tvrdí, zejména na dnech otevřených dveří, že o studium na technické škole mají zájem. Ovšem když jim na začátku prvního ročníku řekneme: „Učte se pilně a uvědoměle, abyste se v zaměstnání dobře uplatnili,“ nelze očekávat, že budou překypovat studijním úsilím a že polovina třídy bude mít vyznamenání. Mnohokrát jsem si ověřil, že žák odborné školy takové - byť dobře míněné - rady stěží chápe a že je vzhledem ke svému věku 15 let (dříve 14 let) ani pochopit nemůže. V tomto ohledu má student gymnázia výhodu. Předměty, které se učí, navazují na stejné předměty známé mu ze základní školy, alespoň co do názvu, a přestože mnozí jdou studovat s vyhraněnými představami o budoucím povolání, je vlastní profesní příprava o 4 roky oddálena. Srovnáním učebních plánů obou typů škol lze snadno nahlédnout náročnou práci učitelů

SOŠ, zejména v prvním a druhém ročníku studia. Zde zdaleka nestačí učivo dobře a srozumitelně vysvětlit. Především je nutné je důkladně procvičit, a zejména pečlivě vyzkoušet a odstranit nedostatky. Důvod je prostý. Učivo jednotlivých předmětů na sebe úzce navazuje a mezery ve vědomostech jsou téměř nepřekonatelnou překážkou dalšího postupu. Navíc tyto zásady platí pro výuku matematiky a fyziky dvojnásob. Aby žák úspěšně zvládl mechaniku, části strojů a strojírenskou technologii, též technické kreslení, měl by bezpečně ovládat základy matematiky včetně algebry a konstrukční geometrie. Nemá-li z těchto předmětů známku chvalitebnou, nejvýše dobrou, zvládá odborné předměty s obtížemi. Navíc je učitel matematiky a fyziky stále pod drobnohledem učitelů odborných předmětů – strojních inženýrů – a velice často uslyší i dosti nevrelé, ba uštěpačné poznámky o matematických neznalostech žáků. Přestože je matematika na technických školách profilovým předmětem, zpravidla není dost času a prostoru na zajištění trvalých a aplikovatelných vědomostí. Výstižně lze naši situaci na SOŠ popsat slovy „Lesk a bída učitele matematiky a fyziky“.

Situace se zpravidla mění k lepšímu, pokud se náš student probouje do třetího a čtvrtého ročníku. Pak není výjimkou, že školu úspěšně absolvují i jedinci, o kterých bychom to zprvu ani nepředpokládali. Nutno dodat, že kantoři na SPŠS nad nikým nelámou hůl, doučováním pomohou slabším a při troše zájmu a snahy ze strany žáků se výsledek dříve či později dostaví. Tím „později“ rozumím případy (a je jich spousta), kdy se se svými bývalými žáky setkáme po letech a s údivem zjišťujeme, kam to původně nevýrazný absolvent dotáhl. Přitom jsem přesvědčen, že učební plán SPŠS je velmi dobře vyvážený a poskytované vzdělání je poměrně univerzální – například v poslední době bezpečně zajišťuje úspěšné používání výpočetní techniky v konstrukční a technologické praxi. Také se projevuje lepší znalost cizích jazyků, neboť angličtině a němčině se nyní věnuje v učebním plánu SOŠ více hodin.

Jako perličku uvádím „netradiční“ průběh studia mé poslední třídy, svěřené ředitelem SPŠS Ing. Šafránkem do mé péče v letech 2002 – 2006. Při vážném onemocnění učitele chemie, hned v říjnu v 1. ročníku, ujala se výuky chemie v 1. B Mgr. Dana Slezáková, zkušená profesorka SGO. Třída byla zprvu velmi neukázněná a někteří žáci, kteří studium později opustili, práci učitelů značně narušovali. Kolegyně dělala, co mohla, nikdy si nestěžovala, nicméně před Vánoce jsme se náhodou potkali u školy a prof. Slezáková vážně zapochybovala o schopnosti třídy úspěšně odmaturovat. Ale jak roky ubíhaly, třída se postupně zlepšovala a úspěšný výsledek její maturitní zkoušky jsem mohl s radostí kolegyni Slezákové sdělit. (Toto další setkání již nebylo náhodné, neboť oba navštěvujeme koncerty Spolku pro komorní hudbu.) Důkazem dobré práce všech je, že více než polovina žáků výše jmenované třídy studuje na VŠ, většinou na VUT v Brně, ale též na UP v Olomouci. Nic ovšem není zadarmo, neboť

jsme se ve čtvrtém ročníku museli společně učit matematiku k přijímacím zkouškám několik hodin týdně navíc. Možná stojí za zmínku i to, že v letech 1975 - 1985 (tedy plných deset roků) na škole nefungovalo zvonění. Teprve od 1. 10. 1986 máme na SPŠS hodiny na chodbách i ve všech třídách a jistotu, že zvonit se snad již nikdy nepřestane.

Sluší se dodat, že moje manželka Dagmar studovala na SVVŠ (SGO) v letech 1965 - 1968. Syn Jiří navštěvoval SGO v letech 1988 - 1990, pak ho škola vyslala na United World Colege v městečku Duino v severní Itálii.

Na závěr své poněkud nesourodé stati se vracím k vyluštění minitestu z úvodu: I nabídka b) je správně (s mírnou nadsázkou), neboť o prázdninách 1970 - při podpisu souhlasu s přeložením - mi bylo přislíbeno, že se na SVVŠ vrátím za dva roky, kdy se škola rozšiřovala na čtyřleté gymnázium. Bohužel nadřízené orgány tento slib nedodržely a ony dva roky se protáhly na plných 36 let. V září 2006 jsem zásluhou ředitele SGO a vzácného člověka RNDr. Vladimíra Zicháčka nastoupil na „Slovan“ na částečný úvazek. Uvedený značný nepoměr let odpovídá známému důsledku Einsteinovy speciální teorie relativity, zvanému dilatace času. Pohybovali se kosmonaut společně s raketou rychlostí 0,998 c, pak zatímco na Zemi uplyne 36 roků, jemu v raketě právě 2 roky. V zájmu objektivity, je nutno dodat, že:

- jsem na SGO mohl nastoupit i dříve, nabídky padly několikrát, a to koncem 80. a začátkem 90. let minulého století. (Škola se oproti původní SVVŠ značně rozrostla, zabírá nyní celou budovu bývalé reálky. K tomu nutno připočíst budovu francouzské sekce SGO.) A poněvadž jsem se ve druhé polovině své pedagogické dráhy věnoval spíše matematice, býval bych to mohl dobře uplatnit zejména v matematických třídách SGO.
- uvědomil jsem si, že opožděným návratem na SGO jsem vstoupil do jiné řeky, spíše moře. Pozoruji s obdivem, co mí kolegové a kolegyně stihnou kromě vlastní výuky udělat. Mnozí pracují na moderních vyučovacích projektech a společně řeší úkoly celostátního významu. Navíc systematickým vedením studentů při středoškolské odborné činnosti a olympiádách v jazykových a přírodovědných předmětech trvale prokazují svou profesionalitu.

Do budoucna přeji všem pevné nervy, nadané studenty, a zejména aby jejich náročná, velmi záslužná a navenek neokázalá práce byla morálně i hmotně plně ohodnocena.

*RNDr. Vladimír Žůrek
emeritní učitel na SVVŠ, SPŠS a SGO v Olomouci*

Z GYMNAZIÁLNÍCH LAVIC ZA KATEDRU

V roce 1974 jsem nastoupila do prvního ročníku olomouckého gymnázia na tř. Jiřího z Poděbrad. Většina z nás ráda vzpomíná na studentská léta a ani já nejsem výjimkou.

Naše dívčí třída byla kolektivem se všemi klady i zápory, které jsou pro takovou jednodušou sestavu typické. Na týdenní bramborové brigádě v září 1974 jsme měli možnost trochu více se poznat a rovněž seznámit se studenty dalších prvních ročníků. Jezdilo se také na jednodenní sběr brambor, což bylo i ve vyšších ročnících vítaným zpestřením vyučovacího procesu na počátku podzimu. Nicméně ne vždy byli studenti plni nadšení do práce, když v předklonu sbírali brambory a odnášeli plné kbelíky na vlečku. Ruce byly po ránu prokřehlé a záda bolela. Na druhé straně zde byla příležitost si při práci popovídat a zažít trochu legrace.

Stejně jako dnes i v době, kdy jsem studovala na této škole, jezdili studenti 1. ročníku na lyžařský kurz a pro vyšší ročníky se organizovaly vícedenní exkurze do Prahy. Studenti se účastnili různých soutěží, z nichž některé však již dávno zanikly.

Srovnáme-li rozsah vyučování a samotný vyučovací proces tehdy a nyní, došlo k mnohým změnám. Přibývaly další předměty a současně se rozšířil i okruh poznatků v těch, které se vyučují již dlouhou dobu. Neexistovaly např. semináře v takové podobě, jak je známe dnes. Studenti se povinně učili ruskému jazyku a k němu si mohli vybrat jeden západní jazyk.

Také v oblasti materiálně technického zázemí byly naprosto odlišné podmínky. CD přehrávač, video, počítač, ale i kopírka byly pro nás neznáme pojmy. Změny proběhly i uvnitř budovy na tř. Jiřího z Poděbrad. V 70. letech zde nebyla jídelna ani bufet, ředitelna byla umístěna ve třetím patře, v místě, kde dnes můžeme najít učebnu IVT. Pozdější rekonstrukce se dotkla i pavilonu, v němž dříve bývaly vedle šesti učeben i šatny. O budovu jsme se dělili se základní školou, která však nebyla součástí gymnázia.

Dnešní Slovanské gymnázium sídlí ve dvou budovách: na tř. Jiřího z Poděbrad a v Pasteurově ulici. V době, kdy jsem byla studentkou této školy, neexistovala francouzská sekce ani víceleté gymnázium.

Když se podívám na zmenšenou kopii našeho maturitního tabla, připomenu si svá studentská léta na zdejším gymnáziu, vzpomenu si na své spolužačky a také na své učitele, z nichž někteří jsou dnes mými kolegy. Říká se, že „pachatel se vrací na místo činu...“ Tak i já přibližně 17 let po vykonání maturitní zkoušky jsem nasměřovala své kroky na Slovanské gymnázium v Olomouci a opět se ocitla na půdě této školy, tentokrát v roli učitelky.

*PhDr. Dana Tihelková
(mat. roč. SGO 1978)*

POŘÁD JSME TO MY

Zdá se to být tak dávno, třebaže jsou to sotva dva roky od chvíle, kdy jsme s listem papíru, který měl dokazovat naši dospělost, naposledy prošli branami Slovanského gymnázia, tedy coby jeho studenti. Bylo to za námi a před námi další etapa života, která naši třídu rozdrobila po celé republice.

Na začátku jsme se neznali a první kroky nebyly asi nejjistější, ale stal se z nás skvělý kolektiv. Strávili jsme společně spoustu času, a to nejen ve školních lavicích, ale i mimo ně. Vzájemně jsme se poznávali a podporovali se. Asi je pravda, že jsme vyrostli. O něco málo do výšky, ale především uvnitř. Pubertální nápady nás sice neopustily, tedy alespoň některé, což je dobře, ale nad každým rozhodnutím přemýšlíme o něco déle než dříve. Slovanské gymnázium nás dostatečně připravilo na to, abychom se mohli rozhodnout, co budeme dělat dál – a jak s tím naložíme, to už je jen a jen na nás.

S většinou spolužáků jsem stále v kontaktu a jsou pro mě blízkými přáteli; někteří pracují, jiní studují. Setkáváme se teď možná častěji než během let na gymnáziu, naše rozhovory se však většinou točí právě kolem této školy. Máme spoustu společných zážitků, které však dokáže pochopit jen ten, kdo s námi strávil nějaký čas.

Kdyby se dal vrátit čas, ráda bych to celé prožila znovu. Nezměnila bych ale jediný den. Všechno, co se stalo, mělo smysl a možná právě díky tomu jsme takoví, jací jsme. A ať už z nás budou doktoři, právníci nebo ekonomové, stejně to budeme pořád my, ti, co se koulovali na školním dvoře, o přestávce vysedávali na topení a při písémkách opisovali z taháků.

Je toho před námi ještě hodně a já věřím, doufám, že dosáhneme všichni toho, co jsme chtěli. Pro mě ale i tak zůstanou roky na Slovanském gymnáziu jedněmi z nejpěknějších.

*Kristýna Bajgarová
(mat. roč. SGO 2005)*

ZÁBLESKY OSOBNÍ PAMĚTI NA THOMASE GORDONA GRUBERA

V anglosaské kultuře je obvyklé, že se lidé vcelku brzy začnou oslovovat křestními jmény. Přestože jsem studia na Slovanském gymnáziu ukončil již před drahnou dobou (1995), stále svého bývalého učitele, Thomase G. Grubera, oslovuji Mr. Gruber. Dozajista to nebude jen naučené oslovení z dob studií. Úcta – ano, je to úcta, kterou k němu chovám – mi říká, že bych měl při této formulaci zůstat. Z jeho „českého pobytu“ si ho nepamatují pouze jako vynikajícího pedagoga, ale i sportovního nadšence,

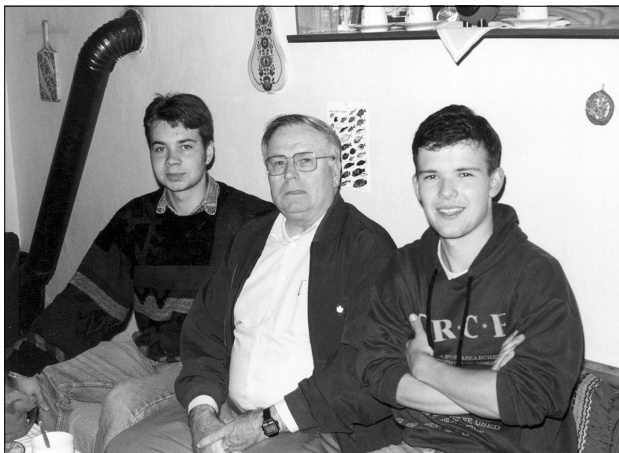
rodinného přítele a obecně člověka, který přestože se ve Spojených státech narodil a měl by tak být hrdým patriotem, dokázal kvůli svému nesusouhlasu s americkou politikou nalézt domov v Kanadě, kde žije doposud.

Jako učitel měl Mr. Gruber jednu velkou výhodu: dokázal zaujmout svým nadšením, vtipem, smyslem pro „show“ a přirozenou interakcí se studenty. Dokázal propojit vzdělání se zábavou, takže člověku ani

nepřišlo, že se učí. Nezapomenutelné jsou jeho vědomostní soutěže „Jeopardy“ (vzor pro české Riskuj), které jsme v hodinách angličtiny hrávali dávno předtím, než se objevil v televizi Nova. Jeho výuka měla i praktický rozměr, když jsme se učili správně ochutnávat čaje, dobývat ze stromů javorový sirup a obecně poznávat přírodu očima anglicky mluvícího lektora. Angličtina se tak v nás ukládala zcela přirozeně, jako když vítr, někdy nenápadný, jindy důraznější, vrší zrnko po zrnku, až vznikne překrásná pouštní duna.

Jako trenér a organizátor našeho softbalového týmu působil Mr. Gruber po celá čtyři léta, než jsme se rozutekli na univerzity. Zůstala nám kromě softbalové rukavice i nesmazatelná vzpomínka na charismatického učitele tehdy u nás dosti neobvyklé hry. Opět svým nezdolným nadšením nám ukázal atraktivnost technik, strategií a týmového ducha, jenž v našem smíšeném kolektivu převládl. Hra se tak stala nástrojem vyšších hodnot – přátelství, pohody a úsměvu. Přesto, anebo právě proto, se nám podařilo vyhrát všechna přátelská utkání, k nimž jsme kdy pod jeho vedením nastoupili.

Jako rodinného přítele jsme zvali Mr. Grubera na své narozeniny a jiná setkání a naši rodiče, kteří sice neumějí anglicky, dodnes vzpomínají na přátelskost a všechnu tu legraci, kterou jsme si s ním zažívali. Jazyk nebyl překážkou, lidské sympatie převládly. Nadšení pro angličtinu se snažil rozšířit i mezi mé mladší sourozence. Na setkáních na chatě nám připravoval hamburgery, přičemž přísně dbal na to, abychom si zapamatovali, že to jsou hamburgery na kanadský, a ne americký způsob. My jsme mu alespoň pomáhali spravovat kolo, které bylo jeho častým průvodcem, sehnali jsme mu společně i Babetu na delší výlety, které jsme pak spolu podnikali. Rozdílnost generací splynula v harmonický celek kamarádství.



*Prof. Gruber mezi svými studenty
(vlevo R. Runták, vpravo R. Jurka).*

I po svém návratu do Kanady na Čechy a Olomouc nezapomněl. Se svými kanadskými přáteli často pořádal ochutnávky piv, zval své známé z Evropy na návštěvy a s ostatními alespoň udržuje dodnes kontakt. Měl jsem tu možnost se s ním od jeho odjezdu celkem třikrát setkat na severoamerické půdě. Zvláště nezapomenutelná byla oslava svátku Díkuvzdání, kdy jsme se znovu potkali u jeho přátel ve státě Ohio. Jeho politicky podmiňovaný antiamerikanismus vedl k tomu, že příště jsme se setkali již jen kousek za hranicí u Niagarských vodopádů. Naposledy, v létě 2005, bylo místo setkání stejné, strana hranice však už pouze kanadská! Častokrát jsem se ho ptal, zda ještě plánuje návštěvu Čech. Říkal, že by se k nám ještě rád podíval, avšak asi mu to zdraví a finance nedovolí. Elánu a chuti do života má stále dosti, a tak mu popřejme, ať ještě jednou nalezne cestu zpět k nám. Domnívám se, že by tím hodně lidem udělal radost.

*Mgr. Radovan Jurka
(mat. roč. SGO 1995)*

JAK MI SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM OLOMOUČ ZMĚNILO ŽIVOT

Připadá mi dnes úplně neuvěřitelné, že uběhlo už téměř devět dlouhých let od chvíle, kdy jsem poprvé usedl jako žák do lavice Slovanského gymnázia. Tuto vzpomínku jsem si uchoval dodnes v hlavě velmi živou.

Bylo úterý 1. září 1998 a já jsem ráno vstával a chystal se na svou první cestu do nové školy. Byl jsem plný očekávání a zároveň obav, protože mě učitelé ze základní školy varovali, že nebude lehké zvyknout si na nový kolektiv a styl výuky. Rovněž jsem byl poučen, že ne každý, kdo měl dobré výsledky na škole základní, se pak dokázal prosadit a prospěch si udržet i na gymnáziu. Byl jsem tedy smířen téměř se vším a vyrazil jsem do budovy Slovanského gymnázia na Pasteurově ulici. Příchod si pamatuji velmi dobře. Škola se ještě vzpamatovávala z ničivých povodní v roce 1997 a na její fasádě to jasně dokladoval barevně odlišený pruh omítky, který sahal až do výše vodní hladiny při katastrofálních povodních předchozího roku. Je však nutné poznamenat, že na vybavení školy nebyly již následky povodně patrné. Ve třídě jsme měli nové lavice a tabuli a čekalo nás uvedení do provozu nově zrekonstruované tělocvičny. Když jsem vstoupil poprvé do třídy označené I. A, uviděl jsem asi třicet podobně vyděšených tváří, jako byla ta moje. Každý v té místnosti měl z něčeho obavy. To se dá ovšem pochopit, protože rozhodnutí studovat na Slovanském gymnáziu, jak se později ukázalo, bylo krokem, který v mnohém ovlivnil naše budoucí studijní, profesní a dá se říci i životní směřování. Když potom do třídy vstoupila naše třídní profesorka (*Romana Lachnitová*), konečně se mi trochu ulevilo. Byla velmi sympatická a mile nás přivítala. V té chvíli bylo lze vidět, jak se všem mým novým spolužákům začí-

naly objevovat ve tvářích první nesmělé úsměvy. Tyto úsměvy nám všem vydržely dodnes a mnohým se ještě o hodně rozšířily, zejména po loňském úspěšném složení maturitních zkoušek.

Dnes tu sedím u počítače jakožto student Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a je mi ctí, že mohu napsat těchto několik řádků a vyjádřit jimi svůj vděk Slovanskému gymnáziu a všem jeho zaměstnancům, s nimiž jsem měl tu čest se v průběhu svého studia seznámit. A není třeba pochybovat, že je za co děkovat. Pedagogové na SGO mi umožnili poznat prostřednictvím reprezentace školy na nejvýznamnějších předmětových olympiádách, co jsem schopen dokázat, a pomohli mi uvědomit si, že člověk musí umět přijímat výhry s pokorou a prohry se vztyčenou hlavou. Prohry jsem se naučil chápat jako motivaci a motor, který mě v mém snažení může hnát dál a výše. Další oblastí, do níž jsem získal šanci nahlédnout prostřednictvím svého studia na tomto gymnáziu, byla oblast žákovských samospráv. Dodnes obdivuji vedení školy za to, že mezi prvními školami v České republice rozběhlo na SGO fungující žákovskou samosprávu a bylo ochotno s ní komunikovat a spolupracovat. Přes členství ve Studentském parlamentu SGO jsem se později dostal do čela Městského zastupitelstva dětí a mládeže v Olomouci a jako jeho předseda jsem se mohl věnovat přípravě a realizaci akcí pro děti v našem městě. Práce v mládežnických parlamentech mě velmi bavila, a tak jsem se postupně stal členem Národního parlamentu dětí a mládeže a po nějaké době i jeho předsedou. A po zkušenostech z mládežnických samospráv na všech úrovních mohu říci, že SGO má zvuk v rámci celé České republiky a vychovává v současné době novou demokraticky smýšlející mládež, která má ty nejlepší předpoklady k tomu, aby se vždy dokázala přihlásit o svá práva a dokázala se vhodným způsobem ozvat v případě, že někomu bude na těchto právech způsobována újma.

V závěrečném roce svého studia na SGO jsem měl možnost seznámit se jako člen školské rady SGO s tímto novým orgánem na našich školách a s jejím fungováním. A ač jsem v ní působil krátkou dobu, rád bych vyjádřil dík všem těm, kteří mi dali důvěru je v ní zastupovat.

Těch osm let uběhlo opravdu jako voda a já si až s odstupem času uvědomuji, jak krásná léta to byla. Víím, že se nikdy nevrátí a že se do lavic gymnázia jako žák nikdy nevrátím ani já. Je mi ale jasné, že toho této škole dlužím mnoho. A vzhledem k tomu, že se s ní nemohu jen tak jednoduše rozloučit, snažím se alespoň trochu splatit jí svůj dluh. A to tak, že se pokusím v rámci svého nepovinného semináře připravit studenty SGO, kteří o to mají zájem, na úspěšné složení přijímacích zkoušek na vysokou školu.

Na Slovanském gymnáziu je mnoho lidí, kterým bych chtěl poděkovat, a tak to dělám prostřednictvím tohoto článku. Oni vědí, o koho jde. Děkuji...

*Zdeněk Černoňouz
(mat. roč. SGO 2006)*

SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM A INTERNATIONAL STUDENT LEADERSHIP INSTITUTE

Anglický jazyk je na Slovanském gymnázium v Olomouci vyučován na velmi dobré úrovni, a to především zásluhou zdejších učitelů angličtiny a jejich neutuchajícího snažení. Bylo by ideální, kdyby si všichni studenti mohli své nabyté znalosti a schopnosti v anglickém jazyce vyzkoušet i mimo školní učebnu, jenže – nepočítáme-li možnosti prázdninových cest do zahraničí – takových příležitostí se jim nenaskytá mnoho. O to více potěšující je spolupráce, kterou Slovanské gymnázium navázalo s programem *International Student Leadership Institute (ISLI)*, který se každoročně realizuje v Oberweselu v Německu. Tento program zve na týdenní konferenci studenty z mnoha evropských zemí a USA, aby společně pracovali na určitých úkolech, hovořili o nich a vůbec byli spolu a poznali sebe navzájem i kulturu dalších zemí. Jediným jednacím jazykem projektu je právě angličtina.

Poprvé se naše gymnázium do tohoto programu zapojilo v roce 2000, za což vděčíme dnes již bývalému kolegovi Milanu Křížovi, který se poprvé zúčastnil jako pozorovatel v roce 1999. A již o rok později se do programu zapojili první čtyři studenti. Po odchodu kolegy Kříže ze Slovanského gymnázia se účasti naší školy na programu ujala Eva Makovičková, dnes již Šolcová. A letos v únoru jsem měla já sama se třemi našimi studenty Marií Gajovou, Simonou Kožuchovou a Janem Horákem možnost se tohoto vrcholně zajímavého projektu zúčastnit. Zkušenost to byla nejen nezapomenutelná, ale i nadměru užitečná jak pro mé studenty, tak i pro mě v mém dalším učitelském působení. A to nejen proto, že jsme zde navázali různá osobní přátelství a mí studenti měli možnost si vyzkoušet, jak se jim svět může otevřít i jinak než prostřednictvím prázdninové cesty. A co tedy *ISLI* představuje a proč by spolupráce s ním měla být pro studenty Slovanského gymnázia tak přínosná?

Pár řádků o historii, způsobu práce a účelech programu *International Student Leadership Institute*. K jeho založení došlo již v roce 1981 a od té doby se postupně, ale utěšeně rozrůstá. První konference se zúčastnilo 70 studentů z USA, Kanady, Německa a Francie. Letošní setkání již dalo dohromady 150 studentů z jedenácti zemí včetně České republiky, kterou reprezentovali tři studenti Slovanského gymnázia.

Samotná koncepce práce *ISLI* je jedinečná nejen svou ideou, že studenti by se měli aktivněji zapojovat do práce skupiny, ale i aktivně ji ovlivňovat a vést, nýbrž také tím, že tento program je i samotným důkazem, že tato myšlenka je proveditelná v praxi. (*Nesmíme ale zapomínat, že vše se odehrává na poli sice vážných témat, která jsou ale uchopená hravou formou a při výhradním používání této metody bychom se v běžném učebním procesu zřejmě daleko nedostali. Ale: je-li příležitost, proč to nezkusit?*)

Studenti jsou při svém příchodu na *ISLI* rozděleni do barevně odlišných týmů pokud možno tak, aby se studenti stejné národnosti nepotka-

li ve stejné skupině. To je dále stimuluje a nutí používat místo jejich rod-
né řeči výhradně angličtinu. Každý den se všechny týmy zúčastní několi-
ka přednášek, po nichž se jednotlivé týmy rozejdou a začnou pracovat na
předem stanovených úkolech, které se k danému tématu vztahují. Úkoly
to mohou být různé – od vytváření poučných plakátů (*posterů*) přes scén-
ky až po vymýšlení a zazpívání písniček na konkrétní téma. K dispozici
mají kromě běžných psacích pomůcek i zpětný projektor a vždy mikro-
fon.

Na svých úkolech pracují studenti zásadně sami. Učitel zde pouze do-
hlíží. Jeho role tak ustupuje do pozadí a stává se spíše pozorovatelem,
který zasáhne či pomůže až ve chvíli, kdy to uzná za vhodné. Tato metoda
opět zvyšuje samostatnost studentů při práci v týmu a nutnosti řešit
případné organizační či komunikační problémy mezi sebou. Užitečná
příprava do života i pro další studium.

Projekt *ISLI* je založen zejména, stručně řečeno, na koncepci práce stu-
dentů pro studenty. Každý rok je na konci konferenčního týdne zvoleno
deset z účastníků, kteří tvoří *Board of Regents*, organizační radu *ISLI* – tzv.
regenti. Ti potom na další rok připravují všechny přednášky a úkoly pro
nové účastníky programu. Takto se studenti učí, jak organizovat a vést
menší či větší skupiny lidí a motivovat je k práci. Získají tak rovněž i větší
sebejistotu pro své další aktivity ve škole i v životě. Česká republika měla
za dobu spolupráce s *ISLI* již čtyři regenty.

International Student Leadership Institute je unikátní projekt, jehož benefit
na sobě mohlo poznat již několik studentů Slovanského gymnázia. A ač se
jedná o výjimečnou příležitost, jíž se nemohou zúčastnit celé třídy, ale jen
vybraní studenti, její význam je možná i o to vyšší, protože právě tato
výjimečnost dané studenty zavazuje nejen k většímu snažení a výkonům,
ale i k osobnímu uvědomění si hodnoty podobných možností ve svém
budoucím životě a také vlastních schopností, které je při takové akci
nezradily. A to je po zdokonalení se v anglickém jazyce asi ten největší
význam celého projektu pro naše studenty.

Mgr. Silvie Eichlerová
profesorka SGO

DĚJEPIS ANGLICKY

Někteří studenti míří po maturitě na vysokoškolská studia v oborech,
které vyžadují velmi dobrou znalost angličtiny nebo zde taková znalost
studenty alespoň velmi zvýhodňuje. Je to například studium práv, histo-
rie, politologie, ekonomie či anglické filologie samotné. Takový student,
a zvláště ten, který si své budoucí odborné zaměření vybírá velmi pečlivě,
ocení každou možnost procvičit a rozšířit si své znalosti angličtiny všemi
možnými způsoby. Jeden z nich se mu nabízí přímo na Slovanském gym-
názium v podobě nepovinného předmětu *Dějepis anglicky*. Studenti se zde

zabývají mnoha kapitolami dějin v různých oblastech světa - neplést si s anglickým dějepisem! Nemáme ani ambice pokrýt celé období lidských dějin. Jde spíše o vybrané kapitoly z dějin - ovšem ty důležité a, doufáme, i zajímavé.

Metody využití při výuce se různí, od prostého výkladu přes práci s textem, doplňovací cvičení, vypracovávání zadaných otázek a úkolů, různé hry až po písemné vyjádření. Studenti pracují samostatně i ve skupinách.

A jakým tématům že se to věnujeme?

Začínáme starověkým Římem. Kolébkou a zdrojem inspirace evropské kultury, politiky a práva. Právě zde se studenti seznámí se základními termíny z oblasti práva, např. o soudnictví, smlouvách či pronajímání. Při studiu mapy římského impéria se naučí také základní slovní zásobu týkající se zemského povrchu. Dnešní politologické termíny vysledujeme při konverzačních aktivitách, které nám odhalí, jak to chodilo na římské politické scéně. A tak dále.

Následuje středověk. Drsný, ale fascinující. Matoucí, stejně jako autentické středověké hádanky, které se společně pokoušíme luštit. Někdy nás důvtip zradí, někdy ne. I jazyk sám je zde sice složitější, ale to nevadí, atmosféra doby se nám i tak přiblížila. Zdá se, že nejzajímavější je pro studenty mluvit o rytířství, šlechtě a hradech, ale všechny pobaví i čtení z „deníku středověkého rolníka“. Drsné, ale takový už byl život. A což ten náboženský? Pro středověkého člověka byla otázka spásy duše klíčová. Hovořili jsme tedy i o křesťanství, o jeho různých variantách a symbolech.

A tak by se dalo pokračovat. Raději bych přeskočila k tématům, která jsou nejen historická, ale i aktuální. Jsou to zejména globalizace, světová a evropská integrace, Evropská unie, ale i islám, nedostatek tolerance a problémy s ním spojené, např. světový terorismus. Tato témata jsou pro studenty důležitá nejen proto, že se o nich chtějí naučit mluvit anglicky, ale i kvůli možnosti o nich hovořit vůbec. Je proto nutno je pojmut zejména konverzační metodou, což je činí ideální pro procvičování diskusních technik. Nebo psaní argumentativní eseje. A hlavně se u takových témat nepohádat. To by o toleranci nebylo, že? I když i spontánní horlivá argumentace angličtinu procvičuje přímo báječně...

Co dodat na závěr? Nejdůležitější je, aby byly nabyté znalosti a zkušenosti studentům k užitku. O tom se finálně přesvědčí až při jejich využití v praxi, zejména na vysoké škole nebo ve své pozdější profesi. Snad si potom alespoň vzpomenou na školu, která se jim je snažila poskytnout.

*Mgr. Silvie Eichlerová
profesorka SGO*

SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM NA CESTĚ DO EVROPY

V úterý 21. března 2005 se uskutečnil v olomoucké Redutě koncert pořádaný Slovanským gymnáziem v rámci mezinárodního projektu „Junge Wege in Europa“. Koncertní večer připravily společně Pěvecký sbor Slovanského gymnázia pod vedením prof. Soni Vidličkové a Pěvecký sbor Werkgymnasia Heidenheim se sbormistryní Marlis Bernet-Götzovou. Večerní koncert uvedli moudrými slovy ředitel obou gymnaziálních ústavů.

Úvodní skladbou večera se stalo dílo Martina Smolky, vytvořené pro dva sbory na text pražského německy píšícího literáta Franze Kafky. Dílo pro dva sbory zaznělo ve světové premiéře pod názvem Touha státi se Kafkou. Obdivuhodná spolupráce obou sborů měla vysokou vypovídací hodnotu, zejména pokud se týkalo hudební kultury, přednesové disciplíny a schopnosti bezprostředně reagovat. Kafka byl realizován pod taktovkou obou dirigentek.



Poté zazněla gospelová mše *MISSA PARVULORUM DEI* pro sopránové sólo, sbor a komorní orchestr, dílo německého skladatele Ralfa Grösslera. Gospelová znamená skladbu duchovní na text Nového zákona v pojetí severoamerických černochů. Dílo zaujalo svěbytným stylem a velmi citlivou spoluprací obou sborů. Uznale bylo oceněno zejména náročné sopránové sólo v podání Anny Jelínkové. Provedení díla proběhlo pod taktovkou dokonale připravené Soni Vidličkové a v součinnosti s členy profesionálních hudebních těles (MFO, MDO). Skladba byla ve všech částech přesvědčivá a naplněná Reduta to vřele ocenila. Nikomu neuniklo, že koncert stejně jako dlouhodobé kontakty gymnázií nejsou přínosem pro členy sborů jen v oblasti hudební, ale také v rovině společenské, jazykové a kulturní.

Slovanské gymnázium je v oblasti spolupráce s evropskými partnery příkladným ústavem. Reprezentuje naši zemi na úrovni, která může být pro ostatní ústavy v České republice inspirující. Nepochybň je to výsledek systematické práce ve výuce světových jazyků, což jsou plody dennodenní cílevědomé výuky, jež zůstanou cennými profilovými hodnotami a kvalitami mladých studentů.

Mgr. Bohumír Kolář

STUDENTSKÉ ČASOPISY NA SLOVANSKÉM GYMNÁZIU OD 90. LET

Odhodlání dát o sobě vědět, rozčěřit nesnesitelně stojatou atmosféru školních prostor (vlastně tak trochu si v nich zahulákat), popíchnout tábor vytrvalých a úskočných protihráčů (sbor profesorský), ale zároveň jim také konečně ukázat (a to zase se vši vážností), že něco umí, že přemýšlí a že má výdrž – to všechno číší z dochovaných čísel několika studentských časopisů, které s nefalšovaným nasazením vytvořil živel studentský.

Má totiž svůj svět a svého ducha, charakterem doby nepodmíněného, a tím je každá další generace ponoukána promluvit novým, a hlavně vlastním odstínem hlasu. A protože je tato potřeba milého živlu studentského opravdová, pramálo záleží na tom, jak podobně ty nové hlasové odstíny uším „zkušených“ (důvtipný čtenář přilehavě doplňuje *fosílií*) znějí a jak se i jednotlivé studentské časopisy navzájem podobají.

Ba právě naopak, ta jejich podobnost ve snaze dotáhnout dílo ke konci, to množství neočekávané práce a obtíží, co útočí na zoufající redakci pravidelně, obzvláště rafinovaně a ze zálohy, právě ty opakované chyby jsou projevem nejpřitažlivějších rysů studentských generací: tvořivosti, houževnatosti i nasazení. A docela určitě nejkrásnější na tom všem je fakt, že takoví studenti se objevují znovu a znovu, že nedají pokoje sobě ani druhým, nedají si říct – a vydupou si časopis, pochopitelně ten nejlepší, jaký kdy škola spatřila!

Pesimistického čtenáře potěšit nelze, neboť se chystáme prokázat, že zmínění studenti nevymírají, alespoň ne docela. Stačilo totiž zapátrat v temnějších koutech některých kabinetů a domácích knihoven onoho naoko nepřátelského tábora profesorského, aby se na světlo dostaly zachované výtisky studentských časopisů, které v minulých letech na Slovanském gymnáziu vycházely.

FIGURANT

Časopis, který vycházel 2 roky (v letech 1992 – 1993). Jeho šéfredaktor Alexandr Jeništa z 2. A se svou redakcí přivedl za tuto dobu na svět celkem 9 čísel. Název měl být podle vyjádření autorů vnímán jako „něco nastrčeného, co čeká, jak se k němu čtenáři zachovají“. Redakce se snažila udržovat rubriky, které měly dodávat celému listu na serióznosti: např. rubrika o nových knihách ve školní knihovně, recenze hudebních nosičů i knižních publikací, hitparáda, výročí měsíce. Zvláštností časopisů z počátku 90. let 20. století je pozornost redakce věnovaná problematice politické – objevují se odkazy na význam událostí ze 17. listopadu 1989 i jiné výraznější společenské události; taková témata u mladších kolegů těchto redaktorů nenacházíme. Cennou součástí časopisu se postupně začaly stávat i vlastní umělecké a publicistické texty studentů, především povídky a reportáže.

V listopadu r. 1992 vyšlo rovněž první číslo jiného časopisu - **NOVÝ MĚSÍC**, jehož redakce ze 3. B se však záhy sloučila s redakcí *Figuranta* (více hlav více ví).

Podzim roku 1992 musel nepochybně být v některých ohledech výjimečný, neboť na Slovanském gymnáziu se objevil ještě jeden, tedy třetí časopis - **PLUTO**, „*občasně vycházející občasník*“. Vydávala ho třída 1. B, nejméně zkušená skupina, které ho pojímala jako prostor pro koncentraci vtipů, soutěží, zajímavostí, dokonce i kuchařských receptů, komiksů, křížovek a seriálů, často převzatých z jiných zdrojů. Nedobré technické záležitosti nahrazovali tvůrci osobním nasazením - některé pasáže ručně dokreslovali a tak z každého výtisku činili originál.

Podobný charakter jako Pluto měl almanach **BUDÍK**, podle vyjádření samotných redaktorů sestavený jen a jen pro pobavení redakční rady, která se držela parafráze jistého uměleckého hesla z 19. století (*l'art pour l'art*): „*l'budík pour l'budík*“.

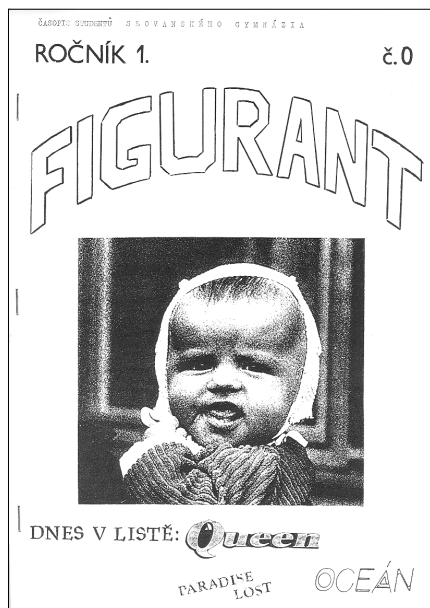
Originálním prvkem tohoto almanachu jsou především jeho tvrdé desky s abstraktními kresbami a skutečnost, že každý kus byl ručně sešíván, a to velmi elegantně.

FALSTAFF

První číslo tohoto výrazného časopisu vyšlo 7. listopadu r. 1994. Název odkazoval na jistého hrdinu Shakespearových dramát, „*veselého a dobráckého rytíře s červeným nosem*“, kterého si redakce vyvolila jako „*maskota v humoristickém časopise*“, protože „*legrace vždycky byla a bude potřebná i v omšelých školních lavicích, popsanych hieroglyfy našich předchůdců*“. Autoři se rovnou v úvodníku prvního čísla odvážně zavazují k tomu, že časopis „*bude stále aktivní a živoucí*“.

A tak stránky zaplňují anekdotami, fejetony, reflexemi dění ve škole i v Olomouci, hudebními recenzemi, anketami oblíbenosti kapel i členů profesorského sboru. Nejvýznačnějším a silicím rysem tohoto časopisu se stal vsutku široký prostor věnovaný literárním textům redaktorů, objevuje se i poezie: „*...po mnoha neustálých proměnách, od plátku zmitaného neurčitým výrazem, který neměl svou identitu a pevně vyjádření, přes dlouhotrvající boj literární tváře s podřadnou a nevděčnou tvorbou o hudbě, jsme se dostali až k vysněnému cíli ... Podarilo se nám zcela prosadit image literárního časopisu.*“

Tak popisuje proces formování časopisu jeho šéfredaktor Radko Obeignerův v úvodu k 9. číslu *Falstaffa*, které čítalo 121 (!) stran zaplněných výhradně literární tvorbou redakce a vyšlo v náramně seriózním kabátku - mělo podobu přímo knižní a honosilo se lepenou vazbou.



Část redakce Falstaffa se však podílela i na obsahu a občasném vzniku nových čísel časopisu XAN, který se zaměřoval jednoznačně na počítačové hry a reprezentoval nezávislý „počítačový klub“ na škole.

Na podzim roku 2003 z iniciativy studentů třídy 2. B vznikl časopis DO PŮL TĚLA. Jeho redakce měla ambice vysloveně žurnalistické, mnoho péče věnovala nejen budování pravidelných rubrik, ale i grafické podobě časopisu. Na úvodní stránce se objevovala vždy nová fotografie dvou studentských bytostí, v duchu názvu periodika pochopitelně do půl těla nahých. A nesmlouvavě měly vyznívat i publikované texty, které se nevyhýbaly ani ožehavějším či obtížně uchopitelným společenským problémům, které měly být nastíněny právě „do půl těla“, sice tedy přímo a bez skrupulí, ale přece jen s ponechaným prostorem pro vlastní úvahu čtenáře. Náplň časopisu byla velmi pestrá, ke cti všech publikujících slouží, že často poctivě a statečně usilovali o naplnění skutečné podoby útvarů publicistického stylu.

I díky tomu na jaře roku 2005 získal tento časopis první místo v soutěži školních časopisů z Olomouckého kraje.

S odchodem zakládající redakce (především šéfredaktorky Kristýny Haškové a jejích spolužáků) ze Slovanského gymnázia r. 2006 končí i éra tohoto časopisu.

*Mgr. Silvie Langerová-Sedláčková
profesorka SGO*



Převzetí vítězného ocenění na Krajském úřadě v Olomouci.

MALÝ DOVĚTEK K ČASOPISŮM NA SGO

Snad každá studentská generace Slovanského gymnázia měla či má ambice vydat o sobě svědectví vlastním časopisem. Pokládám za svoji povinnost nenechat upadnout v zapomenutí časopisy, o nichž vím a které předcházely časopisům současným koncem padesátých, šedesátých, a dokonce koncem třicátých let.

Od roku 1958 do roku 1961 jsme ve škole vydávali časopis JISKRY. Několik jeho výtisků dokonce „někde“ vlastním, avšak vzhledem ke stěhování nejsou bezprostředně k dispozici. Pamatuji si, že v úvodním článku přál JISKRÁM úspěch pan prof. Borovička. JISKRY přinášely reflexe z výletů, exkurzí a brigád, informovaly o aktivitách pěveckého sboru a přinášely i vlastní studentskou tvorbu. Z někdejších autorů mi utkvělo jméno současného v Londýně žijícího politologa a publicisty Miloše Kuraše, který ovšem tehdy nepublikoval své originální názory na společenský vývoj, ale svou milostnou poezii. Zaujal mě rovněž článek o našem tehdy aktuálním laureátu Nobelovy ceny za chemii Jaroslavu Heyrovském, který možná přispěl na miskou vah při mém rozhodování, že jsem nakonec šel po maturitě studovat chemii.

Zážitkem pro mě byla výroba časopisu. Jednak proto, že jsme získali výsadu po skončení školního provozu pobývat v kanceláři školy, v níž se nacházel rozmnožovací přístroj, na němž jsme časopis tiskli (*a v sousední, odtud volně přístupné, místnosti bylo obrovské akvárium s rybičkami, které byly láskou našeho biologa pana prof. Karla Pochobradského*). Mimořádným dobrodružstvím ale byla i samotná práce s tiskařskými blánami (*takřka vylučující možnost retuše chyb*), patlání tiskařské černi (*mimořádný talent pro optimální dávku a její rozetření po válci měl technický redaktor JISKER, spolužák Vláda Ženčák*) a pak citlivě plynulé točení klikou, o které jsem se pokoušel já.

Naše JISKRY měly velmi neumělou grafickou úpravu. Mírný posun k lepšímu nastal v roce 1959, kdy nás zaznamenalo sdružení rodičů a kdy jeden z obětavých tatínků zprostředkoval v tiskárně patronátního závodu SIGMA Lutín tisk jednotné barevné titulní stránky, do níž se pak bližší údaje o příslušném vydání vpisovaly ručně. Byl na ní v modročerveném provedení pohled na naši krásnou školní budovu směrem od lávky z Výpadu. I tak banální záležitost, jako byly naše nevinné JISKRY, však musely být vždy s předstihem předkládány k odsouhlasení na tiskový dozor (*rozuměj k cenзуře*) odboru kultury.

Nevím, jak si s cenzurou rozuměli studentští vydavatelé o desetiletí později. V roce 1968 Vlastimil Čech, Jiří Kocum a Jiří Vranka vydávali na naší škole s nadšením studentský časopis ELČVE. Hned v úvodníku slibovali přinášet vlastní studentskou tvorbu a nevyhýbat se kritickým připomínkám. Rozhodli se i přebírat články odjinud, pokud „budou zajímavé a poučné pro všechnu mládež naší školy“. To se jim podařilo, neb přetiskli např. velmi zajímavý příspěvek Jana Skácela přednesený na IV. Sjezdu československých spisovatelů (1967). Sjezd ČS byl katalyzátorem tzv. „obrodného procesu společnosti“ v roce 1968. Otiskli i několik zajímavých citátů, doporučili autory k přečtení, dali prostor studentským poetům a vtipnými karikaturami glosovali ukázky z děl K. H. Máchy, F. L. Čelakovského a Vítězslava Háška. Zaujal mě citát (*mrzí mě jen, že ho*

čtu *poprvé teprve v roce 2007*): Stačí jeden krok dopředu, aby ten, kdo Ti stál po boku, se Ti ocitl v zádech...

V roce 1937, tedy přesně opřed sedmdesáti lety, vydávali studenti septimy A Slovanského gymnázia, vedení prof. Rostislavem Bartochou, svůj časopis s hrdým názvem MY. Rádi na něj vzpomínají dva pamětníci, s nimiž jsem osobně hovořil, paní Anna Dostálová a Oskar Richter. Již předtím ale vycházely nepravidelně studentské časopisy, jejichž „vydavatelé“ se je snažili o přestávkách kolportovat po třídách a přesvědčit spolužáky, aby za minimální peníz, který by uhradil výrobní náklady, si je koupili. Paní Dostálová oceňuje, že jejich časopis měl podporu ředitelství i sdružení rodičů. Redakce měla složení: Zdeněk Krecht, Ota Bittmann, Karel Feldschuh. Název i grafická podoba časopisu byly studentskými výtvary. Autorsky přispívali studenti ze všech tříd Slovanského gymnázia, ale i Dívčího reformního reálného gymnasia, a dokonce i Německého reálného gymnasia (*jimi publikované články byly psány německy*). Přísným cenzorem byl profesor Bartocha. Jiný tehdejší oblíbený profesor češtiny Bráblík byl spíš posměváčkem, břitce komentujícím chyby proti jazyku i slohu.

Na náklad si už paní Dostálová nevzpomíná, ani na všechny „redaktory“, kteří časopis přepisovali a upravovali jeho vzhled. Vzpomíná však, že konečným místem „výroby“ byl velký kulatý stůl v bytě prof. MUDr. Bittmanna s hromádkami jednotlivých listů, které se skládaly za pochodu kolem, což byla poslední technická záležitost. Do časopisu MY přispívaly i později velmi známé osobnosti, jako např. Zdeněk Šprinc nebo romanista Jiří Látal. Časopis komentoval sportovní klání mezi třídami i s okolními školami, přinášel pozvánky na studentský večírek, na akce Národní jednoty, pěveckého sboru, ale i vtipy, parodie poezie klasiků a úsměvné komentáře Konislava Kakraholta. Zabýval se ale i tématy vážnými, např. recenzemi akcí pořádaných pro studenty např. v souvislosti s úmrtím presidenta Osvoboditele. MY měl schopné karikaturisty a velký smysl pro humor, který si uměli udělat i ze sebe samých. Posuďte:

Cizinče milý,
postůj tu chvíli,
prohlédni dobře tuto boudu,
nepatří ani blázinci, ani soudu.
Viz na ceduli hezké,
gymnasium že to české!

Další septima již časopis nevydala – na podzim došlo k okupaci Sudet, následoval Protektorát a jiné starosti.

Dnes osmašedesátiletý pan Oskar Richter (*žijící v Heidelbergu*) z oloouckého Deutsches Staatsrealgymnasia, který byl pravidelným příspěvatelem časopisu MY (*již tehdy se specializoval na filmovou tvorbu, pro niž získal stipendium pana Sigmunda a následně studoval na pražské Akademii filmovou reklamu a animovaný film u prof. Jiřího Trnky*) vysoce hodnotí přátelství, která se vytvořila při společné práci na vydávání časopisu a dodnes vděčně vzpomíná na přátelství se Zdeňkem Šprincem i s rodinou prof. Fuky, přátelství, jež přetrvala kruté společenské otřesy, které přinesla doba. I takto může člověka obohatit práce na studentském časopisu...

RNDr. Vladimír Zicháček
ředitel SGO a jeho absolvent z r. 1960

STUDENTI SGO V SOUTĚŽI „JOIN MULTIMEDIA 2004“

Join multimedia 2004 navázala na soutěž *Mládí a vědění*, probíhající v ČR v minulých letech, a posunula ji na mezinárodní úroveň. Jde o celoevropskou soutěž pro žáky základních a středních škol garantovanou firmou Siemens. Probíhá ve dvou úrovních (republikové a poté v celoevropské) a ve dvou věkových kategoriích. Soutěžící pracují ve čtyř až osmičlenných týmech a po dobu pěti měsíců společně vytvářejí originální multimediální prezentaci na počítači podle vybraného tématu, a to v německém nebo anglickém jazyce.

Za Slovanské gymnázium Olomouc se v tomto roce rozhodli soutěžit studenti třídy 2. B čtyřletého studia: Jakub Fanta, Jan Reitinger, Roman Remeš a Kamil Valenta. Vybrali si téma „Technologie a inovace Carry the Spirit: stavíme digitální mosty“, které zpracovali v anglickém jazyce. Projekt je zaměřen hlavně na Nizozemsko a Českou republiku, u nichž srovnává školní systémy, styl výuky, osnovy, vybavení a zařízení tamějších škol. Zaměření projektu vychází z toho, že studenti SGO měli možnost účastnit se výměnného pobytu s gymnazisty z nizozemského města Veenendaal. Zde nasbírali potřebné informace pro svou prezentaci. Projekt dále srovnává školní systémy následujících zemí: USA, Anglie, Rakousko, Španělsko, Rusko, Omán, Francie a Německo.

Celkovou organizaci týmové práce vedl Roman, Jakub vytvářel a zpracovával digitální videozáznamy, Honza shromažďoval a překládal veškerá potřebná fakta, konečnou počítačovou podobu pak zpracoval Kamil. Výsledkem jejich úsilí, vytrvalosti, a hlavně hodin a hodin práce je jedinečná, vysoce informativní prezentace, zpracovaná zajímavou, originální formou.

V celorepublikovém kole ve své kategorii zvítězili a jejich práce postupuje do soutěže celoevropské. Její výsledky se dozvědí na mezinárodním předávání cen v Mnichově, kterého se jako vítězný republikový tým zúčastní. Za vítězství zároveň získali pro SGO nový počítač, který na jejich přání bude instalován v zeměpisné učebně a využíván především k promítání prezentací, jež vytvořili jejich spolužáci.

*Mgr. Eva Šafránková,
dohlížející profesorka SGO*

PER ASPERA AD ASTRA

Když jsem v roce 2000 nastupoval na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého na obor Matematika a její aplikace, jediné, co ve mně uchovávalo naději na zdárné ukončení alespoň prvního ročníku na tomto ústavu, byly více než solidní matematické základy ze Slovanského gymnázia od dr. Radima Slouky. Absolventstvím humanitní třídy jsem se totiž výrazně odlišoval od zbytku naší vysokoškolské studijní skupiny, ve které převažovali řešitelé okresních a krajských kol matematických olympiád či alespoň absolventi technicky zaměřených středních škol.

A ukázalo se, že mi tyto základy byly při náporu studijních povinností opravdu velkou oporou, protože již po úvodním semestru naše řady prořídly na slabou polovinu. S prvními zdárně vykonanými zkouškami jsem pak nabyl přesvědčení, že je tento obor zvládnutelný. Navíc jsem s překvapením zjistil, že mě některé partie vysokoškolské matematiky začínají dokonce bavit. Do půlky druhého ročníku jsem v tom měl jasno – nejlepší je lineární (tj. vektorová) algebra! A protože od myšlenek nemám většinou daleko k činům, již druhý den po zkoušce z tohoto předmětu jsem klepal na dveře pracovní přednášejícího dr. Jukla s žádostí o nějaké lineárně algebraické téma, kterým bych mohl „týrat“ svůj mozek. Když mi dal článek o tzv. plurálních číslech, která jsou algebraickým zobecněním čísel reálných, má první, a z dnešního pohledu velmi naivní, otázka byla, k čemu tento článek v praktickém životě vlastně je. První se z překvapení vzpamatoval vždy dobře naložený kolega mého budoucího školitele, který mě ujistil, že jediné uplatnění je pouze jako náhražka toaletního papíru, zato že by takto byl denně potřeba nejméně jeden.

Toto vysvětlení mi ovšem nestačilo, a tak jsem během následujících měsíců zapojil do pátrání po netoaletním využití plurálních čísel půl katedry. Vytrvalá snaha posléze, i přes mou narůstající skepsi, vedla díky nezměrné ochotě trojlístku prof. Kubáček, doc. Kunderová a doc. Kobza, ke kžženému výsledku, a to aplikaci mé oblíbené algebraické struktury při zjednodušování výpočtů v matematické statistice. Blíže pak při hledání funkčních závislostí v časových řadách, např. ve sledování denního počtu zákazníků v supermarketu, pro což jsem získal podklady od bývalého ředitele Baumaxu Olomouc Ing. Hradila. Teď už jsem byl spokojen – cíle jsem dosáhl, ovšem naopak nebyli spokojeni mí školitelé. Z jejich pohledu jsem stál teprve na začátku dlouhé cesty k precizně vypilované práci.

A tak se stalo, že téměř do roka a do dne jsem na jaře roku 2004 předstoupil před komisi fakultního kola SVOČ (Soutěž ve vědecké odborné činnosti) v matematice a to jsem vyhrál. Štěstí bylo nezměrné. Navíc jsem byl vybrán na „výlet“ na celostátní kolo této soutěže v květnu do Brna. Má očekávání zde byla již naprosto nulová, což podpořila i fakultní komise slovy „nečekejte, že tam něco vyhražete“. Za nejlepší možný dosažitelný výsledek pro naši fakultu bylo totiž dosud považováno čestné uznání (tj. cena útechy) a jako student teprve čtvrtého ročníku jsem nevbuzoval



Karel Hron přebírá Cenu rektorky UP z rukou univ. prof. MUDr. et PhDr. Jany Mačákové, CSc., rektorky UP Olomouc (listopad 2004)

velké naděje na dosažení ani této mety. Takže jsem za největší úspěch svého brněnského pobytu předpokládal navázání přátelských vztahů s kolegy z ostatních matematických oborů z celé republiky a Slovenska, utužené u zlatavých půllitrů v jedné z malebných hospůdek. Překvapení, které mě zajalo při vyhlášení prvního místa v „mé“ soutěžní sekci, se proto dalo srovnat snad jen s tímtež vyhlašováním kaštanového krále v první třídě základní školy. Vyhrál jsem „svočku“! Porotu zřejmě zaujala ona neotřelost propojení ryze teoretické partie o plurálních číslech s výpočetními metodami matematické statistiky a následným zpracováním problému z ekonomické praxe (a to ještě navíc nevěděli o prvotním motivu vzniku tohoto „díla“). Mé první telefonáty poté ihned směřovaly k mým školitelům, abych si vychutnal pro změnu jejich údiv a radostné překvapení. A právě naše společné nečekané štěstí je tím nejkrásnějším, na co z celé soutěže dodnes vzpomínám.

Tuto mou životní epizodu posléze na krásném ceremoniálu uzavřela Cena rektorky UP v listopadu 2004, kde byli vedle mých rodičů a přítelkyně přítomni i doc. Kobza a dr. Jukl, s nímž jsme celou akci uzavřeli panákem archivní slivovice v restauraci Potrefená husa. Budiž tedy tento krátký článek alespoň malým příspěvkem do kolekce mých velkých díky všem v něm jmenovaným, zvláště pak Slovanskému gymnáziu, které mne vybavilo už výše zmíněnými více než solidními základy matematiky, jež se pak stala mým koníčkem.

*Mgr. Karel Hron, Ph.D.
(mat. roč. SGO 2000)*


Dovětek redakce:

Slovanské gymnázium je vždy potěšeno úspěchy svých absolventů. Raduje se tedy i z ocenění, která obdrželi za své studentské vědecké práce i další jeho absolventi, jako např.:

Hana Mikulková (mat. roč. SGO 2001), jež v roce 2004 obdržela Cenu rektorky UP za nejlepší vědeckou studentskou práci v oboru Biomedicínské vědy, a to za Poškození DNA kožních buněk UV zářením a jeho důsledky;

Jiří Jablonský (mat. roč. SGO 2001), jenž v roce 2006 obdržel Cenu děkana PĚF UP za nejlepší studentskou práci v oboru Fyzika a Cenu rektorky UP za nejlepší studentskou práci na poli přírodních věd, a to za *In silico* model fotosystému II, s jehož pomocí popsal molekulární mechanismy snižující efektivitu disociace vody a následného uvolnění kyslíku v rostlinách.

BLAHOPŘEJEME!


REKTORKA
UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI

Vážená slečna
Hana Mikulková
studentka Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého

V Olomouci 19. listopadu 2004

Vážená kolegyně,
na základě doporučení odborné komise

Vám uděluji

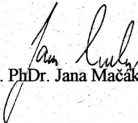
CENU REKTORKY UNIVERZITY PALACKÉHO
za nejlepší vědeckou nebo uměleckou práci studentů bakalářských a
magisterských studijních programů


v oboru
biomedicínské vědy

za práci
Poškození DNA kožních buněk UV zářením a jeho důsledky

Současně Vám předávám finanční odměnu Kč 3.500,-.

Přeji Vám další úspěchy ve Vaší vědecké práci
i v osobním životě.


Prof. MUDr. PhDr. Jana Mačáková, CSc.



DVĚ ŠKOLY – JEDNO PARTNERSTVÍ: GAUß-GYMNASIUM WORMS – SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM OLMOUC



Gauß-Gymnasium



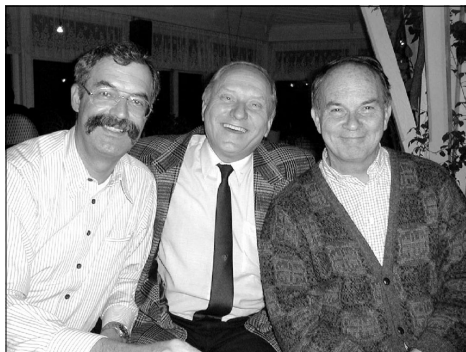
Slovanské gymnázium

Od roku 1998, to znamená téměř 10 let, jsou Gauß-Gymnasium Worms a Slovanské gymnázium Olomouc vzájemně spjata pevným přátelstvím, což se projevilo nejen v mnoha projektech v rámci programu Comenius, ale vyústilo to i v pokračující setkání v rámci společného cizojazyčného zaměření na francouzský jazyk. Paralelně s výše uvedeným vzniklo také mnoho osobních přátelství mezi studenty, stejně tak jako mezi profesory z obou škol.

Jako ředitel Gauß-Gymnasia bych na tomto místě rád poděkoval svému kolegovi a příteli, dr. Vladimíru Zicháčkovi, za srdečnou a velmi konstruktivní spolupráci, stejně jako za mnohá gesta vyjadřující osobní sou-



Zahájení výstavy



Zleva: Serfas, Zicháček, Roussey

náležitost. Tento dík spojuji s vírou v pokračování spolupráce obou škol i po skončení jeho funkčního období jako ředitele této vynikající vzdělávací instituce.

Těžištěm prvního společného projektu obou škol v roce 1999 bylo umění. Pod heslem „Pohledy odjinud“ zachytil tento projekt procházku městem mimo turistické trasy. Zúčastnění studenti připravili z „neznámých obrazů města“ mimo jiné také putovní výstavu, která zprostředkovala nový způsob pohledu na známé okolí Wormsu, Auxerre a Olomouce. Její prezentace se setkala s velkolepým ohlasem u publika i veřejnosti.

Druhé téma přesahující hranice neslo název „Voda je život - nejen pro Worms na Rýně. Výzkum vodních ekosystémů.“ Ve školním roce 2000/01 strávili studenti a učitelé týden ve wormské Mostní věži, odkud byly prováděny biologické a chemické výzkumy vodstva a na programu byly také návštěvy vodního díla Bürstadt, stanice města Wormsu pro kontrolu kvality vody v Rýnu a čističky BASF v Ludwigshafenu.



Vera Diehl



RNDr. Zicháček

Třetí projekt v roce 2003 se zaměřil na přírodovědně-technickou oblast. Pod heslem „Energie a životní prostředí“ získávali studenti zkušenosti jak v teoretické, tak v experimentální rovině při zacházení s různými formami energie, aby tak získali povědomí o technických problémech spojených s energetickými technologiemi a zároveň ukázali možnosti jejich řešení. Zvláště zajímavé v této souvislosti bylo srovnání jednotlivých zemí v rozvoji využitelnosti obnovitelných zdrojů energie. Kromě jiného byla v programu zařazena i prohlídka tepelné elektrárny.



Přátelství spojuje

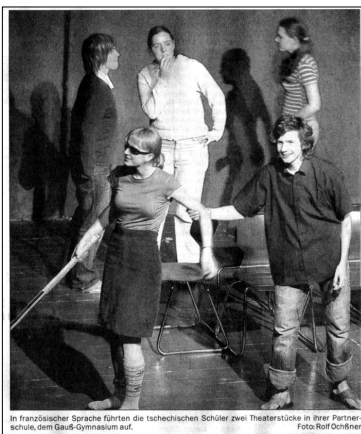
V roce 2005 se uskutečnila hned dvě setkání našich škol, která se poprvé koncentrovala na společný cizí jazyk – francouzštinu.

V červnu nás navštívili studenti a studentky divadelního souboru z Olomouce. V aule Gauß-Gymnasia jsme zažili strhující uvedení obou divadelních kusů „Musée“ a „Metapher-City“ ve francouzském jazyce pod vynikajícím vedením paní Valérie Hamelin.

V říjnu pak cestoval divadelní soubor z Wormsu do Olomouce, aby na francouzské sekci Slovanského gymnázia, vedené paní Evou Pavlíčkovou, obohatil cizojazyčnou výuku.



Přijetí



In französischer Sprache führten die tschechischen Schüler zwei Theaterstücke in ihrer Partnerschule, dem Gauß-Gymnasium auf.
Foto: Ralf Ochörner

Wormser Zeitung (z tisku)

Během let se mezi našimi školami vytvořilo pevné partnerské pouto, které nás spojuje v duši i v srdci. Mám radost ze zjištění, že se naše plány podařilo zrealizovat tak, jak jsme si to předsevzali v naší partnerské smlouvě z 18. listopadu 1998: s vědomím zodpovědnosti za vzdělávání a výchovu nám svěřených žáků a žákyň si vzájemně pomáhají v duchu svobody a porozumění mezi národy!

Můj srdečný dík patří samozřejmě také všem kolegyním a kolegům na obou školách, kteří se svým velkým osobním nasazením zasloužili o partnerství mezi Gauß-Gymnasiem Worms a Slovanským gymnáziem Olomouc.

Exempla trahunt.

Dr. Günther Serfas
ředitel Gauß-Gymnasia Worms



Worms, 30. května 2007

Pozn. red.: Z němčiny přeložil Mgr. Martin Pospíšil, profesor SGO.

SRDEČNÉ „AHOJ“ Z WERKGYMNÁZIA HEIDENHEIM

„Evropa roste společně“ – s tímto mottem začala před necelými pěti lety hudební spolupráce mezi Slovanským gymnáziem Olomouc a Werkgymnáziem Heidenheim, která byla již mnohokrát opěvována jako příkladná a ze které se zrodilo mnoho osobních přátelství – nehledě k dvěma německo-českým písňovým večerům uspořádaným v Heidenheimu v únoru 2004 a v říjnu 2005.

Od roku 2003 se při realizaci již sedmi koncertů setkala více než 100 žákyň a žáků obou gymnázií (*Carmina Burana byla v roce 2003 v Heidenheimu uvedena mimo plán potřetí*); jezdili bez větších pohraničních formalit autobusem sem a tam, strávili vícero společných dnů vyplněných zkouškami na koncert, společně získávali nové zkušenosti v hostitelských rodinách a prožívali tak běžnou realitu dnešní Evropy, jak si ji ti starší ještě před 20 lety ani v nejspolehlivějších snech neuměli představit. Jedno autentické vyjádření žáka (*bylo vysloveno naprosto v soukromí*) po našem projektu roku 2005 – tento žák se několik měsíců předtím vrátil z výměnného pobytu v Kalifornii – to působivě shrnuje: „Tento projekt byl to nejlepší, co jsem dosud zažil.“

Oba tehdejší ředitele, RNDr. Vladimíra Zicháčka a OStD Ericha Otta, je možné označit jako duchovní otce konstruktivního kooperačního procesu. Setkali se v pravý okamžik roku 2002 při příležitosti mezinárodního zasedání, na kterém šlo především o to, najít školy, které byly připraveny angažovat se inovačně v rámci nadačního programu Nadace Roberta Bosche „Junge Wege in Europa“.

Toto byla ona teoretická hodina zrodu – k praktické realizaci jsou ovšem zapotřebí ještě kolegové otevření novým experimentům. A zde se ukázala ona šťastná konstelace: nejenže obě sbormistryně Soňa Vidličková a Marlis Bernet-Götz uměly prosadit své velkolepé umělecké záměry, ale i jejich manželé Milan Vidlička a Jochen Götz byli ve všech směrech organizačně oporou – tedy službou, která je k nezaplacení! A ještě jedna věc je jistá: Kdyby tyto dva manželské páry nenašly hned při prvním osobním setkání společnou vlnovou délku, kterou již můžeme označit jako přátelství, potom by nikdy nemohlo dojít k oněm třem společným produkcím.

Toto šťastné spojení, garant úspěchů pro dosavadní plodnou spolupráci, přináší ovšem na druhou stranu také závažnou otázku, jak to půjde dál, když obě sbormistryně – z rozdílných důvodů – brzy nebudou nadále působit ve školství.

Tohoto problému se dotýká i projev nového ředitele Werkgymnázia StD Wernera Schölzela k výročí Slovanského gymnázia: „Jako dlouholetý zástupce doktora Otta jsem pozorně a s uznáním sledoval všechny projekty naší dosavadní spolupráce a jsem opravdový obdivovatel toho, co zde bylo vykonáno pro evropskou vzájemnost tak, jak si to dnešní doba žádá, toho – co jak doufám – bude i nadále pokračovat. Můj nejhlubší dík



všem zúčastněným, ať už učitelům, žákům, rodičům i všem ostatním! Svou srdečnou gratulaci k výročí Slovanského gymnázia Olomouc, k jeho 140. výročí založení, bych chtěl uzavřít přáním, abychom i nadále hledali a nacházeli společné projekty, které umožní, aby naše dosavadní partnerská cesta v budoucnu vyústila v cestu trvalého přátelství!“

Vycházíme z předpokladu, že většina z Vás doposud neměla příležitost přečíst si, co o naší dosavadní spolupráci psal heidenheimský tisk, a proto bychom Vám to chtěli zprostředkovat následujícími vybranými citacemi, včetně nezapomenutelného dojmu z udělení ceny v Berlíně.

Heidenheimer Neue Presse (HNP) - 15. dubna 2003
Zářící „světla z minulosti“

Ale i „stínů minulosti“ se dotýkalo dílo „Carmina Burana“ – koncert Werkgymnázia Heidenheim a českého partnerského Slovanského gymnázia Olomouc. Grandiózní! Tak lze nejhodněji charakterizovat uvedení díla „Carmina burana.“ ve waldorfské škole. Téměř 150 zúčastněných se tísnilo na jevišti – sólisté, žáci Werkgymnázia a partnerské školy z Česka.

Hodně a dlouho se na přípravě premiéry pracovalo jak na Werkgymnázium, tak v Olomouci. Ředitel tamního gymnázia chválil především dvouletou spolupráci „s našimi německými přáteli“, kteří prý „byli vzorem a udělali velký dojem“. „Stíny minulosti“ musí být překonány. S gratulací přijel z Mnichova i český generální konzul. Posléze to byla „světla z minulosti“, která předčila lesk a slávu. (...) Posлуhači dali najevo svoje nadšení z velkého a velkolepého výkonu tak mocně, že to lze srovnat snad jen s impulzivními ovacemi ve stoje. Poté vypukly na Werkgymnázium oslavy. Nyní jsou všichni zúčastnění v Olomouci. Tímto mladistvým zápalom roste Evropa. A roste společně.

(Dr. Manfred Allenhöfer)

Heidenheimer Zeitung (HZ) - 16. května 2003

Díky úspěchu opět na scéně: německo-česká „Carmina burana“

Pod vedením Marlis Bernet-Götz uvedl sbor Werkgymnázia ve spolupráci se sborem Slovanského gymnázia dvakrát dílo Carla Orffa *Carmina burana*. Protože zájem převyšoval počet míst, organizuje se nyní s velkým úsilím další představení ve slavnostním sále waldorfské školy, a to v neděli 25. 5. 2003 v 19 hod.

Obě dosavadní představení, která byla oceněna ovacemi ve stoje, patří ke kulturním vrcholům školního roku na Werkgymnázium. Poté, co o obou představeních hovořili v superlativech kromě českého generálního konzula i zástupci nadace Roberta Bosche a českého Ministerstva kultury, tlačila nadace Roberta Bosche na další uvedení této „evropské“ koprodukce a pozvání českých přátel. A opravdu několik přátelství během tohoto podporovaného projektu „Junge Wege in Europa“ (Mladé cesty v Evropě) vzniklo. Přes objektivní jazykovou bariéru se během společných zkoušek a představení vykristalizovaly společné zájmy, byly navázány trvalé kontakty. (ww)

Heidenheimer Zeitung - 26. dubna 2005

Enormní úspěch

Oba sbory heidenheimského Werkgymnázia a Slovanského gymnázia Olomouc doslova splynuly při nedělním německo-českém koncertu v kostele sv. Pavla. Dvě různá tempa se překrývala na začátku kafkovské miniaturny „*Stromy*“ od Martina Smolky. Pod vedením svých dirigentek Marlis Bernet-Götz a Soni Vidličkové se oba sbory postupně metricky sblížovaly, aby nakonec splynuly v jeden harmonický celek. Zvláštní nádech získal tento koncert Smolkovým dílem pro dva sbory „*Touha stát se Kafkou*“, které bylo několik týdnů předtím uvedeno stejným souborem v Olomouci.

Hudební děj se odehrává ve dvou rovinách: každý sbor mohl zpívat ve své mateřštině, jeden prozaický text reprodukoval, druhý komentoval. Toto oscilování mezi oběma jazykovými sférami, které je charakteristické pro Kafkovo vnímání, umožnilo působivé efekty. Za doprovodu malého instrumentálního souboru (klavír, elektrická kytara a bicí) bylo dvěma recitátory hektickým přednesem předvedeno šílené řádění indiánské jízdy v první části, podmalované démonický indiánským řevem obou sborů. (...)

(...) rázně zapůsobilo dílo „*Missa Parvulorum Dei*“ od Ralfa Grössiera. Dílo nesoucí se na gospelové vlně, nyní pod vedením Marlis Bernet-Götz a ve společném anglickém jazyce, přišlo oběma sborům vhod. Pro orchestr koncipovaný dle gerschwinovských představ o souzvuku shromáždila Bernet-Götz zkušené hudebníky z celého regionu.

Aplaus byl obrovský. A tak zopakování závěrečné fáze finále, tentokrát pod dirigentským vedením Soni Vidličkové, bylo jen logickým vyústěním celého koncertu.

(Konrad Eichler)



HZ und HNP - 30. září 2005 *Ocenění v Berlíně*

Mimořádného ocenění se dočkal německo-český projekt pěveckého sboru Werkgymnázia „Missa Parvulorum Dei“ a „Touha stát se Kafkou“. Hodnotící porota nadace Roberta Bosche rozhodla v rámci soutěže podporovaných projektů „Junge Wege in Europa“, že je tato spolupráce „zvláště hodna ocenění“, a udělila oběma zúčastněným školám první cenu.

Význam tohoto ocenění je zřetelnější, uvědomíme-li si, že již poslední společné uvedení díla Carmina burana získalo zvláštní cenu, ovšem pouze ve formě pamětní listiny. Sbor porotců se z finančních důvodů vyhnul pozvání celého stovacetičlenného německo-českého sboru na udílení cen do Berlína: běžně platí pro debutující skupinu omezení počtu účastníků na maximálně 10 osob! O mimořádném výkonu aktérů pod hudebním vedením Marlis Berne-Götze a její české kolegyně Soni Vidličkové svědčí i to, že tentokrát se porota rozhodla pozvat do Berlína ve dnech 4. – 7. října 2005 skupinu 25 německých a 25 českých studentů, aby převzali ocenění. Tito studenti budou jednak těmi, kteří budou oceněni, ale zároveň bude tento slavnostní akt, na němž budou uděleny i další ceny, orámován výňatky z jejich společného programu, včetně několika písní z díla „Carmina burana“.

Účastníky také pozdraví manažerka nadace Roberta Bosche, paní Dr. Ingrid Hamm, navazující slavnostní řeč pronese Jan Figel, eurokomisař pro vzdělávání, kulturu a multilingvismus. V programu nebudou samozřejmě chybět ani prohlídka města a návštěva Spolkového sněmu – přesto čeká na účastníky také intenzivní pracovní program, neboť po 6měsíční „abstinenci“ (u díla Carmina burana dokonce dvouapůlleté) je třeba při zkouškách přizpůsobit písně redukovanému obsazení: při premiéře čítal počet původního sboru dvojnásobek, tj. 100 zpěváků! (ww)

Heidenheimer Neue Presse - 14. března 2007

Luboff und Rossini: Odvážný tah a vítězství

Ovace vestoje v neděli večer ve waldorfské škole pro třetí německocheskou spolupráci (Werkgymnázium a Slovanské gymnázium Olomouc). Úspěch má 2 jména: Marlis Bernet-Götz a Soňa Vidličková, motto večera však nastolil ředitel olomouckého gymnázia Vladimír Zicháček ve své zdravotní, kterou pronesl společně se svým kolegou z heidenheimského Werkgymnázia Wernerem Schölzelem: „Mládež, která zde dnes společně zpívá, dává v naší nové vlasti Evropě zapomenout na slzy minulosti.“

(...) V každém případě podnítilo toto vystoupení další zájem a mnozí z přítomných si kladli otázku: Bude následovat další spolupráce? Převáděno na společného jmenovatele: dílo „Petite Messe“ nepatří k běžnému školnímu repertoáru – jde o vysoko nastavenou lafku! Bylo ovšem bravurně zvládnuto, tedy ve smyslu autorových představ, který nechtěl napsat žádné vznešené sentimentální dílo, nýbrž mši vyjadřující radost ze života. Strhující nadšení u všech aktérů po dlouho trvajících ovacích ve stoji to dosvědčuje. (ww)

Tento náš příspěvek do almanachu bychom chtěli uzavřít mottem, které objevil náš sponzor Heidenheimer Volksbank:

„Hudba sama o sobě je světovou řečí, a nemusí být tudíž překládána.“

K tomuto citátu od Bertholda Querbachta vlastně není co dodat – kromě: Bylo zasazeno několik dalších slabounkých sazeniček s nápady pro projekty hudební i nehudební. Neztrácejme naději a pracujme společně na tom, aby se vyvinuly v silné stromy!

Wolfgang Weiss, StD, v dubnu 2007

Pozn. red.: Z němčiny přeložil Martin Pospíšil, profesor SGO

PROJEKT JUNGE WEGE IN EUROPA – PROGRAM NADACE ROBERTA BOSCHE

„We are the champions“, zpívali jsme v autobuse po cestě z Berlína domů. Zvolili jsme tuto písničku náhodou, ale výborně se hodila. Vždyť jsme se právě vraceli z předávání cen a ta první byla naše!

Samozřejmě jsme všichni měli radost, ale sama za sebe musím říct, že pocit největší euforie jsem si prožila už v září, kdy jsem se o našem prvenství dozvěděla. Pak ale prvotní nadšení vprchalo a celý zájezd jsem brala spíš jako milé zakončení naší dlouholeté spolupráce s Werkgymnasium v německém Heidenheimu.

Všechno to začalo už někdy v roce 2002 nacvičováním Carminy Burany – sborové skladby od Carla Orffa. Nikdo asi tenkrát netušil, co bude následovat. Byli jsme nevelký, asi čtyřicetihlasý sbor a měli jsme zaspívat s dalšími osmdesáti německými sboristy. První setkání sborů proběhlo

v dubnu 2003 v německém Norimberku. Po počátečních rozpacích, kdy jsme byli zvyklí říkat si „my Češi“ a „oni Němci“, jsme po týdnu společných zkoušek začali působit jako jeden sbor. Carminu jsme pak s úspěchem předvedli v Olomouci a v Heidenheimu dokonce dvakrát. Během projektu jsme si užili spoustu legrace, zvláště v Norimberku, kde jsme byli ubytováni na hradě v místech bývalé sýpky, kterou přestavěli na hotel.

Tím ale naše spolupráce neskončila. O rok později se začal rýsovat druhý projekt - gospelová mše Missa Parvulorum Dei od Ralfa Grösslera. Kromě toho jsme zkusili také skladbu Martina Smolky Touha stát se Kafkou. Toto drobné hudební dílo je zvláštní tím, že je zpíváno současně česky a německy a dirigují je zároveň dvě sbormistryně. Týdenní závěrečné soustředění obou sborů tentokrát proběhlo v Praze v březnu 2005. Z předchozí spolupráce už jsme věděli, co nás čeká, a tak zkoušení od začátku probíhalo v přátelské atmosféře. Mnozí byli rádi, že se opět setkávají se svými německými kamarády, s nimiž si dopisují. I tentokrát měly oba koncerty, jak v Olomouci, tak v Heidenheimu, velký úspěch.

Všichni jsme doufali, že se ještě někdy uvidíme, ale nikdo z nás netušil, že to bude tak brzy. Když jsme se po letních prázdninách vrátili do školy, hned první den nás čekalo velké překvapení. Od našeho pana ředitele jsme se dozvěděli, že v říjnu pojedeme do Berlína, protože náš projekt byl oceněn jako nejlepší v rámci celoevropského projektu Junge Wege in Europa. Neopomenutelným faktem byla skutečnost, že veškeré náklady na pobyt v Berlíně nese Nadace. Okamžitě začala usilovná práce - opakování vybraných částí Carminy, gospelové mše i Touhy stát se Kafkou.

V úterý 4. října jsme se vydali na cestu do Berlína. Po dvanácti hodinách strávených v autobuse na ucpaných dálnicích u nás i v Německu jsme se za hluboké tmy konečně dostali do hotelu. Byli jsme tak unavení, že jsme neměli sílu se přivítat se studenty z Heidenheimu. Ráno po výtečné snídani následovala společná zkouška v sále Centra pro volný čas mládeže. Přestávky mezi zpíváním jsme strávili v prostorách centra. Na různých atrakcích jsme si protáhli celé tělo a hodně jsme se nasmáli. V podvečer jsme se vrátili zpět do hotelu, kde nás čekala dobrá večeře. Po ní jsme zhlédli prezentace dalších oceněných skupin. Kromě nás tu bylo ještě dalších devět projektů postavených na spolupráci školy německé se školou z některé evropské země. Projekty nebyly jen z oblasti kultury (divadlo, karneval, zpívání), ale i z oblastí jiných, např. sport, ekologie, informatika. Setkali jsme se tady se studenty z Maďarska, Litvy, Ruska, Rumunska, Polska, Slovinska, Bosny a Hercegoviny. A s některými z nich jsme si večer na hotelu výborně popovídali. I když jsme byli v Německu, dorozumivacím jazykem byla angličtina. Další den ráno nás čekala prohlídka města. Vzhledem k nedostatku času byla zvolena forma okružní jízdy autobusem. Nejznámější berlínské památky jsme tak sice viděli všechny, ale bohužel jen přes sklo. Výjimkou byla Braniborská brána, u které jsme se na chvíli zastavili a vyfotografovali se. Odpoledne jsme se vydali k budově, kde pak večer došlo k závěrečnému vyvrcholení projektu. Po krátké zvukové zkoušce v sále jsme se odebrali do šatny, v níž bylo připraveno občerstvení. Večerní koncert jsme absolvovali v tričkách spe-



ciálně vyrobených pro tuto akci. Naše vystoupení zahájilo celý slavnostní večer, pak následovaly prezentace ostatních projektů a diskuse studentů s Jánem Figelem, evropským kulturním komisařem. Pan Figeľ oslnil obecnost svou znalostí několika jazyků, mezi nimiž byla i čeština, což nás mile potěšilo. Závěr patřil opět nám, zakončili jsme skladbou Carmina Burana. Ve foyeru jsme si mohli prohlédnout výstavu oceněných projektů. Konal se také raut s množstvím výborného jídla a pití. Kolem desáté hodiny nás autobus zavezl do našeho hotelu, kde následovala velká společná párty zúčastněných. Program byl opravdu náročný, takže na nás padla únava a poměrně brzy jsme se rozešli do pokojů. Další den nás čekal už jen odjezd domů.

První místo nás všechny potěšilo a příjemně překvapilo. Dva dny strávené v Berlíně byly ale jen jakousi třešničkou na dortu, protože nejvíce zábavy jsme si přece jen užili při zkouškách, vystoupeních a vzájemných pobytech v Olomouci a Heidenheimu. Koneckonců nedělali jsme to kvůli ceně. Jsme rádi, že jsme našli nové přátele, navštívili jsme zajímavá místa a potom jsme se dobře bavili.

Letošní školní rok bude bohužel už mým maturitním, takže se sborem Slovanského gymnázia se zřejmě rozloučím. Závěrem bych ráda poděkovala především paní profesorce Soně Vidličkové, naší sbormistryni. Za podporu našeho projektu bych chtěla poděkovat také vedení Slovanského gymnázia a spoustě dalších lidí, kteří se na této akci podíleli.

*Petra Morkesová
studentka SGO, VIII. F*

SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM SVOU REVUÍ POTĚŠILO VŠECHNY SVÉ PŘÍZNIVCE

Rok 2007 je pro Slovanské gymnázium v Olomouci rokem jubilejním. Připomíná si v něm 140. výročí svého založení, ale i bohatou historii, jež se svou mimořádností středoškolským paralelám zcela vymyká. S respektem je možno vnímat vše, čím současný ústav připomíná; že jeho předností není jen historie. Ve čtvrtek 26. dubna uspořádalo SGO v sále olomoucké Reduty k letošnímu jubileu Studentskou revui, téměř tříhodinový maratón naplněný tancem, zpěvem, hudbou a divadlem v podání studentů a jejich hostů, z nichž většina před několika lety v gymnazijních škamnách také seděla. Studentský živel je dnes všeobecně a oprávněně vnímán jako velmi svěbytný tvůrčí subjekt, který pod vedením pedagogů může dosáhnout na mety nevidané.

Potvrdila to v plné míře i Studentská revue, jež proběhla v řízném tempu a v překvapující úrovni i kvalitě pod režijní péčí prof. Martiny Bičové. Jen vyjmenovat všechny aktéry by znamenalo opomenout možnosti informativního textu. Pokusím se o pohled shůry (i když jsem seděl v přízemí). Všechna programová vystoupení byla dvojí provenience - jednak ústavní, jednak mimoškolní. Za těmi prvními bylo možno vytušit soustředěnou a náročnou práci pedagogů, za tou druhou přetlak vloh, nadání a tvůrčího elánu studentů, kteří se nebojí vstoupit do světa již propojeného s možnou životní kariérou.

Z té první sféry je nutno vyzdvihnout mimořádný projekt Tvarůžkové opery, jehož tvůrcem byl mladý hudební skladatel a výrazná osobnost uměleckého dění v Olomouci Tomáš Hanzlík, který mimo jiné učí hudební výchově v třídách nižšího stupně osmi-letého studia. Tvarůžková opera byla jedním z největších překvapení večera i tím, že dílo (*Hanzlíkovo a Hrbkovo*) bylo nastudováno s takovou drobotinou.

Výrazného ocenění se dočkala i skupina Záhorské lidové muziky a folklorního pěveckého souboru Slovanské-



Tereza Kolečkářová a Lenka Bičová (3.A) zpívají duet



Lidová muzika se Záhorskou cimbálovkou

ho gymnázia vedeného prof. Gregorovičovou, jež předvedly svůj milý program; na ni navázal velký Pěvecký sbor SGO vedený a kultivovaný již několik let prof. Soňou Vidličkovou. V druhé části z ústavních kolektivů s uměleckou náplní vyvolaly vděčný údiv Stepařky prof. Jany Fojtíkové se skladbou Housle a suverénní tanečníci z okruhu talen-

tů, o něž již léta pečuje prof. Radim Slouka. Také pěvecké výkony byly překvapivě profesionální a nad prolínajícími se hlasy Lenky Bičové a Terezy Kolečkářové v bezchybné intonaci se tajil dech. Výčet „školních“ souborů zakončeme poukazem na ojedinělé „divadelní show“, jež se Slovanským tyátrek připravila prof. Martina Bičová. Scénka „Krausovic“ vtipně naznačila nejen kvalitu života v mnoha soudobých rodinách, ale i vyšlapané cesty ve spolupráci mezi rodinou a školou. Práce s „tyátrek“ patří ve sféře zájmových aktivit studentů vůbec k nejnáročnějším. Řekl bych, že smekat by se mělo před každým divadlem, nejen před Zlatou kapličkou na Vltavském nábřeží.

Více než polovinu programu vyplnili studenti, kteří našli uplatnění v zájmové činnosti mimo školu, ve specializovaných aktivitách hudebních a tanečních. Mnozí z aktérů jsou již několikanásobnými mistry republiky nebo svými kvalitami jsou jim velmi blízko. Večerem nás provázel sympatický zběhlý moderátor, loňský absolvent Slovanského gymnázia Zdeněk Vévoda a spolu s ním se v této roli vystříдалo několik členů Tyátru, nejčastěji Michal Švarc a Bořek Joura. Pouhý výčet dalších představení, oněch všech diskoformací, streetdance groupů, hudebních skupin a kapel by byl větší, než dovoluje uvést tento drobný informativní text.

Neměli bychom však být natolik strozí, abychom nepřipomenuli, že všichni přítomní měli vstřícné porozumění pro „slovanské“ mládí i jeho samozřejmou ochotu ukázat na pódiu víc, než ukazovaly na promenádách jejich babičky. Slavnou historií opředený ústav žije aktuálním dneškem. Může chtít někdo něco lepšího?

Mgr. Bohumír Kolář

SLOVANSKÝ TYÁTR HRAJE UŽ PÁTOU SEZONU

I. Po akcích Slovanského tyátru napsali

1) *Studentská revue SGO, únor 2005, za námi!*

Dne 15. února v úterý v 19.00 hodin v Redutě MF Olomouc vystoupily soubory a seskupení SGO či z Olomouce, jejímiž členy naši studenti jsou. Někdy si přizvali i své kolegy, a tak jsme viděli:

- Pěvecký sbor SGO a jeho kapelu (vedou Soňa a Milan VIDLIČKOVI);
- Slovanský tyátr SGO (vede Martina BIČOVÁ);
- Oddíl sportovního šermu SGO (vedou Vítězslav HARTMANN a Lubomír ŠAFÁŘ);
- Taneční klub SGO (vede Radim SLOUKA);
- Taneční skupinu Rytmus Olomouc (vede Taťána RANDOVÁ);
- Stepařskou skupinu Tarantela Olomouc (vede Jana FOJTÍKOVÁ);
- Baletní seskupení ze ZUŠ Iši Krejčího Olomouc (vede Dana ŠKRABALOVÁ);
- klavíristu Vojtěcha Kupku (učitel klavíru: Naděžda KRŠJAKOVÁ);
- houslistky Petru a Lucii Dostálový (učitelka houslí: Miloslava NAVRÁTILOVÁ);
- zpívala Kristýna Smudová a na kytaru ji doprovázel Marek Šnyrch (vedou se sami).

Jak to vidím já

Co jsem si to zase provedla!? Proč nemůžu sedět tiše v rohu v nějakém ušáku a pěkně si číst?! Co tady zase blbnu a dožírám lidi nějakou touhou po řádu a disciplíně v nějaké revui?! Takhle lamentovalo mé zbabělejší já v třesnutě mrazivé tělocvičně našeho gymnázia v pondělí odpoledne 14. 2. na technické generálce STUDENTSKÉ REVUE.

Mé odvážnější a veselejší já zatím energicky ječelo po účastnících programu. Povel stíhal povel a bylo zřejmé, že mě někteří mají plný chrup už v té nebohulibé chvíli. UBOŽÁTKA! To ještě drazí umělci netušili, jak bude chutnat generáلكový maraton v Redutě nazítří, v den akce samé.

Posuďte sami: ráno pěkně spořádaně v procesu školním, po něm pro některé již od 14.00 Reduta, většina v 15.00 hodin. Kulisy, rekvizity, nazvučení sálu, projet scénář kvůli osvětlení – a jedem! TAKLE NE! MLUVÍŠ MIMO MIKROFON! ZNOVU! NECOUREJTE SE, SVIŽNĚ! KAM KOUKÁŠ? DO PUBLIKA, DÍVEJ SE DO PUBLIKA! TAK TEĎ JSEM TI NEROZUMĚLA ANI SLOVO! ZNOVU! TO BYLO O 100 % LEPŠÍ! TY KULISY DÁL, ŘÍKÁM – ZAHRADA AŽ NA ZNAČKU! NAPNOUT!

JAK TO STOJÍTE?! TO JE NADŠENÍ? ZPÍVEJTE POŘÁDNĚ. TAK DÁL. KDE JE ONDRA SE ZDENKEM? JA VÁS ASI ZABIJU!

Můj hlas, posílený mikrofonom, hřímá Redutou. Snažím se i o vtip (dokonce!), ale únava všech nezadržitelně stoupá. V šest večer si uvědo-

muji, že od rána uběhlo už 10 hodin v plné práci. A až ve 22.00 skončíme, budeme mít za sebou čtrnácti- či patnáctihodinovou „sichtu“. Malí nevolníci. Vydrží to všichni? Musíme! A chceme!

Je 19.00 hodin. Hlavní sál skoro plný, na balkóně také živo. Stojím v poslední řadě, u mixážního pultu vedle pana zvukaře Františka Petříka. Osvětlovací technik Moravského divadla pan Kraus už je ve své „kukani“ nahoře za balkónem. Jedna z členek TYÁTRU - pro tento večer inspicientka - vzadu při vstupu na jeviště mě hledá v sále očima. Zdeněk, Denisa, Ondra a Veronika - první parta konferenciérů už tam čeká taky. Zvedám ruku... vrhám kostky. Sál potemní. Nevidíme na tlačítka a na nic, přesto JEDEME!

Program běží. Nic se nehatí. Nikdo na nic nezapomíná! Všichni jsou, kde mají být. Zázrak. Technika se nehroučí. Z jeviště proudí elán, energie, úsměvy! Diváci reagují ihned. Už se chytli! Baví se! Smějí se! Řeka čísel programu teče určeným tempem, vlnky smíchu a potlesku ji čeří.

JO! JO! JO! Jsou dobří! Nejsou to „bojsové“. Laškují s obecenstvem. Chtějí předvést, co umí. A naši pomocníci sebou mrskají: mikrofony, stojany, odnést, přinést, kulisy, pozor na kabely - ať se tanečníci neskácejí...

Končí pěvecký sbor. POTLESK! JSME V POLOČASE! Běžím do šaten. DOBRÝ! BEZ CHYBY! VYDRŽTE, DAŘÍ SE TO! Já se zblázním! Asi je zabíjet nebudu.

Říkám si - ne, nebylo to marné, nutit je předvést, co je poutá, když vypadnou z lavic, co všechno je baví a těší a jak dobří v tom jsou. Vzpomínám si, jak jsem na jedné zkoušce TYÁTRU řekla, že bychom mohli takovou věc uspořádat. Páni, to už je víc než rok. Postupně jsme začali věřit, že to půjde. Současná „hustota“ mistrů všeho druhu na našem gymnáziu je teď opravdu vysoká. A tak - v říjnu článek do školního plátku DO PŮL TĚLA (čerstvě nejlepší v kraji!) co by a jak by mohlo být, že se zkrátka chystá v únoru velký humbuk.

Pak se TYÁTR musel věnovat sobě - hráli jsme přece na podzim 8x DÍVČÍ VÁLKU. Ale současně jsme shromažďovali čísla do REVUE. Některé lidi jsme oslovili my, jiní se přihlásili po článku v časopise sami. Některé jsme prostě přemluvili. Ještěže tak! Byli opravdu dobří.

ÁÁ - už zvoníme. Přestávka končí. Sál opět potemní. Tak jo! Ještě máme co předvést! Ještě vás překvapíme! Ještě se bude čemu divit i smát.

Tak. Discoshow se líbila, stepařům tleskají do rytmu, Kristýna zpívá překvapenému publiku v absolutním tichu..., pak zaječí teta Kateřina svá přísloví, herci potancují v dobovém rytmu, sbor se řítí do finále skladbou Čechomor - a pak už Vojta začíná WE ARE THE CHAMPIONS - KONEC!

JO! JO! JO! Panebože! Povedlo se to moc! Všichni jsou trochu překvapeni - diváci i účinkující. Nic se nezadrhlo. Padáme únavou, podpírá nás štěstí a radost jako hrom!

A tak vám všem nastokrát děkuju, že něco děláte, že to tak umíte a že jste se rozhodli to v naší STUDENTSKÉ REVUI předvést. Byli jste oprav-

du výborní. Žádné ubáté rozpačité velké děti. VÝBORNÍ: Herci, tanečníci, zpěváci, šermíři, hudebníci, konferenciéři, kulisáci - všichni.

Mějte se hezky, milí účinkující i milí diváci. Slovanský tyátr si už zase jde hrát na svůj menší píseček. Rozumějte - pro studentské divadlo je jeviště Reduty obr. To jsme se tedy nadřeli, než jsme vymysleli, jak a čím ten prostor „zaplácnout“. Ale co bychom pro tanečnický, potřebující rozlet, neudělali, že... Sbor bychom do oblíbeného Divadla hudby také nenacpali...

Zatím se tedy předvádějte samostatně, ale někdy si zase společně a ve velkém „zablbneme“. Tedy, jestli budete chtít... Zdraví vás

Mgr. Martina Bičová, pachatelka scénáře a režie

22. února 2005

2) Slovanský tyátr zvedal nadšené diváky ze sedadel

(*Olomouc*) Slovanské gymnázium v Olomouci se těší jako vzdělávací instituce dobré pověsti. Je nejstarším českým gymnáziem na Moravě a zejména v posledních letech se profiluje do podoby skutečně moderního ústavu. Činí tak několika odlišnými formami studia a velmi dobrými studijními výsledky, jichž je dosahováno nejen intenzitou vzdělávacího procesu, ale i bohatou činností v mimovyučovacíh aktivitách.

Jednou z forem obzvlášť záslužné zájmové činnosti je Slovanský tyátr, svobodné umělecké sdružení, které z iniciativy prof. Martiny Bičové vzniklo na Slovanském gymnáziu před třemi lety. Jeho posledním projektem bylo nastudování v šedesátých letech populárního divadla Woody Allena „Zahraj to znovu, Same!“, v překladu Dany Hábové.

Členové divadla se poprvé setkali s textem v únoru 2004, ale trvalo ¾ roku, než byly učiněny další kroky k jeho jevištní realizaci. Inscenační tým pod vedením prof. Martiny Bičové shledal, že Bergmanová, Bogart a Casablanca současné generaci studentů již mnoho neříká. Bylo proto nutno pro poznání filmu všechno zařídit, především sehnat DVD a natočit několikaminutový sestřih, jehož promítnutím by diváci byli poučeni a do hry vtaženi. Podle představ režisérky Bičové byl sestřih profesionálně připraven a jeho promítnutím každé studentské představení začíná.

Klíčovým problémem přípravy inscenace se stalo typově správné přidělení rolí, vyhledání studentů, kteří by náročné role se zaujetím dokázali ztvárnit. Nebylo to jednoduché, i když se tipovalo jen v rámci Tyátru, v němž se měl už každý příležitost herecky projevit. Pro roli Allana Felixe se ukázal být jako mimořádně vhodný student 3. A Petr Štěpánek, vysoce komediální typ s hereckými zkušenostmi, získanými již před lety u paní Věry Pánkové v dramatickém kroužku Domu dětí a mládeže. K ztvárnění Lindy Christiové se připravovaly tři studentky: Lenka Bičová (2. A), Kristýna Smudová (4. C) a Barbora Horáková (2. B). Důležité bylo, aby byly schopny uchovat charakteristické rysy postavy: aby byly milé, vřelé, rozkošné a opravdové a přitom osobité. To se podařilo. Oříškem se stalo i hledání jevištního Bogarta. Postava žádala, aby se jí chopil švihák, je muž by nechyběl nadhled ani pevný hlas. Nalezení pro tuto postavu byli Vojta Kupka (4. C) a Zdeněk Vévoda (4. B.). S nemenší pečlivostí a rozva-



Linda (Lenka Bičová) shání Allanovi (Petr Štěpánek) nové děvče ve hře Zahraj to znovu, Same

hou byla role Dicka Christieho obsazena Michalem Švarcem (2. A), odchovancem ZUŠ Žerotín, jenž také v tomto školním roce našel uplatnění i v Tramtárii. Do Tyátru našel cestu, hned jak překročil práh Slovanského gymnázia. Ceněn je jeho krásně posazený hlas a dotažená gesta. Pro roli Nancy Felixové byly objeveny velmi přirozeně hrající Tereza Kolečkářová (2. A) a Lucie Hofírková (2. A). Barbaru ze závěrečné scény přesvědčivě zahrála a prožila Jana Kunovská (3. B). Typově i povahově pestrou společnost pro možné avantýry pro Allana Felixe s vtipem vytvořily Gréta Směšná (2. A), Jana Nicáková (2. B), Eva Mádřová (2. B), Lucie Pospíšilová (2. B) a Michaela Vyhňáková (2. B).

Realizační tým ovšem zahrnuje i „profese“ na jevišti neviděné. S velkým pochopením pro inscenační záměry se do příprav zapojily inspicientky Kateřina Veselá (2. A) a Barbora Knittlová (2. B), s přehledem dirigující všechnu činnost a pohyb v zákulisí.

Do práce scénografky se bezděčně a úspěšně pustila Lenka Bičová, jedna z představitelk Lindy. Svě „vidění“ představila ostatním a uspěla. Samotná realizace byla kolektivní. Každý dělal, co uměl, bavit uměli všichni. Scénická hudba se ukázala být tvrdším oříškem, a tak tato sféra zůstala na bedrech režisérky Bičové, s níž technicky na vysoké úrovni spolupracoval student 4. B Zdeněk Vévoda, jeden z představitelů Bogarta, tvůrce „tyátrovského“ webu a propagátor studentského divadla. Použity byly melodie z produkce skupiny Slade, dvě ukázky z Bély Bartóka a dvě ústřední melodie z Casablancy.

Prozradíme-li, že i fotodokumentace činnosti a plakáty jsou student-

ské provenience, snadno lze odvodit, že si studenti vlastně všechno dělají sami. Taková škola života je velmi vzácná.

Samotné nastudování Allenova scénáře „Zahraj to znovu, Same“ trvalo několik měsíců a probíhalo na principu společného hledání optimálního řešení. Režisérka se neprojevovala autoritativně a spíše iniciovala herce samotné, aby „hledali“... Důsledná musela být především v oblastech, který mladý herec ještě nevnímá v přesných konturách. Jednalo se o přesnost dikce, potřebnou hlasitost jevištní řeči, přiměřenost a psychologické zdůvodnění gest, pohyb na jevišti a plynulost ve střídání obrazů. Neokázalým preferováním názoru mladých herců bylo dosaženo velmi pozoruhodné iniciativy a pocitu tvůrčí práce, nikoli režisérské manipulace. Přitom, a to považuji za výchovnou výhru prof. Martiny Bičové při práci s mladým kolektivem, nemohlo dojít k minimalizaci logické adekvátnosti v „milostných scénách“, takže rozumné publikum nemohlo být ničím zaskočeno. Všechno zůstalo mladé a čisté. Obecenstvo se v tak vytvořené inscenační „roztomilosti“ mohlo bez nadsázky příjemně „vykoupat“.

Ale to už se stáváme svědky představení, které se v premiérovém provedení uskutečnilo ve středu 8. února na malém jevišti olomouckého Divadla hudby. Slovanický tyátr si nastudováním Allenova textu „Zahraj to znovu, Same“ připomněl tříletou existenci dramatického kolektivu. Za tu krátkou dobu již jde o produkci „druhé divadelní generace“. Slovanické gymnázium a jeho hosté zaplnili hlediště do posledního místa v radostném očekávání, které vyplývalo ze zkušenosti, že Slovanický tyátr ještě nikdy nezklamal. A tak tomu bylo i při premiéře. Po vstupním sestřihu filmové Casablancy (dostatečně navozujícím situaci) se odehrálo jeho aktuální pokračování. Hvězdou večera se stal sympatický Petr Štěpánek s výraznými rysy skutečného a již značně rozvinutého divadelního talentu. Ze scény prakticky neodešel, přesto našel pro svou jevištní kreaci tolik poloh, že se „neobebral“. Jako nosný pilíř se stal oporou pro další výrazné talenty. Náročnou postavu vytvořila mladičká Lenka Bičová; její prožitá Linda si získala publikum nenuceností, vtípem a absencí stereotypu. Dodejme ještě, že zvláště vynikala dobrým přednesem, jasnou mluvou bez breptů i vědomím vlastní ceny.

Úspěšný byl i Vojta Kupka v roli Bogarta. Obecenstvo se sympatiemi sledovalo jeho logiku „z výšin“ zkušenosti a psychické zralosti a upřímně se bavilo tím, jak je zkušenost těžko přenosná. Vojta Kupka vnašel do hry situační humor, ač humorně nemluvil. Bylo to velmi milé.

Na režijním přístupu prof. Martiny Bičové je nezbytné ocenit její roli kooperátora, skloubení scény, jevištních objektů a jejich přesné využití pro jednotlivé výstupy, doslova naprogramovanou posloupnost s propojením světelných a zvukových efektů, reprodukované hudby, kostýmních proměn. Při jednom zhlédnutí ani nebylo ani možno onu odvíjenou perfektnost zaregistrovat. Chtělo se jen říct: klobouk dolů!

Představení „Zahraj to znovu, Same“ se stalo pro diváky příležitostí k neokázalému a upřímnému aplaudování, zážitkem, které je zvedlo ze sedadel!

Pro mladé herce ze Slovanského tyátru se Divadlo hudby stalo (a ještě se několikrát při plánovaných reprízách stane) místem úspěchu, radosti a uspokojení. I pro ty, které jsem ještě nejmenoval: pro Michala Švarce, Terezu Kolečkářovou, Grétu Směšnou, Janu Nicákovou, Evu Mádrovou, Lucii Pospíšilovou a Michaelu Vyhňákovou a také pro všechny alternující herce. O lakonickou pointu představení se postarala Jana Kunovská v roli Barbary ze závěrečné scény, poněvadž se jí podařilo oddalované a jinými nezdařené: Baculka hvězdu večera „lapila“.

Na závěr dovoďte, milí čtenáři, poznámku: Domnívám se, že Slovanský tyátr má šanci se v paměti mladých herců udržet po celý život. Stane-li se to, pak jim přeji, aby jim i po letech zůstala chuť o něm napsat. Třeba do almanachu k 200. výročí založení ústavu (2067)!

Bohumír Kolář
www.olomouc.cz
13. února 2006

3) Slovanský tyátr úspěšně předvedl *Léto v Laponsku*

(Olomouc) V olomouckém Divadle hudby sehrálo v rámci oslav 140. založení Slovanského gymnázia v Olomouci školní Svobodné umělecké sdružení Slovanský tyátr hru Jaroslava Rudiše a Petra Pýchy *Léto v Laponsku*.

Oficiální premiéru zhlédli diváci ve čtvrtek 22. února večer; dopolední studentská představení měla charakter důležitých ověřovacích předpremiér. Tři měsíce pilovali talentovaní studenti hru, jež nešetří nikoho a dává nahlédnout do světa lidsky krizového, chtíčem degradovaného a narušenými vztahy téměř patologického. Ona globálně jevištní nadsázka našla našťástí protipól v oněch mladých, kteří se nakonec (zaplat' pánbů) ve finále přece jen symbolicky zhlédnou v jablku (podle starozákonního i Horníčková přesvědčení, že jablko je vinno).

Léto v Laponsku nastudovala s mladým kolektivem nadšenců prof. Martina Bičová, scénu navrhla její dcera Lenka, dramaturgii zaštitil čerstvý vysokoškolák Zdeněk Vévoda a hudbu vybrali z muziky blízké „Severu“ samotní herci s Vlastislavem Bičem. Příprava divadelní inscenace probíhá v podmínkách náročné střední školy hekticky a neobejde se bez týmů ochotných příznivců, kteří umetají „tvůrčí“ dráhu. K nim patřili Petr Štěpánek, Jana Skřebská, Aneta Skřebská, Lucie Hofírková, Jana Kunovská, Veronika Bröcknerová a další fandové studentského divadla.

Tíhu „umělecké“ odpovědnosti sice statečně a radostně nesla prof. Martina Bičová, nicméně i na všech pěti aktérech v rolích Leoše, Lucie, matky, otce a Oriona bylo znát, že jim úspěch inscenace není lhostejný, ač je autoři všemi dialogy modelovali do podoby, jež jim dovozovala ve zdraví přežít jen s velkou dávkou rezervovaného nadhledu. V roli mladičkého Leoše alternují Petr Čechák a Bořek Joura. Při premiéře byla dána příležitost Bořkovi Jourovi a ten ji s jistou dávkou promyšlené stylizace sympaticky využil. V roli dominantnější Lucie budou mít šanci vyzkoušet své herectví Kateřina Veselá, Gréta Směšná a Lucie Pospíšilová. Premiérová

Gréta mile překvapila jasnou jevištní řečí, bezprostředností hereckého výkonu a obdivuhodným ztotožněním s hrdinkou. Nepochybně se o ní dost „napřemýšlela“. I roli matky studovaly tři adeptky Thálie – Jana Nicáková, Barbora Knittlová a Lenka Svobodová. Vstupní podobu matky určila svým výkonem Barbora Knittlová. Přesvědčivě vyjádřila osudovou vyhraněnost postavy i sugerované způsoby a možné (i když marné) formy „úniků“. Představitelka matky patří v souboru k hercům zvlášť talentovanějším. Zbývající role jsou natolik výlučné, že se alternujícího otce k Michalu Švarcovi a Oriona k Zdeňku Baďurovi jevištně připravit nepodařilo. Mafiánská pozemskost jednoho a hvězdná éteričnost druhého byly v oné dvojpólnosti sice komické i pro samotné herce, ale vyrovnali se s ní.

Inscenace byla přijata, jak to u každého náročného „projektu“ bývá, bez očekávaného pochvalného unisona – tedy obdivně i rezervovaně. Možná proto, že se od studentských představení tradičně očekává, že aktuálně promluví o studentském životě v rovině románu Pan Kaplan má třídu rád. Tentokrát šlo o projekt, který toto vymezení překročil. Studentům to neublížilo!

Bohumír Kolář
www.olomouc.cz
26. února 2007



Jana Nicáková (matka) s Michalem Švarcem (otec) ve hře Léto v Laponsku

II. Ohlédnutí jednoho ze zakládajících členů Slovanského tyátru

Kterak jsem byl upsán Slovanskému tyátru

Byli jsme prvním rokem na gymnáziu. Navzájem jsme se moc neznali a vypovídaly o nás jen ty (ne)vděčné první dojmy. Vstoupíte do třídy, vykulíte oči, párkrát mlasknete jazykem, abyste se přesvědčili, že jste připraveni na výuku, a hned vás považují za komediální typ. Asi takovýmto podobným způsobem si mě označkovala i má spolužačka. A když se pak kolem Vánoc 2002 objevil na nástěnce poutač s nápisem „Pojďte si zablblnout!“, přepadla mě na chodbě. Chytla mě za límec a se slovy „Pojď, musíš se zapsat!“ mě táhla k vývěsce. I vzpomněl jsem si na Fausta a v nestřeženém okamžiku jsem se kamarádce vytrhl a utekl. Říkal jsem si, že mi třeba dá pokoj, zapomene na podivný cancour papíru a bude si snít sen o šaškovi z 1. B dál. Jenže jak jsem byl překvapen, když jsem následující přestávku na oné listině spatřil své jméno! Moje drahá spolužačka vše vyřešila za mě a já jsem se přistihl, že se na ni nezlobím.

Kterak jsme sbírali sebevědomí

Pak už to šlo ráz naráz. Probudil se ve mně dřímající exhibicionismus a díky svému jménu (a prý modré krvi) jsem byl okamžitě obsazen. Kralovic ve Zlatém kolovratu, kníže Přemysl v Dívčí válce, či Zdeněk v Prima sezóně... Což ale neznamena, že jsem měl všechno zadarmo. Kdepak, většina z nás přišla (a stále přichází) před kolegy se sotva slyšitelným hláskem a stydlivým pohledem do země. Ani já nebyl výjimkou. Nezbyvalo tedy, než pilovat. No a protože jsme nikdy neměli v úmyslu bořit náš milovaný ústav, jezdili jsme na oblíbená soustředění odjakživa do hor. A tam jsme se učili hulákat. Nejraději v tomto vzpomínám na jeden z výletů do Starého Města pod Sněžníkem, kde jsme se zavřeli do kulturáku, shromáždili v jednom rohu sálu a vysílali postupně své kolegy do rohu protějšího, aby nám odtud zašeptali něco milého či nemilého. Podmínka: Musí tě být slyšet. Odměna: Ze stejného místa pak můžeš, co ti dech stačí, zařvat libovolné sprosté slovo. Jaká spása pro studenty!

Mimoto jsme byli vystaveni mnoha dalším křtům ohněm a plody našeho snažení na sebe nenechaly dlouho čekat.

Kterak jsem vysvětloval, že „dramaták“ není jen harém

Také na chodbě jsem se už nezdravil jenom s vrstevníky, ale i s maturanty – tedy především maturantkami. Už tehdy, jako bažant! Spolužáci mi záviděli. Často se mě ptali, jak zvládám ten harém, a já jim odpovídal, že je to prostě divadlo, a tak nějak to bylo. V souboru jsme byli původně jen tři kluci a alespoň třikrát tolik holek, ale nikdo si nestěžoval... Jen výběr repertoáru to značně zužovalo.

Za těch pár let v Tyátru jsem poznal spoustu lidí a zajímavých osobností. Už bych dokázal popsat tyátrovský divadelní cyklus – opakovaly se přípravy, problémy, diváci, ohlasy... Přesto jsem nikdy nezažil stereotyp. A třebaže už nás při dlouhém zkoušení přepadala ponorková nemoc, vydrželi jsme díky vidině představení. Díky touze pobavit lidi i sebe samotné. Proto děláme studentské divadlo. Pro ten krásný pocit při potles-

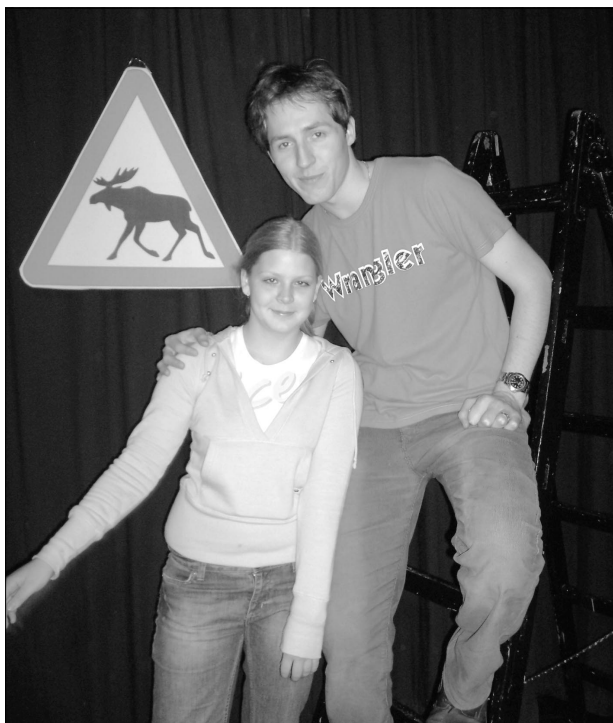
ku na konci. A taky proto, jak kdysi řekla Barča Valentová, abychom ukázali, že nejsme jenom banda čtverkařů, ale taky čtveráků!

Kterak se dělá tečka

Ne každý ale pochopil naše úmysly, neměli jsme vždycky na různých ustláno. Často jsme se museli konfrontovat s porotami na přehlídkách a vysvětlovat jim, proč děláme divadlo takové, jaké děláme. Museli jsme přetrpět urážky od rádobyodborníků, jejichž měřítko mají jiné jednotky než ta naše. Slovanský Tyátr je tu přece proto, aby bavil (publikum - studenty, kantory, kamarády), zabavil (své členy), zbavil (chmur), pobavil (mj. kritiky), vybavil (do života)

atd. Tohle divadélko už naučilo spoustu lidí mluvit, vyjadřovat se, organizovat a improvizovat nejen na prknech divadelních... Možná právě proto jsem u něj zůstal dodnes, ač už nepatřím do středoškolských lavic.

Slovanský Tyátr je nestárnoucí parta, ve které se stále něco učíme mezi sebou navzájem, bavíme se při tom a tak by to mělo být.



Katka Veselá a Zdeněk Vévoda chystají scénu Léta v Laponsku

Zdeněk Vévoda

student divadelního oboru FF UP Olomouc

III. Hrát, či nehrát?

MANAŽERKA, PRODUCENTKA A REŽISÉRKA V JEDNOM (a taky diplomat, psycholog, chůva, mama, tetka, protivná baba a úča...)

Zkoušet dnes něčím zaujmout středoškolskou mládež není zrovna jednoduché. Ne že bych se přikláněla k těm věčným „stěžovatelům“, co by „tu dnešní mládež“ poslali někam pořádně „makat“, případně je protáhli normalizačním mládím anebo ještě lépe léty padesátými - a to vše, aby viděli! Protože: všechno mají, nic jim není svaté a ta hudba, co poslouchají... a vůbec, to my v jejich letech...

Těžko říct, kde se bere ta domnělá povinnost naší mladé generace, ordinovaná staršími generacemi skoro jako očkování, zažít všechna příkoří minulosti nebo jim aspoň natolik rozumět, aby vděčnost za součas-

ný stav projevovala mládež viditelně, často a s nadšením. Na věci lze nahlížet přece i ze strany opačné. Současní mladí mohou mít pocit, že náš český dnešek není ideální právě proto, jak to předchozí generace celkem nestatečně zbrabraly. To jsou ty dvě strany jedné mince, že?

Otevřený svět, názory všeho druhu, rozličné vlivy, zdivočelá morálka, povrchnost, konzumní přístup k životu a tak dále, ano, to je prostředí, ve kterém se mládež sice pohybuje, ale rozhodně je nevytvořila. Pouze svým dílem, ovšem po vzoru svých předků a kolemjdoucích, přispívá.

Jak tedy přesvědčit „naše drzé mládí“, aby přispívalo tím lepším, ba nejlepším, co v něm je? A jsem zpět u věty první. Zkusit je zaujmout v tom barevném toku nabídky, ať je kvalitní, nebo ne, zastavit je na chvíli v jejich touze okusit všechno raději hned..., přesvědčit je, že zakázané ovoce může být i chuti trpké či odporné, to je opravdu věc nelehká.

Studentské divadlo může poskytovat takový prostor, v němž si lze „beztrestně zablnout“, u toho spáchat dobrý skutek, trochu se přivzdělat i zdokonalit, exhibovat a získat „místní slávu, polní trávu“ a zkoušet se také svým způsobem nějak vyslovit k dnešku, přispět k oživení života školy i města. Stejně tak se lze vycvičit v pochopení „tepu doby“, a sice trh = nabídka - poptávka a vše související. Že totiž ani v kultuře nestačí něco vytvořit a čekat, že to přece lidi musí zajímat. Propagace, odhad, účtování dle zákonů, povolení různého druhu, odpovědnost za výsledek umělecký i ekonomický. I to je Slovanský tyátr.

A uvnitř něj? Inu, že proběhnou hádky, objeví se žárlivost na roli kolegy, kolegyně, že se dostaví i bezradnost, lenost, otrávenost - to se ví. Diplomacie, tolerance, schopnost radovat se z úspěchu kolegy či celku bez ohledu na míru svého momentálního uspokojení, ani to není poznání zanedbatelné. Umět snášet kritiku oprávněnou i neoprávněnou s grácií a šarmem a projevit kus herectví i v tomto ohledu, to se v životě věru hodit bude.

A tak z mého pohledu „té zodpovědné osoby“, co se pod činnost divadla podepisuje ve všech možných směrech, navzdory některým rozpačitým pocitům či zklamáním z momentálních situací, nálad, vztahů, musím poctivě doznat, že převažují pocity opačné.

Radost, nadšení, uspokojení, dokonce i údiv nad tím, že mnozí zvládnou být nejen „mými podřízenými“ v divadle, ale dovedou to s nadhledem kombinovat s rolí žáků trpících v češtině či angličtině. Zdeněk mi nedezertoval ani po odchodu na vysokou a zasloužil se tak o zachování mého duševního zdraví. A tak manažerství, režii, problémy a ústrky, jakož i pocity libé, snáší statečně se mnou.

Myslím, že se se svojí bandou hodně nasměju, že mě dopují svým mládím a energií, nápady, že mi krásně komplikují život a že chvíle mého vyčerpání dokážou zničit nechtěným nenadálým tykáním „v zápalu boje“, neformálním chováním a mnohdy i vyjadřováním (za což je ovšem samozřejmě touto cestou kárám, že...). Projevy vřelé blízkosti pak způsobí, že se mohu našťestí cítit mnohdy jako „mama nebo tetka z přibuzenstva“, čehož si jako osoba učitelská opravdu cením. Snažím se to vracet nedí-

rektivním přístupem k výběru repertoáru či režii a doufám, že i smyslem pro humor.

A tak i při tom hektickém školním životě, kdy se rozhlédnu a vidím, že „nekonečná je práce má“, si na otázku HRÁT, ČI NEHRÁT? odpovídám zatím vždy stejně: PROSTĚ si HRÁT.

*Mgr. Martina Bičová
profesorka SGO*

IV. Přehled odehraných divadelních představení a uvedených akcí od počátků do současnosti

- 24. června 2003, 8.00 a 10.00 - Prima sezóna, Zlatý kolovrat (Václavkův sál VM Olomouc)
- 30. října 2003, 19.00 - Prima sezóna, Zlatý kolovrat (Václavkův sál VM Olomouc, premiéra)
- 31. října 2003, 8.00 a 10.00 - Prima sezóna, Zlatý kolovrat (Václavkův sál VM Olomouc)
- 29. listopadu 2003, 14.00 - Prima sezóna, Zlatý kolovrat (Slovanské gymnázium Olomouc, den otevřených dveří)
- 3. dubna 2004, 11.00 - Zlatý kolovrat (Divadlo Drak, Hradec Králové, festival Prkna 2004)
- 28. června 2004, 8.30 - Zlatý kolovrat (Divadlo hudby Olomouc, derniéra)
- 30. září 2004, 8.30 a 11.00 - Dívčí válka (Divadlo hudby Olomouc)
- 4. října 2004, 8.30 a 11.00 - Dívčí válka (Divadlo hudby Olomouc)
- 20. října 2004, 8.30 a 11.00 - Dívčí válka (Divadlo hudby Olomouc)
- 3. listopadu 2004, 8.30 a 19.00 - Dívčí válka (Divadlo hudby Olomouc, večerní premiéra)
- 26. listopadu 2004, 14.00 - Dívčí válka (Slovanské gymnázium Olomouc, den otevřených dveří)
- 1. prosince 2004 - Mikulášská nadílka (Slovanské gymnázium Olomouc)
- 9. - 12. prosince 2004 - soustředění (Staré Město pod Sněžníkem)
- 13. ledna 2005, 19.00 - Dívčí válka (Divadlo hudby Olomouc)
- 15. února 2005, 19.00 - Studentská revue (Reduta MF Olomouc)
- 30. března 2005, 20.15 - Dívčí válka (Reduta Uherské Hradiště, festival Žebřiňák)
- 1. dubna 2005, 8.00 - Dívčí válka (Reduta Uherské Hradiště, festival Žebřiňák)
- 21. června 2005, 16.00 - Voják neloupí aneb V&W v podání Zdeňka Vévody a Ondřeje Hrušky (ČFS SGO, Zahradní slavnosti)
- 10. - 13. září 2005 - soustředění (Staré Město pod Sněžníkem)
- 29. listopadu 2005, 8.00 a 11.00 - Mini revue! (Divadlo hudby Olomouc)

- 2. prosince 2005, 14.00 - 17.00 - Saturninové obrázky, Silvestr (Slovanské gymnázium Olomouc, den otevřených dveří)
- 7. února 2006, 8.00 a 11.00 - Zahraj to znovu, Same (Divadlo hudby Olomouc)
- 8. února 2006, 8.00, 11.00 a 19.00 - Zahraj to znovu, Same (Divadlo hudby Olomouc, večerní premiéra)
- 16. února 2006, 8.0 a 11.00 - Zahraj to znovu, Same (Divadlo hudby Olomouc)
- 29. března 2006, 19.00 - Zahraj to znovu, Same (Divadlo hudby Olomouc)
- 1. dubna 2006, 9.30 - Zahraj to znovu, Same (Divadlo hudby Olomouc, festival Poděs 2006)
- 5. dubna 2006, 19.00 - Zahraj to znovu, Same (Divadlo hudby Olomouc)
- 30. května 2006, 19.00 - Zahraj to znovu, Same (Divadlo hudby Olomouc)
- 21. června 2006, 19.00 - Zahraj to znovu, Same (Divadlo hudby Olomouc)
- 30. října 2006, 8.00 a 11.00 - Zahraj to znovu, Same (Divadlo hudby Olomouc)
- 3. listopadu 2006, 8.00, 11.00 a 19.00 - Zahraj to znovu, Same (Divadlo hudby Olomouc, derniéra)
- 5. prosince 2006, 8.00 a 11.00 - Mikulášská minirevue (Divadlo hudby Olomouc)
- 6. prosince 2006, 8.00 a 11.00 - Mikulášská minirevue (Divadlo hudby Olomouc)
- 20. února 2007, 8.00 a 11.00 - Léto v Laponsku (Divadlo hudby Olomouc)
- 21. února 2007, 8.00 a 11.00 - Léto v Laponsku (Divadlo hudby Olomouc)
- 22. února 2007, 8.00, 11.00 a 19.30 - Léto v Laponsku (Divadlo hudby Olomouc, večerní premiéra)
- 23. února 2007, 8.00 - Léto v Laponsku (Divadlo hudby Olomouc)
- 1. dubna 2007, 19.30 - Léto v Laponsku (Divadlo hudby Olomouc)
- 10. dubna 2007, 10.00 a 19.30 - Léto v Laponsku (Divadlo hudby Olomouc)
- 26. dubna 2007 - Studentská revue (Reduta MF Olomouc)

SPORT

BALADA VÝCHOVNĚ-VZDĚLÁVACÍ

Stálo dítě, stálo mlčky u lavice
Neodpovídalo ... Kéž by klekánice!

povzdechla si v duchu učitelka sličná -
na chvíli tě vzala! Už jsem celá říčná!

Jeden je jak dřevo, druhý neposeda
S takovou se přece věda dělat nedá!

Za dveřmi se žáci hemží jako štíři
Ve třídě se diví: Dvě a dvě jsou čtyři?

Vím - jak za roh zahne špička mého nosu
vytáhne Novotný z kapsy papirosu

Správně tuší, že krev učiteli pije
Ostatním dá šluka. Celá teorie

se jak domek z karet beznadějně hroutí
nelze-li klasickým hmatem zasáhnouti!

Poručit mu dělat podpor ležmo? Kliky?
Vždyť ten ničema se pak dá na doutníky!

Školník netroufá si, třídní je churavý
Takového hochu nikdo nenapraví!

Učitelka v sobě ze vší síly hledá
co v ní zanechala na fakultě věda:

Nebylo by lépe takovému zmetku
napsat v pololetí z dvou předmětů pětku?

Bude možno žáka, který všechny rmoutí
nechat koncem roku prostě propadnouti?

Naprázdnou vychází všechna její snaha
Škola - to je místo, kde je rada drahá

Ledaže by ... Vida, jak se věci změní!
Náhle je tu cesta vedoucí k řešení:

Nejednomu ptáčku život půjčku vrací
někdy i s úroky v další generaci

Žádné propadnutí! Ať postoupí směle!
Uděláme z něho taky učitele!

MEMORIÁL PROF. STANISLAVA CVEKA

Volejbalový turnaj smíšených družstev se koná na počest prof. Stanislava Cveka, který byl významným sportovním novinářem a činovníkem tělovýchovného hnutí. Na Slovanském gymnáziu učil tělesnou výchovu. Za mimořádnou aktivní účast v nekomunistickém protinacistickém odboji byl uvězněn a v říjnu v roce 1944 stětím sekýrou popraven.

K uctění jeho památky se Memoriál prof. Stanislava Cveka hrál na této škole již po II. světové válce jako turnaj dorostenců. Po roce 1948 byl turnaj totalitním režimem zakázán. Slovanské gymnázium v roce 1992 tradici tohoto turnaje obnovilo jako turnaj smíšených družstev pro střední školy z regionu Hané. Sedmkrát zvítězilo v turnaji gymnázium v Olomouci-Hejčíně a čtyřikrát gymnázium v Olomouci, Čajkovského. Turnaj má vždy vysokou sportovní úroveň, ve vítězných družstvech hráli jak ligoví hráči, tak i juniorští reprezentanti. Jsme rádi, že v rámci tohoto turnaje si všichni připomenou bývalého tělocvičáře naší školy, jehož jméno pro jeho činy a oběť nechceme zapomenout.



Prof. Stanislav Cvek

Přehled výsledků Memoriálu prof. Stanislava Cveka

1992 - I. ROČNÍK - 12 družstev

1. Gymnázium v Olomouci-Hejčíně
2. Gymnázium Uničov
3. Obchodní akademie Olomouc

1993 - II. ROČNÍK - 8 družstev

1. Gymnázium v Olomouci-Hejčíně
2. Gymnázium v Olomouci, Čajkovského
3. Gymnázium Šternberk

1994 - III. ROČNÍK - 6 družstev

1. Gymnázium v Olomouci, Čajkovského
2. Gymnázium v Olomouci-Hejčíně
3. Gymnázium Šternberk

1995 - VI. ROČNÍK - 9 družstev

1. Gymnázium v Olomouci, Čajkovského
2. Gymnázium Šternberk
3. Gymnázium Prostějov

1996 - V. ROČNÍK - 6 družstev

1. Gymnázium v Olomouci, Čajkovského
2. Slovanské gymnázium Olomouc
3. Gymnázium v Olomouci-Hejčíně

1997 - povodeň - turnaj se nekonal

1998 - VI. ROČNÍK - 9 družstev

1. Gymnázium v Olomouci-Hejčíně
2. Gymnázium v Olomouci, Čajkovského
3. Slovanské gymnázium Olomouc

1999 - VII. ROČNÍK - 8 družstev

1. Gymnázium v Olomouci-Hejčíně
2. Gymnázium v Olomouci, Čajkovského
3. Slovanské gymnázium Olomouc

2000 - VIII. ROČNÍK - 7 družstev

1. Gymnázium v Olomouci-Hejčíně
2. Gymnázium Prostějov
3. Gymnázium Přerov

2001 - IX. ROČNÍK - 10 družstev

1. Gymnázium Prostějov
2. Slovanské gymnázium Olomouc
3. Gymnázium v Olomouci-Hejčíně

2002 - X. ROČNÍK - 10 družstev

1. Gymnázium v Olomouci-Hejčíně
2. Gymnázium Prostějov
3. Gymnázium v Olomouci, Čajkovského

2003 - XI. ROČNÍK - 14 družstev

1. Slovanské gymnázium Olomouc
2. Gymnázium v Olomouci-Hejčíně
3. Gymnázium v Olomouci, Čajkovského

2004 - XII. ROČNÍK - 14 družstev

1. Gymnázium v Olomouci-Hejčíně
2. Gymnázium v Olomouci, Čajkovského
3. Gymnázium Šternberk

2005 - XIII. ROČNÍK - 14 družstev

1. Střední zemědělská škola Olomouc
2. SOU TO Kosinova ul., Olomouc
3. Gymnázium Šternberk

2006 - XIV. ROČNÍK - 10 družstev

1. Gymnázium v Olomouci, Čajkovského
2. Gymnázium v Olomouci-Hejčíně
3. SPŠE Olomouc

XIV. ročník se konal 23. listopadu 2006 v tělocvičně školy v Pasteurově ulici. Turnaj začal v 8:00 hod, hrálo se systémem na 2 porážky, v 15:30 byly předány ceny vítězům, které zajistila Rada rodičů SGO.

Celkem se čtrnácti ročníků zúčastnilo 135 družstev, tj. 1416 hráčů a hráček.

*

Kromě Memoriálu prof. Stanislava Cveka organizovalo Slovanské gymnázium v letech 1994 - 2003 (10 ročníků) Přebor gymnázií ČR v tenisu dorostenek. Dále pak gymnázium pořádalo STUDENTSKOU LAŤKU (9 ročníků). Jde o halovou soutěž ve skoku vysokém pro dorostence a dorostenky středních škol v regionu Olomouckého kraje. První ročník se uskutečnil na jaře 1997. Protože v létě téhož roku byla škola rozsáhle poškozena povodní, bylo úsilí v roce 1998 věnováno odstraňování jejích následků. Soutěž byla tedy obnovena až v roce 1999 v nově rekonstruované tělocvičně na Pasteurově ulici. Rekord lafky drží Dalibor Hon ze Slovanského gymnázia výkonem 200 cm (1997) a Nela Severová z Moravského reálného gymnázia výkonem 161 cm (2005).

Iniciativa Slovanského gymnázia Olomouc v pořádání uvedených sportovních akcí je zcela mimořádná. Slovanské gymnázium se stává místem, kde se při sportu setkávají jak studenti, tak středoškolští profesori ze středních škol s různým zaměřením. Sportovní akce, kromě sportování, mají také svůj význam společenský. Jsou přínosem pro studenty i pedagogy, protože taková setkání umožňují hovořit o své škole, o své práci a předat si dobré zkušenosti.

*PaedDr. Emil Hecl
emeritní profesor SGO*

VRCHOLOVÍ SPORTOVCI NA SLOVANSKÉM GYMNÁZIU

Zcela upřímně musím říci, nebo spíše napsat, že jsem měl na jedné straně radost, když jsem před několika dny uslyšel na druhém konci telefonu hlas svého bývalého třídního profesora RNDr. Jana Jelínka, který ke mně před několika lety promlouval takřka denně po dobu mého čtyřletého studia na gymnázium Jiřího z Poděbrad, které jsem navštěvoval v letech 1983 - 1987. Je totiž člověkem vysoce profesně erudovaným, k nám studentům býval poměrně přísný, náročný, ale spravedlivý, a co dnes oceňuji, že nám vždy dokázal poradit.

Když mi (*kromě jiného*) sdělil skutečnost, že naše gymnázium bude v letošním roce slavit 140 let od svého založení, zmocnil se mě podivný, v tu chvíli těžko vysvětlitelný slavnostní pocit. Přestože jsem zatím nikdy nic nepsal a taky proto, že trenérská profese, kterou se od skončení studií zabývám, se spíše realizuje přímým vedením sportovců v tělocvičně, na hřišti, v posilovně nebo při soutěžích (a to vše hlavně za pomoci verbálního projevu, gestikulace a píšťalky než písemným způsobem), zavzpomínal jsem a rozhodl se napsat do almanachu.

Zatímco ostatní moji spolužáci zahájili středoškolské studium na gymnázium přesně ve stanovený den a vzájemně se poznávali jak mezi sebou, tak s našimi novými profesory, já si z důvodu nemoci musel na to vše několik dní počkat. Sportovní terminologií řečeno - měl jsem takový „opožděný start“...

Vzpomínky na „gympl“ má zcela pochopitelně každý člověk z různých důvodů úplně odlišné. Pro někoho je to období spojené s náročným studiem, pro jiné bylo studium bezproblémové, někteří si pamatují spousty legrace a zážitků, které se prožily o přestávkách, na brigádách, školních kurzech či výletech, jiní zase vzpomínají na své studentské lásky. Pravdou je, že to, co zůstává v mysli a paměti všem, jsou jejich profesori.

I já si občas vzpomenu na tu dobu. Tenkrát jsem coby student a aktivní sportovec neustále sváděl vnitřní boj mezi oběma rovinami - mezi školou a sportem. Srdce říkalo sportuj a udělej vše pro to, aby ses stal reprezentantem - alespoň tak úspěšným, jakým byl v sedmdesátých letech můj strýc, házenkář pražské Dukly Jiří Kavan, který v roce 1972 jako hráč národního týmu získal na OH v Mnichově stříbrnou medaili. To on byl důvodem, inspirací a hlavním motivem, proč jsem začal hrát v Olomouci házenou. Na druhé straně jsem ve škole, ale hlavně doma od babičky a svých rodičů, často slýchal: „Uč se, házená tě nikdy živit nebude“. Pral jsem se s tím tenkrát poměrně dlouhou dobu - snad celé ty čtyři roky, co jsem studoval, ale důležité bylo, že se v mém okolí pohybovali lidé, kteří mě v tom sportování podporovali.

Ze všech profesorek a profesorů, kteří mě na gymnázium tenkrát učili, kteří mě více či méně nějakým způsobem ovlivnili a obohatili a které bych chtěl někdy ještě jednou vidět a pozdravit je, nemohu nevzpomenout na



Reprezentační družstvo ČR – ženy (2007)

obor mi v současné době nejbližší – tedy na tělocvikáře profesora Jiřího Jemelku a PaedDr. Emila Hecla. Právě profesor Hecl mi dal důvěru reprezentovat gymnázium na středoškolských hrách v basketbalu (*přestože jsem byl házenkář*) a co víc, pomáhal mi připravit se na sportovní talentové zkoušky na FTVS UK v Praze. V rámci tělesné výchovy jsme na gymnáziu ve čtvrtém ročníku absolvovali hodiny plavání. Nikdy jsem nebyl zdatný plavec, ale mým hlavním problémem bylo, že jsem neuměl zvládnout požadovanou techniku správným způsobem – tedy plavat za současného vydechování vzduchu do vody. Dodnes si pamatuji vážný výraz ve tváři profesora Hecla, se kterým mi v prosinci 1986 sděloval, že pokud neuplavu 100 m v požadovaném čase s „dýcháním do vody“, tak mě bude na pololetním vysvědčení klasifikovat dvojkou z TV. A vzhledem k tomu, že jsem se hlásil na tělovýchovnou fakultu (*o čemž moc dobře věděl*), dvojka z tělocviku byla absolutně nepřijatelná. Nutno podotknout, že zatímco někteří spolužáci své vánoční prázdniny trávili sledováním romantických filmů, pohádek a jiných televizních pořadů, procházkami v zasněžených olomouckých parcích, návštěvami přátel a požíváním cukroví, já svůj volný čas věnoval polykáním chlorované vody v olomouckém bazénu... No řekněte, nebyla to ze strany profesora Hecla vrcholná sportovní motivace?

Dnes mohu říci, že díky házené, u které jsem profesně zůstal, jsem měl možnost poznat nejen řadu skvělých sportovců, ale také lidi různých profesí, zaměření, názorů, náboženství či vyznání, se kterými jsem se při různých příležitostech setkal, a to nejen u nás doma, ale i v zahraničí, kde jsem měl možnost trenérsky působit.

Takže můj dík náleží všem, i „mým“ profesorům ze Slovanského gymnázia, kteří mi umožnili skloubit studium se sportem a kteří v té době, když ke mně promlouval hlas mého srdce, mě dokázali pochopit, a co je hlavní – i podpořit.

*Jiří Tkadlec, trenér reprezentačního družstva žen ČR v házené
(mat. roč. SGO 1987)*

TĚLESNÁ VÝCHOVA A SPORT NA SLOVANSKÉM GYMNÁZIU V LETECH 1965 - 1989

Vybráno z tisku (Stráž lidu - obdeník okresu Olomouc), ze školní sportovní kroniky, NÁNA (nástěnné noviny) a paměti tělocvikáře dr. Emila Hecla.

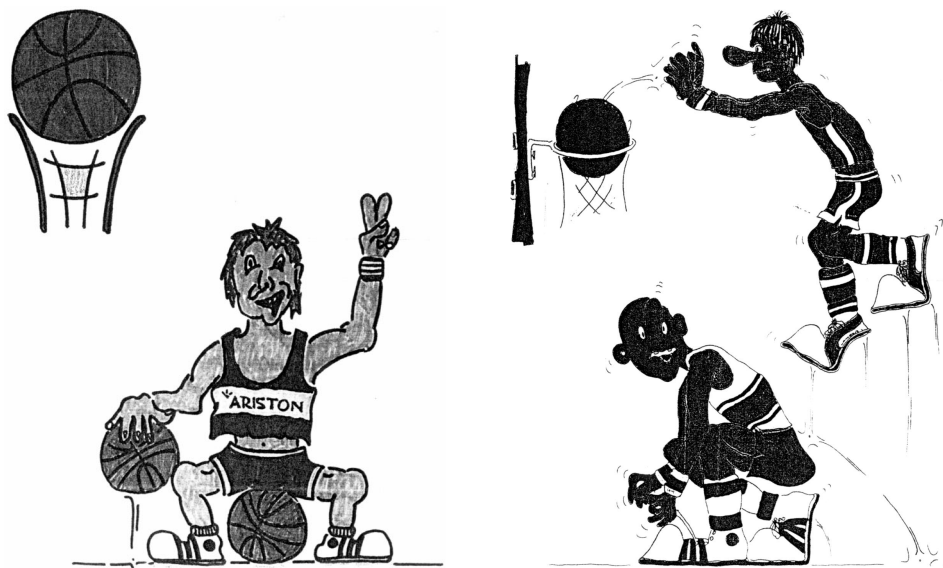
Dva turnaje k jubileu (Stráž lidu 1967)

Z akcí plánovaných k letošnímu stému výročí založení Slovanského gymnázia v Olomouci proběhly dva turnaje. Byl to 1. ročník turnaje v košíkové - pořadatelem byla SVVŠ ve třídě Jiřího z Poděbrad. Bojovalo celkem 6 družstev ze SVVŠ v Litovli, Zábřehu, Přerova, Hejčíně a dvě družstva byla z pořádající školy. Jedno z nich zvítězilo, druhá byla SVVŠ Přerov, třetí Olomouc-Hejčín. Další akcí bylo sportovní odpoledne, uskutečněné 13. května. Mimo jiné se hrálo i fotbalové utkání mezi žáky a profesory, kteří také zvítězili.

V dalších letech se turnaj pořádal vždy v květnových dnech jako Májový turnaj dorostenců v košíkové o putovní pohár, tzv. „Máják“. Výjimečnost turnaje byla dána tím, že se pořádal na venkovním hřišti, což do té doby nebylo zvykem. V letech 1967 - 1970 nám hřiště poskytla Pedagogická fakulta (za hradbami v parku ve Výpadu), od roku 1971 se turnaj hrál již na školním dvoře, kde bylo vybudováno antukové hřiště, které bylo později nahrazeno hřištěm asfaltovým. Odehrálo se celkem XVI ročníků, poslední se hrál v roce 1988, družstvo dorostenců Slovanského gymnázia zvítězilo celkem 10x.



Na snímku je vítěz III. ročníku (1969) - družstvo Slovanského gymnázia (tehdy SVVŠ)



NÁNO (nástěnné noviny) upoutávaly svéráznými kresbičkami basketbalistů. Uvedené obrázky jsou z roku 1984, nakreslil je Ivan Langer, tehdejší student gymnázia, dnešní politik a ministr vnitra (2007).

Středoškoláci pod koši Žijí spartakiádou (Stráž lidu 1975)

Na olomouckém gymnáziu Jiřího z Poděbrad se studenti nejen pečlivě připravují na Československou spartakiádu 1975, ale najdou si čas i pro svůj oblíbený sport. Navíc třeba letošní středoškolské hry v košíkové jsou součástí spartakiádních soutěží, a tak je jejich přitažlivost dvojnásobná. Hra pod bezednými koši má na této škole bohatou tradici a její družstvo pod vedením Emila Hecla získalo i letos prvenství v okrese před gymnáziem Hejčín a SPŠS v Olomouci. Celkem soutěžilo deset týmů. A ani v oblastním kole středoškolských her studenti z gymnázia Jiřího z oděbrad nezklamali a na šumperské palubovce skončili druhí za domácí SPŠ, když třetí místo obsadila SPŠ Krnov.



Okresní spartakiáda 1975 - chlapci



Foto z nácviiku dorostenek na ČSS 1985

Spartakiády se konaly po pěti letech (1955 - 1985), cvičenci a cvičenky ze Slovanského gymnázia cvičili na všech spartakiádách okresních i celostátních v Praze.

Prokázali dobrou připravenost - Závod branné všestrannosti (Stráž lidu 1976)

Nejprůkaznější kontrolou práce učitelů branné výchovy je měření sil jejich svěřenců; také letos se uskutečnilo okresní kolo Závodu branné

všestrannosti. Hned v úvodu je třeba pochválit poradatele z gymnázia ve třídě Jiřího z Poděbrad v Olomouci, kteří se za vydatné pomoci olomouckých vojáků zhostili svého úkolu opravdu na výbornou. Na startu v prostorách střelnice na Lazcích se za pěkného májového počasí sešlo sedmnáct chlapčích a devět dívčích šestičlenných družstev ze škol druhého cyklu olomouckého okresu. Samotný závod byl náročný nejen na běžecké kvality účastníků, ale především na jejich celkovou fyzickou zdatnost a připravenost v řadě oborů branné výchovy. Letos poprvé bylo



Závod branné všestrannosti v Mladči 1978

do programu závodu zařazeno třináct disciplín. Závodníci museli ukázat své střelecké umění z malorážky a vzduchovky, absolvovali úsek běhu v maskách, házeli granátem, překonávali vodorovné lano, prokazovali znalosti z topografie, z pravidel silničního provozu. Nechybělo ani překonávání pomyslného vodního příkopu na svislém laně a zdolávání dřevěné bariéry. U památníčku obětí povstání přerovských železničářů čekaly na závodníky otázky z historie naší armády a z oblastí politiky.

V okresním kole dosáhlo nejlepších výsledků z chlapců družstvo gymnázia ve třídě Jiřího z Poděbrad, dopustilo se však technického přestupku a bylo diskvalifikováno. Prvenství si pak po zásluze na šestikilometrové trati odnesli chlapci z gymnázia v Hejčíně. Vítězem závodu dívek na čtyřkilometrové trati se stala SEŠ Olomouc.

Branné kurzy - „braňáky“

Branná výchova byl vyučovací předmět na vysvědčení samostatně klasifikovaný, dotovaný jednou hodinou týdně. Od školního roku 1985/86 byla klasifikace zahrnuta do tělesné výchovy. Ta byla dotována třemi hodinami týdně, z nichž jedna hodina byla branná výchova. Ve třetím ročníku se pořádal pětidenní branný kurz v rekreačních objektech. Obsahem kurzu bylo ověření znalostí a dovedností získaných v hodinách branné výchovy přímo v terénu. Tradiční byla utkání v odbíjené mezi profesory a studenty, pořádaly se závody branné všestrannosti tříčlenných hlídek a poslední večer býval táborák s programem. Branná výchova byla po sametové revoluci zrušena a branné kurzy byly nahrazeny sportovně turistickými kurzy (STK).

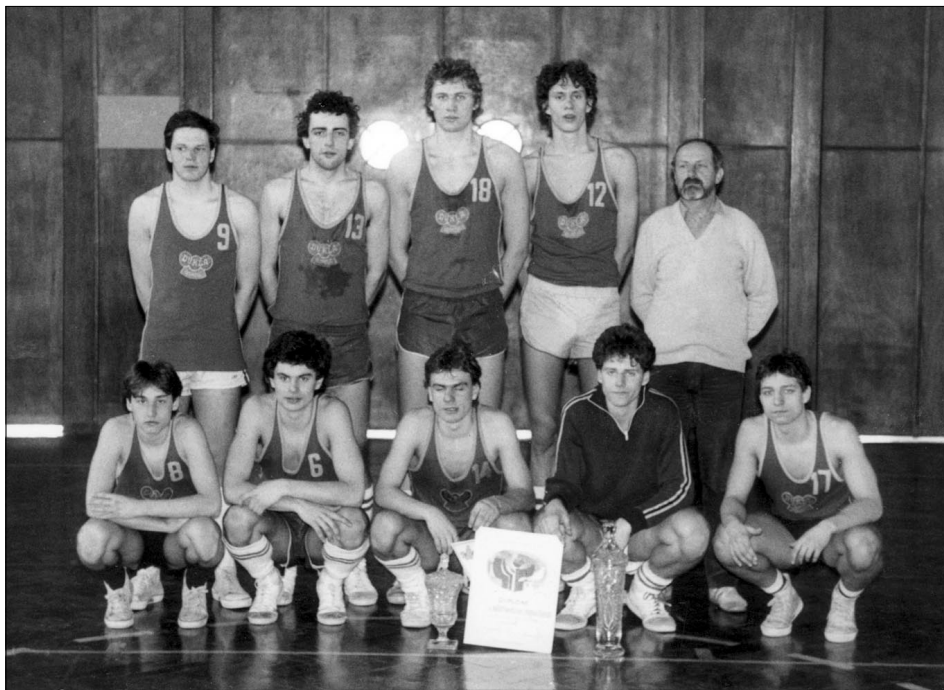
Velmi oblíbeným mezitřídním turnajem v košíkové na Slovanském gymnáziu byl v letech 1979 - 1985 Vánoční turnaj - „Matrjoška“, který se hrál vyřazovacím způsobem v listopadu a prosinci:

Úspěšné gymnázium (Stráž lidu 1988)

V soutěžích středoškolských her si v poslední době velmi dobře vede olomoucké gymnázium na třídě Jiřího z Poděbrad. Jeho košíkáři se totiž probojovali až do celostátního finále, když po výrazném vítězství v okresním a oblastním kole získali prvenství i v krajském kole. Po dramatických bojích tady porazili gymnázium Ostrava-Šmeralova, gymnázium Hranice i Opava. Pochvala patří nejenom všem chlapcům, ale i jejich trenérovi dr. Emilu Heclovi. Další úspěch se potom zrodil v tělocvičně SOU Štursova v Olomouci, kde za účasti dvanácti šestičlenných družstev proběhla soutěž v gymnastickém trojboji základních sestav dívek. Za vítězným gymnáziem na třídě Jiřího z Poděbrad na druhém místě skončilo gymnázium Hejčín a třetí střední ekonomická škola.

Košíkářská velmoc - „Poděbradka Olomóc“

V 70. - 80. letech minulého století košíkáři gymnázia patřili k družstvům, před kterým měl každý soupeř respekt. Vivat Poděbradka! - Hej! Hej! (bojový pokřik hráčů Slovanského gymnázia).



*Nejúspěšnější basketbalové družstvo v historii Slovanského gymnázia:
Zadní řada (zleva): Bednařík, Kallus, Formánek, Nerad, dr. Hecl (kouč). Přední řada (zleva):
Kalvach, Neubert, Sedlák „cap“, Volšík, Tkadlec. Složení družstva se každým rokem mírně
měnilo, ale jeho jádro patřilo v letech 1987 – 1990 k nejlepším v ČSSR. Po vítězstvích v okres-
ních, oblastních a krajských kolech třikrát po sobě postoupilo do celostátního finále. Druž-
stvo vyhrálo krajské kolo i v roce 1990, ale celostátní finále se vzhledem k plánované ČSS
1990 neuskutečnilo. Nejvýrazněji se družstvo prosadilo na celostátním finále středoškolských
her 1987 v Litoměřicích (6. místo) a 1988 v Chrudimi (5. místo), ve finále tehdy hrála též
nejlepší družstva ze Slovenska a za družstvem Slovanského gymnázia z Olomouce zůstali
Pražáci i Brňáci.*

V roce 1977 bylo na gymnáziu výborné družstvo hochů v házené, které též postoupilo do celostátního finále, jež se konalo v Prešově (6. místo).

V roce 1976 a 1977 dosáhla mimořádného úspěchu děvčata, když družstvo dívek v celostátním finále Odznaku zdatnosti obsadilo 1. místo. Odznak zdatnosti byl složen z běhů, skoků, hodů, šplhu a plavání.

Výkony se hodnotily podle tabulek, nejvíce bodů v celostátním finále získala studentka Vintrová z Gymnázia Olomouc, tř. Jiřího z Poděbrad, a stala se tak nejzdatnější sportovkyní ČSR a svým výkonem výrazně pomohla celému družstvu.

*PaedDr. Emil Hecl
emeritní prof. SGO*

„...SOULAD KRÁSY TĚLA A DUŠE“

- to je starořecká *KALOKAGATHIE*; dnes by se výklad slova z již neživého jazyka spíše interpretoval jako vyváženost tělesných a duševních aktivit člověka.

Člověk - student sportující - musí vedle studia stihnout i náročný trénink, pravidelné soutěže a často oblékne i dres reprezentace SGO.

Na těchto stránkách připomeneme, jakých výsledků dosáhli studenti našeho gymnázia v několika posledních letech ve svých sportovních specializacích osobně i v reprezentaci školy.

Inspirujte se a najděte svou *kalokagathii*.

VODA DIVOKÁ, VODA STOJATÁ, VODA V BAZÉNU

(z vody se našim studentům podařilo vylovit opravdu skvělé výsledky)

Linda Vránová a Ivana Hrabalová (sjezd na divoké vodě)

Linda a Ivana jezdí na vodě od svých 10 let, členkami oddílu kanoistiky SK UP Olomouc jsou od roku 2000. Dnes je jim 17 let a po dobu své působnosti v kanoistickém sportu už dosáhly mnoha úspěchů. Obě se specializují na sjezd na divoké vodě, který zahrnuje 2 disciplíny: klasický sjezd (trať dlouhá cca 5 km) a sprint (trať cca 2 min., většinou na nejtěžším úseku klasického sjezdu). Již ve 14 letech se Linda účastnila jako nejmladší závodnice MS dospělých ve sjezdu na divoké vodě v německém Garmisch-Partenkirchenu. V roce 2005 děvčata *zvítězila na MS juniorů* v italské Mezzaně v závodě týmů, Ivana obsadila 2. místo ve sprintu, Linda byla druhá v klasickém sjezdu a třetí ve sprintu. V témže roce Linda vybojovala titul vicemistryně Evropy juniorů ve francouzském Challaux, ve sprintu, klasickém sjezdu a společně s Ivanou v závodě týmů.

Mimořádně úspěšná byla pro obě děvčata sezona **2006**. Lindě se podařilo nominovat v klasickém sjezdu na MS dospělých (ČR - Karlovy Vary - 16. místo). Na ME juniorů, které se konalo v Bosně a Hercegovině v městečku Bihač na řece Uně 16. - 24. července, *vybojovala Linda zlatou a Iva-*



Linda Vránová

na stříbrnou medaili ve sprintu, společně získaly titul mistryň Evropy v závodě týmů. V tomto roce se Linda úspěšně účastnila i celé série závodů světového poháru, děvčatům se dařilo také na domácí půdě.

Linda Vránová

- MČR dospělých: sprint - 2. místo (Špindlerův Mlýn)
klas. sjezd - 5. místo (Lipno)
týmy - 1. místo (Čeňkova Pila)
(Linda + Ivana + Kateřina Vacíková)
- MČR juniorů: sprint - 1. místo (Roudnice nad Labem)
klas. sjezd - 2. místo (Žimrovice)
týmy - 1. místo (Žimrovice)
(Linda + Ivana + Vendula Herzánová)



ME juniorů - Bihač (Bosna a Hercegovina) - Linda zlato, Ivana stříbro ve sprintu.

V celkovém žebříčku závodů Českého poháru pro rok 2006 se Linda umístila na 3. místě, což znamená, že je držitelkou mistrovské výkonnostní třídy, kterou získávají pouze první tři ženy v celkovém pořadí. Ivana se umístila na 6. místě. Mimo hlavní závody sezony se Lindě podařilo zvítězit společně s dalšími členkami týmu „GIRL BIKE ONE“ v extrémním závodě - BOBR CUP 2006, který byl zároveň MČR tříletých štafet (kolo, běh, voda).

Jana Vyhnánková (veslování)

Jana je od roku 2000 členkou Českého veslařského svazu a od roku 2003 členkou juniorské reprezentace ČR ve veslování. V její kariéře se jí podařilo obsadit již 13krát 1. místo na MČR ve veslování, 9krát 2. místo a 3krát 3. místo.

Za sebou má také několik úspěšných reprezentačních startů:

- Velence (Maďarsko) - 2krát 2. místo
- Mnichov - Mezinárodní juniorská regata - 2. a 3. místo
- Brno - Mezinárodní juniorská regata - 2krát 2. místo
- Amsterdam - MS juniorů - 14. místo

V letošním roce (2007) se stala již členem seniorské reprezentace ČR a reprezentace ČR do 23 let. Na mistrovství ČR (Račice - 5. 5. 2007) obsadila mezi ženami krásné 3. místo.



Jana Vyhnálková

Jan Bezděk (veslování)

Honza se věnoval veslování v letech 2001 - 2006. Sedmkrát se mu podařilo získat titul mistra ČR (v různých disciplínách - dvojka, čtyřka, osma) a na Mistrovství světa juniorů v roce 2006 (Amsterdam) obsadil 10. místo (nepárová čtyřka).

Zuzana a Markéta Svozilovy (plavání s ploutvemi)

Zuzka Svozilová je juniorskou i seniorskou reprezentantkou ČR v rychlostním plavání s ploutvemi, je několikanásobnou mistryní a přebornicí ČR na tratích 100, 200, 400, 800 a 1500 m. Je také držitelkou juniorských rekordů ČR (200, 400, 800, 1500 m). Na trati 200 m drží rekord ČR již



Jan Bezděk



Zuzka těsně před startem

i v kategorii seniorů. V roce 2005 získala ve Francii titul **juniorské mistryně světa** v distančním plavání s ploutvemi (plavání na volné vodě - 6 km). V roce 2006 na MS v Moskvě, již v kategorii seniorů, obsadila ve stejné disciplíně 2. místo. V témže roce se zúčastnila také závodu světového poháru v italské Ravenně, kde na trati 200 m získala 2. místo a na 400m trati byla třetí. Společně s mladší sestrou Markétou byly členky



Zuzana Svozilová - juniorská mistryně světa (Francie 2005)



Markéta Svozilová - MS juniorů v Moskvě (2006)

Synchronizované plavání (akvabely)

Tento krásný a zatím ryze dívčí či ženský sport (i když i mužské pokusy byly zaznamenány, zatím ovšem pouze v úsměvné podobě při zábavných vystoupeních) má v Olomouci již dlouholetou tradici. Náročný plavecký trénink je kombinován s baletní přípravou, tancem a gymnastikou. Výsledkem jsou krásné a náročné choreografie jednotlivců, dvojic či celých týmů, které musí být samozřejmě sladěny s hudebním doprovodem,

které obsadilo na MČR družstev 2. místo. V roce 2006 získala Zuzana ocenění „*Talent Olomouckého kraje*“ (sportovní obor), které se uděluje jednotlivcům za mimořádné výsledky a výrazné úspěchy ve svém oboru.

Markéta Svozilová byla v roce 2006 také mimořádně úspěšná. V dubnu byla členkou družstva žen, které obsadilo 2. místo na MČR družstev. V květnu na MČR jednotlivců získala v kategorii starších dorostenek 4krát 2. místo (disc. 50, 100, 1500 m, 50 m pod vodou), na trati 200 m byla třetí. V červnu na MČR v distančním plavání obsadila 3. místo na 6km trati a v srpnu na *MS juniorů v Moskvě* obsadila jako členka štafety 4 x 100 m 6. místo. Velmi dobrým počinem bylo také vítězství v ukázkových disciplínách - 100BF, 200BF, které budou zařazeny do programu MS od roku 2007.



dem. Synchronizované plavání, ačkoli ve své vrcholné podobě vypadá velmi jednoduše, patří k mimořádně náročným sportům právě proto, že se zde musí skloubit dobrá fyzická kondice s elegancí a ladností pohybu a celkového projevu.

V současnosti studuje na SGO šest dívek, které se akvabelám věnují v oddílu synchronizovaného plavání SK UP Olomouc již opravdu dlouho (10 až 12 let). Za tuto dobu získaly řadu cenných umístění jak v domácích soutěžích, tak i na poli mezinárodním. Jsou to: *Tereza Slavíčková, Michaela a Markéta Šmoldasovy, Kristýna Jemelková, Kristýna Judasová, Pavla Bubeníková.*

Mezi největší úspěchy posledních několika let patří 6. místo týmu na mezinárodní soutěži v belgickém Gentu. V roce 2005 obsadily **3. místo na MČR** a podařilo se jim zvítězit na Mezinárodním mistrovství Slovenské republiky v kombinovaných sestavách. V téměř roce obsadily také třikrát druhé místo na tradičních republikových soutěžích s mezinárodní účastí - Karlovarská růže, Memoriál Hany Cinkové (Brno), Vánoční cena Prahy.

V roce 2006 zvítězily v soutěži o Pohár města Olomouce, druhé byly na mezinárodních závodech „Brněnský krokodýl a v soutěži „Slovakia synchro“.

Pokud byste se chtěli přesvědčit, že vystoupení akvabel jsou opravdu nejen krásná, ale i vtipná a zábavná, vřele doporučuji - navštivte jejich tradiční *Vánoční vystoupení* v olomouckém bazénu. Kombinace sportovního umění, mnohdy i hereckého a komediálního talentu dívek a hra světél ve spojení s hudbou bude pro vás určitě mimořádným zážitkem.



Nahoře zleva: Markéta Šmoldasová, Tereza Slavičková, Kristýna Judasová, Michaela Šmoldasová
Dole zleva: Markéta Svozilová, Kristýna Jemelková, Zuzana Svozilová

PLAVÁNÍ (školní soutěže)

Akvabely a sestry Svozilovy (ploutvové plavání) tvoří také každoročně základ reprezentačního družstva SGO ve školních plaveckých přeborech, kde se jim pravidelně daří obsazovat přední příčky v kraji. Nejúspěšnější byla děvčata zatím ve školním roce 2003/04, kdy se jim podařilo probojovat se do *celostátního finále ve Slaném* a v těžké konkurenci obsadila celkově 10. místo. Složení družstva: Markéta Svozilová, Tereza Slavičková, Michaela Šmoldasová, Kristýna Jemelková, Pavla Bubeníková, Linda Vránová.

Zvítězit v krajském kole se podařilo také ve šk. r. 2004/05, o rok později to bylo druhé místo a v loňském šk. r. 2006/07 naše družstvo dorostenek opět v okresním kole zvítězilo. V krajském finále obsadila děvčata 3. místo.

BĚH S MAPOU A BUZOLOU

BĚH ŠTAFETOVÝ

BĚH PŘESPOLNÍ

BĚH JAKO ATLETICKÁ DISCIPLINA

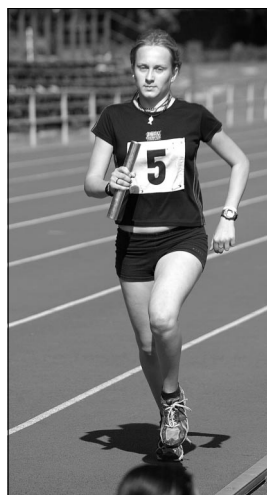
ORIENTAČNÍ BĚH

Na SGO studuje také několik velmi dobrých „orientáků“, kteří jsou úspěšní jak ve svých individuálních soutěžích, tak také samozřejmě reprezentují školu v Olympiádě škol v OB. Všichni se ve svých kategoriích každoročně umísťují na předních místech celorepublikových žebříčků.

Lenka Poklopová

(nejvyšší licence A, žebříček A - celorepublikový)

Lenka je od roku 2004 členkou dorostenecké reprezentace ČR, v roce 2005 obsadila v celkovém žebříčku A 6. místo. Rok 2006 byl pro ni



Lenka Poklopová



Martin Poklop

Štěpánka Štrajtová (A, žebříček A)

Štěpánka je členkou Sportovního centra mládeže hanácké oblasti, v roce 2006 obsadila v žebříčku A 19. místo, v témže roce byla 16. na MČR ve sprintu a pátá na MČR na krátké trati v lyžařském OB. Na MČR štafet v roce 2005 pomohla vybojovat 2. místo.

také úspěšný. Na MČR ve sprintu skončila šestá, podařilo se jí zvítězit na mezinárodních závodech Grand Prix Polonia a druhé místo obsadila na Grand Prix Slovakia. V celorepublikovém žebříčku A obsadila 12. místo.

Martin Poklop (A, žebříček A)

Martin závodí za klub OB Severka Šumperk. Na žebříčku A roku 2006 se umístil na 15. místě. MČR 2006 – 4. místo (štafety), 14. místo (sprint), 14. místo (klas. trať), 17. místo (krátká trať).



Štěpánka Štrajtová



Johanka Šimková

Johanka Šimková

(A, žebříček B - Morava)

Johanka je nejmladší členkou „orientácké“ party na SGO, ale její dosavadní výkony jí pravděpodobně předurčují slibnou budoucnost v tomto krásném sportu. Je také členkou Sportovního centra mládeže hanácké oblasti, v žebříčku B (Morava) skončila v roce



Michal Štrajt

2006 na 2. místě. Druhá byla rovněž na Mistrovství Moravy a dvě třetí místa získala také na MČR (družstvo žáků a noční OB). Mimořádně se jí dařilo také na MČR 2007 v lyžařském OB, kde zvítězila na krátké trati, ve sprintu a třetí zlato přidala v závodech štafet.

Michal Štrajt (B, žebříček B)

Členem Sportovního centra mládeže hanácké oblasti je již od roku 2000, v roce 2006 se umístil v žebříčku B Morava na 7. místě.

Partu orientačních běžců na SGO doplňuje **Michal Vašíček, Mojmír Sukeník a Barbora Smičková.**

Olympiáda škol v orientačním běhu

Nejúspěšnější byl pro reprezentaci SGO rok 2003, kdy jsme po 2. místě v krajském kole postoupili do celostátního finále v Ostravě. Družstvo obsadilo celkově 10. místo, ale Martin Poklop ve své kategorii jednotlivců zvítězil a jeho sestra Lenka Poklopová se umístila na 2. místě. V roce 2006 skončilo naše reprezentační družstvo v celostátním finále v Hradci Králové na 9. místě.

Orientační běžci jsou také samozřejmě vždy základem družstva SGO pro všechny ostatní soutěže a závody, kde je třeba dobrých běžců. Ať už jsou to atletické soutěže, přespolní běh, nebo v roce 2006 pro SGO mimořádně úspěšný Juniorský maraton.

JUNIORSKÝ MARATON 2006

(maratonskou trať 42 195 m běží štafetovým způsobem 3 dívky a 5 hochů)

V roce 2006 se soutěže zúčastnilo celkem 135 týmů ze středních škol ČR, které byly rozděleny do 14 semifinálových běhů. Naším běžcům se podařilo v krajském semifinále (trať byla připravena přímo v centru Olomouce) zvítězit a postoupili do celostátního finále, které se koná každoročně v rámci Praž-



Finále Juniorského maratonu 2006 (Praha)
Stojící zleva: Mgr. Jana Jemelková, Jakub Rochovanský, Michal Štrajt, Jan Bezděk, Zbyněk Kundrum, Zuzana Pokorná, Alexandr Popa, Martin Poklop. Dole zleva: Lenka Poklopová, Lenka Pípalová, Tomáš Černý (v semifinále pomohl vybojovat postup ještě Tomáš Zubal)

ského mezinárodního maratonu. V obrovské konkurenci převážně sportovně zaměřených SŠ se podařilo našim reprezentantům vybojovat skvělé 6. místo. Tento závod odstartoval za přítomnosti kamer ČT na Staroměstském náměstí prezident ČR Václav Klaus. Mladí běžci vybíhali hned v první vlně (spolu s nejlepšími světovými maratonci) a postupně zdolávali své úseky trati, která vedla historickým centrem Prahy (Karlův most, Malá Strana, Nábřeží, Václavské nám., Národní třída atd.). Výsledný čas našeho týmu 2:43:36 je jednoznačně nejlepší v historii naší dosavadní účasti, a můžeme ho tedy považovat za rekord SGO v Juniorském maratonu.

Dalším štafetovým běžeckým závodem smíšených družstev, který má v našem kraji již dlouholetou tradici a kterého se Slovanské gymnázium pravidelně účastní, je závod nazvaný

„PO STOPÁCH JANA OPLETALA - MEMORIÁL JIŘÍHO VACI“

Start tohoto štafetového závodu je u rodného domu Jana Opletala ve Lhotě n. Mor. a cíl je u Gymnázia Jana Opletala v Litovli. Délka celé trasy - 7 880 m - je v mladší kategorii rozdělena na 9 úseků, v kategorii dorostu je úseků 6.

Pro SGO byl nejúspěšnější rok 2004, kdy se našim reprezentantům podařilo v mladší kategorii zvítězit a dorostenci doběhli jen těsně na druhém místě.



Družstvo SGO (kategorie dorostu). Zleva: Zbyněk Kundrum, Veronika Lazorčáková, Marek Vaculík, Jana Pavličíková, Martin Poklop, dole Lenka Pípalová, vpravo Mgr. Jana Jemelková



Krajské finále, Jeseník 2005 - 1. místo: mladší žákyně SGO

žákyním (Lenka Poklopová, Kristýna Jemelková, Linda Vránová, Pavla Bubeníková) a dorostenci získali pohár stříbrný (Josef Kaštil, Marek Vaculík, Martin Poklop, Jan Bezděk, Radim Kotrba).

V roce 2005 byla úspěšná naše děvčata. V kraji se *podařilo zvítězit jak nejmladším* (složení družstva: Lucie Dopitová, Kateřina Vrbová, Johanka Šimková, Kateřina Kamínková, Adéla Hronová, Barbora Samková), tak i *dorostenkám* (Lenka Poklopová, Zuzana Pokorná, Lenka Pípalová, Jana Pavličíková, Kateřina Navrátilová). Dorostenkám se tak podařilo

PŘESPOLNÍ BĚH

Již tradičně se naše škola zúčastňuje soutěže v přespolním běhu, která je rozdělena celkem do šesti kategorií. V každé se může zapojit až šest děvčat či chlapců, a tak může předvést svou výkonnost velké množství ať již pravidelně trénujících, nebo pouze od přírody nadaných běžců. Nejvíce se našim studentům dařilo v letech 2003 a 2005. V roce 2003 se *podařilo zvítězit v krajském kole* starším

postoupit do republikového finále, které se organizuje každý rok pouze pro některé kategorie, proto žákyně bohužel po vítězství v kraji již dále nepostupovaly.

Republikové finále ASŠK v přespolním běhu (4. - 5. listopadu 2005 Nové Město na Moravě)

V opravdu těžké konkurenci sportovních gymnázií děvčata bojovala a obsadila celkově 9. místo ze 14 zúčastněných krajů. Nejlepší výkon z našeho družstva předvedla Lenka Poklopová, která obsadila 15. místo z celkového počtu 72 běžkyň.



Republikové finále, Nové Město na Moravě 2005. Dorostenky SGO zprava: Zuzana Pokorná, Lenka Poklopová, Jana Pavličíková, Kateřina Navrátilová, Lenka Nepožítková, Pavla Bubeníková

ATLETIKA

Každoročně se výběr našich děvčat i hochů účastní *Středoškolského atletického poháru*. Z posledních let byl neúspěšnější rok 2006, kdy hoši postoupili po 2. místě v okresním kole do *krajského finále* a v těžké konkurenci se jim podařilo vybojovat *3. místo*.

K oporám atletického družstva patří již od prvního ročníku na SGO *Alexandr Popa*, který na své běžecké schopnosti obrátil pozornost odborníků právě na školní soutěži. Atletice se tedy pod vedením trenérů věnuje v AK Olomouc až od roku 2004, ale již v roce 2006 vybojoval skvělé 3. místo v běhu na 800 m na Halovém mistrovství Moravy a Slezska a na Halovém MČR byl 13. Jeho nejlepší osobní výkony (800 m - 1:58,22, 1000 m - 2:38,0, 1500 m - 4:20,0) svědčí o tom, že Saša našel své atletické disciplíny. Od roku 2006 drží také



Alexandr Popa



Zuzana Pokorná



Zleva: Tomáš Černý, Martin Poklop



Filip Chloupek



Jan Javůrek

rekord SGO na 400 m trati, časem 52,47 s. Přejeme mu hodně úspěchů v jeho další atletické kariéře.

Běhu na 800m, ale i na delší vzdálenosti se věnuje také **Zuzka Pokorná**, která reprezentovala SGO na různých atletických a běžeckých soutěžích po celou dobu svého osmiletého studia. Je držitelkou rekordu SGO na 800 m - 2:30,0 a na 1500 m - 5:02,0. V současné době ji velmi zdatně nahrazuje **Lenka Poklopová**.

Výborným vytrvalcem je také student ČFS SGO **Tomáš Černý**. Na juniorském MČR 2006 obsadil v běhu na 3000 m 9. místo. Tomáš se kromě běhů na dráze specializuje také na krosy, na MČR v přespolním běhu skončil dvacátý. Je rekordmanem SGO v běhu na 1500 m časem 4:21,46 min. Skvělé výkony na této trati již tradičně předvádí také **Martin Poklop**.

V několika posledních ročnících Středoškolského poháru získávají velké množství bodů pro družstvo SGO naši dva vrhači - **Filip Chloupek** a **Jan Javůrek**. Filipovi se v roce 2006 podařilo ještě vylepšit svůj dosavadní rekord školy ve vrhu koulí (5 kg) na 14,78 m a Honza za ním zaostal pouze o necelých 50 cm.

V letech nedávno minulých patřili k oporám v atletice také **Miloš Matoušek** (skok vysoký, skok daleký), **Josef Kaštil** (běh na 400 a 1500 m), **Marek Vaculík** (1500 m), **Antonín Kolek** (400 m), **Martin Machala** (skok vysoký) a další.

STŘEDOŠKOLSKÝ PĚTIBOJ

V roce 2005 pořádala SOU Štursova ve spolupráci s Odborem školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Olomouckého kraje 1. ročník závodu týmů středních škol v pětiboji. Závodí čtyřčlenné týmy v pěti disciplínách: přespolní běh, cross-country horských kol, slaňování, paintball, plavání. Závod proběhl 6. - 8. 6. 2005 v Koutech nad Desnou. Naším reprezentantům se pod vedením a za aktivní spoluúčasti prof. Soni Schaffnerové

podařilo **zvítězit v soutěži chlapeckých týmů**, ačkoli jedním členem jejich „chlapeckého“ týmu byla dívka. Na úspěšné reprezentaci našeho gymnázia se podíleli: **Lenka Pípalová**, **Alexandr Popa**, **Jiří Prekop** a **Ondřej Doubavský**.

HRAJEME, A KDYŽ SE DAŘÍ, NEZLOBÍME SE!

FLORBAL

Florbal je poměrně mladý, ale velmi rychle se rozvíjející sport, kterému se v současnosti věnuje opravdu velké množství dětí a mládeže. Úspěšně se začlenil také do systému školní tělesné výchovy a členská základna různých florbalových oddílů a klubů se každoročně zvětšuje. Velký zájem projevují samozřejmě i studenti Slovanského gymnázia, kteří se tomuto sportu mohou věnovat také v kroužku vedeném našimi florbalovými specialisty prof. Markem Pelclem a prof. Soňou Schaffnerovou.



*Zleva: Jitka Koudelková, Lucie Temlíková, Alena Sklenářová, Světlana Brychtová (dole),
Kristýna Jemelková, Hana Zatloukalová, Michaela Bezdíčková, Eliška Malinová,
Petra Martišková (dole), Zuzka Kubáčková, Monika Hitariová, Petra Kamínková (dole),
Tereza Řeháková; vzadu - Mgr. Marek Pelcl (ved. družstva)*

Mimořádně úspěšný byl pro naši dívčí i chlapeckou reprezentaci školní rok 2005/06. Po vítězství v okresním i krajském kole postoupily oba florbalové týmy do kvalifikace na republikové finále (15. 3. 2006 - Otrokovice). Hoši skončili druhí, děvčata třetí. Do celostátního finále postoupil bohužel pouze vítěz, ale i tak bylo vystoupení SGO velice úspěšné.



*Eva Sztwioroková (vlevo)
a Denisa Friedrichová.*

STOLNÍ TENIS

Denisa Friedrichová a *Eva Sztwioroková* – dvě kamarádky, spolužačky a spoluhráčky. Ve svém volném čase hrají stolní tenis za TJ Sokol Krčmaň a dosáhly v tomto zajímavém sportu slušných výsledků. V sezoně 2004/05 vyhrály regionální a krajský přebor družstev Olomouckého kraje a na MČR v Ústí nad Orlicí obsadily krásné 7. místo. V následující sezoně 2005/06 obhájily opět prvenství v kraji a na MČR (16. 4. 2006 v Havířově) skončily na 12. místě. Po celou dobu svého studia také reprezentují SGO v přeboru škol ve stolním tenisu. V roce 2005 postoupily po vítězství v krajském kole do republikového finále (8. – 10. 12. 2005 Kostelec nad Orlicí), kde obsadily 12. místo. Jejich poslední reprezentační vystoupení za SGO (v květnu 2007 děvčata již maturují) bylo opět velmi úspěšné, neboť 28. 3. 2007 v Šumperku zvítězily v krajském kole. Celostátní finále se v tomto roce organizovalo pouze pro základní školy.

VOLEJBAL

Také volejbalových soutěží se naše gymnázium pravidelně účastní. V minulých letech byli více úspěšní hoši, v současnosti má solidní výkonnost spíše družstvo dívek. Základ družstva tvoří hráčky SK UP Olomouc a TJ Šternberk, kde hrají celostátní extraligu dorostenek nebo kadetek.

Memoriál prof. Stanislava Cveka

Tento volejbalový turnaj smíšených družstev pořádá SGO na počest prof. Stanislava Cveka, který byl významným sportovním novinářem a činovníkem tělovýchovného hnutí. Na Slovanském gymnáziu učil tělesnou výchovu. Za mimořádnou aktivní účast v nekomunistickém protinacistickém odboji byl uvězněn a v říjnu roku 1944 popraven. K uctění jeho památky se Memoriál hrál na této škole již po II. světové válce jako turnaj doros-



Družstvo SGO - okresní finále Středoškolského poháru - duben 2007 (3. místo). Zleva dole: Tomáš Palát - trenér družstva (absolvent SGO 2001), Monika Neumannová, Zuzana Břehová, Martina Tkadlecová. Zleva nahoře: Eliška Lerchová, Lucie Havelková, Vanda Bromová, Anna Homolová

tenců, ale po roce 1948 byl totalitním režimem zakázán. Slovanské gymnázium v roce 1992 tradici tohoto turnaje obnovilo jako turnaj smíšených družstev pro střední školy z regionu Hané.

V roce 2003 se podařilo volejbalistům SGO poprvé v historii turnaje zvítězit. Na úspěchu družstva se podíleli: Vladka Brablecová, Kateřina Coufalová, Ariana Fargašová, Petra Škývarová, Petr Krejčířík, Martin Palát, Radim Pospíšil, Jaroslav Tomík, Miroslav Vaverka.



Dorostenky DHK ZORA Olomouc (mistryně ČR 2005). Veronika Lazorčáková (horní řada - první zleva), Martina Goldová (horní řada - třetí zleva), Eva Hausnerová (prostřední řada - první zprava)

HÁZENÁ

Veronika Lazorčáková, Martina Goldová, Eva Hausnerová

Děvčata hrají házenou za klub DHK ZORA Olomouc, v letech 2005 a 2006 se staly dorosteneckými mistryněmi ČR. Od roku 2004 jsou členkami juniorské reprezentace ČR. Jejich zatím posledním úspěchem je 2. místo na mezinárodním turnaji Industrial Cup v Jičíně (únor 2007).

RUGBY

Martin Šmakal

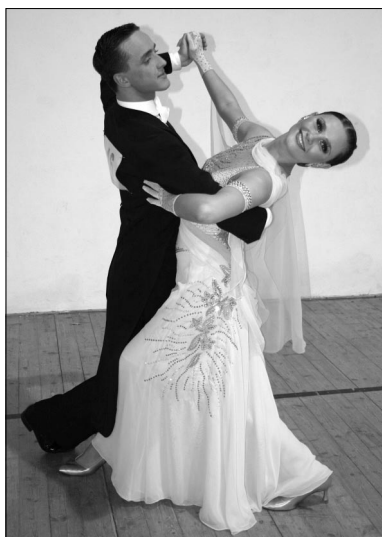
Martin hraje rugby za klub Lokomotiva Olomouc již desátý rok. Byl členem reprezentace U 15 (do 15 let), nyní je členem reprezentace ČR U 16, U 17. V roce 2006 zvítězili na mezinárodním turnaji Dragon Cup, třetí skončili na turnaji Talent Cup v Polsku a v létě budou bojovat na mistrovství světa ve Francii.

TANČÍME SÓLO, TANČÍME V PÁRU, TANČÍME VE SKUPINĚ

(TANEC je „kumšt“, ale také sportovní dřina!)



Tereza Jendrulková - Pavel John



Markéta Vlčková - Pavel John

STANDARDNÍ A LATINSKO-AMERICKÉ TANCE

Taneční klub SGO pod vedením RNDr. Radima Slouky má již dlouholetou tradici. V jeho řadách jsou tanečníci, kteří pravidelně obsazují přední místa v republikových žebříčcích ve svých kategoriích a velmi dobře reprezentují také na mezinárodních závodech. Členové klubu využívají k tréninku tělocvičnu SGO. Zde také organizují pro studenty prvních ročníků kurzy předtaneční výchovy. Kurzy jsou velmi oblíbené a účastní se jich každoročně více než sto studentů.

Členové Tanečního klubu SGO a jejich úspěchy:

Největší úspěchy zaznamenal v minulých letech taneční pár **Miroslav Hýža** a **Denisa Walterová**, kteří se stali šestkrát mistry ČR, dvakrát zvítězili v celoročním žebříčku Taneční ligy juniorů a dvakrát byli také nominováni na mistrovství světa. Od roku 2005 tančí Mirek s novou partnerkou - **Lucií Benýškou** (také studentka SGO). Tento pár pokračuje ve velmi úspěšné kariéře, v roce 2006 (již v kategorii dospělých) byli druhými vicemistry ČR a druzí skončili také v celoročním žebříčku Taneční ligy dospělých.

Dalšími úspěšnými reprezentanty v tomto krásném a náročném sportu jsou sourozenci **Adam** a **Tereza Jendrulkovi** (TK Olymp Olomouc). Se svými tanečními partnery získali řadu medailových umístění v celostátních žebříčcích i na mistrovství ČR. Výborně reprezentovali také na Letním tanečním festivalu v Berlíně a na mezinárodní soutěži v rakouském Welsu (Tereza 3. místo, Adam - postup do finále), skvělého výsledku dosáhli také na Slovensku (Bratislava Open) - první a druhé místo. Tereza považuje za svůj nej-

větší úspěch nominaci a následnou účast na mistrovství světa v Estonsku.

Hana Pikalová tančí již 13 let, v současnosti se svým tanečním partnerem Radimem Brachem za klub Heller Praha. Jsou členy národního týmu, v Taneční lize 2006 obsadili 3. místo. Jsou několikanásobní finalisté MČR, finalisté mezinárodních soutěží v Brně, Berlíně a Ostravě. V dubnu 2006 se zúčastnili MS v rakouském Welsu, kde se umístili v první polovině výsledkové listiny.

Taneční pár **Markéta Vlčková - Pavel John** tančí společně od roku 2006. Závodí v nejvyšší kategorii tanečního sportu, na mistrovství ČR 2007 v Praze obsadili 15. místo. Ve své kariéře (ať již společné, nebo v minulosti s jinými tanečními partnery) reprezentovali ČR na řadě mezinárodních soutěží.

Markéta se v roce 2004 zúčastnila mistrovství světa v Šanghaji, Pavel byl účastníkem mistrovství světa v Tallinu.

Nejmladšími ze skupiny tanečnicků na SGO jsou **Kristýna Hlavicová** a **Radim Stupka**. Ale že jsou nejmladší, neznamená, že toho ještě mnoho neumějí. Jejich vystoupení na Studentské revue SGO (ukázka latinsko-amerických tanců) bylo naprosto úžasné a sklidilo zaslouženě obrovské ovace. Zatím největším úspěchem je 12. místo na mistrovství ČR v latinsko-amerických tancích.

MODERNÍ TANEC

Miluška Štětínová,
Barbora Pírková,
Aneta Kynčlová,
Andrea Kutláková

Moderní tance jsou v dnešní době hodně rozšířené. V České republice jsou nyní desítky tanečních skupin, které se věnují různým tanečním stylům. Taneční skupina Rytmus Olomouc, ve které děvčata tancují, se věnuje *disco dance, show dance a hip hopu*. Miluška Štětínová tancuje



Kristýna Hlavicová - Radim Stupka



Zleva: Barbora Pírková, Andrea Kutláková, Miluška Štětínová, Aneta Kynčlová

12 let, Barča Pírková 10 let, Aneta Kynčlová 8 let a Andrea Kutláková 6 let. Během posledních dvou let se tato taneční skupina začala věnovat také jednomu z nejzajímavějších stylů těchto tanců, a to produkci, ve které tancují všechny věkové kategorie dohromady. Dále se skupina zaměřuje na formace (8 - 24 tanečnicků), malé skupiny (3 - 7 tanečnicků) a některé dívky tancují i dua a jednotlivce. Taneční skupina Rytmus se účastní každoročně různých regionálních, republikových, ale i světových soutěží, kde se jim také podařilo získat spoustu krásných úspěchů.

Nejlepší umístění:

- PRODUKCE - 6. místo na mistrovství světa v Německu
FORMACE - 8. a 13. místo na mistrovství světa
- 4. a 6. místo na mistrovství České republiky

JEDNOTLIVCI: **Miluška Štětínová**

- 1. místo liga Olomouc (kat. mládež)
- 8. místo liga Týnec (kat. mládež)
- celkové vítězství v soutěži jednotlivců
O Hanácký koláček 2006 (kat. mládež)

Aneta Kynčlová

- 1. místo liga Olomouc (kat. junioři)
- 1. místo liga Týnec (kat. junioři)
- celkové vítězství v soutěži jednotlivců
O Hanácký koláček 2006 (kat. junioři)



Zuzana Pilná (vpředu)

Zuzana Pilná

Zuzka tančí v taneční škole M-PLUS Olomouc (disco dance, show dance, hip hop). Poslední tři sezony byla opravdu velmi úspěšná:

- mistryně ČR v sóle disco show pro rok 2003, 2004
- mistryně ČR v sóle show dance pro rok 2006
- 1. vicemistryně ČR v sóle disco show pro rok 2006
- 17. místo na Mistrovství světa v sóle disco dance - 2005
- 11. místo na Mistrovství Evropy v sóle hip hop - 2005
- 1. vicemistryně ČR v disko formaci pro rok 2006 (mimo jiné i s *Radkou Fišerovou* a *Kristýnou Tošenovskou*, rovněž studentkami SGO)

JSME TAKÉ VÝRAZNÉ INDIVIDUALITY!!!

Dominika Doubová (šerm - kordem)

Klub: TJ Dukla Olomouc

Trenér: Jiří Douba

Dominika se od pěti let věnovala sportovní gymnastice, kde se jí dokonce podařilo zvítězit v krajském přeboru. V jedenácti letech se souběžně s gymnastikou začala věnovat šermu a od 13 let začala svůj šermířský talent rozvíjet již naplno. A že si vybrala dobře, dokládají její skvělé výsledky.

V šermu již vybojovala **šest titulů mistryně ČR**, z toho tři individuální a tři ze soutěže družstev. V roce 2005 byla zařazena nejen do kadetské reprezentace, ale také do reprezentačního družstva juniorek. K nejlepším výsledkům v kategorii kadetek patří dvě druhá místa na mezinárodních turnajích v Mödlingu a Bratislavě. V kategorii juniorek obsadila 11. místo na světovém poháru v Bratislavě v konkurenci 134 kordistek z 22 zemí.

Sportovní výsledky - sezona 2005 - 2006:

2005 MEJ - Tapolca (Maďarsko) - osmifinále

2006 MSK - Tae Baek (Jižní Korea) - osmifinále

2006 MSJ - Tae Baek (Jižní Korea) - družstva 13. místo - 26 států

Mistrovství ČR 2006:

1. místo - kadetky, kadetky družstva

2. místo - juniorky, seniorky družstva

3. místo - juniorky družstva

Dominika Doubová se stala s pěti medailemi nejúspěšnější kordistkou šampionátů 2006.

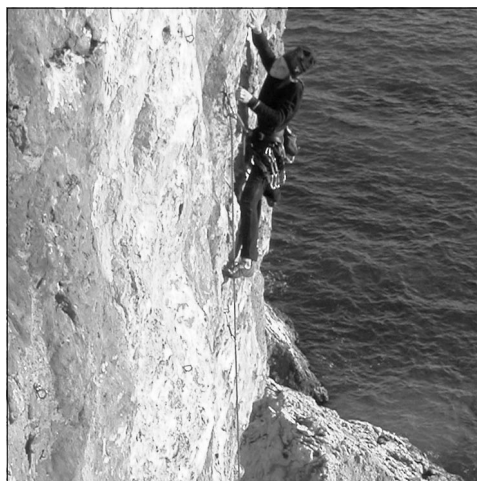
Filip Harna (sportovní lezení)

Filip je členem Českého horolezeckého svazu (člen KH Olomouc).

Sportovní lezení je disciplína, kde rozhoduje obtížnost zdolané trasy. Na závodech jsou vytyčeny dvě kvalifikační cesty a 8 nejlepších lezců postupuje do finále. Komu se podaří dojít nejdále, ten vítězí. Filipovi se již



Dominika Doubová



Filip Harna

v 11 letech podařilo **zvítězit na Lanex Cupu Morava** (rok 2003), o rok později byl na stejné akci druhý.

Další největší úspěchy:

Saltic - Český pohár mládeže 2005 - 2. místo (stejně bodové hodnocení jako vítěz, o pořadí rozhodlo umístění na MČR)

Saltic - Český pohár mládeže 2006 - v průběžném pořadí 1. místo

IMST - Spiderkids 2005 (Rakousko) - 3. místo (obtížnost)

ASIR Ravena 2005 (Itálie) - 7. místo (celkově)

ICT Petzen 2005 (Maďarsko) - 2. místo (obtížnost)

- 1. místo (boulidr)

RLC Budapešť 2006 (Maďarsko) - 1. místo (obtížnost)

ASIR Ravena 2006 (Itálie) - 2. místo (obtížnost)

Hodnotné výstupy 2006:

La cucina 8a PP Arco, Itálie

Arnaque.com 8a PP Tarn, Francie

Lost in Bosna 7b OS Clifbasse, Chorvatsko



Jan Ryjáček

Jan Ryjáček (sjezdové lyžování)

Honza se poprvé postavil na lyže ve třech letech, v sedmi začal lyžovat závodně. Specializuje se na disciplíny slalom a obří slalom. V mládežnických kategoriích byl úspěšný na republikové úrovni, nyní závodí již v kategorii mužů a ve velké konkurenci závodníků z lyžařsky vyspělých alpských zemí se na mezinárodních soutěžích umísťuje většinou uprostřed výsledkové listiny.

Mgr. Jana Jemelková
profesorka SGO

ČESKO-FRANCOUZSKÁ SEKCE
SLOVANSKÉHO GYMNÁZIA

BONJOUR

Bonjour mesdames et messieurs
Je voudrais vous présenter notre lycée

Není to tak dávno, 140 let zpět
Kdy byl pro nás vytvořen, řekněme nový svět
V našem milém, pěkném městě Olomouci
Později i v Pasteurově ulici

Bum! Prásk! Křach!
Mezi gymnázií propukl strach
Slovanské gymnázium, pak i francouzská sekce
Získaly si prestiž poměrně lehce

Historie bylo už dost
Teď ať žije přítomnost!

Z mnoha jednoho jsme se ptali
Co mu profesori do života dali
„No... do života dali mi toho dost
Třeba... brát za své činy odpovědnost
Díky jim v žádném oboru nejsem host
A umím toho vážně dost.“

„A konkrétněji v předmětech?
Co odnesl sis na bedrech?“

„Dobré profesory tady máme
Na lepší už nečekáme

Jinak... francouzština těžká je
A zřejmě taky zůstane

Potom v češtině haiku jsem dělal...“
- A poťouchlý úsměv k tomu dodal

„Matematika mi vždycky šla
Jen některé vzorce byly pro mě strašidla

V chemii, tam je dřina
Ale VyH_2O je přece prima!

Ve fyzice, co vymyslel a na co přišel
Kdejaký vědec či myslitel

Naše tělo, rostlinstvo, zoologie
Nejen to mě naučila biologie

Samé bitvy, narození, smrt a svatby
To je struktura a základ dějepisné stavby

To jsou všechny předměty, co hlavní se mi zdály
Zaznělo tu o nich něco aspoň trochu z dále
Však jestli jsem nějaký opomněl, ať schválně nebo z nepozornosti
Berme to z nadhledem a hlavně beze zlosti.“

LA FIN

*Tereza Ševčíková a Jolana Klímková
(studentky 2.AF SGO)*

„NENORMÁLNÍ“ FRANCOUZSKÁ SEKCE

„Vy nejste normální, vy jste francouzská sekce.“ Tuto větu jsem bezmyšlenkovitě pronesla v r. 1998. Od té doby mi ji žáci citovali ve všech možných i nemožných příležitostech.

Jsmo tedy opravdu „nenormální“? V mnohém asi ano, posuďte sami.

1.

Jsmo pouze čtyři v České republice – tedy my – česko-francouzské sekce. Vznikly jsmo v roce 1990 – tehdy nás bylo sedm – byli jsmo ještě Československou republikou a tři sekce byly a dosud jsou na Slovensku. Stále úzce spolupracujeme.

2.

Studium na sekci je šestileté – v prvních dvou ročnících se žáci musí naučit francouzsky tak dobře, aby od 3. ročníku zvládli výuku pěti předmětů ve francouzském jazyce.

3.

Používáme originální francouzské učebnice, učí u nás „originální“ francouzští vyučující.

4.

Metody práce a pracovní atmosféra jsou symbiózou českého a francouzského pojetí výuky.

5. Maturitní zkoušky

V době, kdy se diskutuje o jednotné maturitní zkoušce, můžeme říct: „Nic nového pod sluncem“. Již od prvních maturit v r. 1995 skládají žáci povinnou maturitní zkoušku z matematiky. Je písemná, ve francouzském jazyce a píše se 4 hodiny. A navíc – není jediná. Na vysvědčení mají žáci 7 známek – z toho 3 z písemných zkoušek psaných francouzsky. Jejich zadání je připravováno Francouzským institutem v Praze, píší se na zvláštním tiskopise, který umožňuje jejich zanonymnění a opravují se pro všechny sekce společně. Opravující dvojice neznají jméno žáka. Na definitivní známce se musí všichni shodnout.

6. Vyučující

Francouzský systém umožňuje vyučujícím zůstat maximálně 4 roky, proto můžeme pouze nostalgicky vzpomínat na naše francouzské kolegy a sledovat jejich další osudy:

Francouzský jazyk

Allain Pierre	1990/1991 – 1994/1995
Guinnell Yann	1990/1991 – 1991/1992
Soubigou Alain	1990/1991 – 1991/1992
Beque Frédéric	1992/1993

Rode Laure	1993/1994 - 1994/1995
Azzopardi Thierry	1995/1996
Porche Sabine	1996/1997 - 1998/1999
Gailly Stephane	1999/2000 - 2002/2003
Hamelin Valerie	2003/2004 - dosud

Konverzace ve francouzském jazyce

Fouque Rosine	1993/1994
Raymond Vanessa	1994/1995
Darche Agnès	1995/1996
Courtial Guilène	1996/1997
Lugez Virginie	1997/1998 - 1999/2000
Chayeb Karim	2000/2001
Nocquet Philippe	2001/2002
Joubier Anthony	2002/2003 - 2003/2004
Sotgiu Audrey	2004/2005 - 2005/2006
Debaudringhien Fannette	2006/2007 - dosud

Fyzika

Aubertot Jean-Noël	1993/1994 - 1994/1995
Guillet Vincent	1995/1996 - 1996/1997
Bouynat Didier	1997/1998 - 1999/2000
Di Martino Lionel	2000/2001

Chemie

RNDr. Amadou Titi Alassane	1991/1992
Porcheron Jérôme	1992/1993

Dějepis, zeměpis

Allain Pierre	1990/1991 - 1994/1995
Desbourdes Olivier	1993/1994 - 2000/2001
Carminati Nicolas	2000/2001
Legros Julien	2001/2002 - 2005/2006
Marquet Antoine	2005/2006 - dosud

Čeští vyučující se střídají méně. Pokud odcházejí, tak zpravidla na mateřskou dovolenou: Mgr. Eva Šafránková-Štanglerová, Mgr. Jarmila Weinlichová; nebo také do diplomatických služeb: Mgr. Martina Muchová - můžete se s ní setkat na velvyslanectví ČR v Tunisku, Mgr. Jaroslav Hubata-Vacek - výkonný ředitel česko-francouzské obchodní komory, popř. učí češtinu v zahraničí - Mgr. Blanka Gruntová. Jedna z nás odešla před 7 lety a nyní se jako správný „pachatel vrací na místo činu“ - Mgr. Ludmila Pěničková.

7.

Vynikající studenti se mohou ve 3. ročníku přihlásit do konkurzu vyhlášeném MŠMT ČR. V případě úspěšného vykonání písemné zkoušky z matematiky a francouzštiny a ústního pohovoru ve francouzštině studují celý tříletý cyklus francouzského lycee v Dijonu nebo v Nîmes. Jsou to:

- Od roku 1992: Martin **Klos**, Tereza **Králová**, Michal **Spurný**,
Ondřej **Švec**, Ivo **Tokar**
- Od roku 1993: Robert **Dohnal**, Jiří **Kmec**, Jan **Liška**
- Od roku 1994: Martin **Botík**, Jan **Nejedlý**
- Od roku 1995: Jakub **Dostál**, Petr **Mazáč**, Tomáš **Mužik**
- Od roku 1996: Miloš **Doupal**, Vít **Kovalovský**, Barbora **Lužná**,
Vladimír **Matuška**, Radka **Páfalová**, Jan **Pavelka**
- Od roku 1997: Hana **Konvičková**, Roman **Šimčík**
- Od roku 1999: Jiří **Houda**, Zuzana **Hrubá**, Stanislav **Kubáček**,
Václav **Lebeda**, Hana **Tománková**,
- Od roku 2000: Vratislav **Kawik**
- Od roku 2001: Martina **Dočkalová**
- Od roku 2002: Ivo **Chytil**
- Od roku 2003: Vavřinec **Havlíček**, Ondřej **Hrdlička**, Ivona **Ryndová**
- Od roku 2006: Vilém **Jeniš**
- Od roku 2007: Petra **Vrtková**

ALE NEŽIJEME JEN VYUČOVÁNÍM!

1. Výměny

Jezdíme na „výměny“ - tedy studijní výměnné pobyty do partnerských škol ve Francii. Reciproční desetidenní pobyt umožní studentům poznat život v rodině svého „korese“, tedy korespondenta, proniknout do chodu francouzské školy a poznat část daného regionu.

Partnerské školy:

Nanteuil le Haudoin - Collège
Guillaume Cale

Bihorel - Collège Jules Miche-
let

Lyon - lycée La Martinière
Duchère

Besançon - lycée Pergaut

Angers - lycée Joachim du Bellay

Pamětníci si jistě vzpomenou také na další partnerské školy:

Manosque - lycée Félix Esclangon

Dijon - lycée Carnot

Auxerre - lycée Jacques Amyot

Evron - lycée Raoul Vadepied

Belgie - Lycée d'Enseignement technique du Hainant v Saint Ghislain
- Collège Vita et Pax v Schoten



Třída 3.AF v Besançonu, březen 2007

2. Francouzský víkend

Pro žáky 1. ročníku pořádáme „francouzský víkend“. S třídním profesorem a třemi francouzskými vyučujícími si žáci zkusí, jaké to je od pátku do neděle se „domluvit s Francouzem“. Víkend plný her, písniček a soutěží je vždy velmi krátký.

3. Hrajeme divadlo



Účast studentů ČFS na mezinárodní divadelní přehlídce v Maroku 28. 3. - 1. 4. 2007

S příchodem lektorky Virginie Lugez v roce 1997 začíná tradice frankofonních divadelních představení. Nejdříve drobné scénky k pobavení spolužáků přecházejí ve skutečná divadelní představení hraná v Divadle hudby v Olomouci a vrcholí v účasti na Festivalu v Brně.

Po V. Lugez přebírá štafetu S. Porcher, S. Gailly, V. Hamelin. Přicházejí první úspěchy – vítězství v mezinárodní soutěži studentských frankofonních divadel Festivalu Brno a postup na mezinárodní přehlídky:



Naši studenti v Maroku

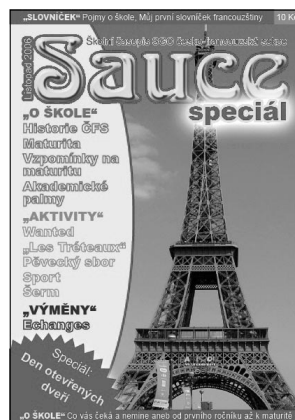
duben 2000 – Gent (Belgie)
 březen 2001 – Pécz (Maďarsko)
 duben 2004 – Arad (Izrael)
 březen 2007 – Agadir (Maroko)

Další vystoupení v zahraničí:

květen 2004 – setkání evropské mládeže ve francouzském městě Guer
 (při příležitosti vstupu České republiky do EU)
 květen 2005 – divadelní festival v Orthez (Francie)

4. Vydáváme časopis

S myšlenkou vydávat školní časopis přišli studenti v roce 1992. Radou a pomocí přispěla prof. Ruth Hynková a zrodila se PASTEURIZACE. Název přiléhavý pro česko-francouzskou sekci sídlící v Pasteurově ulici. Příchodem nové redakce v roce 1995 se změnil název – zrodil se „N’IMPORTE QUOI ... POUR QUOI PAS“. Po něm přišel PINGOUIN (že by inspirace Antolem Francem?), pak SAUCE v několika výtvarných podobách. Názvy a redakční rady se mění, jedno však zůstává: chuť psát o zajímavých věcech, pobavit a informovat ostatní.



Současná podoba školního časopisu ČFS

5. Den otevřených dveří

Začátek prosince – sobota. Do budovy Slovanského gymnázia v Pasteurově ulici přicházejí zájemci o studium, ale také rodiče a příbuzní našich žáků. Všichni mají možnost se přesvědčit, cože to vlastně děláme, jak naše škola vypadá. Nabízíme ukázky vyučovacích hodin, učebnic, studijních materiálů, práce žáků... Ale také ochutnávku francouzské kuchyně, posezení v pravé pařížské kavárně, výlety za poznáním.

6. Program Sokrates – Komenius

Spolupráce tří škol ze tří států umožnila navázat kontakty s Lycée Jacques Amyot v Auxerre a Gauss-gymnaziem ve Wormsu. Úzká spolupráce pokračuje i po ukončení společného projektu:

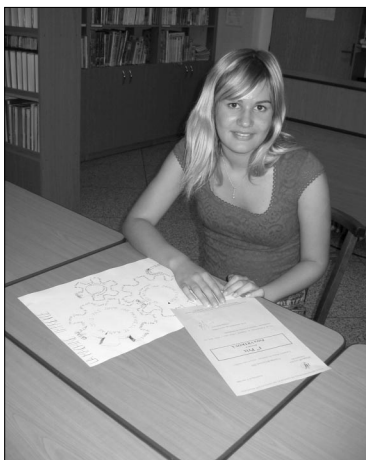
- v Auxerre si žáci ČFS mohli zkusit studovat jeden trimestr spolu s francouzskými studenty předposledního ročníku;
- ve Wormsu i v Olomouci jsme si v projektu „Francouzština jazykem dorozumění mezi národy“ potvrdili, že francouzsky se mohou domluvit i „Nefrancouzi“.



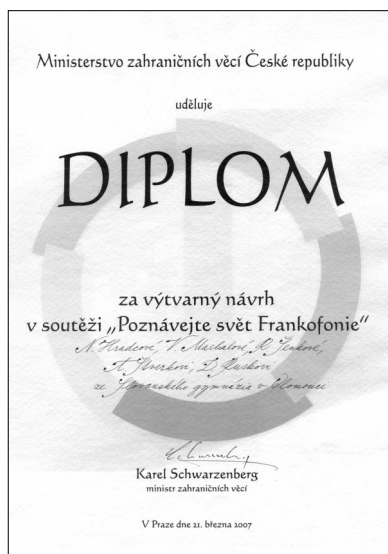
Den otevřených dveří na ČFS, prosinec 2006

7. Studenti česko-francouzské sekce zvládnou i další věci:

- zpívají ve školním pěveckém sboru a s ním nastudovali „velké věci“ (spolu se sborem z německého Heidenheimu)
- tančí v tanečním klubu Slovanského gymnázia Olomouc
- šermují (viz diplom)
- soutěží a vítězí:
 - a) literární soutěže vyhlášené několika institucemi ve Francii
 - b) Den Frankofonie – soutěž vyhlášená každoročně Ministerstvem zahraničních věcí České republiky
 - c) Výtvarná soutěž „Kreslíme trvale udržitelný rozvoj“, vyhlášená Velvyslanectvím Francouzské republiky pro střední školy s výukou francouzštiny v České republice
 - d) Soutěž vyhlášená vysokou školou Sciences politiques v Dijonu



Literární soutěž vyhlášená Ministerstvem školství Francouzské republiky; Petra Vrtková, vítězka individuální soutěže v kategorii poezie



Soutěž vyhlášená každoročně Ministerstvem zahraničních věcí ke Dni frankofonie

A především – kamarádíme spolu a víme o sobě i po ukončení studia. Na chodbách ČFS při Dnech otevřených dveří, posledních zvoněních, na divadelních představeních se můžete často setkat s bývalými studenty, kteří vyhledávají možnost „vrátit se na místo činu“. I nás zajímá, jak dále pokračují, co dělají, jak se jim daří v dalším studiu i v životě. Bez zápalu pro věc a obrovské nasazení všech zúčastněných bychom vše nemohli realizovat.

O kvalitě práce česko-francouzské sekce svědčí snad i skutečnost, že ředitel Slovanského gymnázia Olomouc RNDr. Vladimír Zicháček (v r. 2005) a zástupkyně ředitele Mgr. Eva Pavlíčková (v r. 2006) obdrželi vysoké vyznamenání Řád Rytíře akademických palem, udělovaný předsedou francouzské vlády, jako výraz ocenění zásluh za rozvoj francouzské vzdělanosti.

Jsme tedy normální? Co myslíte?

*Mgr. Eva Pavlíčková
zástupkyně ředitele SGO*

100 LET VÝUKY FRANCOUZŠTINY NA ČESKÝCH ŠKOLÁCH V OLOMOUCI

Olomouc si v pondělí 11. října 2004 připomněla 100. výročí zahájení výuky francouzštiny na českých středních školách. Oslava proběhla v den, kdy PhDr. Ferdinand Špíšek v roli středoškolského profesora na Slovanském gymnáziu odučil památnou první hodinu francouzštiny. Ferdinand Špíšek se po vzniku Československé republiky stal jako ministerský rada garantem výuky francouzštiny v celé republice a proslavil tak i ústav, v němž vstoupil na pedagogickou dráhu.

Sté výročí se stalo manifestací mezinárodní spolupráce, jež probíhá v současnosti na Slovanském gymnáziu v Olomouci, a to díky deset let existující česko-francouzské sekce. Oslav se zúčastnil olomoucký primátor Ing. Martin Tesařík, vedoucí odboru školství PhDr. Hana Fantová, zástupci významných olomouckých institucí, zástupci francouzských firem úspěšně působících v olomouckém regionu a atašé pro jazykové vzdělávání a výchovu na francouzském velvyslanectví v Praze Franck Hiver.

Významným hostem byl jeden z posledních prvorepublikových absolventů studia na lycée Carnot v Dijonu, bývalý ministr školství a reformní politik PhDr. Čestmír Císař. Jeho slavnostní projev neobyčejně zaujal především myšlenkami o národním jazyku jako nástroji myšlení a pokladnici znalostí a lidského vědění. Císařovo vyznání důvěrného vztahu k francouzštině bylo velmi povzbuzující zejména s ohledem na její nezapustitelné postavení jako světového jazyka v oblasti humanitních věd, vzdělanosti, kultury a umění.

PhDr. Čestmír Císař je vnímán jako dávný symbol demokratizačních tendencí v českém školství a velká frankofonně orientovaná osobnost. V jubilejním dění na Slovanském gymnáziu v Olomouci byl všeobecně považován za osobnost velkého lidského formátu. Nebylo to však



PhDr. Čestmír Císař



PhDr. Čestmír Císař

jen pro dávnou proslulost, odvíjející se z postu ministra školství a kultury (1963), předsedy České národní rady v čs. federaci (1968 - 1969) či nedávné role československého velvyslance u Rady Evropy ve Štrasburku (1991 - 1992) a dvojnásobné kandidatury na prezidenta republiky (1968, 1989), ale i z pozoruhodné fyzické a duševní svěžesti, jíž se před olomouckou veřejností tak přirozeně a noblesně prezentoval. Označení persona grata bylo na jeho adresu skloňováno ve všech pádech.

V nabitém programu besed a setkání nám PhDr. Čestmír Císař poskytl zajímavé interview, jehož autorizovaný záznam následně přinášíme na jiném místě tohoto almanachu.

Následující kulturní pořad byl velmi kultivovaný a dramaturgicky byl koncipován jako vzdání holdu

francouzské kultuře a francouzskému umění. V úvodu přednesla Zuzana Navrátilová s klavírním doprovodem Václava Horáka dvě árie z Bizetovy Carmen, poté zazněla v podání harfenistky MFO Anastázie Tomečkové Koncertní etuda pro harfu z díla Marcela Tourniera a po ní následovala Debussyho klavírní Etuda č. 1 pro pět prstů v nastudování Václava Horáka. Ten poté ještě doprovodil Markétu Večeřovou při jejím velkém přednesu Couperinova díla Salve Regina.

Závěr večera patřil známému olomouckému tělesu Gamavilla Quartet ve složení Vít Mužík, Vladislav Kvapil, Gabriel Pavlík a Marián Pavlík. Kvarteto předneslo komorní ouverturu fis moll Jeana Baptyisty Lullyho.

Večer byl neobyčejně povznášející a pro Olomouc velmi významný. Spiritus agens celého jubilejního koncertu nese jméno Vladimír Zicháček. Jemu by měla Olomouc zvláště poděkovat. Pomohl městu, aby si uvědomilo další mezník své historie.

Mgr. Bohumír Kolář

PROJEV PHDR. ČESTMÍRA CÍSAŘE V OLOMOUCKÉ REDUTĚ

(přednesený při oslavách 100. výročí zahájení výuky francouzštiny na olomouckých středních školách 11. října 2004)

Vážení přátelé,

dovoluji mi srdečně Vás pozdravit a poděkovat za laskavé pozvání na tuto významnou slavnost i za možnost říci tu několik osobních myšlenek.

Patřím ke generaci československých intelektuálů, která vyrůstala a studovala v období 20. a 30. let minulého století, aby pak v poválečném období završila svou universitní specializaci.

Díky doporučení svých učitelů na gymnáziu v severočeském Duchcově (bylo to v kvintě) mohl jsem od roku 1936 přejít na Carnotovo lyceum v Dijonu, jehož městská rada mi poskytla potřebné stipendium. Již od počátku 20. let tam existovala sekce pro československé studenty, vedle podobných ve městech Nimes a Saint Germain. Francie byla pro nás tehdy spojeneckou mocností se zásluhou o sám vznik naší republiky v roce 1918. Nejen to. Spatřovali jsme v ní kolébku moderních idejí svobody, ideálů humanity, demokracie a rovnosti. Třileté lyceijní studium bylo pro mne i mé české a slovenské kolegy fascinujícím zážitkem. Mělo přísně vědecký obsah, vysokou kvalitu vyučujících, náročné požadavky na studenty. Nelze zapomenout na dychtivě vnímané dílo velkých průkopníků novověké filozofie, na jména Descartes, Montesquieu, Voltaire, Rousseau, ani na literární skvosty autorů jako Villon, Molière, Hugo, Stendhal, Zola, Rolland a mnoho dalších, kteří obohacovali celé evropské myšlení, kulturu života, společenský pokrok. Ovšem, velké tvůrčí osobnosti působily i v jiných velkých a menších zemích, od Španělska po Rusko. Vynechat nelze ani našeho Husa, Komenského, Purkyně, Masaryka aj. Přesto generaci francouzských encyklopedistů a jejich pokračovatelů patří čestné posláním otců moderní evropské vzdělanosti. Mne samého poznamenalo studium ve Francii příklonem k racionalismu, názorovému kriticismu a progresivismu, provázených však i dávkou romantického idealismu. To byla má duchovní výzbroj pro životní pouť všemi dramaty 20. století, pouť se zdary a prohrami, s pravdou a omyly, jak jsem se pokusil upřímně vylíčit ve své knize vzpomínek a úvah Člověk a politik (1998).

Vaše dnešní slavnost je určena počátkům vyučování francouzskému jazyku ve staroslavné Olomouci, která je podnes významným střediskem vzdělanosti a kultury. V novověkých dějinách byla francouzština generální spojovatelkou všech evropských vzdělanců, nechyběla na královských dvorech, panovala v diplomacii. Byl to Guy de Maupassant, kdo vyjádřil dost věrně její kvalitu: „Povahou tohoto jazyka je jasnost, logika a pevnost - nedá se oslabit, zkazít nebo zatemnit.“ Soudím, že si svou kvalitu zachovala, pokud ji srovnám s jinými jazyky.

Žijeme v současnosti ve značně změněných podmínkách, kdy se do popředí vysouvají jiné stránky lidské existence a aktivity, než je jasnost



PhDr. Čestmír Císař

pojmu, logika myšlení, krása stylu, kultura chování, to všechno v nerozlučném sepětí s kvalitou jazyka. Hlavním zdrojem změn je překotný rozmach technické a ekonomické civilizace směřující až k plýtvavému konzumu, generovaný předně v anglosaských zemích a přešlý do fáze globalizace. Tento proces je provázen a šířen odpovídajícím jazykem, angličtinou, která lépe vyhovuje danému stylu života a svou relativní snadností se obecně prosazuje. Vyvstává otázka, nakolik se tato komunikační jazyková globalita dotkne jazyků národních, pro nové generace přece jen mateřských a nepochybně přirozených. Denně sledujeme, jak živě vnímá tuto otázku široký svazek národů a států Evropské unie. Domní-

vám se, že oslabení či opuštění národních jazyků není na pořadu dne. Jazyková a kulturní rozmanitost ve světě - a výrazně i v Evropě - je nesporným bohatstvím lidstva a bylo by hříchem ji likvidovat uniformním jazykem, jemuž postačuje úloha služebnosti v nadnárodní komunikaci. I nadále bude platit úsloví „Kolik řečí znáš, tolikrát jsi člověkem“. Nadále však potřebujeme zvládat bohaté spektrum mateřštiny jako prvního nástroje myšlení, znalostí a vědění, přičemž si můžeme svobodně zvolit učení jazykům jiným, a to podle osobního zájmu, potřeb a vkusu. Může to být francouzština, obdobně i němčina, ruština, španělština a další jazyky, pokud nám umožňují obsáhnout množící se osobní i společenské kontakty napříč naším vyspělým kontinentem i do všech světových stran.

Jako český intelektuál nicméně zůstávám věren tradiční zkušenosti, že v oblasti humanitních věd, vzdělanosti, kultury, umění zůstane francouzština nesesaditelnou královnou. Mám dokonce za to, že co do kvality a krásy je blízce spřízněná s klasicky tvárnou češtinou.

Děkuji Vám za pozornost.

EXCELENTNÍ ČESKO-FRANCOUZSKÁ SEKCE SLOVANSKÉHO GYMNÁZIA

Považuji za nesmírnou čest a štěstí, že jsem mohl být studentem česko-francouzské sekce Slovanského gymnázia.

O letech strávených na gymnáziu se obvykle říká, že bývají nejkrásnější v životě. I když jsem se rozhodl po třech letech (z *šesti původně plánovaných*) své studium v Olomouci ukončit a jít vstříc novým výzvám, přesto jednoznačně platí, že na tyto tři roky vzpomínám s velkou vděčností a (nezní-li to příliš sentimentálně v mém věku) s láskou.

Vděčím si nastavení studia na česko-francouzské sekci, které představuje více než na jakékoli jiné střední škole či gymnáziu skutečnou školu života. Jeho výhody jsou známe, přesto stojí za to si je neustále vštěpovat: programy a vyučovací metody na česko-francouzské sekci se snaží, stojíce, zjednodušeně řečeno, na půli cesty mezi českým (do jisté míry ještě stále C. a k. encyklopedickým „biflovacím“ syndromem postiženým) a francouzským školským systémem (naopak ve světle pro Francouze tolik typického karteziánského „myslím, tedy jsem“ - což se občas promění v „myslím, i když nevím“), v co nejlepší míře vzhledem k prostředkům, které mají k dispozici, „naroubovat“ ze dvou odlišných školských kořenů ty nejkvalitnější plody. Výsledky mluví za mnohé, přesto je ale pro mě důležitější, co jsem si z Olomouce mohl odnést sám - a není toho málo.

Především to byla, i po pouhých třech letech studia, kvalitní znalost francouzštiny, která mi po příchodu (či „*dezerci*“, *chcete-li*) na Carnotovo lyceum v Dijonu nečinila, díky francouzštinářům ze „sekce“, větších potíží. Dále pak již zmiňovaný „výběr z hroznů“ českého a francouzského školství, který u mě povzbudil jak touhu samostatně myslet, analyzovat a přemýšlet nad jinak běžnými záležitostmi a zapojit se tak aktivně do života kolem sebe s touhou neustále jej zlepšovat, tak vědomí, že tento myšlenkový proces nemůže být produktivní bez dostatečné znalostí faktů. Tolik odsuzované „biflování“ má totiž něco do sebe, není-li samozřejmě jeho míra neúnosná a nejde-li jen o mechanické naučení se dat bez souvislostí, které pak student během zkoušky „vysype“ na zkoušejícího, aby je pak úspěšně zapomeněl.

Nemohu samozřejmě zapomenout na méně „školní“ rovinu života v Olomouci. „Nejkrásnější roky života“ patří neodmyslitelně i prvním zdráhavým objetím prvních lásek, ale také, v rámci „sekce“, výměnám jak s ostatními česko-francouzskými sekcemi během sportovních klání (jak zapomenout na svérázné vedení profesorky Cáskové ve volejbalu?) či divadelních festivalů (naše vítězství během Festivaladla v Brně v roce 1998 a následný festival v Gentu patří k mým nejkrásnějším zážitkům), tak i výměnám s lycei ve Francii - s mým dalším životem spjatým Carnotem v Dijonu a Eclançonem v Manosque.

Po všech stránkách, jak pedagogické, tak osobní, mě česko-francouzská sekce Slovanského gymnázia vybavila pevným základem pro další

studium i pro profesní život. Během svého působení na Carnotově lyceu v Dijonu, na Sciences Po v Paříži, ale také v průběhu svých stáží a práce v Evropském parlamentu jsem se ke své pasáži na česko-francouzské sekci vždy velmi hrdě hlásil a její výtečné jméno jsem se snažil šířit dál.

Nic z toho nejpozitivnějšího, s čím jsem Olomouc opouštěl, by nebylo možné bez výjimečných profesorů, kteří na „sekcii“ působí a kteří si právem zaslouží poděkování a nejhlubší úctu nás studentů. Jejich nasazení, nezlomná vůle „vyrobit“ z nás to nejlepší a „esprit de corps“, který mezi nimi panuje, se nedělitelným způsobem podílely na tom, čeho jsme mohli v životě dosáhnout.

Aniž bych chtěl na kohokoli zapomenout, nemohu nepodtrhnout vliv profesora Vývody, „otce téměř vlastního“, a jeho neúspěšných pokusů dopracovat se skutečné „genderové“ rovnosti („*chlupci urychleně vyběhnou na chodbu a budou dýchat z plných plic, děvčata zůstanou se mnou zde v laboratoři*“) a profesorky Pavlíčkové, dovolí-li, základního kamene celé sekce – její přirovnání Verdunského dělení k rozporům dětí na písčku, „které se rozhodnou, že dneska nebudou kamarádit s Františkem, a utlučou ho lopatičkama“, stejně jako hlášení školního rozhlasu o zaběhnutém psu nenapodobitelného školníka pana Makowského („*viděli-li jste někde se potulovat psa Whitea, pan školník bude za tuto informaci minimálně vděčný*“), neodmyslitelně patří, vedle dvoubarevných ponožek ředitele Zicháčka, k mým nejmarkantnějším vzpomínkám na sekci.

Není náhodou, že pokaždé, když jsem v Olomouci, snažím se na „sekcii“ a za svými oblíbenými profesory podívat. „Sekce“ je totiž součástí mého života, které vděčím za mnohé.

Václav Lebeda
(student ČFS SGO 1996 - 1999)

BYLA TO ZAJÍMAVÁ ZKUŠENOST

Byla to zajímavá zkušenost, být postaveni v roce 1990 před hromadu knih. Bylo nám řečeno: „Máte-li do toho chuť, to je zárodek budoucí knihovny naší sekce“. Čtyři sta dvanáct svazků. Slušné číslo.

V místnosti, kde je dnes počítačová učebna a kde dříve v průběhu velké přestávky knížky půjčovali naši tehdejší profesori Pierre Allain a Yann Guinnell, jsme se pustili do obalování a evidence těch čtyř set dvanácti svazků. A jelikož jsme měli k byrokracii vřelý vztah odjakživa, neředělo nám žádný problém rozdělit je do sedmi sérií: jednička, ta nejobjemnější, soustřeďovala beletrii, dvojka knížky pro děti, trojka odborné obrázkové knížky se zjednodušeným výkladem, čtverka odbornou literaturu, pětka divadelní hry, šestka knihy příruční knihovny a sedmička, nazývaná archiv, se skládala z populárních knížeček série „Que sais-je?“

Za tři roky jich bylo přes tisíc. Z místnosti v prvním patře jsme se přestěhovali do přízemí vedle ošetřovny, kde jsme měli také kancelář. Knihy jsme umístili do nových regálů a doplnili je o mezinárodní číselný



Knihovna - studovna (C. D. I.) v budově na Pasteurově ulici

kód (výsledek naší druhé návštěvy Francie, lycea Dumont d'Urville v Élancourtu u Paříže).

Půjčovní hodiny zůstaly stejné: všechny velké přestávky a některá odpoledne k tomu. Půjčovní systém jsme převzali od „velkých“ knihoven. Každý měl svůj průkaz, svůj sáček na kartičky z půjčených knih. Měsíc - to byla výpůjční lhůta. Po jejím uplynutí jsme na nástěnku u knihovny vyvěšovali jména upomínaných... Ještě dnes potkáváme absolventy naší školy, pro které jsme „knihovníci“. Proč ne? My zase víme, že ten a ten, když byl ve druháku, soustavně nevracel Balzacův román Evženie Grandetová, i přesto, že jsme ho upomínali už třikrát.

Když jsme v roce 1995 naposledy zamkli dveře té místnosti v přízemí a předali klíče tehdejším prvňákům, kteří se už nějaký čas evidenci a půjčování učili, ani ve snu nás nenapadlo, že je to opravdu naposledy, co ji vidíme. Olomoucká filozofická fakulta a brněnská JAMU pohltily své nové studenty a nám nezbyl čas zajít se sem podívat.

Až v červenci 1997 se nám knihovna připomněla. Zvoní telefon - pár vět. Voda sahá do metrové výše. Papíry plavou a vazba se rozklížila. Smutek. Ani jsme neměli odvalu přijít. Kapitola se uzavřela. Hodiny práce vniveč?

Ne, rozhodně to byla zajímavá zkušenost. Věc, která jednou fungovala, nikdy neztratí naději, že bude fungovat znovu. A knihovna ji netrati-la. Byli jste tam někdy? My se chystáme. Už tři roky...

*Ladislav Jakub a Michal Bureš
(mat. roč. ČFS SGO 1995)*

ČESKÝ STUDENT-ABSOLVENT ČFS SGO NA VYSOKÉ ŠKOLE VE FRANCII

Jako úspěšná absolventka česko-francouzské sekce Slovanského gymnázia v Olomouci nyní studuji třetím rokem chemii na vysoké škole ve Francii. V rámci svých studií jsem strávila dva roky v Rennes a momentálně studuji na Ecole Nationale Supérieure de Chimie v Montpellier. V následujících řádcích se pokusím podělit se o své postřehy ze studií, pozitivní i negativní, a také o všeobecné postřehy z Francie.

Český student se na francouzské vysoké škole rozhodně neztratí. Jeho vědomosti nejen že jsou naprosto dostačující, v mnohém dokonce přesahují vědomosti francouzských studentů, a to hlavně ze začátku studií. Jako už zmíněná absolventka česko-francouzské sekce SGO jsem se o tom mohla nesčetněkrát přesvědčit. Tím se ovšem nesnažím říct, že český student je vševědoucí bytost, která vyniká nad všemi ostatními, to ani v nejmenším! Jen se toho na českém (nebo lépe: na česko-francouzském) gymnáziu stačí dozvědět více než Francouz na svém gymnáziu ve Francii. Nutno dodat, že se tyto rozdíly také rychle smazávají díky příhrnu velkého kvanta nového učiva hned v 1. ročníku VŠ.

Pozitivní vliv „česko-francouzské“ výuky se dá najít i jinde. Díky tomu, že jsme na ČFS v Olomouci byli vedeni k organizaci práce a k logické výstavbě všech písemných i ústních projevů, byly všechny naše protokoly a eventuální disertační práce naprosto srovnatelné s těmi francouzskými. Žádné pochybení týkající se prezentace naší práce a následné nižší hodnocení tedy v zásadě ani nemohlo nastat.

Vcelku legrační bylo mimo jiné, když jsme během laboratoří z chemie doslova vytasili odborné termíny, které naši francouzští spolužáci vůbec neznali, a ptali se nás s otevřenou pusou, co to je, jak to, že to víme, a kde jsme se to naučili. A to nezmiňuji jejich úžas nad naší úrovní mluvené francouzštiny!

Zvyknout si na studentský život ve Francii není vůbec složité, naopak, velmi příjemné. Žádné nelidské ranní vyučování v 7.00, kdy má člověk nejráději chuť zůstat v teplé, vyhřáté posteli, se nekoná! Polední hodinová nebo jedenapůlhodinová pauza také nepřijde nazmar. Student si odpočine, popovídá s kamarády z ročníku a v 13.30 v klidu usedne znovu do posluchárny.

Velmi vítaný je také fakt, že na studentských kolejích jsou pokoje zásadně individuální, tudíž odpadají dohady se spolubydlícím o tom, jaká hudba se bude poslouchat nebo kdy se zhasne a půjde do hajan. Ve většině případů se škola a ubytovací zařízení nacházejí pouze několik minut pěšky od sebe, což ranní vstávání také přinejmenším usnadňuje.

Nemilým prvkem ovšem byla neinformovanost administrativních pracovníků ve Francii o pozici České republiky v Evropě a o nárocích, které na Čechy mohou mít. V době, kdy byla ČR již novým členským státem Evropské unie, po nás žádali povolení k pobytu, popřípadě vízum.

Nicméně po několika minutách složitého vysvětlování, že Česká republika je opravdu v Evropské unii, se vždy a všude uvedly věci na pravou míru. Za spíše úsměvný než negativní považuji fakt, že jsem i pro zdánlivě zkušené úředníky figurovala v kolonce Československo... Nutno ovšem dodat, že po dvou letech strávených ve Francii jsem mohla v tomto ohledu konstatovat podstatné zlepšení.

Jiným (*a asi jedním z posledních*) ne příliš milým překvapením byla francouzská neskonalá chuť stávkovat alespoň třikrát do roka, ať jde o vlakovou nebo městskou dopravu, o lékaře či studenty ☺.

Kdybych měla shrnout své postřehy ze studijního pobytu ve Francii do několika slov, určitě bych nevynechala: nabytí soběstačnosti, spousta práce, všeobecná radost ze života, pár francouzských vrtochů, studijní spokojenost, vzpomínky na česko-francouzskou sekci Slovanského gymnázia.

*Mirka Strmisková
(mat. roč. ČFS SGO 2004)*

V ČEM SPATŘUJI PŘÍNOS ČESKO-FRANCOUZSKÉ SEKCE

(Názory bývalých studentů ČFS)

Pavλίna Vajčnerová, mat. roč. 2004:

Rychlost, za jakou jsem se naučila plyně francouzsky, do prvního ročníku jsem nastupovala, aniž bych uměla jediné slovo! Získala jsem větší přehled o dění mimo území ČR. Nejvíce se mi líbily výměny, týdenní školní výlety po Francii a výuka francouzskými profesory (včetně pana profesora J. Legrose, který mě ještě dnes děsí ve snech). Na rozdíl od svých spolužáků z české sekce jsem se hned po maturitě mohla uplatnit na trhu práce. Francouzské metody výuky považuji za mnohem efektivnější než české papouškování tlustých encyklopedií. Jsem hrdá, že jsem mohla absolvovat prestižní česko-francouzskou sekci. Doufám, že mé děti budou také moci studovat na stejném gymnáziu. Mottem – francouzský jazyk není cíl, nýbrž jen prostředek – se řídím do teď a budu v něm i nadále pokračovat, zatím se mi vždy osvědčil.

Miroslava Strmisková, mat. roč. 2004:

Studium na ČFS je unikátní hlavně díky intenzivní výuce francouzského jazyka, kterou se student nemůže v tomto rozsahu naučit na jiné střední škole, ale především způsobem, jakým jsou jazyk a frankofonie představovány během výuky. Díky aktuálním programům, dynamičnosti a lidskému přístupu profesorů ke studentům pro mě bylo studium na ČFS velmi zajímavé, a především zábavné.

Jelikož teď studuji na VŠ ve Francii, tak jsem nejvíce ocenila znalost francouzských odborných termínů a metod řešení „vědeckých“ problé-

mů, se kterými jsme byli obeznámováni během šesti let na francouzské sekci. Studium na ČFS dokáže člověka připravit naprosto bezchybně ke studiu VŠ ve Francii z pohledu mého, ale i z pohledu profesorů na VŠ ve Francii.

Během šesti let strávených na česko-francouzské sekci v Olomouci jsem měla možnost poznat výjimečné osobnosti, které umí předat studentům nejen školní vědomosti, ale také široký kulturní rozhled a morální hodnoty, nezbytné součásti pro další vývoj lidské osobnosti.

Simona Riemlová, mat. roč. 2002:

Díky studiu na ČFS jsem bezesporu získala kvalitní znalost francouzského jazyka, které jsem využila v průběhu studia ve Francii (program Erasmus/Sokrates) a také při psaní své bakalářské práce, kdy jsem hojně využívala francouzských zdrojů; i ve svém profesním životě (příležitostné tlumočení, pracovní komunikace se zahraničními institucemi).

Pozitivně hodnotím také přírodovědné zaměření školy a širší studijní náplň předmětu matematika než na standardních českých gymnáziích, což mi bylo dobrým základem ke studiu na VŠ (ekonomie).

Nejvíc si cením lidí, které jsem v průběhu studia potkala, ať už z řad studentů, či pedagogů, příjemné atmosféry, která na sekci panovala, poznání kultury francouzské společnosti se vším, co k ní patří - víno, sýry, literatura...

Prostě... nastoupila bych znovu!

Zuzana Hrubá-Bernardová:

Umožnilo mi dostat se na SŠ do Francie, kde jsem poznala místní kulturu, částečně i zemi a dobře se naučila jazyk. Na SGO byl vynikající třídní kolektiv a výborní pedagogové. Taky díky tomu, že jsem byla na internátě, jsem se dokázala rychle osamostatnit. Byla to prostě má nejlepší studentská léta.

Michaela Večeřová, mat. roč. 2002:

Na gymnáziu jsem strávila perfektních šest let a ze svých nabytých znalostí čerpám dodnes (nejen doučování současných studentů ČFS SGO), naučila jsem se, jak se učit, což se mi hodí na vysoké škole. Získala jsem spoustu nových přátel na celý život, a to jak z řad spolužáků, tak i z řad francouzských korespondentů. Metody výuky, kdy profesori kombinují český a francouzský styl vyučování, se mi velmi líbily a naučily mě dívat se na probranou látku jinak. Pokud mám zhodnotit studium na česko-francouzské sekci jednou větou, tak studium na gymnáziu hodnotím jako nejlepší možné středoškolské vzdělání, které jsem mohla získat.

Kristina Maršálková, mat. roč. 2002:

Asi největším přínosem pro mne byla a stále je získaná znalost francouzského jazyka (v dnešní době ho i vyučuji) - pomohlo mi to, když jsem se ucházela o stáž v Aix en Provence. Dále mě velice obohatily výměnné pobyty, kdy jsem měla možnost seznámit se s jinou kulturou, a zejména v ní po krátkou dobu žít. Naučila jsem se tolerovat lidi jinak myslící, jinak jednající... To byl podle mého názoru další obrovský přínos ČFS

vzhledem k tomu, že v dnešní době xenofobie a rasismus komplikují mezilidské vztahy.

Iva Skybová, mat. roč. 2002:

Česko-francouzská sekce nás výborně připravila na vstup na akademickou půdu, co se týče naší schopnosti orientace ve vysokoškolském prostředí a možnosti uplatnit se v profesní kariéře, naučila nás nebát se vystupovat, jednat s lidmi, umět napsat slušnou a dobře stylisticky formulovanou práci. Její přínos v podobě znalosti francouzského jazyka je rovněž nezpochybnitelný, a zejména maturita, která měla hodnotu státní zkoušky, mi již mnohokrát ušetřila spoustu námahy. Také metody výuky, které nás vedly k lepšímu analytickému myšlení, orientaci v textu a velkém množství informací, schopnosti napsat kdykoliv práci na jakémkoliv téma bez větší znalosti problematiky a zvládnutí time managementu, bych hodnotila jednoznačně jako pozitivní.

Martin Koláček, mat. roč. 2002:

Kvalitní jazyková příprava, mírně odlišné vyučovací metody kladoucí důraz především na praktickou aplikaci teoretických poznatků a formulací vlastních myšlenek k danému tématu...

Barbora Galloway-Vomáčková:

Úroveň česko-francouzské sekce spolu s náročností studia se ukázala být dobrým tréninkem pro další dobrodružná rozhodnutí studování v zahraničí. Dále pak fakt, že mám znalost francouzského jazyka, mi zvedl výši platu o dalších padesát centů na hodinu.

Ivana Svobodová, mat. roč. 2000:

Česko-francouzská sekce mi umožnila perfektně ovládnout jazyk a zároveň získat vztah k Francii, což mi podstatně usnadnilo výběr jak dalšího studia, tak i současného zaměstnání. Metody výuky určitě kladou na studenty velké nároky, přesto jsou podle mého názoru daleko lepší než na klasických českých školách zejména tím, že podněcují jejich samostatné myšlení.

Barbora Nováková-Dvořáková, mat. roč. 1995:

Efektivní výuka jazyka, zvládnutí francouzštiny na velmi solidní úrovni, poměrně dobrá orientace ve vysokoškolském prostředí, přehled o frankofonní kultuře, francouzské učební osnovy dobře připravují na analytické a syntetické uvažování i vyjadřování, relativně větší samostatnost a nezávislost.

Kateřina Valentová-Daňková, mat. roč. 1995:

- jazyk, možnost stáží v mém oboru (chemie a biochemie) ve Francii je obrovská
- schopnost vyjadřování písemně i ústně (psaní projektu, zpráv, vědeckých pojednání atd.), tohle hrozně chybí absolventům jiných typů gymnázií, když nastoupí na fakultu
- schopnost pracovat s informacemi, hledat v encyklopediích, na internetu, orientovat se a vybrat si to podstatné.

MOJE ZASNĚŽENÉ VZPOMÍNÁNÍ

Tak mám za sebou prvních několik vysokoškolských zkoušek. Vlak neúnavně uhání směrem z Prahy k domovu, k Olomouci. Sedím u okénka a přemýšlím, jak začít své vzpomínání na studium na Slovanském gymnáziu. V lese venku leží vrstva sněhu a mě napadá, jestli i oněch šest let už není jaksí zavátých. Z bílé pokrývky neochvějně vykukují vždy zelené smrky, stejně jako se nánosy dalších událostí prodírají události z „Pasterky“. Nemohlo to nezanechat stopy, už proto, že to byla pro mě nejdelší doba na jedné škole.

Vzpomínám na svůj první den, nejisté pohledy po spolužácích a uklidňující slova třídní profesorky Kozlové. Na úvodní hodinu francouzštiny, kdy nás vyučující doslova smetla přívalovou vlnou francouzských vět s kadencí kulometu. Na lyžařský výcvik, kde mě dvoumetrový profesor Lachnit chtěl plísnit, že chodím s make-upem na svah, než zjistil, že to je otok po zlomeném nosu. Na písemné práce psané někdy i za tři různé lidi. Na nezapomenutelné „Demokracie je krásná věc, ale končí před branami této školy“ profesora Vývody. Na zoufalé volání „Kdo mi dá opsat úkol?!“ linoucí se z různých hrdel. Na až mateřský povzdych sbornistryně Vidličkové „Já vás mám fakt ráda, ale někdy mě vážně serinkáte. Nemůžete mi čumět na klepeta?“



„Stanice Pardubice, hlavní nádraží. Rychlík číslo 701 ‚Šohaj‘ ze směru Praha, hlavní nádraží, přijel ke druhému nástupišti.“

Vzpomínám na přemlouvání vyučujících, „jestli by se ta písemka nedala odložit na příští týden“, na neoblomné vrtění hlavou jedněch i odevzdané „Co mám s váma dělat“ jiných. Na zkoušení, kdy mou hlavní starostí nebylo, zda rula je hornina vyvřelá, nebo usazená, ale abych přemohl zavírající se víčka, sípající hlas a beznadějně ucpaný nos počínající chřipky. Na vyzpívané hlasivky po úžasných koncertech se sborem. Na nasupené výkřiky profesorů, abychom přestali hrát v atriu fotbal alespoň v hodinách, i na naše „No jasně“ následované dalším výkopem a nadšenou radostí ze vstřelené branky.

Vzpomínám na bezednou studnici historek a příkladů profesora Hanáka, s jejichž pomocí nám vysvětloval nevysvětlitelné názory dávno mrtvých filozofů. Na to, jak se mi občas podařilo zdeptat některé vyučující nevinným dotazem „A paní profesorko, nemohlo by to být i takhle?“ Na desítky partií piškvorek stihnutých během hodin za současného sledování výkladu. Na rodinnou atmosféru sborových soustředění, kde nám třeba nevadilo v říjnu slavit Vánoce a Silvestr najednou. Na pravidelné „Co máš?“, jímž jsme se s mým sousedem v lavici trumfovali výsledky písemných zkoušení. Je toho zkrátka hodně, co se mi honí hlavou, když zavzpomínám na „svou“ střední školu.

Pohled za oknem se změnil. Lesy byly vystřídány širými lány rodné Hané. Ze sněhu se už nederou na svět stromy ani meze, ty byly rozorány. Jen téměř nekonečné šedobílé plochy. Ne, jakkoli mám krajinu kolem Olomouce rád, tak tuhle metaforu nepřijmu. Vzpomínky na „Slovan“, jak mi důvěrně přirostl k srdci, se rozhodně takhle snadno zanést nedají...

Vlak se blíží do mého cíle. Jako vždycky se napjatě dívám, zda mezi domy zahlédnu lehce zašlou, ale přesto tak milou školní budovu. Je tam, na svém místě. Doufám, že za desítky let tam bude stát stejně, i když já už budu třeba někde docela jinde...



Petr Brabec
(student ČFS SGO 1999 - 2005)

JEN HO NECHTE, AŤ UKÁŽE, CO V NĚM JE...

Zúročení činnosti, jíž se věnujete dlouhodobě a soustavně, se zpravidla dostaví až po letech. U vzdělání to prý platí dvojnásob; zdárně vystudovaná škola ještě zdaleka není zárukou úspěšné budoucnosti.

Já jsem založením spíš životní praktik, který sice nedosahuje kvalit proslulého Jirotkova sluhy Saturnina, ale rozhodně (stejně jako on) vyznává koncept školy života aneb „Jen ho nechte, ať ukáže, co v něm je“. Nebezpečí daného přístupu tkví v tom, že se může velmi často a záhy ukázat, že v něm (ve mně) nevězí nic.

A přesně tyto pocity (aniž bych byl v době před sedmnácti lety schopen jejich detailní analýzy) jsem zažíval posazen v první lavici učebny v prvním patře budovy olomoucké Filozofické fakulty. Psalo se září 1990, podzimní sluníčko se odráželo od nádvoří ve shluku budov na Křížkovského ulici, od míst, kde jsem s oblibou trávíval přestávky. Nebyl jsem vysokoškolák. Bylo mi čtrnáct a nastoupil jsem do historicky prvního ročníku česko-francouzského (v té době) experimentu-gymnázia, neznaje ani bonjour, natož pak mluvit.

„Jen ho nechte, ať ukáže, co v něm je“ se tehdy projevilo v plné síle. Premiant ze základní školy plaval ke dnu. Slovíčka, předložkové vazby, nepravidelná slovesa a nezapomínejte, že se od příštího roku budeme učit ve francouzštině i ostatní předměty... Neprosplával jsem. Nitro ovládl pocit zmaru, stresu a studu – to vše provázeno věčnou otázkou: Proč? Proč, když jsem na tom byl vždycky tak dobře, tak teď... přece nejsem úplnej kretén vylízanej. *Michal je pečlivý, ale jeho práce budou vždy posuzovány ne z hlediska formy, ale obsahu.* Zlatá slova. Dnes to už vím.

Časový střih. Aula Filozofické fakulty UP (opět první patro, jenom víc vzadu), květen 1995. Prvních osmdesát absolventů česko-francouzského experimentu drží v rukou závěrečné diplomy, já mezi nimi. Neutopil jsem se. Hluboké vydechnutí, možná i pocit radosti a jakéhosi zadostiučinění.

Následný pobyt na dramaturgii a režii na brněnské JAMU už byl z pohledu výše popsaného opravdu procházkou růžovým sadem. Svou vysokou jsem měl za sebou..., což jsem si ale naplno uvědomil až v okamžiku, kdy jsem z ní vyšel. Stejně jako když jsem si po skončení JAMU víceméně ujasnil, co to vlastně dramaturgie a režie je a k čemu nám může být v životě užitečná. Nicméně pátrám po tom a potýkám se s tím dodnes.

Jak říkám, jsem životní praktik.

*Michal Bureš
(mat. roč. ČFS SGO 1995)
Praha, duben 2007*

POHLED ŠESTÁKA ČFS NA SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM

Co mám říct po šesti letech, zrovna teď, když ve své schránce nacházím tak akorát pozvánky k přijímacímu řízení na vysoké školy a gymnázium vnímám už jen tak, že tam chodím odbývat své poslední hodiny?

Ale dobře, pokusím se rozpomenout... Chodby důvěrně známé, v knihovně jako doma pořád na té stejné židli, ale pocit sounáležitosti s výjimečností česko-francouzské sekce jako by zůstal v letech minulých. Pocity prvotního nadšení z toho, že budeme moci číst knihy v originále, jezdit do Francie či naopak vítat Francouze u nás doma, střídá stres a nátlak maturitních zkoušek. Už najednou nejsme malými dětmi a tato škola nám dosti upřímným a jasným, mnohdy až krutým způsobem ukazuje pravou tvář reality. Nepříjemný pohled na „sloup“, kde máme precizně rozepsané maturitní zkoušky, nás dostává do prvotního stresu. Co následuje poté, už není ani třeba popisovat... Pokud člověk neokusí, nepochopí!

Když zrovna máme pocit, že chceme být už co nejdříve pryč, připustíme si, že to, co jsme prožili, nebylo jen to, že jsme chodili z jakési povinnosti do školy, ale uvědomujeme si, že opouštíme až téměř „rodinné“ zázemí naší francouzské sekce, která z nás odchovala mladé lidi, kteří jsou schopni vlastního názoru a umí si ho obhájit s elegancí rovnou Labutímu jezeru v MCHATu. Stojíme před „zkouškou dospělosti“ a čím dál tím víc toužíme zůstat ještě aspoň na okamžik dětmi. Jsme přede dveřmi, kde je napsáno „vstup do neznáma“.

V prvním ročníku jsme si opravdu neuvědomovali, že šest let je velmi krátká doba, jen zlomek našeho života. Ani nevíme jak a začínáme pocítovat melancholii, která je najednou všude kolem a naznačuje nám, že už je opravdu potřeba tento ústav opustit. Společně strávených šest let si dokážeme převyprávět za jeden večer. Gymnázium se pomalu stává už „jen“ vzpomínkou a začínáme se těšit na to, jak si po deseti letech dáme sraz a budeme s úsměvem vzpomínat na léta strávená na Slovanském gymnáziu, kde jsme se naučili nejen tomu, co kdosi napsal do učebnic.

*Michaela Sikorová
(studentka 6. AF SGO)*

S „PRKNY“ DO MAROKA

V pondělí 26. 3. 2007 začalo naše dobrodružství. Studentský frankofonní divadelní soubor Les Tréteaux Slovanského gymnázia Olomouc se vydal do daleké africké země na mezinárodní festival frankofonního studentského divadla Festival des festivals.

Ještě do odjezdu jsme si nedokázali pořádně uvědomit, že jsme minulý rok vyhráli na brněnském Festivadle, a teď jsme na cestě do Maroka. Už od začátku nám bylo jasné, že tahle naše výprava nebude jako každá jiná. Během 22hodinové cesty jsme vystřídali snad všechny dopravní prostředky. Do Prahy jsme dojeli vlakem, potom na třikrát letadlem – nejdříve do Paříže, poté do Casablanky a nakonec do naší konečné destinace, do Agadiru. Sama cesta by vydala na malou knížku, než bychom podrobně vylíčili všechny příhody, kterak nás jako teroristy prohlíželi před každým nástupem do letadla, jak jsme tam vyhráli boj o převoz kapalin anebo jak jsme si dlouhou chvíli čekání mezi lety zkrátili hrou na housle...

Každopádně jsme s dvouhodinovým posunem dorazili na místo krátce po půlnoci a po dlouhém ubytovacím procesu jsme zapadli do postelí a spali až do rána. Asi nikdo z nás přes nesmírnou únavu nemohl dospat a těšili jsme se, až uvidíme Maroko v jeho denní kráse. To, co jsme ale objevili, když jsme vyšli na snídani, předčilo naše očekávání...

Venku zářivý slunečný den, za bazénem zahrada a na obzoru široký oceán... K tomu skvělé jídlo, nezapomenutelný pomerančový džus, a hlavně úžasní lidé kolem. Kromě večerního zahájení festivalu jsme měli celý den volno, a tak jsme ho využili k procházce po pláži a k malé prohlídce města. Na zahájení festivalu jsme už mohli potkat členy ostatních divadel-

ních skupin skoro z celého světa! To, co nás všechny na tom místě spojovalo, bylo divadlo a to začalo hned profesionálním představením v místním francouzském centru.

Druhý den jsme se už začali více seznamovat s ostatními festivalníky v ateliérech, které byly i následující den. Byli jsme rozděleni do 6 skupin, v každé asi o 20 členech za účelem seznamovacích her, hereckých cvičení a etud. Každá skupina měla jiného vedoucího, a tedy i jiný



program, jeden dokonce vedla naše profesorka Valérie Hamelin. Odpoledne a večer pak začal pravý festival, kdy jednotlivé skupiny hrály svá představení následovaná fóry, kdy publikum mělo možnost se ptát. Volné chvíle jsme potom využívali k poznání města nebo „k družení“ s ostatními skupinami, ale také k opakování naší hry „Métaphor-city“, neboť ta měla přijít na řadu už v pátek ráno a od posledního představení (*víc než před půl rokem*) jsme ji vůbec necvičili.

Hráli jsme s chutí, protože jsme si navíc uvědomili, že je to naposled, co tuto hru a takhle společně hrajeme. Bylo úžasné hrát před publikem z většiny rodně frankofonním, které rozumělo všemu, co říkáme. Tentýž den jsme se ještě jednou převlékli do kostýmů, ale tentokrát proto, abychom prezentovali Českou republiku. Ulicemi Agadiru procházel průvod všech národností a všichni zpívali své národní písně a tančili. Zhutněnou verzi našeho narychlo připraveného folklorního vystoupení jsme předváděli večer, kdy se rovněž představily práce z ateliérů a kde jsme byli rovněž svědky vyvolávání hadů anebo třeba vystoupení marockých akrobatů. Mezinárodní večer byl pestrý a všichni jsme se společně bavili.

Poté se už ale bohužel blížil konec. Sobota byla posledním dnem festivalu. Ráno jsme ještě zhlédli dvě poslední představení a odpoledne jsme se všichni festivalníci společně vydali do „pravého“ Maroka (*na rozdíl od turistického Agadiru*), na arabské tržiště suuk v asi hodinu vzdáleném městě. Na cestě jedním autobusem jsme se pro zábavu navzájem s Kanadany a Italy učili nejrůznější písničky. K poslední večeři jsme všichni Tréteaux zasedli k jednomu dlouhému stolu a pak se vydali na závěrečný program, kde se předávaly diplomy. Kdo měl i v pozdních hodinách dost energie, mohl se jít bavit na diskotéku a rozloučit se s ostatními.

Ráno v osm jsme už opouštěli se všemi zavazadly hotel směr letiště a začala znovu cesta, tentokrátě domů. Vrátili jsme se plni veselých historek a zážitků, které jsou „intransmissible“ (*nepřetlumočitelné*), nových zkušeností, a hlavně krásných vzpomínek, které už nikdy nezapomeneme.

Tereza Macháčková
(studentka 5. AF SGO)

POHLED POLOVIČNÍ FRANCOUZKY

Čtvrtý ročník je velice zvláštní období. Nedá se říci, že by snad bylo více práce než v těch předchozích (*což by se dalo očekávat vzhledem k maturitě, která nás příští rok čeká*), ale spíš všichni zažíváme ten dobře známý útlum, kdy se nám do ničeho nechce a povinnosti konstantně odkládáme na dobu neurčitou. Veškerá snaha, kterou jsme aspoň naoko na začátku tohoto školního roku aktivně vyvíjeli, je tedy nenávratně pohřbená jako Atlantida.

S oním slovem „aktivně“ to není tak těžké na pochopení. My, kteří jsme už téměř dva roky až po kolena zabředlí do francouzského vyučovacího systému, víme, co to slovo v praxi znamená, a snažíme se ho apliko-

vat. Ale abych to vysvětlila: proces učení ve Francii se diametrálně odlišuje od našeho. A abych dala příklad (*příklad je jedním ze základních kamenů argumentace - to nás tady také učí*): V Česku se zeměpis vyučuje metodou zapisuj - nauč se nazpaměť. Tady (*rozumějte na francouzské sekci*) je spíš důležité, abyste měli všeobecný přehled o problémech matičky Země. Pak vám totiž nehrozí infarkt, když se vás někdo zeptá na současný stav světového trhu s obilím.

Závěrem chci říci, že tahle škola nás naučila přemýšlet a stát si za svým názorem. A nyní, když jsme poloviční Francouzi, na sobě pocítujeme změny zahrnující pokles české slovní zásoby a narůstající počet myšlenek ve francouzštině, které nám poletují v hlavě jako džín z lampy. Když jsem začala psát tento příspěvek, myslela jsem si, že pokoušet se vyjádřit svůj postoj k naší milované sekci se rovná snaze nacpat Popelčiny šaty zpátky do oříšku, a vskutku - napsala jsem ani čtvrtinu toho, co jsem měla na jazyku. Je to škoda.

*Tereza Šmejkalová
(studentka 4. AF SGO)*

MOHU STUDOVAT NA ČFS SGO!

Přicházím ke vstupu do školy, za mnou pyšný tatínek. Co si mám myslet? Že se budu hlásit na gymnázium, bylo jasné tak od čtvrté třídy. Ale že se sem dostanu? To už tak jasné nebylo. A tak když zpotení rodiče večer zjistili, že mě přijali, byli šťastím bez sebe. Ale já jsem měla trochu obavy. Nebude učení moc těžké? A jací budou učitelé?

Teď už téměř rok chodím na Slovanské gymnázium a musím říct, že moje obavy byly zbytečné. Je sice pravda, že se musím víc učit, ale už bylo načase. Vždyť na základní škole jsem si užila volna víc než dost.

Jsem vděčná za možnost výuky předmětů ve francouzštině a taky za to, že na nás od prvního ročníku několik hodin denně mluví rodilí Francouzi. Co nevidět nás čeká první výměna; jsem zvědavá na svoji korespondentku a doufám, že si pořádně procvičím to, co budu pro běžný život v cizině potřebovat.

Veškeré dění na škole se odehrává dole ve vestibulu. Je tam školní bufet, automaty a taky sloup. Sloup se změnami, ke kterému každou přestávku letíme. „Co se nám zítra zase přesune nebo odpadne?“ těšíme se. A většinou nám sloup udělá radost.

Pozitivní změnou oproti základní škole je, že nás učitelé ohodnocují body. Je to spravedlivější než normální známky a taky si můžeme snadno vypočítat průměr. Ale asi nejlepší je přátelská atmosféra, která na česko-francouzské sekci vládne. Zatím jsem nepřišla na to, čím to je, ale rozhodně se tady cítím mnohem lépe než na předchozí škole.

Jsem ráda, že mohu chodit na tuto výběrovou školu, a věřím, že mě dobře připraví na život.

*Natálie Vaverková
(studentka 1. AF SGO)*